

Wat leren we onze kinderen?

Rapport
educatief videomateriaal
Israëlish-Palestijns
conflict

Gaza

Westelijke
Jordaanoever

Israël

NOS
op 3

NOS
stories

NOS
jeugdjournaal

schooltv

NPO
Kennis

Inhoud

Samenvatting	6
Introductie	8
1. Educatief videomateriaal beoordelen	11
1.1. Doelgroep	11
1.1.1. Kwetsbaarheid jongeren	11
1.1.2. Mediawijs	12
1.1.3. Verband antisemitisme en Israël	13
1.2. Educatie is geen journalistiek	14
1.2.1. Ombudsman over educatieve content	15
1.2.2. "En educatie"	15
1.2.3. Een betere code	18
1.3. Werkwijze	18
2. Schendingen van de Journalistieke Code(s)	20
2.1. Vrije journalistieke keuze	20
2.2. Onbevooroordeeld	22
2.3. Waarheidsgetrouw	22
2.3.1. Hamas	22
2.3.2. Hezbollah	23
2.3.3. Hongersnood Gaza	23
2.3.4. Voedselhulp tegenhouden	24
2.3.5. UNRWA	24
2.3.6. Amerikaanse steun	25
2.3.7. Herhaling	25
2.4. Aanspreekbaar	26
2.5. Beeldgebruik	26
2.6. Evenwichtig en pluriform	28
2.7. Brongebruik	30
3. Verzwegen feiten	34
3.1. Identiteit Israël	34
3.2. Identiteit Hamas	35
3.3. Identiteit Hezbollah	36
3.4. Identiteit Iran	37
3.5. Daden van Israël	37
3.6. Daden Hamas	38
3.7. Israëlisch leed	40
3.8. Palestijns leed	41
3.9. Halve waarheid	43
4. Dominant narratief	45
4.1. Perspectieven voor 7 oktober	45
4.2. Propagandaoorlog	47
4.3. Nieuws uit Gaza	50

4.4. Kwetsbare jeugd	51
4.5. Pedagogisch verantwoorde informatie	53
Conclusies en aanbevelingen	57
Totstandkoming rapport	59
Reactie NOS	60
Mail aan NOS en NTR	60
Antwoord NOS	60
Bijlage I: Analyses achtergrond/kennis-films voor de jeugd	63
Uitwisseling materiaal	63
Beoordeling kennisfilmpjes	64
1. 2017-03-10 School TV: Danny in Arabistan	65
2. 2018-07-11 School TV: Een nieuw land: Israël	68
3. 2021-10-07 School TV: Israël de wereld rond	71
4. 2021-11-23 School TV: 'Apartheid' in Israël?	73
5. 2023-05-23 School TV: Het conflict tussen Israël en Palestina	76
6. 2023-11-14 School TV: De oorlog tussen Hamas en Israël	80
7. 2024-04-23 School TV: 'Hoe Gaza sterft van de honger'	84
8. 2024-09-02 School TV: Waarom Iran en Israël elkaar haten	87
9. 2024-10-07 School TV: Wat is Hamas?	92
10. 2024-11-21 School TV: Wie is Benjamin Netanyahu?	95
11. 2024-12-03 School TV: Waarom leven Palestijnen in vluchtelingenkampen?	97
12. 2023-10-25 NOS Stories: Rewind: Israël en de Palestijnse gebieden	101
13. 2024-07-10 NOS Stories: Israëlische aanval op school in Gaza	108
14. 2025-02-28 NOS Stories: Wordt de Westelijke Jordaanoever het tweede Gaza?	109
15. 2025-03-13 NOS Stories: VN: 'Israël beging genocidale daden tegen vrouwen'	113
16. 2023-10-09 NOS op 3: Zo verliep de aanval van Hamas op Israël	116
17. 2023-10-10 NOS op 3: Wat is de Gazastrook?	117
18. 2023-10-12 NOS op 3: Hoe Israël aan zoveel extra militairen komt	120
19. 2023-10-14 NOS op 3: De Gazastrook uitgelegd	120
20. 2023-10-18 NOS op 3: Wat is de Nakba?	129
21. 2023-10-21 NOS op 3: Oorlog in Gaza: wie steunt wie?	130
22. 2023-10-26 NOS op 3: Wat is Hezbollah?	133
23. 2023-11-04 NOS op 3: De Westelijke Jordaanoever uitgelegd	135
24. 2024-03-23 NOS op 3: Hoe Gaza sterft van de honger	143
25. 2024-08-17 NOS op 3: Waarom Iran en Israël elkaar haten	147
26. 2024-09-28 NOS op 3: Mossad: Israëls geheime wapen	151
27. 2024-11-09 NOS op 3: UNWRA uitgelegd	156
28. 2023-10-23 NOS Jeugdjournaal: Dit moet je weten over de ruzie tussen Israël en de Palestijnen	162
29. 2024-12-13 NOS Jeugdjournaal: Bekende Nederlanders vragen aandacht voor Gaza	166
30. 2018-06-11 NPO Kennis: Een nieuw land: Israël	168
31. 2024-10-07 NPO kennis: Wat is Hamas?	171
32. 2024-10-08 NPO Kennis: Wie is Benjamin Netanyahu?	174

33.	2024-12-02 NPO Kennis: Wat is zionisme?	176
34.	2025-01-07 NPO Kennis: Waarom leven Palestijnen in vluchtelingenkampen?	177
35.	2025-01-28 NPO Kennis: Waarom is er al eeuwenlang strijd om Jeruzalem?	181
Bijlage II: Analyses uitzendingen NOS jeugdjournaal		187
1.	2023-11-14 verslag Gaza – bezoek gemengde school	188
2.	2023-12-04 aanklacht Oxfam Novib	189
3.	2023-12-07 journalisten in Gaza	189
4.	2023-12-30 jaaroverzicht	191
5.	2024-01-09 verslag Gaza – wapenfabriek Hamas	192
6.	2024-01-11 genocide aanklacht	194
7.	2024-01-12 verdediging Israël	196
8.	2024-01-16 raketten vanuit Gaza	197
9.	2024-01-17 twee kinderen uit Gaza	197
10.	2024-01-21 afvalprobleem Gaza	199
11.	2024-01-23 schip als ziekenhuis	200
12.	2024-01-26 uitspraak ICJ	200
13.	2024-02-02 Israëlische kinderen	201
14.	2024-02-12 bezoek Cheiderschool	203
15.	2024-02-13 meisje in Gaza	204
16.	2024-03-16 honger in Gaza	205
17.	2024-03-18 weesmeisje in Qatar	207
18.	2024-04-14 Iran valt Israël aan	208
19.	2024-05-01 studentenprotesten	210
20.	2024-05-21 aanklacht Strafhof	212
21.	2024-07-27 schoolgebouw gebombardeerd	214
22.	2024-07-28 geen Majdal Shams	215
23.	2024-07-31 polio in de Gazastrook	215
24.	2024-08-04 Anne Frank beklad	215
25.	2024-08-10 schoolgebouw geraakt	216
26.	2024-08-12 meisje kookvideo's	218
27.	2024-08-16 onderhandelingen Qatar	218
28.	2024-08-25 strijd Israël Hezbollah	219
29.	2024-09-01 poliovaccinaties	221
30.	2024-09-02 gijzelaars vermoord	222
31.	2024-09-03 niet naar school	225
32.	2024-09-06 studentenprotest	225
33.	2024-09-18 pieperaanval	226
34.	2024-09-24 kinderen Libanon	228
35.	2024-10-01 strijd Hezbollah Israël	229
36.	2024-10-02 Iran valt Israël aan	230
37.	2024-10-29 Israëlische wet tegen UNRWA	231
38.	2024-11-21 arrestatiebevel Netanyahu en Gallant	232
39.	2024-12-13 Niet in mijn naam	234
40.	2024-12-31 zieke kinderen geëvacueerd	235

41. 2025-01-13 ontberingen voor kinderen in Gaza	236
42. 2025-01-19 wapenstilstand en gijzelaarsdeal	239
43. 2025-02-01 Gijzelaars geruild voor gevangenen	242
44. 2025-03 massamoord in Syrië	245
45. 2025-03-18 400 doden in Gaza	245
Bijlage III: Journalistieke codes	248
1. Code Journalistiek Handelen voor de Landelijke Publieke Omroepen 2023	248
2. Journalistieke code NPO 2016-2023	253
3. Global Charter of Ethics for Journalists	256
4. BBC Guidelines	258
Bijlage IV: IHRA definitie antisemitisme	260
IHRA definitie	260
Bijlage V: Klachten	262
1. Inleiding over de regelgeving	262
2. De NPO Ombudsman	263
3. Klacht over Jeugdjournaal 8 november 2023	264
Reactie NOS 29 november 2023	265
4. Zwartboek Likoed Nederland mei 2024	267
Zwartboek Likoed Nederland deel 2	268
Zwartboek Likoed Nederland deel 3	269
5. Kamervragen 4 juni 2024	271
6. Kamervragen 7 oktober 2024	271
7. Klacht NOS 30 oktober 2024	275
Reactie Ombudsman 14 februari 2025	278
In het algemeen:	278
Onjuiste weergave van uitkomsten onderzoeken in opdracht van VN	278
Schijn van ongefundeerde beschuldigingen?	279
Achtergrondinformatie over deskundige	280
Conclusie	281
Artikel Ombudsman 3 maart 2025	281
Over praatgasten en experts	281
Een contextloze gast	282
Nieuwe regels	283
8. Klacht Bar Laat 30 oktober 2024	283
Reactie Ombudsman 1 maart 2025	287
Feiten en meningen aan één tafel	287
Redactionele autonomie en pluriformiteit	288
Onjuist en eenzijdig, en ook nog met opzet?	288
Het live gesprek	289
De talkshow	290
Analyse van dit gesprek	291
Actieve rol	291
Conclusie	292
Opiniestuk 20 maart 2025 over reactie Ombudsman	293

Beweringen over 'ontvolking' (BNNVARA) behoeven van de Ombudsman geen weerwoord; beweringen over 'omvolking' (ON) wel.	293
Ramsey Nasr vermeldt VN-resolutie 181 niet.	293
Er was geen Palestijnse staat	295
Voor 1948 waren er Joodse, Arabische en christelijke Palestijnen	295
Over welke 'Palestijnse identiteit' heeft de Ombudsman het?	296
Nasr suggereert dat de Joden Palestijns gebied 'ontvolkten'	296
Ombudsman wilde wel 'omvolking' weersproken hebben	297
Wat BNNVARA mag, mag Ongehoord Nederland niet	297
9. Klacht Nieuwsuur 16 november 2024	298
Code Journalistiek Handelen voor de Landelijke Publieke Omroepen	298
Uitzending Nieuwsuur maandag 23 september 2024.	299
Rol van Israël	299
Rol van Hezbollah	299
Rol van Iran	300
Conclusie	300
Uitzending Nieuwsuur zaterdag 28 september 2024	300
Overzicht:	300
Aanvullend:	302
Uitzending Nieuwsuur dinsdag 29 oktober 2024	303
Per vraag	303
Desinformatie.	304
Experts	305
Tot slot	306
Reactie Ombudsman 19 februari 2025.	306
Nieuwsuur 23 september	306
Nieuwsuur 28 september	307
Nieuwsuur 29 oktober.	308
Conclusie	308
Melding Commissariaat voor de Media 5 april 2025.	309
Antwoord Commissariaat voor de Media 14 april 2025.	310
Reactie 14 april 2025.	310
Antwoord Commissariaat voor de media 15 april 2025.	311
Bericht Commissariaat voor de Media 22 april 2025.	311
Op de site	311
10. Klacht NOS en jeugdjournaal 11 februari 2025	312
Reactie NOS 11 februari 2025	313
Doelvragen klacht 11 februari 2025	314
Klacht naar Ombudsman 24 maart 2025.	316
Reactie Ombudsman 7 april 2025.	316
Doelvragen bij Ombudsman 13 april 2025	318

Samenvatting

Sinds 7 oktober 2023 worden Nederlandse nieuwsconsumenten overspoeld met nieuws over de onrust in het Midden-Oosten, en dat geldt ook voor jongeren en zelfs voor kinderen. Via het *NOS Jeugdjournaal*, *School TV*, *NOS op 3*, *NOS Stories* en *NPO Kennisfilmpjes* komen de actualiteiten mobieltjes, huiskamers en schoollokalen binnen. Maar wie bewaakt eigenlijk de kwaliteit van al die informatie? In Nederland is van alles goed geregeld, maar dit niet. Er is in feite geen toezicht op de kwaliteit van informatie voor de jeugd, al zijn sinds juli 2023 de woordjes 'en educatie' toegevoegd aan de *Code voor Journalistiek Handelen* van de NPO.

Veel materiaal wordt hergebruikt in producten in de verschillende categorieën. Niet alleen tussen de NOS filmpjes vindt uitwisseling plaats, ook in de NPO kenniscompilaties zien we fragmenten van het NOS materiaal terugkomen. School TV-filmpjes zijn vaak enigszins bewerkte kopieën van NOS op 3-filmpjes. Navraag bij School TV leerde dat het materiaal voor omzetting naar lesmateriaal niet meer door deskundigen beoordeeld wordt. Dit geldt eveneens voor jeugdjournaals, die in veel scholen klassikaal bekeken worden. Ook vanuit het onderwijs zelf vindt geen kwaliteitscontrole plaats; zelfs in recente oproepen voor betere kwaliteitseisen voor leermateriaal was geen aandacht voor het gebrek aan toezicht op deze educatieve content.

Er is veel aandacht voor de beïnvloeding van jongeren door desinformatie op internet, en dit is ook terecht. Kanalen als het populaire *Cestmocro* zijn berucht vanwege misleidende en zelfs demoniserende berichtgeving. Campagnes voor mediawijsheid bevelen daarom conventionele media aan als betrouwbare bron, en het blijkt dat veel jongeren die raad ter harte nemen. Maar wat als de informatie in deze media ook niet deugt?

Uit onderzoek blijkt dat kinderen en jongeren kwetsbaar zijn voor beïnvloeding. Onderwijskundigen weten hoe belangrijk het is dat lesmateriaal geen ideologieën aanleert, maar juist kritisch denken bevordert. Daarom waarschuwen zij tegen valkuilen, zoals:

- eenzijdige benadering,
- waardeoordelen of vooroordelen meegeven,
- feiten verwarren met meningen,
- ideologisch of emotioneel geladen taalgebruik,
- weglaten van relevante informatie,
- veronderstellen wat nog bewezen moet worden,
- meten met twee maten,
- en natuurlijk onjuiste informatie geven.

Voor dit rapport zijn tientallen informatiefilmpjes en tientallen jeugdjournaals geanalyseerd die informatie geven over het Israëlisch-Palestijnse conflict, en met name over de ontwikkelingen sinds 7 oktober 2023. De hierboven genoemde valkuilen bleken aanwezig in vrijwel al het materiaal. Zorgwekkend is dat de genoemde gebreken al jaren benoemd worden, al ligt de focus van dit rapport op de periode na 7 oktober 2023. Misschien is eerdere kritiek niet serieus genomen omdat gedacht werd dat het om incidenten ging, vandaar dat dit rapport breed is opgezet.

Zelfs de *Code Journalistiek Handelen*, die hier nageleefd zou moeten worden, blijkt structureel geschonden te worden. En dat terwijl die code al niet eens voldoet om educatieve content werkelijk verantwoord te kunnen beoordelen.

Uit de analyses van het materiaal blijkt dat de informatie voor de jeugd over het Israëlisch-Palestijnse conflict zo sturend is, dat een dominant narratief ontstaat waarin de daden van Israël slechts verklaard kunnen worden uit kwalijke motieven. Helaas stellen veel jongeren Nederlandse Joden verantwoordelijk voor de vermeende kwaadaardigheid van Israël, wat ook blijkt uit de monitoring van antisemitisme in Nederland. Bij elke crisis in het Midden-Oosten laait het antisemitisme op, juist ook onder de jeugd.

Dit betekent niet dat er een keihard verband bewezen kan worden tussen de kwaliteit van deze informatie en de groeiende Jodenhaat in Nederland – daarvoor spelen nog te veel andere factoren mee – maar de huidige ontwikkelingen zouden elke producent van educatieve content voorzichtig moeten maken. Het is niet alleen verwerpelijk om jongeren vooroordelen aan te leren, het is ook gevaarlijk. En wie de tijd neemt om dit rapport te lezen, kan niet anders concluderen dan dat dit is wat momenteel gaande is.

Omdat educatief videomateriaal over actualiteiten sinds 2023 valt onder de *Code Journalistiek Handelen* van de NPO is het in dit rapport besproken materiaal in de eerste plaats aan de hand van deze code beoordeeld. Waar deze code tekort schoot, zijn de oude *Journalistieke Code*, de *BBC guidelines* en de *Global Charter of Ethics for Journalists* toegepast. In het kader van de normen die gelden voor lesmateriaal, is ruim aandacht besteed aan het weglaten van relevante informatie en het aanleren van een dominant narratief.

Sommige bevindingen over onjuiste of ontbrekende informatie zullen lezers wellicht verbazen. Daarom is de tekst voorzien van voetnoten die verwijzen naar de bronnen. Die bronnen kunnen officiële documenten zijn, nieuwsartikelen, boeken, onderzoeken, en zelfs linkjes naar sociale media. In het laatste geval gaat het vaak om video's, bijvoorbeeld om beelden uit de Gazastrook of uitzendingen van Arabische tv-stations met Engelse ondertiteling. Ook zijn er experts en onderzoekers die veel publiceren op deze platforms.

Gezien de problemen bij de huidige nieuwsvoorziening voor de jeugd, doen wij enkele aanbevelingen:

- Stel een educatieve code op.
- Verplicht producenten zich te conformeren aan die code.
- Handhaaf de educatieve code.
- Beheer materiaal dat al in omloop is.
- Organiseer goed toezicht.

Juist in de huidige gepolariseerde samenleving is het belangrijk dat jongeren een genuanceerd wereldbeeld krijgen aangereikt, en kritisch leren denken.

Introductie

Het Israëlisch-Palestijnse conflict verdeelt de samenleving en leidt tot steeds meer onrust in Nederland. Wie verschillende media hierover volgt, ziet soms volstrekt tegenstrijdige verhalen en vaak slecht onderbouwde berichtgeving. Waar volwassenen al moeite hebben om dergelijke informatie te verwerken en in context te plaatsen, geldt dit nog meer voor de jeugd. En wat mensen in hun jeugd leren, blijft hun hele leven van invloed.

Ouders en leerkrachten hebben de eerste verantwoordelijkheid voor de opvoeding van de jeugd, maar zij kunnen niet elke zaak tot op de bodem uitzoeken. Daarom is het zo belangrijk dat ook overheid en media hun verantwoordelijkheid nemen als het gaat om betrouwbare voorlichting, met name voor kinderen en jongeren.

Wat leren wij onze kinderen? Dat gaat iedereen aan. Daarom is geprobeerd dit rapport zo te schrijven dat het ook voor leken goed leesbaar is. We hopen dat niet alleen journalisten, wetenschappers, ambtenaren en politici, maar juist ook ouders en leerkrachten hier kennis van zullen nemen.

Het rapport is opgebouwd uit de volgende onderdelen.

- Het eerste hoofdstuk gaat over het **ontbreken van heldere kwaliteitseisen** voor educatief videomateriaal dat kinderen en jongeren informatie biedt over actualiteiten. Aan de orde komen de kwetsbaarheid van jongeren voor beïnvloeding, en het toenemende antisemitisme in Nederland. Daarnaast is er aandacht voor de bestaande regelgeving en de aandacht voor de jeugd hierin. Uit dit alles volgde de werkwijze voor het analyseren van het materiaal, zoals toegelicht aan het eind van dit hoofdstuk.
- In het tweede hoofdstuk worden **schendingen van de journalistieke codes** besproken zoals die in het materiaal zijn aangetroffen. Als maatstaf zijn de oude en de nieuwe code van de NPO en internationale journalistieke codes gebruikt.
- Het derde hoofdstuk bespreekt **informatie die veelal weggelaten wordt**, waardoor een onvolledig beeld van de situatie ontstaat.
- In het vierde hoofdstuk is aandacht voor het **dominante narratief** dat uitgedragen wordt in de informatie voor de jeugd: welke narratieven liggen hieraan ten grondslag, welke invloeden spelen er nog meer mee, en welke keuzes maken producenten van educatief videomateriaal. In dit hoofdstuk wordt ook nader ingegaan op de onderwijskundige aspecten en de waarde die het toepassen van de IHRA-definitie voor het bestrijden van antisemitisme kan hebben.
- Daarna volgen de **conclusies en aanbevelingen**.
- Dan volgt informatie over het **ontstaan van het rapport** en wie eraan gewerkt hebben.
- Reactie NOS op dit rapport.
- In bijlage I vindt u de **analyses** van tientallen **informatiefilmpjes** van School TV, NOS Stories, NOS op 3, NOS Jeugdjournaal en NPO Kennis.
- In bijlage II vindt u de **analyses** van tientallen **jeugdjournaals**.
- In bijlage III vindt u de **journalistieke codes** van de NPO, de *Global Charter of Ethics for*

Journalists, en een selectie van relevante delen uit de *BBC Guidelines*.

- In bijlage IV vindt u de **IHRA-definitie** van antisemitisme met een korte toelichting.
- In bijlage V vindt u **klachten** over de Israëlberichtgeving bij de NPO, de beantwoording van die klachten door de NPO Ombudsman en het Commissariaat voor de Media, en Kamervragen die gesteld zijn naar aanleiding van deze en andere klachten.

De analyses zijn geschreven op grond van de situatie zoals die op 20 maart 2025 was. De linkjes die naar websites verwijzen zijn gecheckt voor 1 juli 2025, behalve de linkjes naar filmpjes waar we het aantal weergaven hebben vermeld. In dat geval staat de datum dat de website geraadpleegd is vermeld.

1. Educatief videomateriaal beoordelen

Wat leren we onze kinderen?

1. Educatief videomateriaal beoordelen

De focus van dit rapport ligt op voorlichting voor de jeugd. We kunnen de rol van de media – en met name de rol van NOS en NTR – hierin niet negeren, om twee redenen. Ten eerste omdat educatief videomateriaal over het conflict rondom Israël geproduceerd is door, of in samenwerking met, genoemde media. En ten tweede omdat de nieuwe *Code Journalistiek Handelen* voor de NPO (geldig vanaf juli 2023) gewijzigd is, zodat nu ook educatieve content onder deze code valt.

In dit hoofdstuk gaan we nader in op de kwetsbaarheid van jongeren voor onjuiste voorlichting, en het al eerder door het CIDI geconstateerde verband tussen onrust in het Midden-Oosten en de toename van antisemitisme onder jongeren in Nederland. Aan de hand daarvan bespreken we de onwenselijkheid van het combineren van media en educatie onder één code. Dit laatste doen we in het kader van bestaande regelgeving en uitspraken van de NPO Ombudsman over dit onderwerp.

1.1. Doelgroep

Jongeren zijn kwetsbaar voor beïnvloeding, wat onderkend wordt door overheid en media, vandaar dat er initiatieven zijn om jongeren *mediawijs* te maken. Het groeiende antisemitisme in Nederland verdient hierbij speciale aandacht.

1.1.1. Kwetsbaarheid jongeren

Jonge kinderen zijn volledig afhankelijk van ouders en opvoeders, en die afhankelijkheid neemt geleidelijk af. Tegelijkertijd neemt de invloed van de bredere omgeving toe, waarbij vooral school en (sociale) media een grote rol spelen. Intussen groeit de capaciteit van het jonge brein om met al die invloeden om te gaan, maar die ontwikkeling verloopt niet evenwichtig. Het 'emotionele' deel van de hersenen maakt na het begin van de puberteit een stormachtige ontwikkeling door en wordt dominant, ook onder invloed van de golf van geslachtshormonen die in deze periode loskomt.

Dat wil niet zeggen dat jongeren elke rationaliteit verliezen, maar wel dat ze gevoeliger zijn voor angst, en een sterke behoefte hebben om geaccepteerd te worden in de groepen waarin ze zich bewegen. Groepsdenken ligt op de loer, juist ook omdat de ontwikkeling van het vermogen tot logisch redeneren achterblijft bij de groeiende gevoeligheid voor emotionele impulsen. Dit alles maakt jongeren kwetsbaar voor beïnvloeding, zoals onderzoek¹ en experimenten² door de jaren heen hebben aangetoond. Volgens de laatste inzichten is de rijping van het brein pas ruim na het twintigste jaar voltooid.³

Kinder- en jeugdpsycholoog Nofar van Frank⁴: *“Vanuit een psychologisch oogpunt is de adolescentie een cruciale fase in de ontwikkeling van de persoonlijke en sociale identiteit. Tieners zijn*

1 <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC6177548/>

2 <https://www.thewavehome.com/stories/>

3 <https://cognitiveneuroscience.nl/wanneer-is-de-menselijke-hersenen-volledig-ontwikkeld/>

4 <https://www.vanfrank-practice.nl/nl>

op zoek naar hun plek in de wereld, en tijdens dit proces worden ze sterk beïnvloed door hun leeftijdsgenoten, sociale media en de nieuwsvoorziening. Deze bronnen worden vaak belangrijker dan ouders of leraren als het gaat om het verkrijgen van informatie. Juist daarom is het belangrijk dat de informatie waaraan jongeren worden blootgesteld evenwichtig, feitelijk en niet eenzijdig is. Onze rol als professionals, ouders en opvoeders is niet om kant-en-klare antwoorden te geven, maar om hen kritisch te leren denken. Het is belangrijk om jongeren aan te moedigen vragen te stellen, bronnen te controleren en zich bewust te zijn van de emotionele en sociale impact van de content die zij consumeren.

Het doel is niet om hen af te schermen van de digitale wereld, maar om hen te versterken zodat zij bewuste en verantwoordelijke mediagebruikers worden – een belangrijke stap op weg naar een gezonde en evenwichtige volwassenheid.”

Het Nederlands Instituut voor de Classificatie van Audiovisuele Media (NICAM) schrijft: “De mate van beïnvloedbaarheid van jongeren hangt samen met de ontwikkelingsfase waarin zij zich bevinden. In de vroege puberteit zijn jongeren vatbaarder voor sociale beïnvloeding, dan jongeren in de late adolescentie. Daarnaast zijn jongeren in de vroege puberteit nog impulsief en vertonen zij sneller risicogedrag dan andere leeftijdsgroepen.”⁵

Natuurlijk zijn niet alle jongeren even kwetsbaar. Aanleg, opvoeding en onderwijs spelen een grote rol. Nofar van Frank: “Jongeren zijn in zekere mate kwetsbaar en beïnvloedbaar, maar dat is slechts een deel van het verhaal. Juist in de bovenbouw kunnen jongeren leren om kritisch te denken, te argumenteren en zich in anderen te verplaatsen. Daarom is het niet terecht om te concluderen dat zij kritiekloos met nieuws omgaan, zolang er nog geen gerichte aandacht is voor hoe zij informatie bewust verwerken.

Jongeren moeten leren om kritisch om te gaan met alle bronnen – ook die als betrouwbaar worden beschouwd. Mediawijsheid moet verder gaan dan enkel waarschuwen voor desinformatie op sociale media; het draait om het bewust en kritisch analyseren van informatie in bredere zin.”

1.1.2. Mediawijs

Die laatste opmerking is belangrijk. Want hoe werkt het in de Nederlandse praktijk? Er zijn inderdaad campagnes om jongeren mediawijs te maken, maar vaak gaat hierbij de aandacht alleen uit naar desinformatie op internet.⁶ Campagnes voor *mediawijsheid* bevelen dan ook conventionele media aan als betrouwbare bron.

In een artikel over nepnieuws⁷ geeft *Netwerk Mediawijsheid* tips hoe jongeren kunnen checken of iets geen nepnieuws is, en legt uit wanneer een bron betrouwbaar is. Bij de checklist nepnieuws⁸ staat: “Bekende landelijke of regionale nieuwsmedia controleren hun nieuws. Professionele nieuwsmedia houden zich doorgaans aan de journalistieke regels en controleren gebruikte bronnen. Zij zijn daarop aanspreekbaar, hebben redactiestatuten en veel nieuwstitels zijn aangesloten bij de Raad van de Journalistiek.”

5 <https://nicam.nl/nieuws/vroege-of-late-puberteit-ontwikkelingsfase-jongere-bepaalt-mate-van-be%C3%AFnvloedbaarheid>

6 <https://www.nature.com/articles/s41599-024-04237-1>

7 <https://www.mediawijsheid.nl/nepnieuws/>

8 <https://www.nieuwsindeklas.nl/tools/journalistiek-handboek/>

Jongeren die de raad van dergelijke overheids campagnes en van hun docenten ter harte nemen, zullen eventuele onjuiste informatie die zij op internet tegenkomen dus checken bij de aanbevolen media. Uit onderzoek^{9,10} blijkt dat velen dit ook doen. Maar wat als deze jongeren bijvoorbeeld bij het populaire *Cestmocro*¹¹ dergelijke informatie vinden en die vervolgens keurig gaan checken bij de educatieve kanalen?

In de hoofdstukken 2, 3 en 4 van dit rapport volgen besprekingen van informatie over Israël die speciaal gericht is op de jeugd; vrijwel al deze content is gemaakt na 7 oktober 2023. De conclusies in deze hoofdstukken zijn zeer grondig onderbouwd met analyses in de bijlagen waar veelvuldig naar verwezen zal worden. Het blijkt dat dit materiaal – jeugdjournaals, School TV, NPO-kennisfilmpjes, NOS op 3, NOS Stories – regelmatig onjuiste informatie bevat en niet zelden informatie weglaat die essentieel is voor een volledig begrip van de situatie. Wat resulteert in een uitleg die structureel het perspectief van Israël veronachtzaamt.

Aangezien de informatie bij internetbronnen als *Cestmocro* al sterk anti-Israël^{12,13} is, zal de combinatie van die internetbronnen met deze berichtgeving in betrouwbaar geachte media de beeldvorming over Israël bij jongeren negatief beïnvloeden. Er ontstaat een dominant narratief waarin de daden van Israël slechts verklaard kunnen worden uit kwalijke motieven. En helaas stellen velen Nederlandse Joden aansprakelijk voor de vermeende kwaadaardigheid van Israël.

1.1.3. Verband antisemitisme en Israël

Het gaat te ver om te stellen dat er een direct verband is tussen de informatie die de jeugd krijgt over Israël en het toenemende antisemitisme – daarvoor zou verder onderzoek nodig zijn – maar er is duidelijk een link tussen onrust rond Israël en antisemitisme in Nederland. Dit blijkt ook uit de verslaggeving van het CIDI over stijgingen en dalingen van antisemitisme door de jaren heen. Zo schreef het CIDI al in 2015: *“Het is een bekend verschijnsel dat antisemitische gedragingen en uitingen toenemen bij grote militaire acties van Israël. (...) Het CIDI acht het zeer zorgwekkend dat juist op scholen, waar burgerschap, democratie en respect dienen te worden onderwezen, veel incidenten werden gemeld.”*¹⁴

9 <https://www.cvdm.nl/nieuws/onderzoeksrapport-jongeren-nieuws-en-sociale-media-een-blik-op-de-toekomst-van-het-nieuws/>

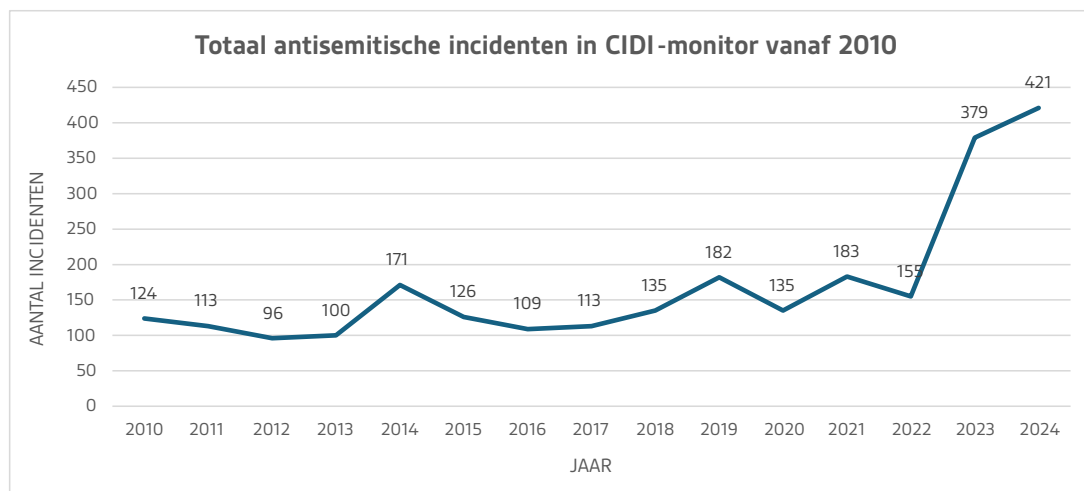
10 <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/14614448211011447>

11 <https://nos.nl/artikel/2486658-bijna-een-miljoen-volgers-maar-cestmocro-verspreidt-op-instagram-ook-misinformatie>

12 <https://www.ad.nl/buitenland/cestmocro-was-een-nieuwsplatform-tot-7-oktober-2023-toen-kozen-anonieme-makers-duidelijk-stelling-ac8e340c/>

13 <https://www.nporadio1.nl/nieuws/binnenland/2426430d-33af-4295-9e47-3372cfa526a3/moet-platform-cestmocro-offline-het-is-behoorlijk-demoniserend>

14 <https://www.cidi.nl/antisemitische-incidenten-in-2014-met-66-gestegen/>

Hierboven ziet u een grafiek van antisemitische incidenten in Nederland sinds 2010, met duidelijke pieken in 2014 (Israëlische *Operation Protective Edge*), 2019 (UNHRC-rapport over Israëlische reactie op de *March of Return*) en 2021 (conflict *Sheikh Jarrah*). Deze pieken vallen nog in het niet bij de piek van 2023 na het begin van de huidige oorlog, een piek die zich doorzette in 2024. Uit de incidenten die in de jaarlijkse overzichten¹⁵ beschreven worden, blijkt hoe sterk dit verband is.

Zoals gezegd, dit betekent dus niet dat er een oorzakelijk verband bewezen is tussen verslaggeving door conventionele media en de toename van antisemitisme in Nederland. Daarvoor zou nader onderzoek nodig zijn, ook omdat er veel meer factoren meespelen, zoals onderwijs, andere nieuwsbronnen in familie- en vriendenkring, en desinformatie op internet.

Toch zou de combinatie van bovengenoemde trends mensen aan het denken moeten zetten. De pieken in het aantal antisemitische incidenten vallen te precies samen met periodes van onrust in het Midden-Oosten. En de op jongeren gerichte informatie over deze zaken vanuit de conventionele media is te duidelijk in het nadeel van Israël.

1.2. Educatie is geen journalistiek

Dit rapport onderzoekt de kwaliteit van educatief videomateriaal over de conflicten rond Israël. Om die kwaliteit te kunnen onderzoeken, moet bepaald worden aan welke normen dit materiaal moet voldoen. En daar stuiten we meteen op een probleem. De NPO code en het hele stelsel van toezicht en afhankelijkheid van klachten zijn in wezen niet toepasbaar op de informatie voor basisschooljeugd en jongeren in het voortgezet onderwijs.

Zoals hierboven uiteen is gezet, zijn de hersenen van jongeren nog niet volledig gerijpt. Bovendien hebben kinderen en adolescenten nog niet de achtergrondkennis om te kunnen

¹⁵ <https://www.cidi.nl/antisemitisme/antisemitisme-monitors/>

beoordelen of de informatie die zij ontvangen correct is. Zij zijn afhankelijk van ouders, leerkrachten en andere opvoeders om hun wereldbeeld te vormen, en dat wereldbeeld blijft vaak hun verdere leven bepalend.

Daarom is juist voor deze doelgroep belangrijk dat informatie behalve waarheidsgetrouw ook volledig is. Zoals in de oude *Journalistieke Code* van de NPO (2016) stond: *“berichtgeving is gebalanceerd en vertegenwoordigt verschillende visies.”* In de nieuwe code (2023) is zelfs deze norm verdwenen, maar ook de oude code was in wezen niet afgestemd op informatie voor de jeugd.

1.2.1. Ombudsman over educatieve content

Margo Smit, de NPO Ombudsman, schreef op 23 december 2022 – toen de oude code nog geldig was – het artikel ‘Klachten over School TV wijzen op ombudsman in spagaat’¹⁶. Citaat: *“Gaaf deze ombudsman ook over educatieve programma’s? De mediawet lijkt dat wel te zeggen. Maar de Journalistieke Code is er toch echt voor journalistiek handelen. En dus zit de ombudsman soms bij een klacht in een spagaat.”*

De Ombudsman nam de moeite om uit te leggen dat richtlijnen voor journalistiek niet zonder meer van toepassing zijn op educatieve programma’s. Citaat: *“Voor een educatief programma gelden andere doelen, richtlijnen en vormtechnische mogelijkheden dan voor journalistiek (en voor een docudrama al helemaal). Dit ondanks dat enkele van de onderliggende waarden bij informatieoverdracht – een belangrijk kenmerk van educatieve programmering – bijna identiek geformuleerd zijn aan de onderliggende waarden van de journalistiek. Waarden als feitelijk zijn, onafhankelijk, betrouwbaar (zie het zogenoemde NPO Genrebeleidsplan Kennis en Educatie). Mogelijk heeft die overeenkomst in geformuleerde waarden gezorgd voor opname van ‘educatie’ in het mandaat van de ombudsman in de Mediawet. Maar dat maakt de genres nog niet gelijk aan elkaar, en de richtlijnen voor de een dus niet zonder meer van toepassing op de ander.”*

Haar conclusie was: *“Voor het journalistieke domein is de Journalistieke Code mijn bruikbare hamer en schroevendraaier. Maar voor het educatieve domein moeten we mogelijk terug naar de winkel voor heel ander gereedschap. Educatie is geen journalistiek.”* Hier maakte de Ombudsman een goed punt: educatie is inderdaad een heel ander domein dan journalistiek, al zijn er zaken die overlappen.

1.2.2. “En educatie”

Des te verrassender is het dan ook dat per 1 juli 2023 de *Code Journalistiek Handelen* ineens officieel toepasbaar werd op educatieve content door de simpele toevoeging van de woordjes “en educatie”. In de nieuwe code¹⁷ staat: *“De landelijke publieke media-instellingen verzorgen dagelijks media-aanbod met onder meer nieuws en informatie- **en educatie** zodat...”* en: *“Deze code geldt voor journalistiek handelen verricht voor de landelijke publieke media-instellingen (hierna: omroepen) bij het verzorgen van producties voor de diverse aanbod-kanalen van de NO op het gebied van nieuws, informatie **en educatie**.”* Deze toevoeging – zonder dat de code is afgestemd

16 <https://www.omroepombudsman.nl/uitspraken-en-columns/klachten-over-schooltv-wijzen-op-ombudsman-in-spagaat>

17 <https://omroepombudsman.nl/code-journalistiek-handelen>

op educatieve content – is duidelijk in tegenspraak met wat de Ombudsman eerder schreef.

Op zich is het wel begrijpelijk dat de samenstellers van de *Code Journalistiek Handelen* aanleiding zagen om deze code ook van toepassing te verklaren op educatieve content. In de Mediawet is een hoofdstuk gewijd aan de bescherming van jeugdigen¹⁸ waarin onder andere opmerkingen staan over media-aanbod dat “*schade kan toebrengen aan de lichamelijke, geestelijke of morele ontwikkeling van personen jonger dan zestien jaar*”. Hiermee maakt de wetgever duidelijk dat media een verantwoordelijkheid hebben voor de morele ontwikkeling van de jeugd. Dat neemt niet weg dat ook in de Mediawet niets staat over schade aan de morele ontwikkeling van jeugdigen door het aanwakkeren van vooroordelen. Het hoofdstuk gaat vooral over schade door nodeloos geweld en pornografie.

Interessant is dat de Ombudsman verwees naar het *NPO Genrebeleidsplan Kennis & Educatie*.¹⁹ Hierin vinden we een paragraaf over kernwaarden. Citaat uit deze paragraaf: “*In een wereld waar de herkomst en correctheid van informatie soms lastig te controleren is, wil de publieke omroep een baken zijn van onafhankelijk en betrouwbaar aanbod.*” En even verderop: “*Daar waar onzekerheid is over de juistheid van informatie wordt dit expliciet vermeld.*” Met name dat laatste zou heel nuttig kunnen zijn, juist voor educatief materiaal over conflicten waarin propaganda een grote rol speelt.

Verder staat in het *NPO genrebeleidsplan kennis & educatie* onder andere: “*Het genre kennis & educatie behandelt onderwerpen op een manier dat ze niet gekoppeld worden aan de nieuwsfeiten van de dag en worden daarmee binnen dit genre ‘tijdlozer’ ingevuld. (anders valt het binnen het subgenre Actualiteiten, onderdeel van het genre Journalistiek).*” Ondanks deze laatste bepaling zien we dat filmpjes over de actualiteit – zoals het inmiddels achterhaalde NOS op 3-filmpje *Hoe Gaza sterft van de honger*²⁰ – jarenlang online blijven staan, terugkomen bij School TV²¹, en vervolgens nog lange tijd onderdeel kunnen blijven van de lesstof. Bij dergelijke filmpjes dienen de feiten beter gecheckt te worden. En voordat ze onderdeel uit kunnen gaan maken van het lesmateriaal, zou er nog een extra check moeten volgen door neutrale deskundigen en onderwijsprofessionals. Overigens blijkt in het NPO-beleidsplan (paragraaf 2.5) de ‘jongere doelgroep’ iedereen onder de vijftig jaar te zijn. Ook hier ontbreekt dus een heldere visie op informatie voor de jeugd.

Vreemd genoeg ontbreekt die visie ook op een plek waar je die zeker zou verwachten, namelijk in het onderwijs. Navraag bij School TV²² leerde dat het materiaal voor omzetting naar lesmateriaal niet meer door deskundigen beoordeeld wordt, terwijl de filmpjes vaak onderdeel zijn van leermethodes,²³ zie onderstaande foto’s. Hoe goed hebben de samenstellers van deze methodes die video’s gecontroleerd? Video’s over de Tweede Wereldoorlog, zoals in de eerste

18 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0025028/2024-01-01#Hoofdstuk4>

19 <https://npo.nl/overnpo/openbare-documenten?document=19>

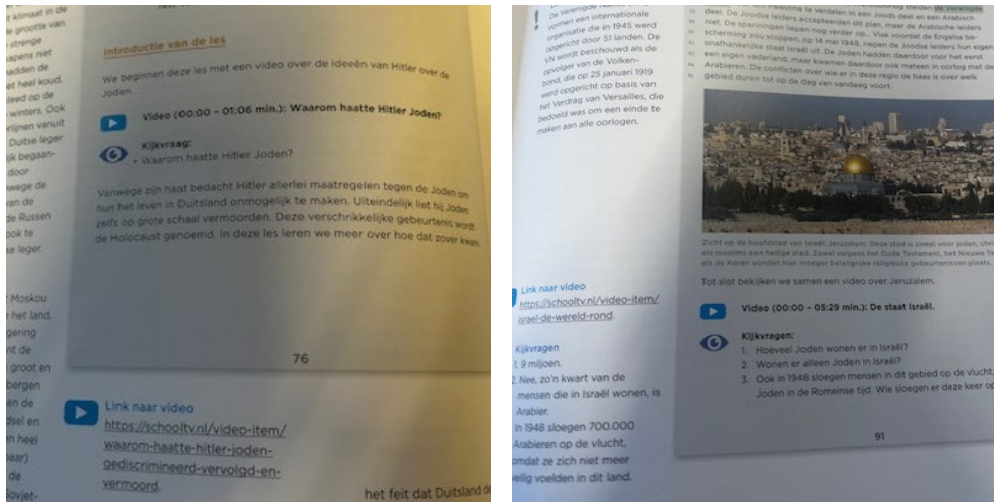
20 <https://www.youtube.com/watch?v=Az8xHDL3Vy8>

21 <https://schooltv.nl/video-item/hoe-gaza-sterft-van-de-honger-palestijnen-zijn-afhankelijk-van-hulp-van-buitenaf/oorlog-hamas-israel-wat-is-er-aan-de-hand-in-israel-en-de-palestijnse-gebieden>

22 Mailwisseling 17 april 2025. Zie volledige tekst in de inleiding van bijlage I.

23 <https://www.mathematischinstituut.nl/methode/wetenswaardig/voor-scholen/>

afbeelding,²⁴ zijn vaak wel correct. Maar met name filmpjes over de staat Israël vertonen vaak gebreken, wat ook geldt voor het filmpje van de tweede afbeelding.²⁵

De VO-raad (Vereniging van scholen in het voortgezet onderwijs) schreef in juni 2024 een manifest²⁶ waarin gepleit werd voor beter toezicht op de kwaliteit van leermiddelen. Naar aanleiding van een peiling onder ruim 2500 leraren, schoolleiders, schoolbestuurders en andere onderwijsprofessionals schreef de VO-raad: *“Ruim driekwart is van mening dat leermiddelen pas de markt op mogen als zij voldoen aan de criteria uit het onderwijs. De initiatiefnemers pleiten voor het opstellen van kwaliteitscriteria door de onderwijsprofessionals.”*

In april 2025 vergaderde de Tweede Kamer²⁷ over de voorstellen van de VO-raad, en kort voor dat debat schreven twaalf onderwijsorganisaties een brief aan de Kamer²⁸ waarin nogmaals gepleit werd voor betere kwaliteitseisen. Zowel bij de onderwijsorganisaties als in het parlement werd niet gesproken over videomateriaal van de NPO dat in de klas wordt ingezet. In het Kamerdebat werd verwezen naar een onderzoek²⁹ uit oktober 2024 naar kwaliteitscriteria voor leermiddelen, en ook in dit onderzoek kwamen School TV en jeugdjournaals³⁰ niet voor.

Waarschijnlijk gebruikt elke school deze educatieve content, maar uit niets valt op te maken dat er iemand kijkt naar de journalistieke en pedagogische kwaliteit. School TV schreef ons dat 'een docent zelf aan de slag moet' met materiaal dat op School TV te vinden is. Nu zullen er vast wel leerkrachten zijn die zich verdiept hebben in de geschiedenis van het Midden-Oosten, maar verreweg de meeste docenten zullen hierover slechts oppervlakkige kennis bezitten. Vermoedelijk vertrouwen de scholen erop dat School TV en het Jeugdjournaal wel goede kwaliteit

24 <https://schooltv.nl/video-item/waarom-haatte-hitler-joden-gediscrimineerd-vervolgd-en-vermoord>

25 <https://schooltv.nl/video-item/israel-de-wereld-rond>

26 <https://www.vo-raad.nl/nieuws/funderend-onderwijs-grip-op-kwaliteit-leermiddelen-moet-beter>

27 https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2024A08645

28 <https://www.poraad.nl/onderwijskwaliteit/onderwijs-vraagt-richting-debat-leermiddelen-om-scherpere-kwaliteitseisen>

29 <https://expertisecentrumnederlands.nl/kwaliteitskaders-voor-leermiddelen-wat-weten-we-en-wat-hebben-we-nog-nodig>

30 <https://schooltv.nl/programma/nos-jeugdjournaal-ochtenduitzending/afleveringen>

zullen leveren, terwijl School TV en de NPO er blijkbaar op vertrouwen dat de scholen zichzelf wel zullen redden. En intussen kijken Nederlandse leerlingen massaal naar videomateriaal dat – zoals hierboven al beschreven – *regelmatig onjuiste informatie bevat en niet zelden informatie weglaat die essentieel is voor een volledig begrip van de situatie*.

1.2.3. Een betere code

Of de Mediawet nu tot inspiratie diende of niet, het zou goed zijn geweest als de samenstellers van de nieuwe *Code Journalistiek Handelen* die 'en educatie' hieraan toevoegden, aandacht hadden besteed aan de specifieke behoeften van deze doelgroep. Zowel bij de media, de politiek als het onderwijs schijnt er een blinde vlek te zijn voor het totale gebrek aan kwaliteitszorg als het om het in dit rapport besproken educatieve videomateriaal gaat. En dat terwijl er juist speciale aandacht zou moeten zijn voor informatie over onderwerpen waarover brede maatschappelijke discussie bestaat. Juist deze onderwerpen – zoals het Israëlisch-Palestijnse conflict – zouden met extra zorgvuldigheid behandeld moeten worden. In hoofdstuk 4 gaan we nader in op de voorwaarden waaraan een goede code voor educatieve video's zou moeten voldoen.

1.3. Werkwijze

Gezien de zorgwekkende toename van antisemitisme in Nederland – met name ook onder de jeugd – en het vermoedelijke verband van deze toename met de onrust rondom Israël, verdient de mogelijke invloed van eenzijdige informatie aandacht. Ideaal zou zijn om met kritische blik naar educatieve content te kunnen kijken binnen het kader van heldere regelgeving, maar aangezien die regelgeving blijkbaar ontbreekt, gebruiken we – om met de NPO Ombudsman te spreken – alternatief gereedschap.

Waar mogelijk is in dit rapport de content beoordeeld aan de hand van de *Code Journalistiek Handelen* (2023) die op veel onderdelen wel aangrijpingspunten biedt. Het eerste deel van hoofdstuk 2 gaat over deze beoordelingen. In het tweede deel van dit hoofdstuk gebruiken we punten uit de *Journalistieke Code* (2016) die niet meer in de nieuwe code opgenomen zijn, maar die juist belangrijk zijn als het gaat om educatieve content. Waar nodig verwijzen we naar andere journalistieke codes.

De hoofdstukken 3 en 4 gaan niet over schendingen van journalistieke codes, maar over gebreken in het materiaal vanuit onderwijskundig oogpunt. In hoofdstuk 3 gaan we in op het weglaten van relevante informatie. Dit is een probleem dat we vaak tegenkwamen in de analyses, en met name jongeren die nog geen achtergrondkennis bezitten, kunnen hierdoor makkelijk misleid worden. In hoofdstuk 4 bespreken we het gevaar van een dominant narratief. Omdat de informatie voor jongeren begrijpelijk moet zijn, ligt versimpeling op de loer. Daarnaast hebben kinderen vaak toch al de neiging in absolute termen te denken over schurken en helden. Educatieve content zou juist voor nuance moeten zorgen, en niet bij voorbaat al een zwartwit wereldbeeld aanreiken.

2. Schendingen van de Journalistieke Code(s)

Wat leren we onze kinderen?

2. Schendingen van de Journalistieke Code(s)

Dit is de kern van de huidige *Code Journalistiek Handelen* (2023) zoals die vermeld staat op de site van de Ombudsman.³¹

“Bij de verzorging van dit media-aanbod is de omroep verantwoordelijk dat de omroepmedewerkers zich houden aan de volgende algemene journalistieke handelingen:

- *Omroepen zijn vrij in de selectie van wat ze produceren. Omroepmedewerkers maken journalistieke keuzes en laten zich daarbij niet leiden door overheden, politieke, commerciële of maatschappelijke organisaties of door individuele belangen van derden of henzelf.*
- *Omroepmedewerkers werken onafhankelijk en onbevooroordeeld. Elke vorm van belangenverstrengeling wordt vermeden.*
- *Omroepmedewerkers berichten waarheidsgetrouw, de informatie klopt. De producties zijn controleerbaar en worden gecheckt.*
- *Omroepmedewerkers zijn transparant over en aanspreekbaar op hun journalistiek handelen.”*

Ondanks de eerdere bezwaren van de Ombudsman – zie hoofdstuk 1 – is deze code ook van toepassing verklaard op educatieve content. De analyses in dit rapport laten zien dat deze code met regelmaat geschonden wordt als het gaat over het conflict rondom Israël. Dit hoofdstuk bespreekt deze schendingen aan de hand van bovenstaande code, aangevuld met schendingen van punten uit de oude code die in de nieuwe code ontbreken.

De volledige tekst van de oude en nieuwe journalistieke code, van de *Global Charter of Ethics for Journalists*, en relevante delen van de BBC Guidelines vindt u in bijlage III. Verder ziet u in de komende hoofdstukken veel verwijzingen naar analyses van filmpjes en jeugdjournaals. In bijlage I vindt u de analyses van filmpjes, eerst gerangschikt per categorie, en binnen die categorieën gerangschikt op chronologische volgorde. Voor de duidelijkheid zijn de analyses genummerd, bij verwijzingen is ook het nummer vermeld. In bijlage II vindt u de analyses van jeugdjournaals, eveneens op chronologische volgorde en eveneens genummerd.

2.1. Vrije journalistieke keuze

Het eerste punt in de code van 2023 is: *“Omroepen zijn vrij in de selectie van wat ze produceren. Omroepmedewerkers maken journalistieke keuzes en laten zich daarbij niet leiden door overheden, politieke, commerciële of maatschappelijke organisaties of door individuele belangen van derden of henzelf.”*

In de code van 2016 was dit punt nog als volgt verwoord: *“druk van buiten en binnen de organisatie heeft geen invloed op de inhoud van onze producties.”* Dit is terecht aangepast, want zelfs

³¹ <https://omroepombudsman.nl/belangrijke-documenten>

als er geen druk van buiten is, kunnen journalisten zich wel degelijk laten leiden door anderen. In zekere zin is dit natuurlijk onvermijdelijk – verslaggeving is altijd ergens op gebaseerd – maar het cruciale punt is dat media informatie niet kritiekloos over zouden moeten nemen. En dat geldt zeker voor informatie die afkomstig is van overheden, organisaties of individuen die niet neutraal zijn ten opzichte van het onderwerp.

In de verslaggeving over het Israëlisch-Palestijnse conflict blijken veel omroepen zich te laten leiden door maatschappelijke organisaties. De politieke voorkeuren van mensenrechtenorganisaties³² zoals Amnesty³³, Artsen zonder Grenzen³⁴, Oxfam Novib³⁵, Human Rights Watch³⁶, Save the Children, Pax, en vele anderen³⁷, worden niet ter discussie gesteld.

Al deze organisaties zijn uitermate Israëlkritisch. Dat blijkt niet alleen uit de goed onderbouwde artikelen die u via de voetnoten in de vorige alinea kunt vinden, het blijkt ook uit het materiaal dat voor dit rapport geanalyseerd is. Keer op keer uiten zij vergaande beschuldigingen tegen Israël waar geen feitelijke onderbouwing voor is. En helaas is hun ooit opgebouwde gezag blijkbaar zo groot, dat zij geen kritische vragen krijgen.

Zo besteedde het NOS jeugdjournaal (bijlage I.29 NOS Jeugdjournaal 2024-12-13) uitgebreid aandacht aan de actie van Oxfam Novib *'Niet in mijn naam'*. In dit filmpje vertelt de commentaarstem dat Amnesty International en Oxfam Novib Israël beschuldigen van genocide, waarna een uitleg volgt wat genocide is. Nergens in deze reportage klinken kritische opmerkingen over het zeer gammele rapport van Amnesty^{38,39} en de onwaarheden die Michiel Servaes ook elders over Israël vertelt.⁴⁰ Halverwege het filmpje komt even de mededeling dat Israël dit ontkent, meteen gevolgd door: *Het Israëlische leger blijft Gaza bombarderen*.

Wie de tijd neemt om de analyses in de bijlagen te lezen, zal zien dat dit niet uitzonderlijk is. Voortdurend worden dergelijke organisaties opgevoerd alsof ze neutraal zijn, en worden hun uitspraken behandeld alsof het feiten zijn. Tegengeluid van deskundigen ontbreekt. Kinderen en jongeren kennen deze organisaties vaak als een soort onbevleete helden, en uitspraken van deze bewegingen krijgen hierdoor veel gewicht.

32 <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2025/03/ngos-anti-Israel-bias/682148/>

33 <https://www.haaretz.com/opinion/2024-12-15/ty-article-opinion/.premium/amnestys-descent-into-mccarthyism-the-case-of-Israel-gaza-and-genocide/00000193-c90a-dc34-adb7-cb3e42a50000>

34 <https://www.lejdd.fr/international/enquete-medecins-sans-frontieres-une-ong-en-crise-de-neutralite-face-aux-accusations-de-compromission-151272>

35 <https://www.telegraaf.nl/watuzegt/364505425/minister-reinette-klever-moet-de-subsidie-aan-oxfam-novib-stoppen>

36 <https://besacenter.org/how-the-united-nations-amnesty-international-and-human-rights-watch-launders-terrorism/>

37 Zie ook de ondertekenaars van deze open brief die op 23 november 2024 als advertentie gepubliceerd werd in NRC. <https://x.com/AmandaKluvel/status/1860344312564695085>

38 <https://www.justsecurity.org/105790/critical-amnesty-international-gaza-genocide/>

39 <https://honestreporting.com/media-unquestioningly-parrot-amnesty-report-accusing-israel-of-genocide/>

40 Zie zijn uitlatingen bij Bar Laat: <https://opinieez.com/2024/12/03/mijn-klacht-bij-de-npo-ombudsman-over-israel-berichtgeving-bar-laait/maaikevancharante/>

Daarnaast geven media vaak een podium aan deskundigen van activistische organisaties⁴¹ of door buitenlandse actoren betaalde experts,^{42,43} zonder daarbij te vermelden dat het risico bestaat dat deze deskundigen niet neutraal en onafhankelijk zijn. Veel bijdragen in de kennisfilmpjes en jeugd-journaals zijn afkomstig van dergelijke deskundigen. In paragraaf 2.7 gaan we nader in op de duidelijke politieke voorkeur van verschillende experts die regelmatig als neutraal worden opgevoerd.

2.2. Onbevooroordeeld

Het tweede punt in de code van 2023 is: *“Omroepmedewerkers werken onafhankelijk en onbevooroordeeld. Elke vorm van belangenverstrengeling wordt vermeden.”*

Deze formulering is vager dan die uit 2016 en dat blijft niet zonder gevolgen, zie bijlage III. Toch staat hier nog steeds dat media onbevooroordeeld moeten zijn, terwijl uit dit rapport overduidelijk blijkt dat dit niet het geval is. Dit blijkt vooral uit de eenzijdigheid in de verslaggeving – en daaruit volgend ook in de educatieve video's – waar we in hoofdstuk 3 en 4 uitgebreid op terugkomen.

2.3. Waarheidsgetrouw

Het derde punt in de code van 2023 is: *“Omroepmedewerkers berichten waarheidsgetrouw, de informatie klopt. De producties zijn controleerbaar en worden gecheckt.”*

Bij dit punt is ook de toelichting in de code onder B1. relevant voor dit rapport: *“Omroepmedewerkers maken in een productie duidelijk onderscheid tussen feiten, beweringen en meningen.”* En de toelichting in de code onder C: *“Fouten en onzorgvuldigheden worden erkend, hersteld en besproken.”*

Dit punt uit de code wordt in de informatie voor de jeugd over dit conflict zo structureel geschonden dat we ons in dit hoofdstuk beperken tot de ernstigste overtredingen, en enkele minder schokkende voorbeelden om te illustreren hoe wijdverspreid de schendingen zijn. In de analyses van bijlage I en II vindt u vanzelfsprekend nog veel meer voorbeelden.

2.3.1. Hamas

Hamas is een door Iran gesponsorde terreurgroep die zowel in haar Handvest⁴⁴ als in talloze

41 NOS verzwijgt anti-Israëlische achtergrond André Nollkaemper. <https://www.youtube.com/watch?v=13Bg-dG2faQ> / <https://rightsforum.org/en/opinie/Israel-wil-een-ander-regime-in-gaza-maar-dat-tast-het-zelfbeschikkingsrecht-van-palestina-aan/>

42 NOS-artikelen waarin Maurits Berger (leerstoel betaald door Oman) als neutrale expert geciteerd werd. <https://nos.nl/artikel/2544433-week-na-geweld-amsterdam-een-terugblik-vanuit-verschillende-perspectieven> <https://nos.nl/nieuwsuur/collectie/13959/artikel/2508905-waarom-egypte-de-grens-bij-rafah-versterkt-ondanks-solidariteit-met-gazanen> <https://nos.nl/collectie/13959/artikel/2504301-handelaren-vragen-duizenden-euro-s-aan-wanhopige-gazanen-die-weg-willen>

43 NPO kennis filmpje waarin Maurits Berger als neutrale expert aan het woord komt. <https://npokennis.nl/story/693/wat-is-hamas>

44 <https://irp.fas.org/world/para/docs/880818a.htm>

toespraken van leiders^{45,46} duidelijk maakt wat haar ultieme doel is: de vernietiging van Israël. De sussende bewering dat Hamas 'slechts' een Palestijnse staat wil stichten en zich daarom verzet tegen de Israëlische bezetting – zoals beweerd in een NOS Stories-artikel⁴⁷ – is dus niet waarheidsgetrouw. In een NPO kennis filmpje (bijlage I.31 2024-10-07 NPO Kennis: Wat is Hamas?) werd dit centrale doel van Hamas ook niet duidelijk gemaakt. Dit filmpje is ongewijzigd overgenomen door School TV (bijlage I.9 2024-10-07 School TV). In dit filmpje staat wel een link naar een uitgebreider filmpje op een ander kanaal waarin de Hamas doelstelling nader wordt toegelicht, maar dergelijke belangrijke informatie zou in de eerste uitleg centraal moeten staan, aangezien veel jongeren niet door zullen klikken voor meer informatie. Ook troffen we onjuiste informatie aan over de steun die Hamas onder de Palestijnen geniet. In een lange video (bijlage I.12 2023-10-25 NOS Stories Rewind) werd beweerd dat slechts een klein deel van de Palestijnen achter het geweld van Hamas zou staan. Geweld van Hamas leidt altijd tot pieken in de populariteit van de groep⁴⁸, en dit was ook na 7 oktober het geval⁴⁹.

2.3.2. Hezbollah

Hezbollah is een door Iran gesponsorde beweging die openlijk als doelstelling heeft om Israël te vernietigen.⁵⁰ Bovendien was deze organisatie voor september 2024 een staat in een staat, met meer militaire slagkracht dan het leger van Libanon zelf.⁵¹ Maar toen Israël na elf maanden raketbeschietingen⁵² in september 2024 Hezbollah aanviel, legde het jeugdjournaal van 1 oktober (zie bijlage II.35) uit dat Hezbollah slechts de aanvallen op Gaza wilde stoppen. In een NOS op 3-filmpje (bijlage I.22: 2023-10-26 NOS op 3) werd Hezbollah gepresenteerd als slechts een verzetsbeweging. Het verzwijgen van de werkelijke motivatie van Hezbollah is al misleidend. De terreurgroep vervolgens van andere motieven voorzien versterkt die misleiding.

2.3.3. Hongersnood Gaza

In maart 2024 werd wereldwijd verslag gedaan van een (dreigende) hongersnood in Gaza, en ook het jeugdjournaal deed dit, o.a. op 16 maart (bijlage II.16). NOS op 3 maakte een speciaal filmpje met als titel: *Hoe Gaza sterft van de honger* (bijlage I.24 NOS op 3 2024-03-23) wat later werd omgewerkt tot een aflevering van School TV (bijlage I.7 School TV 2024-04-23). De beschuldiging dat Israël honger als wapen zou gebruiken, was een belangrijk onderdeel van de genocide aanklacht.⁵³ In de filmpjes valt op dat alleen Israël verantwoordelijk werd gesteld voor eventuele honger, en dat hard bewijs voor een hongersnood ontbrak. Zo waren in filmpjes geen broodmagere kinderen te zien – behalve enkelingen die mager waren door ernstige ziektes, niet door hongersnood – en waren op internet filmpjes te vinden uit Noord-Gaza (het besproken

45 <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1719662664090075199> en: <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1775817998516768891> en: <https://x.com/Osint613/status/1861015897910952206>

46 <https://twitter.com/CSWLatAm/status/1711144083467477112>

47 <https://stories.nos.nl/artikel/2493685-gaza-hamas-dit-zijn-de-belangrijkste-begrippen-rond-israel-en-de-palestijnse-gebieden>

48 <https://www.pcpsr.org/en/node/489>

49 <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/poll-palestinians-hamas/2023/11/20/id/1142943/>

50 <https://www.thejc.com/news/israel/hezbollah-chief-calls-israel-a-cancerous-growth-which-must-be-destroyed-nweh5h5t> en: <https://ict.org.il/UserFiles/The%20Hizballah%20Program%20-%20An%20Open%20Letter.pdf>

51 <https://www.newsweek.com/hezbollah-military-compared-israel-idf-military-1922094>

52 <https://www.timesofisrael.com/hezbollah-rockets-spark-fires-burning-10000-dunams-of-open-areas-in-north/> en: <https://www.timesofisrael.com/anger-and-grief-mix-as-majdal-shams-buries-10-children-killed-in-rocket-strike/>

53 <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240328-pre-01-00-en.pdf>

gebied) waarin te zien was dat er genoeg voedsel was (zie bijlage II.16). Een IPC-rapport speelde een belangrijke rol in deze geruchten, maar later concludeerde de IPC dat er geen hongersnood was geweest.⁵⁴ De verslaggeving over de honger in Gaza was *niet waarheidsgetrouw*, omdat er ook in maart 2024 al genoeg aanwijzingen waren dat er geen hongersnood was.

2.3.4. Voedselhulp tegenhouden

Zowel in het Jeugdjournaal als in de verschillende filmpjes over honger in Gaza werd gezegd dat de honger kwam doordat Israël voedseltransporten tegenhield. De makers lieten weg dat Israël zelf cijfers bijhoudt van de hulptransporten en dat die makkelijk te vinden zijn op de website van COGAT.⁵⁵ Israël werkte bovendien samen met de VS, Jordanië en Frankrijk om voedseldroppings te organiseren,⁵⁶ al suggereerden de filmpjes over honger in Gaza dat Israël die hulp in de weg stond. En wat men vooral wegliet was dat er veel aanwijzingen zijn dat Hamas probeerde een hongersnood te creëren om de westerse druk op Israël op te voeren. Hamasleider Yahya Sinwar zei: *“We have the Israelis right where we want them.”* Om de humanitaire crisis beter te ‘verkopen’, bedacht Hamas zelfs een naam om in de propaganda te gebruiken: de *‘Israeli starvation campaign’*.⁵⁷ Het bevorderen van dit narratief was een belangrijke reden waarom Hamas infrastructuur bombardeerde⁵⁸, hulp stal^{59,60} en hamsterde, hulpverleners⁶¹ en zelfs burgers die voedselhulp zochten beschoot.⁶² Het is de vraag of de NOS Israëlische bronnen wel raadpleegt. Zo bleken de tellingen van de VN enorm te verschillen van de tellingen van COGAT. Na onderzoek bleek dat de VN een groot deel van de trucks niet telde.⁶³ Dit alles maakte dat de berichtgeving hierover *niet waarheidsgetrouw* was.

2.3.5. UNRWA

Over UNRWA zien we veel foutieve informatie. Drie voorbeelden. Ten eerste de berichtgeving over het Colonna-rapport⁶⁴ dat UNRWA vrij zou pleiten terwijl dit aantoonbaar niet waar was.⁶⁵ Bovendien bleek uit het OIOS-rapport⁶⁶ – waar Catherine Colonna zelf direct al naar verwees – dat de VN uiteindelijk concludeerde dat UNRWA-medewerkers wel betrokken waren geweest bij terreurdaden op 7 oktober 2023. Ten tweede het witwassen van UNRWA-medewerkers die Hamasterrorist bleken te zijn, zoals bijvoorbeeld Mohammed Abu Atwi.⁶⁷ Ten derde het

54 <https://www.timesofisrael.com/key-food-security-org-finds-no-famine-in-gaza-says-previous-assumptions-wrong/>

55 <https://gaza-aid-data.gov.il/main/#AidData>

56 <https://www.longwarjournal.org/archives/2024/03/airdrops-increase-in-gaza-as-new-method-to-deliver-aid.php>

57 <https://blogs.timesofisrael.com/humanitarian-aid-as-a-hamas-weapon-israels-point-of-view/>

58 <https://www.militarytimes.com/news/your-military/2024/04/25/us-led-gaza-humanitarian-aid-pier-comes-under-fire-un-officials-say/>

59 <https://nypost.com/2024/10/10/world-news/hamas-steals-humanitarian-aid-trucks-from-gaza-strip/>

60 https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/watch-gaza-woman-tells-al-jazeera-hamas-stealing-all-the-aid/

61 <https://www.reuters.com/world/middle-east/hamas-fired-unicef-aid-convoy-gaza-israels-military-says-2024-06-25/>

62 <https://x.com/MarinaMedvin/status/1789072656647532583>

63 <https://aijac.org.au/fresh-air/counting-and-miscounting-gaza-aid-trucks/>

64 https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/2024/04/unrwa_independent_review_on_neutrality.pdf

65 Transcript en de video persconferentie waarin Catherine Colonna uitlegt dat het rapport UNRWA niet vrijpleit. <https://x.com/HillelNeuer/status/1783171948358348820>

66 <https://www.un.org/sg/en/content/sg/note-correspondents/2024-08-05/note-correspondents-%E2%80%93-the-un-office-of-internal-oversight-services-%28oios%29-investigation-of-the-un-relief-and-works-agency-for-palestine-refugees-the-near-east>

67 <https://www.jpost.com/israel-news/article-826088>

kritiekloos doorgeven van leugens van UNRWA over het Hamasdatacenter onder het UNRWA hoofdkwartier in Gaza. Zie voor dit alles bijlage I.27 (2024-11-09 NOS op 3). Deze informatie was niet *waarheidsgetrouw*.

2.3.6. Amerikaanse steun

In veel video's (bijlage I.8 2024-09-02 School TV, I.25 2024-08-17 NOS op 3) wordt de nadruk gelegd op de Amerikaanse steun voor Israël, wat vaak impliceert dat Israël een voorpost van de VS, en dus van het westen, zou zijn. Dit versterkt het schadelijke narratief dat Israël een vreemde entiteit in het Midden-Oosten zou zijn. Nu is het zonder meer waar dat Israël tegenwoordig veel Amerikaanse steun krijgt, maar het is wel belangrijk om bij de feiten te blijven. In een langere uitlegvideo (bijlage I.21 2023-10-21 NOS op 3) wordt makkelijk controleerbare onjuiste informatie hierover gegeven.

De video laat een filmpje van de Amerikaanse oud-president Truman zien (van 1963⁶⁸) waarin hij het volgende zegt: *"We hebben de Israëliëse regering in Palestina opgezet en hebben wat Arabieren weggehaald. De Joden hebben een regering gevormd."* Truman sprak hier niet de waarheid. In 1948 steunden de VS Israël niet eens. Ze erkenden Israël wel, maar stelden een wapenembargo in.⁶⁹ Amerikanen die dit embargo probeerden te omzeilen, werden strafrechtelijk vervolgd.⁷⁰ Het is niet waarheidsgetrouw, en zelfs misleidend, dat dit omstreden fragment voor deze video gebruikt is, terwijl de waarheid zo makkelijk te achterhalen is.

2.3.7. Herhaling

Veel onjuiste informatie is zo vaak herhaald dat die inmiddels als vaststaand feit wordt geaccepteerd. Dit zijn onwaarheden die in veel filmpjes terugkomen. Een voorbeeld is de bewering dat Gaza een openluchtgevangenis was waarvan de grens 'potdicht' zat.⁷¹ Dit is een populair beeld dat al jaren rondgaat en Israël wegzet als wrede gevangenebewaarder. Het is aantoonbaar niet waar: elke maand gingen tienduizenden Gazanen de grens met Israël over en duizenden de grens met Egypte.⁷² Toch vinden we de bewering dat Gazanen Gaza niet uit konden in veel filmpjes (bijlage I.6 2023-11-14 School TV, I.12 2023-10-25 NOS Stories Rewind, I.17 2023-10-10 NOS op 3, I.28 2023-10-23 NOS Jeugdjournaal).

Een ander voorbeeld van een vaak herhaalde onwaarheid is dat het Joodse volk Israël 'kreeg' van het westen uit schuldgevoel over de Holocaust. Deze bewering zien we in veel filmpjes terug (bijlage I.5 2023-05-23 School TV, I.6 2023-11-14 School TV, I.19 2023-10-14 NOS op 3, I.21 2023-10-21 NOS op 3, I.23 2023-11-04 NOS op 3, I.28 2023-10-23 NOS Jeugdjournaal). Dit is onjuiste informatie. Het besluit om een Joods nationaal thuis mogelijk te maken in het mandaatgebied Palestina was al twintig jaar voor de Holocaust bekrachtigd door de Volkenbond,^{73,74}

68 <https://www.trumanlibrary.gov/movingimage-records/mp80-5>

69 <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1949v06/d932>

70 <https://www.businessinsider.com/israel-arms-smuggler-planes-world-war-two-air-force-heist-2024-3?international=true&r=US&IR=T>

71 <https://www.algemeiner.com/2024/02/26/gaza-is-not-an-open-air-prison/>

72 <https://www.ochaopt.org/content/movement-and-out-gaza-update-covering-april-2023>

73 <https://www.meforum.org/middle-east-quarterly/how-san-remo-birthed-the-jewish-national-home>

74 <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-178314/>

de voorloper van de Verenigde Naties. Het verhaal dat de staat Israël zou zijn gesticht dankzij de Holocaust is niet onschuldig. Het biedt een voedingsbodem aan het narratief dat Israël een voorpost van het westen zou zijn, of dat de Palestijnen de prijs voor de Holocaust zouden moeten betalen. Daaruit kan makkelijk worden geconcludeerd dat Israëlische Joden indringers en kolonisten zouden zijn die geen enkel recht hebben op dit land, en dat de stichting van de staat Israël een fout is die rechtgezet moet worden.

2.4. Aanspreekbaar

Het vierde punt in de code van 2023 is: *“Omroepmedewerkers zijn transparant over en aanspreekbaar op hun journalistiek handelen.”*

En de toelichting in de code onder C: *“Fouten en onzorgvuldigheden worden erkend, hersteld en besproken.”*

In bijlage V besteden we aandacht aan klachten. In november 2023 schreven tientallen Nederlandse en Nederlands-Israëlische families een brief aan het NOS Jeugdjournaal met een gedetailleerde klacht (zie de brief in bijlage V en de analyse in bijlage I.28 2023-10-23 NOS Jeugdjournaal). Deze families somden talloze tekortkomingen op en stelden dat hierdoor de film een vertekend beeld gaf van de realiteit, en dat die vertekening sterk in het nadeel van Israël was. De families gaven niet alleen de juiste informatie, zij boden zelfs hun medewerking aan om het jeugdjournaal vaker te helpen met achtergrondinformatie. Het aanbod werd afgeslagen en de film werd niet gecorrigeerd. Terwijl de klacht nog liep, werd de film ongewijzigd opgenomen in het lesmateriaal van School TV (bijlage I.6 2023-11-14 School TV).

Ook klachten over andere media met betrekking tot verslaggeving over Israël die feitelijk onjuist en onevenwichtig was, bleken zonder goede onderbouwing afgewimpeld te worden. Soms gaven deze media of de NPO Ombudsman een klein detail toe, heel soms werd een artikel weken na publicatie gerectificeerd, meestal veranderde er vrijwel niets. Sommige klachten leidden tot Kamervragen waarop bewindslieden slechts antwoordden dat zij de persvrijheid niet aan wilden tasten. Zij vertrouwden op het verantwoordelijkheidsbesef van deze media en op toezichthouders als de NPO Ombudsman en het Commissariaat voor de Media. In de praktijk blijken deze media *niet aanspreekbaar* te zijn. Zelfs niet als het gaat om informatie die speciaal op de jeugd gericht is.

2.5. Beeldgebruik

Wat speciale aandacht verdient, is het gebruik van beelden. In de code (onder B1) staat ook: *“Beeld- en/of audiomateriaal (waaronder ook citaten uit interviews) wordt in producties alleen in een relevante context gebruikt. Dat betekent dat beeld- en audiomateriaal niet (tenzij met reden en toegelicht) volledig buiten de oorspronkelijke en relevante context gebruikt mag worden.”* En: *“Beeld- en audio aanpassingen mogen niet misleiden.”*

Tekst vraagt een tussenstap. Hoe scherp een beschrijving ook is, de lezer moet eerst de woorden lezen en vervolgens in zijn hoofd het beeld vormen. Daar komt rationaliteit aan te pas. Beelden doen rechtstreeks een beroep op gevoelens en vooroordelen, en dat zijn kijkers zich vaak niet eens bewust. Fotografen, reclamemakers en filmregisseurs kennen de kracht van beelden en gebruiken die om boodschappen over te brengen. Journalisten kunnen dat ook doen, maar zouden daarbij heel zorgvuldig moeten zijn.

Er kan geen misverstand over bestaan dat er gruwelijk veel leed is in Gaza. Kinderen sterven en raken zwaar gewond bij bombardementen, huizen liggen in puin, mensen zijn gedwongen steeds weer te vluchten, de angst regeert en velen lijden gebrek... Er zijn hartverscheurende beelden van omgekomen of gewonde kinderen, en van getraumatiseerde kinderen die getuige waren van verschrikkingen. Dit leed verdient aandacht, en het is de taak van de media om het bekend te maken. Maar wanneer en hoe worden welke beelden getoond?

Een filmpje van 10 oktober 2023 (bijlage I.17 2023-10-10 NOS op 3), dus drie dagen na de aanval door Hamas, blonk uit in suggestief beeldgebruik. Bij een toch al gekleurde beschrijving van de situatie in de Gazastrook voor 7 oktober verscheen over het beeld een animatie van prikkeldraad. Waar de vorige dag (bijlage I.16 2023-10-09 NOS op 3) geen beelden werden getoond van huilende Israëli's (terwijl die beschikbaar waren⁷⁵) werden in dit filmpje wel beelden getoond van huilende Palestijnse vrouwen na bombardementen. Ook werd een aangekondigde blokkade van Gaza dramatisch in beeld gebracht door langzaam verschijnende tekst in grote zwarte rookwolken. De keus van beelden stuurde de kijker weg bij sympathie voor Israël, en richtte de aandacht op het komende leed in Gaza.

In de filmpjes over honger in Gaza (bijlage I.7 2024-04-23 School TV, I.24 2024-03-23 NOS op 3) werden ter illustratie van de vermeende hongersnood beelden getoond van kinderen die door ziekte vermagerd waren, waarbij van een jongetje niet verteld werd dat hij ziek was. Daarbij werd niet de aandacht gevestigd op de goed doorvoede omstanders, en zeker niet op het feit dat deze beelden geen hongersnood aantoonde, hoe erg het lijden van deze kinderen ook was. Correcte verslaggeving zou de aandacht hebben gevestigd op de schade aan de medische zorg in Gaza en de noodzaak om dergelijke kwetsbare kinderen te evacueren, wat overigens ook gebeurt. Er zou zelfs vermeld kunnen worden dat Hamas deze beelden misbruikt voor propaganda. In plaats daarvan kozen NOS op 3 – en vervolgens School TV – ervoor om jonge tieners uitgebreid te confronteren met deze gruwelijke beelden, en Israël te beschuldigen van het uithongeren van Gaza.

Het is natuurlijk terecht om beelden van het lijden in Gaza te tonen. Maar laten het dan beelden zijn die niet misleiden – die zijn er genoeg – en laat daarbij geen misverstand bestaan over het feit dat Hamas dit lijden doelbewust veroorzaakt voor propagandadoeleinden. Zie hiervoor ook paragraaf 4.2. Hamas zet de bevolking in als menselijk schild, en dat schild krijgt natuurlijk pas echt waarde als de wereld Israël schuldig bevindt aan het lijden in Gaza. Dat pleit Israël niet vrij van verantwoordelijkheid, maar het maakt wel duidelijk welk cynisch spel de terreurbeweging speelt.

75 <https://www.geenstijl.nl/5172926/liveblog-iv>

2.6. Evenwichtig en pluriform

Dit punt uit de code van 2016 is in de nieuwe code geschrapt, terwijl het bijzonder relevant blijkt. Hier het volledige punt: *“Evenwichtig en pluriform te zijn – berichtgeving is gebalanceerd en vertegenwoordigt verschillende visies.”*

In een video van School TV (bijlage I.6 2023-11-14 School TV) komen alleen de geschiedkundige feiten aan bod die Palestijnen belangrijk vinden. Aan het eind van de analyse vindt u een lange opsomming van ontbrekende feiten die Israëli's belangrijk vinden. In een ander filmpje van School TV (bijlage I.4 2021-11-23 School TV) komen alleen mensen aan het woord die menen dat er apartheid in Israël is, terwijl er genoeg Israëlische Arabieren⁷⁶ te vinden zijn die hier heel anders over denken⁷⁷ en dit met feiten⁷⁸ kunnen onderbouwen.⁷⁹

Zelfs in een lange video (18 minuten) van *NOS Stories Rewind* (bijlage I.12 2023-10-25 NOS Stories) slaagt men er niet in om *verschillende visies* aan bod te laten komen. Het lijkt alsof Palestijnen slechts slachtoffers mogen zijn, geen daders. In deze hele video over de geschiedenis van het Israëlisch-Palestijnse conflict wordt het Palestijnse terrorisme maar twee keer genoemd, en dan ook nog heel verhuullend. Eerst op 6:09 waar het gaat over *“terroristische groepen aan beide kanten”* (Joden en Arabieren in 1936). Daarna op 9:42 waar wordt gezegd dat *“ Hamas door veel westerse landen waaronder Nederland wordt gezien als terroristische organisatie.”* Ook andere termen leveren geen resultaten op waaruit het terrorisme duidelijk wordt. Het woord aanslag wordt alleen gebruikt als Israël zegt dat de Palestijnen aanslagen plegen. De term geweld wordt soms gebruikt, maar meestal zonder de daders te noemen, en één keer om het geweld van Hamas tegen andere Palestijnen te benoemen. Dit geeft een zwaar vertekend beeld. Het Palestijnse terrorisme heeft altijd enorme invloed gehad in dit conflict.

Een wel heel schrijnend voorbeeld is een filmpje bij NOS Stories – doelgroep 13- tot 18-jarigen – waarin een demoniserend rapport van het beruchte UNHRC⁸⁰ instemmend wordt besproken (bijlage I.15 2025-03-13 NOS Stories). Journalisten zouden moeten weten hoe berucht de UNHRC is, en hoe bedenkelijk dit rapport is. Maar er is geen sprake van checks en van terughoudendheid; de beschuldigingen worden botweg gepubliceerd, slechts voorzien van de frase: *de VN zegt*. Dit is niet eens correct, want het rapport is niet van de VN, maar van een zeer omstreden commissie van de VN.

NOS op 3 portretteert Hezbollah als een verzetsbeweging (bijlage I.22 2023-10-26 NOS op 3). Dat is een discutabele visie, en daar had toch echt een andere visie (terreurgroep die Israël wil vernietigen) tegenover moeten staan. Precies zo gaat het bij een video over Israël en Iran (bijlage I.25 2024-08-17 NOS op 3) waarin Iran Israël 'slechts' lijkt te haten vanwege de Palestijnse kwestie, terwijl het Iraanse regime al decennia verkondigt dat Israël vernietigd moet worden

76 <https://x.com/BrotherRasheed/status/1722121368232206476>

77 <https://www.youtube.com/watch?v=FtP3Zm6iS9M>

78 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/the-status-of-arabs-in-israel>

79 <https://www.jns.org/revolution-taking-place-among-arab-sector-in-israel-report-shows/>

80 <https://unwatch.org/database/problems/unhrc/>

voordat de twaalfde Mahdi kan komen. Dat is een religieuze visie die hier niet had mogen ontbreken, omdat dit duidelijk maakt hoe fanatiek en onverzoenlijk deze haat is.

Bij filmpjes van 1 minuut (bijlage I.20 2023-10-18 NOS op 3) is het nog begrijpelijk dat slechts één perspectief getoond wordt, zeker als het gaat over een onderwerp dat specifiek over een kant van het verhaal gaat. Maar waar zijn de filmpjes die in evenwicht zijn? Of die alleen de kant van Israël laten zien? Je moet ze met een lampje zoeken. En een enkel filmpje (bijlage I.33 2024-12-02 NPO Kennis) vanuit het Israëlische gezichtspunt weegt niet op tegen de stortvloed aan pro-Palestijnse filmpjes. Dit alles maakt dat de informatie voor de jeugd niet *evenwichtig en pluriform* is. De berichtgeving is niet *gebalanceerd en vertegenwoordigt geen verschillende visies*.

Door deze onevenwichtige presentatie in vrijwel alle filmpjes en jeugdjournaals ontstaat het beeld van Israël als gewelddadige bezetter die zonder aanleiding Palestijnen terroriseert. Niet dat dit altijd zo bot gezegd wordt, maar de voortdurende nadruk op geweld vanuit Israël zonder daar motieven bij te noemen, heeft hetzelfde effect. De motieven – terroristen uitschakelen, de gijzelaars terugkrijgen, raketaanvallen stoppen – komen niet of nauwelijks in al deze berichtgeving voor. Daarnaast krijgen de jonge kijkers voortdurend een gekleurd verhaal voorgeschoteld over de geschiedenis van het conflict.

Zo krijgen 9- tot 12-jarigen in een School TV filmpje (bijlage I.5 2023-05-23 School TV) kaarten te zien die suggereren dat 'het land Palestina' is afgepakt door de Joden die het vervolgens Israël noemden. Dat de afgelopen tweeduizend jaar altijd Joden in het gebied woonden, komt in het filmpje niet voor, relevante informatie die in veel materiaal ontbreekt. Verder wordt de schuld voor de uitzichtloze situatie van de Palestijnen voortdurend bij Israël gelegd, en het aandeel hierin van de VN (UNRWA) en de Arabische en Palestijnse leiders wordt verzwegen of zelfs vervangen door (niet bestaande) nobele motieven, zie een NPO Kennisfilmpje (bijlage I.34 2025-01-07 NPO Kennis) over de reden waarom Palestijnen in vluchtelingenkampen leven.

Nog een bijzonder schrijnend voorbeeld van het *niet tonen van verschillende visies* – wat in deze context een understatement is – was te zien in het jeugdjournaal van 1 februari 2025 (bijlage II.43 gijzelaars geruild voor gevangenen). In deze uitzending was geen enkele aandacht voor het immense leed van de gijzelaars die die dag vrijgelaten werden. Eén van deze gijzelaars was Yarden Bibas, de vader van de twee kleine roodharige jongetjes die na hun ontvoering in Gaza vermoord zijn.⁸¹ De hele uitzending van die dag was weer gewijd aan leed in Gaza, waarbij zelfs onjuiste informatie werd gegeven. En het woord 'gijzelaar' kwam in de reportage niet voor. De gijzelaars werden 'gevangenen' genoemd, alsof ze gelijk zouden zijn aan de Palestijnse terroristen waartegen ze geruild werden.

81 <https://www.ynetnews.com/article/rjrtotr1g>

2.7. Brongebruik

In de code van 2023 staat brongebruik niet bij de hoofdpunten, toch zegt de code er wel iets over. Het probleem is dat alleen de omgang met bronnen besproken wordt, en niet hoe de betrouwbaarheid van bronnen getoetst wordt. Is een vrijgelaten gevangene die dubieuze beschuldigingen uit net zo betrouwbaar als een woordvoerder van een democratische rechtsstaat die officiële informatie geeft? Is nieuws van (burger)journalisten uit Gaza te vertrouwen? Maakt het uit of een expert die bevraagd wordt openlijk partijdig is in het conflict? Dit onderscheid zou belangrijk moeten zijn, maar zowel in de code van 2016 als in de code van 2023 komt het niet ter sprake.

De BBC heeft in haar richtlijnen wel de waarschuwing opgenomen dat bronnen bevooroordeeld kunnen zijn, en dat journalisten in dat geval de nieuwsconsumenten moet informeren over hun connecties, financiering en specifieke standpunten. Citaat uit de *BBC Guidelines* 4.3.12⁸²: “We should not automatically assume that contributors from other organisations (such as academics, journalists, researchers and representatives of charities and think-tanks) are unbiased. Appropriate information about their affiliations, funding and particular viewpoints should be made available to the audience, when relevant to the context.”

Al is dit niet vastgelegd in een NPO-code, toch zou het journalistiek zuiver zijn om wel rekening te houden met vooroordelen bij bronnen. Zo is het problematisch dat nagenoeg alleen experts aan het woord komen die (zeer) kritisch zijn op Israël. Voorbeelden hiervan zijn: Thea Hilhorst (bijlage I.27 2024-11-09 NOS op 3), Erwin van Veen (bijlage I.8 2024-09-02 School TV, I.25 2024-08-17 NOS op 3), Peter Malcontent (bijlage I.4 2021-11-23 School TV, I.19 2023-10-14 NOS op 3), Maurits Berger (bijlage I.9 2024-10-07 School TV) Brigitte Herremans (bijlage I.27 2024-11-09 NOS op 3) en Leo Kwartén (bijlage I.19 2023-10-14 NOS op 3). Thea Hilhorst en Erwin van Veen⁸³ ondertekenden een zeer Israël-kritische open brief aan premier Schoof.⁸⁴ Peter Malcontent is voor opzegging van het Associatieverdrag van de EU met Israël om Israël onder druk te zetten.⁸⁵ Maurits Berger heeft een eenzijdige voorlichtingsvideo⁸⁶ gemaakt die nog altijd door de overheid wordt aanbevolen, bovendien wordt zijn leerstoel aan de Universiteit Leiden betaald door de Sultan van Oman.⁸⁷ Brigitte Herremans is zo fel tegen Israël dat zij zelfs Israël niet meer in mag.⁸⁸ Leo Kwartén zei kort na 7 oktober 2023 bij Sven Kockelmann⁸⁹ dat Hamasleiders “gekrenkte zielen” zijn, en hij verklaarde hun misdaden uit groot leed dat Israël veroorzaakt zou hebben. Zo zei hij dat de ouders van deze leiders door Israël uit hun dorpen verdreven waren “met massamoorden en alles wat erbij hoort.” Een onterechte generalisatie.⁹⁰

82 <https://downloads.bbc.co.uk/guidelines/editorialguidelines/pdfs/bbc-editorial-guidelines-whole-document.pdf>

83 <https://www.cidi.nl/stop-het-verspreiden-van-onwaarheden-in-het-debat-over-israel/>

84 <https://maaikevancharante.nl/2024/11/26/Israëlhaters-schrijven-schandalige-open-brief-aan-premier-schoof/>

85 <https://www.bnr.nl/nieuws/internationaal/10542854/europa-kan-krachtig-wapen-gebruiken-om-israel-onder-druk-te-zetten-staat-gelijk-aan-atoombom>

86 <https://opinie.com/2024/03/24/overheid-promoot-dubieuze-video-over-israelisch-palestijns-conflict/maaikevancharante/>

87 <https://www.universiteitleiden.nl/en/staffmembers/maurits-berger#tab-2>

88 <https://joodsactueel.be/2016/09/11/brigitte-herremans-uit-israel-gezet/>

89 <https://x.com/CafeKockelmann/status/1717654227063918638>

90 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/the-capture-of-deir-yassin>

In een artikel van een dag eerder schreef hij ook vol begrip over de Hamasleiders,⁹¹ maar een empathisch artikel over Israëliisch leed is van hem niet te vinden.

De voorkeur van deze experts heeft grote invloed op de beeldvorming over het conflict, want zij versterken elkaars bias en er staan nauwelijks neutrale of pro-Israëlexperts tegenover. Overigens heeft de NPO Ombudsman zich wel uitgesproken⁹² over de wenselijkheid van het vermelden van 'context' als een deskundige aan het woord komt die niet neutraal is over het te bespreken onderwerp. *"Deze persoon was vanwege haar wetenschappelijke expertise bevraagd over het conflict in Gaza. Wat niet was meegenomen in de omschrijving was het feit dat ze door Israël vanwege haar werk en standpunten geweerd wordt uit het land. Dit betekent natuurlijk niet dat wat ze over het onderwerp te zeggen had vanuit haar expertise minder waard is. Wel betekent het dat er een bepaalde context is, die voor een goed begrip vermeld had kunnen worden."*

In het jeugdjournaal van 7 december 2023 (bijlage II.3) werd aandacht besteed aan de moeilijke omstandigheden waaronder journalisten in Gaza moesten werken. Als voorbeeld werden drie 'burgerjournalisten' opgevoerd die vol empathie in beeld werden gebracht. Alle drie waren zij Hamas propagandisten. Eén van de drie had zelfs op 7 oktober 2023 juichende posts op social media geplaatst over de Hamasaanval op het Nova Festival en op de Israëliische stad Sderot. Misschien dat de NOS-redactie deze feiten op 7 december nog niet kende, maar het team dat vanuit Israël verslag deed, moet in elk geval hebben geweten dat de twee anderen Hamaspropaganda verspreidden. Zij deden onder andere 'verslag' van honderden doden bij een Israëliisch bombardement op het al-Ahli-ziekenhuis (20 oktober 2023) dat nooit had plaatsgevonden.⁹³ Nederlandse media, waaronder de NOS, moesten dit destijds rectificeren.⁹⁴

Een ander punt waar de journalistieke code van de NPO geen aandacht aan besteedt, is het zomaar overnemen van dodencijfers van een partij zonder ruimte te bieden aan daarmee strijdige informatie van de andere partij. Citaat uit *BBC Guidelines* 11.3.1: *"When reporting war, and in the early stages of covering national and international emergencies (including acts of terror, disasters and major accidents), it is particularly important to give the source of information and material from third parties, particularly when there are conflicting claims. First estimates of casualty figures often turn out to be inaccurate. If different sources give different estimates we should either report the range or go for the source which carries the greatest authority and attribute the estimate accordingly."*

Met name de volgende regel in de Guidelines is interessant met betrekking tot de situatie in Gaza: *"We should make it clear if our reports are censored or monitored or if we withhold information under duress, and explain, wherever possible, the conditions under which we are operating."*

In de berichtgeving voor de jeugd worden voortdurend zonder bronvermelding dodencijfers van Hamas overgenomen (bijvoorbeeld bijlage I.7 2024-04-23 School TV, I.14 2025-02-28

91 <https://www.ewmagazine.nl/buitenland/achtergrond/2023/10/op-de-thee-bij-de-hamas-leiding-kom-maar-langs-60062w/>

92 <https://omroepombudsman.nl/uitspraken-en-columns/over-praatgasten-en-experts>

93 <https://www.thewrap.com/bbc-errors-gaza-hospital-explosi-al-ahli-jeremy-bowen/>

94 <https://www.geenstijl.nl/5173110/gianfranco-zola>

NOS Stories, en bijlage II.42 Jeugdjournaal 19 januari 2025 en II.45 Jeugdjournaal 18 maart 2025). Dit zijn dus cijfers waarover statistici zeggen dat ze niet kunnen kloppen,⁹⁵ cijfers die regelmatig gecorrigeerd moeten worden,⁹⁶ cijfers die geen onderscheid maken tussen burgerdoden en terroristen,⁹⁷ en cijfers waarin het aantal vrouwelijke en minderjarige slachtoffers keer op keer schromelijk wordt overdreven.⁹⁸

Aangezien de journalistieke codes van de NPO hier tekort schieten, is het gebruik van informatie van Hamas als bron – zelfs zonder daar informatie van Israël tegenover te zetten – officieel geen schending van de journalistieke codes. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat het goede journalistiek is, zeker niet als de nieuwsconsumenten minderjarige kijkers zijn.

95 <https://www.tabletmag.com/sections/news/articles/how-gaza-health-ministry-fakes-casualty-numbers>

96 <https://www.politifact.com/article/2024/may/24/the-un-adjusted-its-gaza-fatality-reporting-heres/>

97 <https://www.telegraph.co.uk/world-news/2024/12/14/number-civilians-killed-gaza-inflated-to-vilify-israel/>

98 <https://henryjacksonsociety.org/wp-content/uploads/2024/12/HJS-Questionable-Counting-%E2%80%93-Hamas-Report-web.pdf>

3. Verzwegen feiten

Wat leren we onze kinderen?

3. Verzwegen feiten

Citaat uit het *Global Charter of Ethics for Journalists* (Article 3): “The journalist shall report only in accordance with facts of which he/she knows the origin. **The journalist shall not suppress essential information** or falsify any document. He/she will be careful to reproduce faithfully statements and other material that non-public persons publish in social media.”⁹⁹

Een halve waarheid is vaak erger dan een hele leugen, omdat zo'n verhaal geloofwaardig klinkt. Het berust immers op feiten? Vooral mensen met weinig achtergrondkennis die goed van vertrouwen zijn, zullen zo'n halve waarheid snel geloven. En deze omschrijving is in meerdere of mindere mate op elk kind van toepassing. Een kind moet wel goed van vertrouwen zijn, want het is in alles afhankelijk van degenen die voor hem zorgen. Achtergrondkennis heeft het nog niet, daarvoor heeft het nog niet genoeg onderwijs en andere informatie gekregen. Juist voor kinderen – en voor jongeren die langzaam deze fase ontgroeien – is het dus essentieel om het hele verhaal te vertellen, en geen belangrijke zaken weg te laten.

Dit hoofdstuk gaat over feiten die zo structureel worden weggelaten dat het hele verhaal over het Israëlisch-Palestijnse conflict erdoor uit balans raakt. In bijlage I en II zullen we per analyse aangeven in welke mate er feiten worden weggelaten.

3.1. Identiteit Israël

Wat vaak onderbelicht blijft in de berichtgeving, is dat Israël een democratische rechtsstaat is met kritische media, mensenrechtenorganisaties en een fel politiek debat. De stichting van de staat in 1948 was niet uniek voor die tijd: na de koloniale tijden ontstonden over de hele wereld nieuwe landen en werden overal nieuwe grenzen getrokken. Door deze ontwikkelingen raakten wereldwijd miljoenen mensen ontheemd, maar alleen de Palestijnse vluchtelingen zijn kunstmatig in die vluchtelingenstatus gehouden.

Een eveneens vaak genegeerd feit is de voortdurende aanwezigheid van Joden in dit gebied, ook in de periode tussen de verwoesting van de tempel (73 AD) en de 19^e eeuw.¹⁰⁰ Niemand minder dan Karl Marx bezocht Jeruzalem – decennia voor de opkomst van het Zionisme – en schreef dat er 15.500 mensen in de stad woonden, waarvan 8000 Joden en 4000 moslims.¹⁰¹ Israël een ‘koloniaal project’ noemen is vergezocht, vanwege deze Joodse geschiedenis, en vanwege het feit dat het land geen wingewest is voor een ander land. Israël is eerder een vluchtelingenstaat waarin de meerderheid van de Joodse bevolking niet afkomstig is uit Europa, maar uit de islamitische wereld, waar inmiddels bijna geen Joden meer wonen.

99 <https://www.ifj.org/who/rules-and-policy/global-charter-of-ethics-for-journalists>

100 <https://www.anthropologia.online/the-book-palestina-ex-monumentis-veteribus-illustrata-by-adriani-rilandi-from-1695>

101 <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83030213/1854-04-15/ed-1/seq-5/>

Ondanks alle vijandschap vanuit de islamitische wereld,¹⁰² is er in Israël altijd een sterke vredesbeweging geweest. Het land heeft eindeloos vaak geprobeerd 'land voor vrede' te ruilen. Dat is waarom Israël de Westbank nooit geannexeerd heeft, waarom Egypte de Sinai terugkreeg, en waarom de Palestijnen Gaza kregen. Dat is ook waarom er altijd bereidheid is geweest om tot een tweestatenoplossing te komen. Te beginnen met het verdelingsplan van Groot Brittannië in 1937 onder leiding van de *Peel Commission*, het verdelingsplan van de Verenigde Naties in 1947 en als laatste in een lange rij het voorstel van de Israëlische oud-premier Olmert in 2008, waarbij 93% van de Westelijke Jordaanoever – inclusief Oost-Jeruzalem en haar heilige plaatsen – zou worden overgedragen aan de Palestijnse Autoriteit voor de oprichting van een Palestijnse staat.¹⁰³ Deze bereidheid tot vrede wordt in de informatie voor de jeugd niet of nauwelijks genoemd, net zo min als de weigering van de Palestijnen om ooit een Joodse staat te accepteren die niet verplicht zou zijn miljoenen vijandige Palestijnen op te nemen.¹⁰⁴

3.2. Identiteit Hamas

Hamas heeft verschillende kenmerken die vaak verzwegen worden. Om te beginnen is het een dochterbeweging van de Egyptische Moslimbroederschap.¹⁰⁵ De broederschap streeft naar uitbanning van westerse invloeden in de islamitische wereld en hernieuwde onderwerping aan de islam,¹⁰⁶ waarbij het doel de gewelddadige middelen heiligt.¹⁰⁷ Ook de westerse landen zouden volgens de Broederschap uiteindelijk islamitisch moeten worden.¹⁰⁸ Het doel van Hamas is op de lange termijn hetzelfde, maar Hamas stelt het 'nationalistische' doel – de vernietiging van de Joodse staat – voorop, waarna de weg is geopend voor een kalifaat onder de sharia.¹⁰⁹

Omdat informatie voor de jeugd vereenvoudigd moet worden, is het begrijpelijk dat niet alle details aan bod komen. Maar wat echt niet weggelaten zou mogen worden, zijn de doelen van Hamas. In het Handvest van 1988¹¹⁰ staan de uitgangspunten van de beweging. Uit dit Handvest blijkt zonneklaar dat Hamas Israël wil vernietigen, Joden wil vermoorden, en heel Israël/Palestina onder islamitisch bewind wil brengen. Citaten:

- *"The Islamic Resistance Movement is a distinguished Palestinian movement, whose allegiance is to Allah, and whose way of life is Islam. **It strives to raise the banner of Allah over every inch of Palestine.**"*
- *"Israel will exist and will continue to exist until **Islam will obliterate it**, just as it obliterated others before it."*
- *"The Day of Judgment will not come about until Moslems **fight Jews and kill them**. Then, the Jews will hide behind rocks and trees, and the rocks and trees will cry out: '**O Moslem, there***

102 <https://www.sixdaywar.org/immediate-aftermath/the-3-nos-of-khartoum/>

103 <https://www.timesofisrael.com/hand-drawn-map-shows-what-olmert-offered-for-peace/>

104 <https://besacenter.org/palestinian-rejectionism/>

105 <https://www.cfr.org/backgrounder/what-hamas>

106 <https://www.britannica.com/topic/Muslim-Brotherhood>

107 <https://historiek.net/sayyid-qutb-filosof-politieke-islam/61325/>

108 <https://www.theportal-center.com/2020/06/the-goals-of-the-muslim-brotherhood/>

109 <https://www.wilsoncenter.org/article/doctrine-hamas>

110 <https://irp.fas.org/world/para/docs/880818a.htm>

is a Jew hiding behind me, come and kill him."

- "The land of **Palestine is an Islamic Waqf** (Holy Possession) consecrated for future Moslem generations until Judgment Day. **No one can renounce it or any part, or abandon it or any part of it.**"
- "**Palestine is an Islamic land...** Since this is the case, **the Liberation of Palestine is an individual duty for every Moslem wherever he may be.**"

Soms wordt beweerd dat Hamas deze punten (deels) herroepen zou hebben in de verklaring van 2017,¹¹¹ maar dit had blijkbaar eerder te maken met misleiding van Israël,¹¹² dan met werkelijke matiging. Na 7 oktober 2023 zijn de oorspronkelijke doelstellingen uit 1988 talloze¹¹³ keren¹¹⁴ in¹¹⁵ interviews¹¹⁶ met¹¹⁷ Hamasleiders¹¹⁸ herhaald.¹¹⁹ Ook uit de daden van Hamas is duidelijk gebleken¹²⁰ dat Hamas niet voor niets op de EU-terreurlijst¹²¹ staat. Elke keer dat voor Hamas benamingen gebruikt worden als 'de autoriteiten van Gaza' of 'verzetsbeweging' worden deze zaken verhuld en krijgt de terreurgroep een aureool van legitimiteit.

3.3. Identiteit Hezbollah

Hezbollah is een door Iran gesponsorde beweging in Libanon die openlijk als doelstelling heeft om Israël te vernietigen.¹²² Deze organisatie was voor september 2024 een staat in een staat, met meer militaire slagkracht dan het leger van Libanon zelf.¹²³ De militaire tak staat op de EU-terreurlijst.¹²⁴ Hezbollah noemt zichzelf¹²⁵ de partij van God (Hizb Allah), de zonen van de umma (de wereldwijde moslimgemeenschap) en de voorhoede van Iran. Al deze zaken worden vrijwel altijd verzwegen. Hezbollah wordt vaak geportretteerd als verdediger van Libanon en als verzetsbeweging tegen Israël, wat verhult dat Israël altijd pas na zware provocaties aanviel (aanslagen, gijzelingen, raketbeschietingen, etc.).

In 2006 viel Hezbollah Israël aan en na een maand oorlog volgde een wapenstilstand met als belangrijkste voorwaarden dat Israël zich terug zou trekken, en dat Hezbollah geen militaire aanwezigheid meer zou hebben in het zuiden van Libanon (VN-resolutie 1701¹²⁶). Onder toezicht oog van de VN bouwde Hezbollah daar toch een sterke legermacht op. Al in 2019 werd duidelijk dat

111 <https://www.wilsoncenter.org/article/hamas-rebranding-new-manifesto>

112 <https://x.com/MEMRIReports/status/1712030588872351872>

113 <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1712030588872351872>

114 <https://x.com/MEMRIReports/status/1745044216697201131>

115 <https://twitter.com/amjadt25/status/1748793595216236771>

116 <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1719662664090075199>

117 <https://www.memri.org/tv/rafah-gaza-friday-sermon-hamas-official-regeb-allah-necks-jews-annihilate-them>

118 <https://twitter.com/CSWLatAm/status/1711144083467477112>

119 <https://x.com/Aizenberg55/status/1833137796896178177>

120 <https://www.7octparliamentarycommission.co.uk/>

121 <https://data.europa.eu/apps/eusanctionstracker/subjects/208>

122 <https://www.thejc.com/news/Israel/hezbollah-chief-calls-Israel-a-cancerous-growth-which-must-be-destroyed-nweh5h5t>

123 <https://www.newsweek.com/hezbollah-military-compared-Israel-idf-military-1922094>

124 <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2025/207/oj>

125 <https://ict.org.il/UserFiles/The%20Hizballah%20Program%20-%20An%20Open%20Letter.pdf>

126 <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n06/465/03/pdf/n0646503.pdf>

Hezbollah een grote inval in Noord-Israël van plan was,¹²⁷ en in september 2024 ontdekte Israël dat die aanval elk moment kon komen.¹²⁸ Ook dit wordt in het educatieve materiaal weggelaten.

3.4. Identiteit Iran

Vaak wordt niet genoemd dat Iran de agressor is in dit conflict, die de as van het kwaad/as van het verzet¹²⁹ financiert en aanstuurt. Als Hezbollah, Hamas en de Houthis Israël aanvallen, is dat de lange arm van Iran. Toch wordt een aanval van Israël op een vergadering van de Iraanse Revolutionaire Garde in Damascus¹³⁰ eerder als een oorlogshandeling beschouwd dan al die aanvallen van Iran op Israël via deze terreurgroepen. Terwijl de Iraanse rol hierin geen geheim is. Iran wil Israël vernietigen, niet alleen vanwege de haat tegen het westen – waarvan Israël als voorpost wordt gezien – maar ook uit religieuze motieven.¹³¹ Die laatste worden vaak verzwegen.

3.5. Daden van Israël

Veel filmpjes en jeugdjournaals bespreken uitvoerig het geweld van de kant van Israël zonder daarbij de oorlogsdoelen¹³² van Israël¹³³ te noemen: het terughalen van de gijzelaars, het beëindigen van de dreiging van Hamas, en het stoppen van de raketaanvallen van Hezbollah. Het niet noemen van die doelen suggereert dat Israël 'zomaar' geweld pleegt.

Ook de maatregelen die Israël neemt om de burgerbevolking van tegenstanders te beschermen¹³⁴ worden vaak niet genoemd. Denk hierbij aan allerlei waarschuwingen voor aanvallen:¹³⁵ *"Roof knocking is the final stage in the chain of warnings given to civilians before an attack, such as phone calls, flyers, and radio broadcasts."* Daarnaast heeft de IDF teams van juristen¹³⁶ die voortdurend beoordelen of aanvallen wel in overeenstemming zijn met internationaal humanitair recht. Deze juristen zijn niet ondergeschikt aan de commandanten, en hun advies is bindend. Verder verleent Israël ook rechtstreeks allerlei hulp aan de bevolking van Gaza, zoals het faciliteren van veldhospitals,¹³⁷ en het mogelijk maken¹³⁸ van voedselhulp.

127 <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-hezbollah/hezbollah-could-for-years-enter-israel-groups-leader-says-after-tunnels-found-idUSKCN1PK0P7/>

128 <https://www.timesofisrael.com/herzog-hezbollah-chiefs-were-meeting-to-plan-oct-7-style-invasion-when-killed/>

129 <https://www.britannica.com/topic/Axis-of-Resistance>

130 https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/04/01/syria-monitoring-ngo-reports-8-killed-in-israeli-strikes-near-the-iranian-embassy-in-damascus_6667049_4.html

131 <https://mei.edu/publications/irans-revolutionary-guard-and-rising-cult-mahdism-missiles-and-militias-apocalypse#pt5>

132 https://x.com/CIDI_nieuws/status/1718340683033977201

133 <https://www.gov.il/en/pages/swords-of-iron-faq-6-dec-2023#1>

134 <https://thehill.com/homenews/administration/4285905-obvious-to-us-israel-trying-to-minimize-civilian-casualties-kirby-says/>

135 https://www.inss.org.il/strategic_assessment/the-practice-of-roof-knocking-from-the-perspective-of-international-law/

136 <https://www.idf.il/en/mini-sites/military-advocate-general-s-corps/legal-advice-and-legislative-affairs-department/>

137 <https://gaza-aid-data.gov.il/main/humanitarian-effort-within-the-gaza-strip/>

138 <https://www.timesofisrael.com/israel-slams-un-on-aid-to-gaza-says-it-needs-to-scale-up-operations/>

Wat verder vaak wordt weggelaten is de complexiteit van Urban Warfare: het vechten van een oorlog in een dichtbevolkt stedelijk gebied. In Gaza komt daar nog bij dat Hamas zich verschuilt in tunnels en de bevolking gebruikt als menselijk schild.¹³⁹ Beschuldigingen tegen Israël over het aanvallen van burgerdoelen, komen vaak voort uit de tactiek van Hamas om juist deze locaties in te zetten voor militaire doeleinden.

3.6. Daden Hamas

Uit de analyses blijkt dat wel vaak genoemd wordt dat Hamas op 7 oktober 2023 een aanslag pleegde waarbij 1200 mensen vermoord werden, maar dat meestal weggelaten wordt hoe sadistisch die aanval was. In informatie voor kinderen en jongeren is het begrijpelijk dat martelingen en verkrachtingen niet uitgebreid toegelicht worden, maar enige verwijzing naar de wreedheid van Hamas tegen weerloze burgers zou terecht zijn. Zo zouden brandstichtingen en plunderingen genoemd kunnen worden. Het is overigens ook een oorlogsmisdaad om raketten af te schieten op burgerdoelen.¹⁴⁰

Ook andere oorlogsmisdaden van Hamas worden zelden genoemd. De gijzelingen en de slechte behandeling van de gijzelaars, het niet toelaten van het Rode Kruis bij hen,¹⁴¹ het niet op de hoogte brengen van familieleden over de toestand van de gijzelaars, tientallen gijzelaars dwingen om video's¹⁴² op te nemen... het zijn allemaal oorlogsmisdaden.

Een andere oorlogsmisdaad van Hamas is het vechten in burgerkleding,¹⁴³ het zich verschuilen in scholen¹⁴⁴ en ziekenhuizen,¹⁴⁵ en het gebruiken van ambulances¹⁴⁶ als militair vervoermiddel.^{147,148} Anders gezegd: het gebruiken van de bevolking als menselijk schild.^{149,150} Dit brengt burgers en hulpverleners in gevaar omdat zij hierdoor doelwit worden. Dat geldt nog sterker voor het feit dat Hamas zich verschuilt in de tunnels en de burgerbevolking daar niet in toelaat.¹⁵¹

Verder wordt vaak weggelaten hoe Hamas voortdurend 7 oktober – de Al Aqsa Flood – blijft

139 <https://www.washingtonpost.com/opinions/2023/11/14/hamas-human-shields-tactic/>

140 Hamas and Other Militants Are Firing Rockets Into Israel Every Day - The New York Times (nytimes.com)

141 <https://www.redcross.org.uk/stories/disasters-and-emergencies/world/what-is-the-red-cross-doing-to-help-hostages-in-gaza>

142 <https://www.timesofisrael.com/hamas-hostage-video-shows-maxim-herkin-and-bar-kupershtein-in-first-signs-of-life/>

143 <https://www.nytimes.com/2024/07/13/world/middleeast/hamas-gaza-israel-fighting.html>

144 <https://www.unrwa.org/newsroom/press-releases/unrwa-condemns-placement-rockets-second-time-one-its-schools>

145 <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/11/12/statement-by-the-high-representative-on-behalf-of-the-european-union-on-humanitarian-pauses-in-gaza/>

146 <https://www.algemeiner.com/2025/04/10/hamas-uses-ambulances-in-combat-the-truth-about-whats-happening-in-gaza/>

147 <https://www.terrorism-info.org.il/en/20683/>

148 <https://x.com/IDFSpokesperson/status/1722313562247266631>

149 <https://theconversation.com/hamas-isnt-the-first-military-group-to-hide-behind-civilians-as-a-way-to-wage-war-217880>

150 https://stratcomcoe.org/cuploads/pfiles/hamas_human_shields.pdf

151 <https://www.timesofisrael.com/top-hamas-official-claims-group-is-not-responsible-for-defending-gazan-civilians/>

verheerlijken en blijft dreigen om die aanslag te herhalen totdat Israël vernietigd zal zijn. Dit genocidale voornemen uiten Hamasleiders in interviews.¹⁵² En ook tijdens de lugubere ceremonies¹⁵³ bij de overdracht van de gijzelaars begin 2025 waren spandoeken¹⁵⁴ te zien die dit verkondigden.

152 <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1719662664090075199>

153 <https://opinie2.com/2025/02/21/het-demonische-theater-van-hamas/maaikevancharante/>

154 <https://x.com/daverich1/status/1883097032640094565>

3.7. Israëliisch leed

Veel verdriet en angst in Israël komen niet aan bod in de berichtgeving voor de jeugd. Om de sfeer in Israël een beetje te kunnen begrijpen, is het noodzakelijk om te beseffen dat elke Joodse Israëli nog uit de eerste hand verhalen heeft gehoord over gruwelijke vervolgingen in Europa¹⁵⁵ en in de islamitische wereld.¹⁵⁶ Om maar niet te spreken over de tienduizenden Israëli's die die vervolgingen en de moorden op familieleden nog zelf hebben meegemaakt. De slachtpartij van 7 oktober 2023 heeft oude wonden opengereten.

Daarnaast is de dreiging voor Israël nooit ver weg geweest. In het westen laait antisemitisme op, maar ook in de islamitische wereld is Jodenhaat een alledaags verschijnsel, zoals talloze correspondenten,¹⁵⁷ onderzoekers¹⁵⁸ en historici¹⁵⁹ kunnen getuigen. De oorlogen tegen Israël zijn bedoeld om het land te vernietigen en 'alle Joden de zee in' te drijven. Ook de aanval van 7 oktober was zo'n poging, en van tevoren was er druk overleg tussen Hamas en Hezbollah over de te volgen tactiek.¹⁶⁰ Op de dag dat Israël stopt met vechten, zal het vernietigd worden.

Behalve de ernstige dreiging van oorlogen, is er voor Israël altijd de dreiging van aanslagen. Dat is ook de reden dat Israël de grenzen met de Westbank en Gaza zo streng bewaakt, iets wat vaak weggelaten wordt in de informatie. Nog een feit dat vaak verzwegen wordt: de eindeloze raketaanvallen op Israël waardoor zelfs de kleinste Israëli's kinderen vertrouwd zijn met schuilkelders. Half juni 2024 waren er sinds 7 oktober 2023 al 19.000 raketten op Israël afgevuurd.¹⁶¹ In 2024 waren er behalve alle raket- en droneaanvallen (16.400+399) 1.900 terroristische aanslagen in Israël.¹⁶² In totaal vielen in 2024 door al deze aanvallen 134 burgerdoden en 1.277 gewonden. In natuurgebieden ontstonden grote branden door raketinslagen.¹⁶³

Wat ook ontbreekt in de informatie, is de enorme klap die de vredesbeweging in Israël op 7 oktober kreeg. Ondanks alle teleurstellingen waren er nog altijd vredesactivisten in Israël die geloofden in een overeenkomst met de Palestijnen, en deze activisten waren sterk vertegenwoordigd in de kibboetsen bij Gaza.¹⁶⁴ Juist deze mensen waren doelwit op die fatale dag. En niet alleen omdat ze dicht bij Gaza woonden. Hamas had een lijst met adressen van vredesactivisten, en de terroristen kwamen doelbewust naar hun huizen om hen te vermoorden.¹⁶⁵

Nog een weinig genoemd feit: sinds 7 oktober 2023 zijn talloze Israëli's ontheemd in eigen land.

155 <https://historiek.net/holocaust-betekenis-samenvatting-jodenvervolgning/135570/>

156 <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-13610702>

157 <https://www.nrc.nl/nieuws/2002/08/17/kijk-ook-eens-naar-je-eigen-7602205-a255140?t=1745607214>

158 <https://www.adl.org/resources/press-release/46-adults-worldwide-hold-significant-antisemitic-beliefs-adl-poll-finds>

159 <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781003449669/three-faces-antisemitism-jeffrey-herf>

160 <https://www.terrorism-info.org.il/en/hamas-strategy-to-destroy-israel-from-theory-into-practice-as-seen-in-captured-documents/>

161 <https://www.fdd.org/analysis/2024/06/11/19000-rockets-launched-at-israel-since-hamass-october-7-atrocities/>

162 <https://www.jns.org/18000-terrorist-attacks-in-israel-in-2024/>

163 <https://www.timesofisrael.com/hezbollah-rockets-spark-fires-burning-10000-dunams-of-open-areas-in-north/>

164 <https://maaikevancharante.nl/2025/03/12/in-kibboets-beeri-vermoordde-hamas-de-vrede/>

165 <https://x.com/RachelGur/status/1900490012849775069>

Twee weken na de aanval waren er 200.000 Israël's geëvacueerd.¹⁶⁶ In maart 2024 waren er 80.000 evacués uit het noorden die nog niet terug konden.¹⁶⁷ Van de 120.000 evacués uit de grensstreek bij Gaza zijn er inmiddels enige tienduizenden terug.¹⁶⁸ De rest logeert al anderhalf jaar bij familie of kennissen, of in noodopvang die de Israëlische overheid regelt. De kinderen die geëvacueerd zijn zullen bijna allemaal zorgen hebben om vaders, broers of ooms die aan het front vechten. Sommigen van hen zullen rouwen omdat een dierbare tot de honderden gesneuvelden behoort.¹⁶⁹ Onder hen zijn ook talloze kinderen die de doodsangsten van 7 oktober moesten doorstaan, die gruwelen zagen en misschien op die dag dierbaren verloren. Maar toen er zowaar eens aandacht aan hun lot werd besteed, en NOS-journalist Sander van Hoorn op bezoek ging bij geëvacueerde kinderen uit Sderot die nu in Eilat verblijven (bijlage II.13 2 februari 2024) zei hij na afloop: *"De kinderen hier hebben een school. Die zijn veilig. En als ze terug kunnen, is er een huis waar ze naartoe terug kunnen. Zeg dat eens tegen de kinderen in Gaza."*

Ook het intense verdriet en de angst om de gijzelaars worden verzwegen. Heel vaak worden de gijzelaars niet genoemd – ook niet als reden waarom Israël oorlog voert – en als ze al genoemd worden, is er weinig aandacht voor hun lijden en voor het lijden van hun familie. Elke gijzelaarsvideo¹⁷⁰ draait het mes in de harten van de familieleden om. Vrijgekomen gijzelaars zijn vaak sterk vermagerd en vertellen van gruwelijke mishandelingen, vooral bij de mannen.¹⁷¹ In Israël zijn de gijzelaars elke dag in het nieuws, en gele vlaggen, gele linten en posters bepalen het straatbeeld.¹⁷² Maar de rest van de wereld lijkt hen vergeten te zijn.

3.8. Palestijns leed

Wie dagelijks het nieuws over Gaza volgt, zou denken dat er ruim aandacht is voor Palestijns leed. Helaas is die aandacht uitermate selectief. Ook in de informatie voor de Nederlandse jeugd zien we veel aandacht voor het lijden van de Palestijnse bevolking... zolang Israël als da-der kan worden aangewezen. Daarom hier aandacht voor verzwegen Palestijns leed.

In het onderwijs in de Palestijnse gebieden en in de vluchtelingenkampen in buurlanden worden Palestijnse kinderen geïndoctrineerd met haat.¹⁷³ Die indoctrinatie concentreert zich rond drie thema's: geschiedvervalsing, Jodenhaat en geweldsverheerlijking.¹⁷⁴ Dit probleem is al zestig jaar bekend, in 1969 verscheen hierover al een uitgebreid rapport van UNESCO¹⁷⁵ dat concludeerde dat hierom twee derde van de UNRWA-schoolboeken zou moeten worden

166 <https://www.timesofisrael.com/about-200000-israelis-internally-displaced-amid-ongoing-gaza-war-tensions-in-north/>

167 <https://www.timesofisrael.com/evacuees-from-lebanon-border-harbor-few-hopes-theyll-return-home-anytime-soon/>

168 <https://www.fdd.org/analysis/2024/03/01/evacuated-israelis-begin-returning-to-homes-near-gaza/>

169 <https://www.longwarjournal.org/archives/2025/01/israel-takes-stock-of-military-casualties-over-a-year-of-war.php>

170 https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/hamas-releases-third-video-of-hostage-elkana-bohbot/

171 <https://www.timesofisrael.com/traumatized-and-tortured-freed-hostages-face-arduous-road-to-recovery/>

172 <https://x.com/Repelsteeltje21/status/1902386386252021815>

173 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2023-002620_EN.html

174 <https://maaikevancharante.nl/2024/02/05/haat-zaaiend-unrwa-moet-verdwijnen/>

175 <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000262688>

aangepast of afgedankt. Alle pogingen om Palestijnse kinderen hiertegen te beschermen, liepen op niets uit, zoals rapporten door de jaren heen uitwijzen.¹⁷⁶ De kinderen van 1969 zijn nu grootouders. Deze voortdurende indoctrinatie¹⁷⁷ – gecombineerd met de uitzichtloze situatie van de Palestijnse vluchtelingen – maakte Israëlhaat een centraal onderdeel van de Palestijnse identiteit. Er zijn talloze interviews met Palestijnse kinderen¹⁷⁸ die trots vertellen hoe ze op UNRWA-scholen worden opgeleid om Joden te doden en martelaar te worden. Dit is kindermishandeling.

Hamas onderdrukt de Palestijnen en martelt dissidenten. In november 2024 vond de IDF in Gaza camerabeelden van de martelkamers van Hamas. Een deel van die beelden staat online.¹⁷⁹ Weinig Nederlanders zullen hiervan gehoord hebben,¹⁸⁰ en in de informatie voor de jeugd worden deze praktijken ook verzwegen. Als Palestijnen in Gaza protesteren¹⁸¹ tegen Hamas, wordt daar niet of nauwelijks verslag van gedaan. Ook voor executies¹⁸² van opstandige Palestijnen¹⁸³ door Hamas¹⁸⁴ is geen aandacht.

Hamas gebruikt burgers als menselijk schild.¹⁸⁵ Dit is een oorlogsmisdaad. Hamasleiders geven openlijk toe dat zijzelf schuilen in de tunnels¹⁸⁶ terwijl de bevolking daar geen gebruik van mag maken. Zij rechtvaardigen dit door te stellen dat 'het bloed van de martelaren' nodig is om de woede tegen Israël te voeden.¹⁸⁷ Het is niet te becijferen hoeveel leed de terreurgroep al onder de bevolking van Gaza heeft aangericht door zich achter hen te verschuilen en vanuit die veilige positie aanvallen van Israël te provoceren. De Hamasleiders worden hierom zelfs door de Palestijnse leiders op de Westbank veroordeeld.¹⁸⁸

Hamas steelt¹⁸⁹ voedselhulp¹⁹⁰ en saboteert^{191,192} de toevoer van hulpgoederen, maar UNRWA staat niet toe dat Israël de voedseltransporten beveiligd.¹⁹³ De VN zelf stelt dat 85% van de voedselhulp gestolen wordt.¹⁹⁴ Voor zover er voedseltekorten zijn in Gaza (situatie april 2025) is dit te wijten aan deze criminele praktijken,^{195,196} want er is de afgelopen anderhalf jaar ruim

176 <https://docs.house.gov/meetings/FA/FA17/20240130/116769/HMTG-118-FA17-Wstate-SheffM-20240130.pdf>

177 https://x.com/GalG_IL/status/1846154972372631748

178 <https://x.com/Repelsteeltje21/status/1863510390396608665>

179 <https://www.youtube.com/watch?v=86CdiLSUALI>

180 <https://maaikevancharante.nl/2025/02/16/wat-de-nos-u-niet-vertelt-over-hamas/>

181 <https://maaikevancharante.nl/2025/03/26/opstand-in-gaza/>

182 <https://x.com/HashemAllMighty/status/1882612605661094317>

183 <https://x.com/HowidyHamza/status/1890873217788621205>

184 <https://x.com/HenMazzig/status/187552858565538146>

185 <https://www.hrw.org/news/2024/07/17/october-7-crimes-against-humanity-war-crimes-hamas-led-groups>

186 <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1718973338486260097>

187 <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1717872624196338019>

188 <https://twitter.com/emilykschrader/status/1721142004678013343>

189 <https://www.nationalreview.com/news/unwra-deletes-social-media-post-accusing-hamas-of-stealing-humanitarian-supplies/>

190 <https://www.reuters.com/world/middle-east/large-gaza-food-convoy-violently-looted-unrwa-says-2024-11-18/>

191 <https://www.washingtonpost.com/national-security/2024/04/25/gaza-floating-pier/>

192 <https://www.fdd.org/analysis/2024/05/23/hamas-terrorists-attack-kerem-shalom-aid-crossing-for-fourth-time-in-may/>

193 https://x.com/daniel_c_roth/status/1858881454714884278

194 <https://app.un2720.org/tracking>

195 <https://www.wsj.com/world/middle-east/hamas-finances-fighters-payments-gaza-f98df760>

196 <https://www.Israëlhayom.com/2025/02/17/how-humanitarian-aid-keeps-hamas-in-power/>

voldoende voedsel binnengekomen.¹⁹⁷ Het behoeft geen betoog dat dit het leed van de Palestijnen in Gaza vergroot.

3.9. Halve waarheid

Om terug te komen op het begin van dit hoofdstuk: als al deze feiten verzwegen worden, ontstaat zo'n vertekend beeld van de werkelijkheid dat de halve waarheid inderdaad een leugen wordt.

.....
¹⁹⁷ <https://www.timesofisrael.com/key-food-security-org-finds-no-famine-in-gaza-says-previous-assumptions-wrong/>

4. Dominant narratief

Wat leren we onze kinderen?

4. Dominant narratief

In de vorige hoofdstukken zijn onderdelen aan de orde gekomen van de informatie die de Nederlandse jeugd krijgt aangeboden – of juist niet aangeboden – over de onrust in het Midden-Oosten. Maar die onderdelen staan natuurlijk niet op zichzelf. Al deze accenten, toevoegingen en weglatingen scheppen een vrij consistent totaalbeeld, een verhaal dat dit gecompliceerde conflict terugbrengt tot iets begrijpelijks.

Dit is een algemeen menselijke strategie. Niemand heeft tijd om zich overal in te verdiepen, dus we werken continu met vereenvoudigde weergaven van de werkelijkheid, en zeker bij uitleg aan kinderen en jongeren is vereenvoudiging onontkoombaar. Helaas is het altijd gevaarlijk om complexe situaties te versimpelen. De nuance verdwijnt: de wereld wordt opgedeeld in helden en schurken, en blinde vlekken ontstaan. Al snel is informatie die niet bij het verhaal 'past' niet meer welkom.¹⁹⁸

Journalisten hebben dan de ondankbare taak om ook die feiten te brengen die tegen het dominante narratief ingaan. Maar wat als die journalisten zelf meegezogen worden in het verhaal? Het lijkt erop dat dit is wat misgaat bij de verslaggeving over het Israëliisch-Palestijnse conflict. De Nederlandse jeugd krijgt hierover geen feiten en achtergrondinformatie met de mogelijkheid om zelf een mening te vormen, de jongeren krijgen een kant-en-klaar en incompleet verhaal aangereikt. *Dit zijn de schurken, dit zijn de slachtoffers, deze kant moet je kiezen.* Dit roept enkele vragen op:

- Hoe is dit narratief tot stand gekomen?
- Wat voor effect heeft dit op de jeugd?
- Kan het ook anders?

Deze vragen proberen we in dit hoofdstuk te beantwoorden.

4.1. Perspectieven voor 7 oktober

De Palestijnen concentreerden hun verhaal rondom de Nakba, de vlucht van hun voorouders tijdens de stichting van de staat Israël. Dat verhaal heeft twee kanten die volkomen tegenstrijdig zijn. Aan de ene kant is er het verhaal van het verdrukte Palestijnse volk dat uit het eigen land verdreven is en nu lijdt onder de agressor Israël. Aan de andere kant is er het agressieve verhaal van pogingen om Israël te vernietigen en de Joden de zee in te drijven. Dat deze verhalen zo tegenstrijdig zijn, wil niet zeggen dat ze niet allebei waar zijn.

Israël vertelde het verhaal van de diaspora. Het Joodse volk dat duizenden jaren meedogenloos vervolgd is en bijna uitgeroeid, wist na eeuwen weer een onafhankelijke staat te vestigen in het land waar de Joden thuishoren. Omdat overleven centraal staat, zijn Palestijnen tegenstanders

.....
¹⁹⁸ <https://www.thebehavioralscientist.com/glossary/continued-influence-effect>

als zij het bestaan van deze staat niet accepteren. Israël is gebouwd op het vaste voornemen om Joden een veilige plek te bieden, al is het land bereid concessies te doen voor die veiligheid: land voor vrede.

Als alleen deze twee verhalen zouden tellen, zou het conflict nog enigszins overzichtelijk zijn. Dat is het niet. Ten eerste is er ook nog het verhaal van de islamitische wereld. Daar is weinig sympathie voor de Palestijnen, maar dat was ondergeschikt aan de haat tegen Israël. Die haat rustte op twee pijlers: afkeer van het westen als dominante wereldmacht en ex-kolonisator, en Jodenhaat. Waar Israël als voorpost van het westen werd gezien, richtte de afkeer van het westen zich op Israël. De Jodenhaat heeft religieuze wortels en is sinds de jaren '30 van de vorige eeuw aangewakkerd door de nazi's die de regio overspoelden met propaganda,¹⁹⁹ en vervolgens door de Sovjets die het narratief in omloop brachten dat Israël een koloniaal project van het westen zou zijn.²⁰⁰ Dit alles verklaart de virulente Jodenhaat in de regio, en het verklaart waarom Arabische landen meerdere pogingen deden om Israël door oorlogen te vernietigen. Overigens was dit verhaal al voor 7 oktober 2023 aan het kantelen.

Oorspronkelijk stond het communistische blok na de Tweede Wereldoorlog niet onsympathiek tegenover Israël, maar in de koude oorlog werd Israël bondgenoot van de VS en dus een tegenstander. In de VN hadden het communistische en het islamitische blok samen al snel een ruime meerderheid, wat de bias van de VN tegen Israël verklaarde.²⁰¹ Ondanks de ontrafeling van het Warschaupact is die meerderheid gebleven,²⁰² zie de verhouding in resoluties in onderstaande afbeelding. Dieptepunten waren de resolutie in 1975 dat zionisme gelijk stond aan racisme, de 'antiracisme'-conferentie van Durban in 2001²⁰³ die uitdraaide op een anti-Israëlspektakel, en natuurlijk de installatie van allerlei commissies die speciaal onderzoek deden (en doen) naar vermeende misdaden van Israël.

199 Herf, J. *Nazi propaganda for the Arab world* (2009)

200 Herf, J. *Undeclared Wars with Israel: East Germany and the West German Far Left, 1967-1989* (2016).

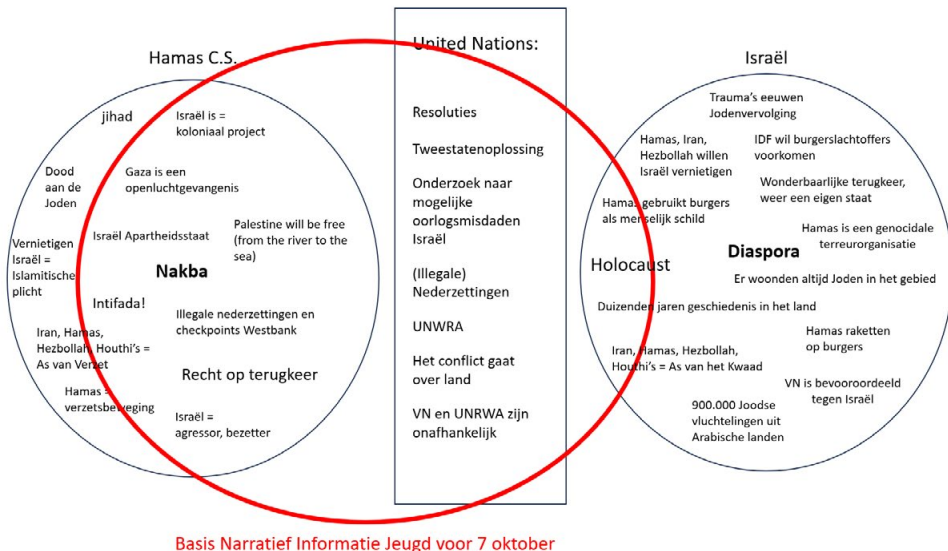
201 <https://www.commentary.org/articles/anne-bayefsky/the-un-and-the-jews/>

202 <https://unwatch.org/database/>

203 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/durban-i-un-conference-against-racism-2001>

Het sovjet-verhaal van Israël als koloniaal project sloeg ook aan bij Europees links, waar afschuif van het eigen koloniale verleden meespeelde. Het verklaart in elk geval deels waarom ook in Nederland linkse partijen zo anti-Israël zijn geworden.²⁰⁴ Wat niet hielp was dat de afgelopen decennia de neiging opkwam om de wereld te verdelen in onderdrukkers en slachtoffers, en Israël in te delen bij de onderdrukkers. Daar kwam bij dat ook in Europa een traditie van antisemitisme bestaat die tijdelijk onderdrukt werd door schaamte over de Holocaust, maar inmiddels soms eerder tot wrok tegen de slachtoffers lijkt te leiden. Daarnaast kennen velen ondanks alle gebreken toch autoriteit toe aan de (zeer Israël-kritische) VN.

Dit alles verklaart wellicht waarom veel media voor 7 oktober onderstaande selectie maakten uit de verhalen en feiten over het Israëlisch-Palestijnse conflict, ook in de informatie voor de jeugd.

Het resultaat is een narratief waarin Israël altijd de dader is, en de Palestijnen altijd de slachtoffers zijn. Sommige informatie is hierin niet welkom – zie alles wat buiten het rode ovaal blijft – en sommige onjuiste informatie krijgt toch een aureool van geloofwaardigheid. Dat laatste verklaart waarom onwaarheden van Hamas toch binnen de rode lijn vallen. De terroristen van Hamas zijn behendige propagandisten, en zij spelen in op de westerse sentimenten.

4.2. Propagandaoorlog

Een groot verschil tussen feiten en verhalen is dat feiten rommelig, onvoorspelbaar en onderling tegenstrijdig zijn, terwijl verhalen een mooi afgerond geheel bieden, waardoor mensen denken dat ze begrijpen wat er gaande is. Dat maakt dat verhalen vaak populair zijn, en feiten onwelkom. Propagandisten van alle eeuwen hebben dat goed begrepen, en het vertellen van het 'juiste' verhaal is een wapen op zich geworden.

²⁰⁴ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2025Z12770&did=2025D28944>

Dit is iets waarmee Hamas meer succes boekt dan Israël. In 2014 publiceerde Hamas richtlijnen voor Palestina activisten, de *“Be Aware – Social Media Activist Awareness Campaign.”*²⁰⁵ Die richtlijnen vertellen in wezen wat het door Hamas gewenste narratief is, en het is onthutsend hoe we dit narratief weerspiegeld zien in de meeste verslaggeving. Niet dat journalisten massaal stiekem Hamas zullen steunen, maar blijkbaar zijn ze gevoelig voor deze benadering, die scherp is afgesteld op wat werkt in de westerse wereld.

Het *Hamas Interior Ministry* dringt vooral aan op het gebruik van de juiste termen. Een paar citaten uit de richtlijnen:

- *“Anyone killed or martyred is to be called a civilian from Gaza or Palestine, before we talk about his status in jihad or his military rank. Don’t forget to always add ‘innocent civilian’ or ‘innocent citizen’ in your description of those killed in Israeli attacks on Gaza.”*
- *“Begin [your reports of] news of resistance actions with the phrase ‘In response to the cruel Israeli attack,’ and conclude with the phrase ‘This many people have been martyred since Israel launched its aggression against Gaza.’ Be sure to always perpetuate the principle of ‘the role of the occupation is attack, and we in Palestine are fulfilling [the role of] the reaction.”*

Uit deze aanwijzingen wordt duidelijk dat Hamas wil dat activisten in de westerse wereld zich aansluiten bij het narratief van Palestijnen als slachtoffer van de wrede agressor Israël. Dit in tegenstelling tot de boodschap die Hamasleiders afleveren in toespraken voor de eigen achterban en interviews met islamitische tv-zenders. Daarin benadrukken zij wel hun voornemen om Israël te vernietigen en zoveel mogelijk Joden te vermoorden. Maar het is niet de bedoeling dat activisten in het westen de nadruk leggen op deze kant van Hamas, al is bij sommige demonstraties wel degelijk sprake van verheerlijking van terroristisch geweld.²⁰⁶

- *“Avoid publishing pictures of rockets fired into Israel from [Gaza] city centers. This [would] provide a pretext for attacking residential areas in the Gaza Strip. Do not publish or share photos or video clips showing rocket launching sites or the movement of resistance [forces] in Gaza.”*
- *“Do not publish photos of military commanders. Do not mention their names in public, and do not praise their achievements in conversations with foreign friends!”*

Dat Hamas deze militaire eer niet zoekt – en zelfs weigert om bekend te maken hoeveel militanten gesneuveld zijn – heeft alles te maken met het afschilderen van Israël als een schurkenstaat die alleen maar onschuldige burgers doodt, een beeld dat helaas ook wordt uitgedragen door sommige Nederlandse politici.²⁰⁷

Het slachtoffernarratief van de Palestijnen heeft natuurlijk meer zwakke plekken dan alleen de

205 <https://www.memri.org/reports/hamas-interior-ministry-social-media-activists-always-call-dead-innocent-civilians-dont-post>

206 <https://x.com/Repelsteeltje21/status/1843290659207487679>

207 <https://x.com/oscarlohuis/status/1929518361014095883>

feiten over Palestijnse agressie, en één zo'n zwakke plek is de Holocaust. Westerlingen zouden geneigd kunnen zijn begrip voor Israël te hebben omdat de Joden nog maar zo kort geleden aan uitroeiing zijn ontsnapt. Hamas waarschuwt dus met klem om de Holocaust niet te ontkennen, maar de zaak om te draaien: de zionisten zijn de nieuwe nazi's.

- *"Avoid entering into a political argument with a Westerner aimed at convincing him that the Holocaust is a lie and deceit; instead, equate it with Israel's crimes against Palestinian civilians."*

Dit is misschien wel de meest succesvolle richtlijn van allemaal; Israël wordt voortdurend verweten nu zelf op nazi-Duitsland te lijken, terwijl die vergelijking rationeel gezien absurd is, zie de twee vorige hoofdstukken. De meeste Nederlandse media volgen in feite bovenstaande richtlijnen – al zal dat onbewust zijn – en dat zien we terug in de informatie voor de jeugd. Het is tevens wat de Nederlandse Gaza protesten uitdragen, waarin aan Hamas gelieerde organisaties dan ook een grote rol spelen.²⁰⁸

Als Hamas alleen zou staan in deze propagandaoorlog, zou de terreurgroep niet zo'n succes hebben. Maar er zijn meer spelers in dit veld, grote spelers. Direct na 7 oktober 2023 waarschuwden geheime diensten en onafhankelijke onderzoekers dat het internet overspoeld werd met propaganda en desinformatie over het conflict op een niet eerder vertoonde schaal.²⁰⁹ Met name Iran en Rusland²¹⁰ trokken ten strijde, bijgestaan door China, Libanon, Syrië, Irak en extremistische groepen zoals Al Qaida en IS. Experts spraken over Covert Propaganda²¹¹ campagnes die elkaar versterkten.

Het wrange is dat deze campagnes tegen Israël ook de Verenigde Staten als doelwit hadden, terwijl de VS zelf destijds niet vierkant achter Israël stonden. De linkervleugel van de Amerikaanse Democraten is steeds invloedrijker geworden in de partij, en juist in die vleugel speelt bij sommigen een sterk anti-Israëlsentiment.²¹² Dit zijn de congresleden die flirten met studentenprotesten waar Joodse studenten worden lastig gevallen,²¹³ en met de wokebeweging waarin Joden tot de witte onderdrukkers gerekend worden.²¹⁴ In de regering van Biden was de invloed van deze groepen groot. Al voordat deze regering aantrad, maakte vicepresident Kamala Harris duidelijk²¹⁵ dat de VS zich meer op de Palestijnen zouden richten, en na 7 oktober oefende Biden²¹⁶ keer op keer grote druk uit op Israël²¹⁷ waar Netanyahu later

208 <https://www.carelbrendel.nl/2025/02/19/koepel-van-hamas-gezinde-palestijnen-is-grootste-gangmaker-van-gaza-demonstraties/>

209 <https://www.nytimes.com/2023/11/03/technology/israel-hamas-information-war.html>

210 https://www.isdglobal.org/digital_dispatches/capitalising-on-crisis-russia-china-and-iran-use-x-to-exploit-israel-hamas-information-chaos/

211 https://www.law.cornell.edu/wex/covert_propaganda

212 <https://www.nytimes.com/2019/02/08/opinion/sunday/israel-progressive-anti-semitism.html>

213 <https://dconquirer.com/watch-aoc-praises-anti-israel-agitators-on-college-campuses-that-harass-jewish-students>

214 <https://maartenboudry.be/2024/01/de-perfide-ideologie-die-heerst-aan-harvard-en-elders.html>

215 <https://www.middleeastmonitor.com/20201103-kamala-harris-us-will-reverse-trump-era-policy-restore-relation-with-palestine/>

216 <https://www.spiked-online.com/2024/04/11/bidens-creeping-betrayal-of-israel/>

217 <https://www.cruz.senate.gov/newsroom/press-releases/sen-ted-cruz-statement-on-israel-hezbollah-ceasefire>

zijn frustraties over uitte.²¹⁸ De VS steunden Israël, maar zeker onder Biden was die steun voorwaardelijk.

4.3. Nieuws uit Gaza

Geen narratief is bestand tegen een stroom van beelden en berichten die daar strijdig mee zijn, dus voor Hamas is het belangrijk dat de terreurgroep al jaren de absolute controle heeft over het nieuws dat uit Gaza komt. Het gaat dan niet alleen om de Gazanen zelf²¹⁹ die foltering of executie²²⁰ te vrezen hebben²²¹ als ze onwelgevallige informatie naar buiten brengen, het gaat ook om de uitlatingen van de hulporganisaties,²²² de VN (waar onlangs de zeer deskundige Alice Nderitu werd ontslagen omdat ze weigerde Israël onterecht van genocide te beschuldigen)²²³ en de buitenlandse journalisten die in het gebied gestationeerd zijn.

Hamas staat bijvoorbeeld niet toe dat westerse journalisten verslag doen van het lanceren van raketten vanuit gebouwen waar die journalisten (en andere burgers) verblijven.²²⁴ Soms lekt er wel eens iets uit als het per ongeluk tijdens een live uitzending gebeurt,²²⁵ maar verder zwijgen de media hierover. Zo niet, dan komt Hamas even langs om de regels uit te leggen, zoals u in een artikel uit 2014²²⁶ kunt lezen. In datzelfde artikel is te lezen hoe de 'consensus' ontstaat binnen de kring van journalisten die de lijn van anti-Israël organisaties volgen, en bovendien door hun hoofdredacties niet gewaardeerd worden als ze daarvan afwijken. Eind 2024 nam Israël Hamaswoordvoerder Tariq Shlouf gevangen, die uitlegde hoe de media precies doen wat Hamas zegt, video in de tweet.²²⁷ Deze cultuur verklaart ook hoe weinig er in het voorjaar van 2025 verslag werd gedaan van de protesten in Gaza tegen Hamas.²²⁸

Daarbij komt nog de berichtgeving van de Qatarese zender Al Jazeera,²²⁹ de belangrijkste bron voor veel westerse media, waarvan ook in de informatie voor de jeugd veel materiaal wordt gebruikt. In Gaza²³⁰ is Al Jazeera gehaat²³¹ als handlanger²³² van Hamas.²³³ Citaat van een

218 https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/netanyahu-says-bidens-counsel-throughout-the-war-was-repeatedly-off-mark/

219 <https://x.com/AGHamilton29/status/1835809586286051463>

220 <https://x.com/DrEliDavid/status/1822310675940552922>

221 <https://x.com/visegrad24/status/1814901570477121610>

222 <https://www.afpc.org/publications/articles/confronting-the-anti-israel-narrative-industrial-complex>

223 <https://www.wsj.com/opinion/the-u-s-anti-israel-genocide-purge-c8feef1a>

224 <https://www.israelnationalnews.com/news/183750>

225 <https://x.com/HeshmatAlavi/status/1393544502078578694>

226 <https://www.theatlantic.com/international/archive/2014/11/how-the-media-makes-the-israel-story/383262/>

227 <https://x.com/LizaRosen0000/status/1863892037524664527>

228 <https://x.com/IhabHassane/status/1904567649092149621>

229 <https://www.timesofisrael.com/idf-releases-more-documents-it-says-show-cooperation-between-hamas-and-al-jazeera/>

230 <https://www.haaretz.com/middle-east-news/palestinians/2025-04-07/ty-article-magazine/.premium/they-ruined-our-lives-why-palestinians-in-gaza-are-now-taking-aim-at-al-jazeera/00000196-0a12-d6b6-a9df-ee7b9ab90000>

231 <https://x.com/HowidyHamza/status/1904551707884855503>

232 <https://www.jpost.com/middle-east/article-842041>

233 <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1724696674763719162>

oud-werknemer van de zender:²³⁴ *“Much of the staff there are of Palestinian descent. Of course, they’re all aligned with Hamas. No Fatah loyalists are to be found there, nor anyone who doesn’t affiliate with Hamas or Qatar’s agendas.”* In talloze landen in de regio – Saoedi-Arabië, de Verenigde Emiraten, Egypte, Bahrein, Jordanië, Marokko, Koeweit – wordt Al Jazeera gezien als jihadistisch propagandakanaal, wat tot gevolg heeft dat de zender vaak niet welkom is.²³⁵ Ook de Palestijnse Autoriteit op de Westbank heeft Al Jazeera in de ban gedaan.²³⁶

De IDF levert zelf ook nieuws vanuit de Gazastrook, maar dit wordt alom gewantrouwd, ook als het ondersteund wordt door gerenommeerde experts.^{237,238} Je zou Israël hierin naïviteit kunnen verwijten. Het land blijft op feiten hameren, maar redelijkheid en feiten wegen in het verhitte discours niet op tegen mantra’s over onderdrukking en genocide. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat Israël nooit fouten maakt in Gaza, maar Israël is wel een functionerende democratische rechtsstaat waarin misstanden onderzocht worden en schuldigen gestraft.²³⁹ In feite is de IDF pijnlijk keurig in zijn gedrag, niet alleen uit morele overtuiging, maar ongetwijfeld ook omdat Israël heel goed beseft dat elke Israëlische handeling onder een vergrootglas ligt.

Verder krijgt Israël het verwijt geen journalisten toe te laten in Gaza – behalve embedded²⁴⁰ – maar het is de vraag hoe de media zouden reageren als Israël wel journalisten zou toelaten, en hen iets zou overkomen. Ook nu is er al veel kritiek vanwege onveiligheid van journalisten in Gaza.²⁴¹ Daarbij negeren critici overigens vaak dat veel journalisten in Gaza Hamasleden²⁴² met een persvest²⁴³ aan zijn,²⁴⁴ die het ene moment een microfoon en het volgende moment een wapen in handen hebben. Het bewijs hiervoor²⁴⁵ is overvloedig,²⁴⁶ maar wordt meestal genegeerd. Ook in het jeugdjournaal (bijlage II.3 2023-12-07) en een NOS op 3 filmpje (bijlage I.19 2023-10-14) traden ‘journalisten’ op die Hamaspropagandisten blijken te zijn.

4.4. Kwetsbare jeugd

De propaganda campagnes en de keuzes van verschillende nieuwsorganisaties hebben na 7 oktober geleid tot een beeld van het conflict zoals in onderstaand schema aangegeven.

234 <https://www.jpost.com/middle-east/article-782830>

235 <https://www.theatlantic.com/international/archive/2017/08/the-countries-closing-ranks-on-al-jazeera/536061/>

236 https://www.fdd.org/analysis/policy_briefs/2025/01/03/palestinian-authority-bans-al-jazeera-escalating-row-with-qatari-owned-network

237 <https://x.com/SpencerGuard/status/1912970000622858511>

238 <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/186/186-20240719-adv-01-02-en.pdf>

239 <https://www.timesofisrael.com/idf-ousts-officer-over-killing-of-15-rescue-workers-in-gazas-rafah/>

240 <https://www.freepressunlimited.org/nl/actueel/dringende-oproep-aan-israel-om-journalisten-toegang-te-geven-tot-gaza>

241 <https://www.trouw.nl/opinie/opinie-wij-journalisten-eisen-veiligheid-voor-onze-palestijnse-collega-s~b8e323e8/>

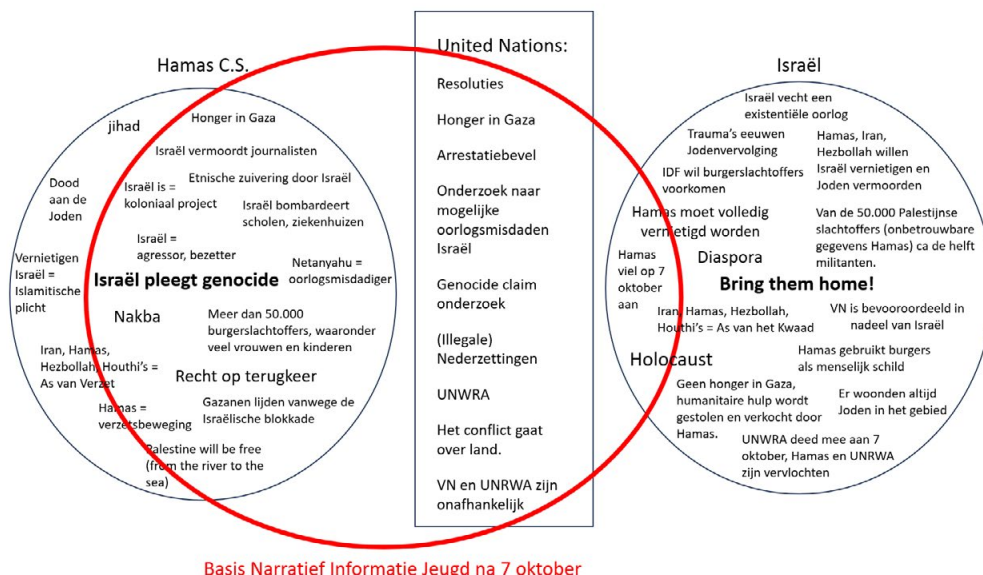
242 <https://x.com/EylonALevy/status/1904181576272851116>

243 <https://x.com/EFischberger/status/1906940339849662805>

244 <https://x.com/MiddleEastBuka/status/1909547829745312248>

245 <https://honestreporting.com/who-are-the-killed-gazan-journalists-affiliated-with-palestinian-terror-groups/>

246 <https://david-collier.com/the-lie-about-palestinian-journalists/>

De kern van het verhaal van Israël – de zorg om de gijzelaars – komt nauwelijks aan bod. De kern van het verhaal van Hamas – Israël pleegt genocide – vinden we overal, terwijl feitelijke onderbouwing ontbreekt.²⁴⁷ En dit is niet het enige wat misgaat.

Onderwijskundigen en jeugdpsychologen zijn bij het beoordelen van educatieve content alert op het aanleren van kritisch denken, en zij waarschuwen tegen het aanleren van een ideologie. Veel genoemde valkuilen²⁴⁸ in leermateriaal zijn: eenzijdige benadering, waardeoordelen of vooroordelen meegeven, feiten verwarren met meningen, ideologisch of emotioneel geladen taalgebruik, weglaten van relevante informatie, veronderstellen wat nog bewezen moet worden, meten met twee maten, en natuurlijk onjuiste informatie geven. Al deze valkuilen zien we terug in het voor dit rapport geanalyseerde materiaal.

Het resultaat is dat Nederlandse jongeren geen onderbouwde mening kunnen vormen over het conflict in het Midden-Oosten. In plaats daarvan krijgen zij een dwingend narratief aangeleerd. Aangezien in dit narratief voor de daden van Israël geen rechtvaardiging bestaat – en de daden zelf ook nog in het extreme worden getrokken – kunnen jongeren slechts concluderen dat Israël een uniek kwaadaardige schurkenstaat is die gestopt moet worden. De volgende stap ligt voor de hand: zionisme is steun aan deze schurkenstaat, en elke Jood die niet expliciet afstand neemt van Israël is verdacht.

Direct na 7 oktober liepen de pesterijen tegen Joodse kinderen al zo uit de hand, dat tientallen Joodse kinderen in Nederland van school wilden wisselen.²⁴⁹ Het Jeugdjournaal van 12 februari 2024²⁵⁰ deed verslag van een bezoek van minister Mariëtte Paul aan de Joodse Cheider school

247 <https://www.bbc.com/news/articles/c3g9g63jl170>

248 Geerligs, T. Veen, T. van der, (2010) *Lesgeven en zelfstandig leren*. Uitgeverij Van Gorcum.

249 <https://www.at5.nl/nieuws/223091/tientallen-joodse-kinderen-willen-na-pesterijen-van-school-wisselen-zeer-zorgwekkende-situatie>

250 <https://jeugdjournaal.nl/artikel/2508594-joodse-kinderen-in-nederland-uitgescholden-en-bedreigd>

in Amsterdam: *“Joodse kinderen in Nederland hebben door de oorlog in Gaza vaker te maken met nare reacties. Ze worden uitgescholden met vreselijke ziektes door mensen die tegen Israël zijn.”* Ook het CIDI deed verslag van de toename van antisemitische incidenten op scholen.²⁵¹

Hetzelfde speelt op universiteiten. Zo kon het gebeuren dat studenten in Groningen hun pro-Palestina protesten vergezeld lieten gaan van toegangsverboden voor ‘zionisten’.²⁵² Een Joodse student werd niet toegelaten, en uitgejouwd door een menigte die scandeerde: *“Zionists not welcome here.”*²⁵³ In Amsterdam kon de radicale organisatie Samidoun – verbonden aan terreurgroep PFLP²⁵⁴ – zich probleemloos aansluiten bij studentenprotesten.²⁵⁵ Eveneens in Amsterdam verspreidden protesterende studenten folders waarop zij opriepen tot intifada, stelden dat zionisme moest verdwijnen en riepen dat Palestina van de rivier tot de zee Arabisch moest zijn.²⁵⁶ Kortom: deze studenten riepen op tot een gewelddadige revolutie, het vernietigen van Israël en genocide op de Joodse bevolking. Op universiteiten in het hele land is sprake van intimidatie van Joodse en Israëlische studenten.²⁵⁷

Kunnen we dit los zien van de informatie die kinderen en jongeren krijgen aangeboden over Israël? Het is onwaarschijnlijk dat er geen verband zou zijn. En dat brengt ons bij de derde vraag aan het begin van dit hoofdstuk: *kan het ook anders?*

4.5. Pedagogisch verantwoorde informatie

Zoals besproken in het eerste hoofdstuk, valt educatief videomateriaal sinds juli 2023 onder de *Code Journalistiek Handelen* van de NPO. Zoals aangetoond in het tweede hoofdstuk, voldoet de geanalyseerde content hier vaak niet aan. En dat terwijl deze code al behoorlijk is afgezwakt in vergelijking met de eerdere code, en bij de aanpassing niet afgestemd is op de eisen die aan educatief materiaal gesteld worden.

Goede codes lossen niet alles op, want toezicht op naleving speelt ook een grote rol. Dit laatste is een bijkomend probleem, zie bijlage V waarin we ingaan op de afhandeling van klachten met betrekking tot Israëlverslaggeving in Nederland. En toch zou een goede maatstaf een begin kunnen zijn om te voorkomen dat de Nederlandse jeugd een dwingend narratief krijgt aangereikt over het Israëlisch-Palestijnse conflict. Juist educatieve content zou streng getoetst moeten worden op het aanleren van vooroordelen en het verhinderen van het ontwikkelen van kritisch denken.

Denk hierbij ook aan artikel 2.88 van de Mediawet, waarin staat: *“Een publieke media-instelling neemt passende maatregelen om te voorkomen dat het aanbod van haar mediadiensten aanzet*

251 Veel meer antisemitische incidenten gemeld, vooral toename op scholen (nos.nl)

252 <https://x.com/NadavLevi20/status/1796510592771281272>

253 <https://x.com/RonnyNaftaniel/status/1790046395564482858>

254 <https://www.ewmagazine.nl/nederland/achtergrond/2024/03/samidoun-waarom-niet-verboden-in-nederland-1405009/>

255 https://www.youtube.com/watch?v=p9-Cax8mu0E6ab_channel=DeTelegraaf

256 <https://x.com/nausicaamarbe/status/1787591742109163729>

257 <https://www.telegraaf.nl/video/622396771/pro-palestijnse-sprekers-roepen-op-tot-geweld-israelische-studenten-moeten-onthoofd-worden>

tot geweld of haat jegens een groep personen of een lid van een groep." Zie ook artikel 9 van de *Global Charter of Ethics for Journalists*²⁵⁸: "Journalists shall ensure that the dissemination of information or opinion **does not contribute to hatred or prejudice** and shall do their utmost to avoid facilitating the spread of discrimination on grounds such as geographical, social or ethnic origin, race, gender, sexual orientation, language, religion, disability, political and other opinions."

Als het gaat om educatief materiaal dat betrekking heeft op Israël en Joden, is het niet meer dan logisch om de IHRA-definitie van antisemitisme²⁵⁹ hierin te betrekken. Het is waar dat Israëlkritiek niet per definitie antisemitisch is, maar de IHRA-definitie geeft duidelijk aan waar die grens ligt. Het gaat vooral om valkuilen die hierboven ook genoemd zijn als aandachtspunten voor onderwijskundigen en jeugdpsychologen. Met name twee punten in de IHRA-definitie verdienen hier aandacht:

- Met twee maten meten, in die zin dat van de staat Israël een bepaald gedrag wordt geëist dat niet van andere democratische naties wordt verwacht of verlangd.
- Het huidige beleid van Israël vergelijken met het beleid van de nazi's.

Het eerste punt spreekt voor zich, en kan eenvoudig toegelicht worden door de verslaggeving over Israël te vergelijken met verslaggeving over andere landen. Zo bleef de verontwaardiging over de etnische zuivering van Nagorno-Karabach²⁶⁰ in september 2023 ver achter bij de verontwaardiging over de evacuatie van burgers in Gaza door Israël. En dat terwijl Israël deze burgers hiermee wilde beschermen tegen het oorlogsgeweld, en hen niet voorgoed uit hun land wilde verdrijven. Dit meten met twee maten geldt trouwens niet alleen voor het huidige conflict; het geldt voor de standaard benadering van Israël. Zo wordt het bestaansrecht van Israël voortdurend ter discussie gesteld vanwege de Nakba, maar stelt niemand ooit het bestaansrecht van India of Pakistan ter discussie vanwege de miljoenen vluchtelingen die het ontstaan van die twee staten veroorzaakte.²⁶¹

Het tweede punt ligt subtieler. Stel dat Israël Palestijnen zou opsluiten in vernietigingskampen, zou dan niet de vergelijking met nazi's mogen worden gemaakt? Natuurlijk wel. Maar is daar sprake van? Er is geen bewijs voor concentratiekampen, etnische zuivering of genocide.²⁶² En toch worden die termen voortdurend gebruikt om het handelen van Israël mee te omschrijven.²⁶³ Zelfs het voorlopige oordeel van het ICJ over de aanklacht tegen Israël is – ondanks protesten van de ICJ-president²⁶⁴ – in veel media gebracht als 'bewijs' dat Israël genocide pleegt. De gretigheid om Israël onterecht genocide aan te wijzen, is een poging om Israël gelijk te stellen aan de nazi's. Het is een tactiek die zoekt om de Israëli's te raken waar dat het meeste pijn doet: in het Joodse trauma over de Holocaust.

258 <https://www.ifj.org/who/rules-and-policy/global-charter-of-ethics-for-journalists>

259 <https://holocaustremembrance.com/resources/de-werkdefinitie-van-antisemitisme-van-de-ihra>

260 <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2491948-uittocht-duizenden-armeniërs-sprake-van-etnische-zuivering-door-azerbeidzjan>

261 <https://www.neh.gov/article/story-1947-partition-told-people-who-were-there>

262 <https://www.nydailynews.com/2024/08/11/the-big-lie-of-genocide-gaza-seven-experts-on-nazi-genocide-expose-the-canard-of-israeli-crimes/>

263 <https://www.tabletmag.com/sections/news/articles/media-manufactured-genocide-gaza>

264 <https://www.bbc.com/news/articles/c3g9g63j170>

Daarnaast is dit in feite een nieuw bloedsprookje om Israël – de Jood onder de volkeren – af te schilderen als zo kwaadaardig, dat vernietiging van dit land een loffelijk streven wordt. Het is zorgwekkend dat in het huidige Nederland blijkbaar zo'n onderstroom van Israëlhaat is, dat deze dubieuze termen inmiddels breed geaccepteerd zijn.²⁶⁵ Nederlandse activisten, politici en opiniemakers zouden zich beter in de feiten kunnen verdiepen dan dergelijke haat lichtvaardig aan te wakkeren. Voor de volledige tekst van de IHRA-definitie, zie bijlage IV.

Jongeren zouden de feiten over Israël en de Palestijnen moeten leren zonder selectiviteit om een bepaald narratief te ondersteunen. Feiten in het voor- en nadeel van Israël, en feiten in het voor- en nadeel van de Palestijnen. En natuurlijk feiten in het voor- en nadeel van alle andere actoren in de regio, zoals Iran en Hezbollah. Verder zouden meningen van ideologisch gekleurde organisaties – zoals de VN, politieke partijen, en mensenrechtenorganisaties – niet als feiten gepresenteerd moeten worden, tenzij die meningen werkelijk onderbouwd zijn met objectief onderzoek. Juist jongeren moeten leren om autoriteiten niet domweg te geloven, maar kritisch te bevragen.

.....
²⁶⁵ <https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/3890806/utrecht-wil-als-eerste-gemeente-term-genocide-officieel-gebruiken-voor-situatie-gaza>

Conclusies en aanbevelingen

Wat leren we onze kinderen?

Conclusies en aanbevelingen

Zoals uit dit rapport blijkt, is de kwaliteit van het besproken educatieve videomateriaal voor de jeugd over het Israëlisch-Palestijnse conflict onvoldoende. Het is volstrekt onduidelijk wat voor normen de producenten van dit materiaal hanteren, want zelfs hun eigen journalistieke normen worden structureel geschonden. Ook andere regelgeving – zoals de Mediawet, het *NPO Genrebeleidsplan Kennis & Educatie*, of zelfs de werkwijze die Schooltv²⁶⁶ zegt te hanteren – wordt niet nageleefd. Aangezien deze producenten kritiek veelal negeren – zie de klachten in bijlage V – zou het goed zijn als zij aan iemand verantwoording af zouden moeten leggen. Maar in de praktijk blijkt er nauwelijks toezicht te zijn op de educatieve of journalistieke kwaliteit van dit materiaal.

De complexiteit van het Israëlisch-Palestijnse conflict vraagt om een evenwichtige benadering. Juist het immense leed in Gaza verdient goede verslaggeving die volledig en waarheidsgetrouw is, met oog voor het aandeel hierin van alle betrokkenen. Versimpeling van het conflict tot een eenzijdig narratief brengt de jeugd geen begrip bij, maar vertroebelt het zicht op een toch al ingewikkeld probleem.

Bovendien valt te vrezen dat deze weergave van de rol van Israël in dit conflict een negatieve invloed zal hebben op de visie van jongeren op Israël en op de Joodse gemeenschap in Nederland. Het zou goed zijn als onderzocht zou worden in hoeverre er sprake is van een verband tussen deze informatie en de geconstateerde toename in antisemitisme. Maar in afwachting van dergelijk onderzoek zou het onverantwoord zijn om geen aandacht te besteden aan verbetering van de informatie.

In het kader van antisemitisme preventie en het recht op onderwijs dat aansluit bij de beleveningswereld van ieder kind²⁶⁷, is het de plicht van de overheid om te zorgen voor gewaarborgde educatieve content voor de jeugd betreffende het Israëlisch-Palestijns conflict. Dit geldt zeker voor de informatie die op scholen wordt aangeboden via Schooltv en jeugdjournaal, maar ook voor informatieve filmpjes op internet die worden bekostigd van belastinggeld.

Naar aanleiding van deze conclusies komen wij tot de volgende aanbevelingen:

Stel een educatieve code op. Laat een heldere code opstellen door onderwijskundigen en journalisten waarin niet alleen integere nieuwsvoorziening een doel is, maar ook afstemming op de speciale behoeften van jongeren. Deze code moet duidelijke kwaliteitseisen bevatten waarin de basismatregelen van de journalistieke code verwerkt zijn en de normen zoals die gelden voor lesmateriaal in het onderwijs. Denk hierbij aan de valkuilen die vermeden moeten worden, zoals: eenzijdige benadering, waardeoordelen of vooroordelen meegeven, feiten verwarren met meningen, ideologisch of emotioneel geladen taalgebruik, weglaten van relevante informatie,

266 <https://schooltv.nl/over-schooltv>

267 <https://www.kinderrechten.nl/kinderrechten-vw/artikel-17-informatie/>

veronderstellen wat nog bewezen moet worden, meten met twee maten, en natuurlijk onjuiste informatie geven. Het spreekt vanzelf dat de educatieve content aan moet sluiten bij het ontwikkelingsniveau van kinderen en jongeren en bij het overige lesmateriaal. In de kwaliteitseisen zou bovendien aandacht moeten zijn voor preventie van antisemitisme. De IHRA-definitie van antisemitisme²⁶⁸ biedt aangrijpingspunten om zorgvuldig verslag te doen van het Israëlisch-Palestijnse conflict, waarbij kritiek op Israël heel goed mogelijk is zonder antisemitisme aan te wakkeren.

Verplicht producenten om zich te conformeren aan die code. Producenten zouden pas toestemming moeten krijgen voor het produceren van educatieve content als zij verklaren zich aan de code te zullen houden. Hiervoor is het noodzakelijk dat de producenten goed op de hoogte zijn van de kwaliteitseisen, zodat zij al tijdens de productie zich hierop zullen kunnen richten. Afnemers van dit materiaal – scholen en andere educatieve instellingen – moeten kunnen vertrouwen op kwaliteit, en zouden overeenkomsten moeten kunnen sluiten waarin zij de garantie krijgen dat de producenten zich aan de code zullen houden, zodat die producenten hierop aanspreekbaar zijn.

Handhaaf de educatieve code. Fouten zijn onvermijdelijk, maar moeten snel rechtgezet worden. In het klachtenmodel van de NPO kan misleidende informatie weken- of zelfs maandenlang blijven circuleren, waarna eventuele rectificaties vaak te onvolledig en te onopvallend zijn. Zeker voor de jeugd is het belangrijk dat rectificatie zo snel mogelijk en zo prominent mogelijk plaatsvindt. Als bijvoorbeeld in het Jeugdjournaal een duidelijke fout wordt gemaakt, zou dit in principe de volgende dag al net zo prominent moeten worden rechtgezet. Als een kennisfilmpje fouten bevat, zou een nieuwe versie moeten worden gemaakt, en de oude versie zou uit de roulatie moeten worden gehaald. Wanneer rectificatie uitblijft, zouden hier sancties op moeten staan. Als fouten herhaald worden of niet gerectificeerd worden, zouden eerst boetes en vervolgens eventueel intrekking van subsidies aan de orde moeten zijn.

Beheer materiaal dat al in omloop is. Het is belangrijk om al bestaand materiaal regelmatig te toetsen. Op dit moment zijn er filmpjes in omloop die al jaren geleden gemaakt zijn, en het kan heel goed zijn dat dit materiaal niet (meer) aan de eisen voldoet. Dergelijke filmpjes zouden uit de roulatie moeten worden genomen.

Organiseer goed toezicht. Voor al deze zaken zal deskundig en onafhankelijk toezicht nodig zijn. Dat toezicht zou uitgevoerd moeten worden door ter zake kundige wetenschappers, (oud) journalisten, onderwijskundigen en vertegenwoordigers van verschillende groeperingen die elkaar op blinde vlekken zullen kunnen wijzen. Vooral de diversiteit van meningen is hier van groot belang, om groepsdenken te voorkomen en evenwichtige beoordeling te bevorderen. Voor producenten van educatieve content moet er ook een beroepsmogelijkheid zijn.

Goed geïnformeerde jongeren die genuanceerd en kritisch leren denken, zijn een investering in de toekomst.

268 <https://holocaustremembrance.com/resources/de-werkdefinitie-van-antisemitisme-van-de-ihra>

Totstandkoming rapport

De oorsprong van dit rapport ligt al in de eerste weken na 7 oktober 2023 toen een groep Nederlandse ouders – woonachtig in Israël en Nederland – zich zorgen ging maken over incorrecte informatie in het jeugdjournaal. De beantwoording van een gezamenlijke klacht nam deze bezorgdheid niet weg. Eén van deze ouders – José Hak – heeft gedegen kennis van de achtergronden en geschiedenis van het Israëlisch-Palestijnse conflict. Zij ging aantekeningen maken, eerst alleen over het jeugdjournaal en later ook over informatieve filmpjes.

Ook journalisten en opiniemakers schreven na 7 oktober 2023 meer over Israël en in sommige gevallen steeds vaker over onnauwkeurige verslaggeving. Eén van hen is Maaïke van Charante. José en Maaïke kwamen met elkaar in contact en schreven uiteindelijk dit rapport, met medewerking van een groep vrijwilligers. Sommigen dachten mee over de opzet van het rapport, anderen leverden analyses van infofilmpjes, en weer anderen deden factchecks of gaven feedback op de tekst.

Al deze mensen werkten belangeloos mee aan dit belangrijke rapport. Niet iedereen kunnen we hier noemen, maar hieronder vindt u de namen van degenen die we wel bij naam mochten noemen. We willen al deze vrijwilligers – bekend en onbekend – bedanken voor hun betrokkenheid en de tijd die ze aan dit rapport besteed hebben.

- Allan, Machteld; Midden-Oostendeskundige
- Bie, M. de
- Frank, Nofar van; MSc Psychologie (Kinder en Jeugd)
- Gilboa, Ria
- Kevie, Arie-Leen van der; leerkracht mens en maatschappij
- Kouwenberg, Hanneke; arts
- Meer, Cor van der
- Nir, Shlomo; Ingenieur & gecertificeerd gids, gespecialiseerd in Jerusalem
- Turfkruier, Elly; ondernemster gezondheidszorg Israël
- Vergeer, Freek; jurist werkzaam bij CIDI
- Zevenhuizen, J.

Reactie NOS

NOS en NTR kregen van ons de gelegenheid om voor publicatie te reageren op dit rapport. Onderstaande mail is verstuurd aan redactieleden van de NOS die verantwoordelijk zijn voor het algemeen beleid en specifiek voor NOS jeugdjournaal, NOS Stories en NOS op 3. Verder is deze mail gestuurd naar het jeugdjournaal, naar School TV, naar de NTR en naar de eindredacteur NPO Kennis.

Mail aan NOS en NTR

Betreft: rapport 'Wat leren we onze kinderen?'

29 augustus 2025

Geachte heer, mevrouw,

Op 9 september a.s. komt ons rapport uit over het educatieve videomateriaal over het Israëlisch-Palestijnse conflict dat geproduceerd wordt door NOS jeugdjournaal, School TV, NOS op 3, NOS Stories en NPO Kennis. Hiervoor hebben wij vele tientallen video's en fragmenten van uitzendingen geanalyseerd aan de hand van verschillende journalistieke codes en maatstaven zoals die gelden voor lesmateriaal. Wij pleiten voor een educatieve code om de kwaliteit van dergelijk materiaal beter te kunnen borgen.

Voordat wij ons rapport publiceren willen we u graag om een reactie vragen. Als u uiterlijk 7 september a.s. reageert, zullen wij uw reactie opnemen in ons definitieve rapport.

Via deze link <https://we.tl/t-IG7QGzQuVH> kunt u het volledige rapport downloaden zoals het op 9 september a.s. gepubliceerd zal worden. De link is drie dagen geldig. Mocht de link verlopen zijn voordat u het rapport hebt gedownload, dan kunnen we u een nieuwe link sturen.

Vriendelijke groet,
José Hak
Maaïke van Charante

Antwoord NOS

5 september 2025

Beste Maaïke en José,

Dank dat jullie ons in de gelegenheid stellen te reageren. Hieronder staat onze reactie: Over het belang van betrouwbare informatie kunnen we het alleen maar met u eens zijn. Daar geeft de NOS dag-in-dag-uit invulling aan door onafhankelijke en feitelijke verslaggeving van het geweld in Gaza, en de bredere situatie in Israël en de Palestijnse Gebieden. Het NOS

Jeugdjournaal, NOS Stories en NOS op 3 doen dat inderdaad specifiek voor de jongere doelgroepen. In uw schrijven worden overigens NOS, NPO en allerlei educatieve titels of omschrijvingen door elkaar gehaald, maar dat terzijde.

Het hoort bij onze publieke en journalistieke taak om het nieuws te verslaan, uit te leggen en te voorzien van de juiste context. Wie onze Gaza-berichtgeving volgt ziet dat we dat al sinds het begin van de oorlog doen. We proberen daarbij alle relevante perspectieven te laten zien, en daarmee ook de voor sommigen wellicht ongemakkelijke perspectieven. De suggestie dat onze berichtgeving bol zou staan van fouten, sturend of zelfs agenda-gedreven zou zijn werpen we ver van ons. Als er onverhoopt een fout in de berichtgeving sluipt, wordt die ruimhartig rechtgezet.

Voor meer toelichting op hoe we te werk gaan en voor reflectie daarop verwijzen we u graag naar onder meer dit omvangrijke dossier¹ van de NPO Ombudsman over de Gaza-berichtgeving. En naar verschillende artikelen die de hoofdredactie van NOS Nieuws (waaronder ook de jongeren-titels van de NOS vallen) schreef om transparantie te verschaffen over de werkwijze (zie hier², hier³, hier⁴, hier⁵, hier⁶ en hier⁷).

Met vriendelijke groet en fijn weekend!

Communicatie-adviseur Nieuws en Evenementen

1 <https://omroepombudsman.nl/uitspraken-en-columns/dossier-israel-gaza-deel-1-onenigheid-over-de-nos-berichtgeving-over-israel-en-gaza>
2 <https://over.nos.nl/nieuws/zo-doet-de-nos-verslag-van-de-oorlog-in-israel-en-gaza/>
3 <https://over.nos.nl/nieuws/zo-gaat-de-nos-om-met-kritiek-over-de-berichtgeving-rond-de-gaza-oorlog/>
4 <https://over.nos.nl/nieuws/vooraan-in-het-nieuws-een-jaar-oorlogsverslaggeving-onder-hoogspanning/>
5 <https://over.nos.nl/nieuws/verslag-doen-van-de-informatie-oorlog-tussen-israel-en-iran/>
6 <https://over.nos.nl/nieuws/waarom-en-wanneer-de-nos-spreekt-van-genocidaal-geweld-in-gaza/>
7 <https://over.nos.nl/nieuws/nog-steeds-blijven-journalisten-in-gaza-hun-werk-doen-ook-voor-de-nos/>

Bijlagen

Wat leren we onze kinderen?

Bijlage I: Analyses achtergrond/kennis-films voor de jeugd.

Alles bij elkaar zijn er meer dan honderd filmpjes die relevant zijn voor het Israëliisch-Palestijnse conflict sinds 7 oktober 2023. Voor dit rapport kozen we de filmpjes die in de zoekresultaten bovenaan eindigden, en gezien het aantal is dit een aardige steekproef. De nieuwste filmpjes die we geanalyseerd hebben, zijn uit maart 2025. Filmpjes van voor 7 oktober 2023 zijn geanalyseerd als ze gaan over kernbegrippen, en er vaak naar verwezen wordt. Dit zijn de verschillende categorieën:

- School TV: filmpjes bedoeld voor in het onderwijs, leeftijden (van kleuters tot 18-jarigen) staan aangegeven bij de analyses.
- NOS Stories: meestal shorts, soms langere filmpjes, gericht op tieners (13 -18 jaar)
- NOS op 3: filmpjes gericht op jongeren die vaak worden gebruikt voor School TV.
- NOS Jeugdjournaal (9 -13 jaar) niet de gewone uitzendingen, maar langere uitlegfilmpjes.
- NPO kennis: werkt vaak met plaatjes en korte filmpjes (vaak met fragmenten van NOS-filmpjes). Gericht op kinderen en jongeren.

Uitwisseling materiaal

Veel materiaal komt in producten in de verschillende categorieën terug. Niet alleen binnen de NOS filmpjes vindt uitwisseling plaats, ook in de NPO kenniscompilaties zien we fragmenten van NOS materiaal. School TV-filmpjes zijn vaak enigszins bewerkte kopieën van NOS op 3-filmpjes of NPO Kennisfilmpjes, daardoor zijn sommige analyses vrijwel gelijk aan andere.

Navraag bij School TV leerde dat het materiaal voor omzetting naar lesmateriaal niet meer door deskundigen beoordeeld wordt. De specifieke vraag was: *Moet materiaal dat School TV gebruikt aan bepaalde normen voldoen? Kijken er nog deskundigen naar voordat het in het lesmateriaal wordt opgenomen? En met deskundigen bedoel ik: jeugdpsychologen, onderwijskundigen, pedagogen, etc. Kortom: hoe zorgt u dat de pedagogische kwaliteit van het materiaal gewaarborgd is?*

Een redacteur van School TV antwoordde (mail 17 april 2025): *Het lesmateriaal wordt meestal door de redactie zelf gemaakt (de quizen en korte lesbrieven) en af en toe krijgen we ook aangeleverd materiaal van externen. Bij ons eigen gemaakte materiaal is geen jeugdpsycholoog of pedagoog betrokken, wel werken bij ons ook mensen die zelf lesgegeven hebben. Verder bestaan veel lesbrieven (die bieden we soms aan bij video's voor het voortgezet onderwijs) vooral uit kijkvragen, waarbij het er dus vooral om gaat dat leerlingen opletten tijdens het kijken van de video, daar wordt naar informatie gevraagd die direct in de video genoemd wordt. Daardoor kunnen leerlingen van alle niveaus deze vragen beantwoorden. Een docent kan daarna afhankelijk van het niveau van de klas zelf verdere vragen over de video bedenken die meer aansluiten bij het niveau van de leerlingen of het precieze onderwerp van de les waarin de video getoond wordt. Er zit ook vaak nog een verdiepvraag of stelling bij, maar zo'n lesbrieft is niet genoeg om een heel lesuur mee te vullen. Schooltv is dus altijd ondersteunend bij de lessen en niet volledig*

lesvervangend, een docent moet zelf aan de slag met materiaal wat op Schooltv te vinden is. We staan regelmatig op onderwijsbeurzen, waar we veel docenten spreken en hebben we een panel met 100 docenten die we bevragen over verschillende onderwerpen. Zo houden we nauw contact met de doelgroep.

Kort samengevat: er is geen toezicht op het materiaal dat NOS en anderen aanleveren, het wordt gewoon omgezet in lesmateriaal. Hoe dit in de klas terecht komt, ziet School TV als de verantwoordelijkheid van de leerkracht.

Beoordeling kennisfilmpjes

Bij het analyseren van de filmpjes hebben we geprobeerd de meest voorkomende gebreken telkens in dezelfde termen te verwoorden. Die gebreken zijn:

- Relevante informatie weglaten
- Onjuiste informatie
- Geen verschillende visies
- Onbetrouwbare bronnen
- Vooringenomen/suggestief taalgebruik
- Onbewezen beschuldigingen
- Niet-neutrale organisaties/personen neutraal voorstellen
- Misleidende beelden
- Verhullen van terrorisme

In de analyses hebben we aangegeven wanneer we deze gebreken zagen, en voor de duidelijkheid hebben we de termen uit dit lijstje in de analyses vetgedrukt.

De analyses zijn aangeleverd door een kleine groep mensen en enigszins bewerkt om bovenstaande gebreken op dezelfde manier te kunnen benoemen. Omdat de filmpjes erg verschillend zijn in lengte, presentatie en onderwerpen, zijn de analyses ook verschillend in lengte en in de aandacht voor details. Om toch van elk filmpje een snelle indruk te geven, staat aan het begin van elke analyse een heel korte samenvatting van de belangrijkste zaken die we aantreffen.

Bovendien staat bij elke analyse een link naar het filmpje, zodat u zelf het materiaal kunt bekijken. Omdat filmpjes mogelijk gewijzigd of zelfs verwijderd worden, hebben we ze gedownload. Mocht een filmpje verdwijnen of veranderen, dan publiceren we het op de website watlerenweonzekinderen.nl zodat u de versie kunt zien die geanalyseerd is. De analyses zijn geschreven op grond van de situatie zoals die op 20 maart 2025 was.

In de titels van de analyses staat de datum waarop het materiaal gepubliceerd is. Als oudere filmpjes zijn bijgewerkt – zoals bijvoorbeeld bij het NPO-Kennisfilmpje ‘Waarom is er al eeuwenlang strijd om Jeruzalem?’ (bijlage I.35) – hanteren we de datum van de laatste update. Direct onder de linkjes naar de filmpjes vindt u de duur van het filmpje en het aantal weergaven (voor zover we dit konden achterhalen) wat een indruk geeft van de verspreiding van dit materiaal.

Bij de filmpjes van School TV zitten soms ook lesbrieven. Het is vrij zinloos om die net zo grondig te bespreken als de filmpjes, dus onderaan de analyses staan telkens slechts een paar voorbeelden van de vragen en antwoorden. Deze voorbeelden maken duidelijk dat de lesbrieven geen aanvulling of nuancering van de filmpjes zijn, maar eerder een onderstreping.

Ten slotte is tekst uit de filmpjes cursief weergegeven, en soms zijn uitspraken van mensen in de video's voor de duidelijkheid van aanhalingstekens voorzien.

1. 2017-03-10 School TV: Danny in Arabistan

<https://schooltv.nl/video-item/danny-in-arabistan-in-de-klas-palestina/oorlog-hamas-israel-wat-is-er-aan-de-hand-in-israel-en-de-palestijnse-gebieden>

Duur van het filmpje: 9.44 minuten.

Gericht op leerlingen van het VO klas 1-6 (12-18 jaar).

8.700+ weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025)

KORT:

Dit filmpje laat goed zien hoe benauwend het leven in de Gazastrook is door de sociale druk (streng islamitische regels) en de onmogelijkheid om zomaar te reizen. Helaas veel weglatingen van **relevante informatie**, terwijl in de langere serie (waaruit dit filmpje fragmenten gebruikt) een veel completer beeld gegeven werd. Zie opmerkingen aan het eind van deze analyse.

ANALYSE:

Geschreven intro op de website, onder het filmpje: *Nederland heeft Palestina niet erkend en noemt de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever nog steeds Palestijnse Gebieden.*

Waarom zegt School TV dan dat dit Palestina is? (0:13) Journalist Danny Ghosen zit in de auto en vertelt dat hij erachter wil komen hoe jonge mensen in de Arabische wereld leven en wat hun dromen zijn. *"Mijn reis begint in Palestina. Dat bestaat uit de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever."* Een politiek neutrale uitspraak zou zijn geweest: *"Mijn reis begint in de Palestijnse gebieden."* Vergelijk dit met de ophef als Israëlsympathisanten de Westelijke Jordaanoever 'Judea en Samaria' noemen.²⁶⁹

(0:44) Danny staat op een uitkijktoren en kijkt uit op Gaza. *"Die Palestijnen die daar wonen, die kunnen er dus niet uit, en andere Palestijnen kunnen de Gazastrook ook niet in. Het is eigenlijk hermetisch afgesloten van de buitenwereld."* **Weglaten relevante informatie.** Ten eerste liet

269 <https://www.christenenvoorisrael.nl/artikelen/israel-producten-centrum-onterecht-beboet-door-nvwa>

Israël in 2016, toen dit gefilmd werd,²⁷⁰ ca 13.200 Gazanen per maand door om in Israël te werken, ziekenhuizen te bezoeken, of andere bezoeken af te leggen.²⁷¹ Ten tweede was de grens inderdaad goed bewaakt, maar dat had te maken met het vaste voornemen van Hamas om Israël te vernietigen, en de acties die daaruit volgden: talloze terroristische aanslagen en ontvoeringen vanuit de Gazastrook.

Danny gaat op bezoek bij een Palestijns meisje, Farah (2:50 en verder). Informatief gesprekje over het mooie huis waar Farah woont en de verbazing van Danny daarover. Natuurlijk ook over de complicaties waar Gazanen mee te maken hebben: elektriciteitsstoringen en vooral, het gebrek aan vrijheid.

(3:22) Farah: *"Alles wat je bedenkt, kan niet. Door onze gebruiken of door de bezetting."* Israël trok zich in 2005 volledig terug uit de Gazastrook, dus waar Farah woonde was geen sprake van bezetting. Palestijnen noemen het bestaan van Israël 'bezetting', **relevante informatie** die hier weggelaten wordt.

(5:07) Farah: *"Ik wil de Palestijnse zaak dienen en de wereld tegen Israël keren."* Danny zet hier geen vraagtekens bij.

Danny gaat in gesprek met jongeren op straat over hoe jongens en meisjes elkaar leren kennen. Meisjes lachen over Facebook, jongens zijn heel duidelijk: meisjes moeten zich strikt aan de normen houden. Jongeman op straat (6:09): *"Een meisje mag haar foto niet op Facebook zetten."* Andere jongeman: *"Als op een dag mijn zus of zo een foto erop zet, doe ik haar wat."*

Weer gesprekjes op straat. Vraag aan meisjes waar de huwelijksreis heengaat als ze trouwen. Gelach. Nergens heen, natuurlijk. Het is onmogelijk. Dit zijn natuurlijk gewone Gazanen die niet de middelen hebben om de grens over te gaan, zoals de bevoorrechte Gazanen met goede (Hamas-)connecties die wel hebben (zie opmerkingen aan het eind van deze analyse). Danny vraagt of ze er toch niet van dromen, maar de meisjes vertellen hem dat Palestijnen een realistisch volk zijn.

(6:58) Danny gaat naar het strand waar jongens trainen en salto's maken. Hij verwoordt de benauwdheid die hij hier voelt, het gebrek aan toekomst en vrijheid. Hij heeft bewondering voor de levenslust van de jongens op het strand. Gesprek met de organisator van de activiteiten. *"Er is veel werkloosheid en armoede, dit is een uitlaatklep."* Danny: *"Is er vrijheid in Gaza?"* Antwoord: *"Alleen door het sport parkour."* *"Wat zouden jullie doen zonder parkour?"* *"Dan zouden we wanhopig worden en psychische problemen krijgen."*

(8:42) Danny vraagt: *"Wie van jullie wil weg uit Gaza? Steek je hand op."* Alle handen gaan omhoog. Gesprek hierover. Ze vervloeken Gaza.

270 https://npo.nl/start/serie/danny-in-arabistan/seizoen-1/palestina_1

271 <https://www.ochaopt.org/content/movement-and-out-gaza-update-covering-april-2023>

Danny sluit af met het hopeloze gevoel van beklemming over de situatie in Gaza. Hij is opgelucht te kunnen vertrekken.

Serie Danny in Arabistan

Dit School TV-filmpje is samengesteld uit fragmenten uit een langere serie²⁷² waarin Danny Ghosen allerlei Arabische landen bezoekt. Israël heeft hij overgeslagen, terwijl een kijkje in het leven van de twee miljoen Arabische Israëli's juist in dit kader erg interessant zou zijn geweest. Het is een boeiende serie die een goede indruk geeft van het dagelijks leven in de bezochte gebieden.

Danny is zelfs in seizoen 2 aflevering 4 over Gaza²⁷³ gearresteerd door Hamas vanwege het filmen van een anti-Hamas demonstratie. In de langere serie spreekt hij ook met Gazanen die onderdrukt en mishandeld worden door Hamas. Deze ervaringen met de onderdrukking door Hamas zijn in de kortere video van School TV niet overgenomen. **Weglaten van relevante informatie.**

Wat ook niet in die kortere video is opgenomen, is dat Danny verslag deed over rijke Gazanen die vrij reizen naar het buitenland. Een meisje uit een rijke Gazaanse familie vertelde dat ze elke zomer drie maanden naar het buitenland gaat, o.a. naar Dubai en Egypte. In dit kortere filmpje zijn alleen armere jongeren opgenomen die vertelden hoe ze nooit op reis kunnen gaan. **Weglaten relevante informatie.**

Nog een belangrijk aspect van Gaza dat in het School TV-filmpje niet is meegenomen terwijl het wel in de langere afleveringen zat: Danny ging met een gids naar de grens met Egypte om de tunnels te bekijken. Daar kon hij niet filmen, omdat Hamas dat niet toestond, maar hij vertelde er wel over: *"De tunnels zijn essentieel voor de bewoners van Gaza. Volgens Israël worden ze gebruikt voor de smokkel van wapens. Maar ook bouwmaterialen, medicijnen en brandstof komt op deze manier Gaza binnen. En daarmee wordt veel geld verdiend."*

Voor het School TV-filmpje had een betere selectie uit het beschikbare materiaal gemaakt kunnen worden die een evenwichtiger beeld zou hebben gegeven. Met name de rol van Hamas als onderdrukker komt uit de serie duidelijk naar voren, terwijl Hamas in het School TV-filmpje bijna niet lijkt te bestaan.

Lesbrief

Kijkvraag 1a: *Waarom wordt er niet altijd gesproken over de staat Palestina?* Antwoord (instructie lesbrief): *Palestina wordt door veel westerse landen niet erkend.* Dit zou je uit het filmpje kunnen concluderen, maar het klopt niet. Het werkelijke antwoord is dat de Palestijnse gebieden geen staat zijn. Geen internationaal erkende grenzen, geen soevereiniteit, geen centraal gezag,

272 https://npo.nl/start/serie/danny-in-arabistan/seizoen-1/palestina_1

273 <https://npo.nl/start/serie/danny-in-arabistan/seizoen-2/gaza-arm-rijk/afspelen>

geen inwoners met paspoorten van die staat, om maar een paar dingen te noemen. Deze vraag is dus **suggestief** en het antwoord is **onjuist**.

Kijkvraag 3: *Wat zijn de dromen van Farah? Noem er 3.* Antwoord (instructie lesbrief): *Vrijheid, reizen (naar Spanje) en de wereld tegen Israël keren om de Palestijnse zaak te dienen.* Blijkbaar vindt de leerkracht die deze vragen (en antwoorden) opstelde het heel normaal dat Farah 'de wereld tegen Israël' wil keren.

2. 2018-07-11 School TV: Een nieuw land: Israël

<https://schooltv.nl/video-item/het-midden-oosten-een-nieuw-land-israel>

Duur van het filmpje: 5.44 minuten

Gericht op leerlingen van het VO klas 4-6 (16-18 jaar).

25.900+ weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025)

KORT:

Het filmpje gebruikt prachtige oude beelden, maar bevat helaas **onjuiste informatie**, en laat **relevante informatie** weg.

ANALYSE:

(0.27) **misleidende beelden.** De kaart van Israël en de Palestijnse gebieden is zichtbaar (Israël is groen, de Palestijnse gebieden geel) en ernaast zijn een groen en een geel vakje als legenda getekend, waarbij staat: Israël, Palestina. Dat zou Palestijnse gebieden moeten zijn, er is geen gebied dat Palestina heet. De vertelstem zegt het wel goed.

(0.34) *Maar ruim honderd jaar geleden valt dit stuk van het Midden-Oosten onder het Ottomaanse Rijk. Daar wonen dan Arabieren. Die zijn voornamelijk moslim, Joods of christelijk.* **Onjuiste informatie.** Er bestaan geen Joodse Arabieren. De inwoners van het gebied waren Palestijnse moslims, Palestijnse christenen, Palestijnse Joden, Palestijnse Armenen etc. De Joodse Golda Meïr (1898 – 1978), voormalig premier van Israël, had een Palestijns paspoort.²⁷⁴

(0.42) *Deels benadrukken zij, dat zij Palestijnen zijn.* **Onjuiste informatie.** De politiek bewuste Arabieren in het gebied noemden zich Arabieren, en velen van hen zochten aansluiting bij het Arabische Rijk waarop gehoopt werd. Toen dat door de koloniale machten Frankrijk en Groot-Brittannië gedwarsboomd werd, zochten deze Arabieren aansluiting bij Syrië.

Het Palestijnse vlaggetje dat in beeld komt, is enigszins misleidend. Deze vlag was bedacht

274 https://www.youtube.com/watch?v=PMRIE7VDZUU&ab_channel=PalesAbroad

voor de Arabische Revolte (1916-1918) en lokaal werden er soms variaties op gebruikt. Zo is er een foto (1931?) van de Arabische leider Haj Amin al-Husseini met een 'Palestijnse' vlag waarop de Al-Aqsa moskee was afgebeeld.²⁷⁵ In het mandaatgebied was alleen de Britse vlag toegestaan en zowel Joodse als Arabische vlaggen waren verboden.²⁷⁶

(0.55) *Joden wonen verspreid over de wereld.* **Weglaten relevante informatie.** Veel Joden waren na het jaar 70 en het jaar 136 (na de Bar Kochba opstand) in de diaspora geraakt. Maar Joden woonden ook in Palestina. 3000 jaar lang hebben er Joden in dit gebied gewoond. Steden als Hebron en Jeruzalem (oude stad) hebben altijd Joden gehuisvest, behalve in de periode 1948 – 1967 toen Jordanië de Westbank bezette.

En er zijn oude bewijzen van deze Joodse aanwezigheid. Door de eeuwen heen trokken er Joodse en christelijke pelgrims naar het gebied die de heilige plaatsen bezochten. Sommigen van hen schreven reisverslagen waaruit blijkt dat er Joden in het land woonden. Rabbi Nachman uit Breslov (nu Oekraïne) reisde van 1798 – 1799 naar Palestina en bezocht daar de chassidische Joden in Haifa, Tiberias en Safed. Hij beschrijft, dat hij met eer door hen werd ontvangen.²⁷⁷ In Jeruzalem is altijd een Joodse wijk geweest. Deze wijk werd in 1948 door de Jordaniërs verwoest en door de Arabische burens geplunderd. Op foto's uit dat jaar^{278,279} is de plundering te zien en vluchtende Joodse bewoners bij de Jaffapoort.

(1.05) *Intussen is het zionisme in opkomst, een beweging onder leiding van ene Theodor Herzl, die zegt dat het Jodendom meer is dan alleen een religie. Joden zijn een volk, van een nog te bepalen staat.* **Onjuiste informatie.** Joden zijn al duizenden jaren een volk, dat is geen uitvinding van het zionisme. Zie alleen al hun eigen geschriften, het eerste deel van de bijbel. Er zijn veel Joden die niet religieus zijn. Herzl zelf was overigens ook niet religieus.²⁸⁰

(1.20) *Ze zien het gebied Palestina als een goede optie.* **Suggestief taalgebruik:** alsof ze met een vlaggetje op de wereldkaart hebben geprikt... Dit verhult de band van Joden met het land Israël. Al eeuwen zeggen Joden tegen elkaar: "Volgend jaar in Jeruzalem!"²⁸¹

(2.12) Hier zijn filmbeelden te zien van Joodse bootvluchtelingen die van het grote schip met een sloep naar de kust van Palestina varen. De beelden worden gebracht alsof dit vóór de Tweede Wereldoorlog plaatsvond, terwijl ze van de periode 1945 – 1948 zijn. In het NOS nieuws van 5 januari 2020²⁸² is het verhaal van Chaïm Roet te zien, die na Auschwitz met zijn ouders naar Palestina reist. De beelden van de sloep komen in dit nieuwsitem voor.

275 https://oldwebsite.palestine-studies.org/sites/default/files/jq-articles/40_Indian_Muslims_10.pdf

276 https://justapedia.org/wiki/Flag_of_Mandatory_Palestine

277 <https://seforimdeals.com/products/rabbi-nachmans-wisdom>

278 https://blog.nli.org.il/en/hoi_jewish_quarter/

279 https://www.researchgate.net/publication/236699721_Photography_Memory_and_Ethnic_Cleansing_The_Fate_of_the_Jewish_Quarter_of_Jerusalem_1948-John_Phillips%27_Pictorial_Record

280 https://zionism-israel.com/hdoc/Theodor_Herzl_Zionist_Congress_Speech_1897.htm

281 <https://www.sefaria.org/sheets/479553?lang=bi>

282 <https://nos.nl/video/2317460>

(2.17) *De Arabische bevolking vindt dat hun land wordt ingepikt. **Weglaten relevante informatie.*** Veel Arabische inwoners waren ook (afstammelingen van) recente immigranten. Mark Twain beschrijft in zijn boek "The Innocents Abroad" (1869) Palestina als een desolaat, leeg land.²⁸³ Vanaf 1850 kwamen steeds meer Joodse vluchtelingen uit Rusland en Polen naar dit gebied; zij waren de pogroms ontvlucht. Deze pioniers kochten stukken land van de Ottomaanse grootgrondbezitters en brachten het tot bloei. In de daaropvolgende periode vestigden zich immigranten uit de omliggende Arabische landen in het gebied.²⁸⁴ Een voorbeeld daarvan zijn de voorouders van Saeb Erekat (voormalig lid van de wetgevende raad van Palestina) die van het Arabisch schiereiland kwamen.²⁸⁵

(3.51) *Arabische buurlanden vallen de jonge staat binnen. Zij doen dat met het opdelingsplan van de Verenigde Naties in hun hand. (4.10): De Arabische buurlanden willen de gebieden veiligstellen, die naar de Palestijnen zouden gaan. **Onjuiste informatie.*** In een "British report on Haifa, April 1948" staat: "Arab leaders reiterated their determination to evacuate the entire Arab population..."²⁸⁶ Haifa lag niet in het gebied, dat naar de Palestijnen zou gaan. De Arabische landen vroegen de Arabische inwoners om het gebied Palestina/Israël te verlaten, zodat zij de handen vrij zouden hebben om 'de Joden de zee in te jagen'.²⁸⁷ Veel Arabische bewoners gaven gehoor aan de oproep. Anderen deden dit niet en zij wonen nu nog steeds in Israël; zij zijn de Arabische Israëliërs. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat alle Arabieren destijds om die reden vertrokken: sommigen werden verjaagd door Israëlische troepen, en anderen sloegen op de vlucht uit angst voor geweld.

(4.48) *Uiteindelijk belandden zo'n 700.000 Palestijnen in de buurlanden. (5.00): De gevluchte Palestijnen maken in de eerste jaren plaats voor zo'n 700.000 Joden, die zich in Israël vestigen. **Weglaten relevante informatie.*** Europese Joden verlieten Europa massaal tijdens en na de Holocaust. Zij trokken naar de VS, Groot-Brittannië, en Zuid-Amerika, maar de grootste groep kwam naar Palestina/Israël. Ongeveer 300.000 voor 1939, en 687.000 na 1948.²⁸⁸ Van 1939 tot 1948 sloot Groot-Brittannië de grenzen van het mandaatgebied bijna helemaal voor Joodse immigratie.²⁸⁹ Hierdoor nam de Joodse immigratie in het gebied sterk af. Joden die aan de nazi's ontsnapten en illegaal het land probeerden te bereiken, kwamen vaak om of werden naar kampen op Cyprus gedeporteerd. Behalve de Joodse vluchtelingenstroom uit Europa, kwam er na 1948 ook een vluchtelingenstroom uit de islamitische wereld op gang.²⁹⁰ De Joden werden na de stichting van de staat Israël uit de Arabische landen verjaagd; in deze landen waren zij geboren en hadden hun voorouders eeuwen gewoond. Uit Marokko, Algerije, Irak, Tunesië en Egypte kwamen de meeste Joden.²⁹¹ In de periode 1948 – 1968 emigreerden honderdduizenden Joden uit de Arabische landen naar Israël.²⁹²

283 <https://www.gutenberg.org/files/3176/old/orig3176-h/p5.htm#ch46>

284 <https://www.meforum.org/middle-east-quarterly/the-smoking-gun-arab-immigration-into-palestine>

285 <https://jcpa.org/article/changing-historical-narrative-saeb-erekats-new-spin/>

286 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/british-police-report-on-the-arab-evacuation-of-haifa>

287 https://cojs.org/excerpts_from_israel-s_struggle_for_peace-_israel_office_of_information-_new_york_1960/

288 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/introduction-and-historical-overview>

289 https://avalon.law.yale.edu/20th_century/brwh1939.asp

290 <https://www.myjewishlearning.com/article/the-mass-migration-of-the-1950s/>

291 <https://www.wsj.com/articles/insular-jewish-community-of-djerba-tunisia-has-weathered-revolution-and-terrorism-but-can-it-survive-girls-education-1423869146>

292 <https://www.mena-researchcenter.org/the-emigration-and-expulsion-of-jews-from-arab-countries/>

(5.26) *Dit vraagstuk wordt symbolisch weergegeven met een sleutel. Gevluchte Palestijnen bewaren vaak nog de sleutel van het huis, waar zij zelf of hun voorouders woonden, tot ze er werden verdreven door Israëliëse troepen. **Weglaten relevante informatie.** Er is veel aandacht voor Palestijnen die bezittingen kwijtraakten, maar ook Joden, die uit de Arabische landen werden verdreven (of er 'vrijwillig' vertrokken) moesten hun bezittingen achterlaten. In 2019 schatte de Israëliëse regering de waarde van de achtergelaten vermogens van de verdreven Joden uit de Arabische wereld op 150 miljard dollar, omgerekend naar dat moment.²⁹³ Dit was een conservatieve schatting.*

Dit filmpje is ongewijzigd overgenomen van NPO Kennis.²⁹⁴

3. 2021-10-07 School TV: Israël de wereld rond

<https://schooltv.nl/video-item/israel-de-wereld-rond>

Duur van het filmpje: 5.29 minuten

Gericht op leerlingen van groep 6-8 en klas 1-3 (9-15 jaar)

6.500 weergaven (site geraadpleegd 23 juli 2025)

KORT:

Het filmpje geeft een redelijk beeld van Israël, maar laat toch veel **relevante informatie** weg. Dit betreft zowel informatie die belangrijk is voor Israëli's als informatie die belangrijk is voor Palestijnen.

ANALYSE:

De eerste 38 seconden geven een snelle en correcte indruk van het huidige Israël. Sferbeelden, de plek op de wereldkaart, en korte informatie over de samenstelling van de bevolking.

(0:39) *De staat Israël wordt pas in 1948 opgericht, maar de geschiedenis van het land gaat veel verder terug. Oorspronkelijk komt het Joodse volk uit dit gebied, totdat het land achtereenvolgens veroverd wordt door onder andere het Romeinse, het Byzantijnse en het Ottomaanse Rijk. De Joden worden door deze overheersers uit het gebied verdreven.*

Uit deze beschrijving valt op geen enkele manier op te maken dat er altijd Joden in het gebied gewoond hebben, en dat ze zelfs voor 1948 altijd de meerderheid waren in Jeruzalem.²⁹⁵ Ook later in de video wordt dat niet duidelijk. **Weglaten relevante informatie.**

(1:01) *Aan het eind van de Eerste Wereldoorlog verslaan de Engelsen de Ottomaanse overheersers,*

293 <https://www.israelhayom.com/2019/12/16/lost-jewish-property-in-arab-countries-estimated-at-150-billion/>

294 <https://middenoosten.npokennis.nl/#/nl/kaart/keerpunten/een-nieuw-land-israel/>

295 <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-210930/>

en spreekt de Volkenbond de wens uit om van het Engelse mandaatgebied, Palestina, een thuis voor het Joodse volk te maken. Maar hiertegen verzetten de Arabische inwoners en de buurstaten zich.

Dit laat wel weg hoe schandalig de koloniale grootmachten – Frankrijk en Groot-Brittannië – zich destijds gedragen hebben in het Midden-Oosten. Niet alleen tegenover de Joden, maar ook tegenover de Arabieren. Beloftes aan de Arabieren werden gebroken en het Midden-Oosten werd opgedeeld. Dit zorgde voor veel verbittering en ondermijnde de acceptatie van de stichting van Israël. En dat terwijl er oorspronkelijk draagvlak was bij vooraanstaande Arabieren (Emir Faisal) voor een Joodse staat in het gebied.²⁹⁶

(1:21) Na de Tweede Wereldoorlog stelt de opvolger van de Volkenbond – dat zijn de Verenigde Naties – voor om Palestina in een Arabisch en een Joods deel te splitsen. Er komt een immigratiegolf van Holocaustoverlevenden uit Europa en later van Joden uit de Arabische landen op gang.

Goed dat hier meteen ook de immigratie uit de Arabische landen genoemd wordt, maar jammer dat hier de indruk wordt gewekt dat pas na de Tweede Wereldoorlog weer Joden naar het gebied kwamen. Er woonden altijd al Joden, en de grote immigratie begon al ver voor de eeuwwisseling.

(1:40) Dat leidt tot vijandelijkheden tussen Arabieren en Joden. Ondanks de dreiging van het binnenvallen van Arabische legers wordt op 14 mei 1948 de staat Israël uitgeroepen. Ben Goerion: "Het is ons historische recht om een Joodse staat uit te roepen in het land Israël. De staat zal Israël heten." Zo'n 700.000 Arabische inwoners van het gebied slaan dan op de vlucht. (2:12) In 1956, 1967, en 1973 vinden er opnieuw oorlogen plaats tussen Israël en de Arabische buurstaten. In 1967 worden de Golanhoogte, de Westelijke Jordaanoever en de Gazastrook door Israël veroverd. Ook Oost-Jeruzalem komt onder Israëlish gezag en wordt bij West-Jeruzalem gevoegd. Sindsdien is verenigd Jeruzalem de hoofdstad van Israël.

Weglating relevante informatie. De voortdurende dreiging tegen Israël (ook na 1948) ontbreekt. Ten eerste natuurlijk de weigering van de buurlanden om Israël te erkennen of ermee te onderhandelen²⁹⁷ en hun pogingen om Israël door oorlog te vernietigen. En ten tweede het niet aflatende terrorisme van de Palestijnen.²⁹⁸

(2:43) In 1993 worden de Osloakkoorden gesloten tussen Israël en de Palestijnse Arabieren. Er zouden twee staten moeten komen: een Palestijnse staat, en een Israëlishche staat. Maar de situatie blijft gespannen, en er zijn regelmatig gewapende conflicten tussen het overbevolkte Palestijnse gebied en Israël.

Weglaten relevante informatie. Dit 'overbevolkte Palestijnse gebied' komt uit de lucht vallen. Een kaart van de gebieden zou beter zijn geweest, met daarbij wat context over de situatie van de Palestijnen, die hier voor het eerst echt genoemd worden. Verder zou 'gewapende

296 <https://jewishreviewofbooks.com/articles/4992/chaime-of-arabia-the-first-arab-zionist-alliance/#>

297 <https://www.jpost.com/features/in-the-spotlight/this-week-in-history-the-arab-leagues-three-nos>

298 <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1985/12/28/history-of-anti-israel-terrorism/aee91214-bbf5-461e-aa06-9553d3ac6b41/>

conflicten' een beetje uitgelegd kunnen worden, en misschien één zinnetje over alle mislukte vredesplannen?

Vanaf 3:07 vertelt het filmpje over de economische ontwikkeling van Israël door de jaren heen, en beschrijft het landschap en het klimaat. Interessant voor schoolkinderen, en het maakt dit filmpje uniek tussen alle in dit rapport besproken filmpjes. Nergens anders komen deze zaken aan de orde.

(4:19) Israël is het enige land ter wereld waar de Joodse bevolking in de meerderheid is. Onder Joden kunnen verschillende groepen worden onderscheiden. Zo zijn er orthodoxe Joden, maar ook liberale Joden, en niet alle Joden zijn religieus. Ongeveer de helft van de Israëliische Joden ziet zichzelf als niet religieus. Van de Arabieren in het land is de meerderheid islamitisch.

Dit is informatie die in weinig filmpjes benoemd wordt. Ten eerste dat Joden geen ander land hebben, en ten tweede de verscheidenheid in Israël. Veel mensen hebben geen idee van de verschillende groepen in de Israëliische samenleving, al komen de niet-Joodse Israëli's er hier wel een beetje bekaid vanaf.

Over het geheel een video die echt iets toevoegt, maar waarin bepaalde elementaire zaken toch een plekje hadden moeten krijgen.

4. 2021-11-23 School TV: 'Apartheid' in Israël?

<https://schooltv.nl/video-item/eenvandaag-in-de-klas-apartheid-in-Israël>

Duur van het filmpje: 6.28 minuten

Gericht op leerlingen van het voortgezet onderwijs (12-18 jaar).

1000+ weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025)

KORT:

Dit filmpje lijkt niet bedoeld om de vraag in de titel te beantwoorden, maar om een vooraf ingenomen standpunt te onderbouwen. Veel **relevante feiten** worden weggelaten, en er is sprake van **vooringenomen taalgebruik**, **misleidende beelden** en **onjuiste informatie**. De ergste tekortkoming is een volkomen **gebrek aan verschillende visies**.

ANALYSE:

(0:04) *"Israëliërs en Palestijnen zijn al lang in conflict met elkaar. Mensenrechtenorganisaties maken zich grote zorgen over de positie van Palestijnen. Zij worden gediscrimineerd en hebben weinig rechten."* Op de achtergrond **suggestieve beelden** van borden uit het oude Zuid-Afrika, met teksten als: 'Hier die gebied is slegs vir blankes.' Presentator vervolgt: *"Sommige organisaties*

vergelijken de situatie zelfs met het apartheidsregime in Zuid-Afrika, waar de zwarte bevolking jarenlang werd onderdrukt." Dit zijn meteen zware beschuldigingen (discriminatie, weinig rechten, vergelijking apartheidsregime) die de toon zetten.

(0:38) Expert Peter Malcontent vindt dat Israël niet hetzelfde is als Zuid-Afrika, waarna de vertelstem overschakelt naar een resolutie (1973) van de VN die apartheid herdefinieert als *een politiek 'met de bedoeling van een raciale groep om dominantie uit te oefenen over een andere groep; de systematische onderdrukking van één groep door een andere; en 'het plegen van onmenselijke daden in het kader van die onderdrukking.'* Dit maakt de definitie 'breder' toepasbaar dan apartheid zoals we die uit Zuid-Afrika kennen. De verkorte omschrijving in het filmpje is echter slechts een deel van de tekst van de definitie. **Weglaten van relevante informatie.** De volledige tekst is na te lezen op www.un.org²⁹⁹ en geeft een veel completer beeld van wat als 'apartheid' wordt gezien.

Wie de VN-definitie van apartheid leest en de situatie in Israël kent, ziet dat Israël zich hieraan zeker niet schuldig maakt,³⁰⁰ al kunnen er echt wel zaken verbeterd worden met het oog op gelijke kansen voor Arabieren in Israël.³⁰¹ Iets waar in Israël zelf trouwens veel aandacht voor is.³⁰² Maar Malcontent zegt dat volgens de VN-definitie Israël zich wel in zekere mate schuldig zou maken aan apartheid (1:16): *"En als je dan gaat kijken naar de criteria van die specifieke resolutie, dan kom je aardig in de buurt van apartheid."* Dit is een uitspraak die in de context van dit filmpje erg **suggestief** is, zeker gezien de verdere inhoud.

(1:23) *Die apartheid is op de ene plek in Israël veel erger dan op de andere.* Dit is een statement, en leidt de kijker nu al naar een conclusie. Bovendien is Gaza geen deel van Israël en wordt nu wel als zodanig gepresenteerd. De video bespreekt drie 'delen van Israël':

(1:28) Gaza: *Hamas maakt daar de dienst uit, maar Israël heeft het gebied volledig geïsoleerd.* **Weglaten van relevante feiten en onjuiste informatie.** Gaza is geen deel van Israël. Israël trok zich in 2005 volledig terug uit de Gazastrook. Hamas onderdrukt de bevolking, en martelt en vermoordt tegenstanders. Dit is de verantwoordelijkheid van Hamas, niet van Israël. Dan spreken Malcontent en de vertelstem over de afgesloten grenzen van Gaza, en (1:45): *...en bovendien kunnen ze (Gazanen, red.) elk moment doelwit worden van een militaire actie.* Deze opmerking is **suggestief**. Israël voert niet zomaar militaire acties uit, dit gebeurt alleen als er aanvallen zijn vanuit Gaza of gijzelingen van Israël's.

(1:59) Westbank: Sheikh Jarrah (Oost-Jeruzalem). Hierover komt een Palestijnse activiste³⁰³ aan het woord (die tijdens het filmen in 2021 trouwens 23 jaar was, niet 18) die haar persoonlijke verhaal vertelt over landbezit. Zij zegt dat Joodse inwoners (steevast kolonisten genoemd,

299 https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocities-crimes/Doc.10_International%20Convention%20on%20the%20Suppression%20and%20Punishment%20of%20the%20Crime%20of%20Apartheid.pdf

300 <https://www.jns.org/revolution-taking-place-among-arab-sector-in-israel-report-shows/>

301 <https://www.timesofisrael.com/arab-israelis-have-less-income-die-younger-than-jewish-peers-data-shows/>

302 <https://en.idi.org.il/articles/57071>

303 <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-57376550>

suggestief taalgebruik) wel toestemming krijgen om ergens te wonen waar haar familie niet mag wonen. Dergelijke situaties worden vaker beschreven, en bij misstanden moet dit aan de orde komen. De situatie kan echter niet begrepen worden zonder de context van het ingewikkelde landbeheer/landbezit in de regio. Er wordt ook geen toelichting geven over Area A, B en C, of over land dat voor 1948 Joods bezit was en na de bezetting door Jordanië weer aan de oorspronkelijke eigenaars werd toegekend.³⁰⁴ **Weglaten relevante informatie.**

Wat in dit verhaal sowieso ontbreekt, is de visie van de Joodse eigenaars die tegenover deze Palestijnse huurders stonden (die weigerden huur te betalen).³⁰⁵ Verdere details over de onrust rond Sheik Jarrah worden besproken in de analyses I.23 2023-11-04 NOS op 3 en I.35 2025-01-28 NPO Kennis.

(3:48) de Arabische Israëli's/Palestijnen die in Israël zelf wonen. Dit laatste wordt met een eigenaardig voorbeeld geïllustreerd: een bevoorrechte Arabisch-Israëliëse student, die perfect Engels spreekt, studeert aan de *design academy* bij de Hebrew University. Deze universiteit laat jaarlijks op haar eigen kosten 500 Arabische studenten daar studeren. De student kijkt vanuit het universiteitsgebouw uit op Issawiya (dat is Oost-Jeruzalem), dat volgens hem is achtergesteld, (4:36): *"Als dat mijn uitzicht is tijdens de koffiepauze, dan voel ik racisme."* Dat is een gevoel, geen feit. En bovendien gaat het niet over Arabische Israëli's in Israël. Moet zijn verhaal apartheid en onderdrukking in Israël illustreren?

Dit filmpje laat nogal wat **relevante informatie** weg. Arabische Israëli's nemen volop deel aan de Israëlische maatschappij. Van Arabische groentewinkels in Tel Aviv tot Arabische dokters,³⁰⁶ parlementsleden,³⁰⁷ rechters,³⁰⁸ en officieren in het Israëlische leger.³⁰⁹ Bijna alle Israëlische drogisten zijn van Arabische afkomst. Arabische medewerkers werken in bedrijven samen met Joodse Israëli's, en in vele kinderdagverblijven in Israël werken Joodse en Arabische juffrouwen en onderwijsassistenten samen. Dat wil zeker niet zeggen dat alles volmaakt is,³¹⁰ maar apartheid is geen correcte term om deze situatie te beschrijven.

Hierna volgt nog een gedeelte (vanaf 4:40) waarin de Israëlische situatie vergeleken wordt met Zuid-Afrika ten tijde van de apartheid. Vervolgens komen Muna el-Kurd (de activiste van Sheikh Jarrah), Peter Malcontent en de commentaarstem nog uitgebreid aan het woord met kritiek op Israël. Malcontent stelt nog dat Israël ongestraft zijn gang kan gaan vanwege het bondgenootschap met de VS en de onverschilligheid van de EU.

In het hele filmpje is niemand aan het woord geweest met een **andere visie**, en zijn talloze makkelijk te vinden feiten ten gunste van Israël buiten beschouwing gelaten.

304 <https://www.yahoo.com/news/truth-sheikh-jarrah-eviction-163629383.html>

305 <https://israelinsightmagazine.com/2021/05/11/flashpoint-what-is-the-true-story-of-sheikh-jarrah/>

306 <https://ijhpr.biomedcentral.com/articles/10.1186/s13584-024-00663-3>

307 <https://www.wsj.com/opinion/mansour-abbas-is-an-arab-and-a-proud-israeli-mideast-october-7-b4224ca6>

308 <https://www.haaretz.com/2011-12-01/ty-article/judge-who-convicted-moshe-katsav-joins-race-for-supreme-court-seat/0000017f-e87c-dc91-a17f-fcfd35e80000>

309 https://israelforever.org/people/officer_muslim_zionist_israel_hayom/

310 <https://www.ft.com/content/3d57cf7c-a097-4e86-8f39-0f7720508123>

Lesbrief

Kijkvraag 1. *Vul in: De Verenigde Naties hanteren de volgende criteria voor apartheid (volgt invuloefening van definitie apartheid). Kijkvraag 2. Als je bovenstaande definitie leest, valt de situatie van de Palestijnen in Israël dan wel of niet onder apartheid?* Antwoord (instructie lesbrief): *wel*. Op basis van dit zwaar gekleurde filmpje zou dit inderdaad het juiste antwoord zijn. Zoals hierboven uiteen is gezet, is dit geen correcte weergave van de realiteit.

Kijkvraag 4. *Op welke manier wordt de Palestijnse familie van Mona gediscrimineerd?* Antwoord (instructie lesbrief): *Hun huis werd hen afgenomen en aan Joodse kolonisten gegeven*. In deze kijkvraag worden de vooroordelen uit het filmpje nog eens bevestigd.

Verdiepingsvraag. *Israël krijgt altijd veel steun uit het Westen. Inmiddels is de publieke opinie in de wereld aan het verschuiven en steunen meer mensen de Palestijnen. Toch krijgt Israël nog altijd veel politieke steun van het Westen. Leg uit waarom.* Antwoord (instructie lesbrief): *omdat Israël strategisch bondgenoot is van het westen*. Stel dat een leerling antwoordt dat Israël steun krijgt omdat het een democratie is die voortdurend belaagd wordt door terroristen, dan is het maar de vraag of de docent dit goed zal rekenen. Voor deze visie biedt deze lesstof in elk geval geen ruimte.

5. 2023-05-23 School TV: Het conflict tussen Israël en Palestina

<https://schooltv.nl/video-item/het-conflict-tussen-israel-en-palestina-onenigheid-over-wie-er-op-het-gebied-mag-wonen>

Duur van het filmpje: 1:56 minuten.

Gericht op leerlingen van groep 6-8 (9-12 jaar).

36.500+ weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025)

KORT:

dit is een zeer misleidend filmpje. Het grootste probleem is dat er veel **relevante informatie** wordt weggelaten. Verder is er sprake van **misleidende beelden, onjuiste informatie** en een **gebrek aan verschillende visies**.

ANALYSE:

De titel klopt niet, want het conflict gaat niet tussen twee landen – Israël en Palestina – maar tussen een land en een volk: Israël en de Palestijnen.

(0:01) *Al die jaren zijn er al problemen tussen Israëliërs en Palestijnen. Dat begon na de Tweede*

Wereldoorlog. Onjuiste informatie. De problemen begonnen al decennia daarvoor.³¹¹

(0:09) *In die oorlog werden 6 miljoen Joden vervolgd en door de nazi's vermoord in concentratiekampen.* Dit is onvolledig. Voor de Holocaust woonden er ongeveer 9,5 miljoen Joden in Europa die allemaal door de nazi's vervolgd werden. 6 miljoen van hen werden vermoord.

(0:16) *Na de oorlog besloten internationale leiders dat Joden – die verspreid over de hele wereld woonden – een eigen land moesten krijgen. Een veilige plek om te wonen. Onjuiste informatie.* Dit besluit werd niet na de Tweede Wereldoorlog, maar na de Eerste Wereldoorlog genomen door de Volkenbond (24 juli 1922)³¹². De Joden woonden op dat moment bovendien niet (uitsluitend) 'verspreid over de hele wereld', maar ook als bevolkingsgroep in het mandaatgebied Palestina.³¹³ De veronderstelling dat het Joodse volk Israël 'kreeg' van het westen uit schuldgevoel over de Holocaust is ten eerste onjuist, en ten tweede vaak de reden dat het bestaansrecht van Israël in twijfel wordt getrokken. Hierom zou Israël een voorpost van het westen zijn, of zouden de Palestijnen de prijs voor de Holocaust moeten betalen. Dit is dus een misvatting die op het eerste gezicht niet ernstig lijkt, maar die een voedingsbodem biedt aan het narratief dat Israëlsche Joden indringers en kolonisten zouden zijn die geen enkel recht hebben op dit land.

(0:26) *En dat was dit gebied in het Midden-Oosten dat tot die tijd nog Palestina heette. Dat werd toen het land Israël.* Door de kaarten die hier getoond worden (eerst de naam 'Palestina' op de kaart, dan zonder verdere veranderingen die naam vervangen door 'Israël') lijkt het alsof er een land was dat Palestina heette en vervolgens Israël genoemd werd. **Misleidende beelden**, zie hieronder.

Het conflict tussen Israël en Palestina

Na de Tweede Wereldoorlog wordt besloten dat de Joden een eigen land moeten krijgen. Dat wordt een gebied dat toen nog Palestina heette. De Palestijnen vinden het oneerlijk en er breekt een oorlog uit. Uiteindelijk wordt het land verdeeld in een Israëlsch deel en de Palestijnse gebieden. Deze gebeurtenis noemen de Palestijnen de Nakba.

PO GROEP 6-8

Het conflict tussen Israël en Palestina

23 mei 2023 36.9k

favoriet tekst toevoegen embed

311 https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_killings_and_massacres_in_Mandatory_Palestine

312 <https://www.meforum.org/middle-east-quarterly/how-san-remo-birthed-the-jewish-national-home>

313 <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-210930/>

Het conflict tussen Israël en Palestina

Na de Tweede Wereldoorlog wordt besloten dat de Joden een eigen land moeten krijgen. Dat wordt een gebied dat toen nog Palestina heette. De Palestijnen vinden het oneerlijk en er breekt een oorlog uit. Uiteindelijk wordt het land verdeeld in een Israëlisch deel en de Palestijnse gebieden. Deze gebeurtenis noemen de Palestijnen de Nakba.

00:33 01:56

AL PO GROEP 6-8

Het conflict tussen Israël en Palestina

23 mei 2023 36.9k

favoriet tekst toevoegen embed

(0:33) De Joden vonden het een goede plek, want duizenden jaren geleden was hun geloof – het Jodendom – daar ontstaan. Zij waren dus blij. Dit suggereert dat de Joden duizenden jaren niet in het gebied gewoond hadden, terwijl er altijd Joden woonden. Deze **relevante informatie** wordt weggelaten.

(0:42) Maar de inwoners van het gebied – de Palestijnen – vonden het oneerlijk, en er brak een oorlog uit. Misleiding en **weglaten relevante feiten**. Hier lijkt het alsof in het gebied uitsluitend Arabieren woonden die DE inwoners waren, en bovendien al Palestijnen genoemd werden. Daarnaast lijkt er 'zomaar' een oorlog uit te breken, wat verhuut van welke kant de agressie kwam, namelijk van de Arabische landen die het pas gestichte Israël aanvielen.

(0:52) 750.000 Palestijnen vluchtten weg. Volgens veel Israëliërs vertrokken mensen zelf, maar volgens de Palestijnen zijn ze weggejaagd. Uiteindelijk werd het land verdeeld in een Israëlisch deel en in Palestijnse gebieden, zoals Gaza en de Westelijke Jordaanoever. **Weglaten relevante informatie**. Gaza werd bezet door Egypte, en de Westbank door Jordanië. Hier lijkt het net alsof Gaza en de Westbank in 1948 al een soort Palestijnse staat zijn. Dit wordt nog versterkt door **misleidende beelden**, zie hieronder.

Het conflict tussen Israël en Palestina

Na de Tweede Wereldoorlog wordt besloten dat de Joden een eigen land moeten krijgen. Dat wordt een gebied dat toen nog Palestina heette. De Palestijnen vinden het oneerlijk en er breekt een oorlog uit. Uiteindelijk wordt het land verdeeld in een Israëlisch deel en de Palestijnse gebieden. Deze gebeurtenis noemen de Palestijnen de Nakba.

01:10 01:56

AL PO GROEP 6-8

Het conflict tussen Israël en Palestina

23 mei 2023 36.9k

favoriet tekst toevoegen embed

(1:11) *De Palestijnen noemen die gebeurtenis de Nakba, dat is Arabisch voor catastrofe of een ramp. Ieder jaar wordt dat herdacht, onder andere met optochten dus. (keurige man van middelbare leeftijd, vermoedelijk Palestijnse woordvoerder, wordt op straat geïnterviewd). "Palestinians are more determined than any time before to achieve freedom." Ondertiteling: "Palestijnen blijven vastberaden om vrijheid te krijgen." Suggestief taalgebruik en weglaten relevante informatie.* Voor kinderen lijkt het alsof Palestijnen alleen maar vechten voor vrijheid, terwijl dat lelijke Israël ze gevangen houdt.

(1:28) *Wat deze dag voor veel Palestijnen betekent, vertelt Nasrah Habiballah, die voor het jeugd-journaal in het gebied werkt. Nasrah: "De Nakba is al vijfenzeventig jaar geleden maar voor Palestijnen blijft het een belangrijk moment om te herdenken, en dat heeft ermee te maken dat veel Palestijnen in een lastige situatie zitten. Sommigen leven bijvoorbeeld nog steeds als vluchteling, en dat komt omdat Palestijnen tot op de dag van vandaag nog geen officieel eigen land hebben." Onjuiste informatie.* Dat al die Palestijnen nog steeds de status van vluchteling hebben, komt vooral doordat dit kunstmatig in stand is gehouden door de Palestijnse leiders, de buurlanden en UNRWA. Ze blijven zelfs officieel geregistreerd als vluchteling als ze het staatsburgerschap van een ander land hebben gekregen.³¹⁴

Vluchtelingen van andere conflicten uit diezelfde periode (denk aan miljoenen ontheemden in India en Pakistan³¹⁵, en aan miljoenen ontheemden in Europa³¹⁶) zijn al tientallen jaren geleden opgenomen in de landen waar ze naartoe waren gevlucht, en hun (achterklein)kinderen weten

314 <https://www.meforum.org/middle-east-quarterly/reforming-unrwa>

315 <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/9781444351071.wbeghm285>

316 <https://historiek.net/ontheemden-en-vluchtelingen-in-na-oorlogs-europa-1945/134537/>

vaak amper meer dat ze ooit vluchteling waren. Dat geldt trouwens ook voor bijna een miljoen Joodse vluchtelingen uit de islamitische wereld.³¹⁷

De bewering van Habiballah dat de huidige vluchtelingenstatus van de Palestijnen te wijten is aan het feit dat zij nog steeds *'geen officieel eigen land hebben'* is om nog een andere reden **onjuist**. Want ook Gaza – sinds 2005 volledig door Israël verlaten – telt voor haar blijkbaar niet als eigen staat. Bovendien is er sprake van **weglaten van relevante informatie**. Als de Palestijnen (en de islamitische buurlanden) het gewild hadden, zou er al lang een grotere Palestijnse staat zijn geweest, in 1947 of bij één van de vele andere gelegenheden toen er vredesplannen op tafel lagen.

Dit filmpje is een verkorte versie van een Jeugdjournaaluitzending³¹⁸ over de Palestijnse herdenking van de Nakba, de stichting van de staat Israël en het ontstaan van het Palestijnse vluchtelingenprobleem. De misleiding die in deze analyse aan de orde komt, is dus al op 15 mei 2023 uitgezonden³¹⁹ en vermoedelijk in klassen vertoond, en inmiddels is dit al bijna twee jaar onderdeel van het lesmateriaal op talloze scholen.

6. 2023-11-14 School TV: De oorlog tussen Hamas en Israël

<https://schooltv.nl/video-item/de-oorlog-tussen-hamas-en-israel-een-conflict-over-grondgebied-voor-joden-en-palestijnen>

Duur van het filmpje: 9:31 minuten.

Gericht op kinderen van groep 6-8 (9-12 jaar).

4.100+ weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025)

KORT:

Dit filmpje heeft genuanceerde stukken als het gaat om begrip tonen voor Nederlandse kinderen met familie in Israël of Gaza, maar laat helaas zoveel **relevante feiten** weg dat het eindresultaat een sterk vertekend beeld van de geschiedenis en de huidige situatie geeft.

ANALYSE:

Dit filmpje verscheen op 23 oktober 2023 als uitlegfilmpje van het jeugdjournaal. Alleen de titel is veranderd. De oorspronkelijke titel was: *Dit moet je weten over de ruzie tussen Israël en Palestijnen*.³²⁰ Ouders klaagden hierover, misschien is daarom de titel voor School TV veranderd in *De oorlog tussen Hamas en Israël*. Verder is er niets aangepast.

317 <https://www.joods.nl/2021/06/joodse-vluchtelingen-uit-arabische-en-islamitische-landen-herdacht-op-wereldvluchtelingendag/>

318 <https://www.youtube.com/watch?v=rRM0vF4VDF8&t=2s>

319 <https://jeugdjournaal.nl/uitzending/74974-avondjournaal-van-maandag-15-mei-2023> vanaf 14:04

320 <https://www.youtube.com/watch?v=-p3CKwyvE4>

Correspondent Miral de Bruijne over de reactie van Israël op 7 oktober (2:07): *“Israël die was echt ontzettend boos, en die wilde direct wraak, en die zei: alle mensen die dit hebben gedaan, die moeten we echt kapot maken.”* Wat opvalt in deze uitspraak is het **suggestieve taalgebruik**: ‘ontzettend boos,’ ‘wraak,’ ‘mensen kapot maken.’ Niets over de oorlogsdoelen van Israël die een paar weken na 7 oktober (toen dit filmpje gemaakt werd) echt wel bekend waren: de gijzelaars terughalen en de dreiging van Hamas uitschakelen zodat er nooit meer een 7 oktober zou zijn. Sterker nog, de gijzelaars worden in de hele video niet genoemd. **Weglaten relevante informatie**. Wel schakelt de video na deze uitspraak van De Bruijne meteen over naar bombardementen op Gaza en de mededeling dat daarbij onschuldige mensen omkomen, ook kinderen. Hiermee is de toon gezet.

(2:42) *Het conflict gaat over ‘wie waar mag wonen’.* **Onjuiste informatie**, en zeker niet van toepassing op Gaza. De Palestijnen mochten in Gaza wonen. Israël trok zich volledig terug in 2005, waardoor de Palestijnen daar voor het eerst zelfbestuur kregen. Israël had geen enkele intentie om Gaza te bezetten, te besturen of te annexeren. Egypte, dat Gaza van 1948 tot 1967 bezette, wil het ook niet terug. Deze omschrijving is hooguit van toepassing op Hamas: van deze groep mag Israël niet bestaan en mogen daar geen Joden wonen.

Vervolgens gaat de video terug in de tijd, en begint met de Holocaust. (3:01) *na de oorlog besluiten internationale leiders dat Joden die verspreid over de hele wereld woonden hun eigen land moeten krijgen.* Deze uitspraak suggereert dat het Joodse volk Israël ‘kreeg’ van het westen uit schuldgevoel over de Holocaust. Dit is een **onjuiste** veronderstelling die niet onschuldig is en vaak terugkomt, zie ook paragraaf 2.3.7 van dit rapport.

(3:12) *Israël is de plek waar duizenden jaren geleden het Jodendom is ontstaan.* Dit is juist, maar er hebben ook altijd Joden in Israël gewoond ondanks dat vele rijken hebben geprobeerd om Israël te vernietigen en de Joden te verbannen naar andere landen. **Weglaten relevante informatie**. De Joden woonden vooral in vier oude steden in Israël: Jeruzalem, Hebron, Tiberias en Safed.³²¹

(3:23) *De Palestijnen waren toen (in 1948) een volk. Dat waren niet alleen moslims, maar ook christenen en Joden.* Dat is **onjuist**. De Palestijnen beschouwden zichzelf in die tijd nog niet als volk. Het Palestijns nationalisme ontwikkelde zich pas in de jaren 60 door de persoon van Yasser Arafat die in 1964 de *Palestine Liberation Organization* (PLO) oprichtte. Pas toen begon een nationaal gevoel te ontstaan van een volk. Daarvoor was ‘Palestijnen’ een aanduiding voor de bewoners van de landstreek Palestina (zoals er Brabanders in Brabant wonen).

(3:36) *het gaat snel mis tussen Joden en Palestijnen.* Tegenstrijdig met de vorige zin. Ineens zijn Joodse inwoners blijkbaar geen Palestijnen meer. *Er ontstaan gevechten en er is veel geweld, aan beide kanten vallen veel slachtoffers. En in totaal slaan er meer dan 700.000 Palestijnen op de vlucht.* **Weglaten relevante informatie**. Niet genoemd dat de Arabische buurlanden Israël aanvielen (niet andersom) ook niet genoemd dat Joden etnisch gezuiverd werden uit de

321 <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-the-royal-asiatic-society/article/jewish-communities-of-safed-and-jerusalem-during-the-fourteenth-century/DAFA875AAE01C52DEDB26B198731DAE3>

gebieden die door Egypte en Jordanië bezet werden (de Westbank, Oost-Jeruzalem en Gaza).

Terug naar nu.

(4:34) *Wie is dan Hamas? Hamas is eigenlijk de politieke partij die de baas is in Gaza, maar zij hebben ook mensen die vechten. **Weglaten relevante feiten en verhullen terrorisme.** Europa beschouwt Hamas als een terreur organisatie.³²² Hamas is een ondemocratische regime in Gaza dat de absolute macht heeft gegrepen na diverse geweldsuitbarstingen tussen Hamas en Fatah én nadat het vormen van een regering van nationale eenheid niet lukte. Daarnaast heeft Hamas sterke banden met Iran en Hezbollah en willen zij samen Israël vernietigen.*

(5:11) Gaza wordt geportretteerd als een openluchtgevangenis. **Onjuiste informatie.** Sinds de machtsovername door terreurorganisatie Hamas hebben Egypte en Israël de grensbewaking verscherpt, maar met toestemming van Hamas en de Israëlische of Egyptische autoriteiten konden mensen Gaza verlaten. Tot 6 oktober kwamen er dagelijks ongeveer 18.000 Gazaanse arbeiders naar Israël om te werken. Regelmatig kwamen er Gazaanse boeren naar Israël voor training in de landbouw en Gazaanse patiënten konden voor speciale behandelingen naar Israëlische ziekenhuizen.

Er wordt zeer kort genoemd dat ook buurland Egypte de grens gesloten houdt, maar de verdere toelichting van de dichte grens wordt volledig toegespitst op Israël. Dit alles terwijl Israël maandelijks een hoger aantal exits en entries (ca 40.000 – 53.000) toestond dan Egypte (6.500 – 14.100).³²³ De rol van Egypte in het bewaken en dichthouden van de grens wordt onderbelicht ten opzichte van Israël. De Rafah-Grensovergang wordt gecontroleerd door Egypte en bestuurd door Hamas. Het aanvraagproces voor een uitreisvergunning kan ook hier maanden duren.³²⁴

(5:12) *Na grote ruzies is er eigenlijk besloten om een hek te bouwen. Israël zegt: "Dat is voor onze veiligheid, want we willen niet dat boze Palestijnen geweld kunnen aanrichten in Israël." Maar de Palestijnen zeggen: "Nou daar snappen we eigenlijk helemaal niets van. Jullie willen alleen maar*

322 <https://www.nu.nl/buitenland/5775597/hamas-blijft-op-terrorismelijst-eu-staan.html>

323 <https://www.ochaopt.org/content/movement-and-out-gaza-update-covering-april-2023>

324 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2022/04/30/algemeen-ambtsbericht-palestijnse-gebieden-april-2022>

controle over ons hebben en uiteindelijk willen jullie (Israël, red.) zelfs ons land inpikken." En daar gaat deze oorlog nu ook over.

Onjuiste informatie. Ten eerste is 'na grote ruzies' misleidend, alsof beide kanten even agressief waren. Hamas schoot tienduizenden raketten³²⁵ af en ontvoerde Israëli's³²⁶ waarop Israël soms reageerde door aan te vallen.³²⁷ Verder is de bewering 'En daar gaat deze oorlog nu ook over,' feitelijk onjuist. Dit is niet waar de oorlog over gaat. Gaza was op 6 oktober 2023 niet bezet. En Hamas-leiders hebben heel duidelijk gemaakt dat deze oorlog bedoeld is om Israël te vernietigen.^{328,329}

(7:18) *Het is niet zo dat alle Palestijnen het geweld van Hamas goedkeuren of dat iedereen in Israël het goed vindt wat hun land doet.* Dit is **verhullen van terrorisme**. Is de zelfverdediging van een democratische rechtsstaat na een brute terroristische aanval te vergelijken met dat genocidale geweld?

(8:57) *Hoe lang het nog duurt dat weten we niet, maar hopelijk hebben we je in deze video wel kunnen uitleggen waarom het nu weer oorlog is, waarom deze oorlog zo ingewikkeld is, en waarom deze oorlog zoveel emoties oproept.* Daar is deze video slecht in geslaagd, vooral doordat veel **relevante feiten ontbraken**. Hier nog even een opsomming.

Welke informatie ontbreekt?

- De doelstellingen van Hamas ontbreken. Het is onduidelijk waar Hamas als organisatie voor staat en waar ze precies voor vecht. Dit zou gemakkelijk uit hun handvest en uit toespraken van leiders gehaald kunnen worden.
- Doelstellingen van Israël in deze oorlog worden niet genoemd: het bevrijden van de gijzelaars, het uitschakelen van Hamas zodat er nooit meer een 7 oktober kan komen. De gijzelaars worden niet eens genoemd, terwijl op het moment van publicatie kinderen gegijzeld werden. Dat is een belangrijk onderwerp voor een jong publiek.
- De aanval van Arabische landen op de staat Israël direct na haar oprichting – met genocidale bedoelingen – wordt volledig buiten beschouwing gelaten. Door deze oorlog kwamen duizenden Joden in Israël en (door vervolging) in de Arabische landen om het leven. Ongeveer 900.000 Joden zijn tijdens en na dit conflict uit Arabische landen verjaagd.
- Er is nadruk op conflict en niet op diverse vredesinitiatieven. Zo zijn er vanaf 1936 veel voorstellen gedaan voor een tweestatenoplossing: Peel Commissie (1937), verdelingsplan van de VN (1947), vredesconferentie Madrid (1991), Camp David (2000), Taba (2001), Olmert (2008), en John Kerry: Contour-for-Peace (2014). Alle voorstellen werden door de Arabieren en later de Palestijnen afgewezen.³³⁰

325 <https://www.israelnationalnews.com/news/306526>

326 <https://www.britannica.com/biography/Gilad-Shalit>

327 <https://time.com/2944876/israel-hammers-gaza-strip-over-kidnapped-teens-deaths/>

328 Interview met Hamasleider Ali Baraka 11 oktober 2023. <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1712030588872351872>

329 Interview met Hamasleider Ghazi Hamad 1 november 2023. <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1719662664090075199>

330 <https://besacenter.org/palestinian-rejectionism/>

- De annexatie van de Westelijke Jordaanoever door Jordanië en haar verzet tegen een Palestijnse staat worden genegeerd. De Westelijke Jordaanoever bezat 30 zetels in het Jordaans Parlement. Jeruzalem was de tweede stad van Jordanië. In die periode stroomden veel inwoners van Jordanië van de Oostelijke naar de Westelijke oever en Jeruzalem dankzij de hogere ontwikkeling daar. Pas in 1988 gaf Jordanië de aanspraken op de Westelijke Jordaanoever op, ten gunste van de organisatie van Arafat met uitzondering van de heilige plaatsen. Arabieren en hun nazaten die daar woonden hebben een Jordaans paspoort.
- Gaza viel van 1948 – 1967 onder Egyptisch bestuur. Onder Egyptisch bewind werd de Gazastrook vanaf 1948 een gesloten kamp. Toen Israël in 1967 de Gazastrook bezette, was de levensverwachting er maar 48 jaar. Na twee decennia steeg de levensverwachting naar 72 jaar.

Door het weglaten van zoveel **relevante feiten** is deze video niet evenwichtig.

7. 2024-04-23 School TV: 'Hoe Gaza sterft van de honger'

<https://schooltv.nl/video-item/hoe-gaza-sterft-van-de-honger-palestijnen-zijn-afhankelijk-van-hulp-van-buitenaf/oorlog-hamas-israel-wat-is-er-aan-de-hand-in-israel-en-de-palestijnse-gebieden>

Duur van het filmpje: 15 minuten

Gericht op leerlingen van het voortgezet onderwijs (12-18 jaar).

408 weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025)

KORT:

Door het **weglaten van relevante feiten**, het gebruik van **misleidende beelden**, en zelfs het geven van **onjuiste informatie** is dit een onevenwichtig filmpje dat probeert **onbewezen beschuldigingen** aannemelijk te maken. **Niet-neutrale** hulporganisaties en politici worden als neutrale bronnen opgevoerd.

ANALYSE:

Dit filmpje van School TV is een verkorte versie van een NOS op 3-filmpje (11.24 NOS op 3: 2024-03-23). Het gaat in op honger in Gaza en het gebruik van honger als oorlogswapen.³³¹ Direct na deze harde beschuldiging van EU-voorzitter Borrel aan het adres van Israël (gedaan op 18 maart 2024) heeft de NOS dit filmpje geproduceerd om dieper op het onderwerp in te gaan.

Het School TV filmpje begint met **onjuiste informatie** (0:32 minuten): *Even los van de nu meer dan 30.000 burgerdoden als gevolg van Israëlische aanvallen op Gaza*. De video neemt de Hamascijfers over, waarin geen onderscheid wordt gemaakt tussen onschuldige burgers en

.....
³³¹ Deze analyse gaat over de toestand in maart 2024 en wat daarover bekend was in maart 2025. Niet over eventuele verdere ontwikkelingen.

terroristen. Er waren dus op dat moment geen 30.000 burgerdoden, zelfs niet als de cijfers van Hamas het uitgangspunt waren. Bovendien hebben meerdere analyses aangetoond dat Hamas knoeit met de cijfers.^{332,333}

Het oorspronkelijke NOS op 3-filmpje begon met het schokkende beeld van het zieke jongetje Yazan al-Kafarneh, die het gezicht werd van de honger in Gaza. Een ziek jongetje symbool maken van algehele hongersnood bij de bevolking in Gaza is een over-simplificatie van de feiten en de situatie. Er was veel ophef³³⁴ over dit jongetje, al weken voordat het NOS-filmpje gemaakt werd, en misschien heeft de NOS er klachten over gekregen en de beelden van dit jongetje daarom uit de video verwijderd.

Een ander mager jongetje, Fadi, is niet uit het filmpje verwijderd. De scholieren (vanaf de brugklas) krijgen gruwelijke **beelden** van hem te zien. Wat ze niet te zien krijgen, is dat ook Fadi een ziek kind is. Hij heeft cystic fibrose.³³⁵ **Weglaten van relevante informatie.** Overigens is Fadi op medische gronden uit Gaza geëvacueerd, en een paar maanden later werd een nieuw filmpje³³⁶ over hem gemaakt waarin te zien was dat hij goed hersteld was. Dat ook nu weer een ziek kind gebruikt werd om een hongersnood te 'bewijzen' neemt niet weg dat de andere kinderen en volwassenen in de beelden niet vermagerd zijn.

Het filmpje geeft op basis van een IPC-rapport³³⁷ (vanaf 1:05) een beeld van de omvang van honger in Gaza. Daarnaast wordt een rapport van *Human Rights Watch* aangehaald en wordt een Nederlandse expert – Ingrid de Zwarte – aan het woord gelaten over het gebruik van honger als oorlogswapen.

Israël publiceerde op 29 maart 2024 twee uitgebreide reacties op het IPC-rapport. Een antwoord van het ministerie van Buitenlandse Zaken onder de naam: *Transparency and methodology issues in the IPC Special Brief of 18 March 2024*.³³⁸ En 'Food and food security in the Gaza Strip – response to IPC report',³³⁹ een evaluatie door Cogat, de organisatie die de Israëlische overheidsinspanningen op het gebied van humanitaire initiatieven coördineert. Deze reacties bespraken elementaire fouten in het IPC-rapport en het negeren van feiten die tegen de uiteindelijke conclusie in gingen. Het School TV filmpje was aangepast na de publicatie van de oorspronkelijke video van NOS op 3, maar besteedt geen aandacht aan deze goed onderbouwde kritiek van Israël. Daarmee blijft **relevante informatie** buiten het zicht van de kijkers. Hier ontbreekt het tonen van **verschillende visies**. Overigens heeft het IPC later geconcludeerd dat er geen hongersnood was geweest,³⁴⁰ wat het niet vermelden van de Israëlische kritiek nog pijnlijker maakt.

332 <https://www.tabletmag.com/sections/news/articles/how-gaza-health-ministry-fakes-casualty-numbers>

333 <https://threadreaderapp.com/thread/1774550813555241085.html>

334 <https://x.com/ApostateProphet/status/1764033773128016283>

335 <https://www.reuters.com/default/gaza-starving-children-fill-hospital-wards-famine-looms-2024-03-19/>

336 <https://x.com/ajplus/status/184916677701290305>

337 <https://www.ipcinfo.org/ipcinfo-website/alerts-archive/issue-97/en/>

338 <https://www.gov.il/en/pages/transparency-and-methodology-issues-in-the-ipc-special-brief-of-18-march-2024>

339 <https://govextra.gov.il/media/fbfddg2q/cogat-assessment-food-and-food-security-in-the-gaza-strip-response-to-ipc-report-1.pdf>

340 <https://www.timesofisrael.com/key-food-security-org-finds-no-famine-in-gaza-says-previous-assumptions-wrong/>

De uitzending versterkt de beschuldiging van *Human Rights Watch* door het aanhalen van beelden van (extreme) Israëlische politici met uitspraken om de toevoer van voedsel naar Gaza te stoppen. Dit is misleidend. De uitspraken van Israëlische politici die worden aangehaald, betreffen emotionele uitlatingen vlak na 7 oktober en vanwege de gijzelaars (4:56). En natuurlijk een uitspraak van de radicale minister Ben Gvir (4:42) die overigens niet in het Israëlische oorlogskabinet zat, en dus geen stem had in de oorlogsstrategie van Israël.

Ook emotioneel was de uitspraak die de Minister van Defensie, Yoav Gallant, deed op 8 oktober (4:26). Hij stelde dat er geen water, elektriciteit en voedsel Gaza binnen zou gaan. Dat was een heftige uitspraak, maar uiteindelijk tellen daden en niet woorden. Op 18 oktober,³⁴¹ nog geen twee weken na de Hamasaanval, liet Israël de eerste transporten met humanitaire goederen weer toe. Sindsdien zijn grote hoeveelheden goederen de Gazastrook binnengegaan. Dat Israël al deze voedselhulp faciliteerde, maakt het gebruik van honger als oorlogswapen (door Israël) onwaarschijnlijk.

António Guterres – secretarisgeneraal van de VN – wordt als autoriteit opgevoerd om te zeggen (6:43): *“Niets rechtvaardigt het collectief straffen van de Palestijnse bevolking.”* Guterres stopte een klein jaar later de voedselhulp aan Jemen, waar al jaren een gruwelijke hongersnood heerst, omdat de plaatselijke rebellen (de Houthi's) VN-medewerkers hadden ontvoerd.³⁴² Niet dat de makers van dit filmpje dat toen al konden weten, maar het tekent de hypocrisie.

Daarna komt expert Ingrid de Zwarte weer aan het woord (6:51). Haar eerste bijdrage werd geïllustreerd met beelden uit Jemen en Soedan, haar tweede bijdrage wordt nu geïllustreerd met beelden uit Gaza. De Zwarte legt uit hoe honger als wapen kan worden ingezet. Als ze zegt: *“... door het actief tegenhouden van humanitaire hulpverlening,”* zien we beelden van vrachtwagens bij een grenspost van Gaza. Als ze uitlegt wat *“verschroeide aarde tactieken”* zijn, zien we beelden van Gaza vanaf grote hoogte, al snel gevolgd door beelden met rookpluimen en verwoesting. Deze **suggestieve beelden** ondersteunen het verhaal dat Israël honger als wapen gebruikt.

Er volgt meer uitleg over wat er in het IPC-rapport staat zonder dat de gebreken van dit rapport – waar Israël op wees – aan bod komen. Dat wil niet zeggen dat alles onjuiste informatie is, maar wel dat er **relevante feiten** worden weggelaten.

De tekst bij beelden van voedseldroppings uit vliegtuigen (8:04) is **suggestief** en **onjuist**: *Andere landen proberen wanhopig voedsel Gaza binnen te krijgen onder meer via droppings uit vliegtuigen.* Dat geeft een beeld alsof andere landen langs Israël moesten zien te komen om dat voedsel in Gaza te krijgen, terwijl in werkelijkheid Israël nauw samenwerkte³⁴³ met Jordanië en de VS om deze operaties mogelijk te maken. Het was oorlogsgebied, dat was de reden van de problemen. Dat Hamas een paar weken later een pier bombardeerde die de VS in samenwerking

341 <https://www.aljazeera.com/news/2023/10/18/israel-says-it-wont-block-humanitarian-aid-entering-gaza-from-egypt>

342 <https://www.un.org/sg/en/content/sg/note-correspondents/2025-02-10/note-correspondents-the-pause-of-un-operations-sa%E2%80%99ada-governorate-of-yemen-scroll-down-for-arabic-version>

343 <https://www.longwarjournal.org/archives/2024/03/airdrops-increase-in-gaza-as-new-method-to-deliver-aid.php>

met Israël bouwde om voedsel af te kunnen leveren, zegt genoeg over de moeilijkheden.³⁴⁴ Overigens noemt de presentator later wel dat hulpkonvooien geplunderd werden.

De alarmistische toon in het filmpje blijft, ondanks dat Israël aantoonde in de evaluaties en op de site van Cogat³⁴⁵ dat er al maanden steeds meer voedsel binnenkwam. Later bleek dat UNRWA grote delen van de hulp die binnenkwam niet meetelde,³⁴⁶ al is dit nu niet meer te controleren omdat UNRWA de site offline haalde toen dit bekend werd.³⁴⁷ Dit alles wil natuurlijk niet zeggen dat er geen tekorten waren in Gaza. Het is alleen opvallend hoe vasthoudend de video de schuld daarvoor bij Israël wil leggen, terwijl er zoveel aanwijzingen waren dat dit niet klopte. Het gaat ook alleen maar over druk op Israël, niet (via bijvoorbeeld Qatar) op Hamas.

Ingrid de Zwarte vertelt nog dat de gevolgen van hongersnood nog lang nawerken. Ter illustratie van haar woorden komt nog even Fadi in beeld, en kinderen met pannetjes en bakjes die er overigens niet hongerig uitzien. Haar laatste woorden (14:49): *“Dus dat maakt het allemaal des te urgenter om ervoor te zorgen dat er heel snel en effectief wordt ingegrepen.”* Waarop de presentator afsluit met een veelbetekenende blik, en de woorden: *“En zo niet...”*

8. 2024-09-02 School TV: Waarom Iran en Israël elkaar haten

<https://schooltv.nl/video-item/waarom-iran-en-israel-elkaar-haten-sleutelmomenten-van-1948-tot-nu>

Duur van het filmpje: 11:22 minuten.

Gericht op VO klas 1 – 6 (12-18 jaar).

1.400+ weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025)

KORT:

Dit filmpje is erg sturend. Door veel weglating van **relevante informatie** en door **suggestief taalgebruik** creëert het een beeld van twee vechtenden die evenveel schuld hebben, wat verhuult dat de haat van Iran komt, niet van Israël. Vooral het weglaten van de religieuze motivatie van het Iraanse regime is ernstig.

ANALYSE:

De video begint met Israël en Iran als aartsvijanden tegenover elkaar zetten op zo'n manier als-of de haat van twee kanten komt, wat ook al blijkt uit de titel van de video: *Dit is waarom Iran en Israël elkaar haten*. Correcter zou zijn: 'Waarom Iran Israël haat en Israël Iran als bedreiging

344 <https://www.washingtonpost.com/national-security/2024/04/25/gaza-floating-pier/>

345 <https://gaza-aid-data.gov.il/main/archive/>

346 <https://gaza-aid-data.gov.il/media/23ah3tp0/discrepancies-in-un-aid-to-gaza-data.pdf>

347 <https://x.com/EylonALevy/status/1805974063543685395>

ziet'. Want Israël haat Iran niet; Israël heeft de vernietiging van Iran ook niet als beleid. Er is vanuit Israël geen enkele dreiging voor de staat Iran, buiten dat Israël de dreiging van Iran mogelijk in de toekomst zou willen wegnemen en vanwege de duidelijke dreiging geen nucleair Iran zal tolereren. Maar in dat geval zal dat zijn in het kader van een voorzorgsaanval of tegenaanval.³⁴⁸

Het valt op dat in de getoonde filmfragmenten uitspraken van de Iraanse president en de Israëlische premier heel duidelijk maken dat het Iraanse regime uit is op de vernietiging van Israël, terwijl Israël zichzelf slechts wil verdedigen tegen al het terrorisme dat van Iran komt. Scholieren kunnen dit misschien zelf concluderen, maar het wordt niet toegelicht.

(0:36) *Om die haat vast te illustreren.....kijk deze fabriek, waar elke maand duizenden Israëlische vlaggen worden gezeefdrukt.* Er wordt vervolgens geen wederzijdse haat geïllustreerd, want die is er niet. Het enige voorbeeld is een Iraanse fabriek die Israëlische vlaggen maakt speciaal om te verbranden. Het filmpje laat hier in dezelfde fabriek overigens ook het fabriceren van Amerikaanse vlaggen zien, maar dat wordt niet nader toegelicht.

Dan volgt informatie over de bondgenoten van de twee landen: goede uitleg hoe gecompliceerd alles is. Vervolgens komt het nucleaire programma van Iran aan de orde. Erwin van Veen (instituut Clingendael) komt aan het woord. De heer Van Veen is zeer kritisch op Israël, zie paragraaf 2.7., en zijn analyse in deze video is niet neutraal.

(2:11) *En Israël vindt het vrij spannend dat Iran aan een nucleair programma werkt.* Erwin van Veen: *"En ondanks dat Israël een soortgelijk traject volgt in de jaren '50 –zelf ook illegaal nucleaire wapens ontwikkelde – leidt dat natuurlijk in Tel Aviv wel tot de nodige zorgen."* **Weglaten relevante informatie.** Door op deze manier een vergelijking met Irans' nucleaire programma te maken lijkt het alsof Israël niet moet zeuren dat Iran ook nucleaire wapens wil. Israël heeft ze zelf immers ook? De essentiële informatie die hier mist is dat Israël geen wens heeft om een ander land te vernietigen. Iran heeft dat wel. En terwijl het pretendeert nucleaire energie nodig te hebben voor civiele doeleinden, is Iran het enige land ter wereld met civiele nucleaire energie dat uranium tot meer dan 60% verrijkt³⁴⁹. Tot slot leidt dat niet alleen in Tel Aviv tot grote zorgen, maar ook in andere landen zoals in de VS en de EU.³⁵⁰

(2:24) *Maar het is altijd een soort schaduwoorlog. Ze houden elkaar in een houdgreep. 'Pak jij mij, dan pak ik jou.'* **Suggestief taalgebruik.** Dit wordt nog versterkt door suggestieve beelden. Als de presentatrice 'schaduwoorlog' zegt, valt er een schaduw over haar, en ze kromt haar handen. Bij het laatste zinnetje wijst ze naar de camera en naar zichzelf alsof het een vechtpartijtje is. Dit versterkt weer de gedachte dat er twee vechten en dus twee gelijke schuld hebben, wat de agressiviteit van Iran verdoezelt.

348 Dit gedeelte is inmiddels natuurlijk achterhaald vanwege de oorlog tussen Israël en Iran (juni 2025), maar het gaat nu niet om de actualiteit, maar om het analyseren van dit materiaal.

349 <https://www.ft.com/content/ad04cf8f-1740-4022-9119-114b6bd66c4b>

350 <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions-against-iran/>

Daarna volgt uitleg over de tijdlijn die de rode draad van dit filmpje vormt. Die lijn begint in 1948, bij de stichting van de staat Israël en de Nakba. De haat van Iran ten opzichte van Israël is echter niet zozeer gerelateerd aan de Nakba, maar is 1) een afgeleide van de haat van het huidige regime tegen de VS en het westen en 2) de religieuze ideologie van het huidige regime. De Nakba krijgt hier een importantie die niet logisch is. Het huidige beleid was dan ook een breuk met het eerdere Iraanse beleid.

(3:08) *Na de door Israël gewonnen Arabisch-Israëlische oorlog (sterke nadruk op het woord Israël) en de Nakba (sterke nadruk op het woord Nakba), catastrofe in het Arabisch, waarbij grote aantallen Palestijnen die toen in dat gebied woonden, werden verjaagd. Weglating relevante feiten.* Israël wordt als sterk en onoverwinnelijk neergezet, terwijl de jonge Joodse staat ternauwernood een genocidale aanval door vijf Arabische buurlanden overleefde. Daarnaast worden de Palestijnse vluchtelingen expliciet benoemd, en de Joodse vluchtelingen uit de door Jordanië en Egypte bezette gebieden niet.³⁵¹

Daarna **suggestief taalgebruik** (3:22): *“Veel islamitische landen in de regio zijn niet blij met die plotselinge Joodse, vrij westerse staat op de kaart van het Midden-Oosten.”* ‘Plotselinge’? Er woonden altijd al Joden in het gebied en het was al tientallen jaren duidelijk dat na het vertrek van de koloniale machten ook de Joden hun eigen staat in het Midden-Oosten zouden krijgen.³⁵²

Vervolgens terecht aandacht voor de vroegere vriendschap en samenwerking tussen Israël en Iran, wat overigens weer aangeeft dat 1948 niet het beginpunt van de moeilijkheden was.

(4:55) *Eén van de kernpunten van dit nieuwe Iran?* Expert Erwin van Veen: *“Dat nieuwe islamitische regime in Iran laat zich voorstaan op de verdediging van onderdrukten door het hele Midden-Oosten heen. En de onderdrukten zijn natuurlijk ook inclusief de Palestijnen.”* Dit is een westerse postkoloniaal narratief dat het Iraanse regime goed uitkomt, maar het is niet de kern van het anti-Israëlstandpunt van de ayatollahs. Het is ook zeker niet de overtuiging van de andere landen in de regio.³⁵³ De landen bij de Perzische Golf zullen deze bewering van Iran – dat het regime onderdrukten in Jemen, Bahrein en Palestina zou willen beschermen³⁵⁴ – eerder interpreteren als bewijs dat Iran van plan is om haar invloed in de regio uit te breiden.³⁵⁵

De video bespreekt de Irak-Iran-oorlog en stelt dat die oorlog de reden is dat Iran ‘een bescherming om zichzelf heen’ bouwt (5:48) door terreurgroepen in de regio te steunen. Dat is een verdraaiing van de werkelijkheid. De steun aan Hezbollah en Hamas is niet slechts zelfverdediging – zoals hier gesuggereerd wordt – maar eerder agressie tegen Israël. **Weglaten van relevante informatie.** De kaart die vervolgens getoond wordt (6:40) maakt wel duidelijk dat al die door Iran gesteunde milities Israël omsingelen. Maar vervolgens zegt de presentatrice (6:46): *“Iran noemt het de as van verzet.”* Ze zegt niet dat Israël dit ‘de as van terreur’ noemt, waarmee toch

351 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/map-of-jewish-communities-lost-in-the-war-of-independence>

352 <https://www.meforum.org/middle-east-quarterly/how-san-remo-birthed-the-jewish-national-home>

353 <https://www.csis.org/analysis/war-proxy-irans-growing-footprint-middle-east>

354 <https://www.rferl.org/a/iran-khamenei-oppressed-people/27019873.html>

355 <https://www.mei.edu/publications/irans-playbook-arab-world-ideology-or-domestic-politics>

weer het beeld ontstaat dat Israël de agressor is waartegen Iran zich 'verzet'.

(6:50) *Op die manier oefent Iran dus indirect invloed uit op de regio zonder zelf direct met Israël te hoeven vechten. Maar **door de bril** van Israël vechten zij wél direct met Iran. Waarom staat hierbij 'door de bril van Israël'? Hierdoor lijkt het alsof Israël dit verzint, terwijl het aantoonbaar zo is.*

Suggestief taalgebruik.

Veel aandacht voor de militaire Amerikaanse steun voor Israël.³⁵⁶ Daar had wel bij vermeld mogen worden dat dit in feite steun aan de Amerikaanse wapenindustrie is – al heeft Israël er veel voordeel van – want Israël is verplicht dit geld vrijwel volledig in de VS te besteden. (7:27) *Amerikanen sponsoren Israël jaarlijks met miljarden en met militaire steun. Sinds Gaza alleen maar meer. **Weglaten relevante informatie.*** Met alle beschuldigingen over genocide in Gaza is het belangrijk om te weten dat de extra steun tijdens de Gazaoorlog³⁵⁷ specifiek bestemd was voor investeringen in de bescherming van Israëlische burgers (Iron Dome) niet in aanvalswapens.

Ook de bondgenootschappen van Iran met China en Rusland worden besproken. Ayatollah Khamenei tegen Poetin (7:55): *“Wat in Gaza gebeurt is genocide en een misdaad tegen de menselijkheid.”* Deze twee regimes weten alles van misdaden tegen de menselijkheid. **Niet-neutrale personen voorstellen als neutraal.**

Na het noemen van het bloedbad dat Hamas op 7 oktober 2023 aanrichtte in Israël, omschrijft de video de Gazaoorlog met deze woorden (9:03): *de al maanden durende daaropvolgende oorlog in Gaza waarin Israël zweert Hamas te zullen uitschakelen en daarbij tienduizenden burgers doodt.* Hierop volgend een fragment van de BBC met de ondertiteling: *“Het Israëlische leger heeft meer dan veertigduizend Palestijnen gedood.”* **Suggestief taalgebruik** ('zweert' suggereert wraak, 'burgers' suggereert alleen burgers) en **weglaten relevante informatie:** de gijzelaars worden niet genoemd terwijl hun bevrijding een belangrijk oorlogsdoel is, en alle slachtoffers worden burgerslachtoffers genoemd terwijl velen van hen (de helft?) Hamasstrijders zijn.³⁵⁸

Het suggestieve taalgebruik wordt nog versterkt doordat de presentatrice (9:23) zegt dat Iran en Israël in een *“wraakcyclus”* terecht zijn gekomen. Het valt op dat de video in de beschrijving van die 'wraakcyclus' de liquidatie van een Hezbollah-leider (10:08) in Libanon opneemt. Heeft Israël dan toch gelijk dat vechten tegen Hezbollah gelijk staat aan vechten tegen Iran?

De video eindigt met verdachtmakingen aan het adres van Israël en Netanyahu (10:44). *Een einde aan de oorlog in Gaza zou waarschijnlijk ook zijn politieke einde betekenen.* Erwin van Veen: *“Je ziet nu recentelijk dat Israël toch wel pogingen doet om dat conflict te laten escaleren; een poging denk ik vooral van Israël om Iran tot een reactie uit te nodigen die ervoor kan zorgen dat het frame van het conflict verschuift van Gaza, naar een soort van strijd tussen het kwade Iran en het goede Israël.”*

356 <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/09/14/fact-sheet-memorandum-understanding-reached-israel>

357 <https://www.reuters.com/world/us/whats-us-houses-foreign-aid-bills-ukraine-israel-taiwan-2024-04-17/>

358 <https://www.telegraph.co.uk/world-news/2025/04/01/hamas-drops-thousands-of-deaths-from-casualty-figures/>

Israël is aangevallen door Hamas (7 oktober 2023), Hezbollah (duizenden raketten sinds 7 oktober) en de Houthis. Dat is de door Iran aangestuurde as van terreur. Al deze milities en Iran zelf zijn openlijk uit op de vernietiging van Israël en zij werken daar hard aan. Als Israël zich hiertegen verdedigt is dat niet om 'het frame te verschuiven', dan is dat zelfverdediging. De pogingen van Erwin van Veen om van Israël de agressor te maken zeggen meer over zijn politieke voorkeur dan over Israël en Iran.

Algemene opmerkingen:

Ondanks de sterke suggestie dat de haat van twee kanten komt, kan de video dit niet aantonen. Dat is niet verwonderlijk, omdat het nu eenmaal niet waar is. Daarnaast wordt nergens duidelijk dat Iran Israël ook om religieuze redenen haat. Dit is het **weglaten van relevante informatie**. Hierdoor wordt niet duidelijk hoe fanatiek en onverzoenlijk deze haat is. Er worden 'dood aan Israël' leuzen getoond, maar niet als uitgangspunt van de Iraanse politiek, maar meer als losse frasen. Als op 8:54 de video gaat over 7 oktober, had daar meteen bij kunnen worden vermeld wat de reactie in het Iraanse parlement daarop was: 'dood aan Israël' en 'Israël zal worden vernietigd'. Zie deze video³⁵⁹ van diezelfde dag.

De kern van Irans regionale beleid (gericht tegen de invloed van - in de eerste plaats - de VS, en daaruit voortvloeiend tegen hun bondgenoten Saudi-Arabië en Israël) wordt onderbelicht, en op een bepaald moment zelfs volledig toegeschreven aan de relatie Iran-Israël (8:12). Het beleid van de nieuwe machthebbers van Iran is duidelijk gericht op:

- de terugkomst van de twaalfde imam,³⁶⁰
- uitbreiding van invloedssferen, zie de proxy's die Iran steunt; als tegenwicht tegen Saudi-Arabië, de VS en Israël in de 'balance of power',³⁶¹
- toegang krijgen tot de Middellandse Zee,
- en de vernietiging van Israël vanuit haat tegen het westen en om religieuze redenen.

Verder wordt gebruik gemaakt van enkele terugkerende thema's: de titel (Waarom Iran en Israël **elkaar** haten), en terugkerende korte 'beschrijvingen' ('pak jij mij, dan pak ik jou'). Deze versimpelingen wekken de indruk dat er sprake is van een gelijkwaardige 'haat' en een soort machtsbalans. Dit is geen juiste weergave van de situatie, terwijl juist dergelijke thema's en slogans – zonder nuance – het meest blijven hangen in het geheugen.

Tot slot: Deze video van School TV is een iets ingekorte versie van een NOS op 3-filmpje. De School TV versie verschilt nauwelijks van de eerdere video. In de video voor School TV is een gedeelte over de liquidatie van Hamas-leider Haniyeh (die getoond wordt als slachtoffer van de Israëlische aanslag in Teheran) verwijderd.

359 <https://x.com/emilykschrader/status/1710632004956327946>

360 <https://mei.edu/publications/irans-revolutionary-guard-and-rising-cult-mahdism-missiles-and-militias-apocalypse#pt13>

361 <https://www.britannica.com/topic/Axis-of-Resistance>

9. 2024-10-07 School TV: Wat is Hamas?

<https://schooltv.nl/item/wat-is-hamas/oorlog-hamas-israel-wat-is-er-aan-de-hand-in-israel-en-de-palestijnse-gebieden>

Duur is niet te geven. Het verhaal is een story, opgebouwd uit slides met plaatjes en korte filmpjes. De story begint na het klikken op de eerste afbeelding, voor elke volgende stap moet de kijker verder klikken.

Gericht op leerlingen van het voortgezet onderwijs (12-18 jaar).

1.700+ weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025)

KORT:

Dit filmpje geeft geen antwoord op de vraag in de titel omdat veel te veel **relevante informatie** wordt weggelaten. Er is zelfs sprake van **onjuiste informatie** in bijdragen van expert Maurits Berger.

ANALYSE:

Eerste slide na de titel: *"Hamas is een islamitische Palestijnse organisatie, die vooral actief is in Gaza. Het verzet zich tegen de Israëlische bezetting en wil een Palestijnse staat stichten. De organisatie schuwt niet om daarvoor geweld te gebruiken."*

Dit is **weglaten van relevante feiten**. In het handvest³⁶² van Hamas staat duidelijk de religieuze opdracht om een islamitisch staat te stichten in heel 'Palestina' zoals Hamas dat ziet (From the River to the Sea). De terreurgroep wil Israël vernietigen en de Joden vermoorden, zie ook paragraaf 3.2. van dit rapport. Hamas leert Gazaanse kinderen al vanaf jonge leeftijd om Joden te haten, en dat de staat Israël niet mag bestaan. Dit is essentiële informatie die niet mag ontbreken om Hamas – en de uitzichtloosheid van de situatie - te begrijpen.

"De EU en de VS zien Hamas daarom als een terroristische beweging." **Verhullen van terrorisme.** Hier lijkt het 'slechts' een mening van de EU en de VS dat Hamas een terreurgroep is, terwijl dit een afgewogen oordeel is na het beoordelen van overvloedig bewijs.³⁶³

Dan komt een filmpje waarin expert Maurits Berger termen gebruikt als 'verzet' en 'bezetting'. Over de eerste intifada zegt hij (0:25): *"Dat heette toen de intifada, dat waren opstanden waar alleen nog stenen werden gebruikt, en die verder gewelddoos of in ieder geval wapenloos waren."* Dit is **onjuiste informatie**. Van 1987-1991 werden meer dan 3.600 molotovcocktails gegooid en zo'n 100 handgranaten. Er waren 600 aanvallen met vuurwapens of explosieven. Tientallen Israëlische burgers werden gedood.³⁶⁴ Het is natuurlijk waar dat veel Palestijnen met stenen gooiden, maar 'alleen nog stenen' is simpelweg niet waar. Bovendien zijn stenen ook niet onschuldig:

362 <https://irp.fas.org/world/para/docs/880818a.htm>

363 <https://data.europa.eu/apps/eusanctionstracker/subjects/208>

364 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/myths-and-facts-the-palestinian-uprisings#b>

stenigen is een executiemethode in het Midden-Oosten. In datzelfde filmpje zit ook een fragment van een interview met Hamasleider Mahmoud Al Zahar. Hij zegt wel ronduit dat Hamas uit is op de vernietiging van Israël, maar daarvoor moeten de tieners de ondertiteling lezen.

De volgende slide herhaalt een deel van de informatie uit het filmpje, maar niet dat Hamas uit is op de vernietiging van Israël.

Dan komt een slide met de tekst: *“Onderhandelingen tussen de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie (PLO) en Israël maken in 1993 een einde aan de Intifada's. Maar Hamas vindt dat de PLO te veel weggeeft. En gaat daarom door met het verzet, waarbij Hamas ook (zelfmoord)aanslagen pleegt in Israël.”* Dit is **onjuiste informatie**. Hamas vond niet dat de PLO 'te veel weggaf', Hamas vond dat Israël niet mocht bestaan. Ook al had de PLO half Israël gekregen, dan had Hamas dat nog niet genoeg gevonden.

Dan komt weer een filmpje met expert Maurits Berger die vertelt hoe Hamas zich in de beginjaren ook richtte op sociale taken: zorg en voedsel. En dan volgt deze tekst: *“In 2006 komt Hamas aan de macht in Gaza en wint de verkiezingen. Dat zijn democratische verkiezingen geweest, zijn gewoon keurig verlopen en daar hadden ze een overweldigende meerderheid gehaald.”* Dit is weglating van ZEER **relevante informatie**. Na die verkiezingen brak een bittere machtsstrijd uit met Fatah (de PLO) en greep Hamas met veel geweld de macht.³⁶⁵ Standrechtelijke executies, lichamen van gedode Fatah-leden werden achter brommers door de straten van Gaza gesleept, martelingen, knieschoten, etc. Er vielen 161 doden en honderden gewonden. Wat dan wel weer (op 'bijna' na) correct is, dat is de laatste zin van Berger: *“Het is een militair islamitisch regime, zou je bijna kunnen zeggen.”*

De band tussen Iran en Hamas wordt wel goed uitgelegd (volgende slide) en in de daaropvolgende slide staat alsnog iets over de machtsgreep in Gaza. *“In 2006 wint Hamas de democratische verkiezingen in Gaza. Een jaar later grijpt Hamas met geweld de volledige macht in het gebied, door andere strijdgroepen uit te schakelen.”* De term 'met geweld' schiet wel enigszins tekort. In diezelfde slide staat: *“Sindsdien blokkeert Israël Gaza. Mensen en goederen kunnen het gebied nauwelijks meer in of uit.”* **Weglaten relevante informatie:** 1) ook Egypte blokkeerde Gaza.³⁶⁶ 2) de aanleiding voor de blokkade was de terreur vanuit Gaza.^{367,368}

Dan wel weer correcte info over de gevolgen voor de bevolking, en over hoe Hamas zich ontwikkelde tot een dictatoriaal regime. De volgende slide heeft een filmpje (fragment Danny in Arabistan³⁶⁹) waarin een Gazaan vertelt over mishandelingen en terreur door Hamas.

De daarop volgende slide heeft ook een filmpje, waarin de vergelijking wordt gemaakt tussen het aantal Israëlische en Palestijnse doden tussen 2008 en 2022, zonder te vertellen dat Hamas de burgers niet beschermt, en Israël wel. Dit is **weglaten van relevante informatie**, net als

365 <https://pchrgaza.org/pchr-publishes-black-days-in-the-absence-of-justice-report-on-bloody-fighting-in-the-gaza-strip-from-7-to-14-june-2007-2/>

366 https://www.cjpme.org/fs_088

367 <https://www.gov.il/en/pages/rocket-threat-from-the-gaza-strip-2000-2007>

368 <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4115417,00.html>

369 https://npo.nl/start/serie/danny-in-arabistan/seizoen-1/palestina_1

zeggen dat het een “*vicieuze cirkel van geweld*” is, terwijl de agressie van Hamas komt. Israël wil gewoon met rust gelaten worden. Bovenaan deze slide staat een link naar een langer filmpje waarin wel na zeven minuten genoemd wordt dat Hamas Israël wil vernietigen,³⁷⁰ maar weinig tieners zullen door klikken.

Dan komt er een slide met een korte tekst over 7 oktober 2023, en vervolgens een slide met de titel: 'Israël wil Hamas vernietigen'. Hier de tekst: *Israël slaat hard terug door water, brandstof en elektriciteit af te sluiten. De regen van bommen brengt de Palestijnen in Gaza nog verder in nood. Ondanks internationale druk blijft Israël vastbesloten Hamas te vernietigen. Bij die strijd komen tienduizenden Palestijnse burgers, vrouwen en kinderen om.*

Weglaten relevante informatie: Israël heeft nog een belangrijk doel: het terugkrijgen van de gijzelaars. Op het moment dat dit filmpje uitkwam, zaten er nog tientallen gijzelaars gevangen in Gaza, waaronder kinderen, vrouwen en bejaarden. Overigens is het gijzelen van mannen (ook soldaten) eveneens een oorlogsmisdaad. Bovendien wordt hier weggelaten dat Hamas op grove schaal het oorlogsrecht schendt door raketten te schieten op Israëlische burgers, zonder onderscheid te maken tussen strijders en burgers. Daarnaast wekt deze tekst de indruk dat Israël alleen burgers doodt, wat **onjuiste informatie** is. Verder is de zin “*De regen van bommen brengt de Palestijnen in Gaza nog verder in nood,*” **suggestief taalgebruik**: het impliceert ongeremd geweld van Israël tegen bange burgers.

De story sluit af met een filmpje over Hamasleider Mohammed Deif.

Een groot tekort van deze story is dat nergens echt duidelijk wordt wat de (genocidale) doelstellingen van Hamas zijn. Er is een uitspraak van een Hamasleider in een fragmentje, en bij het derde filmpje zit de link naar een langer filmpje waarin (na zeven minuten) wordt uitgelegd dat Hamas Israël wil vernietigen en Joden wil vermoorden. Deze essentiële informatie had in deze story duidelijk naar voren moeten komen, aangezien niet alle jeugd door zal klikken voor meer informatie.

Dit filmpje is ongewijzigd overgenomen van NPO Kennis.³⁷¹

370 <https://nos.nl/op3/collectie/13959/video/2494041-de-gazastrook-uitgelegd>

371 <https://npokennis.nl/story/693/wat-is-hamas>

10. 2024-11-21 School TV: Wie is Benjamin Netanyahu?

schooltv

<https://schooltv.nl/item/>

wie-is-benjamin-netanyahu-story-over-de-leider-van-israel

Gericht op leerlingen van het VO klas 4-6 (16-18 jaar).

Duur is niet te geven. Het verhaal is een story, opgebouwd uit slides met plaatjes en korte filmpjes. De story begint na het klikken op de eerste afbeelding, voor elke volgende stap moet de kijker verder klikken.

601 weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025)

KORT:

Informatief filmpje. Geen grote gebreken.

ANALYSE:

Netanyahu wordt neutraal geïntroduceerd. Wel enigszins ongenueanceerd dat hij tegenstander is van een onafhankelijke Palestijnse staat (hij sprak in 2009 nog wel over die mogelijkheid) maar inmiddels is hij inderdaad duidelijk tegenstander (al vanaf 2015). Interessant weetje over zijn vader die nooit geloofde in een tweestatenoplossing.

Positief stukje over heldenrol Netanyahu in zijn tijd bij de commando's bij het bevrijden van gijzelaars. Belangrijk stukje over zijn heldhaftige broer die bij zo'n bevrijdingsactie omkwam.

Filmpje met Bart Wallet (hoogleraar Joodse studies) die de rol van Netanyahu (inmiddels in het parlement als leider van de oppositiepartij Likoed) tijdens de Oslo-akkoorden bespreekt. Wallet benoemt de rol van Iran (onrust zaaien via Hamas en Islamitische Jihad) wat een golf van terreur in Israël veroorzaakt. Hij legt uit dat die terreur bedoeld was om het draagvlak voor de Oslo-akkoorden te ondermijnen.

Dan bespreekt Wallet de reactie van Netanyahu. Het lijkt alsof Wallet om de Israëlische premier moet lachen, terwijl wat Netanyahu zei nogal nuchter was. Wallet (0.51): *"En precies dat is eigenlijk voor die oppositieleider Netanyahu op dat moment de reden dat hij zegt: 'Ja, moet je eens kijken. Ze zijn helemaal niet te vertrouwen. Er is een groot gevaar dat ons land bedreigt en ik ben eigenlijk degene die hier tegen op kan treden. Ik kan Hamas en Islamitische Jihad van ons lijf houden.' En uiteindelijk, je ziet ook dat ie echt steeds meer die rol van Iran gaat benadrukken. En ook zegt van: 'Uiteindelijk is dit een existentieel gevecht met Iran om het voortbestaan van de staat Israël.'"*

De heldenrol die Netanyahu zichzelf hier toe zou dichten is wel wat overdreven (als hij dit letterlijk zo gezegd zou hebben) maar de rest van zijn uitspraken is realistisch.

Dan weer neutrale informatie over het beleid dat Netanyahu gevoerd heeft.

Filmpje met fragmenten van toespraken van Netanyahu waarin hij benadrukt hoe gevaarlijk Iran voor Israël is, en dat Iran nooit kernwapens mag krijgen. Alweer nuchtere uitspraken, gezien het religieuze fanatisme waarmee Iran Israël haat,³⁷² maar Wallet zegt (0.15): *“Ja, Iran is eigenlijk, je zou bijna kunnen zeggen de obsessie van Netanyahu. Dat is echt zijn grote politieke thema.”* De obsessie? Noem het maar een obsessie als een ander land voortdurend verkondigt dat jouw land vernietigd moet worden, en dan ook nog hard werkt om kernwapens te krijgen.

Vervolgens info van Wallet over de vroegere band tussen Israël en Iran, en hoe dat veranderde nadat de ayatollahs aan de macht kwamen. Hij zegt (0.59): *“En vanaf dat moment is eigenlijk dat Iraanse politieke beleid omgeklapt. En is eigenlijk de vernietiging van de staat Israël- dat is eigenlijk een kern geworden van het Iraanse politieke beleid.”*

Dan komt Iran-deskundige Damon Golriz (1.10): *“Netanyahu heeft zich afgezet tegen de bedreiging van de ayatollahs, die Israël continu retorisch hebben bedreigd met vernietiging.”* Hij lijkt hier te zeggen dat dit puur retoriek is, en dat Iran het niet echt zo bedoelt. Gezien zijn uitspraken elders³⁷³ neemt Golriz die Iraanse dreiging wel degelijk serieus, maar zo komt het hier niet over.

Dan volgt weer feitelijk informatie over de politieke contacten van Netanyahu, over de aanklachten wegens corruptie en de extremistische partners in zijn coalitie.

In een filmpje over de strijd in Israël rond de juridische hervormingen is het wel **suggestief** om de poging tot hervormingen samen te vatten als *‘de rechters buitenspel zetten’*. Het Israëlische hooggerechtshof heeft erg veel macht³⁷⁴ en gebruikt die ook, wat de regering Netanyahu in wilde perken. In zo'n kort filmpje is dat te veel om gedetailleerd te bespreken, maar de omschrijving van de discussie had neutraler gekund. Ook wordt een anti-Netanyahu demonstrant getoond die roept de democratie te willen beschermen, terwijl de pro-Netanyahu demonstranten er net zo goed van overtuigd waren dat zij voor de democratie opkwamen.

Vervolgens weer feitelijke informatie over de aanslagen van 7 oktober, de oorlog, en de aanklachten bij het Internationaal Strafhof. Linkjes in de tekst verwijzen naar andere filmpjes.

Dit filmpje is informatief. Er blijkt wel een lichte politieke voorkeur uit, maar die is niet echt storend.

Dit filmpje is ongewijzigd overgenomen van NPO Kennis.³⁷⁵

372 <https://mei.edu/publications/irans-revolutionary-guard-and-rising-cult-mahdism-missiles-and-militias-apocalypse#pt13>

373 <https://www.youtube.com/watch?v=sSFdnm3Z328>

374 <https://www.tabletmag.com/sections/israel-middle-east/articles/redefining-reasonableness-test-israel-judicial-reform>

375 <https://npokennis.nl/story/771/wie-is-benjamin-netanyahu>

11. 2024-12-03 School TV: Waarom leven Palestijnen in vluchtelingenkampen?

schooltv

<https://schooltv.nl/video-item/op-de-vlucht-sinds-1948-waarom-leven-palestijnen-in-vluchtelingenkampen>

Duur van het filmpje: 10.43 minuten.

Gericht op leerlingen van het VO klas 4-6 (16-18 jaar).

530 weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025)

KORT:

Dit filmpje vertelt de geschiedenis van de Palestijnen. Veel interviews met bejaarde Palestijnen die in 1948 ontheemd zijn geraakt. Helaas wordt veel **relevante informatie weggelaten** en zit er ook **onjuiste informatie** in deze video.

ANALYSE:

(1:00) *Volgens de Verenigde Naties zijn Palestijnse vluchtelingen (definitie UNRWA in beeld) "Personen wier normale verblijfplaats Palestina was, in de periode van 1 juni 1946 tot 15 mei 1948, en die zowel hun huis als hun middelen van bestaan verloren als gevolg van het conflict van 1948."* Vervolgens doet de video kort verslag van de stichting van de staat Israël en de aanval van de Arabische buurlanden.

(1:42) *Deze Arabisch-Israëliische oorlog duurt een jaar en de gevolgen voor de Palestijnen die in het gebied wonen zijn enorm. Meer dan 750.000 Palestijnen vluchten uit hun dorpen en steden voor het oorlogsgeweld of worden uit hun huizen verdreven door Israëliische milities. Dit wordt ook wel de catastrofe oftewel de Nakba genoemd.*

Weglaten relevante informatie. De term Nakba heeft pas later de huidige betekenis gekregen. Oorspronkelijk stond de term voor de vernedering en schande³⁷⁶ die Arabische buurlanden voelden na hun mislukte poging om de stichting van Israël te verhinderen. In de jaren '80 gingen Israëliische historici heel kritisch kijken naar de oorlog van 1948 en zij gingen de term Nakba gebruiken voor het Palestijnse vluchtelingenprobleem. Later zag Arafat er de propagandistische waarde van in.³⁷⁷ Nog meer **weglaten van relevante informatie**. Veel Palestijnen vertrokken vanwege oproepen van Arabische leiders om uit de weg te gaan zodat de Arabische legers met de Joden af konden rekenen.³⁷⁸

376 <https://www.lockdownuniversity.org/lectures/1266-what-is-the-nakba/transcript> Quote: "It is a catastrophe, Nakba, in every sense of the word. Seven Arab countries declare war on Zionism in Palestine, seven countries go to war to abolish the partition and to defeat Zionism and quickly leave the battle. After losing much of the land of Palestine, and even the part that was given to the Arabs in the Partition Plan. (...) We must admit our mistakes and recognise the extent of our responsibility for the disaster that is our lot."

377 <https://besacenter.org/nakba-false-narrative/>

378 https://cojs.org/excerpts_from_israel-s_struggle_for_peace-_israel_office_of_information-_new_york-_1960/

(2:29) Video van een man die een kaart van Israël laat zien waarop met rode stippen 601 Arabische dorpen staan aangegeven (met in het Hebreeuws de namen erbij) die volgens deze onderzoekers verwoest zijn sinds 1948. *“Dit is de Nakba-kaart. Dit is een kaart van de staat Israël en de rode stippen geven aan waar zich verwoeste Palestijnse dorpen bevinden. We hebben 601 Palestijnse plaatsen geteld die Israël sinds het begin van de Nakba heeft vernietigd.”*

(3.04) Vluchtelingen gingen (behalve naar de buurlanden) ook naar de Westbank en Gaza. Presentatrice: *“Gebieden die toen nog onder het gezag van Egypte en Jordanië vielen.”* **Onjuiste informatie.** Die tekst had moeten zijn: *“Gebieden die toen nog bezet waren door Egypte en Jordanië.”*

(5:01) *Dan neemt de VN resolutie 194 aan. Die bepaalt onder andere dat Palestijnen ‘recht op terugkeer’ hebben. Palestijnse vluchtelingen die willen terugkeren naar hun thuis, zouden dat zo snel mogelijk moeten kunnen doen. Weglaten van relevante informatie.* Meestal – ook in dit filmpje – wordt een belangrijk stukje uit de tekst van resolutie 194 weggelaten: *“...refugees wishing to return to their homes and live at peace with their neighbours should be permitted to do so at the earliest practicable date.”* Let op het belangrijke stukje: *“wishing (...) to live at peace with their neighbours.”*

Welke Palestijnen waren in 1948 vertrokken? Velen van hen waren vertrokken omdat ze juist niet in vrede met hun burens wilden leven.³⁷⁹ Het is veelbetekend dat één van de geïnterviewde bejaarden letterlijk zegt (5:33): *“We dachten dat het tijdelijk was.”* Tijdelijk totdat de Arabische legers met de Joden hadden afgerekend? Het net gestichte (straatarme³⁸⁰) Israël dat al snel meer dan een miljoen vluchtelingen moest opvangen – overlevenden van de Holocaust en veel vluchtelingen uit de islamitische wereld – kon deze Palestijnse Arabieren alleen al uit veiligheidsoverwegingen niet terug laten komen. Overigens is VN-resolutie 194 – zoals zovelen – alleen aangenomen in de Algemene Vergadering. Deze resolutie heeft dus geen enkele rechtskracht.³⁸¹

(5.56) *“En daar komt nog bij dat in 1959 de Arabische landen afspreken om de Palestijnse vluchtelingen geen staatsburgerschap te geven. Niet om de vluchtelingen te weren, maar juist om te voorkomen dat Palestijnen hun identiteit verliezen door andere nationaliteiten aan te nemen. En daarmee willen ze het recht op terugkeer van de Palestijnen beschermen.”*

Hier worden aan de Arabische landen nobele motieven toegeschreven die ze niet hadden. Bovendien was er nog geen sprake van een Palestijnse identiteit. De vluchtelingen van destijds noemden zichzelf nog geen Palestijnen, zij waren Arabieren, vaak met wortels in diezelfde Arabische landen. Maar de Arabische wereld was vastbesloten Israël te vernietigen en gebruikte het vluchtelingenprobleem als wapen in die strijd, zoals ook Nederlandse kranten in die jaren nog heel goed wisten. Citaat uit de Volkskrant van 9 april 1966:³⁸² *“Er is geen troostelozer en uitzichtlozer bestaan dan dat van de Palestijnse vluchteling. Hij is niet alleen slachtoffer van een*

379 https://www.americanthinker.com/articles/2008/04/the_expulsion_libel_1948_arab.html

380 <https://gould.usc.edu/why/students/orgs/ilj/assets/docs/18-1%20Seidman.pdf>

381 <https://ask.un.org/faq/15010>

382 https://www.delpher.nl/nl/kranten/view?coll=ddd&query=UNRWA&cql%5B%5D=%28date+_gte_+%2201-01-1960%22%29&cql%5B%5D=%28date+_lte_+%2231-12-1970%22%29&redirect=true&sortfield=date&page=9&identifier=ABCD00:010878021:mpeg21:a0457&resultsidentifier=ABCD00:010878021:mpeg21:a0457&rowid=5

onherstelbaar politiek ongeluk, dat hem huis en haard heeft gekost, maar hij wordt door de zogenaamde „gastheerlanden” niet als volwaardig burger aanvaard; met opzet. De Arabische leiders hebben uitgemaakt, dat de Palestijnse vluchtelingen Palestijnse vluchtelingen moeten blijven.”

(6:16) *Hoewel de Palestijnse leiders zelf om deze regeling vragen, maakt het de situatie van de vluchtelingen in de kampen nog schrijnender. Want zonder staatsburgerschap is het erg moeilijk om een bestaan op te bouwen. **Weglaten relevante informatie.** Dit was bewust beleid van de Arabische en Palestijnse leiders, omdat de vluchtelingen op die manier als wapen tegen Israël gebruikt konden worden.*³⁸³

Ooit was dit ook in Nederland een algemeen bekend feit. Nog een citaat uit de Volkskrant.³⁸⁴ Dit stond op zaterdag 8 februari 1964 op pagina 2: *“De mogelijkheid, het vluchtelingenprobleem op te lossen heeft bestaan – bestaat nog. De Palestijnen kunnen voor een deel worden opgenomen in het arbeidsproces van het land waarin zij leven. Zij kunnen opgaan in de bevolking. Als dat maar werd toegelaten. Het vluchtelingenleger dat terug moet naar Israël vormt in de handen van sluwe politici een machtig wapen voor binnenlands en buitenlands gebruik. De haat tegen Israël wordt met beproefde propagandamethoden levendig gehouden. De vluchtelingen moeten het onrecht blijven gedenken. Zij zijn de gevangenen van de haat.”*

(6:55) *Hierdoor hebben ze weinig rechten en blijven ze afhankelijk van hulporganisaties zoals UNRWA. **Weglaten relevante informatie.** UNRWA is in deze video slechts een goedwillende organisatie die zorgt voor onderwijs, gezondheidszorg, sociale hulp en infrastructuur. De problemen van UNRWA – schoolboeken met indoctrinatie,³⁸⁵ terreurbanden van werknemers³⁸⁶ – komen niet aan bod.*

(7:08) *de gedeelde geschiedenis versterkt wel de Palestijnse identiteit en die wordt generatie op generatie doorgegeven. **Weglaten relevante informatie.** De Palestijnse identiteit werd gebouwd op de wens om Israël te vernietigen. De zorgwekkende radicalisering van Palestijnse vluchtelingen was begin jaren '60 al bekend.*³⁸⁷

(7:25) *Deze omstandigheden vormen vanaf de jaren '60 een voedingsbodem voor de opkomst van Palestijnse bevrijdings- en verzetsorganisaties, zoals de Palestine Liberation Organization (PLO) en later islamitische organisaties als Hamas en Hezbollah. **Weglaten relevante informatie.** Niets over de talloze gruweldaden van deze groepen en hun vaste voornemen om Israël te vernietigen. Veelzeggend detail: in de oprichtingsverklaring van de PLO³⁸⁸ (1964) stond expliciet (artikel 24) dat de PLO geen aanspraken maakte op de Westbank of Gaza. Die waren namelijk destijds in handen van Jordanië en Egypte. De PLO wilde alleen het land Israël (dat was dus binnen*

383 https://www.inss.org.il/strategic_assessment/palestinian-refugee/

384 https://www.delpher.nl/nl/kranten/view?coll=ddd&query=UNRWA&cql%5B%5D=%28date+_gte_+%2201-01-1960%22%29&cql%5B%5D=%28date+_lte_+%2231-12-1970%22%29&redirect=true&sortfield=date&page=5&identifier=ABCD010876088:mpeg21:a0409&resultsidentifier=ABCD010876088:mpeg21:a0409&rowid=8

385 <https://docs.house.gov/meetings/FA/FA17/20240130/116769/HMTG-118-FA17-Wstate-SheffM-20240130.pdf>

386 <https://docs.house.gov/meetings/FA/FA17/20240130/116769/HMTG-118-FA17-Wstate-NeuerH-20240130.pdf>

387 <https://www.foreignaffairs.com/articles/israel/1963-04-01/arab-refugees-changing-problem>

388 <https://palestina-komitee.nl/wp-content/uploads/2017/11/Palestine-National-Charter-1964.pdf>

de grenzen van 1967) 'bevrijden' oftewel vernietigen. "Alle Joden de zee in," was de gebruikelijke leus, die de Palestijnse kinderen ook op de UNRWA-scholen leerden.³⁸⁹

Maar de focus van dit filmpje ligt niet op de dreiging die van de Palestijnen uitging, maar op hun leed. En dus zien we Danny Ghosen in een vluchtelingenkamp in Libanon – zoals hij terecht zegt: dit is gewoon een wijk in Beiroet – waar hij wijst op de onveiligheid en armoede. Interessant is wel dat hij ook wijst op de talloze foto's van martelaren in de wijk. Palestijnse kinderen worden doordrenkt met bewondering voor deze martelaren die vaak gruwelijke terreuraanslagen hebben gepleegd. Pal na het beeld van een poster van Sjeik Yassin (de oprichter van Hamas) met een verzameling Hamasterroristen, zegt Danny (8:00): *"En al die foto's die hier hangen, dat zijn geen sterren of zo, dat zijn gewoon jongens die gestorven zijn tijdens gevechten met andere clans of met het leger."* Dat is niet waarheidsgetrouw. Dit zijn geen 'gewone jongens', dit zijn terroristen die tot rolmodellen worden gemaakt voor de plaatselijke jeugd.

(8:34) Daarnaast zijn de vluchtelingenkampen vaak het doelwit van strijdende partijen in de regio. Dat is ook het geval bij Sabra en Shatila in Libanon, waar in 1982 onder het oog van Israël, christelijke Libanese milities een groot bloedbad aanrichtten. Geen aandacht voor de Palestijnse verering van terroristen, wel aandacht voor een bloedbad waarbij Israël betrokkenheid kan worden verweten.

(9:33) En dit zien we ook in 2023 als Israël na de aanval van Hamas op 7 oktober vluchtelingenkampen in Gaza bombardeert. **Suggestief taalgebruik.** De steden in Gaza worden nog steeds vluchtelingenkampen genoemd, omdat Gaza ondanks het feit dat Israël zich in 2005 volledig terugtrok uit het gebied – en Joodse inwoners met geweld uit hun huizen haalde en naar Israël bracht – niet gezien wordt als een Palestijnse staat. Net zoals de PLO in 1964 maken veel van de huidige Palestijnen geen aanspraak op Gaza zodra het niet in Israëlische handen is, ze

389 https://www.delpher.nl/nl/kranten/view?coll=ddd&query=UNRWA&cql%5B%5D=%28date+_gte_+%2201-01-1960%22%29&cql%5B%5D=%28date+_lte_+%2231-12-1970%22%29&redirect=true&sortfield=date&page=5&identifier=ddd:010525957:mpeg21:a0189&resultsidentifier=ddd:010525957:mpeg21:a0189&rowid=4

maken slechts aanspraak op Israël zelf. Logischerwijs zijn de steden in Gaza dan geen Palestijnse steden, maar vluchtelingenkampen.

(9:47) Na meer dan 75 jaar is de situatie in de 58 vluchtelingenkampen voor de Palestijnse vluchtelingen nog steeds uitzichtloos. En toch dromen veel Palestijnen nog steeds van terugkeer naar de dorpen en steden waar ze oorspronkelijk vandaan komen. Hierna beelden van Palestijnen die enorme sleutels van generatie op generatie doorgeven en vertellen van hun voornemen om terug te gaan naar Palestina. Ze zeggen niet dat ze terug willen naar Israël, ze willen terug naar Palestina. Het zal veel kijkers ontgaan dat dit inhoudt dat Israël dan niet meer zal bestaan.

De filmpjes met de sleutels zijn de afsluiting.

Redacteur Janouk Kelderman lijkt er wel op uit te zijn geweest om een neutraal verhaal te vertellen, maar er is veel misleiding over het Israëlisch-Palestijnse verhaal in omloop, en die blijkt ook in dit filmpje weer overvloedig aanwezig.

Dit filmpje is overgenomen van NPO Kennis.³⁹⁰

12. 2023-10-25 NOS Stories: Rewind: Israël en de Palestijnse gebieden

<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=btkm7ETJneQ>

Duur van het filmpje: 18.09 minuten

39.601 weergaven (site geraadpleegd 4 juli 2025)

Volledige titel: 'Het is moeilijk om je volk zo te zien' NOS Stories

Rewind: Israël en de Palestijnse gebieden.

KORT:

Deze lange video had een evenwichtig beeld van het conflict kunnen bieden, maar brengt een narratief waarin Israël altijd de dader is, en de Palestijnen altijd de slachtoffers. Grootste probleem: **weglaten van relevante informatie**, en het niet tonen van **verschillende visies**. Zo is er geen aandacht voor het Palestijnse terrorisme door de jaren heen.

ANALYSE:

Het filmpje interviewt vijf jongeren met Palestijnse banden en drie jongeren met Israëlische banden. Tussen deze interviews door wordt een historisch overzicht gegeven van de spanningen tussen Israël en verschillende groepen in de regio. Door de gesprekken met deze jongeren

³⁹⁰ <https://npokennis.nl/video/143/waarom-leven-palestijnen-in-vluchtelingenkampen>

lijkt het filmpje een evenwichtige aanpak te hebben. De historische uitleg is echter niet evenwichtig, en geeft het beeld dat de Joden en Israël als nieuwkomers in de regio zich consequent gedragen als agressors en de rechten van Arabische inwoners van de regio niet respecteren.

Verschillende filmpjes geven een disclaimer dat zij door de korte tijd van het filmpje onmogelijk alle details aan de orde kunnen laten komen, maar in dit filmpje van 18 minuten was tijd genoeg om een evenwichtig beeld te bieden. In plaats daarvan is essentiële informatie weggelaten die een ander perspectief op de zaak kunnen geven.

(2:46) Palestijnse jongere: *"Zeg maar dat ze (Israël) ook het water zouden afsluiten, geen eten meer, geen elektriciteit. Ik bedoel, Israël heeft daarmee wel oorlogsrechten geschonden. Dat is wel natuurlijk heel moeilijk om, zeg maar, ons volk op die manier zo te zien."* De titel van het filmpje is gebaseerd op deze uitspraak. De jongen deelt zijn overtuiging dat Israël het oorlogsrecht heeft geschonden. De video had duidelijk moeten maken dat het hier om een mening gaat en niet om een bewezen feit. In plaats daarvan is zijn uitspraak als titel gebruikt.

(4:41) *Rond het jaar 1900 ontstaat het idee voor een eigen staat voor de Joden. Die staat moet hier in Palestina komen waar de Palestijnen dus al wonen.* **Weglaten relevante informatie:** Door het weglaten van het woord 'landstreek' ontstaat de indruk dat Palestina dan al een land is. De Palestijnen die er toen woonden waren Arabieren, Joden en Druzen, met islamitische, christelijke en Joodse geloofsovertuigingen etc. Geen Palestijns volk zoals we dat nu kennen.

(4:52) *Het is de plek waar het Jodendom duizenden jaren geleden is ontstaan en waarvandaan de Joden ooit zijn verjaagd en vertrokken.* Dat wekt de indruk dat er al duizenden jaren geen Joden meer leefden in het gebied. **Weglaten relevante informatie.**

(5:20) *In de jaren '20 wordt er steeds meer land ingenomen door Joden die er wonen of die er komen wonen.* **Suggestief taalgebruik.** Het woord 'ingenomen' doet denken aan 'met geweld innemen'. Dat is niet wat er gebeurde. Joodse immigranten kochten grond van de Arabische grootgrondbezitters die in de omringende landen woonden.

(6:34) *in 1948 wordt Israël opgericht. En zoals je op de kaart ziet, daarbij eindigden Palestijnen met een stuk minder land dan dat ze eigenlijk werd beloofd.* **Suggestief woordgebruik en weglating informatie.** In die tijd waren er nog geen Palestijnen, tenzij hiermee alle bewoners van de landstreek worden aangeduid. Deze mensen waren Arabieren. Verder kan niet gesproken worden over 'werd beloofd'. De VN en Israël hadden het verdeelingsplan (1947) aangenomen, terwijl de Arabische staten en leiders het plan afkeurden en aangaven dat ze ieder ander plan tot verdeling niet zouden accepteren. In plaats daarvan probeerden ze alles te veroveren. Dat dit mislukte, betekent niet dat ze alsnog recht zouden hebben op de oorspronkelijke verdeling.

(6:50) *Het plannen en oprichten van een nieuwe staat zorgt voor een nieuwe golf aan geweld en doden.* **Weglaten van relevante informatie:** Niet het ontstaan van Israël, maar de aanval door de Arabische landen was de oorzaak van het geweld en de doden.

(6:57) *Uiteindelijk worden er voor en na de oprichting (van de staat Israël) tot 1949 ruim 750.000 Palestijnse inwoners verdreven terwijl zij er vaak hun hele leven al wonen. **Geen verschillende visies.*** Er wordt niet genoemd dat er bijna een miljoen Joden uit omringende landen werden verjaagd als gevolg van de spanningen.³⁹¹ Tevens werden er meer dan 10.000 Joden verdreven uit de Westbank,³⁹² Gaza en Oost-Jeruzalem³⁹³ in diezelfde oorlog.³⁹⁴

(7:06) *Sommigen van hen vluchten naar buurlanden, anderen komen bijvoorbeeld in de Gazastrook en op de Westelijke Jordaanoever terecht. Dat zijn gebieden die dan nog bij Egypte en Jordanië horen. **Weglaten relevante feiten.*** Deze gebieden werden bezet door Egypte en Jordanië.

(8:35) (de Zesdaagse Oorlog 1967) *Een verrassingsaanval van Israël op de Arabische buurlanden Egypte, Jordanië en Syrië. Israël verovert in een paar dagen tijd onder andere Oost-Jeruzalem, de Westelijke Jordaanoever en de Gazastrook. **Weglaten relevante feiten.*** Israël was hier niet de agressor. De uiteindelijke aanleiding was een oorlogshandeling van Egypte: het afsluiten van de Straat van Tiran. In 1967 deed Israël daarom een preventieve aanval op de Egyptische luchtmacht. Verder is Israël sinds 1947 meerdere keren door andere landen aangevallen en meerdere keren door terreurgroepen. Door hier slechts één oorlog van al deze oorlogen te noemen – een 'verrassingsaanval van Israël' – wordt een beeld geschapen van Israël als agressor. Zo had de werkelijk agressieve 'verrassingsaanval' van Arabische landen op Israël op 6 oktober 1973 hier genoemd kunnen worden.

(8:47) *Sindsdien ziet Israël niet alleen het westen van de belangrijke heilige stad Jeruzalem, maar ook het oosten als Israëliisch grondgebied. Onder de Israëliische bezetting is het jarenlang onrustig. Dit geeft de indruk dat Israël na een veroveringsoorlog gebied bezette en niet bereid was tot vrede. **Weglaten relevante feiten.*** De weigering van de Arabische landen (en de Palestijnen) om de Joodse staat te erkennen of ermee te onderhandelen³⁹⁵ maakte vrede onmogelijk. Zodra een buurland wel wilde onderhandelen (Egypte onder Sadat) ruild Israël land voor vrede (de Sinai).³⁹⁶

(9:15) *De Palestijnen nemen het heft steeds meer in eigen hand. In de jaren '80 ontstaan er twee belangrijke Palestijnse bewegingen: de Palestijnse bevrijdingsorganisatie en Hamas. **Onjuiste informatie:*** De PLO is al opgericht in 1964 met als doel een Arabische staat te stichten op het grondgebied van Israël. In de oprichtingsverklaring (artikel 24) deed de PLO zelfs expliciet afstand van aanspraken op de Westbank en Gaza, het ging om Israël.³⁹⁷ Pas nadat Israël die gebieden veroverde, paste de PLO die uitgangspunten aan, wat nog duidelijker maakte dat het doel de vernietiging van Israël was, en niet een eigen staat in de Palestijnse gebieden. Slechts in de Oslo Akkoorden erkende de PLO de rechtmatigheid van het bestaan van de staat Israël.

391 <https://www.ewmagazine.nl/buitenland/achtergrond/2023/10/hoe-bijna-miljoen-joden-het-midden-oosten-uit-werden-gejaagd-1372492/>

392 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/the-battle-for-gush-etzion-1947-1948>

393 <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1948v05p2/d345>

394 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/map-of-jewish-communities-lost-in-the-war-of-independence>

395 <https://www.sixdaywar.org/immediate-aftermath/the-3-nos-of-khartoum/>

396 https://avalon.law.yale.edu/21st_century/campdav.asp

397 <https://palestina-komitee.nl/wp-content/uploads/2017/11/Palestine-National-Charter-1964.pdf>

Die erkenning heeft de PLO in 2018 weer ingetrokken.³⁹⁸

(9:25) *De Palestijnse bevrijdingsorganisatie PLO, dat is de koepelorganisatie van Palestijnen die op een politieke, niet religieuze manier voor hun eigen staat willen zorgen. **Weglating relevante feiten.*** Uit deze beschrijving blijkt niet dat de PLO talloze terroristische aanslagen pleegde. De PLO stond op de terreurlijst van de VS³⁹⁹ en zette grove terreur in om haar doelen te behalen. De PLO kaapte veel vliegtuigen en pleegde bomaanslagen, waarvan de meest beruchte de aanslag op de Olympische Spelen in München (1972) was.

(9:36) *En Hamas, dat is een streng Islamitische beweging die door Israël en veel westerse landen, waaronder Nederland, wordt gezien als terroristische organisatie. **Verhullen van terrorisme.*** 'Wordt gezien' klinkt alsof dit slechts een mening is. De tekst had moeten zijn: Hamas is een streng islamitische terroristische organisatie.⁴⁰⁰

(9:44) *Hamas vecht voor de Islamitische staat Palestina, erkent Israël niet, en roept op tot een heilige oorlog. Maar een klein deel van de Palestijnen steunt dit doel, een nog kleiner deel staat achter de manier waarop Hamas dit wil bereiken.* De eerste zin klopt, dit is inderdaad wat Hamas wil. De tweede zin klopt niet, dit is **onjuiste informatie**. Hamas had al veel steun onder de Palestijnen, en na de aanval van 7 oktober 2023 nam die steun spectaculair toe.⁴⁰¹ Direct na 7 oktober 2023 wezen peilingen⁴⁰² uit dat zowel in Gaza als op de Westbank een ruime meerderheid van de Palestijnen het geweld toejuichte.⁴⁰³

(10:00) *Het is 1993 Het lijkt het begin van vrede. Israël en de Palestijnse bevrijdingsorganisatie sluiten een akkoord. Daarin verdelen ze het land, erkennen ze Israël, en spreken ze af dat er een Palestijnse staat komt. Maar zover komt het niet. Na twee jaar wordt de Israëlische premier die vrede wilde vermoord door een Israëlische extremist, en verzet Hamas zich tegen de samenwerking met Israël. Die Oslo akkoorden worden door Israël nooit volledig uitgevoerd, en de Palestijnse staat die komt er ook niet.* Dit stukje bevat **onjuiste informatie**, vertelt de geschiedenis in de verkeerde volgorde, en laat veel **relevante feiten** weg. Zie de volgende alinea's.

Weglaten relevante informatie: De PLO wordt gepresenteerd als een legitieme bevrijdingsorganisatie. Hier ontbreekt de eindeloze reeks⁴⁰⁴ terroristische aanslagen⁴⁰⁵ die de PLO gepleegd heeft.⁴⁰⁶

Onjuiste informatie. De chronologie klopt niet: premier Rabin werd vermoord op 4 november 1995, de aanslagen van Hamas (bedoeld om het vredesproces te ondermijnen⁴⁰⁷) begonnen al

398 <https://www.elwatannews.com/news/details/3761652>

399 <https://www.congress.gov/bill/100th-congress/house-bill/1777>

400 <https://data.europa.eu/apps/eusanctiontracker/subjects/208>

401 <https://palwatch.org/page/35535>

402 <https://www.pcpsr.org/en/node/963>

403 <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/poll-palestinians-hamas/2023/11/20/id/1142943/>

404 <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1985/12/28/history-of-anti-israel-terrorism/aae91214-bbf5-461e-aa06-9553d3ac6b41/>

405 <https://www.rand.org/pubs/papers/P7076.html>

406 <https://ict.org.il/terrorist-incidents-against-jewish-communities-and-israeli-citizens-abroad-1968-2003/>

407 <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/oslo-accords-held-promise-extremists-derailed-them>

in april 1994.⁴⁰⁸ De volgorde waarin dit in de video verteld wordt, kan op kijkers overkomen alsof Hamas aanslagen ging plegen in reactie op de moord op Rabin, terwijl Hamas al voor die moord veel aanslagen pleegde.

Weglaten relevante informatie. Door deze chronologie wordt Israël als enige schuldige aangewezen, als verantwoordelijke voor het falen van de Oslo akkoorden. Dit klopt niet. Het is waar dat Israël de afspraken nooit volledig uitvoerde, maar Israël maakte tenminste nog een begin door gebieden over te dragen aan de Palestijnen. De PLO hield zich al meteen na de ondertekening van de akkoorden niet aan de afspraken. De organisatie smokkelde terroristen en wapens naar de gebieden. De Palestijnse politie was tweemaal zo groot als afgesproken en uitgerust met een veel groter aantal wapens dan Israël had voorzien en dan in de akkoorden was afgesproken.⁴⁰⁹ Overigens waren de Oslo Akkoorden direct al gebrekkig omdat te veel zaken vooruit werden geschoven, en kernpunten (grenzen, kwestie Palestijnse vluchtelingen) niet geregeld werden..

Suggestief taalgebruik. Het filmpje noemt 'dat een premier die vrede wilde' vermoord werd, alsof Rabin de enige premier was die vrede wilde, terwijl andere Israëlische premiers (zoals Ehud Barak,⁴¹⁰ Ehud Olmert⁴¹¹) serieuze voorstellen deden om tot een Palestijnse staat te komen. Direct na Rabin kwam overigens Shimon Peres die samen met Netanyahu meerdere overeenkomsten sloot met de PLO.

(10:28) Tussen 2000 en 2005 is er veel geweld, er vallen meer dan 1000 Israëlische en meer dan 4000 Palestijnse doden. Ja, en belangrijk voor je beeld: Israël heeft een groot geavanceerd leger dat financieel onder andere wordt gesteund door de VS. De Palestijnse bevolking heeft dat niet. Wie de gewapende strijd aan wil tegen Israël sluit zich aan bij gewelddadige verzetsgroepen. De strijd wordt niet alleen met wapens gevoerd, op allerlei manieren komen mensen in verzet.

Weglaten relevante feiten. Dit is de schildering van een slachtoffer narratief: de Palestijnen als hulpeloze ongewapende slachtoffers tegen een oppermachtige door het westen gesteunde oorlogsmachine. 'Het geweld' wordt niet gespecificeerd. Hier wordt de Tweede Intifada bedoeld die gestart was door de PLO.⁴¹² Er waren 138 zelfmoordaanslagen waarbij veel Israëlische burgers omkwamen. Dit zijn oorlogsmisdaden. De hoofdverantwoordelijken waren Hamas, Fatah, en de Palestinian Islamic Jihad (PIJ), maar ook de Palestijnse Autoriteit speelde een dubieuze rol.⁴¹³ Het aantal slachtoffers in een periode tellen zegt niets over zo'n conflict, terwijl hier wel de suggestie wordt gewekt van 'eerlijk' en 'oneerlijk' door deze verdeling – 1000 tegen 4000 – zo te maken. Nergens wordt omschreven waardoor die doden zijn gevallen. 'Op allerlei manieren komen mensen in verzet' wekt de indruk dat het vreedzaam verzet was, terwijl er een golf

408 <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1994/04/07/8-killed-40-injured-in-car-bomb-blast-at-israeli-bus-stop/6feb4aef-1e8f-4d32-bfe5-79bf5d468760/> en <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1994/04/14/bomb-in-bus-kills-attacker-five-israelis/eea284ff-b0c6-4ac6-85f7-53847caf7a96/>

409 Porath, Y. Why Oslo failed (11 september 2003) Jerusalem Post

410 <https://www.nytimes.com/2000/07/26/world/imasse-at-camp-david-the-overview-clinton-ends-deadlocked-peace-talks.html>

411 <https://www.timesofisrael.com/hand-drawn-map-shows-what-olmert-offered-for-peace/>

412 <https://jcpa.org/article/the-palestinian-authoritys-responsibility-for-the-outbreak-of-the-second-intifada-its-own-damning-testimony/>

413 <https://www.hrw.org/report/2002/10/15/erased-moment/suicide-bombing-attacks-against-israeli-civilians>

van terreur over Israël spoelde. De daden van Israël⁴¹⁴ waren geen agressie door 'een groot geavanceerd leger met westerse steun' dat zomaar weerloze Palestijnen onderdrukte, maar verdediging van burgers tegen terrorisme.

(11:06) *in 2006 wordt Hamas democratisch gekozen. Maar uiteindelijk in 2007 pakken ze met geweld de volledige macht in de Gazastrook, en besluit Israël om de grensbewaking met Gaza op te voeren. Ze zeggen dat ze dat doen omdat Hamas aanslagen pleegt en zegt: "Wij willen Israël vernietigen."* **Weglaten relevante informatie**, namelijk bewijzen voor de beweringen van Israël. De formulering had beter kunnen zijn: "Na aanslagen door Hamas besluit Israël de grensbewaking op te voeren." Met daarbij beelden van aanslagen en een kort fragment van een Hamasleider die oproept tot vernietiging van Israël.⁴¹⁵

(11:50) *Het Israëlisch-Palestijns conflict is geen gelijke strijd. Dat zie je onder andere aan het aantal slachtoffers van de afgelopen jaren, kijk maar mee naar deze grafiek. Aan de Israëlische kant zijn vanaf 2008 tot het begin van deze oorlog honderden doden gevallen, aan de Palestijnse kant gaat het om vele duizenden.*

Weglaten relevante feiten. Aantallen op deze manier vergelijken creëert een beeldvorming waarin de Palestijnen slachtoffer zijn en Israël de agressor. Hier is weggelaten dat in de genoemde periode Hamas regelmatig raketten afschoot op Israëlische burgerdoelen, en dat er twee oorlogen waren: de 2012 Gaza Oorlog en de 2014 Gaza oorlog. Door dit niet te noemen lijkt het net of er in 'vredestijd' zomaar Palestijnen door Israël vermoord worden. Ook oorlogstactieken zoals het wel of niet beschermen van burgers spelen een rol bij het aantal slachtoffers.

(12:45) *Israël kondigt een totale blokkade aan: voedsel, medicijnen, water, elektriciteit en brandstof komen het gebied niet meer in.* **Weglaten relevante informatie.** Dit was de eerste reactie van Israël na de schok van 7 oktober, maar al op 18 oktober (een week voordat deze video uitkwam) liet Israël weer hulpverlening toe via de grens met Egypte.⁴¹⁶ Eerst eiste Israël nog dat alle gijzelaars terug moesten zijn voordat vanuit Israël zelf weer hulpverlening de grens over zou gaan, maar dat weigerde Hamas. Israël gaf toe aan internationale druk en stelde vanaf 17 december ook de eigen grens weer open voor hulptransporten.⁴¹⁷ Dat de grens met Egypte "potdicht" zou zijn (13:32) is dan ook **onjuist**, al wordt dat daarna gerelativeerd door de nogal tegenstrijdige mededeling dat "na veel onderhandelen enkele vrachtwagens met hulpgoederen zoals eten en drinken worden toegestaan." Ook dit **suggestieve taalgebruik** lijkt bedoeld om de rol van Israël zo negatief mogelijk te maken en het leed van de Palestijnen zo groot mogelijk.

414 <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/palestinian-intifada-lessons-and-prospects-part-ii>

415 <https://www.memri.org/tv/acting-speaker-palestinian-legislative-council-sheik-ahmad-bahr-hamas-declared-during-friday>

416 <https://www.aljazeera.com/news/2023/10/18/israel-says-it-wont-block-humanitarian-aid-entering-gaza-from-egypt>

417 <https://english.alarabiya.net/News/middle-east/2023/12/17/Aid-enters-Gaza-through-Kerem-Shalom-crossing-for-first-time-Israel-says>

(14:26) *Nederland zei eigenlijk vrij snel: "Wij steunen Israël. Waarom is dat?"* Omar Dweik (Midden-Oosten-expert Tilburg University): *"Nederland steunt Israël omdat we veel economische en militaire belangen hebben met Israël."* **Weglaten relevante informatie.** De handelsbetrekkingen met Israël zullen vast wel een rol spelen, maar NOS Stories kan hier niet de uitspraken van premier Rutte negeren.⁴¹⁸ Hij legde uit dat Nederland Israël steunt omdat Israël het recht heeft zich te verdedigen tegen terreur, en het recht heeft om te vechten voor de vrijlating van honderden onschuldige gijzelaars.

(15:49) Omar Dweik *"De Palestijnen die hoopten op een staat op basis van de grenzen die in 1967 zijn getrokken."* **Onjuiste informatie.** De Palestijnen hebben meerdere keren die staat aangeboden gekregen. Als dat inderdaad hun wens was geweest, zouden ze die staat al lang hebben gehad. Daarna begint Dweik over een 'EU-model' met open grenzen tussen de gebieden, alsof Israël niet genoodzaakt was een streng bewaakte grensafscheiding te bouwen om een einde te maken aan de stroom van terroristische aanslagen. Vervolgens wijt hij de impasse aan de bouw van Joodse nederzettingen op de Westbank. Geen **verschillende visies**.

(16:30) Palestijnse jongen: *Oké inderdaad, we worden al 75 jaar onderdrukt en we leven al 75 jaar onder deze omstandigheden. Maar ik vind ook dat niet dat vuur met vuur bestreden moet worden.* Joods meisje: *Ik ben er zeer tegen, van wat bijvoorbeeld beide kanten doen. Beide kanten heeft slachtoffers, beide kanten hebben burgerslachtoffers ook... Maar het is wel, als je vastzit in wat bekend staat als de grootste openluchtgevangenis op aarde... Ja, dan is het misschien niet heel raar dat je alles doet wat je kan om eruit te komen.*

Dit is een persoonlijke uiting die een goed beeld geeft van hoe argeloze nieuwsconsumenten de situatie ervaren. De vraag is of het waar is. De interviewster had hier wel door kunnen vragen om 'deze omstandigheden' nader te specificeren. Ook had er toelichting kunnen komen op de term "grootste openluchtgevangenis op aarde" wat niet bepaald een neutrale omschrijving van de situatie is.

Belangrijke punten:

- In deze hele video wordt het Palestijnse terrorisme maar twee keer genoemd, en dan ook nog heel verhuullend. Eerst op 6:09 waar het gaat over "terroristische groepen aan beide kanten" (Joden en Arabieren in 1936). Daarna op 9:42 waar wordt gezegd dat " Hamas door veel westerse landen waaronder Nederland wordt gezien als terroristische organisatie." Ook andere termen leveren geen resultaten op waaruit het terrorisme duidelijk wordt. Het woord aanslag (11:21 en 12:40) wordt alleen gebruikt als Israël zegt dat de Palestijnen aanslagen plegen. De term geweld wordt soms gebruikt, maar zonder de daders te noemen (6:55, 8:23, 10:31, 17:46) en één keer om het geweld van Hamas tegen andere Palestijnen te benoemen (11:13). Deze **weglating van relevante informatie** geeft een zwaar vertekend beeld. Het Palestijnse terrorisme heeft altijd enorme invloed gehad in dit conflict.
- Het filmpje plaatst deze oorlog in de context van het lijden van de Palestijnen en hun

.....
⁴¹⁸ <https://nos.nl/collectie/13959/video/2493198>

onderdrukking door Israël, en betreft hierbij zeer selectief historische ontwikkelingen en laat veel context weg. Ook het existentiële karakter van deze oorlog voor Israël wordt **weggelaten**. De rol van Iran, de Houthi's en Hezbollah, die al jarenlang Israël belegeren en aanvallen, is voor het begrip van deze oorlog essentieel.

- Het filmpje geeft het zionisme als oorzaak van het conflict en kiest 1900 als beginpunt. Maar de oorsprong ligt eerder en moeilijkheden bij de Palestijnse Arabieren speelden ook een rol. Met name de clancultuur, maar ook de islamitische weerstand tegen gelijkstelling met Joden (dhimmi's), het analfabetisme, en de ongelijkheid in de Arabische samenleving remden de groei naar een zelfstandige Arabisch-Palestijnse staat af en zorgden voor rivaliteit met de Joden.⁴¹⁹
- Voor een evenwichtiger verhaal is het belangrijk om te noemen dat bijna een miljoen Joden uit het Midden-Oosten werd verdreven.⁴²⁰ Door het opkomende Arabische nationalisme vanaf de jaren twintig en de oprichting van de staat Israël in 1948 werd hun het leven in toenemende mate onmogelijk gemaakt. Velen van hen gingen naar Israël, en de meeste Israëliische Joden van nu stammen van hen af.
- Het filmpje gaat niet in op de invloed van de Russen en Amerikanen in de gehele periode. De Russen stonden aan de basis van de oprichting van de PLO en zij steunden zowel Arafat als Mahmoud Abbas om invloed te houden in het Midden-Oosten.
- Israël heeft steeds naar vrede gestreefd. Vanuit de andere kant is er helaas nog steeds geen officiële erkenning van het bestaansrecht van een Joodse staat Israël.
- In deze hele video worden de gijzelaars maar één keer (12:35) genoemd.

13. 2024-07-10 NOS Stories: Israëliische aanval op school in Gaza

<https://www.youtube.com/shorts/Owj2vfHdIU4>

Duur van het filmpje: 0.39 minuten.

2.017 weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025)

KORT:

Goed, neutraal verslag.

Transcript:

Bij een aanval van het Israëliische leger in Gaza zijn zeker 30 Palestijnen gedood. Hulporganisaties verwachten dat het aantal nog verder zal oplopen. Het gebeurde bij een school in de stad Khan Younis. Tientallen slachtoffers zijn naar ziekenhuizen gebracht, het gaat vooral om vrouwen en

⁴¹⁹ <https://www.nonfiction.fr/article-11933-arabs-and-jews-from-the-19th-century-to-the-birth-of-israel.htm>

⁴²⁰ <https://www.ewmagazine.nl/buitenland/achtergrond/2023/10/hoebijna-miljoen-joden-het-midden-oosten-uit-werden-gejaagd-1372492/>

kinderen. (oude vrouw heft huilend haar handen:) "Ze waren onschuldig, ze hebben niets gedaan. Ze verkochten drankjes en koekjes."

In een paar dagen tijd zou het de vierde aanval zijn van het Israëlische leger op een school. Israël zegt dat leden van Hamas zich daar vaak verschuilen.

Dit is een kort, zakelijk verslag van de ellende van oorlog, met aandacht voor het leed van de Palestijnen en met de motivatie van Israël. Het aantal slachtoffers is geloofwaardig, al komen de cijfers van Hamas⁴²¹, en er hadden nog ergere beelden getoond kunnen worden.⁴²²

14. 2025-02-28 NOS Stories: Wordt de Westelijke Jordaanoever het tweede Gaza?

<https://www.youtube.com/shorts/74UqtGBOAmE>

Duur van het filmpje: 1.55 minuten.

4.825 weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025)

KORT:

Dit filmpje is niet evenwichtig. Veel weglating van relevante feiten.

ANALYSE:

Dit is een kort filmpje (shorts) over de actie Operation Iron Wall op de Westelijke Jordaanoever. Even het hele transcript om een paar dingen duidelijk te maken. De tekst uit het filmpje is cursief. C = presentatrice Crystalina, N = journaliste Nasrah Habiballah, E = expert (man in pak, geen naam)

C: Wordt de bezette Westelijke Jordaanoever het tweede Gaza?

Crystalina voegt 'bezette' (met nadruk uitgesproken) toe aan de titel. Dit zet meteen de toon. Vervolgens zijn de Palestijnen in bijna dit hele verhaal alleen maar onschuldige burgers, slachtoffers van de Israëlische bezetting. **Weglaten van relevante feiten.**

Tanks, luchtaanvallen, 40.000 gevluchte Palestijnen en tientallen doden.

Geen mededeling over de doden. Volgens Israël zijn er meer dan zestig terroristen gedood, al vielen helaas ook enkele burgerslachtoffers. Naar deze gevallen wordt onderzoek gedaan.⁴²³

.....
⁴²¹ <https://www.youtube.com/watch?v=AZNtf6y0ZxU>

⁴²² <https://x.com/OSINTWarfare/status/1810819991207288992>

⁴²³ <https://www.timesofisrael.com/west-bank-terror-crackdown-sees-largest-displacement-of-palestinians-since-1967/>

Wie afgaat op dit filmpje zou kunnen denken dat alleen onschuldige burgers gedood zijn. **Weglatting van relevante feiten.**

N: Zo groot, zo lang en zo intens als deze invallen, dat hebben de Palestijnen hier in geen twintig jaar meegemaakt.

C: Dit keer niet in Gaza, maar op de bezette Westelijke Jordaanoever. Hier, in Gaza, is sinds 19 januari een staakt-het-vuren, maar twee dagen later, honderd kilometer verderop, begon het Israëlische leger nieuwe aanvallen, op de Westelijke Jordaanoever.

Dit is suggestief. Alsof Israël nu even 'geen misdaden mocht plegen' in Gaza, en het dus maar op de Westelijke Jordaanoever gaat doen.

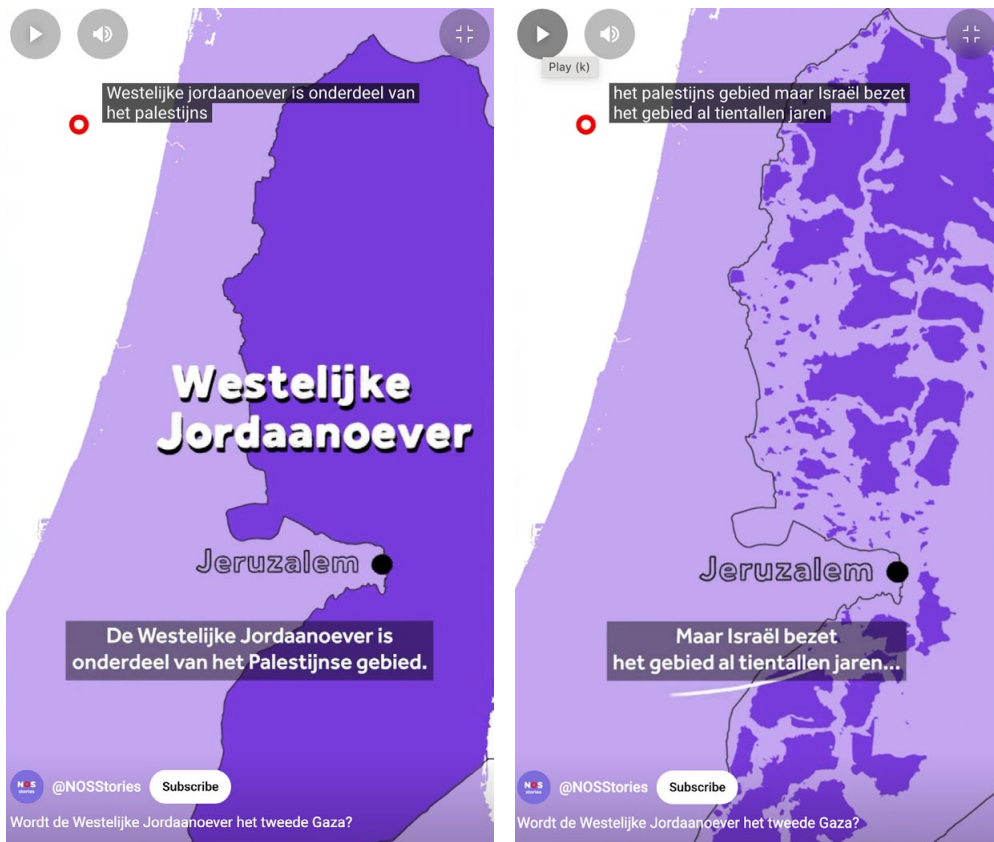
Sindsdien gebruikt het Israëlische leger veel meer geweld in dat gebied. Mensen vragen zich af: is de Westelijke Jordaanoever het tweede Gaza?

De hele geschiedenis uitleggen in deze video, dat lukt niet. Maar wat je moet weten om het te begrijpen is dit.

Hier zou je verwachten dat er uitleg komt over de reden waarom Israël deze actie gestart is, maar nee. **Weglatting van relevante feiten.**

De Westelijke Jordaanoever is onderdeel van het Palestijnse gebied. Maar Israël bezet het gebied al tientallen jaren, en heeft grote delen ervan ook onder controle.

Misleidende beelden. Dit suggereert dat de Westelijke Jordaanoever ooit onder Palestijns gezag viel, en dat Israël nu de Palestijnen veel gebied heeft afgepakt zodat ze nog slechts kleine stukjes over hebben. Deze plaatjes staan trouwens niet op zichzelf, ze zijn onderdeel van een succesvolle meme over het 'landverlies' van de Palestijnen, waarbij gesuggereerd wordt dat er ooit een Palestijnse staat was, en dat Israël daar steeds meer land van innam. De complete meme (vier plaatjes) werd zelfs vertoond in het programma Bar Laat, zie de klacht in bijlage V paragraaf 8.

Zo heeft Israël er wegen aangelegd waar alleen Israëliërs overheen mogen, hoge muren gebouwd waar Palestijnen niet doorheen mogen, en ze hebben heel veel Palestijnen weggejaagd uit hun huizen om er nieuwe Israëlische dorpen en huizen te bouwen. Maar...

E: They are illegal from the point of view of the international law (ondertiteling: Ze zijn illegaal volgens internationaal recht).

C: ...dat mag dus helemaal niet. Toch doet Israël het al jaren. Sommige Israëliërs vinden namelijk dat het gebied eigenlijk van hen is.

Nergens in dit verhaal wordt duidelijk dat in de Osloakkoorden⁴²⁴ is afgesproken dat Israël een deel van de Westelijke Jordaanoever bestuurt (waar Israëli's en Palestijnen legaal mogen wonen), dat de Palestijnse Autoriteit een deel bestuurt (verboden voor Joden), en dat er een deel is onder gedeeld bestuur: de A, B, en C-gebieden. **Weglating van relevante feiten.**

Dat is ook wel veel om in zo'n kort filmpje uit te leggen, maar als je geen tijd hebt om het echt uit te leggen, is het beter om deze geschiedenis weg te laten dan om zo'n gekleurd verhaal te houden. Zo is er ook geen toelichting waarom die wegen en muren er zijn: uit veiligheidsoverwegingen

.....
⁴²⁴ <http://www.mideastweb.org/meosint.htm>

na decennia van terroristische aanvallen. Verder is het niet waar dat alle Israëli's op de Westelijke Jordaanoever illegaal zijn, het gaat om nederzettingen van een kleine groep radicale Joden. Maar wie op dit filmpje afgaat, zou denken dat alle Israëli's op de Westbank extremisten zijn. Voor meer uitleg over de situatie op de Westelijke Jordaanoever, zie analyse 1.23 2023-11-04 NOS op 3.

C: En sinds het staakt-het-vuren in Gaza is het geweld tegen de Palestijnen in de Westelijke Jordaanoever juist enorm toegenomen. Nasrah, hoe zit dat?

N: Op de plekken waar het Israëli's leger nu is binnengevallen, daar zijn gewapende Palestijnse groepen actief die zich verzetten tegen de Israëli's bezetting. En Israël wil die groepen de kop indrukken, want ze noemen het terroristen. Maar Palestijnen zeggen dat Israël dit alleen maar doet om nog meer macht in het gebied te krijgen.

Dit is dus het enige regeltje waar iets gezegd wordt over de motieven van Israël. **Weglaten van relevante feiten.** Maar dit komt pas nadat met grote zorg het beeld is neergezet van een wrede bezetter die zich niets aantrekt van internationaal recht en onschuldige burgers vermoordt. Vanuit dat perspectief lijkt het geen wonder dat er 'gewapende Palestijnse groepen' actief zijn die zich 'verzetten tegen de Israëli's bezetting'.

Wie zou die wrede bezetter nog geloven als hij deze verzetsstrijders 'terroristen' noemt? Bovendien wordt hier haastig weer aan toegevoegd dat de Palestijnen – die nadrukkelijk als onschuldige slachtoffers zijn geportretteerd – zeggen dat Israël dit alleen maar doet om nog meer macht te krijgen. Met nadruk op 'nog meer'.

C: Palestijnen maken zich grote zorgen.

N: En met alle verwoestingen die ze achterlaten, zijn bewoners bang dat hun woonplaats zal veranderen in een tweede Gaza.

En dat was het alweer. Israël is een gewelddadige bezetter, de Palestijnen zijn bang.

Voor de duidelijkheid nog een aantal **weggelaten relevante feiten**. In 2024 waren er behalve alle raket- en droneaanvallen (16.400 + 399) 1.900 terroristische aanslagen in Israël,⁴²⁵ waarvan vele vanuit de Westoever gepleegd werden. In totaal vielen in 2024 door al deze aanvallen 134 burgerdoden en 1277 gewonden. Dergelijke aanvallen⁴²⁶ komen in Nederland niet in het nieuws, maar ze zijn een voortdurende bedreiging voor de burgerbevolking van Israël.

Had dit verhaal dan alleen maar moeten gaan over de motieven van Israël? Nee, dat zou ook eenzijdig zijn geweest. De angst en zorgen van de Palestijnen moeten zeker genoemd worden, maar noem dan ook de angst en zorgen van Israëli's burgers die lijden onder terrorisme.

.....
⁴²⁵ <https://www.jns.org/18000-terrorist-attacks-in-israel-in-2024/>

⁴²⁶ <https://www.timesofisrael.com/3-israelis-killed-8-wounded-in-west-bank-terror-shooting-idf-hunting-for-gunmen/>

Door dit niet te doen is de berichtgeving in deze video *niet gebalanceerd*, en zij *vertegenwoordigt geen verschillende visies*.

15. 2025-03-13 NOS Stories: VN: 'Israël beging genocidale daden tegen vrouwen'

<https://www.youtube.com/watch?v=SCBp1Z9RgFI>

Duur van het filmpje: 1.06 minuten.

17.892 weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025)

KORT:

Dit filmpje bevat zo ongeveer alles wat mis kan gaan. Het staat vol **onbewezen beschuldigingen**, laat **relevante informatie** weg, geeft **onjuiste informatie**, etc. etc. Het lijkt puur bedoeld om Israël te demoniseren.

ANALYSE:

(0:00) *Israël heeft genocidale daden begaan tegen vrouwen, oordeelt een commissie van de VN. Dat betekent dat Israël dingen heeft gedaan tijdens de oorlog, die de VN als genocide ziet.*

Het gaat hier om een rapport van de UNHRC⁴²⁷, een commissie die zo omstreden is dat haar rapporten meestal het nieuws niet halen. De *UN-Human Rights Council* bestaat officieel om op te komen voor mensenrechten, en alle landen ter wereld geregeld de maat te nemen. In plaats daarvan richt deze commissie zich vrijwel uitsluitend op Israël. Elke vergadering staat Israël op de agenda, en Israël wordt vaker veroordeeld dan alle andere landen ter wereld bij elkaar.⁴²⁸ Dat is dus inclusief landen als Iran, China, Rusland, Venezuela, Afghanistan en Noord-Korea. Als NOS Stories ervoor kiest om een rapport van deze commissie te bespreken, had tenminste genoemd moeten worden dat deze commissie bekend staat om een zeer eenzijdige focus op Israël. **Weglaten relevante informatie.**

Op dit moment is de speciale rapporteur van deze commissie Francesca Albanese, die bij de Nederlandse regering niet welkom was⁴²⁹ vanwege haar vele antisemitische uitspraken.⁴³⁰ Er zijn talloze video's⁴³¹ van deze uitspraken.

.....
⁴²⁷ <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2025/03/more-human-can-bear-israels-systematic-use-sexual-reproductive-and-other>

⁴²⁸ <https://unwatch.org/database/problems/unhrc/>

⁴²⁹ <https://www.telegraaf.nl/nieuws/1812418450/minister-veldkamp-buitenlandse-zaken-weigert-omstreden-vn-rapporteur-albanese-te-ontvangen>

⁴³⁰ <https://x.com/RitchieTorres/status/1907932919085101430>

⁴³¹ <https://x.com/EFischberger/status/1908152441536659516>

(0:11) *Zo heeft Israël tijdens de oorlog keer op keer zorginstellingen voor vrouwen vernietigd, zegt de commissie van de VN die hierover gaat. Israël heeft ziekenhuizen gebombardeerd die Palestijnse vrouwen helpen zwanger te raken, zegt de VN, en daarbij werden 4000 embryo's vernietigd die bedoeld waren voor IVF behandelingen. Daardoor zorgde Israël dat er minder Palestijnse kinderen geboren werden.*

Onbewezen beschuldigingen. Dat er ziekenhuizen geraakt zijn is natuurlijk waar, en dat de bevolking daaronder lijdt is ook waar. Dat bij dergelijke gevechtshandelingen een IVF-kliniek geraakt werd, is tragisch voor vrouwen die daar in behandeling waren. Dat betekent niet dat Israël speciaal mikte op deze kliniek en daar is dan ook geen enkel bewijs voor.

Dit UNHRC-rapport baseert zich voor deze beschuldiging op een ABC-artikel⁴³² dat maanden na het incident werd gepubliceerd. Het artikel citeert de directeur van de kliniek, die niet aanwezig was, de datum niet kon vaststellen en zonder bewijs beweerde dat een granaat van het Israëlische leger verantwoordelijk was. Het hoofd van het IVF-lab stelde overigens dat hij niet wist of het een doelgerichte aanval was geweest.

Ook zei de IDF niets van dit incident af te weten, dus het is maar de vraag of het hier om een Israëlische granaat ging. Er is geen onderzoek gedaan naar eventuele sporen, er zijn niet eens deskundigen ter plekke geweest om zelfs maar een oppervlakkige analyse te doen. NOS Stories nam deze beschuldiging zomaar over zonder al deze **relevante informatie** te geven.

De conclusies die de UNHRC aan deze gebeurtenis verbindt zijn absurd. Er is geen sprake van doelgerichte pogingen van Israël om te zorgen dat er minder Palestijnse kinderen geboren worden. Volgens de cijfers van de VN en de WHO is er in Gaza een normaal aantal kinderen geboren de afgelopen periode.⁴³³ De journalisten van NOS Stories hadden deze **onbewezen beschuldigingen** op dit punt kunnen checken.

(0:34) *In het rapport staat ook dat Israël medicijnen, medische hulp en andere middelen geblokkeerd heeft die zwangere vrouwen nodig hadden. Door het gebrek aan die middelen zijn Palestijnse vrouwen en kinderen gestorven.*

Er is een oorlog gaande in dit gebied, en de bevolking moet regelmatig geëvacueerd worden omdat Israël geen onschuldige burgers wil doden in de jacht op terroristen. In zo'n situatie gaat er wel eens iets mis met het leveren van medicijnen, al faciliteert Israël wel het opzetten van veldhospitelen⁴³⁴ om de noodzakelijke medische zorg mogelijk te maken. Dat wil niet zeggen dat Israël expres medicijnen voor zwangere vrouwen blokkeert, wat hier gesuggereerd wordt.

Onbewezen beschuldigingen.

(0:45) *Ook veroordeelt de VN het seksuele geweld tegen Palestijnse vrouwen door Israëlische militairen.*

.....
432 <https://abcnews.go.com/International/4000-ivf-embryos-destroyed-1-shelling-gazas-largest/story?id=109350404>

433 <https://x.com/Aizenberg55/status/1909231564652765609>

434 <https://govextra.gov.il/cogat/humanitarian-efforts/home/>

Het is goed om te weten welke definities de UNHRC gebruikt. Zo is bijvoorbeeld het vragen aan vrouwen om hun sluier op te tillen volgens de UNHRC seksueel geweld. Citaat: *"The Policy on Gender-based Crimes by the Office of the Prosecutor at the International Criminal Court emphasizes the need to contextualize crimes and understands the survivor's point of view, stating that that forced removal of a veil may be experienced as "forced nudity" and may qualify as a form of sexual violence."*⁴³⁵

Of die vrouwen hun sluier op moesten tillen om hen te kunnen identificeren – vrij belangrijk in een gebied waar terroristen aanwezig zijn – vermeldt het rapport niet.

Wat betreft verkrachting: er staan veel anekdotes in het rapport over vermeende bedreigingen met verkrachting, en verkrachtingen die niet geverifieerd konden worden. Citaat blz. 29: *"The Commission received reports from the Palestinian Authority and civil society organisations about the rape of several female detainees but was not able to verify the information."*

Het schandaal van Sde Teiman⁴³⁶ wordt breed uitgemeten. Dit was nu een geval dat een Israëlische reservist werkelijk de fout in ging – en daar ook voor veroordeeld⁴³⁷ is – maar het bewijst geen 'genocidale misdaden' tegen vrouwen. Het slachtoffer was een man.

(0:49) *Zo zijn vrouwen verkracht of verminkt aan hun geslachtsdeel.*

Dit is het doorgeven van **onbewezen beschuldigingen** en het **weglaten van relevante informatie**. De beweerde verminkingen van vrouwelijke geslachtsdelen zijn in het rapport niet terug te vinden, behalve een verhaal zonder enig controleerbaar detail over vrouwen die in Israëlische gevangenissen (wie? waar?) in hun kruis geschopt zouden zijn. Citaat (blz. 28): *"Female detainees were also subjected to sexual assault and harassment in military and Israel Prison Service facilities, as well as threats to their lives. The sexual assault and harassment included kicking the women's genitals, touching their breasts, attempting to kiss them, and threats of rape."*

De verdere beschuldigingen gaan allemaal over mannen, en zijn evenmin onderbouwd. Om hier een rapport op te baseren dat strooit met grote woorden als 'genocidaal' is ronduit absurd, en het rapport was dan ook geen voorpaginanieuws.

Natuurlijk is het mogelijk dat er Palestijnen slecht behandeld zijn door Israëlische soldaten of gevangenenbewaarders, en als dat zo is, moet dat onderzocht worden. Dat doet Israël in dergelijke gevallen dan ook, zoals bij Sde Teiman. Maar dat is niet waar dit filmpje over gaat. Dit filmpje dient slechts om absurde beschuldigingen een schijn van legitimiteit te geven.

(0:56) *Israël is het niet eens met het oordeel en ontkent de beschuldiging. Ze vinden het oordeel van de VN ongegrond, bevooroordeeld en ongeloofwaardig.*

.....
⁴³⁵ <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2023-12/2023-policy-gender-en-web.pdf>

⁴³⁶ <https://www.timesofisrael.com/5-idf-reservists-indicted-for-severe-abuse-of-palestinian-detainee-at-sde-teiman/>

⁴³⁷ <https://www.timesofisrael.com/idf-reservist-gets-7-months-behind-bars-for-abuse-of-palestinian-detainees/>

Hiermee heeft NOS Stories in theorie ruimte geboden aan de visie van Israël, maar na zulke zware beschuldigingen omkleed met de autoriteit van 'de VN zegt' stelt dit natuurlijk niets voor. Israël wees deze beschuldigingen terecht verontwaardigd⁴³⁸ van de hand,⁴³⁹ maar het is de vraag hoeveel Nederlandse tieners – de doelgroep van NOS Stories is 13- tot 18-jarigen⁴⁴⁰ – hier na dit filmpje nog geloof aan gehecht zullen hebben.

De reden om dit zeer korte filmpje zo uitgebreid te bespreken, is om te laten zien hoe absurd deze beschuldigingen zijn. Overigens zegt het veel over de integriteit van Amnesty dat deze organisatie dit bizarre rapport publiekelijk steunde.⁴⁴¹

Dat NOS Stories dit rapport uitkoos om een instemmend filmpje over te maken, is schandalig.

16. 2023-10-09 NOS op 3: Zo verliep de aanval van Hamas op Israël

https://www.youtube.com/watch?v=t9Cj2tAOf2E&list=PLcz8MliLAY0del9MnmA5Qfsz_50BbDqc4&index=10&ab_channel=NOSop3

Duur van het filmpje: 0.57 minuten.

147.838 weergaven (site geraadpleegd op 7 juli 2025).

KORT:

Redelijk informatief filmpje, wel veel weglating van **relevante informatie**.

ANALYSE:

Vrij zakelijk verslag met veel feiten voor zo'n kort filmpje, al had de presentatrice een wat minder opgewekte stem op kunnen zetten.

(0:15) *Tegelijkertijd verzamelden Hamasstrijders zich op verschillende plekken bij de grens van de Gazastrook. Dat gebied is door Israël totaal afgesloten met muren, hekken en militaire checkpoints.*

Suggestief taalgebruik. Grensovergang van goederen en mensen is gewoon mogelijk. Het accent op 'totaal' is dan ook misleidend. Hier komt bij dat de beheersing van de grens met reden is, en die reden niet genoemd wordt. **Weglating relevante informatie.**

(0:35) *Vervolgens trokken strijders naar tientallen plaatsen in Israël waar mensen werden*

438 <https://x.com/IsraelMFA/status/1900131384439566654>

439 <https://x.com/dannydanon/status/1900193580620103860>

440 <https://over.nos.nl/onze-programmas/nos-stories/>

441 <https://x.com/amnestyusa/status/1900309207527686617>

doodgeschoten en ontvoerd. De zwaarste aanval was hier, op een muziekfestival. Het festival werd van meerdere kanten aangevallen, Minstens 260 festivalgangers werden vermoord. In totaal kwamen zeker 700 Israëliërs om en er werden zo'n 130 mensen ontvoerd.

Het aantal vermoorde Israëliërs was veel hoger, evenals het aantal gijzelaars (een term die door het minder beladen 'ontvoering' nauwelijks wordt gedekt), maar dit filmpje is al twee dagen na 7 oktober gemaakt, toen er nog volop werd gevochten en de definitieve cijfers nog niet bekend waren. Geen melding van het sadistisch gehalte van de moorden, geen melding van het seksuele geweld, terwijl dat wel al bekend was.⁴⁴²

Weglaten relevante informatie: nergens iets over terreur, terroristisch of terroristen. Hamas-terroristen worden drie keer strijders genoemd en een keer militanten.

Op YouTube heeft NOS op 3 onder de video nog een opmerking geplaatst: *"In een minuut kunnen we uiteraard niet alles over dit onderwerp uitleggen. Twee jaar geleden maakten we een langere video over dit onderwerp, die hebben we aan deze video gekoppeld. En we maken deze week meer video's over de situatie, dus houd ons kanaal in de gaten!"*

Later die week kwam de belofte dat zaterdag een langere explainer zou volgen. De analyse van die explainer vindt u op 1.19 2023-10-14 NOS op 3: de Gazastrook uitgelegd.

17. 2023-10-10 NOS op 3: Wat is de Gazastrook?

https://www.youtube.com/watch?v=UL_SGHPJOs0&list=PLcz8MliLAY0deI9MnmA5Qfsz_50BbDqc4&index=13&ab_channel=NOSop3

Duur van het filmpje: 1 minuut.

76.473 weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025).

KORT:

Erg onevenwichtig filmpje, zeker gezien de datum van publicatie. Veel **weglating van relevante feiten**, **suggestief taalgebruik**, en sterk sturende **beelden**.

ANALYSE:

Erg suggestief en eenzijdig filmpje. Valt op door **manipulatieve beelden**. Israël wordt uitsluitend neergezet als dader, de Palestijnen als slachtoffers.

(0:05) *De Gazastrook is één van de gebieden in Israël.*

.....
⁴⁴² <https://www.geenstijl.nl/5172933/liveblog-viii>

Onjuiste weergave van feiten: Gazastrook ligt niet in Israël, het is/was een volledig onafhankelijk Palestijns ministaatje.

(0:08) *Vanuit hier viel Hamas Israël aan.*

Understatement: Hamas pleegde een massamoord op Israëlische burgers.

(0:11) *In dat strookje land, ongeveer twee keer Texel, leven ruim twee miljoen Palestijnen. Héél dicht op elkaar.*

Gaza is een dichtbevolkte kuststrook, maar de woorden *Héél dicht op elkaar* zijn een beetje stemmingmakerij. **Suggestief taalgebruik.**

(0:18) *In 1967 werd Gaza, toen in handen van Egypte, veroverd door Israël.*

Weglating relevante informatie. Egypte bezette Gaza na een aanval op Israël (1948) en Egypte viel in 1967 weer aan, waarna Israël Gaza veroverde in een verdedigingsoorlog. Egypte misbruikte de Gazastrook om guerrillastrijders te trainen bij het opkomend Arabisch patriottisme - en faciliteerde dus aanvallen op Israël. Dat is wat te veel informatie voor zo'n kort filmpje, maar beter was bijvoorbeeld deze zin geweest: "In 1967 was Gaza bezet door Egypte dat Israël aanviel. Toen veroverde Israël Gaza."

(0:22) *Sinds 2005 is het Israëlische leger daar weg.* Niets over de eenzijdige terugtrekking van Israël waardoor Palestijnen voor het eerst in de geschiedenis een eigen onafhankelijk gebied kregen. **Weglating van relevante informatie.**

(0:27) *Het gebied is nog steeds afgesloten, bijna niemand mag daarin of uit.*

Onjuiste informatie.⁴⁴³ Voor 7 oktober werkten tienduizenden Gazanen in Israël, Gazanen werden in Israëlische ziekenhuizen behandeld, en velen gingen regelmatig in het buitenland op vakantie. Dat er beperkingen waren is waar, maar een wezenlijk aspect (er werden met grote regelmaat terroristische (raket-)aanvallen uitgevoerd vanuit Gaza) wordt genegeerd. Overigens erg **suggestief beeldgebruik** om animaties met prikkeldraad over de video te plakken.

(0:31) *Het wordt daarom ook wel de grootste openluchtgevangenis ter wereld genoemd.*

Suggestief, stemming makend, en niet waarheidsgetrouw.

(0:33) *Hamas is er de baas. Een streng Islamitische beweging, door Israël en het westen beschouwd als terroristische organisatie.*

Op zich correct, maar na alle verhullende uitspraken hierboven lijkt het hier slechts om een

.....

⁴⁴³ <https://www.ochaopt.org/content/movement-and-out-gaza-update-covering-april-2023>

mening van 'Israël en bondgenoten' te gaan, terwijl eenvoudig is vast te stellen dat Hamas inderdaad een terroristische organisatie is.

(0:45) Sinds zij (Hamas) Israël aanvielen, bombardeert dat land de Gazastrook, met honderden doden tot gevolg.

Iedere context (massamoord en honderden gijzelaars) weggelaten. Beelden ontploffingen, kolkende zwarte rookwolken, beelden van huilende Palestijnse vrouwen.

(0:51) Naast luchtaanvallen sluit Israël de Gazastrook volledig af. Geen stroom, eten en drinken of brandstof meer.

Dramatische beelden erbij van huizen waarboven in grote zwarte rookwolken langzaam de tekst verschijnt: eten & drinken, brandstof, stroom.

(0:55) Duizenden mensen willen weg, maar de grenzen blijven dicht. Ze kunnen nergens heen.

Dit is inderdaad dramatisch, en daar mag aandacht voor zijn. Waar geen aandacht voor is geweest: dat in diezelfde Gazastrook drie dagen eerder op grote schaal feest werd gevierd toen ontvoerde gijzelaars en dode Israëli's als trofeeën door de straten werden geparadeerd terwijl enthousiaste menigten hen mishandelden.⁴⁴⁴

Algemene opmerking: Palestijnse burgers worden (verbaal en in het beeldmateriaal) neergezet als slachtoffers, terwijl juist Hamas de oorlogsrechtelijk vereiste scheiding tussen civiele doelen en (para)militaire doelen opzettelijk negeert, en het terechte respect van Israël voor deze scheiding misbruikt door de bevolking van Gaza in te zetten als menselijk schild. Dat Israël zich wél aan internationaal recht houdt en daarom probeert de burgerbevolking te ontzien, ziet Hamas als een zwakte om misbruik van te maken.

Op YouTube heeft NOS op 3 onder de video nog een opmerking geplaatst: *"We weten dat we een minuut niet álles over het conflict kunnen uitleggen. We werken aan een langere explainer voor komende zaterdag en maken tot die tijd elke dag kortere video's en podcasts ('Lang verhaal kort') over de situatie. Houd onze kanalen dus in de gaten!"* De analyse van die langere explainer vindt u op 1.19 2023-10-14 NOS op 3: de Gazastrook uitgelegd.

.....
⁴⁴⁴ <https://twitter.com/skjask/status/1754228522296516953>

18. 2023-10-12 NOS op 3: Hoe Israël aan zoveel extra militairen komt

https://www.youtube.com/watch?v=C5FTEvIQTuI&list=PLcz8MliLAY0deI9MnmA5Qfsz_50BbDqc4&index=11&ab_channel=NOSop3

Duur van het filmpje: 1 minuut.

141.269 weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025).

KORT:

zakelijk filmpje, informatief.

ANALYSE:

Feitelijk correct, maar zonder het geven van verdere context over de noodzaak van een verhoudingsgewijs groot leger.

Onder de video heeft NOS op 3 een boodschap geplaatst: *"We weten dat we een minuut niet álles over het conflict kunnen uitleggen. Zaterdag publiceren we een langere explainer en we maken tot die tijd elke dag kortere video's en podcasts ('Lang verhaal kort') over de situatie. Houd onze kanalen dus in de gaten!"*

De analyse van die langere explainer vindt u op I.19 2023-10-14 NOS op 3: de Gazastrook uitgelegd.

19. 2023-10-14 NOS op 3: De Gazastrook uitgelegd

<https://www.youtube.com/watch?v=23KwktyDtrg&t=5s>

Duur van het filmpje: 13.32 minuten

639.087 weergaven (site geraadpleegd 27 juli 2025)

KORT:

Het grootste probleem van dit filmpje is dat NOS op 3 stelde dat deze langere video na een aantal korte video's een volledig beeld zou geven van de aanval van 7 oktober 2023. Dit is niet het geval. In deze video is sprake van **onjuiste informatie**, **weglaten van relevante informatie**, het **verhullen van terrorisme**, en het niet tonen van **verschillende visies**.

ANALYSE:

(0:00) *Er zijn weinig conflicten die zoveel losmaken als het Palestijns-Israëlsche conflict. De regio heeft een geschiedenis van geweld, talloze oorlogen, en bloedige conflicten. Ook nu weer, met de grootste aanval op Israëls grondgebied in vijftig jaar.* Dit is een heel minimale omschrijving van de bloedige pogrom door Hamas: een sadistische moordpartij op meer dan 1200 burgers, en de gijzelneming van 257 burgers waaronder tientallen bejaarden, tientallen vrouwen en tientallen kinderen.

(0:40) *En ongekend bloedige aanvallen door Israël.* **Suggestief taalgebruik.** De bloedigheid is niet in de eerste plaats Israël te verwijten, maar Hamas, doordat die Palestijnse burgers misbruikt als menselijk schild, en zich schuilhoudt in civiele doelen. Hierbij **beelden** van huilende Palestijnen, verwoeste gebouwen, een emotieloos, hard citaat van Netanyahu, en slechts een schetsmatige weergave van de gruweldaden van Hamas en andere terroristen op 7 oktober 2023.

(0:57) *In deze video zoomen we in op de plek waar de Palestijnse militanten die Israël aanvielen vandaan komen: de Gazastrook.* De titel van deze video maakte het al duidelijk: niet het zwaar getroffen Israël moet pal na 7 oktober 2023 centraal staan, maar Gaza. Op de kaart die getoond wordt, staan alleen plaatsnamen in Gaza. Alle zwaar getroffen plaatsen in Israël – Sderot, Kfar Aza, Be'eri, Nahal Oz, Nir Oz, Re'im, Alumim, Kissufim, Ofakim, en het Nova Festival – staan niet op deze kaart. Ook later in de video wordt deze kaart vertoond, zie 5:56, 8:51, 9:58, 10:59 en 13:03. Nooit verschijnen de namen van de Israëlische plaatsen waar een week eerder honderden burgers vermoord werden.

(1:04) *Een plek die de afgelopen decennia zo vaak in het nieuws kwam, en waar het leven zwaarder en zwaarder wordt.* Bijzonder om een week na 7 oktober meteen zo de focus te leggen op het leed in Gaza. (1:12) *vrouw in Gaza vertelt dat ze geen water en elektriciteit heeft. Geen context.*

Wie heeft gezorgd dat er geen water en elektriciteit zijn? Die vraag wordt niet beantwoord.

(1:40) *Er is ontzettend veel te vertellen over de Gazastrook en het grotere conflict, maar de hele geschiedenis uitleggen in één video, dat gaat simpelweg niet.* Deze video laat inderdaad veel weg. De vraag is of de weglatingen selectief zijn.

(1:55) *Aan alle kanten potdicht. **Onjuiste informatie.*** De grens was niet potdicht, elke dag gingen duizenden Gazanen de grens over om in Israël te werken of op reis te gaan.⁴⁴⁵ Verder wordt uitgebreid de Israëlische bewaking beschreven, en wordt slechts in één bijzinnetje Egypte genoemd, terwijl dat land de grens nóg meer gesloten houdt.

(3:15) *Dan komt de Britse minister Balfour met een declaratie. Hij belooft de Joden een eigen plek. In die verklaring staat onder andere ook dit: Arabische inwoners, met alle rechten die ze hebben, moeten daar óók kunnen blijven wonen. Dan: de Tweede Wereldoorlog. Nazi-Duitsland vermoordt systematisch zes miljoen Joden. De Holocaust. Daarna vindt vrijwel de hele westerse wereld dat er een veilige plek moet komen voor Joden. Israël.* Dit suggereert dat de Joden het land Israël 'kregen' uit schuldgevoel over de Holocaust. Een gevaarlijk narratief, zie paragraaf 2.3.7. Verder **weglaten relevante informatie.** De Volkenbond (voorloper van de VN) besloot al twintig jaar voor de Holocaust dat hier een Joods nationaal thuis moest komen.⁴⁴⁶

(3:42) *Joden vinden dat ze altijd al recht hadden op dat land, omdat zij daar óók woonden voordat ze werden verjaagd of zelf vertrokken. Maar ja, het is niet zo dat er daarna niemand meer in dat gebied woonde.* Misleidend. Hieruit zouden kijkers kunnen concluderen dat er in de tussenliggende tijd geen Joden in het land woonden, terwijl er alle eeuwen door grote aantallen Joden gewoond hebben.⁴⁴⁷ Dit wekt de indruk dat Joden niet inheems zijn, maar westerse kolonisten.

(3:53) *Op dat moment leven er ook al Arabieren. En zij willen niet dat er een Joodse staat wordt gesticht op het stuk land waar zij wonen.* Dit versterkt dat verhaal nog verder. Alsof er een homogeen inheems volk was dat verdreven werd door kolonisten.

(3:59) *Hier komen veel religies samen, en allemaal werken en bidden ze naast elkaar.* In werkelijkheid was het een steevast fors betwist gebied met veel conflicten.

(4:04) *In 1947 komt er een verdelingsplan. Groot-Brittannië wil zich na de Tweede Wereldoorlog terugtrekken uit het gebied en de Verenigde Naties willen het verdelen in een Joods en een Palestijns deel. Dat zien de Arabische landen niet zitten. Een jaar later leidt het tot oorlog. Tijdens deze Arabisch-Israëlische oorlog zijn ruim 750.000 Arabische inwoners verdreven of gevlucht.*

Weglaten relevante informatie. De Joodse leider David Ben Goerion accepteerde het partiitieplan, maar direct na het aannemen van Resolutie 181 in november 1947 vielen Arabieren in

445 <https://www.ochaopt.org/content/movement-and-out-gaza-update-covering-april-2023>

446 <https://www.meforum.org/middle-east-quarterly/how-san-remo-birthed-the-jewish-national-home>

447 <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-the-royal-asiatic-society/article/jewish-communities-of-safed-and-jerusalem-during-the-fourteenth-century/DAFA875AAE01C52DEDB26B198731DAE3>

het mandaatgebied Joden aan.⁴⁴⁸ Na het uitroepen van de Israëlische staat in mei 1948 vielen Egypte, Jordanië, Syrië, Libanon en Irak Israël aan. De zin *“Een jaar later leidt het tot oorlog”* verhuult de genocidale bedoelingen van deze landen die Israël aanvielen met de belofte dat zij ‘de Joden de zee in’ zouden drijven.⁴⁴⁹ Een poging een wapenstilstand te verlengen, werd door Egypte opgezegd,⁴⁵⁰ terwijl Egypte zijn greep op de Gazastrook versterkte. Toen het conflict in oktober opnieuw oplaaide, veroverde Israël meer gebieden en isoleerde Gaza verder, teneinde de machtsbasis van Egypte te verzwakken. Daarna werd Gaza níet onafhankelijk of een onderdeel van de Palestijnse staat, maar een bestuurlijk en militair door Egypte gerund gebied.

Doordat de cruciale rol van de Arabische wereld in het conflict wordt weggelaten, wordt wegge-moffeld dat de Nakba uiteindelijk het gevolg is van Arabische agressie - niet Israëlische.

(4:30) *De Palestijnen noemen deze periode de Nakba, de catastrofe, want in 1948 roepen de Joden de staat Israël uit.* **Suggestief taalgebruik** om na de woorden *“Nakba, de catastrofe”* via het redengevend voegwoord *“want”* te verbinden met de stichting van de staat Israël. Alsof het ontstaan van Israël de reden was voor de Nakba, terwijl een vreedzame verdeling van het land mogelijk was geweest als de Arabische landen niet hadden aangevallen.

(4:37) *En zoals je op de kaart ziet: Daarbij eindigen de Arabische inwoners met een stuk minder land dan de Verenigde Naties eerder hadden voorgesteld. Ze krijgen de Westelijke Jordaanoever en de Gazastrook.* **Onjuiste informatie.** Het uitroepen van de staat Israël was niet het moment dat de grenzen fors verschoven ten opzichte van het verdeelingsplan. Die grenscorrectie was het gevolg van de oorlogen in 1948. Verder kregen de Palestijnen de Westbank en de Gazastrook niet, die werden bezet door Jordanië en Egypte. Op het landkaartje verschijnen de teksten ‘bestuurd door Egypte’, en ‘bestuurd door Jordanië’, maar dat is **weglatting van relevante feiten**. Het was een bezetting.

(4:53) *Wie heeft het voor het zeggen in de Gazastrook? Ook daar is geen makkelijk antwoord op. In 1967 verovert Israël het gebied tijdens de Zesdaagse Oorlog.* Hier wordt **weggelaten** dat Egypte het van 1948 tot 1967 voor het zeggen had in de Gazastrook. En in 1967 ging het om een preventieve aanval van Israël na opbouwende regionale spanningen, guerrilla-aanvallen van Palestijnse groeperingen op Israël, hernieuwde blokkade van de Straat van Tiran door Egypte, troepenopbouw in de Sinai en oorlogszuchtige retoriek vanuit Egypte.

(5:06) *Joodse kolonisten stichten er nederzettingen, tot grote woede van de Palestijnen.* Het is vanzelfsprekend dat er miljoenen Arabieren in Israël leven, maar deze Palestijnen accepteren niet dat er Joden in Palestijns gebied wonen, zelfs niet als hun directe voorouders er woonden.⁴⁵¹ Zodra dat gebeurt, worden die Joden kolonisten genoemd. Er zijn overigens genoeg

448 <https://ia601906.us.archive.org/11/items/1948.-a-history-of-the-first-arab-israeli-war/1948.%20A%20History%20of%20the%20First%20Arab-Israeli%20War.pdf> (p. 76 e.v.)

449 https://www.americanthinker.com/articles/2008/04/the_expulsion_libel_1948_arab.html

450 Ibid (p.275)

451 https://blog.nli.org.il/en/gaza_final_days/

historische bronnen⁴⁵² die bevestigen dat er door de eeuwen heen⁴⁵³ Joden in de Gazastrook woonden.⁴⁵⁴

(5:19) *In 2005 trekt Israël zich terug uit Gaza.* Dit was de eerste keer dat Palestijnen een eigen staat kregen. **Weglaten relevante informatie.**

(5:25) *Israël trekt letterlijk de deur achter zich dicht.* **Suggestieve beelden** van militairen die een hek afsluiten. Dit speelt in op het beeld van Gaza als concentratiekamp, terwijl dit gewoon een grensafsluiting was.

(5:51) *Maar echt vrij is Gaza niet. Israël blijft de baas over het luchtruim, de zee, en grote delen van de grens. Zolang dit probleem niet wordt opgelost zal er eigenlijk geen sprake zijn van een beëindiging van de bezetting en blijft Gaza één grote gevangenis.* **Weglaten relevante informatie.** De rol van de tweede intifada wordt volledig genegeerd, terwijl die leidde tot strengere restricties. De keuze voor de woorden 'één grote gevangenis' is **manipulatief taalgebruik**; de grensbewaking was overeengekomen, en binnen Gaza waren mensen vrij hun leven naar de wetten van de (aanvankelijk: gekozen) leiders vrij vorm te geven.

(6:08) *Het blijft extreem gespannen. Binnen een paar weken vliegen er alweer raketten van Gaza naar Israël en andersom.* **Verhullend taalgebruik.** Hier lijkt de agressie van twee kanten te komen, alleen een scherpe luisteraar zal opmerken dat Gaza eerst genoemd wordt als agressor.

(6:31) *De belangrijkste strijdgroep is Hamas. Een fundamentalistisch Islamitische beweging opgericht in de jaren '80 als verzet tegen de Israëlische bezetting. Hamas is ook een politieke partij, zorgt daarnaast voor gezondheidszorg en onderwijs in Gaza en staat vooral bekend om de radicale militaire tak. Het belangrijkste doel van de groep: Een Palestijnse staat stichten en Israël vernietigen.*

Hamas is een afsplitsing van de Palestijnse tak van de Moslim Broederschap. Al sinds 1997 geldt Hamas voor de VS, sinds 2001 voor de EU als terroristische organisatie, niet als een verzetsgroep of strijdgroep. **Verhullen van terrorisme.**

Dit is het enige filmpje in dit hele rapport waar duidelijk genoemd wordt (6:50) dat Hamas Israël wil vernietigen. Dus niet een Palestijnse staat naast Israël, maar in plaats van Israël. Dit nog aangevuld met filmbeelden van Hamasleider Fathi Hammad die zegt (2021): *"Inwoners van Jeruzalem, we willen dat je Joden onthoofd met een mes. Snij ze vanaf hier de keel door."* Inclusief suggestieve gebaren.

452 <https://archive.org/details/majortrendsinjew00scho/page/286/mode/2up> Over Nathan of Gaza (17e eeuw)

453 <https://archive.org/details/the-itinerary-of-benjamin-of-tudela/page/27/mode/2up> P. 28: New Askelon is a large and fair place, and merchants come thither from all quarters, for it is situated on the frontier of Egypt. About 200 Rabbanite Jews dwell here, at their head being R. Zemach, R. Aaron, and R. Solomon; also about forty Karaites, and about 300 Cuthim. In the midst of the city there is a well, which they call Bir Abraham; this the Patriarch dug in the days of the Philistines! Benjamin of Tudela ca 1170.

454 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/history-of-jewish-settlements-in-gaza>

(7:10) Een jaar nadat Israël zich uit Gaza terugtrekt, wint Hamas de verkiezingen. Maar de machtsstrijd tussen Hamas en andere strijdgroepen is er nog steeds. Uiteindelijk grijpt Hamas in 2007 met geweld de volledige macht in de Gazastrook. Daarna besluit Israël om de grensbewaking met Gaza op te voeren omdat Hamas aanslagen pleegt en zegt: wij willen Israël vernietigen. Daarna volgt het ene na het andere bloedige conflict tussen Hamas en Israël. Aanslagen, bombardementen, liquidaties, schietpartijen, raketaanvallen.

Jarenlang vallen door het steeds oploeiende geweld doden en gewonden. Volgens de VN vallen tussen 2008 en 2022 166 Israëlische doden in Israël én de Gazastrook.

Aan Palestijnse kant zijn dat er 5362. Hoewel daar heel belangrijke momenten tussen zitten gaat het voor deze video echt te ver om daar heel precies op in te gaan. En het conflict duurt al zo lang het is echt te simpel om te zeggen: de één valt aan, en de ander reageert. Maar waar het heel kort door de bocht op neerkomt is: Het ene geweld wakkert het andere weer aan. Oftewel: het is een vicieuze cirkel van geweld, waar maar geen einde aan lijkt te komen."

Weglaten relevante informatie. De video noemt wel de aantallen doden, maar legt niet uit waarom er aan Palestijnse kant meer doden vallen dan aan Israëlische kant. Zo ontstaat een suggestief beeld over de agressie en proportionaliteit in handelen van beide partijen. Dit wordt nog weer eens benadrukt door de cijfers in een stellige grafiek te plaatsen. Daarnaast is het wel degelijk zo dat Hamas de agressor is, niet Israël. Doen alsof hier geen onderscheid in valt te maken – vicieuze cirkel – doet geen recht aan de situatie.

(8:30) Hamas zegt dus namens de Palestijnse bevolking in de Gazastrook te vechten. Maar hoeveel Palestijnen ook echt achter Hamas staan, is moeilijk te zeggen. Er zijn Palestijnen die hardop zeggen dat ze Hamas steunen. Maar wie tégen Hamas is, horen we niet, omdat je zoiets niet zonder gevolgen kan zeggen. Hamas voert inderdaad een schrikbewind. Aan de andere kant wezen peilingen in de Palestijnse gebieden na 7 oktober 2023 uit dat de meerderheid van de Palestijnen Hamas steunde.⁴⁵⁵ Dit gold ook voor de Palestijnen van de Westbank die niet onder het schrikbewind van Hamas leven.⁴⁵⁶

(8:43) Goed, de afgelopen jaren is dit hoe de macht grofweg is verdeeld. In Gaza heeft Hamas dus de macht. Israël bewaakt het grootste deel van de grens, en bepaalt volledig wie of wat Gaza in of uit mag. Israël controleert ook het luchtruim en bepaalt tot hoe ver schepen uit Gaza de zee in mogen. Hier wordt weer het beeld neergezet van Israël als onderdrukker en Gaza als openluchtgevangenis. Zie paragraaf 2.3.7.

(9:03) En het ligt nog wat ingewikkelder. Andere landen en groepen hebben misschien geen rechtstreekse macht maar wel invloed in het conflict. Westerse landen steunen Israël, ook financieel. Israël is daardoor militair veel sterker dan Hamas. Door Israël hier als sterk en onkwetsbaar neer te zetten, bevestigt NOS op 3 hier weer het narratief dat Hamas slachtoffer is, wat Israël de

.....
⁴⁵⁵ <https://www.pcpsr.org/en/node/963>

⁴⁵⁶ <https://www.newsmax.com/world/globaltalk/poll-palestinians-hamas/2023/11/20/id/1142943/>

dader maakt. Uitspraken van Hamasleiders, ook ver na 7 oktober 2023,⁴⁵⁷ laten zien dat zij Israël willen vernietigen en denken een goede kans te maken.

(9:23) *Israël heeft één van de meest geavanceerde legers te wereld. Een bekend voorbeeld is het Israëlische afweersysteem Iron Dome. Dat kan een groot deel van de raketten, ook van Hamas, uit de lucht schieten.* Deze zin volgt direct op: *Israël is daardoor militair veel sterker dan Hamas.* Hier geeft de video een puur verdedigend systeem als illustratie van de militaire kracht van Israël.

(9:35) *Hamas werkt dan weer samen met strijdgroepen in onder meer Libanon en heeft landen als Qatar en Iran achter zich staan. Dus ja, wie het nou precies voor het zeggen heeft?* De term 'strijdgroepen' negeert dat het ook hier om door Nederland als terroristische bestempelde organisaties gaat waarmee Hamas samenwerkt. Ook hier wordt, door Hamas desondanks neer te zetten als underdog, weer het slachtoffernarratief gepromoot.

(9:45) *Je kunt je misschien voorstellen: het leven in de Gazastrook is zwaar.* De Palestijnse journalist Hamza Chalan komt aan het woord. Deze Chalan was één van de Hamaspropagandisten die beweerde dat er bij een Israëlisch bombardement op een ziekenhuis honderden doden – volgens hem zelfs minstens 600 doden – waren gevallen.⁴⁵⁸ Dat bombardement bestond niet, al geloofden media wereldwijd de Palestijnse 'journalisten' die dit beweerden.⁴⁵⁹ Het ging om een afgezwaaide raket van Islamitische Jihad en er vielen enkele tientallen doden op een parkeerplaats naast het ziekenhuis. Chalan beweerde dat het ziekenhuis 'nog steeds in brand stond', terwijl het gebouw niet eens geraakt was.⁴⁶⁰ Wat er waar is van zijn verhaal in dit fragment (broer dood, burendood) is dus nogal twijfelachtig.

(9:57) *Al helemaal omdat Israël na Hamas' machtsovername Gaza heeft afgesloten van de buitenwereld. Deze grenzen waar ik het eerder over had, zomaar oversteken? Vergeet het maar. Geldt ook voor handel. Dus voor water, elektriciteit, grondstoffen, voedsel zijn de ruim 2 miljoen inwoners van de Gazastrook voor een groot deel afhankelijk van Israël.* Israël legde waterleidingen aan⁴⁶¹ terwijl Hamas waterleidingbuizen opgroef om er raketten van te maken.⁴⁶² En dit is slechts een voorbeeld van Israëlische pogingen daar iets goeds te doen terwijl Hamas alles richtte op terreur. NOS op 3 had aandacht aan dergelijke zaken kunnen besteden. **Weglaten relevante informatie.**

(10:20) *Het wordt daarom ook wel een openluchtgevangenis genoemd.* Zoals besproken in paragraaf 2.3.7. is de term openluchtgevangenis een activistische term die weinig met de realiteit te maken heeft.

(10:41) *Daar komt dan nog bij dat het geweld tussen Hamas en Israël vaak oplaait en de getroffen*

457 <https://x.com/Osint613/status/1952160470137258121?t=oZluCDI5h0dws4FDtdGLIA&s=08>

458 <https://x.com/CitiznYC/status/1714441303784575265> video interview Chalan door Russia Today.

459 <https://www.politico.com/news/2023/10/23/gaza-hospital-new-york-times-00122986>

460 <https://www.hrw.org/news/2023/11/26/gaza-findings-october-17-al-ahli-hospital-explosion>

461 <https://www.timesofisrael.com/israel-lays-fourth-largest-yet-water-pipeline-to-gaza/>

462 https://www.youtube.com/watch?v=IZn2h_UQ-Hk&ab_channel=TimesNews

gebieden in de Gazastrook door de slechte economie nauwelijks de kans krijgen om weer op te bouwen. Het voedt de woede van Palestijnen richting Israël.

Voor het hele gedeelte vanaf 9:45 geldt: geen **verschillende visies**, uitsluitend het (activistische) Palestijnse perspectief. Geen aandacht voor steeds geavanceerdere raketaanvallen door Hamas, hetgeen vreemd is als de blokkade totaal zou zijn. Geen ruimte voor de Israëlische overwegingen. Niets over de rol van de Tweede Intifada en de rol van Hamas zelf. Selectieve, emotioneel manipulerende beelden, ongeverifieerde verhalen van Gazanen ter ondersteuning van het slachtofferschap van de Gazanen. Geen beelden van de weelde die er in Gaza ook was. Geen ruimte voor reflectie door Israël over het beleid. Met name de slotzin – “*Het voedt de woede van Palestijnen richting Israël*” – legt weer de schuld bij Israël en versterkt het slachtoffernarratief.

(10:54) *En vluchten dan?* **Suggestief taalgebruik.** Hier had ook emigreren kunnen staan.

(10:54) *Zo goed als onmogelijk. De enige manier om het gebied uit te komen is via deze grensovergang met Egypte.* **Onjuiste informatie.** Grensovergang was ook mogelijk naar Israël, mits, net als bij de Egyptische grens, met een geldige reden. Er was dus geen volledig vrij verkeer van personen, wat een heel gebruikelijke constructie is, zelfs tussen bevriende naties.

(11:03) *Maar Hamas ontmoedigt het vertrek uit de Gazastrook, en Egypte zit niet op vluchtelingen te wachten. 'Hamas ontmoedigt.'* **Weglaten relevante informatie:** Hamas voert een dictatoriaal regime en handhaaft een klassenmaatschappij waarin sommigen nooit de strook uit mogen, anderen zo vaak ze willen, en de rest slechts tegen hoge betaling.

(11:10) *De enige optie die jarenlang overbleef: geheime tunnels. Tussen Egypte en de Gazastrook waren rond 2010 honderden ondergrondse tunnels de belangrijkste manier om de blokkades te omzeilen. Op het hoogtepunt waren er naar schatting zo'n 1400. Gaat het nu om smokkelwaren of de mogelijkheid voor Gazanen weg te komen/te vluchten?*

(11:40) *Volgens Israël gebruikt Hamas de tunnels om wapens binnen te smokkelen en aanslagen te plegen. En dus werd het overgrote deel opgeblazen of onder water gezet.* Niet alleen Israël denkt dat, er is uitgebreid bewijs voor. **Weglaten van relevante informatie.** Ook Egypte dacht dat blijkbaar; het was dit land dat tunnels vulde met zeewater.⁴⁶³ Later deed Israël dit ook,⁴⁶⁴ maar nog niet op het moment dat dit filmpje gemaakt werd, terwijl NOS op 3 hier stelt dat Israël dit deed. **Onjuiste informatie.** Verder wordt nog een filmpje getoond (interview met Gazanen in tunnels) dat suggereert dat de tunnels primair bedoeld waren om producten waaraan de Gazaanse bevolking behoefte had te smokkelen. Deze goederen konden legaal ingevoerd worden, dus dit is ook **onjuiste informatie**.

(11:53) *De leefomstandigheden in de Gazastrook zijn alleen maar verslechterd. Volgens een hulporganisatie van de Verenigde Naties leeft meer dan 80 procent in armoede, is bijna de helft werkloos*

463 <https://www.aljazeera.com/features/2015/9/20/strangled-gaza-after-egypt-floods-tunnels>

464 <https://www.aljazeera.com/features/2024/2/3/israel-floods-tunnels-with-seawater-what-impacts-on-gazas-water-supply>

en heeft 95 procent geen toegang tot schoon drinkwater. Dus voor veel mensen in Gaza is de situatie uitzichtloos. Geen woord over de verantwoordelijkheid van Hamas hiervoor. **Weglaten relevante informatie.** Bovendien gebruikt NOS op 3 cijfers van UNRWA, terwijl andere (Palestijnse) bronnen andere cijfers geven.

- Al naar gelang de bron ligt het armoedepercentage in Gaza voor 7 oktober 2023 duidelijk lager (53% volgens het Palestinian Central Bureau of Statistics⁴⁶⁵) dan het cijfer van UNRWA.
- Het werkloosheidscijfer wordt sterk gekleurd door de grote verschillen tussen werkloosheid onder de mannelijke beroepsbevolking (41.9%) en onder de vrouwen (65%). Culturele normen kunnen hierin een rol spelen.⁴⁶⁶
- 97% van het grondwater is niet geschikt voor consumptie, maar dat betekent niet dat 95% van de bevolking geen toegang heeft tot drinkwater. 90% kocht drinkwater van "privé-ontziltinstallaties".⁴⁶⁷ In de chaos van de oorlog zal het veel slechter zijn. Water dat de strook in wordt gebracht, wordt vaak niet gedistribueerd⁴⁶⁸ of van de bevolking afgepakt.⁴⁶⁹

(12:42) *Oké, terug naar de aanval van Hamas. Het is de grootste aanval op Israëlisch grondgebied in vijftig jaar. Nu is het oorlog. Op het moment dat wij deze video maken zijn er aan beide zijden al meer dan duizend doden gevallen. Vooral onschuldige burgers.* Direct na 'onschuldige burgers' toont NOS op 3 beelden van Gaza. Vreemde keus van beelden één week na de slachting van 7 oktober 2023. Dat dankzij de 'menselijk-schild'-tactiek van Hamas⁴⁷⁰ in Gaza veel burgerdoden vallen is een onderdeel van de propagandaoorlog van Hamas, zie paragraaf 4.2.

(12:42) *Houdt het ooit op? Nou, experts die wij spraken zeggen: Zolang de situatie in en rond de Gazastrook blijft zoals die nu is lijkt het een vicieuze cirkel van geweld te blijven.* Waarmee de agressie van terreurgroep Hamas tegen onschuldige burgers al een week na 7 oktober gelijk gesteld wordt aan de zelfverdediging van democratische rechtsstaat Israël.

Belangrijke punten:

- Eerder in de week na 7 oktober vermeldde NOS op 3 onder korte video's dat natuurlijk niet in 1 minuut alles uit was te leggen, en dat meer uitleg zou volgen. *"Zaterdag publiceren we een langere explainer en we maken tot die tijd elke dag kortere video's en podcasts ('Lang verhaal kort') over de situatie. Houd onze kanalen dus in de gaten!"* Dit is dus die explainer, en die kiest exclusief voor een uitleg waarin geen plaats is voor het perspectief van het zwaar getroffen Israël.
- Deze video is gemaakt één week na de terroristische aanval van Hamas op 7 oktober 2023, en in de hele video komt het woord terreur – of daarvan afgeleide termen – niet voor. In de hele video komt nergens aan bod dat Israëlische dorpen met grof geweld zijn overvallen, dat honderden jonge mensen zijn afgeslacht op een muziekfestival, dat honderden onschuldige Israëlische burgers – waaronder tientallen kinderen – zijn ontvoerd naar Gaza. Helemaal niets. De hele video is erop gericht om het leed in Gaza centraal te

465 <https://www.pcbs.gov.ps/site/881/default.aspx>

466 Ibid

467 <https://ehjournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12940-025-01191-6>

468 <https://x.com/EFischberger/status/1949550057809936441>

469 <https://x.com/afalkhatib/status/1942307221649469904>

470 <https://www.nytimes.com/2024/07/13/world/middleeast/hamas-gaza-israel-fighting.html>

stellen. Het is bijna overbodig om dit hierna nog te vermelden, maar natuurlijk is er ook geen enkele aandacht voor de juichende menigten in de straten van Gaza toen daar de dode en levende gijzelaars als trofeeën werden binnengebracht.

- Het is wel zo dat deze video informatie bevat die in geen enkele andere voor dit rapport geanalyseerde video voorkwam. Dit is het enige filmpje in het hele rapport waarin duidelijk wordt dat Hamas Israël wil vernietigen. Deze informatie krijgen de jonge kijkers pas na bijna zeven minuten, en dit weegt niet op tegen de vele **beschuldigingen** tegen Israël, de **onjuiste informatie**, en het weglaten van **relevante informatie** in deze zelfde video. Alles bij elkaar zorgt dit ervoor dat de rol van Hamas en van de Palestijnen zelf niet of nauwelijks benoemd wordt, en dat de dader-slachtoffer verhouding na 7 oktober is vastgelegd: Israël is de dader, de Palestijnen zijn slachtoffers.
- De geraadpleegde experts zijn Peter Malcontent en Leo Kwartan, die beiden niet neutraal staan in dit conflict, zie paragraaf 2.7.

20. 2023-10-18 NOS op 3: Wat is de Nakba?

https://www.youtube.com/watch?v=ih0tp5WIs5I&list=PLcz8MiiLAY0deI9MnmA5Qfsz_50BbDqc4&index=23&ab_channel=NOSop3

Duur van het filmpje: 0.58 minuten.

32.790 weergaven (site geraadpleegd op 7 juli 2025).

KORT:

De titel past niet bij het filmpje. Verder veel **suggestief taalgebruik** en **weglating van relevante feiten**, maar het is dan ook een erg kort filmpje.

ANALYSE:

Eigenlijk geeft dit filmpje geen antwoord op de vraag in de titel. In plaats daarvan vertelt het hoe de Palestijnen van nu zich de Nakba herinneren, en dat zij bang zijn dat zij gewelddadig verdreven zullen worden. In dit narratief is Israël al 75 jaar oppermachtig en gewelddadig.

(0:00) *Honderdduizenden Gazanen op de vlucht zonder ook maar iets, uit angst voor Israëlische bommen en de dreiging van een massale Israëlische inval.* **Suggestief taalgebruik.** Meteen is een sterk beeld neergezet van doodsangst en enorme dreiging.

(0:21) *honderden Palestijnse dorpen werden toen verwoest of ingenomen door zogenoemde Zionistische milities die na de Holocaust vochten voor een eigen Joodse staat.* **Suggestief taalgebruik** (verwoest, ingenomen) waarin veel agressie van Joodse kant wordt gesuggereerd. **Weglating van relevante informatie** en nuance. Er was veel geweld van de Arabische bevolking tegen de Joodse bevolking al vanaf het moment dat de VN het verdeelingsplan (resolutie 181)

aannamen.⁴⁷¹ Verder hadden de Joodse verzetsgroepen⁴⁷² die nu samenwerkten en uiteindelijk de IDF vormden (Haganah, Palmach, Irgun, Lehi en Gadna) instructies om vreedzame Arabische dorpen met rust te laten,⁴⁷³ wat ze doorgaans ook deden. Het filmpje laat ook weg dat die nieuwe Joodse staat door vijf Arabische landen (Egypte, Jordanië, Syrië, Libanon en Irak) werd aangevallen, wat de machtsverhoudingen in een ander licht zet.

(0:37) *nu 75 jaar later wil Israël na terreuraanslagen van Hamas Gaza binnenvallen, en vluchten opnieuw een miljoen Palestijnen.* Het woord 'opnieuw' legt nogmaals de link met de Nakba, wat van Israël daders maakt en van Palestijnen slachtoffers, ondanks de vrij onopvallende toevoeging 'na terreuraanslagen van Hamas'.

21. 2023-10-21 NOS op 3: Oorlog in Gaza: wie steunt wie?

<https://www.youtube.com/watch?v=j7CitkYqbYk>

Duur van het filmpje: 15.13 minuten.

260.682 weergaven (site geraadpleegd 7 juli 2025).

KORT:

Dit filmpje geeft een redelijk beeld van de internationale betrokkenheid bij dit conflict, maar er is vaak sprake van **weglaten van relevante feiten**, van **onjuiste informatie**, en op sommige punten zelfs van ernstige misleiding.

ANALYSE:

(1:37) *Op 7 oktober pleegt Hamas een terreuraanslag op Israël die door Israël wordt beantwoord met grootschalige bombardementen in de Gazastrook.* De terreuraanslag van Hamas had ook grootschalig (of een vergelijkbare term) genoemd kunnen worden.

(3:12) *Aan geen enkel ander land gaf Amerika zoveel geld.* **Weglaten relevante feiten.** Het is niet echt een gift. Het dient ook Amerikaanse strategische belangen. Ook is Israël verplicht om

471 <https://www.britannica.com/event/1948-Arab-Israeli-War#ref377590> Quote: "In December 1947 Palestinian Arabs set out on a campaign to secure Arab rule over the Arab towns and villages."

472 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/the-role-of-jewish-defense-organizations-in-palestine-1903-1948>

473 <https://vdoc.pub/documents/the-birth-of-the-palestinian-refugee-problem-revisited-7lkubkaunup0> Citaat uit The Birth Of The Palestinian Refugee Problem Revisited van Benny Morris: "The resultant definition and refinement of Haganah policy was embodied in a two-page memorandum by Yadin sent to all units, entitled 'Instructions for Planning Initiated Operations', dated 18 January 1948. The targets for reprisals were to be selected from those enumerated in 'Tochnit May 1946', but subject to two qualifications, namely (a) 'not to spread the disturbances . . . to areas so far unaffected . . .', and (b) there should be 'an effort to hit the guilty, while acknowledging the impossibility of [precise] individual targeting; to distinguish between [friendly and unfriendly] Arab villages'."

vrijwel alle militaire aankopen bij de Amerikaanse wapenindustrie te doen.⁴⁷⁴

(3:28) *Elke Amerikaanse president stond achter Israël vanaf het moment dat de staat werd gesticht in 1948. Onjuiste informatie.* De VS steunden Israël niet met daden in 1948, er was zelfs een wapenembargo.⁴⁷⁵ Omdat de Arabische aanvallers wel wapens kregen (van Groot-Brittannië) was dit een enorm probleem voor Israël. Alleen via Tsjecho-Slowakije⁴⁷⁶ en de zwarte markt kon Israël aan wapens komen. Pogingen van individuele Amerikanen om wapens naar Israël te smokkelen, leidden tot FBI-onderzoeken en rechtszaken.⁴⁷⁷

(3:42) uitspraak Amerikaanse president Truman: *"We hebben de Israëlische regering in Palestina opgezet en hebben wat Arabieren weggehaald. De Joden hebben een regering gevormd."* Deze woorden van Truman waren niet waarheidsgetrouw. Hij deed de uitspraken rond 1963 voor een documentaire.⁴⁷⁸ Vermoedelijk wilde hij zijn eigen rol in 1948 meer pro-Israël kleuren. Het is bedenkelijk dat de NOS dit omstreden filmpje kiest voor deze video, terwijl de redactie ook had kunnen kiezen voor de werkelijke geschiedenis zoals vastgelegd in de hierboven geciteerde documenten. Zo wordt de **onjuiste informatie** van 3:28 nog verder versterkt. Deze onwaarheden bieden een voedingsbodem aan het narratief dat Israël een koloniaal project van de Amerikanen zou zijn, waarbij de Arabieren gedeporteerd zouden zijn om plaats te maken voor de Joodse 'kolonisten'. Dit is erger dan **onjuiste informatie**, dit is **misleiding**.

(4:05) *En een recenter voorbeeld: Trump, die de Amerikaanse ambassade verhuisde van Tel Aviv naar Jeruzalem. En zich met dit statement... "Daarom heb ik besloten dat het tijd is om Jeruzalem officieel te erkennen als de hoofdstad van Israël." ...een hoop woede op de hals haalt.* De Amerikaanse steun is vaak opportunistisch, bedoeld om kiezersgroepen te paaien. Het Amerikaanse congres besloot al in 1995 met overweldigende meerderheid⁴⁷⁹ dat de ambassade naar Jeruzalem verplaatst moest worden, in de veilige wetenschap dat de presidenten dit eindeloos uit konden stellen. Een mooi gebaar, zonder gevolgen. President Clinton en president Bush beloofden in verkiezingstijd de ambassade te verplaatsen, maar deden het niet, Obama beloofde het niet, en Trump beloofde het en deed het in 2018.

(5:02) Marieke de Vries, VS-correspondent NOS: *"Na de Tweede Wereldoorlog was Amerika één van de grootste voorvechters van een onafhankelijke staat Israël. Ze waren zelfs de eerste die het land erkende. Want de Amerikaanse regering destijds vond dat dat de enige juiste reactie was op de Holocaust. Om de Joden een eigen staat te geven. En bovendien konden ze zelf ook wel een goede bondgenoot in de regio gebruiken, omdat de Russen steeds meer invloed leken te krijgen in het Midden-Oosten."* **Weglatting relevante feiten.** In de eerste plaats is dit geschiedschrijving achteraf (en het wapenembargo in 1948 was nogal een vreemde manier om een dergelijk

474 <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/09/14/fact-sheet-memorandum-understanding-reached-israel>

475 <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1949v06/d932>

476 <https://www.cambridge.org/core/books/abs/israels-moment/us-and-un-arms-embargo-november-1947may-1948/B705968B86E9AA2DC42FED7B70AFB100>

477 <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1948v05p2/d512>

478 <https://www.trumanlibrary.gov/movingimage-records/mp80-5>

479 <https://www.congress.gov/104/plaws/publ45/PLAW-104publ45.pdf>

'bondgenootschap' te beginnen) en in de tweede plaats erkende de USSR Israël ook al snel (drie dagen na de VS) omdat de Russen in Israël een kans zagen om de Britten dwars te zitten.

(5:38) nog steeds Marieke de Vries: *"Sindsdien kunnen ze rekenen op de onvoorwaardelijke steun van Amerika, en zijn ze de grootste ontvanger van buitenlandse hulp van de Verenigde Staten. Jaarlijks krijgen ze zo'n 3 miljard dollar op hun rekening gestort. Die steun blijft zo groot vanwege hun strategische ligging in het Midden-Oosten, maar ook vanwege de invloedrijke Joodse gemeenschap in de VS."* **Onjuiste informatie:** zeker onder Obama en Biden was de Amerikaanse steun voor Israël niet onvoorwaardelijk.⁴⁸⁰ **Weglaten relevante informatie:** die miljarden krijgt Israël niet alleen vanwege strategische overwegingen, het is ook een indirecte subsidie van de Amerikaanse wapenindustrie, al heeft Israël er natuurlijk wel voordeel van.

(6:49) *In 1948 verenigen Egypte, Syrië, Libanon, Jordanië en Irak zich in een oorlog tegen de vestiging van de staat Israël. En die steun aan de Palestijnen is iets wat deze landen jarenlang verbindt.* **Onjuiste informatie.** Dit was niet zozeer steun aan de Palestijnen (die toen nog niet zo genoemd werden), het was vooral verdediging van de Arabische eer en verzet tegen de vestiging van een Joodse staat. In de islamitische wereld hoorden Joden zich te onderwerpen aan moslims (dhimmi-status⁴⁸¹) en dat Joden moslims zouden regeren paste daar niet in.⁴⁸² Dat blijkt ook wel uit het feit dat de Arabische wereld geen probleem had met de bezetting van de Westbank en Gaza door Jordanië en Egypte van 1948-1967; het doel was niet een Palestijnse staat, maar het ongedaan maken van een Joodse staat.

(8:16) *De ogen zijn gericht op Egypte, vanwege deze grens met de Gazastrook. Dat stukje land zit al jaren potdicht, niemand mag er zomaar in of uit.* **Onjuiste informatie.** Elke maand gingen tienduizenden Gazanen de grens over om in Israël te werken, ziekenhuizen te bezoeken, of om andere redenen te reizen.⁴⁸³ Ook Egypte stond elke maand een paar duizend reizigers toe.

Van 9:22 tot 10:01 bespreekt de video andere Arabische landen die zich aan hebben gesloten bij de Abrahamakkoorden, maar noemt nergens dat de Palestijnen in deze landen ook veel goodwill verloren doordat zij voor problemen zorgden. Dit is **weglaten van relevante informatie**. Genoemd had mogen worden dat Palestijnen in Jordanië en Libanon een burgeroorlog veroorzaakten of aanwakkerden, en dat na de Palestijnse steun voor de inval van Saddam Hoessein 400.000 Palestijnen Koeweit uit werden gezet.⁴⁸⁴

(10:03) *Zo stelt Qatar zich juist op als bemiddelaar. Dat land - waar we in een eerdere video al eens dieper zijn ingedoken is schatrijk door de gas en olie en speelt ook een belangrijke rol in deze oorlog. Aan de ene kant heeft Hamas er een kantoor aan de andere kant heeft de Amerikaanse luchtmacht er een belangrijke basis. Dat geeft Qatar een unieke positie. De VS ziet Qatar als een belangrijke niet-NAVO-bondgenoot. Maar ook: het is nu een van de weinige landen die in contact*

480 <https://www.spiked-online.com/2024/04/11/bidens-creeping-betrayal-of-israel/>

481 <https://www.rootsmetals.com/blogs/news/humiliation-and-the-jewish-dhimmi>

482 <https://www.jpost.com/opinion/the-triumph-of-the-dhimmi-469876>

483 <https://www.ochaopt.org/content/movement-and-out-gaza-update-covering-april-2023>

484 <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/palestinians-and-gulf-crisis>

kan komen met Hamas. **Weglaten relevante informatie.** Qatar pompt miljarden in omkoping en propaganda⁴⁸⁵ en speelt mogelijk een grote rol in de sterke toename van antisemitisme op Amerikaanse universiteiten.⁴⁸⁶

(11:21) *Een strijd om grondgebied tussen Israël en Egypte en Syrië.* Dat is een simplificatie van de Jom Kippoeroorlog en **weglating van relevante feiten.** Egypte en Syrië vielen Israël aan met de bedoeling het land van de kaart te vegen.

(13:00) *...geeft geld en wapens aan Hezbollah, de politieke partij en militante beweging...* **Verhullen terrorisme.** Hezbollah staat op verschillende terreurlijsten. 13:49 *Internationaal worden die groepen juist gezien als terroristische organisatie.* Later wordt dus wel genoemd dat het om terroristische organisaties gaat, maar 'gezien als' zwakt dit weer af. Dat dit terroristen zijn, is niet zomaar een mening, dat is een afgewogen oordeel ondersteund door uitgebreid onderzoek. Westerse landen verklaren niet zomaar een organisatie tot terroristisch.

Opmerking: In deze video is vooral de misleidende berichtgeving over Amerikaanse steun aan Israël in 1948 opvallend, zeker omdat de indruk wordt gewekt dat het hier om een gedegen productie gaat. In de verantwoording op YouTube staat: *We bedanken Midden-Oosten deskundige Gertjan Hoetjes en Midden-Oosten expert Paul Aarts voor het tegenlezen met ons script. Daarnaast danken we onze eigen correspondenten Marieke de Vries en Daisy Mohr voor hun expertise en NOS-collega Miral de Bruijne voor het tegenlezen van ons script.* Als deze Midden-Oostendeskundigen en ervaren journalisten inderdaad het volledige script hebben gelezen, is het zorgwekkend dat zij niet hebben ingegrepen bij het **weglaten van relevante informatie** over het Amerikaanse wapenembargo, en zelfs niet bij het invoegen van het filmpje van oud-president Truman waarin hij **onjuiste informatie** gaf over de Amerikaanse steun voor Israël in 1948.

22. 2023-10-26 NOS op 3: Wat is Hezbollah?

https://www.youtube.com/watch?v=mBqMVfOCpaQ&list=PLcz8MliLAY0deI9MnmA5Qfsz_50BbDqc4&index=16

Duur van het filmpje: 0.58 minuten

71.167 weergaven (site geraadpleegd 8 juli 2025).

KORT:

uit dit filmpje wordt niet duidelijk dat Hezbollah een terreurorganisatie is en dat de term verzetsbeweging ernstig tekort schiet. Het feit dat Hezbollah Israël wil vernietigen maakt van Hezbollah de agressor in dit conflict, niet Israël. Dit blijft vaag door **weglating van relevante feiten.**

⁴⁸⁵ <https://www.wsj.com/world/middle-east/qatar-us-influence-spending-7a64dd75>

⁴⁸⁶ <https://isgap.org/follow-the-money/>

ANALYSE:

Een korte uitleg over Hezbollah waarin men niet vertelt wie of wat Hezbollah is en wat haar doelen zijn. Daarnaast vermeldt het filmpje niet dat Hezbollah direct na de aanval van Hamas op 7 oktober 2023 het noorden van Israël met raketten ging bestoken en daarmee een tweede front opende in deze oorlog. **Weglaten van relevante informatie.**

(0:06) *Israël vecht niet alleen tegen Hamas. Ook hier in het Noorden wordt gevochten en slaan mensen op de vlucht.* **Weglaten relevante informatie.** Het ging hier om Israëlische burgers die moesten vluchten.

(0:15) *Hezbollah is Arabisch voor partij van God en is een militante organisatie in Libanon.* **Verhullen van terrorisme.** Hezbollah is een terreurgroep. In de VS staat de hele organisatie op de terreurlijst,⁴⁸⁷ in de EU de militaire vleugel.⁴⁸⁸

(0:21) *...ontstaan in de jaren als guerrillagroep tegen Israël.* Hezbollah slechts een guerrillagroep of verzetsgroep noemen is **verhullen van terrorisme** gezien de doelen die de beweging nastreeft.⁴⁸⁹

- De vernietiging van Israël⁴⁹⁰
- Het einde van Westerse onderdrukking in de regio
- De oprichting van een islamitische staat in Libanon
- De verdediging van Libanon, Palestina en Syrië.

(0:22) *Het Israëlische leger bezette toen het zuiden van Libanon.* **Weglaten relevante informatie.** Hier is weggelaten dat Israël destijds binnenviel en gebieden bezette om een einde te maken aan de aanvallen door Palestijnse milities (PLO)⁴⁹¹ zoals in 1978 (de Kustweg aanslag 11-03-1978)⁴⁹².

(0:32) *gesteund door Iran strijden ze net als Hamas tegen Israël.* Dit bagatelliseert de sterke band tussen Iran en Hezbollah.

(0:47) *tot nu toe bestoken Hezbollah en Israël elkaar vooral nog met raketten maar Israëliërs en Libanezen zijn bang dat het daar niet bij blijft.* **Weglaten relevante informatie.** Hezbollah is de agressor en bestookt civiele doelen terwijl Israël in reactie daarop zeer gericht – in eerste instantie vooral met drones – Hezbollahstrijders en militaire doelen beschiet.

.....
487 <https://www.state.gov/foreign-terrorist-organizations>

488 https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=oj%3AJOL_2022_025_R&utm_

489 <https://ict.org.il/UserFiles/The%20Hizballah%20Program%20-%20An%20Open%20Letter.pdf>

490 <https://www.thejc.com/news/israel/hezbollah-chief-calls-israel-a-cancerous-growth-which-must-be-destroyed-nweh5h5t>

491 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/shlomo-argov>

492 <https://israeled.org/coastal-road-massacre/>

23. 2023-11-04 NOS op 3: De Westelijke Jordaanoever uitgelegd

<https://youtu.be/fMg9GZLgMTg?si=Ck4AIYXttbft2nLY>

Duur van het filmpje: 14.23 minuten.

186.205 weergaven (site geraadpleegd op 8 juli 2025).

KORT:

In dit filmpje is geen sprake van **verschillende visies**, alles is beschreven vanuit Palestijns gezichtspunt en het verhaal is nog onevenwichtiger door weglating van veel **relevante informatie**. De boodschap is dat Israël de agressor is en de Palestijnen de slachtoffers zijn. Alles wat daarmee in tegenspraak is, is weggelaten.

ANALYSE:

De titel geeft aan dat het om een uitleg gaat over de Westelijke Jordaanoever, maar essentiële delen uit de geschiedenis zijn weggelaten.

(0:00) *Je tijdlijn staat er vol mee. De meest verschrikkelijke beelden uit de Gazastrook. Maar terwijl de wereld kijkt naar dit stukje grond, gaat het nog geen honderd kilometer verderop ook helemaal mis.* **Suggestief beeldgebruik.** Door een uitleg over de Westelijke Jordaanoever te beginnen met beelden van bombardementen en puinhopen in Gaza wekt NOS op 3 de indruk dat de situatie op die twee plaatsen vergelijkbaar is.

(0:16) *Gewapende kolonisten en Israëlische militairen vallen Palestijnen aan.* **Weglaten relevante feiten.** Dit wekt de indruk dat onschuldige Palestijnen voortdurend slachtoffer zijn van zinloos geweld van Israëlische kant, terwijl er veel Palestijnse agressie is. Bovendien ontbreekt uitleg over wat de aanleiding is voor de militaire aanwezigheid: Israël is volgens de Oslo akkoorden verantwoordelijk voor de veiligheid in regio B en C. In regio B is de veiligheid een gezamenlijke verantwoordelijkheid met de Palestijnse Autoriteit. In de Westbank vinden tussen de Israëlische en Arabische bewoners regelmatig conflicten plaats. Aan de kant van de Palestijnen zijn de milities verenigd in diverse officieel als terreurorganisaties bestempelde groeperingen.⁴⁹³ De Israëlische militairen zijn actief in het voorkomen en terugdringen van terrorisme. Terroristische aanslagen vinden plaats in- en vanuit de Westelijke Jordaanoever in Israël. De militairen doen counterterreuraanvallen in regio A. In de periode oktober t/m december 2023 zijn door Palestijnen alleen al vanuit de Westelijke Jordaanoever en Jeruzalem 1.062 terroristische aanslagen gepleegd.⁴⁹⁴

⁴⁹³ <https://www.nytimes.com/2024/12/14/world/middleeast/palestinian-authority-west-bank-israel.html>

⁴⁹⁴ <https://www.gov.il/en/pages/wave-of-terror-october-2015>

(0:30) *In deze video hebben we het over de bezetting van de Westelijke Jordaanoever. Bezetting (hier met sterke klemtoon) klinkt voor de meeste mensen niet als een neutrale term, het heeft een sterke negatieve connotatie. Juridisch gezien is het op zich wel een neutrale term, maar er zijn natuurlijk grote verschillen tussen militaire bezettingen. In Nederland roept het al snel associaties op met de Duitse bezetting, terwijl het hier om een heel andere zaak gaat. Zo was de Westelijke Jordaanoever nooit een soeverein land, en geen enkel ander land kan er legitiem aanspraak op maken. Dat de Oslo Akkoorden geen vervolg hebben gekregen, kan niet alleen Israël worden verweten. Militair bestuur zou volgens sommige juristen⁴⁹⁵ een betere term zijn.*

(0:53) *Een stuk land tussen Israël en de rivier de Jordaan - vandaar de naam. **Weglatting relevante feiten.** Deze streken heten Samaria en Judea, maar die namen waren duidelijk verbonden met de Joodse geschiedenis van het gebied. De naam *Westelijke Jordaanoever* is (behalve een geografische aanduiding) ook een 'neutrale' naam die deze link verhuult.*

(1:00) *Zie je deze lijn? Dat is een gigantische barrière die Israël gebouwd heeft. Muren en hekken van bijna 10 meter hoog, dwars door steden als Bethlehem en Jeruzalem. Sinds 2002 is daar telkens een stukje bij gekomen, volgens Israël om Israël's te beschermen tegen Palestijnse aanvallen. **Weglatting relevante feiten**, namelijk de onderbouwing van dit Israëlische standpunt. De muur is gebouwd in de periode 2002-2006. Voor de bouw van de muur waren er op dagelijkse basis door heel Israël terroristische aanslagen. Na de bouw is het aantal drastisch verminderd.⁴⁹⁶ "Volgens Israël" is hier dus **suggestief taalgebruik**: het gaat om feiten.*

(1:21) *Israël heeft op de Westelijke Jordaanoever militairen, checkpoints en eigen snelwegen aangelegd die Palestijnen die op de Westoever wonen, niet mogen gebruiken. **Onjuiste informatie.** In feite zijn er geen snelwegen die niet toegankelijk zijn voor Palestijnen.⁴⁹⁷ De getoonde video is een afslag naar een Joodse woonplaats, geen 'eigen snelweg'. Alleen toegangswegen naar Israëlische woonplaatsen waar Palestijnen niets te zoeken hebben zijn niet toegankelijk voor Palestijnen (uit veiligheidsoverwegingen). De wegen zijn wel toegankelijk als dit overlegd is en er toestemming voor is. De dorpen en steden waar Palestijnen werken en boodschappen doen, zijn toegankelijk.*

(1:31) *Gevolg voor de Palestijnen: zij kunnen zich niet vrij bewegen. Want naast die 3 miljoen Palestijnen wonen hier ook zo'n 700 duizend Israëlische kolonisten die dus wél langs die checkpoints, barrière en over die speciale snelwegen mogen. **Weglaten relevante informatie.** Israël's en Palestijnen moeten allemaal via de checkpoints, al is de wachttijd voor Israël's meestal veel korter. Hoe lang het wachten duurt, hangt af van de dreiging van dat moment. Dat is zowel in Israël als op de Westbank zo. De term kolonisten is trouwens **suggestief taalgebruik**.*

495 <https://www.cambridge.org/core/journals/israel-law-review/article/west-bank-as-occupied-territory-the-irrelevance-of-the-mandate-and-the-lack-of-jordanian-sovereignty/A8EE21814A6B99109895C27BA4F6C874>

496 <https://www.idf.il/en/mini-sites/palestinian-terrorism/setting-the-facts-straight-on-the-security-fence/>

497 <https://honestreporting.com/debunking-the-jews-only-roads-charge/>

Later legt de video uit dat er A, B, en C-gebieden bestaan. De situatie zoals hierboven beschreven geldt deels voor gebied C waar Israël het beheer voert. In gebied A en B heeft de PA (Palestijnse Autoriteit) zeggenschap. Een belangrijk detail is dat snelwegen kriskras door de gebieden A, B en C gaan. Gebied A is verboden terrein voor Israëli's, eveneens uit veiligheidsoverwegingen.⁴⁹⁸ Israëli's kunnen zich dus ook niet vrij bewegen. Bij toegangswegen naar gebied A staan rode borden die aangeven dat het verboden is om als Israëliër daar te komen (screenshot uit de video).

Soms zijn er gescheiden banen in Israël, op de Westbank en bij de vele controleposten.⁴⁹⁹ Deze controles zijn sterk uitgebreid na de golf van geweld tijdens de tweede Intifada waarbij Israël werd overspoeld met Palestijnse zelfmoordaanslagen. Dat de controles nodig zijn wordt nog dagelijks bewezen door de vele illegalen – waaronder terroristen – die Israël proberen in te komen.

(2:16) *Oké, dus drie zones, een honderden kilometers lange barrière, checkpoints, kolonisten, militairen.* Wel kolonisten en militairen noemen, en niet de aanwezigheid van terroristen en terreurorganisaties. **Weglaten relevante informatie.** Op de Westbank opereren meerdere terreurorganisaties, zoals Al Aqsa Martelarenbrigades,⁵⁰⁰ Hamas, Palestinian Islamic Jihad⁵⁰¹ en PFLP.⁵⁰² Inclusief alle kleine splinterorganisaties zijn er wel vijftig terreurgroepen op de Westbank.

(3:07) *Bovendien, zeggen ze, honderden jaren voor Christus woonden daar ook al Joden in een plek die toen al Israël zou hebben geheten.* Hiermee wekt de presentator de indruk dat dit mogelijk niet zo is. **Onjuiste informatie.** De belangrijkste bron voor het bestaan van de staat Israël in vroegere tijden is natuurlijk de Bijbel, die niet alleen een religieus boek is, maar ook veel geschiedschrijving bevat. Wie dit als bron te mager vindt, kan afgaan op archeologische⁵⁰³ opgravingen⁵⁰⁴ die laten zien⁵⁰⁵ dat de geschiedenis van Israël⁵⁰⁶ in dit land duizenden⁵⁰⁷ jaren⁵⁰⁸ teruggaat.

498 <https://www.timesofisrael.com/man-infamous-for-2000-lynching-of-soldiers-in-ramallah-said-killed-in-gaza-strike/>

499 <https://english.mod.gov.il/Departments/Pages/CrossingAuthority.aspx>

500 <https://www.cfr.org/backgrounder/al-aqsa-martyrs-brigade>

501 <https://www.cfr.org/backgrounder/palestinian-islamic-jihad>

502 <https://palquest.palestine-studies.org/en/highlight/23332/popular-front-liberation-palestine-%E2%80%93-pflp>

503 <https://www.britannica.com/biography/Merneptah>

504 <https://www.newworldencyclopedia.org/entry/Omri>

505 <https://www.timesofisrael.com/tel-dan-stele-oldest-archaeological-evidence-of-king-david-comes-to-nys-jewish-museum/>

506 <https://www.labrujulaverde.com/en/2019/04/kurkh-monolith-the-first-documentary-reference-to-israel-and-the-arabs/>

507 <https://etc.worldhistory.org/photos/black-obelisk-of-shalmaneser-iii-british-museum/>

508 <https://www.britannica.com/biography/Hoshea>

(3:13) *Met andere woorden: veel Joden vinden dat zij recht hebben op dat land.* Dit wekt de indruk alsof dit niet waar is, of nergens op is gebaseerd. Terwijl de voortdurende Joodse bewoning van dit land gedurende duizenden jaren tot 1948 anders laat zien.⁵⁰⁹

(3:18) *We kunnen in deze video niet ingaan op de hele geschiedenis van dit gebied.* Dit is begrijpelijk, maar de weglatingen zouden niet moeten leiden tot een eenzijdig beeld van de situatie.

(3:32) *En de naam Palestina klinkt ook al eeuwen. Niet als een land maar meer als regio tussen de Jordaan en de Middellandse Zee.* Het klopt dat Palestina nooit een land was – en goed dat dit expliciet vermeld wordt – maar Palestina was niet altijd het gebied tussen de Jordaan en de Middellandse Zee. De oude Filistijnse staten besloegen een veel kleiner gebied, namelijk ongeveer de huidige Gazastrook. Onder de Romeinen was het gebied veel groter (ook delen van Jordanië en Libanon). Daarna noemden Europese christenen een niet duidelijk afgebakend gebied (inderdaad meestal tussen de Jordaan en de Middellandse Zee) Palestina, maar in de regio zelf werd de naam niet of nauwelijks gebruikt. Toen de Britten hem na de Eerste Wereldoorlog officieel gingen gebruiken, sloeg de naam weer op een veel groter gebied dan alleen het huidige Israël. Ook Jordanië en delen van Syrië en Libanon vielen hieronder.

(3:56) *Maar daar wonen al eeuwenlang Joodse, christelijke en islamitische Arabieren.* De Joden zijn nooit Arabieren genoemd. Tijdens het Britse mandaat waren de bewoners in het mandaatgebied Palestina Joodse, christelijke of islamitische Palestijnen. Of Palestijnse Joden, Palestijnse Arabieren, etc.

(4:08) *Intussen is over de hele wereld Jodenhaat toegenomen, al helemaal tijdens de Tweede Wereldoorlog als nazi-Duitsland systematisch zes miljoen Joden vermoordt: de Holocaust. Daarna vindt bijna de hele westerse wereld dat er een veilige plek moet komen voor Joden waar de Britse minister Balfour het ook al over had. Israël dus. Maar ja er wonen dus al heel veel Arabieren.* **Weglatting relevante feiten.** In de beschrijving van dit tijdvak ontbreekt de agressie van die Arabieren tegen de Joden in de jaren voor 1948.⁵¹⁰ Bovendien ontbreekt dat er dus ook al veel Joden woonden.

(4:35) *Daarom proberen de Verenigde Naties te bemiddelen. Zij komen in 1947 met een verdeelingsplan. Daarin staat dat het gebied verdeeld moet worden in een onafhankelijke Joodse- en een onafhankelijke Arabische staat. Jeruzalem zou onder internationaal toezicht komen te vallen. Dit plan mislukt.* Toelichting ontbreekt waarom dit is mislukt. **Weglatting relevante informatie.** Dit mislukte omdat de Arabische leiders het verdeelingsplan afwezen.

(4:54) *En dan breekt in 1948 de Arabisch-Israëliische oorlog uit.* **Weglatting relevante informatie.** Hier ontbreekt dat op 14 mei het Britse Mandaat eindigde en op 15 mei 1948 zes Arabische legers (Egypte, Jordanië, Syrië, Libanon, Irak en Saoedi-Arabië) Israël aanvielen. Ook ontbreekt dat de Palestijnse Arabieren in de eerste fase voor 15 mei honderden Joden hebben vermoord. Dat wordt enigszins afgedekt door het zinnetje “*Arabische landen doen er tijdens deze oorlog alles aan*”

509 <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-the-royal-asiatic-society/article/jewish-communities-of-safed-and-jerusalem-during-the-fourteenth-century/DAFA875AAE01C52DEDB26B198731DAE3>

510 <https://www.fondapol.org/en/study/pogroms-in-palestine-before-the-creation-of-the-state-of-israel-1830-1948/>

om de stichting van de staat Israël te voorkomen. Maar die komt er toch." Maar dat geeft natuurlijk niet echt weer wat er gebeurde. Door deze weglatingen wordt dit puur het verhaal van de Palestijnen, terwijl dit toch ook de geschiedenis van de Israëli's is. Ontbreken **verschillende visies**.

Meer toelichting zou duidelijk hebben kunnen maken dat de Arabieren met deze inval (1948) de grote catastrofe/Nakba creëerden. Israël vocht terug en overleefde. Veel Arabische Palestijnen werden bang en gingen op de vlucht. Sommigen van hen werden door Israël verjaagd, anderen werden door Arabische leiders opgeroepen om tijdelijk te vertrekken totdat Israël verslagen zou zijn. Verder wordt niet vermeld dat circa 200.000 Arabieren ervoor kozen om niet mee te strijden en te blijven in de gebieden waar zij woonden die aan de Arabieren werden toegewezen. Dit aantal is gegroeid tot 2.200.000 Arabieren die vandaag de dag Israëlische staatsburgers zijn.

(5:44) *Op de Westelijke Jordaanoever komt dan een militaire bezetting. De Verenigde Naties veroordelen die bezetting. Weglaten relevante informatie:* de VN hebben de bezetting door Jordanië – die gepaard ging met etnische zuivering en vernieling van heiligdommen van de Joden – nooit veroordeeld. Om het contrast met de Jordaanse bezetting nog duidelijker te maken, had NOS op 3 hier kunnen vertellen dat de levensstandaard van de Palestijnen in het gebied enorm verbeterde onder Israëlisch bestuur. De economie groeide in de jaren '70 harder dan die van bekende groeilanden als Singapore, Hong Kong of Zuid-Korea. De levensverwachting steeg van 48 jaar in 1967 naar 72 jaar in 2000. Kindersterfte daalde spectaculair, talloze huishoudens kregen elektriciteit, stromend water en gasaansluitingen (alles rond 20% in 1967, rond 85% in 1986) en veel meer kinderen en jongeren kregen onderwijs. Al deze details zijn te vinden in een zeer verhelderend artikel uit 2002 van Efraim Karsh.⁵¹¹

(5:56) *Later komt de tweestatenoplossing op tafel. Met het sluiten van de Oslo-akkoorden in 1993 en 1995 wordt opnieuw geprobeerd om het conflict op te lossen door het gebied te verdelen. Maar ook dat mislukt. Inmiddels is er al jaren niet meer serieus gesproken over zo'n tweestatenoplossing. Weglaten relevante informatie.* Hier worden heel veel vredesvoorstellen overgeslagen waarin Israël vaak toestemde, maar die de Arabische leiders en/of de Palestijnen telkens afwezen.

Kort overzicht verspeelde kansen op een Palestijnse staat:

- Peel Commissie (1937).⁵¹²
- Het verdeelingsplan van de VN (1947).⁵¹³
- Tussen 1948 en 1967 tijdens de bezetting door Jordanië en Egypte kwam er geen Palestijnse staat in Gaza of op de Westbank.
- In 1964 richtte Arafat de PLO op en stelde expliciet dat de PLO geen aanspraak maakte op de huidige Palestijnse gebieden, alleen op het gebied van Israël binnen de grenzen van 1967 (artikel 24).⁵¹⁴
- Vredesconferentie Madrid (1991) met de daaruit volgende Oslo Akkoorden.
- Camp David (2000) waarover de Amerikaanse president Clinton later zei: *"I killed myself to*

511 <https://www.commentary.org/articles/efraim-karsh/what-occupation/>

512 <https://www.jpost.com/jerusalem-report/the-peel-commission-report-of-1937-688922>

513 https://avalon.law.yale.edu/20th_century/res181.asp

514 <https://palestina-komitee.nl/wp-content/uploads/2017/11/Palestine-National-Charter-1964.pdf>

give the Palestinians a state. I had a deal they turned down that would have given them all of Gaza... between 96 and 97% of the West Bank, compensating land in Israel, you name it."⁵¹⁵

- Taba (2001) waar de Palestijnen nog meer kregen aangeboden.⁵¹⁶
- Olmert-Abbas onderhandelingen (2008).⁵¹⁷
- 2014: Contour-for-Peace (John Kerry).⁵¹⁸
- 2020 Vredesvoorstel Trump.⁵¹⁹

Het zinnetje *"Inmiddels is er al jaren niet meer serieus gesproken over zo'n tweestatenoplossing."* zou dus beter vervangen kunnen worden door: *"Ondanks talloze vredesplannen is er nog steeds geen akkoord over een tweestatenoplossing."* Dat dekt de lading overigens nog steeds niet, gezien het feit dat de Palestijnen degenen waren die elk compromis weigerden. Dit wringt des te meer omdat NOS op 3 dit laat volgen door de zin (6:15): *En is dit hoe de Westelijke Jordaanoever er nu dus uit ziet. Bezet door Israël.* Waardoor toch Israël weer als schuldige (bezetter) wordt aangewezen.

(6:24) *Die bezetting is niet alleen militair, ook kolonisten spelen een belangrijke rol. Zij bouwen huizen op de Westelijke Jordaanoever, soms woonwijken of complete dorpen. Allemaal zwaar bewaakt door Israëlische militairen en gebouwd met hulp van de Israëlische overheid. Dit noemen we nederzettingen.* Dit geeft de indruk alsof alle Joodse nederzettingen op de Westoever illegaal zouden zijn, terwijl dit alleen geldt voor een klein aantal waar internationaal veel nadruk op ligt. De overige dorpen en steden – in het C-gebied – zijn in Israëlisch gebied. **Weglatting van relevante informatie.**

(6:49) *Soms worden Palestijnen hun huis uit gezet en nemen kolonisten het in.* De werkelijkheid is dat zowel Palestijnen als Israël's uit huizen worden gezet die illegaal tot stand zijn gekomen. Hier wordt de indruk gewekt dat het éénzijdig is. Ook uit het filmpje van de Palestijnse vrouw blijkt dat het om een nieuwgebouwd (blijkbaar illegaal) huis ging. Ze zei (6:55): *"We hebben er niet van kunnen genieten."*

(7:06) *De eerste Israël's hier kwamen al meteen na de Zesdaagse Oorlog uit een puur godsdienstige overtuiging. Zij hebben dit altijd beschouwd als het land van Israël en verdere argumenten hebben ze niet nodig om het in bezit te nemen.* Hier had gezegd moeten worden: *"De eerste Israël's hier kwamen al meteen na de Zesdaagse Oorlog terug."* Door het woord 'terug' weg te laten, krijgen de kijkers een onjuist beeld, namelijk alsof deze Joden hier nieuw kwamen. Dit klopt niet. De eerste Israël's kwamen terug naar de plaatsen (bijvoorbeeld Gush Etzion en Hebron) vanwaar zij tijdens de 1929 pogrom en daarna in 1948 zijn verdreven. In 1948 zijn veel Arabieren uit Israël gevlucht, maar velen bleven ook. In de gebieden die door Jordanië en Egypte veroverd werden, mocht niet één Jood blijven.

(8:03) (na beelden interview rond 1970 met Joodse vrouw die in Hebron was gaan wonen): *Deze fragmenten zijn al van ruim 50 jaar geleden en sindsdien is het aantal kolonisten alleen maar*

515 <https://x.com/BenGoldsmith/status/1843901022369903028>

516 <https://ecf.org.il/issues/issue/936>

517 <https://www.jpost.com/Diplomacy-and-Politics/Details-of-Olmerts-peace-offer-to-Palestinians-exposed-314261>

518 <https://www.chathamhouse.org/2018/07/israeli-palestinian-peacemaking/kerry-initiative-2013-14>

519 <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-51288218>

toegenomen. Weggelaten is de bevolkingsgroei van de Palestijnen. Deze nam toe van 1,1 miljoen na de 6-daagse oorlog (schatting VN) tot nu circa 3,2 miljoen Palestijnen. Op dit moment wonen er circa 700.000 Israëli's.

(8:33) *En van de ene naar de andere plek gaan in dit gebied wordt óók steeds moeilijker. Kijk maar: op deze wegenkaart zie je hoe Israël complete wegen heeft verboden voor Palestijnen. Of zelfs speciale wegen heeft aangelegd, alléén voor Israëliërs.* Dit is in feite juist. Het betreft toegangswegen die naar een woonplaats leiden waar een Palestijn zonder doel of permissie niets te zoeken heeft en de regeling is ingevoerd vanwege de veiligheid. Wat niet wordt vermeld is dat in gebied A op alle wegen die zijn aangelegd geen Israëli's mogen komen. Een permissie of doel is niet mogelijk. Gebied A betreden is namelijk levensgevaarlijk voor Israëli's vanwege moordaanslagen door Palestijnen. Dit is **weglaten van relevante informatie**.

(8:47) *Dus als Palestijnen een bepaald gebied al kunnen bereiken, moeten ze soms kilometers omrijden - terwijl je er met een Israëlische snelweg zó bent.* Er zijn geen snelwegen die verboden zijn voor Palestijnen. NOS op 3 geeft ook geen voorbeeld om welke wegen het gaat.

(9:01) *Volgens Israël is het voor de veiligheid van Israëliërs belangrijk dat ze hun eigen wegennetwerk hebben.* Deze mededeling van Nasrah Habiballah klopt niet. **Onjuiste informatie.** Er is geen eigen netwerk van wegen voor Israëli's, dit zijn alleen de eerder genoemde toegangswegen.

(9:30) *De aanklager van het Internationaal Strafhof vindt het aannemelijk dat Israël oorlogsmisdaden pleegt door Israëlische bevolking te laten verhuizen naar de bezette gebieden.* Dit is een zware beschuldiging waar **geen andere visie** tegenover wordt gezet. Daardoor lijkt het een absolute waarheid. Maar hier is sprake van een consensus die zich tegen Israël keert zonder degelijke onderbouwing. De basis voor de beschuldiging dat het een oorlogsmisdaad zou zijn dat Israëli's in het C-gebied op de Westbank gaan wonen, is de 4^e Geneefse Conventie.⁵²⁰ Maar die conventie is geschreven vanwege de nazi- en sovjetpraktijken om groepen mensen tot verhuizen te dwingen. Alleen al daarom is het discutabel om deze conventie hier toe te passen, want Israëli's gaan daar vrijwillig wonen.⁵²¹

(9:40) *Mensenrechtenorganisaties zeggen: dit is een apartheidsregime.* Ook dit is slechts een uitspraak zonder onderbouwing. De definitie van apartheid⁵²² is niet van toepassing op dit gebied. **Onbewezen beschuldigingen.**

(11:14) Interview met de Palestijnse Ameer over hoe hij van Ramallah naar Bethlehem reist. *"Je reist over de meest abnormale wegen, met militaire checkpoints waar ze je zomaar kunnen tegenhouden, fouilleren en neerschieten, wanneer ze maar willen."* Via de snelwegen 50 en 60 die hij kan gebruiken ga je tweemaal een grens over en zijn er strenge controles door de vele aanslagen. De controlepunten zijn voor zowel Israëli's als Palestijnen. Als er ergens een aanslag is of net is geweest worden

520 https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocities-crimes/Doc.33_GC-IV-EN.pdf

521 <https://www.youtube.com/watch?v=LCLPB2ibGNQ>

522 https://www.un.org/en/genocideprevention/documents/atrocities-crimes/Doc.10_International%20Convention%20on%20the%20Suppression%20and%20Punishment%20of%20the%20Crime%20of%20Apartheid.pdf

controles aangescherpt. Dit komt veel voor op snelweg 60. Normale reisduur varieert tussen iets minder dan een uur tot 1,5 uur afhankelijk van het tijdstip. Ameer suggereert dat ze je zomaar kunnen tegenhouden, fouilleren, neerschieten wanneer ze maar willen. Hij suggereert een willekeur die totaal niet aan de orde is. Bij deze controlepunten komen veel aanslagen door Palestijnen voor en veel smokkel van illegale arbeiders en terroristen naar Israël. Na een aanslag, vaak tijdens de spits, zijn de controleposten tijdelijk dicht en neemt iedereen een alternatieve complexe route.

(11:42) Ameer: *"...en ineens valt het leven stil en gaat alles dicht. Niet door het leger, maar door de Palestijnen zelf. En zodra je hoort dat alles sluit, weet je dat er op dat moment een martelaar is. Dat er net iemand is vermoord."* **Weglaten relevante informatie.** Hier wordt niet verteld waarom die stiltes worden afgekondigd. Het gaat hier om terroristen die tijdens een aanslag worden geëlimineerd of omkomen bij een vuurgevecht tijdens een antiterreuractie of arrestatie.

(12:09) *Zoals je hoort, gaat het leven in de Westelijke Jordaanoever vaak samen met geweld en spanningen. Voor de oorlog al, zoals eerder dit jaar toen in het dorp Huwara tientallen huizen en auto's in brand werden gestoken door boze kolonisten. Dat gebeurde nadat een Palestijn twee Israëlische kolonisten had gedood.*⁵²³ Hier is de volgorde van de gebeurtenissen omgedraaid.⁵²³ Het was logischer geweest om eerst de moord op twee kolonisten te noemen, en daarna pas de brandstichtingen. Die daden zijn allemaal verwerpelijk, maar door de volgorde om te draaien wekt NOS op 3 de suggestie dat de agressie bij de kolonisten begon.

(12:27) *Daarna: een geweldsexplosie. Dat geweld neemt sinds de ultrarechtse regering van Netanyahu sowieso toe. De minister van Nationale Veiligheid en de minister van Financiën zijn dan ook zelf kolonist. En sinds de opgelaaide oorlog tussen Hamas en Israël is het alleen maar erger geworden. Terwijl, Hamas is niet aan de macht op de Westelijke Jordaanoever dat is de Palestijnse Autoriteit. Toch zijn daar sinds de oorlog meer dan 100 Palestijnen doodgeschoten door het Israëlische leger of Israëlische kolonisten.*

Weglating relevante feiten. NOS op 3 geeft hierbij niet aan, aan welke kant de geweldsexplosies zijn. De indruk wordt gewekt dat er alleen geweld van Israëlische kant of van de kolonisten is. 'Kolonisten' is trouwens **suggestief taalgebruik**. De geweldsexplosies aan de Palestijnse kant worden niet vermeld. Hier had men in elk geval het aantal Palestijnse aanslagen vanuit de Westbank na 7/10 moeten melden:⁵²⁴

- Oktober na 7/10 567 aanslagen⁵²⁵
- November 292 aanslagen⁵²⁶
- December 203 aanslagen⁵²⁷

523 <https://www.timesofisrael.com/settlers-said-to-rampage-in-huwara-after-deadly-attack-set-fire-to-cars-and-homes/>

524 <https://www.gov.il/en/pages/wave-of-terror-october-2015>

525 <https://www.shabak.gov.il/media/ciubz3fv/%D7%90%D7%A0%D7%92%D7%9C%D7%99%D7%AA-%D7%90%D7%95%D7%A7%D7%98%D7%95%D7%91%D7%A8.pdf>

526 <https://www.shabak.gov.il/media/i25myzny/%D7%90%D7%A0%D7%92%D7%9C%D7%99%D7%AA-%D7%A0%D7%95%D7%91%D7%9E%D7%91%D7%A8.pdf>

527 <https://www.shabak.gov.il/media/4pwl4sz0/%D7%90%D7%A0%D7%92%D7%9C%D7%99%D7%AA-%D7%93%D7%A6%D7%9E%D7%91%D7%A8.pdf>

In totaal 1.062 aanslagen door Palestijnen in deze periode waardoor 8 doden en 62 gewonden vielen. Hierdoor moesten zowel de PA als IDF actief terreur terugdringen op de Westoever en daarbij kwamen er voornamelijk leden van terreurorganisaties om.

(13:22) *Volgens mensenrechtenorganisaties neemt het geweld van Israëliërs op de Westelijke Jordaanoever nu toe omdat de internationale gemeenschap de focus ergens anders heeft liggen. **Suggestief taalgebruik** (van de mensenrechtenorganisaties, maar wel kritiekloos als **neutrale** bron geciteerd). Hier wordt gesuggereerd dat Israëli's hun kans grijpen om Palestijnen aan te vallen zodra ze denken dat niemand kijkt. De aanslagen en de cijfers van Palestijnse terreuraanslagen worden niet genoemd.*

(13:33) *Dromen over de toekomst, dat doet Ameer nog wel. Maar hij weet ook, een oplossing lijkt nu verder weg dan ooit.* De afsluiting wordt alleen toegelicht van Palestijnse kant. Voor de Israeli's in het gebied is dat niet anders.

Belangrijke punten:

In dit verhaal ontbreekt dat de Westbank het gebied is waar de meeste Joodse geschiedenis ligt. Verreweg de meeste verhalen uit de Tenach (in de Bijbel het Oude Testament) spelen zich daar af, en door de eeuwen heen hebben daar Joden gewoond.

Verder had verteld mogen worden dat de Palestijnse Autoriteit een kwalijke rol speelt op de Westbank. Er zijn talloze rapporten over onderdrukking en zelfs marteling⁵²⁸ van Palestijnen die daar gevangen zitten, vaak zonder aanklacht.⁵²⁹ Mahmoud Abbas was in 2005 voor vier jaar gekozen, maar heeft geen verkiezingen meer uitgeschreven omdat hij wist dat hij zou gaan verliezen. Verder betaalt de PA salarissen aan terroristen: hoe meer vermoorde Joden, hoe hoger de beloning.⁵³⁰

24. 2024-03-23 NOS op 3: Hoe Gaza sterft van de honger

https://www.youtube.com/watch?v=Az8xHDL3Vy8&ab_channel=https://www.youtube.com/watch?v=Az8xHDL3Vy8&ab_channel=NOSop3I=NOSop3

Duur van het filmpje: 19.38 minuten.

175.179 weergaven (site geraadpleegd 8 juli 2025).

KORT:

528 <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/07/un-report-palestinian-detainees-held-arbitrarily-and-secretly-subjected>

529 <https://www.amnesty.org/en/location/middle-east-and-north-africa/middle-east/palestine-state-of-report-palestine-state-of/>

530 <https://jewishinsider.com/2025/02/pas-abbas-payments-to-terrorists-will-continue-even-if-we-have-one-cent-left/>

Door het **weglaten van relevante feiten**, het gebruik van **misleidende beelden**, en zelfs het geven van **onjuiste informatie** is dit een onevenwichtig filmpje dat probeert **onbewezen beschuldigingen** aannemelijk te maken. **Niet-neutrale** hulporganisaties en politici worden als neutrale bronnen opgevoerd.

ANALYSE:

Dit filmpje van NOS op 3 gaat in op honger in Gaza en het gebruik van honger als oorlogswa-
pen.⁵³¹ Door gebrek aan hoor en wederhoor suggereert het samengestelde filmpje dat Israël
schuldig is aan het inzetten van honger als oorlogswa-
pen. Direct na deze harde beschuldiging
van EU-voorzitter Borrel aan het adres van Israël, gedaan op 18 maart 2024, heeft de NOS dit
filmpje geproduceerd om dieper op het onderwerp in te gaan.

Het filmpje begint met schokkende beelden van het zieke jongetje Yazan al-Kafarneh, die het
gezicht werd van de honger in Gaza. Een ziek jongetje symbool maken van algehele hongers-
nood bij een bevolking in Gaza is een over-simplificatie van de feiten en de situatie. Er was veel
ophef⁵³² over het gebruik van de beelden van dit jongetje, al weken voordat het NOS-filmpje
gemaakt werd.

(0:27) *Even los van de nu meer dan 30.000 burgerdoden als gevolg van Israëlische aanvallen op
Gaza. Onjuiste informatie van onbetrouwbare bronnen.* De video neemt de Hamascijfers over,
waarin geen onderscheid wordt gemaakt tussen onschuldige burgers en terroristen. Er waren dus
op dat moment geen 30.000 burgerdoden, zelfs niet als de cijfers van Hamas het uitgangspunt
waren. Bovendien hebben meerdere analyses aangetoond dat Hamas knoeit met de cijfers.^{533,534}

Een ander sterk vermagerd jongetje, Fadi, komt in beeld. Van hem wordt niet verteld dat hij
een ziek kind is. Hij heeft cystic fibrose.⁵³⁵ Overigens is hij op medische gronden uit Gaza ge-
evacueerd, en een paar maanden later werd een nieuw filmpje⁵³⁶ over hem gemaakt waarin te
zien was dat hij goed hersteld was. Dat zieke kinderen gebruikt worden om een hongersnood
te 'bewijzen' neemt niet weg dat alle andere kinderen en volwassenen in de beelden niet ver-
magerd zijn.

(1:17) *Als er geen verbetering komt in de situatie dreigt voor 1,1 miljoen Gazanen, ongeveer de helft
van de totale bevolking, een hongerdood, staat in dit rapport dat deze week uitkwam van het IPC,
een samenwerking van internationale organisaties, gesteund door de VN.* Het filmpje geeft op
basis van een IPC-rapport⁵³⁷ een beeld van de omvang van honger in Gaza. Daarnaast wordt
een rapport van *Human Rights Watch* aangehaald en wordt een Nederlandse expert – Ingrid de

531 Deze analyse gaat over de toestand in maart 2024 en wat daarover bekend was in maart 2025. Niet over
eventuele verdere ontwikkelingen.

532 <https://x.com/ApostateProphet/status/1764033773128016283>

533 <https://www.tabletmag.com/sections/news/articles/how-gaza-health-ministry-fakes-casualty-numbers>

534 <https://threadreaderapp.com/thread/1774550813555241085.html>

535 <https://www.reuters.com/default/gaza-starving-children-fill-hospital-wards-famine-looms-2024-03-19/>

536 <https://x.com/ajplus/status/184916677701290305>

537 <https://www.ipcinfo.org/ipcinfo-website/alerts-archive/issue-97/en/>

Zwarte – aan het woord gelaten over het gebruik van honger als oorlogswapen.

Israël publiceerde op 29 maart 2024 twee uitgebreide reacties op het IPC-rapport. Een antwoord van het ministerie van Buitenlandse Zaken onder de naam: *Transparency and methodology issues in the IPC Special Brief of 18 March 2024*.⁵³⁸ En 'Food and food security in the Gaza Strip – response to IPC report',⁵³⁹ een evaluatie door Cogat, de organisatie die de Israëlische overheidsinspanningen op het gebied van humanitaire initiatieven coördineert. Deze reacties bespraken elementaire fouten in het IPC-rapport en het negeren van feiten die tegen de uiteindelijke conclusie in gingen. In de verdere op de jeugd gerichte informatie is geen aandacht besteed aan deze goed onderbouwde kritiek van Israël en daarmee blijft **relevante informatie** buiten het zicht van de kijkers. Hier ontbreekt het tonen van **verschillende visies**. Overigens heeft het IPC later geconcludeerd dat er geen hongersnood was geweest.⁵⁴⁰

De uitzending versterkt de beschuldiging van *Human Rights Watch* door het aanhalen van beelden van (extreme) Israëlische politici met uitspraken om de toevoer van voedsel naar Gaza te stoppen. Dit is misleidend. De uitspraken van Israëlische politici die worden aangehaald, betreffen emotionele uitlatingen vlak na 7 oktober vanwege de gijzelaars (6:55). En natuurlijk een uitspraak van de radicale minister Ben Gvir (6:42) die overigens niet in het Israëlische oorlogskabinet zat, en dus geen stem had in de oorlogsstrategie van Israël.

Ook emotioneel was de uitspraak die de Minister van Defensie, Yoav Gallant, deed op 8 oktober (6:30). Hij stelde dat er geen water, elektriciteit en voedsel Gaza binnen zou gaan. Dat was een heftige uitspraak, maar uiteindelijk tellen daden en niet woorden. Op 18 oktober,⁵⁴¹ nog geen twee weken na de vreselijke aanslagen, liet Israël de eerste transporten met humanitaire goederen weer toe. Sindsdien zijn grote hoeveelheden goederen de Gazastrook binnengegaan. Dat Israël al deze voedselhulp faciliteerde, maakt het gebruik van honger als oorlogswapen (door Israël) onwaarschijnlijk.

António Guterres – secretarisgeneraal van de VN – wordt als autoriteit opgevoerd om te zeggen (8:53): *"Niets rechtvaardigt het collectief straffen van de Palestijnse bevolking."* Guterres stopte een klein jaar later de voedselhulp aan Jemen, waar al jaren een gruwelijke hongersnood heerst, omdat de plaatselijke rebellen (de Houthi's) VN-medewerkers hadden ontvoerd.⁵⁴² Niet dat de makers van dit filmpje dat toen al konden weten, maar het tekent de hypocrisie.

538 <https://www.gov.il/en/pages/transparency-and-methodology-issues-in-the-ipc-special-brief-of-18-march-2024>

539 <https://govextra.gov.il/media/fbfddg2q/cogat-assessment-food-and-food-security-in-the-gaza-strip-response-to-ipc-report-1.pdf>

540 <https://www.timesofisrael.com/key-food-security-org-finds-no-famine-in-gaza-says-previous-assumptions-wrong/>

541 <https://www.aljazeera.com/news/2023/10/18/israel-says-it-wont-block-humanitarian-aid-entering-gaza-from-egypt>

542 <https://www.un.org/sg/en/content/sg/note-correspondents/2025-02-10/note-correspondents-the-pause-of-un-operations-sa%E2%80%99ada-governorate-of-yemen-scroll-down-for-arabic-version>

Daarna komt expert Ingrid de Zwarte weer aan het woord (6:51). Haar eerste bijdrage werd geïllustreerd met beelden uit Jemen en Soedan, haar tweede bijdrage wordt nu geïllustreerd met beelden uit Gaza. De Zwarte legt uit hoe honger als wapen kan worden ingezet. Als ze zegt (9:05): “...door het actief tegenhouden van humanitaire hulpverlening,” zien we beelden van vrachtwagens bij een grenspost van Gaza. Als ze uitlegt wat “verschroeide aarde tactieken” zijn (9:09), zien we beelden van Gaza vanaf grote hoogte, al snel gevolgd door beelden met rookpluimen en verwoesting. Deze **suggestieve beelden** ondersteunen het verhaal dat Israël honger als wapen gebruikt. Er volgt meer uitleg over wat er in het IPC-rapport staat zonder dat de gebreken van dit rapport – waar Israël op wees – aan bod komen. Dat wil niet zeggen dat alles onjuiste informatie is, maar wel dat er **relevante feiten** worden weggelaten.

De tekst bij beelden van voedseldroppings uit vliegtuigen (10:14) is **suggestief** en **onjuist**: *Andere landen proberen wanhopig voedsel Gaza binnen te krijgen onder meer via droppings uit vliegtuigen*. Dat geeft een beeld alsof andere landen langs Israël moesten zien te komen om dat voedsel in Gaza te krijgen, terwijl in werkelijkheid Israël nauw samenwerkte⁵⁴³ met Jordanië en de VS om deze operaties mogelijk te maken. Het was oorlogsgebied, dat was de reden van de problemen. Dat Hamas een paar weken later een pier bombardeerde die de VS in samenwerking met Israël bouwde om voedsel af te kunnen leveren, zegt genoeg over de moeilijkheden.⁵⁴⁴ Overigens noemt de presentator later wel dat hulpkonvooiën geplunderd werden.

De alarmistische toon in het filmpje blijft, ondanks dat Israël aantoonde in de evaluaties en op de site van Cogat⁵⁴⁵ dat er al maanden steeds meer voedsel binnenkwam. Later bleek dat UNRWA grote delen van de hulp die binnenkwam niet meetelde,⁵⁴⁶ al is dit nu niet meer te controleren omdat UNRWA de site offline haalde toen dit bekend werd.⁵⁴⁷ Dit alles wil natuurlijk niet zeggen dat er geen tekorten waren in Gaza. Het is alleen opvallend hoe vasthoudend de video de schuld daarvoor bij Israël wil leggen, terwijl er zoveel aanwijzingen waren dat dit niet klopte. Het gaat ook alleen maar over druk op Israël, niet (via bijvoorbeeld Qatar) op Hamas.

Ingrid de Zwarte vertelt nog dat de gevolgen van hongersnood nog lang nawerken. Ter illustratie van haar woorden komt nog even Fadi in beeld, en kinderen met pannetjes en bakjes die er overigens niet hongerig uitzien. Haar laatste woorden (19:17): *“Dus dat maakt het allemaal des te urgenter om ervoor te zorgen dat er heel snel en effectief wordt ingegrepen.”* Waarop de presentator afsluit met een veelbetekenende blik, en de woorden: *“En zo niet...”*

543 <https://www.longwarjournal.org/archives/2024/03/airdrops-increase-in-gaza-as-new-method-to-deliver-aid.php>

544 <https://www.washingtonpost.com/national-security/2024/04/25/gaza-floating-pier/>

545 <https://gaza-aid-data.gov.il/main/archive/>

546 <https://gaza-aid-data.gov.il/media/23ah3tp0/discrepancies-in-un-aid-to-gaza-data.pdf>

547 <https://x.com/EylonALevy/status/1805974063543685395>

25. 2024-08-17 NOS op 3: Waarom Iran en Israël elkaar haten

<https://www.youtube.com/watch?v=vlhlustslpk>

Duur van het filmpje: 12.46 minuten

505.028 weergaven (site geraadpleegd 3 juli 2025)

KORT:

Dit filmpje is erg sturend. Door veel weglating van **relevante informatie** en door **suggestief taalgebruik** creëert het een beeld van twee vechtenden die evenveel schuld hebben, wat verhuult dat de haat van Iran komt, niet van Israël. Vooral het weglaten van de religieuze ideologie van het Iraanse regime is ernstig.

ANALYSE:

De video begint met het nieuws dat Hamasleider Haniyeh in Teheran is geliquideerd, en dat nu een aanval van Iran op Israël wordt verwacht. Naar aanleiding van deze situatie gaat het filmpje uitleggen waarom Iran en Israël 'aartsvijanden' zijn. Het filmpje zet de landen tegenover elkaar op zo'n manier alsof de haat van twee kanten komt, wat ook al blijkt uit de titel van de video: *Dit is waarom Iran en Israël elkaar haten*. Correcter zou zijn: 'Waarom Iran Israël haat en Israël Iran als bedreiging ziet'. Want Israël haat Iran niet; Israël heeft de vernietiging van Iran ook niet als beleid. Er is vanuit Israël geen enkele dreiging voor de staat Iran, buiten dat Israël de dreiging van Iran mogelijk in de toekomst zou willen wegnemen en vanwege de duidelijke dreiging geen nucleair Iran zal tolereren. Maar in dat geval zal dat zijn in het kader van een voorzorgsaanval of tegenaanval.⁵⁴⁸

(1:12) *Om die haat vast te illustreren.....kijk deze fabriek, waar elke maand duizenden Israëlische vlaggen worden gezeefdrukt.* Er wordt vervolgens geen wederzijdse haat geïllustreerd, want die is er niet. Het enige voorbeeld is een Iraanse fabriek die Israëlische vlaggen maakt speciaal om te verbranden. Het filmpje laat hier in dezelfde fabriek overigens ook het fabriceren van Amerikaanse vlaggen zien, maar dat wordt niet nader toegelicht.

Dan volgt informatie over de bondgenoten van de twee landen: goede uitleg hoe gecompliceerd alles is. Vervolgens komt het nucleaire programma van Iran aan de orde. Erwin van Veen (instituut Clingendael) komt aan het woord. De heer Van Veen is zeer kritisch op Israël, zie paragraaf 2.7. en zijn analyse in deze video is niet neutraal.

(2:58) *En Israël vindt het vrij spannend dat Iran aan een nucleair programma werkt.* Erwin van

.....
⁵⁴⁸ Dit gedeelte is inmiddels natuurlijk achterhaald vanwege de oorlog tussen Israël en Iran (juni 2025), maar het gaat nu niet om de actualiteit, maar om het analyseren van dit materiaal.

Veen: *“En ondanks dat Israël een soortgelijk traject volgt in de jaren ‘50 –zelf ook illegaal nucleaire wapens ontwikkelde – leidt dat natuurlijk in Tel Aviv wel tot de nodige zorgen.”* **Weglaten relevante informatie.** Door op deze manier een vergelijking met Irans' nucleaire programma te maken lijkt het alsof Israël niet moet zeuren dat Iran ook nucleaire wapens wil. Israël heeft ze zelf immers ook? De essentiële informatie die hier mist is dat Israël geen wens heeft om een ander land te vernietigen. Iran heeft dat wel. En terwijl het pretendeert nucleaire energie nodig te hebben voor civiele doeleinden, is Iran het enige land ter wereld met civiele nucleaire energie dat uranium tot meer dan 60% verrijkt⁵⁴⁹. Tot slot leidt dat niet alleen in Tel Aviv tot grote zorgen, maar ook in andere landen zoals in de VS en de EU.⁵⁵⁰

(3:12) *Maar het is altijd een soort schaduwoorlog. Ze houden elkaar in een houdgreep. ‘Pak jij mij, dan pak ik jou.’* **Suggestief taalgebruik.** Dit wordt nog versterkt door suggestieve beelden. Als de presentatrice 'schaduwoorlog' zegt, valt er een schaduw over haar, en ze kromt haar handen. Bij het laatste zinnetje wijst ze naar de camera en naar zichzelf alsof het een vechtpartijtje is. Dit versterkt weer de gedachte dat er twee vechten en dus twee gelijke schuld hebben, wat de agressiviteit van Iran verdoezelt.

Daarna volgt uitleg over de tijdlijn die de rode draad van dit filmpje vormt. Die lijn begint in 1948, bij de stichting van de staat Israël en de Nakba. De haat van Iran ten opzichte van Israël is echter niet zozeer gerelateerd aan de Nakba, maar is 1) een afgeleide van de haat van het huidige regime tegen de VS en het westen en 2) de religieuze ideologie van het huidige regime. De Nakba krijgt hier een importantie die niet logisch is. Het huidige beleid was dan ook een breuk met het eerdere Iraanse beleid.

(3:55) *Na de door Israël gewonnen Arabisch-Israëlische oorlog (sterke nadruk op het woord Israël) en de Nakba (sterke nadruk op het woord Nakba), catastrofe in het Arabisch, waarbij grote aantallen Palestijnen die toen in dat gebied woonden, werden verjaagd.* **Weglaten relevante feiten.** Israël wordt als sterk en onoverwinnelijk neergezet, terwijl de jonge Joodse staat ternauwernood een genocidale aanval door vijf Arabische buurlanden overleefde. Daarnaast worden de Palestijnse vluchtelingen expliciet benoemd, en de Joodse vluchtelingen uit de door Jordanië en Egypte bezette gebieden niet.⁵⁵¹

Daarna **suggestief taalgebruik** (4:08): *“Veel islamitische landen in de regio zijn niet blij met die plotselinge Joodse, vrij westerse staat op de kaart van het Midden-Oosten.”* 'Plotselinge'? Er woonden altijd al Joden in het gebied en het was al tientallen jaren duidelijk dat na het vertrek van de koloniale machten ook de Joden hun eigen staat in het Midden-Oosten zouden krijgen.⁵⁵²

Vervolgens terecht aandacht voor de vroegere vriendschap en samenwerking tussen Israël en Iran, wat overigens weer aangeeft dat 1948 niet het beginpunt van de moeilijkheden was.

549 <https://www.ft.com/content/ad04cf8f-1740-4022-9119-114b6bd66c4b>

550 <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions-against-iran/>

551 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/map-of-jewish-communities-lost-in-the-war-of-independence>

552 <https://www.meforum.org/middle-east-quarterly/how-san-remo-birthed-the-jewish-national-home>

(5:51) *Eén van de kernpunten van dit nieuwe Iran?* Expert Erwin van Veen: “*Dat nieuwe islamitische regime in Iran laat zich voorstaan op de verdediging van onderdrukten door het hele Midden-Oosten heen. En de onderdrukten zijn natuurlijk ook inclusief de Palestijnen.*” Dit is een westerse postkoloniaal narratief dat het Iraanse regime goed uitkomt, maar het is niet de kern van het anti-Israëlstandpunt van de ayatollahs. Het is ook zeker niet de overtuiging van de andere landen in de regio.⁵⁵³ De landen bij de Perzische Golf zullen deze bewering van Iran – dat het regime onderdrukten in Jemen, Bahrein en Palestina zou willen beschermen⁵⁵⁴ – eerder interpreteren als bewijs dat Iran van plan is om haar invloed in de regio uit te breiden.⁵⁵⁵

De video bespreekt de Irak-Iran-oorlog en stelt dat die oorlog de reden is dat Iran 'een bescherming om zichzelf heen' bouwt (6:45) door terreurgroepen in de regio te steunen. Dat is een verdraaiing van de werkelijkheid. De steun aan Hezbollah en Hamas is niet slechts zelfverdediging – zoals hier gesuggereerd wordt – maar eerder agressie tegen Israël. De kaart die vervolgens getoond wordt (7:43) maakt wel duidelijk dat al die door Iran gesteunde militieën Israël omsingelen. Maar vervolgens zegt de presentatrice (7:48): “*Iran noemt het de as van verzet.*” Ze zegt niet dat Israël dit 'de as van terreur' noemt, waarmee toch weer het beeld ontstaat dat Israël de agressor is waartegen Iran zich 'verzet'.

(7:50) *Op die manier oefent Iran dus indirect invloed uit op de regio zonder zelf direct met Israël te hoeven vechten. Maar door de bril van Israël vechten zij wél direct met Iran. Waarom staat hierbij 'door de bril van Israël'?* Hierdoor lijkt het alsof Israël dit verzint, terwijl het aantoonbaar zo is.

Suggestief taalgebruik.

Veel aandacht voor de militaire Amerikaanse steun voor Israël.⁵⁵⁶ Daar had wel bij vermeld mogen worden dat dit in feite steun aan de Amerikaanse wapenindustrie is – al heeft Israël er veel voordeel van – want Israël is verplicht dit geld vrijwel volledig in de VS te besteden. (8:29) *Amerikanen sponsoren Israël jaarlijks met miljarden en met militaire steun. Sinds Gaza alleen maar meer. Weglaten relevante informatie.* Met alle beschuldigingen over genocide in Gaza is het belangrijk om te weten dat de extra steun tijdens de Gazaoorlog⁵⁵⁷ specifiek bestemd was voor investeringen in de bescherming van Israëlische burgers (Iron Dome) niet in aanvalswapens.

Ook de bondgenootschappen van Iran met China en Rusland worden besproken. Ayatollah Khamenei tegen Poetin (8:58): “*Wat in Gaza gebeurt is genocide en een misdaad tegen de menselijkheid.*” Deze twee regimes weten alles van misdaden tegen de menselijkheid. **Niet-neutrale personen voorstellen als neutraal.**

Na het noemen van het bloedbad dat Hamas op 7 oktober 2023 aanrichtte in Israël, omschrijft de video de Gazaoorlog met deze woorden (10:08): *de al maanden durende daaropvolgende oorlog in Gaza waarin Israël zweert Hamas te zullen uitschakelen en daarbij tienduizenden burgers*

553 <https://www.csis.org/analysis/war-proxy-irans-growing-footprint-middle-east>

554 <https://www.rferl.org/a/iran-khamenei-oppressed-people/27019873.html>

555 <https://www.mei.edu/publications/irans-playbook-arab-world-ideology-or-domestic-politics>

556 <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2016/09/14/fact-sheet-memorandum-understanding-reached-israel>

557 <https://www.reuters.com/world/us/whats-us-houses-foreign-aid-bills-ukraine-israel-taiwan-2024-04-17/>

doodt. Hierop volgend een fragment van de BBC met de ondertiteling: “*Het Israëlische leger heeft meer dan veertigduizend Palestijnen gedood.*” **Suggestief taalgebruik** ('zweert' suggereert wraak, 'burgers' suggereert alleen burgers) en **weglaten relevante informatie**: de gijzelaars worden niet genoemd terwijl hun bevrijding een belangrijk oorlogsdoel is, en alle slachtoffers worden burgerslachtoffers genoemd terwijl velen van hen (de helft?) Hamasstrijders zijn.⁵⁵⁸

Het suggestieve taalgebruik wordt nog versterkt doordat de presentatrice (10:26) zegt dat Iran en Israël in een “*wraakcyclus*” terecht zijn gekomen. Het valt op dat de video in de beschrijving van die ‘wraakcyclus’ de liquidatie van een Hezbollah-leider (11:09) in Libanon opneemt. Heeft Israël dan toch gelijk dat vechten tegen Hezbollah gelijk staat aan vechten tegen Iran?

De video eindigt met verdachtmakingen van Israël en Netanyahu (11:50). *Een einde aan de oorlog in Gaza zou waarschijnlijk ook zijn politieke einde betekenen.* Erwin van Veen: “*Je ziet nu recentelijk dat Israël toch wel pogingen doet om dat conflict te laten escaleren; een poging denk ik vooral van Israël om Iran tot een reactie uit te nodigen die ervoor kan zorgen dat het frame van het conflict verschuift van Gaza, naar een soort van strijd tussen het kwade Iran en het goede Israël.*”

Israël is aangevallen door Hamas (7 oktober 2023), Hezbollah (duizenden raketten sinds 7 oktober) en de Houthis. Dat is de door Iran aangestuurde as van terreur. Al deze milities en Iran zelf zijn openlijk uit op de vernietiging van Israël en zij werken daar hard aan. Als Israël zich hiertegen verdedigt is dat niet om ‘het frame te verschuiven’, dan is dat zelfverdediging. De pogingen van Erwin van Veen om van Israël de agressor te maken zeggen meer over zijn politieke voorkeur dan over Israël en Iran.

Algemene opmerkingen:

Ondanks de sterke suggestie dat de haat van twee kanten komt, kan de video dit niet aantonen. Dat is niet verwonderlijk, omdat het nu eenmaal niet waar is. Daarnaast wordt nergens duidelijk dat Iran Israël ook om religieuze redenen haat. Dit is het **weglaten van relevante informatie**. Hierdoor wordt niet duidelijk hoe fanatiek en onverzoenlijk deze haat is. Er worden ‘dood aan Israël’ leuzen getoond, maar niet als uitgangspunt van de Iraanse politiek, maar meer als losse frasen. Als op 9:56 de video gaat over 7 oktober, had daar meteen bij kunnen worden vermeld wat de reactie in het Iraanse parlement daarop was: ‘dood aan Israël’ en ‘Israël zal worden vernietigd’. Zie deze video⁵⁵⁹ van diezelfde dag.

De kern van Irans regionale beleid (gericht tegen de invloed van - in de eerste plaats - de VS, en daaruit voorvloeiend tegen hun bondgenoten Saudi-Arabië en Israël) wordt onderbelicht, en op een bepaald moment zelfs volledig toegeschreven aan de relatie Iran-Israël (9:16). Het beleid van de nieuwe machthebbers van Iran is duidelijk gericht op:

558 <https://www.telegraph.co.uk/world-news/2025/04/01/hamas-drops-thousands-of-deaths-from-casualty-figures/>

559 <https://x.com/emilykschrader/status/1710632004956327946>

- de terugkomst van de twaalfde imam,⁵⁶⁰
- uitbreiding van invloedssferen, zie de proxy's die Iran steunt; als tegenwicht tegen Saudi-Arabië, de VS en Israël in de 'balance of power',⁵⁶¹
- toegang krijgen tot de Middellandse Zee,
- en de vernietiging van Israël vanuit haat tegen het westen en om religieuze redenen.

Verder wordt gebruik gemaakt van enkele terugkerende thema's: de titel (Waarom Iran en Israël **elkaar** haten), en terugkerende korte 'beschrijvingen' ('pak jij mij, dan pak ik jou'). Deze versimpelingen wekken de indruk dat er sprake is van een gelijkwaardige 'haat' en een soort machtsbalans. Dit is geen juiste weergave van de situatie, terwijl juist dergelijke thema's en slogans – zonder nuance – het meest blijven hangen in het geheugen van de jeugdige kijker.

Tot slot: deze video van NOS op 3 is omgezet naar een School TV-filmpje. De School TV versie verschilt nauwelijks van de NOS op 3 video. In de video voor School TV is een gedeelte over de liquidatie van Hamas-leider Haniyeh (aan het begin van deze video) verwijderd.

26. 2024-09-28 NOS op 3: Mossad: Israëls geheime wapen

<https://www.youtube.com/watch?v=adv32oiYxgw>

Duur van het filmpje: 13.47 minuten.

412.973 weergaven (site geraadpleegd op 8 juli 2025).

KORT:

Het filmpje is uitgebracht na de pieperaanval op Hezbollahleden die bij velen bewondering opriep.⁵⁶² Problemen zijn vooral de vele **weglatingen** en het **suggestieve taalgebruik**.

ANALYSE:

(0:00) *Israël heeft de aanval ingezet op Libanon.* Een jongere die de zin "Israël heeft de aanval ingezet." als eerste hoort, en verder niets weet van het Midden-Oosten, zal hieruit opmaken dat Israël een agressor is die een oorlog is begonnen. **Weglaten relevante informatie.** Direct na de aanval van Hamas op 7 oktober 2023 viel ook Hezbollah Israël aan en vuurde duizenden raketten af waardoor 60.000 Israël's moesten evacueren.⁵⁶³ Verder viel Israël nu in reactie niet

560 <https://mei.edu/publications/irans-revolutionary-guard-and-rising-cult-mahdism-missiles-and-militias-apocalypse#pt5>

561 <https://www.britannica.com/topic/Axis-of-Resistance>

562 <https://nos.nl/collectie/13970/artikel/2537644-experts-onder-indruk-van-pieperaanval-hezbollah-in-alle-lagen-geraakt>

563 <https://www.reuters.com/world/middle-east/six-months-hezbollah-fire-keeps-uprooted-israelis-limbo-2024-04-04/>

Libanon aan, maar Hezbollah. **Suggestief taalgebruik**,

(0:21) *Intussen blijft Hezbollah tientallen raketten afvuren op Israël. Verhullen terrorisme.* Misschien waren het tientallen raketten per dag, maar hieruit valt niet op te maken dat Hezbollah al duizenden raketten had afgevuurd.⁵⁶⁴

(0:25) *Er zijn steeds meer geluiden dat er mogelijk ook een grondoffensief aankomt. De ontwikkelingen volgen elkaar razendsnel op. Niemand weet nog waar deze aanval stopt. Maar we weten wel, en daar gaat deze video over, waar die begon.* Dit is **misleidend**. De aanval begon niet met de piepers, maar met de raketten op Noord-Israël. **Weglaten van relevante informatie**, over de verlaten steden, beschadigde huizen en enorme natuurbranden⁵⁶⁵ in het noorden van Israël. Ook de kinderen van Majdal Shams⁵⁶⁶ die omkwamen door een Hezbollahraket worden niet genoemd.

(1:29) *Israël zwijgt, maar al heel snel twijfelt niemand eraan dat dit het werk moet zijn van de Mossad. Een beruchte geheime dienst van Israël. Suggestief taalgebruik.* Berucht is een negatief woord, de betekenis is 'om slechte redenen bekend staand' of 'ongunstig bekend'.

(1:43) *In deze video: wie en wat is de Mossad? En wat is hun rol in Israël, en daarbuiten? Voormalige Mossad directeur Efraim Halevy: "De wereld van geheime diensten, is een wereld waarin geen enkele wet bestaat."* Dit zet de kijker op het verkeerde been. Volgens de titel zou het filmpje moeten gaan over de rol van de Mossad in Israël en daarbuiten. In plaats daarvan gaat het over 'targeted killings' door de Mossad en over fouten die daarbij worden gemaakt.

(2:02) *Mossad is een afkorting van het Hebreeuwse Ha-Mossad le-Modiin ule-Tafkidim Meyuhadim. En betekent 'Instituut voor Informatiewinning en Speciale Taken'. Ja... 'speciale taken' dus.* Laatste zin met verwijzing naar 'speciale taken', is **suggestief**, ook door de toon en de blik van de presentator. En lijkt in de volgende zinnen alleen te verwijzen naar 'targeted killings'.

(2:17) *Want als er één ding is waar de Mossad al tientallen jaren om bekend staat dan zijn het wel de zogeheten 'targeted killings': het gericht vermoorden van belangrijke vijanden. Met een belangrijke nuance: Israël noemt het 'targeted killings' waarmee ze vijanden 'uitschakelen' of 'neutraliseren'. Tegenstanders noemen het eerder een 'moordaanslag': een 'executie zonder proces' of 'liquidatie'.*

Dit is feitelijk **onjuist** en onvolledig. 'targeted killings' zijn niet het enige waarom de Mossad bekend staat. Het filmpje maakt dit echter tot een hoofdthema. De opmerking is ook onvolledig omdat het de argumenten van voor- en tegenstanders noemt maar niet het perspectief vanuit internationaal recht.⁵⁶⁷ NOS op 3 verwijst in deze video meerdere keren naar internationaal recht, maar hier niet.

564 <https://www.timesofisrael.com/liveblog-june-10-2024/>

565 <https://www.jpost.com/breaking-news/article-823292>

566 <https://www.jpost.com/breaking-news/article-812106>

567 https://npo.nl/start/serie/nieuwsuur/seizoen-2024/nieuwsuur_4848/afspelen Geert-Jan Knoop in Nieuwsuur vanaf 34:34: "Het probleem is, dat 'targeted killings' nergens is geregeld. Er is geen internationaal verdrag of instrument waarin staat of het mag of niet mag en wat de voorwaarden zijn."

(2:44) *Hoe je het noemt is afhankelijk van door welke bril je kijkt. Een 100 procent neutraal woord bestaat nou eenmaal niet. Dus gebruik ik de woorden aanval, moord en aanslag door elkaar heen. Dan weet je dat.* Hierna gebruikt de presentator 3 keer aanval, 11 keer moord (waarvan 2 keer wraakmoord, 2 keer moordmissie, 2 keer vermoorden, 1 keer vergismoord, 1 keer moordoperatie) en 3 keer aanslag.

(4:43) *Waarom die 'targeted killings'? Daarvoor moeten we terug naar het ontstaan van de geheime dienst, naar de stichting van de staat Israël in 1948 in het Midden-Oosten niet lang na de Tweede Wereldoorlog. "In de straten van de stad werd de bevolking onder andere door aanplakbiljetten van de geboorte van de nieuwe staat in kennis gesteld."* De titel is 'het ontstaan van de Mossad'. De eerste zin begint echter met: *'Waarom die 'targeted killings'?*

Die zin is niet relevant als je het ontstaan van de Mossad wilt beschrijven. De Mossad is immers niet opgericht om targeted killings uit te voeren. De waaromvraag kan beter beantwoord worden door naar de doelwitten te kijken. Deze liquidaties zijn typerend voor de strijd tegen terrorisme, waar Israël veel mee te maken heeft. Denk ook aan de targeted killings van de VS (Osama Bin Laden, Abu Bakr al-Baghdadi, Qassem Soleimani).

(5:00) *Israël wordt omringd door Arabische vijanden. Zeker na de Nakba, wat 'catastrofe' betekent, waarbij 750.000 mensen van hun grondgebied werden verdreven en veel mensen werden gedood. **Weglaten van relevante feiten.*** Het lijkt hier alsof Israël 'zeker na de Nakba' Arabische vijanden kreeg en dus die vijandschap zelf veroorzaakt had. Maar die vijanden waren er al, al voor de Nakba. Verder werd een groot deel van deze 750.000 vluchtelingen niet verdreven, deze mensen vertrokken zelf.

Van 5:53 tot 8:40 doet de video verslag van acties van de Mossad onder het kopje 'Mislukte missies', wat eindigt met de woorden: *En zulke 'collateral damage', dat er doden vallen onder onbedoelde slachtoffers is iets dat aan de Mossad blijft kleven.* Het lijkt alsof de Mossad eerst verdacht moet worden gemaakt zodat de actie tegen Hezbollah alvast in een kwaad daglicht komt te staan. Op die actie zelf valt namelijk weinig aan te merken, al wordt die nu gerangschikt onder het kopje *mislukte missies*.

(8:43) Mariëlle Tweebeek, Nieuwsuur: *"Tot nu toe dus 37 doden en meer dan duizenden gewonden, onder wie burgers, door de ontploffende piepers en walkie talkies in Libanon de afgelopen dagen."* **Suggestief** om hier burgers te noemen, terwijl bijna alle slachtoffers hooggeplaatste leden van Hezbollah en hoge Iraniërs waren.

(9:10) *Bergman schat dat de Mossad sinds de oprichting zo'n 2700 moordoperaties heeft uitgevoerd, die lang niet allemaal zijn gelukt, of waarbij ook onschuldige slachtoffers zijn gevallen. En ook daarvan zijn de ontploffende piepers het meest recente voorbeeld. Die waren bedoeld om Hezbollah-strijders te doden, maar onder de doden en gewonden zijn ook kinderen en hulpverleners.*

Weer noemt de video onschuldige kinderen en hulpverleners die zijn omgekomen. Verreweg de

meeste doden waren echter Hezbollahleden,⁵⁶⁸ wat Hezbollah zelf bekend maakte door posters⁵⁶⁹ van de martelaren te verspreiden, zie hieronder.⁵⁷⁰ Dat dit een zeldzaam doelgerichte aanval op terroristen was, blijkt ook uit het feit dat alleen Hezbollahleden (en sommige hoge Iraniërs) deze piepers bij zich droegen.⁵⁷¹ Hier nog een artikel⁵⁷² dat in detail ingaat op het internationaal recht en de pager attack.

(9:47) En dan komen we bij het ethisch vraagstuk van dit verhaal. Want mág een geheime dienst mensen doden? Het antwoord op die vraag is ingewikkelder dan het misschien lijkt. Het Israëliëse hooggerechtshof zegt: die 'targeted killings' zijn geoorloofd als de doelwitten een gevaar voor Israël vormen, en de kans op onschuldige slachtoffers zoveel mogelijk wordt beperkt. Maar waar ligt die grens precies? En wie bepaalt dat? In Noorwegen was de strafrechter in ieder geval duidelijk: moord is moord. Weet je nog de wraakmissie na de aanslag op de Spelen? Waarna de Mossad de verkeerde man doodde? Een aantal Mossad-agenten was Noorwegen al ontvlucht maar vijf van hen kregen daar celstraffen tussen de één en de vijf jaar.

Hier gebruikt NOS op 3 één Noorse rechterlijke uitspraak over een totaal andere zaak als maatstaf voor de legitimiteit van de pieperaanval.

568 <https://x.com/AdinHaykin1/status/1836653103602442422>

569 <https://x.com/kaisos1987/status/1837747405510377679>

570 <https://x.com/IsraelMatzav/status/1837601785701183500>

571 <https://www.telegraaf.nl/nieuws/191447402/zo-begon-mossad-jaren-geleden-al-in-diepste-geheim-met-dodelijke-sabotage-van-hezbollah-piepers>

572 <https://lieber.westpoint.edu/well-it-depends-explosive-pagers-attack-revisited/>

(10:32) *Dan heb je ook nog allerlei internationale regels en verdragen waaronder het oorlogsrecht, waar we eerder deze video over maakten. Landen mogen bijvoorbeeld geen onschuldige burgers aanvallen en gevechten mogen alleen plaatsvinden op het grondgebied van de landen waar de oorlog is. Dan worden al veel Mossad-missies toch al snel discutabel. Deze regel komt uit het oorlogsrecht dat gaat over land – land conflicten. Niet over situaties waar een land vecht tegen een non-state actor die zich soms in meerdere landen bevindt.*

(10:54) *Dat geldt ook voor de vele burgerdoden die het Israëlische leger met hun aanvallen veroorzaakt in Gaza en nu ook Libanon. Dit is suggestief, niet relevant voor dit filmpje en een heel zware beschuldiging. Hier wordt de indruk gewekt dat Israël bewust onschuldige burgers aanvalt in Gaza en Libanon. Israël wil burgerdoden juist voorkomen.*⁵⁷³

(11:02) *Maar ja: wie of wat gaat een land dat zich misschien niet aan die regels houdt, veroordelen? De VN-Veiligheidsraad misschien? Kleine kans. Alleen al omdat de VS, een belangrijke bondgenoot van Israël, daarin een vetostem heeft. En dus een veroordeling van andere landen kan blokkeren. Niet-neutrale organisaties als neutraal voorstellen. De Algemene Vergadering van de VN veroordeelt Israël meer dan twee keer zo vaak als alle andere landen ter wereld bij elkaar.*⁵⁷⁴ De meeste lidstaten zijn geen democratieën en stemmen niet op basis van rechtvaardigheid.

11:20 *Het Internationaal Strafhof dan? Daar onderzoeken en berechten ze mogelijke oorlogsmisdaden. Zal ook niet zo snel gebeuren - want Israël erkent die internationale rechtbank helemaal niet. Sterker nog: de Mossad bespioneerde, hackte én bedreigde het Internationaal Strafhof zelfs om ervoor te zorgen dat zij geen onderzoek zouden starten. Dan heb je nog het Internationaal Gerechtshof waar landen elkaar kunnen aanklagen. Dat buigt zich nu over een genocide-aanklacht van Zuid-Afrika tegen Israël. Ook ingewikkeld, omdat Israël aan lang niet alle verdragen over oorlogsregels meedoet.*

NOS op 3 presenteert hier het ICJ en ICC als **neutrale instellingen** die eerlijk kunnen oordelen over deze zaken. Hier **ontbreekt de visie** van Israël dat deze organisaties niet als neutrale instellingen ziet en daar goede argumenten voor heeft. Denk bijvoorbeeld aan het feit dat het ICC arrestatiebevelen uitvaardigde tegen de Israëlische bewindslieden Netanyahu en Gallant. Dit is juridisch aanvechtbaar. Israël is zelf namelijk geen lid van het Internationaal Strafhof, en het ICC heeft dus geen jurisdictie over Israël. Om toch jurisdictie te krijgen baseert het ICC zich op de wankele aanname dat Palestina een staat zou zijn. Op die manier zou het ICC wel bevoegd zijn om onderzoek te doen naar vermeende misdaden in bijvoorbeeld Gaza. Daarnaast geldt binnen het ICC ook het complementariteitsbeginsel, vastgelegd in artikel 17 van het Statuut van Rome.⁵⁷⁵ Het ICC komt pas in actie als nationale hoven niet bereid of bij machte zijn om onderzoek uit te voeren. In de situatie van Israël is daar geen sprake van. Israël is een functionerende rechtsstaat, die in staat is om zelf onderzoek te doen als dit nodig is. Kortom: zowel het accepteren van Palestina als lidstaat als het vervolgen van Israëlische politici wijst op politieke motieven.

573 https://www.inss.org.il/strategic_assessment/the-practice-of-roof-knocking-from-the-perspective-of-international-law/

574 <https://unwatch.org/database/>

575 https://wetten.overheid.nl/BWBV0001489/2017-09-23#Verdrag_1_Verdragtekst_Deel2_Artikel17

Belangrijke punten:

- De Mossad wordt in dit filmpje consequent in een kwaad daglicht gezet door in te zoomen op het gebruik van de termen 'targeted killings/moorden'; mislukte operaties en een discussie over de (il)legaliteit van de praktijken van geheime diensten. Waardoor automatisch het beeld ontstaat dat ook de pieperaanval niet anders kan worden gezien. Terwijl hier onder experts grote verschillen van mening over bestaan.⁵⁷⁶
- Van 2:56 tot 4:39 geeft de video een opsomming van liquidaties door de Mossad. Dat is slechts een greep uit de operaties van deze geheime dienst. **Weglatting relevante informatie.** In een informatieve film over de Mossad – wat dit volgens de titel zou moeten zijn – zouden ook de successen van deze geheime dienst genoemd moeten worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het voorkomen van aanslagen op Europees grondgebied,^{577,578} het oppakken van Iraanse spionnen op Europees grondgebied,⁵⁷⁹ het voorkomen van aanslagen op Israël's in het buitenland,⁵⁸⁰ het stelen van een MIG vliegtuig,⁵⁸¹ het uitschakelen van Syrië's nucleaire reactor,⁵⁸² het stelen van Irans nucleaire files als bewijs voor de wereld als het gaat om de ware intenties van Irans nucleaire programma.⁵⁸³

27. 2024-11-09 NOS op 3: UNWRA uitgelegd

<https://www.youtube.com/watch?v=6s3OJ5ppc1A>

Duur van het filmpje: 19.49 minuten.

174.028 weergaven (site geraadpleegd 8 juli 2025).

KORT:

Video met goede en slechte kanten, maar helaas met veel **onjuiste informatie**.

ANALYSE:

Aanleiding om dit filmpje te maken is de wet om UNRWA tot verboden organisatie te maken, die Israël op 28 oktober 2024 aan heeft genomen. Het doel van het filmpje is duidelijk om de onmisbaarheid van UNWRA aan te tonen, niet om UNWRA 'uit te leggen' of kritisch onder de

576 <https://liever.westpoint.edu/well-it-depends-explosive-pager-attack-revisited/>

577 <https://www.i24news.tv/en/news/international/europe/1673247582-israel-s-spy-agency-mossad-behind-arrest-of-iranian-in-germany-report>

578 <https://www.timesofisrael.com/mossad-gave-berlin-intel-on-hezbollah-ops-on-german-soil-ahead-of-ban-report/>

579 <https://www.timesofisrael.com/mossad-intelligence-led-to-german-raids-on-iranian-spies-report/>

580 <https://www.i24news.tv/en/news/israel/defense/1656098740-reports-mossad-thwarted-3-iranian-attacks-on-israelis-in-turkey>

581 <https://bmmhs.org/one-of-our-aircraft-is-stolen/#:~:text=Operation%20Diamond&text=In%20mid%201963%20Mossad%2C%20the,achieve%20speeds%20of%20Mach%202>

582 <https://www.timesofisrael.com/three-minutes-over-syria-how-israel-destroyed-assads-nuclear-reactor/>

583 <https://www.haaretz.com/israel-news/2018-07-16/ty-article/how-the-mossad-broke-into-an-iranian-facility-and-stole-nuclear-files/0000017f-db07-d856-a37f-ffc7b14c0000>

loep te nemen. De belangrijkste gebreken zijn: **onjuiste informatie** en **suggestief taalgebruik**. Daarom een analyse die ook op deze details ingaat.

(4:10) *Zionisten omhelzen dit VN-Verdelingsplan, waarin de Joodse minderheid meer dan de helft van het grondgebied krijgt toegewezen.* **Weglaten relevante informatie.** Het grootste deel van het mandaatgebied was al naar de Arabieren gegaan (Jordanië) en in het gebied dat aan de Joden werd toegewezen waren zij in de meerderheid.⁵⁸⁴ De grond die de Joden kregen was vaak waardeloos (veel woestijn) terwijl de Arabieren betere grond kregen.

(4:45) *De Arabische militairen zijn niet opgewassen tegen het goed getrainde Israëlische leger.*

Onjuiste informatie. Het Israëlische leger bestond uit verzetsstrijders (tegen de Britse bezetter) en burgerwachten (bescherming tegen Arabische aanslagen op Joodse burgers) die zich inderhaast tot een soort leger georganiseerd hadden.⁵⁸⁵ Heel weinig landen waren bereid om wapens te leveren (er was een wapenembargo, ook van de VS⁵⁸⁶) dus het kersverse Israëlische leger vocht met alles wat maar voorhanden was, en kwam zowel munitie als wapens tekort. Dit een 'goed getraind leger' noemen is **onjuist** en suggestief.

(4:50) *In die strijd vernietigen zionistische militieën meer dan vierhonderdveertig Palestijnse dorpen, en verjagen zo'n 750.000 Palestijnen.* **Suggestief taalgebruik.** In de eerste plaats was er geen beleid⁵⁸⁷ om Palestijnse dorpen te 'vernietigen', al was er natuurlijk oorlogsschade, en in de tweede plaats is een groot deel van deze Palestijnen gevlucht – vaak op instructie van Arabische leiders – en niet verjaagd. Los daarvan is dit niet evenwichtig omdat de enorme agressie van Arabische militairen en burgers tegen Joodse burgers onbenoemd blijft.

(5:08) *Jordanië neemt uiteindelijk de westelijke Jordaanoever in, en Egypte de Gazastrook. En de rest – dit gebied – wordt bezet door Israël.* **Suggestief taalgebruik.** De werkelijke bezetting (door Egypte en Jordanië) wordt 'innemen' genoemd, en de stichting van de staat Israël (in overeenstemming met het verdelingsplan van de VN na het einde van het mandaat) wordt 'bezetten' genoemd. Dit was een zelfverdedigingsoorlog door een jonge staat die op dat moment al erkend werd door zowel de VS als de USSR, en een hele reeks andere staten. In maart 1949, voor het einde van de oorlog, werd Israël lid van de VN. Een staat kan onmogelijk zijn eigen gebied 'bezetten'.

(5:28) *...ook doordat Israël het vluchtelingenprobleem niet erkent.* **Weglaten relevante informatie.** Een groot deel van de vluchtelingen was weggetrokken om de Arabische legers de kans te geven de Joden de zee in te drijven, waarna zij terug zouden kunnen keren. De jonge staat Israël – die al snel ruim een miljoen Joodse vluchtelingen uit Europa en de islamitische wereld op moest vangen – had niet de middelen, noch het vertrouwen, om zo'n grote vijandige groep terug te laten keren zonder veiligheidsgaranties.

584 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/map-of-the-u-n-partition-plan>

585 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/the-role-of-jewish-defense-organizations-in-palestine-1903-1948>

586 <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1948v05p2/d463>

587 <https://vdoc.pub/documents/the-birth-of-the-palestinian-refugee-problem-revisited-7lkubkaunup0>

(5:32) *En dat betekent de geboorte van VN-organisatie UNRWA.* Dit laat weg dat de buurlanden weigerden de Palestijnse vluchtelingen in hun maatschappijen te laten integreren, wat op dat moment nog niet zo moeilijk zou zijn geweest. Later besteedt de video gelukkig wel aandacht aan de houding van de buurlanden, maar dat had eigenlijk hier al gemoeten.

Daarna springt de video naar het heden en doet behoorlijk neutraal en feitelijk verslag. Legt ook goed de verschillen uit tussen UNRWA en UNHCR. Maar dan volgt dit gedeelte.

Langer citaat vanaf 8:43. Belangrijke tekst vetgedrukt. *'Voor een duurzame oplossing helpt UNHCR bij hun terugkeer, als dat mogelijk is of bij een eventuele 'resettlement', hervestiging. In andere woorden: om **staatsburger te kunnen worden in hun gastland.***

*Dat is voor UNRWA in principe niet anders, maar de Palestijnse situatie is wel anders dan alle andere. In UNRWA's definitie van vluchteling staat expliciet dat ook de nakomelingen van de Palestijnse vluchtelingen die eind jaren 40 zijn verdreven zich als vluchteling kunnen laten registreren. Vandaar dus die groep van nu bijna 6 miljoen. Zij **erven dus die vluchtelingenstatus.**'*

Maar dan, vanaf 9:25: *'**Dat komt doordat** ze zich al die jaren geen officiële nationaliteit kunnen aanmeten. Geen Israëlische en geen Palestijnse. En dus per definitie stateloos zijn.'*

Pas na een aantal tussenzinnen komt de houding van de buurlanden ter sprake. Vanaf 10:18: *'Eerst nog even de **omringende landen.** Want dat UNRWA ook daar zo aanwezig is, heeft ook weer te maken met hoe ze hier met deze groep omgaan. **Deze landen willen vaak namelijk helemaal niet dat de Palestijnen bepaalde burgerrechten krijgen of de nationaliteit van dat land kunnen aanmeten.*** Deze weigerachtige houding van de omringende landen is een belangrijke oorzaak voor de eendeloos verlengde vluchtelingenstatus van de Palestijnen, en had direct genoemd moeten worden. Door dat niet te doen, wekt de video (op 5:28) de suggestie dat Israël hier schuldig aan is, wat slechts voor een goede verstaander ongedaan wordt gemaakt door de latere opmerking. De meeste (jonge) kijkers zullen dit verband niet meer leggen.

Van 10:34 tot 11:15 goede uitleg over de houding van Egypte, Syrië, Libanon en Jordanië, maar zonder te vermelden dat Palestijnse groeperingen in de buurlanden veel onrust hebben veroorzaakt, met tienduizenden doden tot gevolg. Denk aan de poging tot staatsgreep in Jordanië (Zwarte September) en de burgeroorlog in Libanon. Dit verklaart natuurlijk deels de huidige weerstand in die landen tegen de Palestijnen. **Weglaten van relevante informatie.**

(12:37) *'Maar het streng-islamitische Hamas krijgt als geheel van Israël en het Westen en ook van landen als Egypte en Jordanië, het etiket van een terroristische organisatie.'* Dit gevolgd door een kort fragment waarin Matthew Levitt (the Washington Institute) zegt: *'Hamas vecht niet voor een Palestijnse staat naast Israël, Hamas vecht om Israël te vernietigen.'*

Verhullen van terrorisme. Volgens elke gangbare definitie is Hamas een terroristische organisatie. In plaats van een plotseling opduikende commentator te laten zeggen wat de doelstelling van Hamas is, had de verteller ook kunnen zeggen dat Hamas dit zelf zegt. Daar zijn meerdere bronnen voor, zoals het Handvest van Hamas⁵⁸⁸ en talloze toespraken van

.....
588 <https://irp.fas.org/world/para/docs/880818a.htm>

Hamasleiders.⁵⁸⁹ Nu lijkt het een bewering in plaats van een feit.

(12:58) *Mede daardoor was Gaza al vrijwel volledig afhankelijk van hulp waar eigenlijk volgens het internationaal recht Israël als bezetter verantwoordelijk voor is, maar Israël biedt die hulp niet. Onjuiste informatie.* Israël bezette Gaza niet, al leverde het ondanks dat wel elektriciteit en water aan Gaza en liet het hulpgoederen toe. Voor 7 oktober 2023 was er geen permanente aanwezigheid van Israël in Gaza, behalve dat er vaak langdurig individuele Israëli's gegijzeld werden. Geen **verschillende visies**. De term 'volgens internationaal recht' die deze uitspraak gewicht geeft, is een discutabele term, want hier is geen overeenstemming over.

(13:53) *Afgelopen jaar zijn er ruim tweehonderd UNWRA-medewerkers in Gaza gedood zoals chauffeur Mohammed Abu Atwi eerder deze maand. Weglaten relevante informatie.* Hier wordt deze Mohammed Abu Atwi als een onschuldige UNRWA-chauffeur opgevoerd, met name door het fragment uit het interview met zijn vader: "Mohammed hoorde bij geen enkele partij. Hij werkte voor de UNRWA als chauffeur en hielp mensen." Maar deze Mohammed is door Israël geliquideerd omdat hij op beeld staat als een van de commandanten van de slachting bij het Nova-festival op 7 oktober 2023. Hij was dus volgens Israël een Hamasterrorist die veel doden op zijn geweten heeft.⁵⁹⁰

(14:19) *En alleen door hen gaat Gaza nog niet compleet ten onder aan catastrofale honger. Onbewezen beschuldiging.* Al een jaar waarschuwen ngo's voor hongersnood in Gaza, maar er is nooit een hongersnood geweest.⁵⁹¹ Beelden van uitgehongerde kinderen (ook in deze video op 19:34) zijn telkens van kinderen die door ernstige ziektes vermagerd waren, terwijl hun familieleden duidelijk goed doorvoed zijn. De beschuldiging van Joseph Borrell (buitenlandchef EU) in het bijbehorende filmpje ('Honger wordt gebruikt als oorlogswapen') werd dan ook niet ondersteund door feiten. Dat bleek ook uit beelden die mensen uit Gaza in die periode zelf op internet postten.⁵⁹²

(15:27) *En afgelopen februari onthulde Israël een tunnel onder UNRWA's hoofdkwartier als onderdeel van Hamas' militaire infrastructuur. UNRWA zegt niets van die tunnel af te weten. Weglaten relevante informatie.* Het is waar dat UNRWA dit beweerde, maar de bewering zelf was niet waar. Israël heeft journalisten rondgeleid in dit tunnelcomplex. De ingang was bij een UNRWA-school, en recht onder het UNRWA-hoofdkwartier was een datacenter dat veel stroom nodig had, en die kreeg vanuit het UNRWA-gebouw. Citaat uit de Times of Israël: "There is no doubt that UNRWA staff knew that [Hamas] was digging a massive tunnel beneath them," Aharon said. "There's a perimeter wall, a gate, cameras, at the gate they log who comes in and out. Whoever worked at UNRWA knew very well who was coming in, and who they were covering for." (...) The

589 Ali Baraka oktober 2023: <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1712030588872351872> Ismail Haniyeh januari 2024: <https://x.com/MEMRIReports/status/1745044216697201131> Ghazi Hamad November 2023: <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1719662664090075199>

590 <https://www.jpost.com/Israel-news/article-826088>

591 <https://www.timesofisrael.com/new-study-there-was-no-famine-in-gaza-according-to-famine-review-groups-own-data/>

592 [https://x.com/search?lang=nl&q=\(hunger%20OR%20famine%20OR%20food\)%20\(from%3Aimshin\)%20until%3A2024-03-18%20since%3A2024-03-10&src=typed_query](https://x.com/search?lang=nl&q=(hunger%20OR%20famine%20OR%20food)%20(from%3Aimshin)%20until%3A2024-03-18%20since%3A2024-03-10&src=typed_query)

IDF said the electrical cables leading from the UN building to the tunnel were providing power to the Hamas infrastructure belowground." In het artikel staan foto's van de toegangen en de elektriciteitskabels.⁵⁹³ Deze uitgebreide infrastructuur kan natuurlijk niet na 12 oktober 2023 zijn aangelegd, zoals UNRWA in een verklaring (in de video) suggereerde.

(15:58) *Dit alles had eerder dit jaar grote gevolgen.* **Weglaten relevante informatie.** Wat niet in de video voorkomt, is de directe aanleiding voor de onderzoeken die de VN instelde, namelijk het getuigenis voor het Amerikaanse congres van vier deskundigen over UNRWA. Juist de uitgebreide bewijsvoering⁵⁹⁴ van deze vier getuigen, ondersteunt de beschuldigingen van Israël.

(16:16) *Volgens dit rapport heeft Israël geen bewijs geleverd voor de claims dat UNRWA-medewerkers banden hebben met Hamas. Ook deelt UNRWA jaarlijks lijsten van al hun medewerkers met Israël om te screenen maar hebben ze daar nooit iets op terug gehoord. Israël is nog altijd niet met bewijzen over de brug gekomen dat de Palestijnse hulporganisatie UNRWA, banden heeft met Hamas. De VN-organisatie heeft Israël meerdere keren om bewijs gevraagd en omdat Israël daar geen gehoor aan geeft kan er ook geen onderzoek naar specifieke medewerkers worden geopend.*

Onjuiste informatie. Het rapport waarom het hier gaat is het Colonna-rapport⁵⁹⁵ dat in april 2024 uitkwam. Dit rapport gaat over de kwaliteit van procedures bij UNRWA. Het gaat dus niet over de beschuldigingen zelf, zoals het hoofd van de commissie – Catherine Colonna – in een persconferentie⁵⁹⁶ geïrriteerd duidelijk maakte aan media die al te gretig deze conclusie trokken. Zij verwees naar een ander rapport, van de OIOS (Office of Internal Oversight Services) dat hier wel over zou gaan. **Weglaten relevante informatie.** In augustus 2024 verscheen dit OIOS-rapport⁵⁹⁷ dat uitwees dat de beschuldigingen van Israël terecht waren.

(17:36) *En een paar jaar geleden wees Israël op schoolboeken met daarin volgens hen antisemitisch lesmateriaal. Volgens dat eerdere rapport heeft Israël daar niet voldoende bewijs voor geleverd.* **Onjuiste informatie.** Dit is niet eens wat er op de pagina staat die in de video getoond wordt. Daarnaast is wel degelijk bewijs geleverd voor ernstig, langdurig, en onverbeterlijk antisemitisme in de schoolboeken,⁵⁹⁸ ook door de EU.⁵⁹⁹

(18:26) *Het is dus Israël's woord tegen dat van de VN. Waarin het goed is te realiseren dat de eerste een partij is in deze oorlog en de tweede de internationale orde vertegenwoordigt.* **Niet-neutrale organisaties als neutraal voorstellen.** De VN is hier wel partij, want UNRWA is een VN-organisatie. Daarnaast is de VN niet neutraal ten opzichte van Israël. Sinds 2015 heeft de Algemene

593 <https://www.timesofisrael.com/directly-beneath-unrwas-gaza-headquarters-idf-uncovers-top-secret-hamas-data-center/>

594 <https://docs.house.gov/Committee/Calendar/ByEvent.aspx?EventID=116769>

595 https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/2024/04/unrwa_independent_review_on_neutrality.pdf

596 <https://x.com/HillelNeuer/status/1783171948358348820>

597 <https://www.un.org/sg/en/content/sg/note-correspondents/2024-08-05/note-correspondents-%E2%80%93-the-un-office-of-internal-oversight-services-%28oios%29-investigation-of-the-un-relief-and-works-agency-for-palestine-refugees-the-near-east>

598 <https://docs.house.gov/Committee/Calendar/ByEvent.aspx?EventID=116769>

599 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2023-002620_NL.html

Vergadering van de VN tegen Israël meer dan twee keer zoveel resoluties aangenomen als tegen alle andere landen bij elkaar.⁶⁰⁰

(19:16) *De vrees is een enorme escalatie in deze oorlog. Dat door die nieuwe wet VN-medewerkers en gebouwen officieel doelwit worden en dat de humanitaire crisis waar de bevolking van Gaza al een jaar doorheen gaat zal afglijden naar een ongekende catastrofe.*

Op 19.34 ziet de kijker ter illustratie een uitgeteerd hongerkindje in een bed. Dit kindje heette Yazan al-Kafarna. De foto dateert uit maart 2024. Yazan leed aan hersenverlamming waardoor hij niet kon eten zoals andere kinderen. Veel cerebrale parese patiënten kunnen niet op de normale manier eten door ernstige motorische beperkingen die er al vanaf de geboorte zijn, daarom hebben ze extra zorg nodig. Sommigen krijgen sondevoeding. Zijn extreme vermagering kwam dus niet door hongersnood, maar doordat dit ernstig zieke kind door de oorlog niet de juiste zorg kon krijgen. Dit zijn dus **misleidende beelden**. Meer achtergrond (informatie van zijn ouders) is te vinden in een twitterdraad.⁶⁰¹

In deze video was geen sprake van **verschillende visies**. Dit heeft misschien te maken met de geraadpleegde experts.

- Thea Hilhorst (hoogleraar humanitaire hulp Erasmus universiteit) is niet neutraal als het over Israël gaat. Dat blijkt niet alleen uit het feit dat zij foutieve informatie verspreide over het Colonna-rapport⁶⁰², maar ook door de beschuldigingen tegen Israël⁶⁰³ die zij verspreide op Twitter. En vooral blijkt het uit haar handtekening onder een open brief aan premier Schoof.⁶⁰⁴ In deze brief – zoals u hier kunt lezen⁶⁰⁵ – niets over alle terreur tegen Israël. Niets over raketaanvallen, gijzelaars, de genocidale handvesten van de verschillende terreurbewegingen, helemaal niets. Maar wel de onbewezen beschuldigingen over oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid die Israël zou plegen.
- Brigitte Herremans (Midden-Oosten expert en mensenrechtenactivist) schreef⁶⁰⁶ in januari 2024: *“Israël voert al jarenlange campagne voor de opschorting van UNRWA, de grootste humanitaire organisatie in Gaza. Donoren die nu hun hulp aan UNRWA opschorten, stappen mee in een perfide spel & verzaken aan humanitaire imperatief, o.a. bevestigd door het internationaal gerechtshof.”* Verder staan haar tweets vol met ongefundeerde beschuldigingen aan het adres van Israël over genocide, honger als wapen, etnische zuivering, IDF-soldaten die expres op kinderen zouden schieten, etc. Ook deze expert is niet neutraal in deze zaak.
- Sander van Hoorn (NOS correspondent in het Midden-Oosten) heeft in reportages een vrij neutrale rol omdat het niet de bedoeling is dat hij met meningen komt. Toch blijkt uit suggestieve opmerkingen en eenzijdige verslaggeving (zie daarvoor elders in dit rapport,

600 <https://unwatch.org/database/>

601 <https://x.com/ApostateProphet/status/1764033773128016283>

602 <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/opinie-tijd-voor-nederland-om-de-steun-aan-vn-hulporganisatie-unrwa-te-hervatten-bd1f960a/>

603 https://x.com/hilhorst_thea/status/1789161542631481581

604 <https://www.linkedin.com/feed/update/urn:li:activity:7266131682561298432/>

605 <https://x.com/AmandaKluveld/status/1860344312564695085>

606 <https://x.com/BriHerremans/status/1751587105656975556>

bijlage II.13, II.18, II.25, II.26, II.30, II.33) eerder een sympathie voor de Palestijnen dan voor Israël.

- Eliane Lamper (NOS-buitenlandredacteur en Midden-Oosten-specialist) geeft in haar artikelen⁶⁰⁷ (en vroeger op haar twitteraccount⁶⁰⁸) ook blijk van een vooringenomen standpunt.

28. 2023-10-23 NOS Jeugdjournaal: Dit moet je weten over de ruzie tussen Israël en de Palestijnen

[https://www.youtube.com/](https://www.youtube.com/watch?v=-p3CKwyyvE4&ab_channel=NOSJeugdjournaal)

[watch?v=-p3CKwyyvE4&ab_channel=NOSJeugdjournaal](https://www.youtube.com/watch?v=-p3CKwyyvE4&ab_channel=NOSJeugdjournaal)

Duur van het filmpje: 9.40 minuten.

145.358 weergaven (site geraadpleegd 8 juli 2025).

KORT:

Dit filmpje heeft genuanceerde stukken als het gaat om begrip tonen voor Nederlandse kinderen met familie in Israël of Gaza, maar laat helaas zoveel **relevante feiten** weg dat het eindresultaat een sterk vertekend beeld van de geschiedenis en de huidige situatie geeft.

ANALYSE:

Ten eerste: Israël heeft geen ruzie met de Palestijnen. Dit is **onjuiste informatie**. Israël heeft ruzie met Hamas. Dat zegt Israël heel duidelijk en dit is essentieel voor het begrip van hetgeen er in deze oorlog gebeurt.

(2:07) correspondent Miral de Bruijne na 7 oktober: *“Israël die was echt ontzettend boos, en die wilde direct wraak, en die zei: alle mensen die dit hebben gedaan, die moeten we echt kapot maken.”* **Suggestief taalgebruik:** ‘ontzettend boos,’ ‘wraak,’ ‘mensen kapot maken.’ Verder is dit ook **weglaten van relevante informatie**. Niets over de oorlogsdoelen van Israël die een paar weken na 7 oktober (toen dit filmpje gemaakt werd) echt wel bekend waren: de gijzelaars terughalen en de dreiging van Hamas uitschakelen zodat er nooit meer een 7 oktober zou zijn. Sterker nog, de gijzelaars worden in de hele video niet genoemd. Wel schakelt de video na deze uitspraak van De Bruijne meteen over naar bombardementen op Gaza en de mededeling dat daarbij onschuldige mensen omkomen, ook kinderen.

(2:42) *Het conflict gaat over ‘wie waar mag wonen’.* **Onjuiste informatie**, en zeker niet van toepassing op Gaza. De Palestijnen mochten gewoon in Gaza wonen. Israël trok zich volledig terug

607 <https://nos.nl/collectie/13959/artikel/2567736-israel-blijft-onverstoord-massaal-geweld-gebruiken-een-schoolvoorbeeld-van-genocide>

608 https://www.youtube.com/watch?v=u8_m_oGnZB4

in 2005, waardoor de Palestijnen daar voor het eerst zelfbestuur kregen. Israël had geen enkele intentie om Gaza in te nemen, te besturen of te annexeren (Egypte, dat Gaza van 1948 tot 1967 bezette, wilde het ook niet terug). Deze omschrijving is hooguit van toepassing op Hamas: van deze groep mag Israël niet bestaan en mogen daar geen Joden wonen.

Vervolgens gaat de video terug in de tijd, en begint met de Holocaust. (3:01) *na de oorlog besluiten internationale leiders dat Joden die verspreid over de hele wereld woonden hun eigen land moeten krijgen*. Deze uitspraak suggereert dat het Joodse volk Israël 'kreeg' van het westen uit schuldgevoel over de Holocaust. Dit is een **onjuiste** veronderstelling die niet onschuldig is en vaak terugkomt, zie paragraaf 2.3.7.

(3:12) *Israël is de plek waar duizenden jaren geleden het Jodendom is ontstaan*. Dit is juist, maar onvolledig. **Weglaten relevante informatie**. Er hebben altijd Joden in Israël gewoond ondanks dat vele rijken hebben geprobeerd om Israël te vernietigen en de Joden te verbannen naar andere landen. De Joden woonden vooral in vier oude steden in Israël: Jeruzalem, Hebron, Tiberias en Safed.⁶⁰⁹

(3:23) *De Palestijnen waren toen (in 1948) een volk. Dat waren niet alleen moslims, maar ook christenen en Joden*. **Onjuiste informatie**. De Palestijnen beschouwden zichzelf in die tijd nog niet als volk. Het Palestijns nationalisme ontwikkelde zich pas na 1948 en vooral toen Yasser Arafat in 1964 de *Palestine Liberation Organization* (PLO) oprichtte. Toen begon een nationaal gevoel te ontstaan van een Palestijns volk. Voor die tijd was 'Palestijnen' een aanduiding voor de bewoners van de landstreek Palestina (zoals er Brabanders in Brabant wonen).

(3:36) *het gaat snel mis tussen Joden en Palestijnen. Er ontstaan gevechten en er is veel geweld, aan beide kanten vallen veel slachtoffers. En in totaal slaan er meer dan 700.000 Palestijnen op de vlucht*. **Weglaten relevante informatie**. Niet genoemd dat de Arabische buurlanden Israël aanvielen wat Israël ternauwernood overleefde, ook niet genoemd dat Joden moesten vluchten uit de gebieden die door Egypte en Jordanië bezet werden (de Westbank en Gaza).

Terug naar nu.

(4:34) *wie is dan Hamas? Hamas is eigenlijk de politieke partij die de baas is in Gaza, maar zij hebben ook mensen die vechten*. **Weglaten relevante feiten** en verhullen terrorisme. Europa beschouwt Hamas als een terreur organisatie.⁶¹⁰ Hamas is een ondemocratische regime in Gaza dat de absolute macht heeft gegrepen na diverse geweldsuitbarstingen tussen Hamas en Fatah én nadat het vormen van een regering van nationale eenheid niet lukte. Daarnaast heeft Hamas sterke banden met Iran en Hezbollah en willen zij tezamen Israël vernietigen.

609 <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-the-royal-asiatic-society/article/jewish-communities-of-safed-and-jerusalem-during-the-fourteenth-century/DAFA875AAE01C52DEDB26B198731DAE3>

610 <https://www.nu.nl/buitenland/5775597/hamas-blijft-op-terrorisraelijst-eu-staan.html>

Gaza wordt geportretteerd als een openluchtgevangenis (vanaf 4:52).⁶¹¹ Dit is **onjuiste informatie**. Met toestemming van de Israëlische of Egyptische autoriteiten konden personen Gaza verlaten. Sinds de machtsovername van terreurorganisatie Hamas hebben beide landen hun voorwaarden strenger gemaakt. Tot 6 oktober kwamen er dagelijks ongeveer 18.000 Gazaanse arbeiders naar Israël om te werken. Regelmatig kwamen er Gazaanse boeren naar Israël voor training in de landbouw en Gazaanse patiënten konden voor speciale behandelingen naar Israëlische ziekenhuizen.

Het feit dat er een gesloten grens is, een hek, wordt in de uitzending vrijwel volledig toegeschreven aan Israël. Er wordt zeer kort genoemd (5:01) dat ook buurland Egypte de grens gesloten houdt, maar de verdere toelichting van de dichte grens wordt volledig toegespitst op Israël. Dit alles terwijl Israël maandelijks een veel hoger aantal exits en entries (ca 40.000 – 53.000) toestond dan Egypte (6.500 – 14.100).⁶¹²

De rol van Egypte in het bewaken en dichthouden van de grens wordt onderbelicht ten opzichte van Israël. De Rafah-Grensovergang wordt gecontroleerd door Egypte en bestuurd door Hamas. Het aanvraagproces voor een uitreisvergunning kan ook hier maanden duren.⁶¹³

(5:12) *Na grote ruzies is er eigenlijk besloten om een hek te bouwen. Israël zegt: "Dat is voor onze veiligheid, want we willen niet dat boze Palestijnen geweld kunnen aanrichten in Israël." Maar de Palestijnen zeggen: "Nou, daar snappen we eigenlijk helemaal niets van. Jullie willen alleen maar controle over ons hebben en uiteindelijk willen jullie (Israël) zelfs ons land inpikken." En daar gaat deze oorlog nu ook over. **Onjuiste informatie.** Ten eerste is 'na grote ruzies' misleidend, alsof beide kanten even agressief waren. Hamas schoot tienduizenden raketten⁶¹⁴ af en ontvoerde Israël's⁶¹⁵ waarop Israël soms reageerde door aan te vallen.⁶¹⁶ Verder is de bewering 'En daar*

611 <https://www.algemeiner.com/2024/02/26/gaza-is-not-an-open-air-prison/>

612 <https://www.ochaopt.org/content/movement-and-out-gaza-update-covering-april-2023>

613 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2022/04/30/algemeen-ambtsbericht-palestijnse-gebieden-april-2022> pag. 29, Algemeen Ambtsbericht Palestijnse Gebieden April 2022, MinBuZa

614 <https://www.israelnationalnews.com/news/306526>

615 <https://www.britannica.com/biography/Gilad-Shalit>

616 <https://time.com/2944876/israel-hammers-gaza-strip-over-kidnapped-teens-deaths/>

gaat deze oorlog nu ook over, feitelijk onjuist. Dit is niet waar de oorlog over gaat. Gaza was op 6 oktober 2023 niet bezet. En Hamasleiders hebben heel duidelijk gemaakt dat deze oorlog bedoeld is om Israël te vernietigen.^{617,618}

(7:18) *Het is niet zo dat alle Palestijnen het geweld van Hamas goedkeuren of dat iedereen in Israël het goed vindt wat hun land doet.* Dit is **verhullen van terrorisme**. Is de zelfverdediging van een democratische rechtsstaat na een brute terroristische aanval te vergelijken met dat genocidale geweld?

(8:57) *Hoe lang het nog duurt dat weten we niet, maar hopelijk hebben we je in deze video wel kunnen uitleggen waarom het nu weer oorlog is, waarom deze oorlog zo ingewikkeld is, en waarom deze oorlog zoveel emoties oproept.* Helaas, daar is deze video slecht in geslaagd, vooral doordat veel **relevante feiten** ontbraken. Hier nog even een opsomming.

Welke informatie ontbreekt?

- De doelstellingen van Hamas ontbreken. Het is onduidelijk waar Hamas als organisatie voor staat en waar ze precies voor vecht. Dit zou gemakkelijk uit hun handvest en uit toespraken van leiders gehaald kunnen worden.
- Doelstellingen van Israël in deze oorlog worden niet genoemd: het bevrijden van de gijzelaars, het uitschakelen van Hamas zodat er nooit meer een 7 oktober kan komen. De gijzelaars worden niet eens genoemd, terwijl op het moment van uitzending kinderen gegijzeld werden. Dat is een belangrijk onderwerp voor een jong publiek.
- De aanval van Arabische landen op de staat Israël direct na haar oprichting – met genocidale bedoelingen – wordt volledig buiten beschouwing gelaten. Door deze oorlog kwamen duizenden Joden in Israël en in de Arabische landen om het leven. Ongeveer 900.000 joden zijn tijdens en na dit conflict uit Arabische landen verjaagd.
- Er is nadruk op conflict en niet op diverse vredesinitiatieven. Zo zijn er vanaf 1936 veel voorstellen gedaan voor een tweestatenoplossing. Alle voorstellen werden door de Arabieren en later de Palestijnen afgewezen.
- De annexatie van de Westelijke Jordaanoever door Jordanië en haar verzet tegen een Palestijnse staat worden genegeerd. De Westelijke Jordaanoever bezat 30 zetels in het Jordaanse Parlement. Jeruzalem was de tweede stad van Jordanië. In die periode stroomden veel inwoners van Jordanië van de Oostelijke naar de Westelijke oever en Jeruzalem dankzij de hogere ontwikkeling daar. Pas in 1988 gaf Jordanië de aanspraken op de Westelijke Jordaanoever op, ten gunste van de organisatie van Arafat met uitzondering van de heilige plaatsen. Arabieren en hun nazaten die daar woonden hebben een Jordaanse paspoort.
- Gaza viel van 1948 – 1967 onder Egyptisch bestuur. Onder Egyptisch bewind werd de Gazastrook vanaf 1948 een gesloten kamp. Toen Israël in 1967 de Gazastrook bezette, was de levensverwachting er maar 48 jaar. Na twee decennia steeg de levensverwachting naar 72 jaar.

617 Interview met Hamasleider Ali Baraka 11 oktober 2023. <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1712030588872351872>

618 Interview met Hamasleider Ghazi Hamad 1 november 2023. <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1719662664090075199>

- De 'exodus' van de Joden uit de islamitische wereld ontbreekt. Ongeveer 900.000 Joden zijn tijdens (en kort na) de onafhankelijkheidsoorlog uit Arabische landen verjaagd. Een groot deel kwam te wonen in vluchtelingenkampen in Israël, waarvan sommige later steden werden, zoals Sderot.

Door het weglaten van zoveel **relevante feiten** is deze video niet evenwichtig.

29. 2024-12-13 NOS Jeugdjournaal: Bekende Nederlanders vragen aandacht voor Gaza

<https://jeugdjournaal.nl/artikel/2548144-bekende-nederlanders-vragen-aandacht-voor-gaza-met-online-actie>

Duur van het filmpje 1.50 minuten

Aantal weergaven niet duidelijk, wel 322 antwoorden. Site geraadpleegd 20 juli 2025.

KORT:

Dit is eigenlijk een promotiefilmpje van een Oxfam campagne. Er is geen sprake van **verschillende visies**, een **niet-neutrale organisatie** wordt als **neutraal** opgevoerd, **relevante informatie** wordt weggelaten en **onbewezen beschuldigingen** worden als feiten gepresenteerd.

ANALYSE:

Eerst verschijnen beelden van (bekende) Nederlanders die zeggen: 'Niet in mijn naam.'

(0:07) *De actie is bedacht door Oxfam Novib, een organisatie die opkomt voor de rechten van mensen. Die maakt zich grote zorgen over wat er in Gaza gebeurt.* Oxfam Novib is eigenlijk geen mensenrechtenorganisatie maar een ontwikkelingsorganisatie. Vroeger was de organisatie gericht op armoedebestrijding, waterputten, etc. nu duidelijk politiek geëngageerd. Deze organisatie is **niet neutraal**, maar wordt in dit filmpje als autoriteit opgevoerd.

(0:16) Michiel Servaes, directeur van Oxfam Novib: *"Nou we hebben dit gedaan omdat we denk ik als heel veel Nederlanders al meer dan een jaar enorme pijn in ons buik hebben bij de beelden die we zien in- die er elke dag komen uit Gaza."* Beelden verwoesting Gaza. Commentaarstem: *Volgens Oxfam Novib steunt de Nederlandse regering Israël, en dus ook het geweld in Gaza.* **Weglaten relevante informatie.** Israël lijkt 'zomaar' oorlog te voeren. Geen woord over de gijzelaars en de dreiging die Hamas voor Israël is.

(0:33) *Daarom bedachten ze de tekst 'Niet in mijn naam' (beelden campagne). Door dit bericht op social media te delen kunnen mensen laten weten dat ze het niet eens zijn met de Nederlandse*

regering. Weer Servaes in beeld: "Onze eigen regering doet niks, of sterker nog, die steunt Israël nog steeds om dit geweld te doen laten plaatsvinden. En, ja, wij willen dat het stopt." **Weglaten relevante informatie.** De regering ijverde op dat moment voor een staakt-het-vuren, voor meer humanitaire hulp, zette druk in de EU om het Associatieakkoord met Israël te bespreken, en nam afstand van de Israëlische ministers Smotrich en Ben Gvir.⁶¹⁹ Bovendien had minister Caspar Veldkamp een paar weken eerder beloofd dat de Israëlische bewindslieden Netanyahu en Gallant gearresteerd zouden worden als ze naar Nederland zouden komen.⁶²⁰ Servaes mag dat 'niks' vinden, het jeugdjournaal had dit aan moeten vullen.

Beelden verwoesting Gaza. (0:53) *Grote mensenrechtenorganisaties zoals Amnesty International en Oxfam Novib zeggen dat Israël genocide pleegt in Gaza.* (Rood vlak met het woord 'Genocide' verschijnt in beeld). **Niet-neutrale organisaties voorstellen als neutraal.** De genocide beschuldiging wordt botweg geuit en krijgt meteen gewicht, omdat Amnesty en Oxfam Novib als neutrale en gezaghebbende stemmen worden opgevoerd.

(1:02) *Dat is één van de ergste misdaden ter wereld. Het betekent letterlijk: het vermoorden van een volk of groep. Dat gebeurt expres, en dus niet per ongeluk. Ook verschillende onderzoekers zeggen dat Israël genocide pleegt.* **Weglaten van relevante informatie:** de uitleg is alleen waarom genocide zo'n verschrikkelijke misdaad is, niet waarom Israël hier schuldig aan zou zijn. Degenen die in december 2024 beweerden dat Israël genocide pleegde, konden dat niet onderbouwen met feiten. Amnesty rekte de definitie op, verdraaide uitspraken van Israëlische politici en negeerde bewijzen dat het geen genocide was. Verder waren er ook toen al genoeg deskundigen⁶²¹ die goed onderbouwd betoogden dat dit geen genocide was.

(1:17) *Israël zegt zelf dat dat niet waar is.* **Weglaten van relevante informatie.** Voor evenwichtige verslaggeving zou het Jeugdjournaal hier ruimte hebben moeten bieden aan critici⁶²² van het zeer gebrekkige Amnesty rapport (waaronder Amnesty Israël⁶²³) en aan de argumenten van experts die stellen dat Israël geen genocide pleegt.⁶²⁴

(1:20) *Het Israëlische leger blijft Gaza bombarderen. Gister zijn tientallen mensen om het leven gekomen bij een luchtaanval op een vluchtelingenkamp.* Dit stukje onmiddellijk na de ontkenning van Israël maakt die ontkenning volkomen ongeloofwaardig.

(1:30) *Aanvallen als deze moeten stoppen, vindt Oxfam Novib. De organisatie hoopt dan ook dat veel mensen hun actie steunen.* Weer Servaes in beeld: "En we willen ook de mogelijkheid geven aan Nederlanders om ook te zeggen dat wat onze regering doet, dat steunen, dat is niet in mijn naam."

619 https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?did=2024D48707&id=2024Z20624&utm_

620 <https://x.com/apjvalk/status/1859582464466842032>

621 <https://www.wsj.com/opinion/the-u-s-anti-israel-genocide-purge-c8feef1a>

622 <https://www.justsecurity.org/105790/critical-amnesty-international-gaza-genocide/>

623 <https://www.timesofisrael.com/predetermined-conclusions-amnesty-israel-workers-slam-parent-groups-genocide-charge/>

624 <https://www.nydailynews.com/2024/08/11/the-big-lie-of-genocide-gaza-seven-experts-on-nazi-genocide-expose-the-canard-of-israeli-crimes>

Daarna nog wat beelden van (bekende) Nederlanders die zeggen: 'Niet in mijn naam.'

De doelgroep van het jeugdjournaal is 9-13 jaar. Elk kind dat deze reportage kijkt, kan niet anders dan concluderen dat Israël genocide pleegt. Dit is geen neutrale informatie, maar activisme.

30. 2018-06-11 NPO Kennis: Een nieuw land: Israël

<https://middenoosten.npokennis.nl/#/nl/kaart/keerpunten/een-nieuw-land-israel/>

Duur van het filmpje: 5:53 minuten.

Aantal weergaven niet vast te stellen.

Dit filmpje is ongewijzigd overgenomen door School TV.

KORT:

Het filmpje gebruikt prachtige oude beelden, maar bevat helaas **onjuiste informatie**, en laat **relevante informatie** weg.

ANALYSE:

(0.27) **misleidende beelden**. De kaart van Israël en de Palestijnse gebieden is zichtbaar (Israël is groen, de Palestijnse gebieden geel) en ernaast zijn een groen en een geel vakje als legenda getekend, waarbij staat: Israël, Palestina. Dat zou Palestijnse gebieden moeten zijn, er is geen gebied dat Palestina heet. De vertelstem zegt het wel goed.

(0.34) *Maar ruim honderd jaar geleden valt dit stuk van het Midden-Oosten onder het Ottomaanse Rijk. Daar wonen dan Arabieren. Die zijn voornamelijk moslim, Joods of christelijk.* **Onjuiste informatie**. Er bestaan geen Joodse Arabieren. De inwoners van het gebied waren Palestijnse moslims, Palestijnse christenen, Palestijnse Joden, Palestijnse Armenen etc. De Joodse Golda Meïr (1898 – 1978), voormalig premier van Israël, had een Palestijns paspoort.⁶²⁵

(0.42) *Deels benadrukken zij, dat zij Palestijnen zijn.* **Onjuiste informatie**. De politiek bewuste Arabieren in het gebied noemden zich Arabieren, en velen van hen zochten aansluiting bij het Arabische Rijk waarop gehoopt werd. Toen dat door de koloniale machten Frankrijk en Groot-Brittannië gedwarsboomd werd, zochten deze Arabieren aansluiting bij Syrië.

Het Palestijnse vlaggetje dat in beeld komt, is enigszins misleidend. Deze vlag was bedacht voor de Arabische Revolte (1916-1918) en lokaal werden er soms variaties op gebruikt. Zo is er

⁶²⁵ https://www.youtube.com/watch?v=PMRIE7VDZUU&ab_channel=PalesAbroad

een foto (1931?) van de Arabische leider Haj Amin al-Husseini met een 'Palestijnse' vlag waarop de Al-Aqsa moskee was afgebeeld.⁶²⁶ In het mandaatgebied was alleen de Britse vlag toegestaan en zowel Joodse als Arabische vlaggen waren verboden.⁶²⁷

(0.55) *Joden wonen verspreid over de wereld.* **Weglaten relevante informatie.** Veel Joden waren na het jaar 70 én het jaar 136 (na de Bar Kochba opstand) in de diaspora geraakt. Maar: Joden woonden ook in Palestina. 3000 jaar lang hebben er Joden in dit gebied gewoond. Steden als Hebron en Jeruzalem (oude stad) hebben altijd Joden gehuisvest, behalve in de periode 1948 – 1967 toen Jordanië de Westbank bezette.

En er zijn oude bewijzen van deze Joodse aanwezigheid. Door de eeuwen heen trokken er Joodse en christelijke pelgrims naar het gebied die de heilige plaatsen bezochten. Sommigen van hen schreven reisverslagen waaruit blijkt dat er Joden in het land woonden. Rabbi Nachman uit Breslov (nu Oekraïne) reisde van 1798 – 1799 naar Palestina en bezocht daar de chassidische Joden in Haifa, Tiberias en Safed. Hij beschrijft, dat hij met eer door hen werd ontvangen.⁶²⁸ In Jeruzalem is altijd een Joodse wijk geweest. Deze wijk werd in 1948 door de Jordaniërs verwoest en door hun Arabische burens geplunderd. Op foto's uit dat jaar^{629,630} is de plundering te zien en vluchtende Joodse bewoners bij de Jaffapoort.

(1.05) *Intussen is het zionisme in opkomst, een beweging onder leiding van ene Theodor Herzl, die zegt dat het Jodendom meer is dan alleen een religie. Joden zijn een volk, van een nog te bepalen staat.* **Onjuiste informatie.** Joden zijn al duizenden jaren een volk, dat is geen uitvinding van het zionisme. Er zijn veel Joden die niet religieus zijn. Herzl zelf was overigens ook niet religieus.⁶³¹

(1.20) *Ze zien het gebied Palestina als een goede optie.* **Suggestief taalgebruik:** alsof ze met een vlaggetje op de wereldkaart hebben geprikt... Dit verhuut de band van Joden met het land Israël. Al eeuwen zeggen Joden tegen elkaar: "Volgend jaar in Jeruzalem!"⁶³²

(2.12) Hier zijn filmbeelden te zien van Joodse bootvluchtelingen die van het grote schip met een sloep naar de kust van Palestina varen. De beelden worden gebracht alsof dit vóór de Tweede Wereldoorlog plaatsvond, terwijl ze van de periode 1945 – 1948 zijn. In het NOS nieuws van 5 januari 2020⁶³³ is het verhaal van Chaïm Roet te zien, die na Auschwitz met zijn ouders naar Palestina reist. De beelden van de sloep komen in dit nieuwsitem voor.

(2.17) *De Arabische bevolking vindt dat hun land wordt ingepikt.* **Weglaten relevante informatie.** Veel Arabische inwoners waren ook (afstammelingen van) recente immigranten. Mark

626 https://oldwebsite.palestine-studies.org/sites/default/files/jq-articles/40_Indian_Muslims_10.pdf

627 https://justapedia.org/wiki/Flag_of_Mandatory_Palestine

628 <https://seforimdeals.com/products/rabbi-nachmans-wisdom>

629 https://blog.nli.org.il/en/hoi_jewish_quarter/

630 https://www.researchgate.net/publication/236699721_Photoraphy_Memory_and_Ethnic_Cleansing_The_Fate_of_the_Jewish_Quarter_of_Jerusalem_1948-John_Phillips%27_Pictorial_Record

631 https://zionism-israel.com/hdoc/Theodor_Herzl_Zionist_Congress_Speech_1897.htm

632 <https://www.sefaria.org/sheets/479553?lang=bi>

633 <https://nos.nl/video/2317460>

Twain beschrijft in zijn boek "The Innocents Abroad" (1869) Palestina als een desolaat, leeg land.⁶³⁴ Vanaf 1850 kwamen steeds meer Joodse vluchtelingen uit Rusland en Polen naar dit gebied; zij waren de pogroms ontvlucht. Deze pioniers kochten stukken land van de Ottomaanse grootgrondbezitters en brachten het tot bloei. In de daaropvolgende periode vestigden zich immigranten uit de omliggende Arabische landen in het gebied.⁶³⁵ Een voorbeeld daarvan zijn de voorouders van Saeb Erekat (voormalig lid van de wetgevende raad van Palestina) die van het Arabisch schiereiland kwamen.⁶³⁶

(3.51) *Arabische buurlanden vallen de jonge staat binnen. Zij doen dat met het opdelingsplan van de Verenigde Naties in hun hand. (4.10): De Arabische buurlanden willen de gebieden veiligstellen, die naar de Palestijnen zouden gaan. Onjuiste informatie.* In een "British report on Haifa, April 1948" staat: "Arab leaders reiterated their determination to evacuate the entire Arab population...".⁶³⁷ Haifa lag niet in het gebied, dat naar de Palestijnen zou gaan. De Arabische landen vroegen de Arabische bewoners om het gebied Palestina/Israël te verlaten, zodat zij de handen vrij zouden hebben om 'de Joden de zee in te jagen'.⁶³⁸ Het gros van de Arabische bewoners gaf gehoor aan de oproep. Een deel van hen deed dit niet en zij wonen nu nog steeds in Israël; zij zijn de Arabische Israëliërs. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat alle Arabieren destijds om die reden vertrokken: sommigen werden verjaagd door Israëliëse troepen, en anderen sloegen op de vlucht uit angst voor geweld.

(4.48) *Uiteindelijk belandden zo'n 700.000 Palestijnen in de buurlanden. (5.00): De gevluchte Palestijnen maken in de eerste jaren plaats voor zo'n 700.000 Joden, die zich in Israël vestigen. Weglaten relevante informatie.* Europese Joden verlieten Europa massaal tijdens en na de Holocaust. Zij trokken naar de VS, Groot-Brittannië, en Zuid-Amerika, maar de grootste groep kwam naar Palestina/Israël. Ongeveer 300.000 voor 1939, en 687.000 na 1948.⁶³⁹ Van 1939 tot 1948 sloot Groot-Brittannië de grenzen van het mandaatgebied grotendeels voor Joodse immigratie.⁶⁴⁰ Hierdoor nam de Joodse immigratie in het gebied sterk af. Joden die aan de nazi's ontsnapten en illegaal het land probeerden te bereiken, kwamen vaak om of werden naar kampen op Cyprus gedeporteerd. Behalve de Joodse vluchtelingenstroom uit Europa, kwam er na 1948 ook een vluchtelingenstroom uit de islamitische wereld op gang.⁶⁴¹ De Joden werden na de stichting van de staat Israël uit de Arabische landen verjaagd; in deze landen waren zij geboren en hadden hun voorouders eeuwen gewoond. Uit Marokko, Algerije, Irak, Tunesië en Egypte kwamen de meeste Joden.⁶⁴² In de periode 1948 – 1968 emigreerden 600.000 Joden uit de Arabische landen naar Israël.⁶⁴³

634 <https://www.gutenberg.org/files/3176/old/orig3176-h/p5.htm#ch46>

635 <https://www.meforum.org/middle-east-quarterly/the-smoking-gun-arab-immigration-into-palestine>

636 <https://jcpa.org/article/changing-historical-narrative-saeb-erekats-new-spin/>

637 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/british-police-report-on-the-arab-evacuation-of-haifa>

638 https://cojs.org/excerpts_from_israel-s_struggle_for_peace-_israel_office_of_information-_new_york_1960/

639 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/introduction-and-historical-overview>

640 https://avalon.law.yale.edu/20th_century/brwh1939.asp

641 <https://www.myjewishlearning.com/article/the-mass-migration-of-the-1950s/>

642 <https://www.wsj.com/articles/insular-jewish-community-of-djerba-tunisia-has-weathered-revolution-and-terrorism-but-can-it-survive-girls-education-1423869146>

643 <https://www.mena-researchcenter.org/the-emigration-and-expulsion-of-jews-from-arab-countries/>

(5.26): Dit vraagstuk wordt symbolisch weergegeven met een sleutel. Gevluchte Palestijnen bewaren vaak nog de sleutel van het huis, waar zij zelf of hun voorouders woonden, tot ze er werden verdreven door Israëlische troepen. **Weglaten relevante informatie.** Er is veel aandacht voor Palestijnen die bezittingen kwijtraakten, maar ook Joden, die uit de Arabische landen werden verdreven (of er 'vrijwillig' vertrokken) moesten hun bezittingen achterlaten. In 2019 schatte de Israëlische regering de waarde van de achtergelaten vermogens van de verdreven Joden uit de Arabische wereld op 150 miljard dollar, omgerekend naar dat moment.⁶⁴⁴ Dit was een conservatieve schatting.

31. 2024-10-07 NPO kennis: Wat is Hamas?

<https://npokennis.nl/story/693/wat-is-hamas>

Duur is niet te geven. Het verhaal is een story, opgebouwd uit slides met plaatjes en korte filmpjes. De story begint na het klikken op de eerste afbeelding, voor elke volgende stap moet de kijker verder klikken.

Dit filmpje is ongewijzigd overgenomen door School TV.⁶⁴⁵

Aantal weergaven niet vast te stellen.

KORT:

Dit filmpje geeft geen antwoord op de vraag in de titel omdat veel te veel **relevante informatie** wordt weggelaten. Er is zelfs sprake van **onjuiste informatie** in bijdragen van expert Maurits Berger.

ANALYSE:

Eerste slide na de titel: *"Hamas is een islamitische Palestijnse organisatie, die vooral actief is in Gaza. Het verzet zich tegen de Israëlische bezetting en wil een Palestijnse staat stichten. De organisatie schuwt niet om daarvoor geweld te gebruiken."*

Dit is **weglaten van relevante feiten**. In het handvest⁶⁴⁶ van Hamas staat duidelijk de religieuze opdracht om een islamitisch staat te stichten in heel 'Palestina' zoals Hamas dat ziet (From the River to the Sea). De terreurgroep wil Israël vernietigen en de Joden vermoorden, zie ook paragraaf 3.2. van dit rapport. Hamas leert Gazaanse kinderen al vanaf jonge leeftijd om Joden te haten, en dat de staat Israël niet mag bestaan. Dit is essentiële informatie die niet mag ontbreken om Hamas – en de uitzichtloosheid van de situatie – te begrijpen.

⁶⁴⁴ <https://www.israelhayom.com/2019/12/16/lost-jewish-property-in-arab-countries-estimated-at-150-billion/>

⁶⁴⁵ <https://schooltv.nl/item/wat-is-hamas/oorlog-hamas-israel-wat-is-er-aan-de-hand-in-israel-en-de-palestijnse-gebieden>

⁶⁴⁶ <https://irp.fas.org/world/para/docs/880818a.htm>

"De EU en de VS zien Hamas daarom als een terroristische beweging." Verhullen van terrorisme. Hier lijkt het 'slechts' een mening van de EU en de VS dat Hamas een terreurgroep is, terwijl dit een afgewogen oordeel is na het beoordelen van overvloedig bewijs.⁶⁴⁷

Dan komt een filmpje waarin expert Maurits Berger termen gebruikt als 'verzet' en 'bezetting'. Over de eerste intifada zegt hij (0:25): *"Dat heette toen de intifada, dat waren opstanden waar alleen nog stenen werden gebruikt, en die verder gewelddoos of in ieder geval wapenloos waren."* Dit is **onjuiste informatie**. Van 1987-1991 werden meer dan 3.600 molotovcocktails gegooid en zo'n 100 handgranaten. Er waren 600 aanvallen met vuurwapens of explosieven. Tientallen Israëlische burgers werden gedood.⁶⁴⁸ Het is natuurlijk waar dat veel Palestijnen met stenen gooiden, maar 'alleen nog stenen' is simpelweg niet waar. Bovendien zijn stenen ook niet onschuldig: stenen is een executiemethode in het Midden-Oosten. In datzelfde filmpje zit ook een fragment van een interview met Hamasleider Mahmoud Al Zahar. Hij zegt wel ronduit dat Hamas uit is op de vernietiging van Israël, maar daarvoor moeten de tieners de ondertiteling lezen.

De volgende slide herhaalt een deel van de informatie uit het filmpje, maar niet dat Hamas uit is op de vernietiging van Israël.

Dan komt een slide met de tekst: *"Onderhandelingen tussen de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie (PLO) en Israël maken in 1993 een einde aan de Intifada's. Maar Hamas vindt dat de PLO te veel weggeeft. En gaat daarom door met het verzet, waarbij Hamas ook (zelfmoord)aanslagen pleegt in Israël."* Dit is **onjuiste informatie**. Hamas vond niet dat de PLO 'te veel weggaf', Hamas vond dat Israël niet mocht bestaan. Ook al had de PLO half Israël gekregen, dan had Hamas dat nog niet genoeg gevonden.

Dan komt weer een filmpje met expert Maurits Berger die vertelt hoe Hamas zich in de beginjaren ook richtte op sociale taken: zorg en voedsel. En dan volgt deze tekst: *"In 2006 komt Hamas aan de macht in Gaza en wint de verkiezingen. Dat zijn democratische verkiezingen geweest, zijn gewoon keurig verlopen en daar hadden ze een overweldigende meerderheid gehaald."* Dit is weglating van ZEER **relevante informatie**. Na die verkiezingen brak een bittere machtsstrijd uit met Fatah (de PLO) en greep Hamas met veel geweld de macht.⁶⁴⁹ Standrechtelijke executies, lichamen van gedode Fatah-leden werden achter brommers door de straten van Gaza gesleept, martelingen, knieschoten, etc. Er vielen 161 doden en honderden gewonden. Wat dan wel weer (op 'bijna' na) correct is, dat is de laatste zin van Berger: *"Het is een militair islamitisch regime, zou je bijna kunnen zeggen."*

De band tussen Iran en Hamas wordt wel goed uitgelegd (volgende slide) en in de daaropvolgende slide staat gelukkig alsnog iets over de machtsgreep in Gaza. *"In 2006 wint Hamas de democratische verkiezingen in Gaza. Een jaar later grijpt Hamas met geweld de volledige macht in het gebied, door andere strijdgroepen uit te schakelen."* De term 'met geweld' schiet wel enigszins

647 <https://data.europa.eu/apps/eusanctionstracker/subjects/208>

648 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/myths-and-facts-the-palestinian-uprisings#b>

649 <https://pchr.org/pchr-publishes-black-days-in-the-absence-of-justice-report-on-bloody-fighting-in-the-gaza-strip-from-7-to-14-june-2007-2/>

tekort. In diezelfde slide staat: “Sindsdien blokkeert Israël Gaza. Mensen en goederen kunnen het gebied nauwelijks meer in of uit.” **Weglaten relevante informatie:** 1) ook Egypte blokkeerde Gaza.⁶⁵⁰ 2) de aanleiding voor de blokkade was de terreur vanuit Gaza.^{651,652}

Dan wel weer correcte info over de gevolgen voor de bevolking, en over hoe Hamas zich ontwikkelde tot een dictatoriaal regime. De volgende slide heeft een filmpje (fragment Danny in Arabistan⁶⁵³) waarin een Gazaan vertelt over mishandelingen en terreur door Hamas.

De daarop volgende slide heeft ook een filmpje, waarin de vergelijking wordt gemaakt tussen het aantal Israëlische en Palestijnse doden tussen 2008 en 2022, zonder te vertellen dat Hamas de burgers niet beschermt, en Israël wel. Dit is **weglaten van relevante informatie**, net als zeggen dat het een “*vicieuze cirkel van geweld*” is, terwijl de agressie van Hamas komt. Israël wil gewoon met rust gelaten worden. Bovenaan deze slide staat een link naar een langer filmpje waarin wel na zeven minuten genoemd wordt dat Hamas Israël wil vernietigen,⁶⁵⁴ maar weinig tieners zullen door klikken.

Dan komt er een slide met een korte tekst over 7 oktober 2023, en vervolgens een slide met de titel: 'Israël wil Hamas vernietigen'. Hier de tekst: *Israël slaat hard terug door water, brandstof en elektriciteit af te sluiten. De regen van bommen brengt de Palestijnen in Gaza nog verder in nood. Ondanks internationale druk blijft Israël vastbesloten Hamas te vernietigen. Bij die strijd komen tienduizenden Palestijnse burgers, vrouwen en kinderen om.*

Weglaten relevante informatie: Israël heeft nog een belangrijk doel: het terugkrijgen van de gijzelaars. Op het moment dat dit filmpje uitkwam, zaten er nog tientallen gijzelaars gevangen in Gaza, waaronder kinderen, vrouwen en bejaarden. Overigens is het gijzelen van mannen (ook soldaten) eveneens een oorlogsmisdaad. Bovendien wordt hier weggelaten dat Hamas op grove schaal het oorlogsrecht schendt door raketten te schieten op Israëlische burgers, zonder onderscheid te maken tussen strijders en burgers. Daarnaast wekt deze tekst de indruk dat Israël alleen burgers doodt, wat **onjuiste informatie** is. Verder is de zin “*De regen van bommen brengt de Palestijnen in Gaza nog verder in nood,*” **suggestief taalgebruik:** het impliceert ongeremd geweld van Israël tegen bange burgers.

De story sluit af met een filmpje over Hamasleider Mohammed Deif.

Een groot tekort van deze story is dat nergens echt duidelijk wordt wat de (genocidale) doelstellingen van Hamas zijn. Er is een uitspraak van een Hamasleider in een fragmentje, en bij het derde filmpje zit de link naar een langer filmpje waarin (na zeven minuten) wordt uitgelegd dat Hamas Israël wil vernietigen en Joden wil vermoorden. Deze essentiële informatie had in deze story duidelijk naar voren moeten komen, aangezien niet alle jeugd door zal klikken voor meer informatie.

650 https://www.cjpme.org/fs_088

651 <https://www.gov.il/en/pages/rocket-threat-from-the-gaza-strip-2000-2007>

652 <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4115417,00.html>

653 https://npo.nl/start/serie/danny-in-arabistan/seizoen-1/palestina_1

654 <https://nos.nl/op3/collectie/13959/video/2494041-de-gazastrook-uitgelegd>

32. 2024-10-08 NPO Kennis: Wie is Benjamin Netanyahu?

<https://npokennis.nl/story/771/wie-is-benjamin-netanyahu>

Duur is niet te geven. Het verhaal is een story, opgebouwd uit slides met plaatjes en korte filmpjes. De story begint na het klikken op de eerste afbeelding, voor elke volgende stap moet de kijker verder klikken.

Dit filmpje is ongewijzigd overgenomen door School TV.⁶⁵⁵

Aantal weergaven niet vast te stellen.

KORT:

Informatief filmpje. Geen grote gebreken.

ANALYSE:

Netanyahu wordt neutraal geïntroduceerd. Wel enigszins ongenueanceerd dat hij tegenstander is van een onafhankelijke Palestijnse staat (hij sprak in 2009 nog wel over die mogelijkheid) maar inmiddels is hij inderdaad duidelijk tegenstander (al vanaf 2015). Interessant weetje over zijn vader die nooit geloofde in een tweestatenoplossing.

Positief stukje over heldenrol Netanyahu in zijn tijd bij de commando's bij het bevrijden van gijzelaars. Belangrijk stukje over zijn heldhaftige broer die bij zo'n bevrijdingsactie omkwam.

Filmpje met Bart Wallet (hoogleraar Joodse studies) die de rol van Netanyahu (inmiddels in het parlement als leider van de oppositiepartij Likod) tijdens de Oslo-akkoorden bespreekt. Wallet benoemt de rol van Iran (onrust zaaien via Hamas en Islamitische Jihad) wat een golf van terreur in Israël veroorzaakt. Hij legt uit dat die terreur bedoeld was om het draagvlak voor de Oslo-akkoorden te ondermijnen.

Dan bespreekt Wallet de reactie van Netanyahu. Het lijkt alsof Wallet om de Israëlische premier moet lachen, terwijl wat Netanyahu zei nogal nuchter was. Wallet (0.51): *"En precies dat is eigenlijk voor die oppositieleider Netanyahu op dat moment de reden dat hij zegt: 'Ja, moet je eens kijken. Ze zijn helemaal niet te vertrouwen. Er is een groot gevaar dat ons land bedreigt en ik ben eigenlijk degene die hier tegen op kan treden. Ik kan Hamas en Islamitische Jihad van ons lijf houden.' En uiteindelijk, je ziet ook dat ie echt steeds meer die rol van Iran gaat benadrukken. En ook zegt van: 'Uiteindelijk is dit een existentieel gevecht met Iran om het voortbestaan van de staat Israël.'"*

De heldenrol die Netanyahu zichzelf hier toe zou dichten is wel wat overdreven (als hij dit letterlijk zo gezegd zou hebben) maar de rest van zijn uitspraken is realistisch.

⁶⁵⁵ <https://schooltv.nl/item/wie-is-benjamin-netanyahu-story-over-de-leider-van-israel>

Dan weer neutrale informatie over het beleid dat Netanyahu gevoerd heeft.

Filmpje met fragmenten van toespraken van Netanyahu waarin hij benadrukt hoe gevaarlijk Iran voor Israël is, en dat Iran nooit kernwapens mag krijgen. Alweer nuchtere uitspraken, gezien het religieuze fanatisme waarmee Iran Israël haat,⁶⁵⁶ maar Wallet zegt (0.15): *“Ja, Iran is eigenlijk, je zou bijna kunnen zeggen de obsessie van Netanyahu. Dat is echt zijn grote politieke thema.”* De obsessie? Noem het maar een obsessie als een ander land voortdurend verkondigt dat jouw land vernietigd moet worden, en dan ook nog hard werkt om kernwapens te krijgen.

Vervolgens info van Wallet over de vroegere band tussen Israël en Iran, en hoe dat veranderde nadat de ayatollahs aan de macht kwamen. Hij zegt (0.59): *“En vanaf dat moment is eigenlijk dat Iraanse politieke beleid omgeklapt. En is eigenlijk de vernietiging van de staat Israël- dat is eigenlijk een kern geworden van het Iraanse politieke beleid.”*

Dan komt Iran-deskundige Damon Golriz (1.10): *“Netanyahu heeft zich afgezet tegen de bedreiging van de ayatollahs, die Israël continu retorisch hebben bedreigd met vernietiging.”* Hij lijkt hier te zeggen dat dit puur retoriek is, en dat Iran het niet echt zo bedoelt. Gezien zijn uitlatingen elders⁶⁵⁷ neemt Golriz die Iraanse dreiging wel degelijk serieus, maar zo komt het hier niet over.

Dan volgt weer feitelijk informatie over de politieke contacten van Netanyahu, over de aanklachten wegens corruptie en de extremistische partners in zijn coalitie.

In een filmpje over de strijd in Israël rond de juridische hervormingen is het wel **suggestief** om de poging tot hervormingen samen te vatten als *‘de rechters buitenspel zetten’*. Het Israëliëse hooggerechtshof heeft erg veel macht⁶⁵⁸ en gebruikt die ook, wat de regering Netanyahu in wilde perken. In zo'n kort filmpje is dat te veel om gedetailleerd te bespreken, maar de omschrijving van de discussie had neutraler gekund. Ook wordt een anti-Netanyahu demonstrant getoond die roept de democratie te willen beschermen, terwijl de pro-Netanyahu demonstranten er net zo goed van overtuigd waren dat zij voor de democratie opkwamen.

Vervolgens weer feitelijke informatie over de aanslagen van 7 oktober, de oorlog, en de aanklachten bij het Internationaal Strafhof. Linkjes in de tekst verwijzen naar andere filmpjes.

Dit filmpje is informatief. Er blijkt wel een lichte politieke voorkeur uit, maar die is niet echt storend.

656 <https://mei.edu/publications/irans-revolutionary-guard-and-rising-cult-mahdism-missiles-and-militias-apocalypse#pt13>

657 <https://www.stichting-jas.nl/2024/08/iran-speelt-sleutelrol-op-het-nieuwe.html>

658 <https://www.tabletmag.com/sections/israel-middle-east/articles/redefining-reasonableness-test-israel-judicial-reform>

33. 2024-12-02 NPO Kennis: Wat is zionisme?

<https://npokennis.nl/story/773/wat-is-zionisme>

Duur is niet te geven. Het verhaal is een story, opgebouwd uit slides met plaatjes en korte filmpjes. De story begint na het klikken op de eerste afbeelding, voor elke volgende stap moet de kijker verder klikken.

Aantal weergaven niet vast te stellen.

KORT:

Goed, informatief filmpje.

ANALYSE:

Neutrale omschrijving: *Het zionisme is een beweging die de oprichting en het behouden van een Joodse staat steunt. Een Joodse staat is voor hen een land waar Joden veilig kunnen wonen en hun identiteit kunnen behouden. De naam zionisme verwijst naar de berg Zion bij de heilige stad Jeruzalem.*

Uitleg over de rol van Theodor Herzl en een filmpje over sommige wilde plannen in de begintijd van het zionisme waar de Joodse staat zou moeten komen (in de VS, Oeganda). Vervolgens tekst die duidelijk uitlegt waarom Israël op de huidige plek werd gesticht. *Waarom Palestina? Veel Joden hebben een band met wat we nu kennen als Israël en Palestina. Zo zien velen het als het (door God) 'belofde land' uit hun heilige boek, de Tenach. Daarnaast hebben Joden duizenden jaren in het gebied gewoond. Velen zijn in de eeuwen rond het begin van de christelijke jaartelling verspreid over de wereld. Dat komt onder andere door oorlog, vervolging en de verwoesting van de Tweede Joodse Tempel in Jeruzalem. Een deel blijft wel in de regio wonen. Bij anderen blijft de droom om ooit terug te keren bestaan.*

Stukje geschiedenis over de Joden die naar het gebied gingen. Aandacht voor de vervolgingen (pogroms) waardoor al in de 19^e eeuw Joden hun toevlucht zochten in deze (toen nog) uithoek van het Ottomaanse Rijk. Dan over het Britse mandaat, de belofte aan de zionisten, en de Joden die op de vlucht sloegen voor de Holocaust, maar door de Britten niet werden toegelaten vanwege de spanningen met de Arabische bevolking. Stukje over het gewelddadig Joods verzet tegen de Britten.

Dan de stichting van Israël na het verdeelingsplan, een correcte weergave van de oorlog van 1948, en een opsomming met uitleg van de begrippen Jood, Israëliër, Kolonist en Zionist.

Afsluiting: *Het zionisme bestaat uit allerlei stromingen. Zo steunen sommigen de Israëlische regering en anderen juist niet. En sommigen willen dat de Palestijnse gebieden deel van Israël worden, terwijl anderen willen dat die gebieden onderdeel worden van een aparte Palestijnse staat.*

Wat nog had kunnen worden toegevoegd is dat Palestijnen en Palestina activisten zich vaak verzetten tegen zionisme, en fel actie voeren tegen de hierboven omschreven duiding. Denk aan de VN-resolutie van 1975 waarin werd bepaald dat zionisme een vorm van racisme is, al werd dat in 1991 in een andere resolutie herroepen.⁶⁵⁹

34. 2025-01-07 NPO Kennis: Waarom leven Palestijnen in vluchtelingkampen?

<https://npokennis.nl/video/143/>

waarom-leven-palestijnen-in-vluchtelingkampen

Duur van het filmpje: 10.43 minuten.

Aantal weergaven niet vast te stellen.

Dit filmpje is ongewijzigd overgenomen door School TV.⁶⁶⁰

KORT:

Dit filmpje vertelt de geschiedenis van de Palestijnen. Veel interviews met bejaarde Palestijnen die in 1948 ontheemd zijn geraakt. Helaas wordt veel **relevante informatie** weggelaten en zit er ook **onjuiste informatie** in deze video.

ANALYSE:

(1:00) *Volgens de Verenigde Naties zijn Palestijnse vluchtelingen (definitie UNRWA in beeld) "Personen wier normale verblijfplaats Palestina was, in de periode van 1 juni 1946 tot 15 mei 1948, en die zowel hun huis als hun middelen van bestaan verloren als gevolg van het conflict van 1948."* Vervolgens doet de video kort verslag van de stichting van de staat Israël en de aanval van de Arabische buurlanden.

(1:42) *Deze Arabisch-Israëliëse oorlog duurt een jaar en de gevolgen voor de Palestijnen die in het gebied wonen zijn enorm. Meer dan 750.000 Palestijnen vluchten uit hun dorpen en steden voor het oorlogsgeweld of worden uit hun huizen verdreven door Israëliëse milities. Dit wordt ook wel de catastrofe oftewel de Nakba genoemd.*

Weglaten relevante informatie. De term Nakba heeft pas later de huidige betekenis gekregen. Oorspronkelijk stond de term voor de vernedering en schande⁶⁶¹ die Arabische buurlanden voel-

659 <https://digitallibrary.un.org/record/189598?v=pdf>

660 <https://schooltv.nl/video-item/op-de-vlucht-sinds-1948-waarom-leven-palestijnen-in-vluchtelingkampen>

661 <https://www.lockdownuniversity.org/lectures/1266-what-is-the-nakba/transcript> Quote: "It is a catastrophe, Nakba, in every sense of the word. Seven Arab countries declare war on Zionism in Palestine, seven countries go to war to abolish the partition and to defeat Zionism and quickly leave the battle. After losing much of the land of Palestine, and even the part that was given to the Arabs in the Partition Plan. (...) We must admit our mistakes and recognise the extent of our responsibility for the disaster that is our lot."

den na hun mislukte poging om de stichting van Israël te verhinderen. In de jaren '80 gingen Israëlische historici heel kritisch kijken naar de oorlog van 1948 en zij gingen de term Nakba gebruiken voor het Palestijnse vluchtelingenprobleem. Later zag Arafat er de propagandistische waarde van in.⁶⁶² Nog meer **weglaten van relevante informatie**. Veel Palestijnen vertrokken vanwege oproepen van Arabische leiders om uit de weg te gaan zodat de Arabische legers met de Joden af konden rekenen.⁶⁶³

(2:29) Video van een man die een kaart van Israël laat zien waarop met rode stippen 601 Arabische dorpen staan aangegeven (met in het Hebreeuws de namen erbij) die volgens deze onderzoekers verwoest zijn sinds 1948. *"Dit is de Nakba-kaart. Dit is een kaart van de staat Israël en de rode stippen geven aan waar zich verwoeste Palestijnse dorpen bevinden. We hebben 601 Palestijnse plaatsen geteld die Israël sinds het begin van de Nakba heeft vernietigd."*

(3.04) Vluchtelingen gingen (behalve naar de buurlanden) ook naar de Westbank en Gaza. Presentatrice: *"Gebieden die toen nog onder het gezag van Egypte en Jordanië vielen."* **Onjuiste informatie**. Die tekst had moeten zijn: *"Gebieden die toen nog bezet waren door Egypte en Jordanië."*

(5:01) *Dan neemt de VN resolutie 194 aan. Die bepaalt onder andere dat Palestijnen 'recht op terugkeer' hebben. Palestijnse vluchtelingen die willen terugkeren naar hun thuis, zouden dat zo snel mogelijk moeten kunnen doen. Weglaten van relevante informatie.* Meestal – ook in dit filmpje – wordt een belangrijk stukje uit de tekst van resolutie 194 weggelaten: *"...refugees wishing to return to their homes and live at peace with their neighbours should be permitted to do so at the earliest practicable date."* Let op het belangrijke stukje: *"wishing (...) to live at peace with their neighbours."*

Welke Palestijnen waren in 1948 vertrokken? Velen van hen waren vertrokken omdat ze juist niet in vrede met hun burens wilden leven.⁶⁶⁴ Het is veelbetekenend dat één van de geïnterviewde bejaarden letterlijk zegt (5:33): *"We dachten dat het tijdelijk was."* Tijdelijk totdat de Arabische legers met de Joden hadden afgerekend? Het net gestichte (straatarme⁶⁶⁵) Israël dat al snel meer dan een miljoen vluchtelingen moest opvangen – overlevenden van de Holocaust en veel vluchtelingen uit de islamitische wereld – kon deze Palestijnse Arabieren alleen al uit veiligheidsoverwegingen niet terug laten komen. Overigens is VN-resolutie 194 – zoals zovelen – alleen aangenomen in de Algemene Vergadering. Deze resolutie heeft dus geen enkele rechtskracht.⁶⁶⁶

(5.56) *"En daar komt nog bij dat in 1959 de Arabische landen afspreken om de Palestijnse vluchtelingen geen staatsburgerschap te geven. Niet om de vluchtelingen te weren, maar juist om te voorkomen dat Palestijnen hun identiteit verliezen door andere nationaliteiten aan te nemen. En daarmee willen ze het recht op terugkeer van de Palestijnen beschermen."*

662 <https://besacenter.org/nakba-false-narrative/>

663 https://cojs.org/excerpts_from_israel-s_struggle_for_peace-_israel_office_of_information-_new_york_1960/

664 https://www.americanthinker.com/articles/2008/04/the_expulsion_libel_1948_arab.html

665 <https://gould.usc.edu/why/students/orgs/ilj/assets/docs/18-1%20Seidman.pdf>

666 <https://ask.un.org/faq/15010>

Hier worden aan de Arabische landen nobele motieven toegeschreven die ze niet hadden. Bovendien was er nog geen sprake van een Palestijnse identiteit. De vluchtelingen van destijds noemden zichzelf nog geen Palestijnen, zij waren Arabieren, vaak met wortels in diezelfde Arabische landen. Maar de Arabische wereld was vastbesloten Israël te vernietigen en gebruikte het vluchtelingenprobleem als wapen in die strijd, zoals ook Nederlandse kranten in die jaren nog heel goed wisten. Citaat uit de Volkskrant van 9 april 1966:⁶⁶⁷ *“Er is geen troostelozer en uitzichtlozer bestaan dan dat van de Palestijnse vluchteling. Hij is niet alleen slachtoffer van een onherstelbaar politiek ongeluk, dat hem huis en haard heeft gekost, maar hij wordt door de zogenaamde „gastheerlanden” niet als volwaardig burger aanvaard; met opzet. De Arabische leiders hebben uitgemaakt, dat de Palestijnse vluchtelingen Palestijnse vluchtelingen moeten blijven.”*

(6:16) *Hoewel de Palestijnse leiders zelf om deze regeling vragen, maakt het de situatie van de vluchtelingen in de kampen nog schrijnender. Want zonder staatsburgerschap is het erg moeilijk om een bestaan op te bouwen.* **Weglaten relevante informatie.** Dit was bewust beleid van de Arabische en Palestijnse leiders, omdat de vluchtelingen op die manier als wapen tegen Israël gebruikt konden worden.⁶⁶⁸

Ooit was dit ook in Nederland een algemeen bekend feit. Nog een citaat uit de Volkskrant.⁶⁶⁹ Dit stond op zaterdag 8 februari 1964 op pagina 2: *“De mogelijkheid, het vluchtelingenprobleem op te lossen heeft bestaan – bestaat nog. De Palestijnen kunnen voor een deel worden opgenomen in het arbeidsproces van het land waarin zij leven. Zij kunnen opgaan in de bevolking. Als dat maar werd toegelaten. Het vluchtelingenleger dat terug moet naar Israël vormt in de handen van sluwe politici een machtig wapen voor binnenlands en buitenlands gebruik. De haat tegen Israël wordt met beproefde propagandamethoden levendig gehouden. De vluchtelingen moeten het onrecht blijven gedenken. Zij zijn de gevangenen van de haat.”*

(6:55) *Hierdoor hebben ze weinig rechten en blijven ze afhankelijk van hulporganisaties zoals UNRWA.* **Weglaten relevante informatie.** UNRWA is in deze video slechts een goedwillende organisatie die zorgt voor onderwijs, gezondheidszorg, sociale hulp en infrastructuur. De problemen van UNRWA – schoolboeken met indoctrinatie,⁶⁷⁰ terreurbanden van werknemers⁶⁷¹ – komen niet aan bod.

(7:08) *de gedeelde geschiedenis versterkt wel de Palestijnse identiteit en die wordt generatie op generatie doorgegeven.* **Weglaten relevante informatie.** De zorgwekkende radicalisering van

667 https://www.delpher.nl/nl/kranten/view?coll=ddd&query=UNRWA&cql%5B%5D=%28date+_gte_+%2201-01-1960%22%29&cql%5B%5D=%28date+_lte_+%2231-12-1970%22%29&redirect=true&sortfield=date&page=96&identifier=ABCD000:010878021:mpeg21:a0457&resultsidentifier=ABCD000:010878021:mpeg21:a0457&rowid=5

668 https://www.inss.org.il/strategic_assessment/palestinian-refugee/

669 https://www.delpher.nl/nl/kranten/view?coll=ddd&query=UNRWA&cql%5B%5D=%28date+_gte_+%2201-01-1960%22%29&cql%5B%5D=%28date+_lte_+%2231-12-1970%22%29&redirect=true&sortfield=date&page=5&identifier=ABCD000:010876088:mpeg21:a0409&resultsidentifier=ABCD000:010876088:mpeg21:a0409&rowid=8

670 <https://docs.house.gov/meetings/FA/FA17/20240130/116769/HMTG-118-FA17-Wstate-SheffM-20240130.pdf>

671 <https://docs.house.gov/meetings/FA/FA17/20240130/116769/HMTG-118-FA17-Wstate-NeuerH-20240130.pdf>

Palestijnse vluchtelingen was begin jaren '60 al bekend.⁶⁷² De Palestijnse identiteit werd gebouwd op de wens om Israël te vernietigen.

(7:25) *Deze omstandigheden vormen vanaf de jaren '60 een voedingsbodem voor de opkomst van Palestijnse bevrijdings- en verzetsorganisaties, zoals de Palestine Liberation Organization (PLO) en later islamitische organisaties als Hamas en Hezbollah. **Weglatting relevante informatie.** Niets over de talloze gruweldaden van deze groepen en hun vaste voornemen om Israël te vernietigen. Veelzeggend detail: in de oprichtingsverklaring van de PLO⁶⁷³ (1964) stond expliciet (artikel 24) dat de PLO geen aanspraken maakte op de Westbank of Gaza. Die waren namelijk destijds in handen van Jordanië en Egypte. De PLO wilde alleen het land Israël (dat was dus binnen de grenzen van 1967) 'bevrijden' oftewel vernietigen. "Alle Joden de zee in," was de gebruikelijke leus, die de Palestijnse kinderen ook op de UNRWA-scholen leerden.⁶⁷⁴*

Maar de focus van dit filmpje ligt niet op de dreiging die van de Palestijnen uitging, maar op hun leed. En dus zien we Danny Ghosen in een vluchtelingenkamp in Libanon – zoals hij terecht zegt: dit is gewoon een wijk in Beiroet – waar hij wijst op de onveiligheid en armoede. Interessant is wel dat hij ook wijst op de talloze foto's van martelaren in de wijk. Palestijnse kinderen worden doordrenkt met bewondering voor deze martelaren die vaak gruwelijke terreuraanslagen hebben gepleegd. Pal na het beeld van een poster van Sjeik Yassin (de oprichter van Hamas) met een verzameling Hamasterroristen, zegt Danny (8:00): *"En al die foto's die hier hangen, dat zijn geen sterren of zo, dat zijn gewoon jongens die gestorven zijn tijdens gevechten met andere clans of met het leger."* Dat is niet waarheidsgetrouw, om het zacht uit te drukken. Dit zijn geen 'gewone jongens', dit zijn terroristen die tot rolmodellen worden gemaakt voor de plaatselijke jeugd.

En al die foto's die hier hangen, dat zijn geen sterren of zo...

672 <https://www.foreignaffairs.com/articles/israel/1963-04-01/arab-refugees-changing-problem>

673 <https://palestina-komitee.nl/wp-content/uploads/2017/11/Palestine-National-Charter-1964.pdf>

674 https://www.delpher.nl/nl/kranten/view?coll=ddd&query=UNRWA&cql%5B%5D=%28date+_gte_+%2201-1960%22%29&cql%5B%5D=%28date+_lte_+%2231-12-1970%22%29&redirect=true&sortfield=date&page=5&identifier=ddd:010525957:mpeg21:a0189&resultsidentifier=ddd:010525957:mpeg21:a0189&rowid=4

(8:34) *Daarnaast zijn de vluchtelingenkampen vaak het doelwit van strijdende partijen in de regio. Dat is ook het geval bij Sabra en Shatila in Libanon, waar in 1982 onder het oog van Israël, christelijke Libanese milities een groot bloedbad aanrichtten.* Geen aandacht voor de Palestijnse verering voor terroristen, maar als Israël betrokkenheid bij een bloedbad kan worden verweten – al is dit door anderen aangericht – komt dat wel in het filmpje.

(9:33) *En dit zien we ook in 2023 als Israël na de aanval van Hamas op 7 oktober vluchtelingenkampen in Gaza bombardeert.* **Suggestief taalgebruik.** De steden in Gaza worden nog steeds vluchtelingenkampen genoemd, omdat Gaza ondanks het feit dat Israël zich in 2005 volledig terugtrok uit het gebied – en Joodse inwoners met geweld uit hun huizen haalde en naar Israël bracht – niet gezien wordt als een Palestijnse staat. Net zoals de PLO in 1964 maken veel van de huidige Palestijnen geen aanspraak op Gaza zodra het niet in Israëlsche handen is, ze maken slechts aanspraak op Israël zelf. Logischerwijs zijn de steden in Gaza dan geen Palestijnse steden, maar vluchtelingenkampen.

(9:47) *Na meer dan 75 jaar is de situatie in de 58 vluchtelingenkampen voor de Palestijnse vluchtelingen nog steeds uitzichtloos. En toch dromen veel Palestijnen nog steeds van terugkeer naar de dorpen en steden waar ze oorspronkelijk vandaan komen.* Hierna beelden van Palestijnen die enorme sleutels van generatie op generatie doorgeven en vertellen van hun voornemen om terug te gaan naar Palestina. Ze zeggen niet dat ze terug willen naar Israël, ze willen terug naar Palestina. Het zal veel kijkers ontgaan dat dit inhoudt dat Israël dan niet meer zal bestaan.

De filmpjes met de sleutels zijn de afsluiting.

Redacteur Janouk Kelderman lijkt er wel op uit te zijn geweest om een neutraal verhaal te vertellen, maar er is veel misleiding over het Israëlisch-Palestijnse verhaal in omloop, en die blijkt ook in dit filmpje weer overvloedig aanwezig.

35. 2025-01-28 NPO Kennis: Waarom is er al eeuwenlang strijd om Jeruzalem?

<https://npokennis.nl/video/148/>

waarom-is-er-al-eeuwenlang-strijd-om-jeruzalem

Laatste update 28 januari 2025, eerste versie vermoedelijk van augustus 2017

Duur van het filmpje 11.34 minuten.

Aantal weergaven niet vast te stellen.

KORT:

Video met uitleg over de geschiedenis van Jeruzalem en de huidige spanningen in en rondom de stad. Duidelijke poging om een neutraal verhaal te vertellen, al is dat niet helemaal

gelukt doordat er toch weer sprake is van **onjuiste informatie** en het **weglaten van relevante informatie**.

ANALYSE:

Het filmpje begint met de mededeling dat de stad voor Joden, moslims en christenen heilig is, en met korte impressies van onrust in de stad. Botsingen tussen opstandige Palestijnen en de Israëlische politie, vluchtende moslims in een moskee, een aanslag door een Palestijn bij een synagoge, en een provocatief bezoek van minister Ben-Gvir aan het terrein van de Al-Aqsa moskee.⁶⁷⁵

Dan gaat de video in op de geschiedenis en legt uit waarom de stad heilig is voor Joden, christenen en moslims. Ook wordt duidelijk gemaakt (3:13 e.v.) dat in Jeruzalem de heiligdommen van de drie godsdiensten dicht opeengepakt staan. Even aandacht voor het instellen van de Status Quo door sultan Osman III die gebood dat iedereen van elkaars heiligdommen af moest blijven, en dat iedereen altijd toegang moest krijgen om te bidden. Die afspraak geldt tot op de dag van vandaag.

Vanaf (4:00) komt een verhaal met gebreken over gebeurtenissen uit 2017. (4:11) *Een paar weken geleden ging het er mis. Twee Israëlische politieagenten werden op de Tempelberg gedood.* De agenten werden niet op de Tempelberg gedood, maar buiten het gebied,⁶⁷⁶ omdat het terrein zelf verboden is voor Joden. Dit was een aanslag door moslims die wapens mee hadden gesmokkeld naar dit heilige gebied.

(4:17) *Israël besloot daarop veiligheidspoortjes te plaatsen bij de ingang, en voor alle Palestijnse mannen onder de vijftig jaar werd de toegang verboden.* Deze tekst wordt voorzien van beelden van boze moslims die vrij toegang tot de moskee willen. Een man die zegt: *"Ik kan niet naar de moskee. Waarom? Leg mij dat eens uit."* Een antwoord zou kunnen zijn: omdat Israël nieuwe aanslagen wilde voorkomen. Het toegangsverbod was natuurlijk ook een tijdelijke maatregel, **relevante informatie** die hier weggelaten wordt.

(4:40) *Om de problemen die in Jeruzalem zijn ontstaan nog beter te begrijpen duiken we weer even de geschiedenis in. Vanaf de negentiende eeuw komen steeds meer Joden uit Europa in Jeruzalem wonen, en zij groeien uit tot de grootste bevolkingsgroep.* Dit is misleidend of onzorgvuldig. In april 1854 schreef Karl Marx in een artikel voor de New York Daily Tribune dat de Joden de grootste bevolkingsgroep in Jeruzalem waren.⁶⁷⁷ Misschien is NPO Kennis hier in de war met het aantal Joden in het hele mandaatgebied, daar waren de Joden lange tijd in de minderheid.

Op 5:07 verschijnt een kaart van het mandaatgebied Palestina. Dat gebied was veel groter dan

675 <https://www.abc.net.au/news/2024-08-14/israel-ben-gvir-visit-al-aqsa-mosque-provocative/104221798>

676 <https://www.timesofisrael.com/temple-mount-attack-victims-identified-as-police-officers/>

677 <https://www.loc.gov/resource/sn83030213/1854-04-15/ed-1/?sp=56r=0.712,0.669,0.374,0.224,0>

hier getoond;⁶⁷⁸ pas in 1921 werd Trans Jordanië (tegenwoordig Jordanië) afgesplitst.⁶⁷⁹ Zie hieronder de kaart die NPO Kennis toont in vergelijking met de kaart⁶⁸⁰ van de werkelijke situatie destijds. Niet alle details kunnen in zo'n korte film natuurlijk genoemd worden, maar de correcte afbeelding maakt wel duidelijk dat de Joden een heel klein deel van het mandaatgebied kregen, veel minder dan de Arabische inwoners.

(5:09) *Tijdens en na de Tweede Wereldoorlog vluchtten veel Joden naar dit mandaatgebied. **Weglaten relevante informatie.*** De Britten weigerden deze vluchtelingen de toegang.⁶⁸¹ Overigens maakt de video ook geen melding van de Arabische immigratie⁶⁸² in het gebied vanuit Egypte, Jordanië en Syrië. Het verhaal gaat verder naar het einde van het Britse mandaat en het verdeelingsplan van de VN in 1947, waarin staat dat Jeruzalem een internationale stad moet worden: *Corpus Separatum*.

(6:06) *In 1948 wordt de staat Israël uitgeroepen. Er breekt oorlog uit met omliggende landen. **Weglaten van relevante informatie,*** de oorlog brak niet zomaar uit, het net gestichte Israël werd door vijf Arabische buurlanden aangevallen met genocidale bedoelingen. De video springt hier overheen naar de deling van Jeruzalem. Wel goed dat de bezetting door Jordanië genoemd wordt, maar weer **weglaten van relevante informatie:** de etnische zuivering door Jordanië (moord en verdrijving van alle Joden uit de Westbank en Oost-Jeruzalem, vernieling van Joodse graven en synagogen) wordt niet genoemd. Terwijl Arabieren in het door Israël veroverde deel wel konden blijven. De presentatrice noemt wel een schending van de Status Quo van sultan Osman III: Joden (noemt zij niet) mochten van Jordanië inderdaad hun heiligdommen niet meer bezoeken, zowel synagogen als de Klaagmuur. Israël heeft moslims altijd toegestaan om hun heiligdommen te bezoeken, al waren er soms tijdelijke beperkingen in verband met de veiligheid.

678 <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-54116567>

679 <https://digitallibrary.un.org/record/829707?v=pdf>

680 Bron: Wikimedia Commons

681 <https://www.myjewishlearning.com/article/british-white-paper-of-1939/>

682 <https://meforum.org/middle-east-quarterly/the-smoking-gun-arab-immigration-into-palestine>

(6:35) *In 1967 breekt er opnieuw oorlog uit, de Zesdaagse Oorlog tussen Israël en de Arabische buurlanden, waarin Israël onder andere Oost-Jeruzalem verovert. **Weglaten relevante informatie.** In 1967 maakten Syrië en Egypte zich klaar om Israël te vernietigen. Syrië liet Palestijnse terroristen aanvallen uitvoeren, Egypte blokkeerde de Straat van Tiran, en vervolgens verdedigde Israël zich door middel van een preventieve aanval. Jordanië viel ook Israël aan, maar toch wist Israël te overleven en zelfs gebied te veroveren.*

(7:28) *Maar wat voor veel Israëli's voelt als een overwinning, betekent voor de Palestijnen in Oost-Jeruzalem een groot verlies. Zij moeten namelijk leven onder Israëlische bezetting. En hun toekomstige staat Palestina, met als hoofdstad Jeruzalem, lijkt nu ver weg. Ook de VN keurt deze inname af, want dit gaat tegen internationaal gemaakte afspraken in. **Weglaten relevante feiten:** Er was geen 'toekomstige Palestijnse staat', want Jordanië en de Palestijnse leiders hadden die ambitie niet voor de Westbank. Overigens schond Jordanië veel meer internationale afspraken dan Israël. Denk hierbij aan de illegale bezetting (1948-1950) en de annexatie⁶⁸³ (1950-1988) van de Westbank, het etnisch zuiveren door Joden te verjagen, het schenden van Joodse graven, en het afbreken van synagogen. Dit is niet veroordeeld door de VN.*

(7:50) *Waar Jeruzalem de afgelopen eeuwen het strijdtoneel was van religieuze oorlogen, is de stad nu gewikkeld in een voortdurend gevecht tussen twee bevolkingsgroepen, Israëli's en Palestijnen. Deze strijd is nog steeds religieus: Hamas, Hezbollah, Iran en de Houthi's voeren nog altijd religieuze motieven aan om tegen Israël te vechten, en ook in Israël zelf zijn er religieuze motieven omdat Jeruzalem voor de Joden hun heilige stad is.*

Verder is hier sprake van **onjuiste informatie**. Israëli's en Palestijnen zijn niet 'voortdurend' in gevecht. De meeste Israëli's en Palestijnen wonen vreedzaam samen. Aan de Hebreeuwse Universiteit studeren bijvoorbeeld jaarlijks ca 450 Palestijnen uit Oost-Jeruzalem; in winkels, drogistijen en andere delen van Jeruzalem werken ook Palestijnen uit Oost-Jeruzalem of omliggende dorpjes. Het is correcter om te zeggen dat er soms geweld opstaat.

(8:00) *Sinds de bezetting bouwt Israël in Oost-Jeruzalem – waar voornamelijk Palestijnen wonen – illegaal veel nieuwe wijken voor Israëli's. De spanningen in Jeruzalem tussen Israëli's en Palestijnen lopen hierdoor verder op. En daarbij gaat het dus vaak over wie er recht heeft om daar te wonen. Dat laatste is op zich waar, maar het wordt eenzijdig verteld door meteen te zeggen dat Israël illegaal bouwt. Er zijn talloze rechtszaken gevoerd over de huizen in Oost-Jeruzalem omdat Joden die in 1948 verjaagd waren vaak hun huizen terug wilden. Soms kregen ze gelijk, soms niet. De 'internationale gemeenschap' beschouwt de nieuwe wijken als illegaal – en vaak met goede argumenten – maar heeft zich nooit druk gemaakt om de eerdere verdrijving van Joden uit hetzelfde gebied. Israël stelt trouwens dat deze bouwprojecten niet illegaal zijn, maar staat hierin alleen.*

(8:20) interview met Palestijnse vrouw: *"We moesten in 2009 van de Joden vertrekken uit de woningen die we hadden gekregen van UNRWA en Jordanië. Ik ben echt woedend. In plaats van dat*

683 <https://ecf.org.il/issues/issue/134>

mijn kinderen daar op de trap spelen, zie ik hun kinderen. Hoe hebben ze onze plek ingenomen?" In de wijk is al jaren ruzie over huizen. Van oudsher wonen er veel moslims, maar ook Joden. In de jaren zestig kwamen er Palestijnen die elders waren verdreven. Weer later kochten Joodse kolonisten het land waar de Palestijnen hun woningen hebben gebouwd. De laatste weken laiden de protesten op omdat het Hooggerechtshof een uitspraak moet doen over zes Arabische families die hun huis uit moeten. Mariam Ghawi zelf eist haar oude huis op. "Dit is mijn huis!" Inmiddels is het conflict tussen de Palestijnen en Israëli's volledig ontbrandt, en is het de vraag of de problemen in deze wijk op te lossen zijn.

Dit gaat over het conflict rond de wijk Sheikh Jarrah in 2021.⁶⁸⁴ Hier is sprake van **onjuiste informatie** en het **weglaten van relevante informatie**. Dit gebied is namelijk nooit eigendom van deze Palestijnen geweest, het was al heel lang Joods bezit (vanaf 1876). De uitzettingen destijds waren ook niet omdat er geen Palestijnen mochten wonen, maar omdat ze weigerden huur te betalen. Tijdens de Jordaanse bezetting kregen de eigenaren geen huur, maar na het beëindigen van de bezetting werden de oude wetten in Jeruzalem weer van kracht, tenzij Jordanië een officieel besluit over de grond had genomen. Dat was bij Sheikh Jarrah niet het geval, dus oordeelde de rechter – na jarenlang procederen – dat de bewoners huur moesten betalen aan de eigenaren. De huurders stemden daar eerst in toe, maar later weigerden ze dat,⁶⁸⁵ en dat leidde uiteindelijk tot een uitzettingsbevel.

Dit wil niet zeggen dat dit allemaal rechtvaardig is, maar het gebruik van de term 'Joodse kolonisten' is **suggestief** en niet waarheidsgetrouw. Bovendien klopt het niet dat deze Joodse organisaties de grond pas na 1967 kochten, zij waren al eigenaar. Verder zouden deze Arabische families niet uitgezet zijn als ze huur waren gaan betalen.

(9:15) *Maar het is niet alleen in Oost-Jeruzalem onrustig. Ook in West-Jeruzalem zijn regelmatig spanningen en aanslagen.* Dit laat wel weer de kant van de Israëli's zien. Interview met een man die in 1997 zijn zus verloor bij een zelfmoordaanslag. Hij vertelt dat er veel zelfmoordaanslagen zijn geweest. Aan de andere kant is dit erg summier. Voor het echt tonen van **verschillende visies** had er aandacht moeten zijn voor verschillende grote Palestijnse aanslagen: de Zion Square aanslag,⁶⁸⁶ de Jaffa Road Bus aanslagen,⁶⁸⁷ de Sbarro Pizzeria aanslag,⁶⁸⁸ en de autobom in de Ben Yehudastraat.⁶⁸⁹

(9:45) *We zien dus dat er al duizenden jaren strijd is om Jeruzalem, en nog steeds. Ook internationaal leidt dit tot verdeeldheid. De meeste landen erkennen Israël wel als land, maar zien Jeruzalem niet als hoofdstad van Israël. Maar Trump denkt daar anders over* (Video van Trump die vertelt dat de Amerikaanse ambassade van Tel Aviv naar Jeruzalem gaat). **Weglaten van relevante informatie**. Het Amerikaanse congres besloot al in 1995 met overweldigende meerderheid⁶⁹⁰ dat

684 <https://www.yahoo.com/news/truth-sheikh-jarrah-eviction-163629383.html>

685 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/sheikh-jarrah>

686 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/zion-square-refrigerator-bombing>

687 <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-1996-03-03-mn-42559-story.html>

688 <https://www.gov.il/en/pages/suicide-bombing-at-the-sbarro-pizzeria-in-jerusalem>

689 <https://www.gov.il/en/pages/suicide-bombing-at-the-ben-yehuda-pedestrian-mall-in-jerusalem-1-dec-2001>

690 <https://www.congress.gov/104/plaws/publ45/PLAW-104publ45.pdf>

de ambassade naar Jeruzalem verplaatst moest worden, maar de presidenten konden dit eindelijk uitstellen. President Clinton en president Bush beloofden de ambassade te verplaatsen, maar deden het niet, Obama beloofde het niet, en Trump beloofde het en deed het in 2018.

*(10:49) Israël blijft Jeruzalem zien als de hoofdstad, net zoals de Palestijnen dat doen. Het oude idee van een internationale stad – dat zogenoemde 'Corpus Separatum', weet je nog? – dat wordt door de meeste partijen niet meer nagestreefd. Internationaal is er nog wel veel steun voor een eerlijke verdeling van de stad. Dit is **vooringenomen taalgebruik**. De internationale gemeenschap kan niet voor een lidstaat van de VN besluiten welke stad er hoofdstad moet zijn, en wat een 'eerlijke' verdeling zou zijn. Bovendien worden de Palestijnen (die keer op keer de kans op een eigen staat afwezen) hiermee gelijkgesteld aan Israël, een land dat al 77 jaar bestaat en lid is van de VN. Het oude idee van een internationale stad werd ineens belangrijk nadat Israël de stad veroverde in een verdedigingsoorlog, terwijl de bezetting door Jordanië nooit een punt werd gevonden.*

Bijlage II: Analyses uitzendingen NOS jeugdjournaal

In deze bijlage vindt u de analyses van jeugdjournaals van 14 november 2023 tot 19 maart 2025 waar die het Israëlisch-Palestijnse conflict als onderwerp hadden. Deze analyses zijn ontstaan doordat Joodse ouders aantekeningen gingen maken omdat zij zich steeds meer gingen storen aan onjuiste informatie en missende informatie in het jeugdjournaal.

Dat wil niet zeggen dat alle jeugdjournaals waarin dit conflict in dit tijdsbestek aan de orde kwam in deze bijlage besproken zijn. Gedurende sommige weken is het jeugdjournaal vrij nauwkeurig gevolgd, maar ook soms langere tijd niet. In tussenliggende periodes zijn er af en toe steekproeven genomen om te kijken of de tendens van de berichten veranderd was. Die tendens is niet veranderd. Het NOS jeugdjournaal volgt hetzelfde narratief als de informatie-filmpjes uit bijlage 1.

Dit vergt enige uitleg. Kennisfilmpjes behandelen vaak een afgerond onderwerp en dan is het logisch om in zo'n filmpje een volledig beeld van dat onderwerp te verwachten. Daarom is het weglaten van relevante informatie daarin direct een duidelijk gebrek. Maar jeugdjournaals doen verslag van het nieuws van de dag, en wat is dan het weglaten van relevante informatie? Dat is bijvoorbeeld als het jeugdjournaal op 11 januari 2024 wel verslag doet van de aanklacht tegen Israël, maar op 12 januari geen aandacht besteedt aan de argumenten van de verdediging. In zo'n geval vindt u op de dag waarop een reportage ontbreekt, een korte vermelding.

Dit hebben wij slechts in een paar gevallen gedaan, want niet altijd is het weglaten van relevante informatie zo makkelijk aantoonbaar. Meestal wordt dat weglaten pas duidelijk in het beoordelen van een hele reeks uitzendingen van jeugdjournaals waarin te vaak dezelfde keuzes worden gemaakt. Keuzes zoals het beginnen met beschuldigingen richting Israël – ondersteund door beelden die bij de beschuldiging passen – en pas aan het eind vermelden: 'Israël ontkent de beschuldigingen.' Dit laatste wordt vaak niet eens ondersteund door argumenten van Israël. Het beeld ligt dan al vast bij de jeugdige kijker en wat voor weerwoord moet doorgaan staat niet in verhouding tot de zwaarte van de beschuldiging.

Fundamenteler nog is de keuze van het jeugdjournaal om geen verslag te doen van de oorlog, maar van de gevolgen van de oorlog. Dus niet of nauwelijks aandacht voor de oorlogsdoelen van beide partijen en de verschillende visies op de geschiedenis van het conflict. Om deze oorlog begrijpelijk voor kinderen te maken is het van belang om te weten dat Hamas elke dag de oorlog kan beëindigen door zich over te geven en de gijzelaars vrij te laten. In plaats van dit uit te leggen, kiest het jeugdjournaal ervoor om de focus te leggen op het leed in Gaza. Pas in het zien van een hele reeks uitzendingen wordt deze disbalans echt duidelijk.

De analyses staan op chronologische volgorde. Na de titel (met de datum van de uitzending) volgt een linkje naar de uitzending en een tijdsaanduiding waar het besproken fragment begint.

In de analyses zijn de letterlijke citaten cursief gedrukt. Soms zijn tussenkopjes of belangrijke woorden in de tekst vetgedrukt. Bij interviews of toespraken staan er dubbele aanhalingstekens om de tekst.

1. 2023-11-14 verslag Gaza – bezoek gemengde school

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/79160-avondjournaal-van-dinsdag-14-november-2023>

Fragment vanaf 4:32

Verslag Gaza – bezoek aan gemengde school in Israël

Duizenden mensen zijn gevlucht van het noorden naar het zuiden van Gaza (beelden van nachtelijke luchtaanvallen en de puinhopen de volgende ochtend). Israël zegt dat het alleen Hamas wil raken, maar in het getroffen gebied wonen veel burgers die niet kunnen of willen vluchten.

Beelden van een vluchtelingenkamp in zuid-Gaza. Lachende kinderen en een lachende oudere vrouw, te midden van rijen tentjes en bestofte auto's. Interview met de vrouw die haar vluchtverhaal vertelt. Zorgen van de VN over de voedselvoorziening. Beelden van Gazanen die onder primitieve omstandigheden koken.

Kaart van het gebied komt in beeld (5:45). Presentatrice vertelt dat in Israël ook Arabische Israëli's wonen.

Correspondent Sander van Hoorn ging op bezoek bij een gemengde school in Israël in een dorp genaamd Neve Shalom.⁶⁹¹ Tijdens de uitzending wordt dit aangeduid als een grote uitzondering die laat zien dat er wel degelijk mensen zijn die ondanks alles willen samenleven. Het is waar dat verreweg de meeste leerlingen in Israël naar scholen gaan die lesgeven in de eigen taal. Toch gaan langzamerhand steeds meer Arabische kinderen naar scholen waar Hebreeuws gesproken wordt.⁶⁹² En het samenleven van Joodse en Arabische inwoners van Israël hangt niet alleen van scholen af.

Joodse en Arabische Israëli's werken samen in ieder segment van de maatschappij. Zo zijn er veel Arabische en Joodse dokters die samen in ziekenhuizen werken. Procentueel gezien zijn er zelfs méér Arabische dan Joodse dokters in de Israëlische ziekenhuizen. Ook als het om sport gaat, strijden Arabische en Joodse sporters samen voor de overwinning. In iedere supermarkt, in iedere stad is samenwerking iedere dag te zien; in Israël is zo'n 74 % van de bevolking Joods en iets meer dan 20%, ruim 2 miljoen mensen, is Arabisch.

691 Op deze school in Israël zitten Joodse en Arabische kinderen (jeugdjournaal.nl)

692 <https://www.jpost.com/israel-news/israel-slowly-reducing-separation-barriers-between-arabs-jews-in-education-report-finds-384900>

2. 2023-12-04 aanklacht Oxfam Novib

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/79614-avondjournaal-van-maandag-4-december-2023>
Fragment vanaf 6:33

Onderwerp: aanklacht Oxfam Novib over verscheping onderdelen van gevechtsvliegtuig F35 door Nederland naar Israël, waardoor Nederland medeplichtig zou zijn aan oorlogsmisdaden.

Israël wordt in de uitzending door Oxfam Novib beschuldigd van het zonder militaire noodzaak bombarderen van woningen en ziekenhuizen, en het vermoorden van onschuldige burgers. Dit is een ernstige beschuldiging, waarvoor noch Oxfam Novib noch het jeugdjournaal enig bewijs geeft. Overigens komt Michiel Servaes (Oxfam Novib) met dodencijfers van Hamas (15.000 burgers)⁶⁹³ zonder dat het jeugdjournaal dit corrigeert.

Amerikaanse en Israëlische analyses concluderen dat de F35 weinig tot niet operationeel is boven de Gazastrook. De Israëlische luchtmacht gebruikt hiervoor de F15 en F16 gevechtsvliegtuigen.⁶⁹⁴ Deze feiten komen alleen aan de orde in het verweer van de Nederlandse staat

Jeugdjournaal: Maar... Nederland zegt dat er helemaal geen bewijs is dat er F35 vliegtuigen zijn gebruikt voor bombardementen met veel burgerslachtoffers. Ook kan Nederland niet zomaar stoppen met F35 onderdelen sturen. De rechter moet nu beslissen wie gelijk heeft.

In dit fragment is sprake van het **weglaten van relevante informatie**, gebruik van **onbetrouwbare bronnen**, en **onbewezen beschuldigingen** die niet weersproken worden.

3. 2023-12-07 journalisten in Gaza

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/79707-avondjournaal-van-donderdag-7-december-2023>
Fragment vanaf 9:55
Journalisten in Gaza

In deze uitzending wordt gesteld dat het steeds moeilijker wordt om beelden te laten zien uit het oorlogsgebied. *Journalisten in Gaza zijn heel erg belangrijk. De journalisten zijn de enigen die de rest van de wereld kunnen laten zien hoe het leven daar nu is met al die bombardementen. Het*

693 <https://www.tabletmag.com/sections/news/articles/how-gaza-health-ministry-fakes-casualty-numbers>

694 <https://blog.prif.org/en/2024/03/06/court-orders-dutch-government-to-halt-the-export-of-f-35-parts-to-israel-implications-for-the-war-in-gaza-and-beyond/>

is in Gaza niet veilig, ook zij moeten vluchten voor bommen. Beelden worden vaak gemaakt door mensen die er wonen. Drie jonge mensen die nieuws brengen worden gevolgd (een vlogger, fotograaf en een student).

Hier is sprake van het **weglaten van relevante informatie**. De vlogger (Plestia Alaqad⁶⁹⁵) en de student (Bisan Ouda⁶⁹⁶) hebben volgens Israëlische media allebei eind oktober 2023 meegewerkt aan de leugencampagne over een Israëlisch bombardement op het Al-Ahli Hospital dat nooit heeft plaatsgevonden.⁶⁹⁷ Volgens deze 'journalisten' waren hier honderden doden bij gevallen – een vals bericht dat ook in Nederlandse media⁶⁹⁸ werd verspreid – maar het bleek om een afgedwaalde raket van de Gazaanse terreurgroep Islamitische Jihad te gaan. Deze twee vrouwen zijn dus propagandisten van Hamas, en geen burgerjournalisten zoals in deze uitzending gesuggereerd wordt.

De fotograaf (Motaz Azaiza) werd later een beroemdheid toen hij door Time Magazine genoemd werd in de lijst van 100 meest invloedrijke mensen. Maar deze man is een supporter van Hamas. Op 7 oktober 2023 was hij een van de eersten die video's van de overval in Israël plaatste, met juichende bijschriften over dit succes.⁶⁹⁹ Er waren zelfs verdenkingen dat hij zelf aanwezig was bij die aanval,⁷⁰⁰ al is dit nooit hard bewezen. Na de dood van Hamasleider Yahya Sinwar⁷⁰¹ schreef Azaiza op X dat alleen degenen die deelnamen aan de gewelddadige strijd het recht hadden om over Sinwar te rouwen.⁷⁰²

Deze drie 'burgerjournalisten' zijn dus allemaal propagandisten van Hamas, en Motaz nam misschien zelfs deel aan de gruwelijke slachtpartij van 7 oktober. Het kan natuurlijk zijn dat deze mensen stuk voor stuk door Hamas gedwongen zijn tot deze daden, maar dat neemt niet weg dat het jeugdjournaal had moeten beseffen hoe het werkt in Gaza. De NOS-journalisten – die dagelijks verslag deden vanuit Israël – moeten in elk geval geweten hebben dat de twee vrouwen gelogen hadden over het 'Israëlische bombardement' dat op dat moment al ruim zes weken geleden was gebeurd. Misschien wisten ze nog niet dat Motaz had gejuicht over de 7 oktober aanval, maar enige voorzichtigheid zou terecht zijn geweest. In plaats daarvan presenteerde Nasrah Habiballah hen als dappere burgerjournalisten die onder zware omstandigheden nieuws blijven brengen.

Nasrah Habiballah legt uit: *“De journalisten in Gaza zijn heel erg belangrijk. Want buitenlandse journalisten zoals ikzelf, mogen Gaza niet in. <tussenzin> en dat betekent dat de journalisten in Gaza de enigen zijn die de rest van de wereld kunnen laten zien hoe de het leven daar nu is met al die bombardementen.”*

695 <https://www.jpost.com/middle-east/article-771443>

696 <https://x.com/EFischberger/status/1817013654715261234>

697 <https://apnews.com/article/israel-hamas-war-france-intelligence-7be0d59b9ceb58bbf2f03c5dc8222356>

698 <https://www.geenstijl.nl/5173110/gianfranco-zola>

699 <https://honestreporting.com/media-give-platform-to-gaza-journalists-who-infiltrated-israel-or-praised-hamas-massacre/>

700 <https://www.ynetnews.com/article/bya11uvaga>

701 <https://www.timesofisrael.com/high-likelihood-hamas-leader-oct-7-mastermind-yahya-sinwar-killed-by-troops-in-gaza/>

702 <https://x.com/EFischberger/status/1945935092594913596>

Vervolgens stelt het jeugdjournaal dat Israël buitenproportioneel veel journalisten vermoordt. Volgens een expert (Thomas Bruning, Nederlandse Vereniging van Journalisten) zijn er meer journalisten omgekomen in Gaza dan in de rest van de wereld in een jaar. Dit is een heftige beschuldiging, en er wordt niets gezegd over de omstandigheden van deze incidenten. De presentatrice eindigt het item met: *“Ja volgens mensenrechtenorganisaties mogen journalisten nooit worden aangevallen, ze moeten altijd hun werk kunnen doen.”*

Weglaten van relevante informatie. Handlangers van Hamas of terroristen in Gaza verkleden zich regelmatig als journalisten/persmedewerkers.^{703,704,705,706} Door deze context weg te laten, schept het jeugdjournaal het beeld dat Israël lukraak journalisten vermoordt.

Overigens is het vrij normaal dat journalisten zoals Nasrah Habiballah niet zomaar een oorlogsgebied in mogen. Zeker niet een oorlogsgebied waarin terroristen actief zijn die in staat moeten worden geacht om zulke journalisten te vermoorden (en de schuld op Israël te schuiven), te gijzelen, of anderszins lastig te vallen. Wel vreemd dat Thomas Bruning (Nederlandse Vereniging van Journalisten) dit tijdens het interview niet noemt. Hij vermeldt slechts wat door Hamas gecontroleerde bronnen stellen: dat in Gaza al meer journalisten omgekomen zouden zijn dan normaal gesproken in een heel jaar in de hele wereld. Dat is vertrouwen op **onbetrouwbare** (en duidelijk partijdige) **bronnen**.

Het is waar dat dit alles het heel ingewikkeld maakt om nieuws uit Gaza te krijgen, maar het is beter om het beschikbare nieuws in dat geval met het nodige voorbehoud te brengen.

4. 2023-12-30 jaaroverzicht

https://www.zapp.nl/programmas/jeugdjournaal/gemist/POW_05487583
Fragment vanaf 29:00

Bij 29 minuten begint een item over de oorlog in Israël en de Palestijnse Gebieden. Het jeugdjournaal verwijst naar een apart informatiefilmpje over het ontstaan van de oorlog, en dan volgt een lang verslag van Mohammed, die uit Nederland in Gaza op bezoek was toen de oorlog begon en zijn moeder bij een Israëlisch bombardement verloor. Dit verslag duurt in totaal 5 minuten.

703 <https://david-collier.com/the-lie-about-palestinian-journalists/> Voor onderzoek naar ruim honderd gedode 'journalisten' waarvan velen Hamas in vermomming bleken te zijn.

704 <https://www.timesofisrael.com/idf-oct-7-terrorist-and-others-operating-under-guise-of-journalists-killed-in-gaza/>

705 <https://www.fdd.org/analysis/2024/12/26/press-vest-doesnt-turn-a-terrorist-into-a-journalist-idf-strikes-islamic-jihad-terrorists-in-gaza-posing-as-journalists/>

706 <https://www.idf.il/en/mini-sites/the-hamas-terrorist-organization/senior-terrorist-in-gaza-disguises-himself-as-journalist/>

(29:22) *Op 7 oktober valt de terroristische groep Hamas vanuit Gaza Israël aan. Daarbij worden ruim 1200 mensen gedood, en er worden mensen gevangen genomen, gegijzeld, heet dat (beelden van 7 oktober). De aanval maakt veel mensen in Israël verdrietig, bang en boos. Het Israëlische leger reageert meteen en gooit sinds die tijd veel bommen op steden en dorpen in de Gazastrook. Daar zijn volgens de Palestijnen tot nu toe al 20.000 mensen bij omgekomen, onder wie heel veel kinderen.*

Bij de Israëlische slachtoffers bestaat het **weglaten van relevante informatie** uit het niet noemen van kinderen, bij de Palestijnse slachtoffers bestaat het **weglaten van relevante informatie** uit het niet noemen van de tactiek van Hamas om te doen alsof de meeste slachtoffers vrouwen en kinderen zijn.

Vanaf 30:00 het verhaal van Mohammed die met zijn ouders op bezoek was in Gaza op 7 oktober 2023 en zijn moeder verloor bij een bombardement. Terwijl Mohammed dit meemaakt, werd de Israëlisch-Nederlandse jongen Ofir Engel gegijzeld door Hamas. Het jeugdjournaal had voor het jaaroverzicht kunnen kiezen voor een dubbelinterview met deze twee leeftijdgenoten die aan weerskanten van dit conflict verschrikkelijke dingen hebben meegemaakt. In plaats daarvan koos het jeugdjournaal ervoor om Gaza centraal te stellen.

Dat kan, maar het is wel een gemiste kans, zeker voor een jaaroverzicht waarin op een heel jaar wordt teruggekeken en meerdere kanten aan bod mogen komen.

5. 2024-01-09 verslag Gaza – wapenfabriek Hamas

<https://jeugdjournaal.nl/>

uitzending/80398-avondjournaal-van-dinsdag-9-januari-2024

Fragment vanaf 7.47

Verslag situatie Gaza – wapenfabriek van Hamas gevonden

In dit jeugdjournaal wordt veel **relevante informatie** weggelaten en is sprake van **suggestief taalgebruik**.

Deze reportage begin met een overzicht van de ellende in Gaza. Al drie maanden is er geweld in het kleine gebied waar veel mensen wonen. De ziekenhuizen die nog open zijn hebben een groot tekort aan medicijnen en operatiespullen. Hulpverlener komt aan het woord: "De hele tijd komen gewonden. Het is een grote chaos..." Er zijn in de Gazastrook nog maar 13 van de 36 ziekenhuizen geopend. Daar worden voortdurend gewonde mensen binnengebracht. Ook kinderen, zoals de 11-jarige Noor, die een been verloor toen er een bom op haar huis viel. Ziekenhuizen hebben niet genoeg medicijnen, materialen en dokters om de mensen te helpen.

(9:09) *De oorlog in Gaza begon drie maanden geleden. De terroristische groep Hamas viel toen vanuit het Palestijnse gebied Gaza Israël aan. Veel mensen in Israël raakten gewond of kwamen om het leven. Israël is woedend en probeert sindsdien Hamas uit te schakelen. Vooral door bommen*

te gooien op plekken waarvan ze denken dat er Hamas strijders zitten. Maar daarbij worden ook veel onschuldige mensen gedood.

Het jeugdjournaal stelt dat Israël 'woedend' zou zijn en daarom Hamas wil uitschakelen. Vanaf het begin van de oorlog zijn de oorlogsdoelen van Israël duidelijk: het bevrijden van de gijzelaars en het verslaan van Hamas. Het weglaten van deze doelen is **weglaten van relevante informatie**.

*Bijna alle van de ruim 2 miljoen Palestijnen in Gaza hebben hun huis moeten verlaten... Ze wonen nu vooral in tentenkampen in het zuiden, maar ook daar is gebrek aan van alles. (inwoner:) "Eigenlijk ben je in Gaza nergens veilig." Ja, veel ellende dus en Israël zegt dat het leger doorgaat met de strijd, want Hamas vecht nog steeds terug. **Suggestief taalgebruik**. Door te zeggen dat Hamas terug vecht, wordt Israël de agressor, vooral na de opsomming van ellende in Gaza.*

Er is geen opsomming van de ellende van de gijzelaars. **Weglaten relevante informatie**. Juist in het jeugdjournaal is het belangrijk voor het schetsen van een volledig beeld dat de kinderen begrijpen dat onschuldige Israëlische burgers zijn ontvoerd, en dat Israël er alles aan doet om deze mensen terug te krijgen.

En Israël liet vandaag zien dat Hamas op Gaza ook een grote wapenfabriek had waar bommen gemaakt werden. Beelden van journalisten in beschermende kleding die door het Israëlische leger worden rondgeleid in de wapenfabriek. Israël wil zo laten zien waar Hamas volgens hen raketten maakte en bewaarde. Beelden van ondergrondse wapenfabriek worden getoond. De wapens zouden via tunnels onder grond naar allerlei plekken in Gaza worden gebracht en door Hamas worden gebruikt om te vechten tegen Israël. Israëlische soldaat laat wapenfabriek zien en de tunnel. Volgens Israël bouwt Hamas de wapenfabrieken expres op plekken waar veel Palestijnen wonen, in de hoop dat Israël ze niet aanvalt, maar Hamas zegt weer dat dat niet waar is.

In dit stukje valt op dat alles wat Israël zegt en laat zien zo verteld wordt alsof het beweringen zijn waar geen bewijs voor is. Bovendien wordt daar niet alleen meteen een ontkenning van Hamas tegenover gezet, maar ook een internationale vredesoproep. *Meerdere wereldleiders en internationale organisaties roepen Israël en Hamas op om te stoppen met vechten. Ook hebben meerdere landen al beloofd om te helpen alles in Gaza weer op te bouwen als de oorlog voorbij is.*

Het jeugdjournaal zegt niets over het blokkeren door Hamas van een staakt-het-vuren en het einde van de oorlog. Israël heeft meermaals aangegeven dat als de 132 gijzelaars worden overgedragen en als Hamas de wapens neerlegt, de oorlog morgen is afgelopen.

Tot slot, het jeugdjournaal noemt niets over de situatie aan de noordgrens van Israël. Een paar dagen voor dit jeugdjournaal, op 4 januari 2024, kwam een rapport⁷⁰⁷ uit waarin stond dat Hezbollah sinds 7 oktober al 1500 raketten had afgeschoten op Noord-Israël. Uit dat gebied waren 60.000 Israëli's geëvacueerd.⁷⁰⁸ Een vergelijkbaar aantal was geëvacueerd uit het ge-

707 <https://besacenter.org/the-gaza-terror-offensive-25-december-2023-4-january-2024/>

708 <https://www.reuters.com/world/middle-east/six-months-hezbollah-fire-keeps-uprooted-israelis-limbo-2024-04-04/>

bied bij de Gazastrook dat zo zwaar getroffen was op 7 oktober.⁷⁰⁹ Israëlische kinderen leefden al maanden in hotels of op logeeradresses, omdat ze niet naar hun eigen huis en school konden.

Oorlog is al moeilijk genoeg om enigszins te begrijpen. Zoveel **relevante informatie weglaten** maakt het voor kinderen nog moeilijker.

6. 2024-01-11 genocide aanklacht

<https://jeugdjournaal.nl/>

uitzending/80452-avondjournaal-van-donderdag-11-januari-2024

Fragment vanaf 0.50

Tijdens deze uitzending doet het jeugdjournaal verslag van de eerste zittingsdag in het Internationaal Strafhof in Den Haag over de genocideaanklacht van Zuid-Afrika tegen Israël.

Intro: Van over de hele wereld wordt vandaag gekeken naar Den Haag. Daar is een rechtszaak begonnen waar veel aandacht voor is. De zaak gaat over iets wat je misschien wel eens hebt gehoord en waar op social media over wordt gepraat. Genocide. Dat is het vermoorden van een volk. Heel heftig natuurlijk. De rechtszaak gaat over de vraag of er sprake is van genocide in de oorlog in Israël, Gaza.

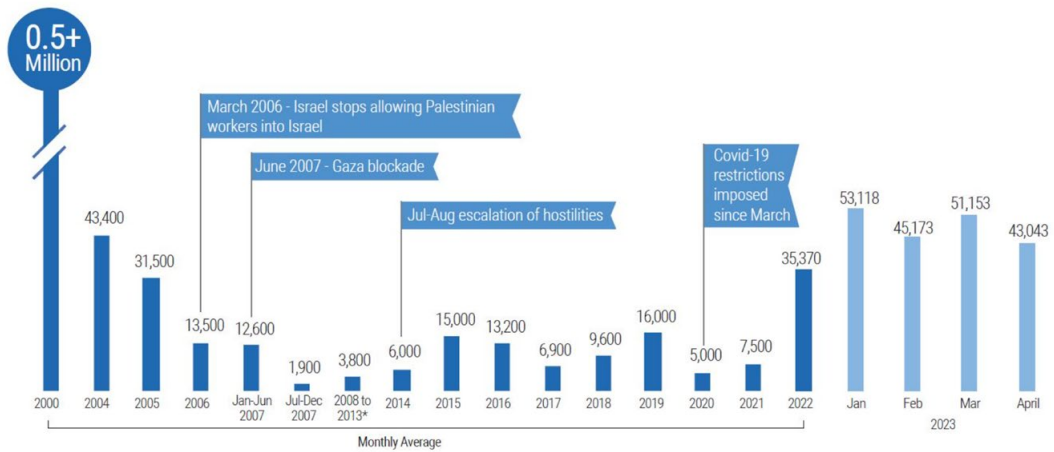
*(1:27) Volgens de Palestijnen zijn bijna 23.000 mensen om het leven gekomen in de oorlog. **Weglaten relevante informatie.** Deze cijfers komen niet van 'de Palestijnen', maar van Hamas. Verder had hierbij gezegd kunnen/moeten worden: 23.000 mensen, waaronder veel terroristen. Want ook als Hamas die cijfers niet geeft, kunnen journalisten dat zelf bedenken. De verhouding tussen burgerslachtoffers en Hamasleden is overigens nogal relevant voor de genocideaanklacht.*

*(2:59) Het gaat dus om de oorlog in Israël en het Palestijnse gebied Gaza. In Gaza wonen meer dan 2 miljoen mensen op een klein stukje land met een hek eromheen waar ze niet uit mogen van Israël (handje dat stopteken maakt verschijnt in beeld). Dit creëert een angstaanjagend beeld. Alsof al deze mensen op een weilandje bij elkaar gedreven zijn met een strenge gevangenvaarder die hen achter een hek opsluit. Gaza als openluchtgevangenis. Daarom toch nog maar eens de **relevante informatie** die hier **weggelaten** wordt.*

De Gazanen mochten Gaza wel uit, naar Egypte of Israël. Voordat in 2000 de Tweede Intifada uitbrak werden er zelfs maandelijks gemiddeld 500.000 exit permits (naar/via Israël) aan Gazanen verleend. Daarna daalde dit aantal drastisch en bij het aantreden van Hamas nog verder, tot het in 2023 juist weer steeg. Zie de cijfers in onderstaande grafiek.

⁷⁰⁹ <https://www.fdd.org/analysis/2024/03/01/evacuated-israelis-begin-returning-to-homes-near-gaza/>

Monthly average of exits to/via Israel (people)

*2013-2008 saw no significant changes in the level of exits

Grafiek: Monthly average of (Gaza) exits to/via Israel. Bron OCHA⁷¹⁰.

Er zijn ontegenzeggelijk beperkingen in bewegingsvrijheid voor Palestijnen in Gaza. Vanwege de vele terroristische organisaties in de Gazastrook neemt Israël zo min mogelijk risico met betrekking tot de veiligheid van haar burgers. Overigens geldt dat ook voor Egypte, waar het jeugdjournaal met geen woord over spreekt. Voor 7 oktober ging de Egyptische grensovergang maar sporadisch open en absoluut minder vaak dan de grens met Israël.⁷¹¹ Vanuit Israël reden iedere dag vrachtwagens vol bouw materiaal, levensmiddelen en medicijnen de Gazastrook binnen. Na 7 oktober heeft het Egyptische leger de grensovergang versterkt door een betonnen muur op te richten die 6 meter diep de grond in gaat.^{712,713} Maar het jeugdjournaal spreekt alleen over afsluiting door Israël.

(3:11) Israël zegt dat dat nodig is, omdat de Palestijnse terreurgroep Hamas hen anders aanvalt. Ruim drie maanden geleden gebeurde precies dat. Hamas brak door het hek en viel Israël binnen. De groep vermoorde zo'n 1200 mensen en ontvoerde er zeker 200 van wie er nog altijd veel worden vastgehouden in Gaza.

Voor 7 oktober waren er tienduizenden Palestijnen uit Gaza met een werkvergunning in Israël.⁷¹⁴ Zij staken iedere dag de grens over bij de overgang Erez. Zij werkten voornamelijk in juist die steden en dorpen rondom de Gazastrook die op 7 oktober werden aangevallen door Hamas. Daarnaast mochten Palestijnen op regelmatige basis de Gazastrook verlaten voor medische zorg in Israël. Ondanks de 33 ziekenhuizen leveren Israëlische ziekenhuizen kwalitatief betere zorg en daarom diene Palestijnen aanvragen in om in Israël verzorgd te kunnen worden.

710 <https://www.ochaopt.org/content/movement-and-out-gaza-update-covering-april-2023>

711 <https://www.ochaopt.org/content/movement-and-out-gaza-update-covering-april-2023>

712 <https://www.middleeastmonitor.com/20231015-egypt-reinforces-gaza-border-with-concrete-barriers-as-it-indefinitely-closes-rafah-crossing/>

713 <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/why-egypt-wont-open-border-its-palestinian-neighbors>

714 <https://www.reuters.com/world/middle-east/israel-reopens-gaza-crossings-lets-palestinians-back-work-after-two-weeks-2023-09-28/>

Vredesactivisten uit de kibboetsen reden als vrijwilligers Palestijnen uit Gaza naar die ziekenhuizen. Juist deze vredesactivisten waren doelwit op 7 oktober 2023.⁷¹⁵

Al deze informatie is nogal in tegenspraak met de beschuldigingen van Zuid-Afrika en de informatie die het jeugdjournaal geeft. *Sindsdien vallen vooral aan Palestijnse kant veel slachtoffers (beelden van verwoesting). Daarom vraagt Zuid-Afrika aan de rechters of ze Israël willen veroordelen voor genocide.* Zuid-Afrika is vandaag aan het woord. Morgen Israël. Sander van Hoorn licht toe dat het nog wel jaren kan duren voordat er een uitspraak is. *“En dus heeft Zuid-Afrika nu vandaag nog wat anders gevraagd. Ze vragen het Hof of dat Israël kan opdragen om te stoppen met vechten.”*

De journaliste eindigt het item met het noemen van de reactie van Israël, als volgt: *“De regering van Israël zegt dat alleen Hamas schuldig is aan het plegen van misdaden, en dat Israël zichzelf verdedigt.”*

7. 2024-01-12 verdediging Israël

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/80480-avondjournaal-van-vrijdag-12-januari-2024>

Hier staat geen tijdstip van een fragment omdat het jeugdjournaal ervoor koos om geen verslag te doen van de verdediging van Israël. Op 11 januari berichtte het jeugdjournaal uitgebreid over de rechtszaak en liet daarbij ook fragmenten zien van de Zuid-Afrikaanse aanklacht tegen Israël. Door niet in te gaan op de zitting van 12 januari met argumenten van de Israëlische advocaten, toont het jeugdjournaal **geen verschillende visies**.

Weglaten relevante informatie. Het niet laten zien van de Israëlische argumenten is een duidelijk voorbeeld van 'weglating van feiten', waardoor de kijkers een vertekend beeld krijgen. Omdat het een andere uitzending betreft dan gisteren lijkt het niet direct een weglating. Maar het staat vast dat belangrijke informatie voor de beeldvorming van de kijker wordt achtergehouden.

715 <https://x.com/RachelGur/status/1900490012849775069>

8. 2024-01-16 raketten vanuit Gaza

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/80558-avondjournaal-van-dinsdag-16-januari-2024>

Het gebeurt vaker dat belangrijk nieuws over het Israëlisch-Palestijnse conflict geen aandacht krijgt.

In deze uitzending wordt geen aandacht besteed aan de oorlog tussen Israël en Hamas, terwijl Hamas in de ochtend meer dan 50 raketten afvuurde op Israëlische dorpen.

Weglaten relevante informatie. Omdat de kijker niet wordt geïnformeerd over de aanvallen van Hamas op Israël, wordt het beeld geschetst dat alleen Gaza wordt aangevallen door Israël.

9. 2024-01-17 twee kinderen uit Gaza

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/80586-avondjournaal-van-woensdag-17-januari-2024>
Fragment vanaf 5:43

Persoonlijk verhaal van twee kinderen in Gaza

Dan het verhaal van Moatasem en Asil. Ze zijn broer en zus en wonen in het noorden van Gaza. Samen met hun familie moesten ze vluchten voor de bommen van het leger van Israël. En nu, na drie maanden keerden ze weer terug naar huis. Maar van hun huis is weinig over. Het is kapot en al hun spullen zijn weg. Het is een verdrietig verhaal.

Beelden vanuit een huis waarvan een muur ontbreekt. Een man en vrouw proberen de troep op te ruimen. Buiten zijn zwaar beschadigde gebouwen zichtbaar. Moatasem (blond jongetje van een jaar of 7) laat zien wat hij doet: *"Ik maak vuur om eten te koken. Ons huis is verwoest. We gebruiken hout van ons huis om vuur te maken."*

Commentaarstem: *Moatasem en zijn familie proberen er het beste van te maken. Ze zijn terug bij wat ooit hun huis was. Daar woonden ze met drie gezinnen uit dezelfde familie. Drie maanden waren ze weg en nu is het een grote puinhoop. Hun huis is getroffen door een bom en er staan nog maar een paar muren overeind. Beelden verwoesting. Ze lopen door het huis en Moatasem wijst aan: "Dit was mijn kamer. Hier stond mijn bed waar ik lekker sliep. Nu kan dat niet door de kou."*

Commentaarstem: *Ook zijn zusje Asil was heel verdrietig toen ze zag wat er over is van het gebouw. Asil (blond meisje van een jaar of 5 met lichtblauwe ogen): "Toen ik terugkwam naar huis vond ik niks meer van mijn spullen." Familie vraagt: "Ook geen speelgoed?" Asil begint te huilen. Moatasem zegt: "Ik hoop dat ik wat speelgoed terugkrijg en mijn kleren." Commentaarstem: *Maar dat hun huis verwoest is en hun spullen kwijt, dat is niet het ergste, vertelt hun oom. Oom: "Ik ben niet verdrietig over de spullen. Ik ben vooral verdrietig om de familieleden die zijn gedood."**

Weglaten relevante informatie: burgers mogen nog niet terug naar Noord-Gaza. Het is daar te gevaarlijk en het is daarom voor hulporganisaties (in coördinatie met IDF) lastig om daar hulp en voedsel heen te brengen. Dus logisch dat daar weinig te eten is. Er wordt niet verteld wat deze familie daar op dit moment doet, alleen een hint in het gedeelte vanaf 7:55.

(7:55) *Het verwoeste huis van de familie van Moatasem en Asil staat in Jabalia, in het noorden van Gaza. Toen de oorlog meer dan honderd dagen geleden begon, moesten de inwoners van de stad vluchten. Groot verschijnt 7 oktober 2023 in beeld, en dan vallen ineens allemaal Israëlische tanks Gaza binnen. Ten eerste klopt dat niet (het grondoffensief begon pas op 27 oktober) en ten tweede suggereert dit dat Israël de agressor was. Even later gaat het alsnog over Hamas (heel kort) maar dan staat die eerste indruk al.*

(8:04) *Het Israëlische leger bombardeerde er, en trok met tanks het gebied in. Ze waren op zoek naar leden van de groep Hamas die Israël had aangevallen. Daarbij had Hamas veel mensen vermoord en ontvoerd. Beelden van de oom met de waterketel in het beschadigde huis. Oom: "Haal theekopjes, jongen." Commentaarstem: *Ook de familie van Moatasem vluchtte dus. Maar de opvangplek waar ze terecht kwamen was zo vol, dat ze ervoor kozen terug te gaan naar waar ze woonden, ook al is er weinig van over en wordt er in de buurt nog steeds gebombardeerd.**

Deze familie kiest er dus voor om op deze gevaarlijke plek terug te komen, waar de voedselvoorziening niet gegarandeerd is. Overigens ziet geen van de kinderen er ondervoed uit, ook zien ze er goed verzorgd uit, met keurige kapsels. Vanaf 9:00 beelden van de grotere familie met meerdere kinderen.

De inspanningen van Israël om burgers veilig te houden, en de weigering van Hamas⁷¹⁶ om burgers beschutting te bieden hadden vermeld kunnen worden. Het was bijvoorbeeld het Israëlische leger dat zorgde dat de inwoners van Noord-Gaza veilig weg konden komen door de totstandkoming van een humanitaire corridor.⁷¹⁷ Deze corridor werd door Israëlische militairen en tanks beschermd. **Weglaten relevante informatie.**

Op 9:06 wordt gezegd dat de familie alleen rijst en bonen te eten had. Filmpjes die Gazanen uit dat gebied in die periode op internet plaatsten, spreken dit tegen. Dit jeugdjournaal is van

716 <https://twitter.com/MEMRIReposchuilrts/status/1718973338486260097>

717 <https://www.timesofisrael.com/thousands-of-gazans-use-humanitarian-corridor-to-move-south-as-idf-presses-offensive/>

17 januari 2024. Er zijn videobeelden van 13 januari uit Gaza stad (vlakbij Jabalia).⁷¹⁸ Nog meer beelden uit Gaza stad, 12 januari 2024.⁷¹⁹ Een markt op 9 januari 2024.⁷²⁰ 11 januari aardbeien te koop.⁷²¹ Rijkelijk voorziene straattentjes op 11 januari.⁷²²

Ook zijn microfoons op de kleding van de kinderen te zien, die van positie wijzigen tijdens het filmpje. Er is achtergrondmuziek in gemonteerd, wat het verhaal dramatiseert. Citaat uit de Code voor Journalistiek zoals die geformuleerd is op de site van de Vereniging voor Nederlandse Journalisten (NVJ): *Bij het bewerken van nieuws, in tekst, geluid, beeld of combinaties daarvan (infografieken, animaties) maakt de journalist duidelijk waaruit zijn bewerking bestond.*⁷²³ *De journalist die in zijn berichtgeving fictieve elementen verwerkt, door namen van betrokkenen te wijzigen of feiten te dramatiseren, legt daarvan rekenschap af.*⁷²⁴

10. 2024-01-21 afvalprobleem Gaza

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/80665-avondjournaal-van-zondag-21-januari-2024>
fragment vanaf 7:32

Problemen in Gaza doordat het afval niet wordt opgehaald.

07:32: *En dan, verdrietig nieuws uit Gaza. Daar zouden sinds het begin van de oorlog met Israël nu meer dan 25.000 Palestijnen om het leven zijn omgekomen, door geweld.*

Bijna elke uitzending over Gaza lijkt te beginnen met dodencijfers van Hamas die geen onderscheid maken tussen burgers en terroristen, en die bovendien bewezen onbetrouwbaar zijn.⁷²⁵ Vervolgens gaat het item over het afvalprobleem in Gaza.

718 <https://x.com/imshin/status/1746476989811200406>

719 <https://x.com/imshin/status/1745798536304672973>

720 <https://x.com/imshin/status/1745781370280976569>

721 <https://x.com/imshin/status/1745784350782771492>

722 <https://x.com/imshin/status/1745486488802910223>

723 Code voor de journalistiek | Nederlandse Vereniging van Journalisten (nvj.nl)

724 Ibidem

725 <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/untangling-uns-gaza-fatality-data>

11. 2024-01-23 schip als ziekenhuis

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/80723-avondjournaal-van-dinsdag-23-januari-2024>
Fragment vanaf 7:17

Deze uitzending gaat over een Frans marineschip dat is omgebouwd tot een klein ziekenhuis voor ongeveer 40 personen. De journalisten laten zien dat op het schip artsen en medische hulpmiddelen aanwezig zijn om de gewonden te kunnen verzorgen. Het schip ligt in Egyptische wateren op zo'n 40 kilometer van de Gazastrook. Daarna wordt er in de uitzending algemene informatie gegeven over de oorlog:

'Het is al meer dan drie maanden oorlog in Gaza. Op 7 oktober vielen mannen van de terroristische groep Hamas Israël binnen. Zij doodden daar 1200 mensen en ontvoerden er 240. Sindsdien neemt het Israëlische leger wraak en is het oorlog (pictogrammen van tanks die schieten). Volgens Hamas kwamen daarbij zo'n 25.000 Palestijnen om en raakten 62.000 mensen gewond'.

Suggestief woordgebruik. Israël vecht niet om 'wraak' te nemen, maar om de gijzelaars terug te krijgen en te voorkomen dat Hamas ooit nog een aanval als die van 7 oktober kan plegen. Hamas heeft namelijk plechtig beloofd⁷²⁶ hiermee door te gaan, en Israël kan deze dreiging voor de Israëlische burgers niet laten bestaan. In deze uitzending wordt ook niet gesproken over de meer dan 15.000 raketten die sinds de oorlog op Israëlische burgers zijn afgevuurd. Israël verdedigt zichzelf. **Weglaten van relevante informatie.**

12. 2024-01-26 uitspraak ICJ

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/80806-avondjournaal-van-vrijdag-26-januari-2024>
Fragment vanaf 0:50

Deze uitzending gaat over de uitspraak van het Internationaal Strafhof in Den Haag over de genocide-aanklacht van Zuid-Afrika tegen Israël, zie de jeugdjournaalanalyses van 11 en 12 januari 2024.

Het jeugdjournaal stelt dat de rechters zeggen "dat Israël moet stoppen met het doden van Palestijnse burgers." Dan komt de rechter zelf in beeld, met Nederlandse ondertiteling. In het Engels

726 <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1719662664090075199>

zegt de rechter: *"The state of Israël shall take all measures within its power to prevent and punish the direct and public incitement to commit genocide."* Volgens de Nederlandse ondertiteling zegt de rechter: *"Israël moet er alles aan doen om genocide tegen te gaan."*

Dat is geen goede vertaling van deze ene zin, maar wel een goede samenvatting van de uitspraak van het hof. Het betekent echter niet dat Israël moet 'stoppen met het doden van Palestijnse burgers'. **Onjuiste informatie.**

Het volledig transcript van de rechtszitting is te vinden op de website van het Internationaal Strafhof.⁷²⁷

13. 2024-02-02 Israëlische kinderen

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/80966-avondjournaal-van-vrijdag-2-februari-2024>
Fragment vanaf 5:25

Israëlische kinderen al maanden ontheemd in eigen land

Maar eerst gaan we naar Israël. Al bijna vier maanden duurt de oorlog daar nu met de Palestijnse groep Hamas. Bijna iedere dag zijn er beelden te zien uit Gaza, waar veel gevechten zijn en doden en gewonden vallen (op de achtergrond beelden van verwoesting en ontploffingen).

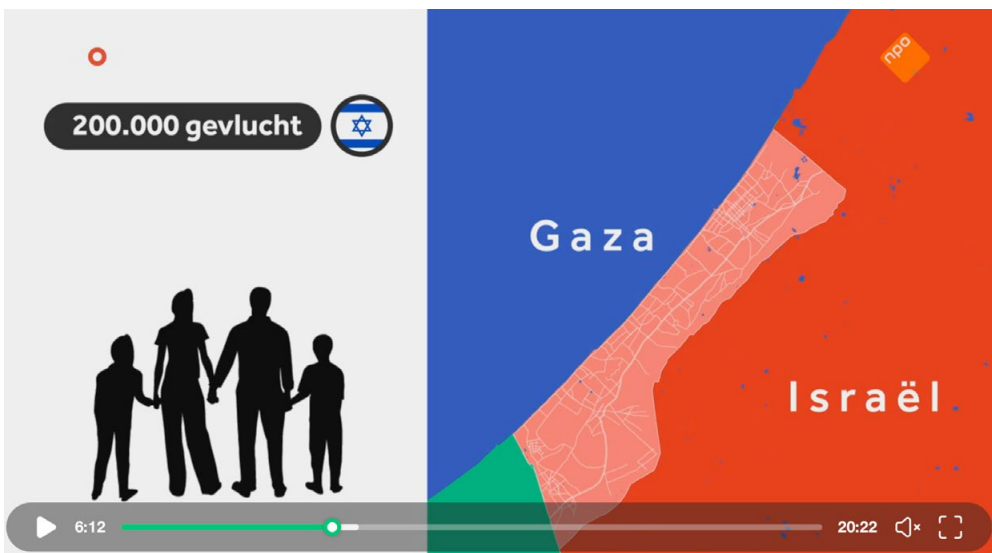
(5:40) Hamas pleegde op 7 oktober een grote aanval op Israël. Daarbij werden ruim 1200 mensen gedood. Ook werden mensen ontvoerd. Israël begon daarop een oorlog waardoor nu in Gaza zeker 25.000 doden zijn gevallen, meer dan de helft van alle huizen kapot zijn, en bijna 2 miljoen mensen op de vlucht.

727 <https://www.icj-cij.org/node/203454>

Hier worden weer de **onbetrouwbare** dodencijfers van Hamas gebruikt zonder aan te geven dat deze cijfers van Hamas komen. Bovendien is nu alvast het leed in Gaza besproken, terwijl deze uitzending eigenlijk een ander onderwerp heeft, namelijk het leed in Israël. Is dit een probleem? Op zich niet, maar het valt op dat bij reportages over het leed in Gaza Israëls leed schijnbaar niet genoemd hoeft te worden, terwijl het jeugdjournaal die behoefte andersom blijkbaar wel voelt.

Correspondent Sander van Hoorn bezoekt in deze uitzending een school in Eilat waar gevluchte Israëli's verblijven.

(6:13) *Dat is vooral te zien in Sderot, een stad die vlakbij de grens met Gaza ligt. Daar woonden 37.000 mensen en die zijn bijna allemaal gevlucht naar Eilat'. Sander van Hoorn is voor het*

jeugdjournaal in Israël. Hij sprak daar met kinderen die al maanden niet meer thuis kunnen wonen.

(6:39) Beelden van een rustige klas en schoolplein worden getoond. Sander: *"Dit is de klas van Ambar. Iedereen hier, ook de leraar, komt uit Sderot.(...) In de pauze spelen ze met vrienden, net als thuis, en ze maken nieuwe vrienden. Ambar, Eliyah en Loten kenden elkaar bijvoorbeeld niet eens voor 7 oktober."*

Jongetje vertelt: *"We zijn nu vluchtelingen omdat het oorlog is. In Sderot is het heel gevaarlijk."* Meisje: *"We moesten vluchten, we konden niets meenemen. Ik had geen schoenen aan, alleen mijn pyjama. In de auto moest ik bijna overgeven van angst."* Ander meisje: *"Ik mis mijn eigen bed."* Het valt op dat de namen van de kinderen niet in beeld komen.

(7:35) Sander van Hoorn: *"De kinderen hier die hebben een school, die zijn veilig en als ze terug kunnen dan is er een huis waar ze naartoe terug kunnen. Zeg dat eens tegen de kinderen in Gaza."* **Voorin-**
genomen en suggestief. Het jeugdjournaal bagatelliseert Israëlisch leed door het op meerdere manieren te vergelijken met Palestijns leed. Als kinderen die dit kijken die vergelijking nog niet zagen door de nadruk op leed in Gaza aan het begin, en door de aantallen die nadrukkelijk in beeld gebracht werden, dan zullen ze deze vergelijking nu zien door deze uitspraak van Sander van Hoorn.

Het leed van Israël's komt vrijwel nooit aan bod in het jeugdjournaal, terwijl Israël een nationaal trauma heeft door de brute overval van Hamas die alle oude trauma's over de Jodenvervolging in de hele wereld weer wakker maakte. Het grootste deel van de Joodse Israël's is zelf gevlucht voor vervolgingen of stamt af van vluchtelingen. Die Jodenvervolging was niet alleen de Holocaust, maar ook pogroms in Rusland, Oost-Europa (ook na de Holocaust) en in de islamitische wereld. Na al die vervolgingen dachten Joden in Israël veilig te zijn, en dat gevoel van veiligheid kreeg een enorme klap op 7 oktober. Verder is Israël een klein land, half zo groot als Nederland, met half zoveel mensen. Elke Israël kent wel iemand die gedood, gewond of gegijzeld is sinds 7 oktober. Daarbij vallen het leed en de praktische problemen van 200.000 ont-heemden in eigen land nog in het niet.

Het jeugdjournaal laat bijna wekelijks een verslag zien over kinderen uit Gaza. Maar het leed van Israëlische kinderen lijkt niet welkom te zijn. Geen tonen van **verschillende visies**.

14. 2024-02-12 bezoek Cheiderschool

<https://jeugdjournaal.nl/>

uitzending/81178-avondjournaal-van-maandag-12-februari-2024

Fragment vanaf 0:52

Minister Mariëlle Paul gaat op bezoek bij de zwaar beveiligde Joodse Cheider school in

Amsterdam. Invoelend verslag over het antisemitisme waar de kinderen mee te maken krijgen. Kinderen vertellen hoe ze uitgescholden worden en de minister veroordeelt het antisemitisme.

De reportage is in stukken geknipt. Na 1 minuut schakelt het jeugdjournaal over naar Israël waar premier Rutte op bezoek is bij premier Netanyahu. Vervolgens komt er een verslag uit Rafah, waar Gazanen zich zorgen maken over Israëlische bombardementen, en waar het Israëlische leger twee gijzelaars bevrijd heeft die herenigd worden met hun families. Daarna schakelt de reportage nog even naar premier Rutte, en dan (op 4:34) weer terug naar Nederland.

Het jeugdjournaal legt een duidelijke link tussen de gebeurtenissen in Gaza en de Jodenhaat in Nederland.

(0:52) Sinds de oorlog tussen Hamas en Israël krijgen Joodse kinderen in ons land meer en meer te maken met bedreigingen.

(1:18) Deze leerlingen van de Joodse school worden sinds de oorlog tussen Hamas en Israël vaker uitgescholden en bedreigd. En dat komt dus omdat ze Jood zijn.

(4:34) Ook al is de oorlog ver weg, leerlingen van de Joodse school Cheider in Amsterdam merken er veel van, vooral de jongens. Door het keppeltje dat zij op hun hoofd dragen, worden zij als Jood herkend, en uitgescholden door mensen die tegen Israël zijn.

(5:12) Joodse kinderen in Nederland hebben door de oorlog in Gaza vaker te maken met nare reacties. Ze worden uitgescholden met vreselijke ziektes door mensen die tegen Israël zijn.

Het fragment wordt afgesloten (7:31) met de mededeling dat morgen (13 februari) een reportage uit Rafah op het programma staat.

15. 2024-02-13 meisje in Gaza

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/81206-avondjournaal-van-dinsdag-13-februari-2024>
Fragment vanaf 5:18

In dit item wordt het Palestijnse meisje Dana gevolgd, die schuilt in de stad waar Israël wil binnenvallen.

(7:51) Dana: 'We kunnen Israël niet vertrouwen'.

Dit is **onjuiste informatie**. Het Palestijnse meisje Dana spreekt tijdens de uitzending in het Arabisch, en de vertaling van het jeugdjournaal klopt niet. Dana spreekt over *al JaHud* en dat

betekent: de Joden. Ze spreekt dus over de Joden en niet over Israël of Israëliërs.

Het is niet verwonderlijk dat Dana dit zegt. Palestijnse kinderen worden al decennia doordrenkt met Jodenhaat en leren dat Israël geen bestaansrecht heeft en eigenlijk van hen is.⁷²⁸

16. 2024-03-16 honger in Gaza

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/81933-avondjournaal-van-zaterdag-16-maart-2024>
Fragment vanaf 0:50

Reportage over honger in Gaza

Dat er in Gaza al duizenden doden zijn gevallen door de oorlog tussen Israël en Hamas heb je al geregeld in het nieuws voorbij zien komen. Volgens hulporganisaties komt daar nu een ander groot probleem bij. Er is steeds meer honger in het gebied. Veel mensen hebben nauwelijks te eten, en vooral voor kleine kinderen is dat heel gevaarlijk.

(1:20) Beelden van een moeder die eten klaarmaakt. Ze trekt een kindje op schoot en vertelt: “Mijn dochter is ondervoed. Voor de oorlog aten we fruit en groente, maar die zijn er niet meer.” Het kindje op haar schoot heeft bolle, blozende wangtjes en kijkt nieuwsgierig naar de camera. Het zal ongetwijfeld waar zijn dat het eten veel minder gevarieerd is in deze omstandigheden, maar ondervoed? Dit kindje ziet er welvarend uit, al kunnen kinderen ook ziek worden van eenzijdige voeding. In elk geval is dit geen overtuigend beeld.

(1:37) Volgens hulporganisatie Unicef is de honger vooral erg in het noorden van Gaza. Daar is een op de drie jonge kinderen ernstig ondervoed (hetzelfde kleine meisje weer in beeld dat een koekje krijgt van een ouder meisje en lachend met haar armpje zwaait) en de situatie wordt steeds erger. Beelden van kinderen met pannetjes en bakjes bij een voedseluitdeelpunt.

(1:53) Sabine de Jong van Unicef Nederland: “Nou, de collega's van Unicef die zijn afgelopen weken naar het noorden van Gaza gegaan. Daar hebben kinderen al heel lang geen eten. En wat ze daar zagen, was dat heel veel kinderen daar honger hebben. Ze waren heel dun geworden, ze hadden weinig energie omdat ze zo'n honger hadden. En heel veel kinderen hadden ook dorst omdat ze zulk vervuild water moeten drinken. Daar krijg je dan weer diarree van, en daar worden ze ook weer heel erg ziek van, waardoor ze nog minder eten binnen hielden en nog meer afvielen.”

Weglating van relevante informatie. De enige bewijzen voor deze hongersnood waren uitspraken van bronnen die onder controle van Hamas stonden en van degenen die zich op deze

728 <https://docs.house.gov/meetings/FA/FA17/20240130/116769/HMTG-118-FA17-Wstate-SheffM-20240130.pdf>

bronnen baseerden. Er was geen ondersteunend bewijs in de vorm van beelden van werkelijk ondervoede kinderen, en er was veel tegenbewijs in de vorm van beelden die in diezelfde tijd door Gazanen uit het gebied gemaakt werden en op internet gezet. De beelden in al deze filmpjes zijn van Noord-Gaza van 12 tot 14 maart 2024.

- Iemand die broden bakt.⁷²⁹
- Iemand die boos is op Hamas dat voedselhulp steelt en de bevolking ermee chanteert.⁷³⁰
- Man van Hamasfamilie laat trots zijn voedselpakket zien.⁷³¹

Daarnaast is er geen sprake van het weergeven van **verschillende visies**. Israël sprak destijds al fel tegen dat er zo weinig voedsel Gaza binnen zou komen, en klaagde al maanden dat Hamas voedsel stal en kunstmatig schaarste creëerde. Bij sommige groepen in Gaza kunnen er dus inderdaad tekorten zijn geweest, maar dit waren niet de mensen die geïnterviewd zouden zijn door de plaatselijke journalisten die materiaal voor buitenlandse media aanleveren. Die journalisten staan gewoonlijk onder controle van Hamas.

Kortom: als rekening was gehouden met alle beschikbare informatie zou het jeugdjournaal dit verhaal niet zo stellig gebracht hebben, en achteraf bleek het ook niet te kloppen. Hulporganisaties trokken in juni 2024 hun eerdere aannames in toen bleek dat er geen massale sterfte had plaatsgevonden.⁷³² Maar het jeugdjournaal bracht dit verhaal alsof er geen twijfel mogelijk was dat er hongersnood was in Gaza.

Vervolgens vertelt de commentaarstem (vanaf 2:44) dat er te weinig eten is, omdat Israël bij de grens voedselhulp tegenhoudt, wat vervolgens bevestigd wordt door Sabine de Jong van Unicef. **Weglaten relevante informatie.** Ten eerste dat Israël de transporten controleert om wapensmokkel te voorkomen, en ten tweede dat binnengekomen voedsel vaak gestolen werd door Hamas.

(3:25) *Maar dat is totaal niet genoeg. Er zijn al zeker 23 kinderen overleden van de honger en de dorst.* Het is niet duidelijk waarop het jeugdjournaal dit aantal van 23 overleden kinderen baseerde. Was dat informatie van 'het ministerie van gezondheid van Gaza'? Dus van Hamas? Het lijkt in tegenspraak met de latere conclusie van de hulporganisaties (het rapport van juni 2024) dat er geen massale sterfte had plaatsgevonden.

Dan komt er een pleidooi van Sabine (vanaf 3:35) voor een wapenstilstand zodat overal voedsel gebracht kan worden. Vervolgens nog een kort verslag over een Gazaan die met zijn kinderen onkruid plukt om te eten (vanaf 3:56). Toch valt op – ook in dit filmpje – dat er geen sterk vermagerde kinderen in beeld komen. De kinderen lijken ook niet terneergeslagen, ze doen een beetje lacherig. In een langer fragment – NOS achtuurjournaal 14-03-2024 vanaf 15:25 uur⁷³³ – valt dat nog meer op.

729 <https://x.com/imshin/status/1767977225498886332>

730 <https://x.com/imshin/status/1767982586654036284>

731 <https://x.com/imshin/status/1768203526038024198>

732 <https://www.timesofisrael.com/key-food-security-org-finds-no-famine-in-gaza-says-previous-assumptions-wrong/>

733 <https://archive.org/details/nos-news-2024-03-14>

De beschuldiging dat Israël honger als wapen zou gebruiken, werd een belangrijk element in de genocide beschuldiging. Hamas gebruikte dit in propaganda.

17. 2024-03-18 weesmeisje in Qatar

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/81973-avondjournaal-van-maandag-18-maart-2024>
Fragment vanaf 12:46

Deze uitzending gaat over een 11-jarig Palestijnse weesmeisje, Dareen, die in Qatar is. Daar wordt ze geïnterviewd door correspondent Daisy Mohr. *Dareen is naar een ander land gebracht, weg uit Gaza, waar ze onze correspondent Daisy Moore vertelde hoe het nu met haar gaat.* Dareen: *"Dit is mijn moeder."* Mohr: *"Hoe heet ze?"* Dareen: *"Iman, en dit mijn vader"* (laat foto van haar vader zien op haar mobieltje).

Dareen laat foto's van haar ouders zien. Allebei leven ze niet meer. Ze zijn gedood door een bom op hun huis in Gaza. De NOS laat beelden van haar huis zien 'heel' en daarna 'verwoest' en Dareen laat op haar mobieltje foto's zien van het huis waar ze woonde en van haar familie die is omgekomen. Het huis uit Gaza is een villa met zwembad. "Ik herinner me het nog, het bombardement was op 23 oktober. We zaten met de hele familie in een groot huis. Toen gebeurde het en zijn ze allemaal overleden."

Dareen laat foto's van haar familieleden zien en zegt: *allemaal overleden.* Mohr: *"Ook Dareen's broer en nog veel andere familieleden zijn overgekomen."* Dareen: *"Als ik mijn ouders mis, kijk ik naar de foto's. Ik kus ze, en zeg: slaap lekker."*

Mohr: *"Bij het bombardement raakte Dareen zelf ook gewond."* Dareen: *"Ik ben gewond aan mijn hoofd en mijn beide benen. In Gaza lag ik twee maanden in het ziekenhuis. En daarna ben ik naar Qatar gekomen en weer opgenomen in het ziekenhuis."*

Haar tante is met haar meegekomen naar Qatar en zorgt voor haar. Tante: *"De behandeling duurt nog even en Dareen zit nu nog veel in een rolstoel maar af en toe probeert ze te lopen."* Dareen: *"Sinds een week kan ik met een rekje lopen."* Ze verblijft op een speciale opvangplek met andere kinderen die uit Gaza hierheen zijn gebracht. Hier worden allerlei activiteiten georganiseerd. Hulpverleners helpen de kinderen zo om beter om te gaan met alles wat er thuis is gebeurd.

Weglaten van relevante informatie. Hoe is Dareen uit Gaza gekomen? En uit wat voor familie kwam zij? Hoe komt het dat zij in een villa met zwembad verbleef in Gaza? Dat is meestal alleen voorbehouden aan een kleine elite, en die elite bestaat uit Hamas. Het jeugdjournaal had hier aandacht aan moeten besteden. De achtergrond van haar familie doet vermoeden waarom zij bij de strijd betrokken zijn, en waarom Dareen iedereen heeft verloren.

18. 2024-04-14 Iran valt Israël aan

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/82569-avondjournaal-van-zondag-14-april-2024>
Fragment vanaf 0:44

Iran valt Israël aan – Sander van Hoorn beantwoordt vragen van kinderen

(1:18) uitleg met kaart over de vijandschap tussen Israël en Iran, met aandacht voor de steun in geld en wapens die Iran aan Hamas geeft. Daarna over hoe Israël een generaal van de Republikeinse Garde uitschakelde. (1:33) *Toen bombardeerde Israël een belangrijk politiek gebouw van Iran. Er was toen een Iraanse generaal binnen die Hamas zou hebben geholpen bij de aanval op Israël in oktober. De generaal kwam bij het bombardement om het leven.*

Weglaten relevante informatie. 'Een belangrijk politiek gebouw van Iran' suggereert een ambassade of consulaat, of zelfs een gebouw in Iran. Maar dit gebouw stond in Damascus (Syrië) naast de Iraanse ambassade⁷³⁴ en werd gebruikt door het Iraanse regime (de Republikeinse Garde) voor vergaderingen om aanvallen tegen Israël te coördineren.⁷³⁵ De omgekomen generaal speelde waarschijnlijk een belangrijke rol bij de planning van de aanval van 7 oktober,⁷³⁶ wat het jeugdjournaal wel meldde.

Dan uitleg dat Iran hiervoor wraak wilde nemen. Uitleg over hoe de Iron Dome Israël beschermt tegen raketaanvallen. Omdat het jeugdjournaal veel vragen van kinderen kreeg hierover (2:57) is Sander van Hoorn gevraagd die vragen te beantwoorden.

(3:19) Vraag van kind: *"Is het nu officieel oorlog?"*

Sander: *"Nee tussen Israël en Iran is het nog niet officieel oorlog, maar het is wel heel spannend. Iran wil echt geen oorlog, dat zeggen ze ook. En toch, die 300 – eigenlijk waren het er iets meer - raketten en drones en dergelijke. En daarmee heeft Iran willen laten zien van 'Luister, we willen iets terugdoen, want we zijn boos, maar we doen het op zo'n manier dat er in Israël geen slachtoffers vallen en dat Israël daarmee dus niet weer hoeft te reageren. En dat je daarmee voorkomt dat het een echte oorlog wordt. Je laat dus even je spierballen zien, zonder dat je meteen oorlog hebt."*

Versimpeling voor kinderen is nodig, maar hier wekt Van Hoorn de indruk dat Iran totaal niet agressief is en zich slechts voorzichtig verdedigt in de hoop geen 'verdere agressie' van Israël

734 <https://www.arabnews.com/node/2486436/middle-east>

735 https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/04/01/syria-monitoring-ngo-reports-8-killed-in-israeli-strikes-near-the-iranian-embassy-in-damascus_6667049_4.html

736 <https://www.iranintl.com/en/202404043146>

uit te lokken. Omkering van de situatie en **weglaten relevante informatie**. Israëls aanval op het Iraanse militaire centrum was een reactie op Iraanse agressie. De reactie van Iran op het uitschakelen van dit centrum was een escalatie. 300+ raketten met explosieve lading – waaronder ballistische raketten – op Israël afvuren middels een directe aanval, gecombineerd met gecoördineerde aanvallen vanuit proxies, was een enorme escalatie (zei ook de UN⁷³⁷) en in feite een oorlogsverklaring. Dat er bijna niets geraakt is en 'wat Iran zegt', doet niets af aan de intentie van Iran.

(4:17) Vraag van kind: "Gaat Israël iets terugdoen?"

Sander: "Iedereen zegt tegen Israël, doe niets terug, het is genoeg geweest zo. Je hebt geslagen, je hebt iemand aangevallen, je wist dat je een tegenaanval kreeg. Die is nu geweest, laat het erbij. President Biden, van Amerika zegt tegen de premier van Israël, als je Iran nu toch gaat aanvallen, dan sta je er alleen voor, wij helpen je niet, wij steunen je niet. Maar de eerste dingen die we horen uit Israël is toch dat ze zeggen: 'we willen Iran toch weer aanvallen.' Ja, iedereen zegt dan: 'je moet het niet doen,' maar dat is geen garantie dat het niet gebeurt."

Hier zet Sander weer Israël als agressor neer. **Onjuiste informatie** en **weglaten van relevante feiten**:

- 1) Er is geen vrede tussen Iran en Israël. De leiders van Iran preken al jaren de vernietiging van Israël en bouwen actief aan een proxy-netwerk en wapenarsenaal dat je niet anders kunt verklaren dan uit een voornemen voor agressie.
- 2) Iran voert al jaren een schaduwoorlog met Israël door vijanden van Israël te steunen en zit ook achter de aanslag van 7 oktober (wat in feite al een casus belli is). De liquidatie in Damascus was daaraan gerelateerd, en vanuit deze context was dit een legitiem doelwit in deze oorlog die 7 oktober begon.
- 3) Het antwoord dat Sander van Hoorn hier geeft legt de schuld bij Israël voor de aanleiding van Iran om Israël aan te vallen, en legt ook nog eens de schuld van regionale escalatie bij Israël als het zal terugslaan.

737 <https://www.un.org/sg/en/content/sg/statement/2024-04-13/statement-the-secretary-general-regarding-attacks-the-islamic-republic-of-iran-targeting-israel>

19. 2024-05-01 studentenprotesten

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/82975-avondjournaal-van-woensdag-1-mei-2024>
Fragment vanaf 5:56

Dan naar de Verenigde Staten. Al maanden zijn er demonstraties op universiteiten. Studenten voeren actie tegen de oorlog tussen Israël en Hamas in Gaza. Die protesten worden steeds groter, en soms grijpt de politie hard in.

(6:10) Beelden van een vreedzame menigte op een zonnig plein die leuzen scandeert. Een spandoek met 'genocide' is zichtbaar. *Wekenlang werd hier bij deze universiteit in New York gedemonstreerd. Eerst vooral buiten, waar studenten een tentenkamp hadden opgezet. Beelden tentenkamp. Ook bejaarde demonstranten, duidelijk niet alleen studenten. De universiteit in New York wordt niet bij name genoemd, maar het gaat om Columbia University.*⁷³⁸

(6:23) *Maar gisteravond gingen de studenten ook naar binnen, een universiteitsgebouw in. Daar blokkeerden ze ramen en deuren om de politie buiten te houden. Een paar uur later kwamen die toch via een raam naar binnen. Burgemeester Eric Adams (New York): "We kunnen niet langer wachten. Dit moet nu stoppen." Zo'n driehonderd studenten werden opgepakt en met bussen weggebracht.*

Dan schakelt het jeugdjournaal over naar andere universiteiten, en komt niet meer terug op wat bij Columbia University is gebeurd voorafgaand aan 1 mei. **Weglaten van relevante informatie.** Al op 17 april 2024 was er een hoorzitting⁷³⁹ waar de president van Columbia University, een professor, en twee leden van de raad van toezicht getuigden over de Jodenhaat en agressie op de universiteit. Citaat uit het getuigenis van professor David Schizer: "For example, one of my students who wears a kippah was approached in the law school lobby by another student who said, "F*** the Jews." Another was spat upon at a protest. A student wearing a shirt with an Israeli flag was surrounded by protesters, pinned against a brick wall, and told to "keep f***ing running" when he broke free."

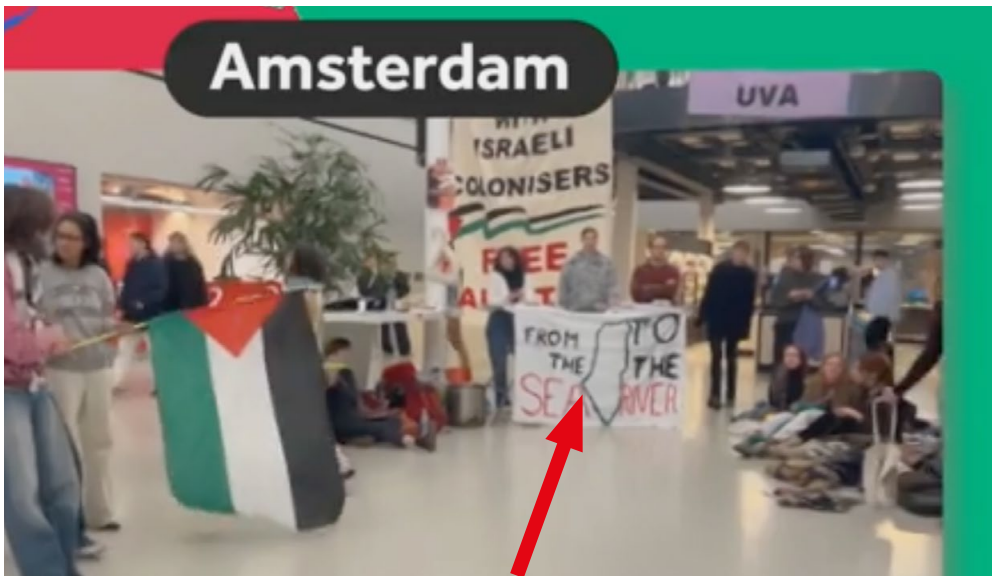
(6:50) *Het is niet de enige school waar de afgelopen tijd is gedemonstreerd. Op meerdere plaatsen in het land voeren studenten, en soms ook leraren actie, vaak door tenten op te zetten en er te overnachten. Wat ze daarmee willen bereiken, weet Rudy Bouma, die voor het jeugdjournaal in Amerika werkt. Rudy Bouma: "De studenten willen dat de regering van hun eigen land, Amerika dus, stopt met het geven van geld en wapens aan Israël. Maar ze zijn ook boos op hun eigen universiteiten. Die werken soms samen met Israëlische bedrijven, en dat moet zo snel mogelijk stoppen, vinden zij."*

⁷³⁸ <https://www.cbsnews.com/newyork/news/nypd-moves-in-columbia-university-student-protests/>

⁷³⁹ <https://news.columbia.edu/news/statements-april-17-congressional-committee-hearing>

(7:19) student met mondkapje: *"Ik vind dat ik iets moet doen om anderen te steunen."* Hij zegt letterlijk: *"I feel it is my moral obligation to come forward in support of oppressed people everywhere."* Dit is het postmoderne slachtoffernarratief ten voeten uit. De wereld verdelen in onderdrukkers en slachtoffers, en vervolgens alles door die lens bekijken. Andere student met Palestinasjaal door megafoon: *"Wij zijn altijd tegen onrecht. Hier en overal."*

(7:35) kaart VS en later Europa om te laten zien waar de protesten zijn. *Op steeds meer Amerikaanse universiteiten wordt gedemonstreerd. Inmiddels zijn het er zo'n vijftig. En ook op universiteiten in Europa wordt actie gevoerd, in de Franse hoofdstad Parijs bijvoorbeeld. En ook in Nederland, bijvoorbeeld bij de universiteit van Amsterdam.* Het protest bij de universiteit van Amsterdam komt in beeld, zie screenshot hieronder.

Op het spandoek dat de demonstranten vasthouden staat 'From the Sea to the River' met een heel duidelijke omtrek van hoe dat land er dan uit moet komen te zien. Op die kaart is geen plaats voor de staat Israël.

(7:54) *In Amerika is niet iedereen het eens met de studenten. Er zijn ook mensen boos op de actievoerders.* Beeld student met mondkapje die wordt aangesproken door een mevrouw. *"Jullie zitten vol haat. Jullie zijn niet voor de Palestijnen, maar tegen Israël."* Sommige Joodse studenten zeggen zich de laatste tijd niet meer veilig te voelen op school. En bij één universiteit ontstonden afgelopen nacht rellen.

Weglatting relevante informatie. In de VS is veel berichtgeving geweest over de Jodenhaat op de universiteiten. In een artikel van 22 april⁷⁴⁰ staan uitspraken tegen Joodse studenten waarvan deels ook videobewijs is: *"Go back to Poland!" "The 7th of October is going to be every day for you." "Go back to Europe!" "All you do is colonize."* Toen een klein groepje studenten probeerde

740 <https://www.newsweek.com/columbia-protest-antisemitism-allegations-1892698>

een pro-Israëldemonstratie te houden, werden ze aangevallen. Videobeelden in de tweet.⁷⁴¹ Een Arabische Israëli werd ook aangevallen.⁷⁴² Een Joodse student werd niet toegelaten tot het terrein van de universiteit waar hij studeerde.⁷⁴³

Dit is veel ernstiger dan wat uit deze verslaggeving blijkt. Verder zegt het jeugdjournaal met nadruk dat er bij één universiteit rellen waren, alsof de andere protesten gewelddoos verliepen. In werkelijkheid ging het op meer dan vijftig universiteiten mis, wat leidde tot meer dan 2.600 arrestaties. In een overzicht van 10 mei meer details.⁷⁴⁴ De meeste rellen en arrestaties waren al voor 1 mei, de datum van dit jeugdjournaal.

(8:16) *Toch zeggen de studenten door te zullen gaan met protesteren. Student: "De acties gaan door. De universiteit moet naar ons luisteren."* Beeld van demonstratie waar een studente met Palestinasjaal door een megafoon schreeuwt: *"Free, free Palestine!"* De hele menigte scandeert het na.

In een aanvullend artikel⁷⁴⁵ schrijft het jeugdjournaal over de doelstelling van de protesten (divestment, cease-fire etc.) maar niet over de aard van de protesten. Het laat na te noemen dat er duidelijk antisemitisme aanwezig is bij deze protesten en dat er opgeroepen wordt tot vernietiging van de staat Israël.

20. 2024-05-21 aanklacht Strafhof

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/83390-avondjournaal-van-dinsdag-21-mei-2024>
Fragment vanaf 5:00

Aanklacht tegen leiders Hamas en Israël bij het Internationaal Strafhof

*De leiders van Hamas en de Israëlische regering moeten worden opgepakt door de politie. Dat wil de aanklager van het Internationaal Strafhof. Dat is een rechtbank voor mensen die in hun eigen land geen straf krijgen. **Suggestief taalgebruik.** Niet beginnen met: 'De aanklager van het Internationaal Strafhof vindt,' maar starten met een keiharde stelling en dan pas de bron noemen.*

(5:16) *Volgens de aanklager hebben Hamas en de Israëlische regering allebei oorlogsmisdaden gepleegd en moeten ze allebei straf krijgen. **Onjuiste informatie:** Volgens de aanklager worden de leiders van Hamas en de Israëlische regering **verdacht** van oorlogsmisdaden (the Chamber found reasonable grounds to believe that...)*⁷⁴⁶ en daarom moeten de leiders worden gearresteerd

741 <https://x.com/davidleder6/status/1781944543560044923>

742 <https://x.com/ShaiDavidai/status/1781080951902109774>

743 <https://x.com/Marianasoux/status/1784229904348758200>

744 <https://edition.cnn.com/2024/04/29/us/pro-palestinian-university-protests-arrests-dg/index.html>

745 <https://jeugdjournaal.nl/artikel/2518853-grote-protesten-op-universiteiten-in-vs-tegen-oorlog-in-gaza>

746 <https://www.icc-cpi.int/news/situation-state-palestine-icc-pre-trial-chamber-i-rejects-state-israels-challenges>

zodat dat nog nader uitgezocht kan worden. Bovenstaande uitspraak gaat geheel voorbij aan het feit dat die arrestatiebevelen nog niet zijn uitgevaardigd. Die info volgt weliswaar later, maar dit is dan al gezegd.

Dan komen er beelden van de gewelddadigheden. (5:22) *Wie is er schuldig aan de oorlog in Gaza? Is dat Hamas? De terreurgroep die onschuldige mensen uit Israël heeft gedood? Of Israël dat Gaza bombardeert en met tanks en soldaten binnen is gevallen? Allebei, zegt de aanklager bij een grote wereldwijde rechtbank in Den Haag, het Internationaal Strafhof.* En dus moeten leiders van Hamas en van Israël de cel in, vindt de aanklager.

Aanklager Karim Khan komt in beeld (5:53). Volgens de ondertiteling zegt hij: *“Niemand kan zoveel geweld plegen zonder daarvoor te worden gestraft.”* Maar Khan heeft het helemaal niet over ‘zoveel geweld’. Letterlijk zegt hij: *“No foot soldier, no commander, no civilian leader, no one can act with impunity.”* Oftewel: niemand kan zomaar zijn gang gaan zonder dat iemand er iets van zegt. De vertaling van het jeugdjournaal is **suggestief en vooringenomen**.

Dan komt een stukje uitleg over Hamas en de aanval van 7 oktober, en over de reactie van Israël. (6:24) *En zo ziet Gaza er nu uit (beeld van verwoeste gebouwen). Het Israëlische leger pleegde er veel geweld, ook tegen gewone burgers. En het leger bombardeert scholen, huizen en ziekenhuizen. Voor de mensen in Gaza is er niet genoeg eten, drinken en medicijnen.*

Deze beschrijving sorteert vast voor op ‘Israël pleegt oorlogsmisdaden.’ Het geweld van Israël lijkt hier niet tegen Hamas gericht, maar tegen burgers. Tegen scholen, huizen en ziekenhuizen. **Suggestief taalgebruik en weglating van relevante feiten**, zoals de oorlogsdoelen van Israël (het bevrijden van de gijzelaars en het uitschakelen van Hamas) en de maatregelen die Israël neemt om burgers van Gaza te beschermen.

(7:33) *De Verenigde Staten neemt het op voor Israël. Volgens president Biden is wat Israël doet, zichzelf verdedigen. En dat is niet hetzelfde als de aanslagen van Hamas, zegt hij.* Dan volgt een uitspraak met beeld van Biden (geknipt uit *president Biden speaks at Jewish American Heritage Month Reception*⁷⁴⁷ zie minuut 11:16) met de ondertiteling: *“De daden van Israël en Hamas zijn niet te vergelijken. Israël doet er alles aan om de eigen bevolking te beschermen.”* Beeld stopt. Twee keer **onjuiste informatie**.

Om te beginnen klopt de vertaling niet. Het jeugdjournaal heeft een woord toegevoegd dat de betekenis van de uitspraak van Biden ingrijpend verandert. Biden zei: *“It’s clear Israel wants to do all it can to ensure civilian protection.”* Letterlijk vertaald is dat: *“Het is duidelijk dat Israël er alles aan wil doen om de burgerbevolking te beschermen.”* Welk woord heeft het jeugdjournaal toegevoegd? **Eigen**. Door deze toevoeging lijkt het alsof Israël alleen de **eigen** bevolking wil beschermen, terwijl Biden het heeft over **alle** burgers, ook de burgers van Gaza. Dat Biden dit wel degelijk bedoelde, blijkt ook uit wat hij verder zei (zie de YouTube video vanaf 10.33).

747 https://www.youtube.com/watch?v=k-K1XDALb_g

Wat het Jeugdjournaal vervolgens niet laat zien is dat Biden direct daarna ook zegt (11:30): *"Contrary to allegations against Israël made by the International Court of Justice: what's happening is NOT GENOCIDE, we reject that."* Het kan indruk maken op kinderen om de president van de Verenigde Staten te horen zeggen dat hij ervan overtuigd is dat Israël geen genocide pleegt. Maar het jeugdjournaal knipte dit weg. Dat is het niet tonen van **verschillende visies**.

(8:12) Nasrah: *"In de tussentijd gaat de oorlog in Gaza voorlopig gewoon door."* Commentator: *"En dus verandert er voor deze kinderen (beeld van kind in Gaza) voorlopig waarschijnlijk niets."*

Niet tonen verschillende visies. Het jeugdjournaal negeert dat ook voor Israëlische kinderen voorlopig waarschijnlijk niets verandert. De gijzelaars komen niet terug, de familieleden die in het leger moeten vechten komen niet terug, en geëvacueerde kinderen kunnen niet terug naar huis omdat het nog te onveilig is.

21. 2024-07-27 schoolgebouw gebombardeerd

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/84682-avondjournaal-van-zaterdag-27-juli-2024>
Fragment vanaf 10:30

Schoolgebouw in Gaza gebombardeerd

Het Israëlische leger heeft in Gaza vandaag een schoolgebouw gebombardeerd. Bij die aanval zijn veel mensen omgekomen of gewond geraakt. Grote gaten in de vloer, en de muren die nog rechtop staan zijn ook voor een groot deel kapot. Op het schoolgebouw zijn waarschijnlijk drie raketten neergekomen. In het gebouw werd geen les meer gegeven, er schuilden mensen die uit andere delen van Gaza hier naartoe waren gevlucht. Waarschijnlijk zijn er dertig mensen omgekomen en meer dan honderd mensen gewond geraakt.

(11:02) Man wordt geïnterviewd. *"We zijn al acht keer naar een andere plek gegaan. Waar moeten we nu naartoe? Soms krijgen we een waarschuwing (hij zegt iets over een telefoontje) maar ik weet echt niet waar we nu naartoe kunnen." En omdat er nog meer aanvallen kunnen komen, gaan veel mensen toch weer naar een andere plek.*

Weglaten relevante informatie en het niet tonen van **verschillende visies**. Volgens Israël werd dit schoolgebouw door Hamas gebruikt als commandocentrum en wapenopslag, en hadden burgers van tevoren een waarschuwing gekregen om het gebouw te evacueren.⁷⁴⁸ Misschien was dat de waarschuwing waar de geïnterviewde man op doelde.

748 <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/07/27/gaza-doden-aanval-school/>

22. 2024-07-28 geen Majdal Shams

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/84689-avondjournaal-van-zondag-28-juli-2024>

Hier had een fragment kunnen beginnen over de raket van Hezbollah die op een Druzisch dorp terecht kwam en twaalf kinderen en tieners doodde,⁷⁴⁹ maar het jeugdjournaal heeft hier geen verslag van gedaan.

De woede hierover bij de inwoners van Majdal Shams was groot, en zij eisten van Netanyahu dat hij na negen maanden raketaanvallen Hezbollah aan zou pakken. Dat gebeurde na drie dagen door de liquidatie van de Hezbollahcommandant die verantwoordelijk was voor de raketlancerings.⁷⁵⁰

23. 2024-07-31 polio in de Gazastrook

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/84744-avondjournaal-van-woensdag-31-juli-2024>
Fragment vanaf 0:52

Verslag over de uitbraak van polio in de Gazastrook

Aandacht voor de vieze omgeving door de bergen afval en het vervuilde water. Uitleg van deskundigen over de noodzaak om de vaccins bij de kinderen te brengen.

24. 2024-08-04 Anne Frank beklad

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/84795-avondjournaal-van-zondag-4-augustus-2024>
Fragment vanaf 6:11

749 <https://www.jpost.com/breaking-news/article-812106>

750 <https://www.timesofisrael.com/israel-targets-hezbollah-commander-in-beirut-in-response-to-majdal-shams-attack/>

Het beeld van Anne Frank dat in Amsterdam staat, is beklad met rode verf. De verf zit op haar handen en op de steen onder het beeld. Er staat een tekst tegen de oorlog in Gaza. Vorige maand werd het beeld ook al beklad. De gemeente heeft het schoongemaakt. Het is vandaag precies tachtig jaar geleden dat de Joodse Anne Frank en haar familie werden opgepakt en naar een concentratiekamp gebracht. Dat was in de Tweede Wereldoorlog.

Veel korter kan niet. En jammer dat het jeugdjournaal dit nare nieuws niet aangreep om te waarschuwen tegen antisemitisme. De bekladding was duidelijk bedoeld om alle Joden het leed in Gaza te verwijten. Het is juist de vervagende grens tussen Israëlkritiek en Jodenhaat die zo zorgelijk is.

25. 2024-08-10 schoolgebouw geraakt

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/84896-avondjournaal-van-zaterdag-10-augustus-2024>
Fragment vanaf 0:45

Aankondiging op 0:00 *Opnieuw een luchtaanval door Israël op Gaza. Dit keer was de aanval op een school.*

(0:45) *Heftig nieuws uit Gaza, dus. Het Israëlische leger heeft weer een luchtaanval op Gaza-stad uitgevoerd. Het gaat dit keer om een schoolgebouw waar mensen die gevlucht waren werden opgevangen. Op het moment van de aanval zouden er zo'n 250 mensen binnen zijn geweest. Veel van hen zijn om het leven gekomen of gewond geraakt.*

(1:06) *Veel verdriet om de slachtoffers. Hoeveel het er precies zijn, is niet duidelijk. Volgens Palestijnse organisaties tientallen of misschien wel meer dan honderd. Volgens Israël een stuk minder. Er waren in elk geval veel mensen bij elkaar in de moskee die bij de school hoort voor het ochtendgebed. Man geïnterviewd. "Er kwam geen waarschuwing. Ze vallen aan, ook als er kinderen, vrouwen, jongeren en ouderen zijn." Vrouw: "Deze mensen waren op de vlucht! Het is nergens veilig!"*

Weglaten relevante informatie. Israël bracht diezelfde dag naar buiten dat in de moskee naast de school een hoofdkwartier van Hamas gevestigd was, en dat de school zelf alleen lichte schade had. Israël gaf ook de namen van 19 Hamasterroristen die bij deze aanval om het leven zouden zijn gekomen.⁷⁵¹ In een persverklaring zei de IDF-woordvoerder: *"Increasingly in recent months Hamas has focused on exploiting school buildings, often where civilians are sheltering inside, to use them as military facilities, command and control centers, for storing weapons, and to execute terrorist attacks."* Hamas gebruikt de bevolking als menselijk schild. Dat is een oorlogsmisdaad.
(1:47) *Het gebeurde in Gaza-stad, de belangrijkste stad in de Gazastrook, een van de gebieden*

751 <https://www.timesofisrael.com/israel-slammed-globally-after-hamas-claims-at-least-90-dead-in-strike-on-gaza-school/>

waar Palestijnen wonen. Vanuit dat gebied trokken op 7 oktober vorig jaar leden van de terroristische groep Hamas Israël in. Ze doodden daar meer dan 1000 mensen en namen er honderden gevangen. Als reactie op die aanval bombardeert het Israëlische leger sindsdien grote delen van Gaza, en er gingen soldaten het gebied in. Tienduizenden Palestijnen zijn omgekomen.

Weer noemt het jeugdjournaal tienduizenden Palestijnse slachtoffers zonder te vermelden dat daar veel Hamasleden bij zitten en zonder te vertellen dat Hamas burgers niet toelaat in de tunnels, maar hoopt dat ze omkomen. Op de dag van deze uitzending schreef de Times of Israel in het stuk over de school dat er volgens Hamas op dat moment 39.000 doden waren in de Gazastrook. Maar volgens de IDF waren er op dat moment 15.000 Hamasstrijders gedood. Dat is bijna de helft van het totale aantal, ondanks het feit dat Hamas de bevolking van Gaza als menselijk schild gebruikt.

(2:29) En heel veel mensen in Gaza zijn daardoor op de vlucht (beelden van mensen op weg). De meeste scholen worden al lang niet meer gebruikt om les te geven, maar om vluchtelingen op te vangen (beelden van kinderen en een VN-medewerker op een druk plein voor een gebouw). Zo'n plek waar veel burgers zijn, hoort zelfs in een oorlog eigenlijk niet aangevallen te worden (beelden veel mensen en kinderen in beschadigd gebouw) maar het gebeurt wel vaak, weet Sander van Hoorn die voor het jeugdjournaal in Israël is.

(2:42) Sander: "De Verenigde Naties probeert bij te houden wat er allemaal gebeurt in Gaza, en zij zeggen dat sinds het begin van de oorlog Israël 70% van de scholen heeft aangevallen. En wat zegt Israël dan? 'Ja, maar die scholen die worden gebruikt door Hamas, om bijvoorbeeld wapens op te slaan, of om aanvallen op ons voor te bereiden. Dus is het logisch dat wij ze aanvallen, ook al komen daar soms burgers bij om het leven.'"

Het jeugdjournaal noemt geen bron voor de cijfers, maar Al Jazeera⁷⁵² noemt drie weken eerder hetzelfde aantal. Al Jazeera is **geen betrouwbare bron**. Deze zender zei destijds dat 70% van de UNRWA-scholen gebombardeerd was, terwijl UNRWA zelf pas in april 2025 (acht maanden later) zei dat 70% van de scholen geraakt was.⁷⁵³

(3:07) Bij de school die nu geraakt is, kunnen ze niets anders doen dan opruimen en een nieuwe veilige plek zoeken. En hopen dat de oorlog stopt, want daar gaat misschien weer over gepraat worden.

(3:19) Sander van Hoorn: "Heel veel mensen in Gaza, en ook heel veel landen, zeggen: 'Kijk eens, Israël wil geen vrede, wil niet praten over het stoppen met vechten.' Maar het kan toch ook misschien een positief effect hebben. Want soms zie je dat als er zoiets ergs gebeurt, juist als er bijna weer gepraat wordt, dat de vrienden van Israël – Europese landen, maar vooral ook Amerika – tegen Israël zeggen: 'Dit is te erg. Het is nu genoeg. Nu moet je serieus gaan praten.' Nou, en dat praten tussen Israël en Hamas dat gebeurt waarschijnlijk aanstaande donderdag."

752 <https://www.aljazeera.com/news/liveblog/2024/7/16/israels-war-on-gaza-live-israel-used-gaza-cancer-hospital-as-army-base>

753 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/more-than-70-of-gaza-schools-directly-hit-by-israel-un-agency-/3538026>

Hier maakt Van Hoorn een karikatuur van Israël. Doen alsof Israël domweg een bullebak is die niet wil stoppen met vechten, doet geen recht aan de situatie. Vooral ook omdat Van Hoorn het alleen heeft over druk op Israël, alsof Hamas niets liever dan vrede wil. Als Hamas de gijzelaars vrijlaat (die Sander hier niet noemt) en de wapens neerlegt, is morgen de oorlog afgelopen.

26. 2024-08-12 meisje kookvideo's

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/84927-avondjournaal-van-maandag-12-augustus-2024>
Fragment vanaf 7:58

Reportage over een meisje in Gaza dat kookvideo's maakt.

Bij dit verhaal hadden toch wel een paar alarmbellen af mogen gaan. Hoe kan het dat Renad Atallah (dat is haar volledige naam) zoveel verschillende kleren heeft, als zij een zielige vluchteling is? Hoe komt ze aan al die ingrediënten als er (volgens het jeugdjournaal zelf) zoveel tekorten en ontberingen zijn in Gaza?

Het antwoord is eenvoudig: dit meisje is een kind van een Hamascommandant.⁷⁵⁴ De BBC-documentaire waarin zij ook al figureerde⁷⁵⁵ is overigens teruggetrokken⁷⁵⁶ nadat een onderzoeksjournalist⁷⁵⁷ ontdekte dat drie van de vier jonge hoofdrolspelers kinderen van rijke Hamasfamilies waren.

27. 2024-08-16 onderhandelingen Qatar

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/85020-avondjournaal-van-vrijdag-16-augustus-2024>
Fragment vanaf 0:41

Verslag van de onderhandelingen in Qatar

Kort vrij zakelijk verslag.

754 <https://x.com/mishtal/status/1892665341345443844>

755 <https://x.com/GAZAWOOD1/status/1928081583484940695>

756 <https://www.bbc.com/news/articles/cpwqpdY00w2o>

757 <https://david-collier.com/bbc-pantomime/>

Het is wel vreemd dat er gedaan wordt alsof 'gewoon' het vechten tussen Israël en Hamas moet stoppen. Een beetje achtergrond van de oorlogsdoelen van beide partijen zou veel verhelderen. Israël wil de gijzelaars terug en nooit meer zo'n aanval als 7 oktober, Hamas wil dat zoveel mogelijk terroristen vrijkomen, en wil aan de macht blijven, zodat de terreurgroep weer kan werken aan een volgende 7 oktober aanval. Het uiteindelijke doel van Israël is veiligheid en vrede, het uiteindelijke doel van Hamas is de vernietiging van Israël.

De ellende in Gaza is in de eerste plaats aan Hamas te danken, niet aan het feit dat 'Israël niet wil stoppen met vechten.'

Verder valt op dat zowel aan de kant van Gaza als aan de kant van Israël alleen burgers getoond worden die gewoon willen dat het stopt, weer zonder te bespreken wat daarvoor in de weg staat. Zowel in Israël als in Gaza bestaan hierover verschillende visies die hier niet getoond worden.

28. 2024-08-25 strijd Israël Hezbollah

<https://jeugdjournaal.nl/>

uitzending/85181-avondjournaal-van-zondag-25-augustus-2024

Fragment vanaf 6:40

Gevechten tussen Israël en Hezbollah

Het verhaal wordt volslagen onlogisch omdat de agressie van Hezbollah onderbelicht blijft. Even het hele transcript, met opmerkingen over **weglating van relevante informatie**.

Maar eerst, nieuws uit het Midden-Oosten. Vannacht hebben Israël en een gewapende groep uit buurland Libanon elkaar aangevallen. Het is iets waar mensen die de landen in de gaten houden al rekening mee hielden.

In de eerste zinnen hebben de jeugdjournaalkijkers de context al gekregen: *Israël en Hezbollah hebben elkaar aangevallen.* **Weglaten relevante informatie.** Geen woord over de duizenden raketten die Hezbollah op Israël afschoot, te beginnen direct na de aanval van Hamas op 7 oktober 2023 toen Israël in paniek probeerde in het zuiden de terroristen te verdrijven (wat dagen duurde) en alle hulpverlening daar nodig had om mensen te evacueren en de talloze gewonden te verzorgen. Overigens is 'gewapende groep' geen goede omschrijving van Hezbollah. **Verhullen van terrorisme, suggestief taalgebruik.**

(6:55) In de vroege ochtend zijn aan beide kanten van de grens tussen Libanon en Israël explosies en raketten te zien in de lucht. Het is iets wat vaker gebeurt in het gebied, maar de aanvallen nu zijn veel groter dan hiervoor. Israël viel met meer dan honderd vliegtuigen plekken van de groep Hezbollah in Libanon aan. Volgens het Israëlische leger om hun land te verdedigen.

En na de context in de beginzinnen – ze vielen elkaar aan – komt nu de hoofdlijn: Israël viel Hezbollah aan. En dat wordt niet gevolgd door: 'Israël doet dit om hun land te verdedigen' (met uitleg over al die raketten en over de uitgangspunten van Hezbollah zoals ze die al jaren verkondigen: Israël vernietigen en Joden vermoorden) maar door 'volgens het Israëlische leger' is dit zelfverdediging. **Suggestief taalgebruik.**

(7:16) IDF-woordvoerder Hagari: *"We zagen dat er in het zuiden van Libanon een grote aanval op Israël werd voorbereid."*

Na alle beschuldigingen tegen Israël klinkt dit als de bewering van een boosdoener die zichzelf schoon wil praten, **weglatend relevante informatie**. Deze bewering van Israël had onderbouwd kunnen worden. Zo schreef AL-Monitor⁷⁵⁸ over de vergadering van de Hezbollah top die Israël gebombardeerd had: *"A source close to Hezbollah said the meeting targeted by Friday's strike was studying 'plans for a ground operation in the heart of the occupied territories', referring to Israel, in response to the device blasts."* Israël wist al jaren dat deze plannen bestonden – Hezbollah-leider Nasrallah deed er zelf mededelingen over⁷⁵⁹ – en nu wilde Hezbollah ze uit gaan voeren. Een waar schrikbeeld, zeker na 7 oktober.

(7:27) *Drie mensen kwamen om het leven, en er zou veel schade zijn. Beelden van raketten in de lucht. Niet veel later vuurde Hezbollah zo'n driehonderd raketten en drones af op plekken van het Israëlische leger. Volgens Israël heeft het de meeste onderschept. Toch kwam een militair om het leven.* Klein detail: de dode terroristen aan de kant van Hezbollah worden hier mensen genoemd, de dode IDF-militair niet. **Suggestief taalgebruik.**

Vanaf 7:45 uitleg met kaart erbij. *Israël is in oorlog met Hamas, een gewapende groep die de baas is in Gaza. Daar heb je in het jeugdjournaal vast wel vaker over gehoord. Maar Israël is ook vijanden met Hezbollah, een gewapende groep in Libanon. Hezbollah en Hamas werken samen, en zijn dus allebei tegen Israël. Daisy Mohr werkt voor de NOS in Libanon.* Hier had wel genoemd mogen worden dat Iran deze groepen financiert en aanstuurt. Overigens alweer 'gewapende groepen'. **Verhullen van terrorisme, suggestief taalgebruik.**

(8:05) Daisy Mohr: *"Bijna een maand geleden werd hier, in Libanon, een belangrijke Hezbollah commandant gedood door Israël. En ze hebben toen meteen gezegd dat ze hard terug zullen slaan. Dus daar zat iedereen al op te wachten. En dat is nu gebeurd, maar ze zeggen: 'Dit was de eerste fase, er komt nog meer.' Maar of, hoe, en wanneer dat zal gebeuren, dat weten we niet."* **Weglaten van relevante informatie.** Hier wrekt zich dat het jeugdjournaal geen verslag heeft gedaan van de raketaanval op Majdal Shams (27 juli) waarbij 12 kinderen omkwamen, want die gedode Hezbollah commandant was degene die aan het hoofd stond van het raketprogramma van de terreurgroep.⁷⁶⁰ Hij was dus rechtstreeks verantwoordelijk voor de aanval op Majdal Shams. Dit

758 <https://www.al-monitor.com/originals/2024/09/hezbollah-takes-heavy-hits-still-fighting-israel>

759 <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-hezbollah/hezbollah-could-for-years-enter-israel-groups-leader-says-after-tunnels-found-idUSKCN1PK0P7/>

760 <https://www.timesofisrael.com/israel-targets-hezbollah-commander-in-beirut-in-response-to-majdal-shams-attack/>

was niet zomaar een liquidatie door Israël, dit was het executeren van een moordenaar. Hezbollah hier neerzetten als de aangevallen partij die 'terugsloeg' is dus niet erg waarheidsgetrouw. Het is ook **suggestief taalgebruik**.

(8:29) Sander van Hoorn zit voor de NOS in Israël. Sander: "Iedereen hier wist dat er een aanval zou komen, maar toen het vannacht gebeurde, was het toch wel even spannend. Want wat zou er dan precies gebeuren? En waar? En de regering hier in Israël zei tegen het hele land: 'Blijf in de buurt van een schuilkelder, en luister goed of het luchtalarm afgaat.' Ja, de meeste kinderen hier die hoefden in elk geval niet naar school, want het is ook hier vakantie, en hier in Tel Aviv zag je dat de winkels eigenlijk gewoon open gingen. Nou, er ligt helemaal in het noorden van Israël een hele grote stad, Haifa, en daar was het wat langer wat spannend, want die ligt natuurlijk dichtbij Libanon. En daar zag je dat bijvoorbeeld de stranden dicht bleven. Daar mocht je niet naartoe. Vervelend natuurlijk voor de kinderen. Maar die stranden, die zijn inmiddels ook gewoon weer open, dus ik denk dat het nu even wat rustig blijft."

De 'uitleg' van Sander van Hoorn voegt ook helemaal niets toe.

(9:15) Vanwege de aanvallen waren vliegvelden in het gebied even gesloten, en gingen sommige vluchten niet door. Interviews met gestrande reizigers. Over vrede in het gebied wordt nog steeds gepraat. De gesprekken daarover gaan ondanks de aanvallen door.

Deze reportage is een schoolvoorbeeld van een verhaal verdraaien door **weglaten van relevante informatie** en door **suggestief taalgebruik**.

29. 2024-09-01 polio vaccinaties

<https://jeugdjournaal.nl/>

uitzending/85323-avondjournaal-van-zondag-1-september-2024

Fragment vanaf 4:44

Reportage over de polio vaccinaties in de Gazastrook

Neutraal verslag over het toedienen van de vaccins en over de afspraak dat Israël en Hamas tijdens de vaccinatiecampagne elke dag een halve dag wapenstilstand in acht nemen.

Het sluit wel af met de nogal versimpelende mededeling (7:30) *Maar, zeggen ze (de artsen), het zou natuurlijk het allerbeste zijn als er helemaal gestopt wordt met vechten.* Tja, dat vindt Israël ook. In feite snakt Israël naar een eind aan deze oorlog, maar het land kan de gijzelaars niet in de steek laten, zie de analyse van de uitzending van 2 september.

30. 2024-09-02 gijzelaars vermoord

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/85353-avondjournaal-van-maandag-2-september-2024>
Fragment vanaf 5:28

Verslag van protesten in Israël na de vondst van zes vermoorde gijzelaars

Beelden van een demonstratie in Tel Aviv. *Ja, eerst nieuws uit Israël. Daar is in het hele land gedemonstreerd tegen de minister-president en de regering. Uit protest gingen mensen soms ook niet naar hun werk. Ja, ze zijn boos. En dat heeft alles te maken met de Israëliërs die al lange tijd door de terroristische groep Hamas worden vastgehouden in Gaza.*

Wie denkt dat nu de oorlogsmisdaden van Hamas besproken gaan worden, komt bedrogen uit.

(5:48) *De demonstranten willen dat de regering meer doet en afspraken maakt met Hamas om de ontvoerde mensen vrij te krijgen.*

In dit jeugdjournaal komen alleen maar mensen aan het woord die vinden dat het de verantwoordelijkheid van de Israëlische regering is dat er gijzelaars vastzitten in Gaza. **Niet tonen verschillende visies.** Het is waar dat er in Israël ook demonstranten zijn die dit vinden, en door alleen deze stemmen te laten horen, lijkt het alsof heel Israël er zo over denkt. **Weglaten van relevante informatie** (Hamas is de schuldige) en het niet tonen van **verschillende visies** (er zijn genoeg Israëli's die hier anders over denken).

(5:57) *Dit zijn beelden van het grootste vliegveld van Israël. Hier werd urenlang uit protest niet gevlogen. Maar dat vonden de reizigers niet erg. Geïnterviewde man: "Ik steun de staking. Ik wil dat onze mensen die ontvoerd zijn, levend uit Gaza komen."* Niet tonen van **verschillende visies.**

Ook sommige winkels en bedrijven bleven dicht. En in dit ziekenhuis werden geen operaties uitgevoerd. Ook veel kinderen merkten dat volwassenen niet gingen werken en dat er werd gedemonstreerd, vertelt Sander van Hoorn. Hij werkt voor het jeugdjournaal in Israël. Sander: "Sommige scholen waren vandaag helemaal dicht, andere die waren alleen in de ochtend een paar uurtjes open. En dan moet je bedenken, in heel Israël is gisteren het schooljaar begonnen. En dan heb je dus de tweede dag al meteen zo'n staking."

(6:50) Beelden demonstratie. *Mensen die staken, en niet werken, willen daarmee de premier en de regering van Israël onder druk zetten. Ze vinden dat zij een afspraak moeten maken met Hamas. Dat is de groep die de mensen uit Israël heeft ontvoerd.* Niet tonen van **verschillende visies.**

(7:05) *En dat gebeurde vorig jaar oktober (landkaart met pijlen en cijfers in beeld) toen werden*

meer dan 200 mensen uit Israël gegijzeld door de terroristische groep Hamas. Die groep viel op 7 oktober Israël aan vanuit Gaza. De terroristen doodden veel Israëliërs bij die aanval, en ze namen dus meer dan 200 mensen mee naar Gaza. Die hielden ze daar gevangen, gegijzeld.

Dit zijn heel neutrale beelden bij de verschrikkingen van 7 oktober. Overigens zijn er vermoedelijk (Hamas geeft geen informatie) 251 Israëli's ontvoerd op die dag.

(7:28) Sindsdien valt Israël Hamas in Gaza aan, en is het oorlog. Beelden Israëlische soldaten en tanks in de puinhopen van Gaza, deze beelden werken wel op het gevoel. Daarbij zijn al meer dan 40.000 Palestijnen omgekomen. En zegt de Israëlische regering dat ze de gegijzelden proberen te bevrijden uit Gaza. En dat is een aantal keer gelukt (beelden droevige Israëlische menigte) maar soms gaat het ook mis. Zoals gisteren. Toen werd bekend dat zes van de ontvoerde mensen zijn omgekomen. Beelden grafkisten met Israëlische vlag en ingetogen rouwende Israëli's eromheen.

Nu pas noemt het jeugdjournaal dat zes gijzelaars dood zijn gevonden. Na een uitgebreide inleiding en eerst nog even de vermelding dat er sinds 7 oktober in Gaza al 40.000 Palestijnen zijn omgekomen. Dit zijn overigens **onbetrouwbare** cijfers van Hamas zonder onderscheid tussen burgers en terroristen. Ook wordt nog niet gemeld dat de gijzelaars vermoord zijn door Hamas. 'Omgekomen'.

(7:57) Beelden demonstratie met veel Israëlische vlaggen en zes kisten met Israëlische vlaggen erop. En daar zijn heel veel mensen boos over. En gingen honderdduizenden mensen de straat op. Huilende vrouw op straat: "We rouwen om de dood van zes gijzelaars. Ze konden levend terugkomen. We hebben nu een deal nodig." Man: "We demonstreren tegen de regering. Die maakt slechte beslissingen-."

Niet tonen van **verschillende visies**. Het valt op dat de man middenin een zin wordt afgebroken. Zou hij iets gezegd hebben over de oorlogsmisdaden van Hamas? Over het duivelse dilemma waar de Israëlische regering voor staat?

(8:16) De demonstranten zijn boos omdat ze vinden dat de Israëlische regering niet genoeg doet om alle ontvoerde mensen vrij te krijgen.

Beelden van de demonstratie. Dit is het enige moment in dit jeugdjournaal dat de gezichten van de gevonden gijzelaars te zien zijn, namelijk op de borden van de demonstranten. Hun namen worden nergens genoemd. Ook wordt nergens genoemd dat dit onschuldige burgers waren die zijn ontvoerd vanaf het Nova Festival en vanuit Kibboets Be'eri.

(8:24) Sander van Hoorn: "Heel veel mensen in Israël die vragen al heel erg lang aan de regering om nou een deal te sluiten met Hamas, want dan komen de gijzelaars terug. En dat deze zes gijzelaars gedood zijn door Hamas, terwijl dat dus niet nodig was, als er eerder een deal was gesloten. Want dan waren ze eerder teruggekomen. Ja, dat maakt de mensen hier zo enorm boos. En vandaar dus die hele grote demonstraties en die staking."

Eindelijk krijgt Sander van Hoorn het over zijn lippen om te zeggen dat de gijzelaars gedood zijn door Hamas – niet 'vermoord', maar 'gedood' – en meteen praat hij er snel overheen met de bewering dat deze moord 'niet nodig' zou zijn geweest. Als Israël nu maar een deal sloot, dan zou Hamas immers nooit gijzelaars doden? Het was helemaal 'niet nodig' dat dit gebeurde. Als Israël een deal had gesloten, hadden ze nog geleefd. Hiermee haalt hij de verantwoordelijkheid voor de moorden weg bij Hamas en legt hem bij Israël.

Zou er ook maar één kind zijn dat na het zien van deze beelden en het horen van deze woorden tot de conclusie zou komen dat Hamas een beestachtige misdaad heeft begaan?

(8:51) Er zitten nu nog zo'n honderd mensen uit Israël gevangen in Gaza. Beelden borden met foto's van andere gijzelaars. En Israël denkt dat een deel van hen niet meer leeft. De mensen op straat hopen dat hun vrienden en familieleden zo snel mogelijk thuiskomen. En zolang dat niet gebeurt, blijven ze demonstreren.

Door niets over deze zes gijzelaars te vertellen, laat het jeugdjournaal relevante informatie weg. Het waren onschuldige mensen die ontvoerd waren van het Nova Festival en uit Kibboets Be'eri, en zij werden gevonden in Rafah.⁷⁶¹ Dit zijn hun namen, met linkjes erbij naar hun persoonlijke verhalen: Hersh Goldberg-Polin⁷⁶² (23), Eden Yerushalmi⁷⁶³ (24), Ori Danino⁷⁶⁴ (25), Alex Lobanov⁷⁶⁵ (32), Carmel Gat⁷⁶⁶ (40), en Almog Sarusi⁷⁶⁷ (27).

Volgens schattingen van Israël (Hamas geeft geen informatie, wat een oorlogsmisdaad is) waren na de vondst van deze zes gijzelaars nog 97 gijzelaars in handen van Hamas, waarvan vermoedelijk het grootste deel nog in leven was.

Wat schrijnend mist in dit verhaal is het duivelse dilemma waar de Israëlische regering voor staat. Om deze onschuldige burgers terug te krijgen, moet de regering losgeld betalen, in de vorm van het vrijlaten van honderden criminelen en terroristen. Dit betekent veel pijn voor de (nabestaanden van hun) slachtoffers, en nieuwe risico's voor de veiligheid van Israëlische burgers. Israël kan namelijk niet kiezen wie er vrijkomen, Hamas komt met verlanglijstjes, en daarop staan geen Palestijnse vredesactivisten.

Denk aan de Gilad Shalit deal, toen Israël ruim duizend gevangen losliet om één dienstplichtige militair terug te krijgen. Eén van de gevangenen die toen vrijkwam, was Yahya Sinwar⁷⁶⁸, degene die later de aanval van 7 oktober organiseerde. Het is tevens het vermelden waard dat deze Sinwar tijdens zijn gevangenschap succesvol werd geopereerd door Israëlische artsen die een hersentumor verwijderden.⁷⁶⁹ Vervolgens wijdde hij zijn leven aan de vernietiging van Israël.

761 <https://www.timesofisrael.com/bodies-of-6-hostages-murdered-by-hamas-just-days-earlier-found-in-rafah-idf/>

762 <https://www.timesofisrael.com/taken-captive-hersh-goldberg-polin-tied-own-tourniquet-after-arm-blown-off/>

763 <https://www.timesofisrael.com/taken-captive-eden-yerushalmi-hid-in-car-with-two-dead-friends/>

764 <https://www.timesofisrael.com/presumed-captive-ori-danino-turned-his-car-around-to-save-others/>

765 <https://www.timesofisrael.com/taken-captive-alex-lubnov-supported-pregnant-wife-toddler/>

766 <https://www.timesofisrael.com/taken-captive-carmel-gat-seen-doing-yoga-with-hostage-children/>

767 <https://www.timesofisrael.com/presumed-captive-almog-sarusi-missing-since-supernova-rave/>

768 <https://mishpacha.com/saved-to-slaughter/>

769 <https://edition.cnn.com/2024/06/20/middleeast/israeli-dentist-hamas-yahya-sinwar-intl/index.html>

De oorlogsdoelen van Israël zijn het terugkrijgen van de gijzelaars, en het voorkomen dat Hamas ooit nog zo'n aanval kan uitvoeren als op 7 oktober 2023. Hoe kan Israël de gijzelaars vrijkopen als de losprijs een versterking van Hamas betekent? Een vergroting van de kans dat er weer een 7 oktober zal plaatsvinden? Die kans wordt niet alleen vergroot door het vrijlaten van terroristen, maar ook door de andere eisen die Hamas aan zo'n deal verbindt.

Kinderen bedenken dit allemaal niet. Die zien de ellende in Gaza en willen dat de oorlog stopt. Volwassenen die hen informeren zouden hen juist moeten helpen om te begrijpen dat het niet zo simpel is.

31. 2024-09-03 niet naar school

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/85380-avondjournaal-van-dinsdag-3-september-2024>
Fragment vanaf 6:21

En nu eerst gaan we naar Gaza, waar het schooljaar eigenlijk ook begonnen is, net als hier. Maar waar honderdduizenden kinderen nu geen onderwijs krijgen door de oorlog, omdat het gevaarlijk is. Maar ook omdat bijna alle schoolgebouwen daar kapotgeschoten zijn.

Het meisje Rama mag vertellen hoe naar ze het vindt dat ze niet naar school kan. Ze laat haar schoolboeken zien en vertelt over haar leven.

32. 2024-09-06 studentenprotest

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/85460-avondjournaal-van-vrijdag-6-september-2024>
Fragment vanaf 4:56 tot 5:28

Studentenprotest tegen samenwerking met Israëlische bedrijven en universiteiten.

Meer info bevat dit korte fragmentje eigenlijk niet.

33. 2024-09-18 pieperaanval

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/85703-avondjournaal-van-woensdag-18-september-2024>
Fragment vanaf 6:01

Verslag pieperaanval van Israël op Hezbollah

*En nu eerst Libanon. Heel veel mensen kunnen het niet geloven wat er gebeurt. Heel plotseling ontploften daar duizenden apparaatjes. Dat gebeurde gisteren, en vandaag weer. Gister kwamen twaalf mensen door die explosies om het leven, **onder wie ook twee kinderen**. Ook raakten duizenden mensen die zo'n apparaatje hadden gewond. Vandaag kwamen daar nog eens honderden gewonden bij. Het zijn aanslagen, volgens deskundigen, waar Israël achter zit.*

(6:57) Woordvoerder op persconferentie: *"Er komen veel gewonden binnen bij de ziekenhuizen. Vooral in de hoofdstad Beiroet, maar ook in het zuiden."* Bijna drieduizend mensen raken gewond, en zeker 12 mensen komen om het leven, **onder wie dus twee kinderen**. Het wordt duidelijk dat de explosies opzettelijk zijn veroorzaakt. Het is een gerichte aanval.

(7:38) *Libanon is een land boven Israël. In Libanon zitten strijders van de terreurgroep Hezbollah, een vijand van Israël. Er is over en weer al veel geweld geweest tussen het leger van Israël en Hezbollah. **Weglaten relevante informatie.** Toen Hamas op 7 oktober 2023 Israël aanviel, viel Hezbollah vanuit het noorden aan. Hezbollah schoot duizenden raketten af op Noord-Israël waardoor tientallen doden vielen,⁷⁷⁰ waaronder veel kinderen,⁷⁷¹ huizen beschadigd raakten, grote natuurbranden⁷⁷² ontstonden en meer dan 60.000 Israëli's moesten vluchten. Hezbollah was de agressor, wat bepaald niet duidelijk wordt uit de woorden: *Er is over en weer al veel geweld geweest tussen het leger van Israël en Hezbollah.**

(8:40) *In Libanon zijn mensen woest (man in uniform wordt geïnterviewd op straat). "We gaan terugslaan. We moeten ze een lesje leren. Dat is de enige manier om ze af te schrikken."* Dit zet Israël neer als agressor, en Hezbollah als aangevallen partij. *Maar in Israël vinden ze het goed dat hun land deze aanslag heeft gedaan* (Man met keppeltje op terrasje wordt geïnterviewd). Ondertiteling: *"Ik hoop dat onze regering de vijand blijft verrassen. Dit eindigt niet zonder oorlog."* Wat deze man letterlijk zegt, is: *"I just hope that the Israeli government will just continue to surprise our enemies, and end this situation, because they won't end without a war."* De vertaling rammelt dus enigszins, want uit de ondertiteling zou het kunnen lijken alsof deze Israëlische man oorlog wil, zeker in combinatie met de uitspraken in het eerste straatinterview.

770 <https://aijac.org.au/fact-sheets/the-current-israel-hezbollah-conflict-an-aijac-background/>

771 <https://www.jpost.com/breaking-news/article-812106>

772 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/rockets-fired-from-lebanon-burn-around-17-300-acres-in-northern-israel-since-last-october-media/3266881>

(9:10) *Je weet dat Israël oorlog voert in Gaza, tegen de terreurgroep Hamas. Een oorlog waarbij al tienduizenden onschuldige slachtoffers zijn gevallen. **Weglaten relevante informatie.*** De zin had beter kunnen zijn: *Je weet dat Israël oorlog voert in Gaza, tegen de terreurgroep Hamas, om de gijzelaars te bevrijden en te zorgen dat er nooit meer zo'n aanval als op 7 oktober kan gebeuren.* Vervolgens is aandacht voor onschuldige slachtoffers in Gaza natuurlijk prima, maar door het weglaten van de oorlogsdoelen van Israël, ontbreekt belangrijke context.

(9:19) *En Israël vecht nu dus ook in het noorden, tegen die andere terreurgroep, Hezbollah, waar je over hoorde. **Met ook hier: onschuldige slachtoffers.*** Het is vreemd en niet terecht dat het jeugd-journaal hier zo benadrukt dat er ook onschuldige slachtoffers vielen. Er waren nauwelijks onschuldige slachtoffers, behalve familieleden en vrienden van terroristen die helaas in de buurt waren van de ontploffende apparaatjes. Uit alle berichten blijkt dat bijna alleen de terroristen getroffen werden, en in de meeste gevallen werden ze niet gedood, maar verwond.⁷⁷³ Van het aantal van 37 doden (bron: de regering van Libanon⁷⁷⁴) waren er zeker 32 Hezbollah strijders, zoals Hezbollah zelf bekendmaakte door het publiceren van posters met foto's en namen van de 'martelaren' (zie hieronder). In een artikel van Ynetnews⁷⁷⁵ worden 37 Hezbollah leden die gedood werden bij name genoemd, dus het kan zijn dat er meer doden zijn gevallen.

(9:27) *Ja, wat wint Israël hiermee? Dat vroegen we onze correspondent in Israël, Sander van Hoorn. Sander: "Ja, aan de ene kant, er zijn hoge bazen van Hezbollah- die zijn op z'n minst gewond geraakt. En die zijn dus minder gevaarlijk nu. Aan de andere kant, Israël heeft de klap uitgedeeld,*

773 <https://www.thetimes.com/world/us-world/article/israel-mossad-exploding-pager-plot-planned-for-decade-50hwtgfrf>

774 <https://apnews.com/article/lebanon-israel-hezbollah-pager-explosion-e9493409a0648b846fdcadffdb02d71e>

775 <https://www.ynetnews.com/article/h1y7tf60>

Hezbollah gaat een klap terug willen uitdelen... en wat gaat dat zijn? Niemand hier in Israël weet het. En hoe hard gaat Hezbollah slaan? Waar? En wanneer? Dus is de vraag of Israël er uiteindelijk wel veiliger op is geworden."

En met deze bijdrage van Sander van Hoorn, die weer sterk de indruk wekt dat de eerste aanval van Israël kwam, is deze reportage ten einde.

34. 2024-09-24 kinderen Libanon

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/85832-avondjournaal-van-dinsdag-24-september-2024>
Fragment vanaf 6:21

En nu eerst naar Libanon want ook vandaag werden er vanuit dat land weer raketten afgevuurd op Israël, en het Israëlische leger viel op nog meer plekken aan.

Daisy Mohr gaat langs bij kinderen in Libanon.

"Bij de raketaanvallen in Libanon zijn al bijna 600 mensen om het leven gekomen, daarbij zijn zeker 50 kinderen. Ook deze kinderen maakten het geweld van dichtbij mee."

Weglaten van relevante informatie. Er wordt geen melding gemaakt van de doelstellingen van beide partijen. Er wordt niet genoemd dat Israël reageert op beschietingen door Hezbollah. Er wordt niet genoemd dat Hezbollah op 8 oktober 2023 Israël aanviel en sindsdien duizenden raketten afschoot op Israëlische burgers, waarvan er ca 60.000 al bijna een jaar niet in hun huizen kunnen wonen. Er wordt niet genoemd dat Hezbollah zich tegen afspraken met de UN bevindt in een gebied te dicht bij Israël. Er wordt niet genoemd dat Israël het recht heeft om haar burgers in veiligheid te laten wonen en het recht heeft om van Hezbollah te eisen zich terug te trekken tot boven de Litani rivier, zoals verplicht volgens VN Resolutie 1701.⁷⁷⁶

Verder laat het jeugdjournaal na te melden dat ook in Libanon het Israëlische leger burgers waarschuwt alvorens aan te vallen. Hiermee verliest het leger haar tactische voordeel en het verassingselement. Hiervoor wordt bewust gekozen om zo veel mogelijk onschuldige levens te sparen.

Er worden gevluchte Libanese kinderen geïnterviewd, maar geen Israëlische kinderen die al maanden niet meer thuis kunnen wonen.

Sinds 17 september is het terugbrengen van de bewoners in Noord-Israël naar hun huizen een

.....

⁷⁷⁶ <https://digitallibrary.un.org/record/581053?v=pdf>

officieel Israëlisch oorlogsdoel en schroeft Israël haar reacties op tegen Hezbollah. Het jeugd-journaal laat ook dit feit onbenoemd. De militaire acties zijn gericht tegen Hezbollah en niet tegen de Libanese staat en bevolking.

35. 2024-10-01 strijd Hezbollah Israël

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/85986-avondjournaal-van-dinsdag-1-oktober-2024>
fragment vanaf 8:55

Deze uitzending brengt een gebalanceerder beeld dan vele uitzendingen daarvoor. Het jeugd-journaal gaat echter wel mee in het verhaal dat Hezbollah zou strijden 'voor een einde van het vechten in Gaza'. Dat laat weg dat Hezbollah al vanaf 8 oktober begon met het afvuren van raketten op Israël. Dit was nog weken voor de aanvang van de grondoperatie in Gaza.

(9:38) De gewapende groep Hezbollah en het buurland Israël hebben al lang ruzie. En dat is nog erger geworden door de oorlog die Israël voert in Gaza. Het Israëlische leger vecht daar al bijna een jaar tegen een andere gewapende groep, Hamas. Hezbollah strijders willen dat Israël daarmee stopt en vuren raketten af op het noorden van Israël.

Het jeugdjournaal noemt Hezbollah slechts een gewapende groep. **Verhullen van terrorisme.** Ook al moet het nieuws begrijpelijk versimpeld worden voor de doelgroep, dat verandert niets aan de plicht om feitelijke informatie te publiceren. Het gaat hier niet slechts om 'gewapende' groepen en er is geen 'ruzie'. Het is het officiële beleid van zowel Hezbollah als Hamas om Israël te vernietigen. Door dit niet te noemen voldoet het jeugdjournaal niet aan haar plicht om alle **relevante informatie** aan het publiek te vertellen.

Aandacht voor de situatie van de Israëlische burgers die weg moesten vluchten uit Noord-Israël. Sander van Hoorn vertelt zelfs (10:30) dat de mannen van Hezbollah snijgebaren langs hun keel maakten als de vader van een (nu gevlucht) gezin naar buiten ging en hen kon zien. Dit is een erkenning dat de terreurgroep een gevaar was voor de Israëlische bevolking. Het was niet voor niets dat Hezbollah zich terug had moeten trekken ten noorden van de rivier de Litani.⁷⁷⁷

Daarna volgen beelden van de Israëlische invasie in Libanon, en van het opblazen van tunnels. De ontploffingen – vanaf 11:05 is te zien dat ze zomaar midden in velden gebeuren – maken heel duidelijk hoe Hezbollahleden als mollen hun weg groeven naar Israël.

Nog meer nuance. Sander van Hoorn vertelt dat hij van het Israëlische leger niet naar het strijdgebied mag (11:17) maar dat Daisy Mohr vanuit Libanon dat ook niet mag. Daarmee is duidelijk

.....
⁷⁷⁷ <https://digitallibrary.un.org/record/581053?v=pdf>

dat journalisten niet zomaar oorlogsgebied in mogen. Iets waarom Israël vaak verdacht wordt gemaakt als het om Gaza gaat. 'Ze zullen wel iets te verbergen hebben.'

Zelfs nog aandacht voor de raketten op Israël. Het lijkt alsof het jeugdjournaal in de aanloop naar 7 oktober (herdenking) kiest voor een evenwichtigere aanpak.

36. 2024-10-02 Iran valt Israël aan

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/86013-avondjournaal-van-woensdag-2-oktober-2024>
Fragment vanaf 5:28

Inleiding over de gevechten tussen Israël en Hezbollah. Dan (5:38) *Maar nu bemoeit ook Iran zich met de strijd.* Door het nieuws op deze wijze te brengen wordt geen recht gedaan aan de situatie in Israël en de gehele regio. Het verhaal dat Iran 'er zich er nu pas meegaat bemoeien' klopt niet. Hezbollah volgt de orders uit Teheran⁷⁷⁸ en het was niet voor niets dat bij de pieper-aanval hoge Iraniërs gewond raakten.⁷⁷⁹

Daarna verslag van de schade in Israël door Iraanse raketten.

(6:53) *De aanval van Iran heeft te maken met de oorlog die Israël voert tegen twee gewapende groepen. Al bijna een jaar vecht Israël met de groep Hamas in Gaza. De groep Hezbollah vindt dat Israël daarmee moet stoppen. En daarom vechten Hezbollah en Israël ook met elkaar. En dan is er dus nog Iran. Dat land is bevriend met Hezbollah, en vuurt nu raketten af op Israël. Iran doet dat omdat Israël leiders van Hamas en Hezbollah gedood heeft.*

Totale omkering. Uit dit verhaal lijkt het alsof Israël eerst 'ruzie' kreeg met Hamas, waarna Hezbollah als een soort vredestichter optrad. En alsof vervolgens Iran zich ermee ging bemoeien om deze belaagde vrienden te helpen. De rol van Iran wordt hiermee verdoezeld. Het Iraanse regime verleent al decennia aan verschillende actoren in de regio financiële en militaire steun met het doel om Israël te vernietigen. Zo creëerde Iran in tientallen jaren een ring van buitenstatelijke actoren (terreurgroepen) om Israël heen, om het land te vernietigen. Ook de stelling dat Hezbollah vecht met Israël om de strijd in Gaza te laten stoppen, is dus het verspreiden van **onjuiste informatie**.

(7:25) *Met de raketaanvallen neemt Iran dus wraak op Israël, en nu is Israël weer woedend op Iran.* Hiermee wordt Iran weer neergezet als de reagerende partij, niet als de aanvallende partij. Vervolgens portretteert het jeugdjournaal de VN als een wijze organisatie die alle partijen maant om te stoppen met vechten.

778 <https://ict.org.il/UserFiles/The%20Hizballah%20Program%20-%20An%20Open%20Letter.pdf>

779 <https://www.nytimes.com/2024/09/18/world/middleeast/iran-ambassador-mojtaba-amini-pager-attack.html>

37. 2024-10-29 Israëlische wet tegen UNRWA

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/86605-avondjournaal-van-dinsdag-29-oktober-2024>
Fragment vanaf 4:55

Het Israëlische parlement heeft een wet aangenomen die de hulporganisatie UNRWA beperkingen oplegt. Dit jeugdjournaal geeft geen onderbouwing bij de redenen die Israël hiervoor geeft, maar geeft veel ruimte aan supporters van UNRWA die uitleggen waarom de organisatie volgens hen onmisbaar is. **Niet tonen verschillende visies.**

Verschiedende landen en hulporganisaties maken zich grote zorgen over een nieuwe wet van de Israëlische regering. In die wet staat dat een belangrijke organisatie, die mensen in Gaza en andere Palestijnse gebieden helpt, verboden wordt. Dat betekent dat er nog minder eten en medicijnen naar Gaza gaan.

(5:32) Voordat die hulpgoederen Gaza in kunnen moeten ze eerst door Israël heen, maar dat wil de Israëlische regering niet meer. Hier gaat het helemaal niet om in de aangenomen wet. De wet wil geen vergunningen meer geven aan UNWRA-medewerkers in Israël en het kantoor in Oost-Jeruzalem sluiten.⁷⁸⁰ Dat kan (tijdelijk) invloed hebben op de hulpstroom, maar door de indruk te wekken dat Israël met deze wet alle hulpgoederen wil tegenhouden (met beelden van wachtende vrachtwagens) wordt een verkeerde indruk gegeven.

Er volgt een uitleg over UNWRA, waar ze werken en dat er 30.000 medewerkers zijn. UNWRA helpt Palestijnen doordat ze eten, drinken en medische zorg krijgen. Een medewerker van Artsen Zonder Grenzen legt uit dat UNRWA onmisbaar is.

(6:42) Knessetlid Sharon Hezkel komt aan het woord en legt uit waarom de wet is aangenomen: Terreurgroep Hamas heeft UNWRA overgenomen, en gebruikt scholen en ziekenhuizen als militaire hoofdkwartieren, en om raketten te verbergen. (7:05) *Maar volgens UNWRA is het niet waar dat ze overgenomen zijn door Hamas.*

Niet tonen **verschillende visies**. Als ter ondersteuning van UNWRA een medewerker van Artsen Zonder Grenzen wordt opgevoerd om het UNWRA-perspectief te onderbouwen zou dit ook voor het Israëliisch perspectief moeten worden gedaan. De kritiek op UNRWA zou bijvoorbeeld onderbouwd kunnen worden door een EU-politicus die de EU-resolutie van 11 April 2024 toelicht. In die resolutie staat dat de EU zich grote zorgen maakt over de inhoud van de UNWRA schoolboeken en dat deze een grote rol hebben gespeeld in de radicalisering van Gazanen.⁷⁸¹

⁷⁸⁰ <https://www.jpost.com/middle-east/article-826525>

⁷⁸¹ 2024: <https://www.timesofisrael.com/european-parliament-condemns-incitement-in-palestinian-unrwa-textbooks/>

In de reportage van het jeugdjournaal wordt verwezen naar het geven van onderwijs door UNWRA. Er wordt nagelaten te zeggen dat daar al jarenlang klachten over zijn vanwege de antisemitische inhoud van UNWRA schoolboeken, die aanzetten tot geweld, vrede afwijzen en zowel Israël als het Joodse volk demoniseren.^{782,783} De problematische schoolboeken zijn overigens niet alleen in Gaza maar ook op de Westbank te vinden.

Nadat de misstanden bij UNRWA jaren genegeerd zijn, neemt Israël nu maatregelen door deze wet aan te nemen. Dat komt in de berichtgeving niet goed aan de orde. Zie bijvoorbeeld het VN-rapport (Colonna) dat vaak wordt aangehaald alsof het zou aantonen dat Hamas niet in UNRWA geïnfiltreerd is. In het rapport zelf staat (pagina 40) dat UNWRA moeite heeft om het gebruik van zijn installaties voor militaire doeleinden aan te pakken (*difficulty appropriately addressing the use of its installations for military purposes*).⁷⁸⁴ Van 9 UNWRA medewerkers is overigens inmiddels vastgesteld dat zij betrokken waren bij de aanslagen van 7 oktober.⁷⁸⁵

Kortom, hoewel hulp in Gaza hard nodig is, moet er bij UNRWA wel iets veranderen. Dit punt mist het jeugdjournaal volledig. In plaats daarvan sluit het item af met (7:43): *Artsen Zonder Grenzen wil dat de Nederlandse regering zo snel mogelijk met Israël gaat praten* (Karel Hendriks van AZG): *"...om Israël heel duidelijk te maken dat dit een slechte keus is, en dat die hulpverlening moet blijven. En daarnaast is natuurlijk een staakt-het-vuren, langdurige vrede nodig, zodat we hulp echt op grote schaal kunnen gaan aanbieden in Gaza."* Hiermee is Israël de boosdoener die hulp blokkeert en is **relevante informatie** over UNRWA weggelaten.

38. 2024-11-21 arrestatiebevel Netanyahu en Gallant

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/87106-avondjournaal-van-donderdag-21-november-2024>
Fragment vanaf 7:35

En dan. Door met nieuws over leiders van de Israëlische regering en de terroristische groep Hamas.

(7:45) Belangrijke internationale rechters hebben vandaag gezegd dat drie van hen opgepakt moeten worden. Er is een arrestatiebevel, zo heet dat. De rechters zeggen dat ze verantwoordelijk zijn voor de vreselijke dingen die gebeuren in Gaza en die gebeurd zijn in Israël.

Onjuiste informatie. In het arrestatiebevel van het ICC staat bij elke verdenking: *'the Chamber*

⁷⁸² https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2021-003199_EN.html

⁷⁸³ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2023-002620_EN.html

⁷⁸⁴ Zie pagina 40 onder Neutrality of Installations. https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/2024/04/unrwa_independent_review_on_neutrality.pdf

⁷⁸⁵ <https://www.un.org/sg/en/content/sg/note-correspondents/2024-08-05/note-correspondents-%E2%80%93-the-un-office-of-internal-oversight-services-%28oios%29-investigation-of-the-un-relief-and-works-agency-for-palestine-refugees-the-near-east>

found reasonable grounds to believe that ... Deze zin had vertaald had moeten worden met 'het ICC heeft redenen om te geloven dat...' of 'het ICC verdenkt ... ervan dat' Het jeugdjournaal heeft echter door haar woordkeus de drie verdachten al schuldig verklaard zonder proces.

(8:00) *Dit is Benjamin Netanyahu, de premier van Israël. Volgens belangrijke rechters moet hij worden gearresteerd. En hij is niet de enige. Ook Yoav Gallant, die als minister lange tijd over het Israëlische leger ging moet worden opgepakt.*

(8:18) *De twee moeten worden gearresteerd en voor de rechter komen, omdat ze zich niet aan de oorlogsregels hebben gehouden. Want ook in een oorlog gelden er regels. Er mag bijvoorbeeld geen geweld gebruikt worden tegen gewone mensen en het bombarderen van scholen en ziekenhuizen mag ook niet. Dat gebeurde in Gaza wel. En Netanyahu en Gallant zijn daar volgens de rechters verantwoordelijk voor. Ook lijden mensen in Gaza honger en is er veel te weinig medische zorg.*

Hier heeft het jeugdjournaal Netanyahu en Gallant ook al schuldig verklaard aan specifieke misdaden waarvan ze nog slechts beschuldigd worden. **Onjuiste informatie.** Dit is niet bewezen.

(8:48) *Er is ook een arrestatiebevel voor Hamas leider Mohammed Deif, al is niet duidelijk of hij nog in leven is. Deif is volgens de rechter verantwoordelijk voor de aanval op Israël van 7 oktober vorige jaar. Daarbij kwamen 1200 mensen om het leven en werden meer dan 200 mensen ontvoerd.*

De inhoud van de beschuldiging tegen Mohammed Deif wordt niet genoemd. Er wordt alleen omschreven waar hij verantwoordelijk voor zou zijn. De beschuldiging aan zijn adres zou net zoals de beschuldiging aan de Israëlische leiders, gedetailleerd moeten worden: In het Engels staat er in arrestatiebevel: *responsible for the crimes against humanity of murder; extermination; torture; and rape and other form of sexual violence; as well as the war crimes of murder, cruel treatment, torture; taking hostages; outrages upon personal dignity; and rape and other form of sexual violence.*

(9:07) Beelden van rechter Karim Ahmad Khan (Internationaal Strafhof) *"no foot soldier, no commander, no civilian leader... no one can act with impunity."* Volgens de niet correcte ondertiteling: *"Niemand kan zoveel geweld plegen zonder daarvoor te worden gestraft."* Zie ook bijlage II.20: aanklacht Strafhof. Nog een uitspraak van Khan. *"Nothing on earth can justify hostage taking or the targeting and killing of civilians."* Vertaald als: *"Het ontvoeren of doden van gewone burgers mag echt niet."*

Vervolgens wordt toegelicht welke landen het Internationaal Strafhof steunen, en komt minister Caspar Veldkamp (Buitenlandse Zaken) in beeld (9:46) *"Een arrestatiebevel, dat voeren we dan dus ook uit."*

(10:07) *In Israël zijn ze het er absoluut niet mee eens. Politici reageren woedend op de arrestatiebevelen.* Het is al lang bekend waarom Israël het niet eens is met de beschuldiging (o.a. Hamas gebruikt haar bevolking als menselijk schild). Als het jeugdjournaal de beschuldiging gedetailleerd aan kinderen overbrengt, dient zij dit ook te doen met het tegenargument. De officiële verklaring van de Israëlische regering is hier te lezen.⁷⁸⁶

786 <https://www.icc-cpi.int/news/situation-state-palestine-icc-pre-trial-chamber-i-rejects-state-israels-challenges>

39. 2024-12-13 Niet in mijn naam

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/87603-avondjournaal-van-vrijdag-13-december-2024>
Fragment vanaf 5:16

Hier de volledige tekst met daarna opmerkingen.

Op social media plaatsen steeds meer mensen een foto van zichzelf met daarbij de tekst: niet in mijn naam. Dat doen ook bekende Nederlanders.

Beelden van (bekende) Nederlanders die zeggen: 'Niet in mijn naam.'

(5:27) Ze vragen hiermee aandacht voor de oorlog in Gaza. Uit protest. De actie is bedacht door Oxfam Novib, een organisatie die opkomt voor mensenrechten.

(5:36) Michiel Servaes, directeur van Oxfam Novib: "Nou we hebben dit gedaan omdat we, denk ik, als heel veel Nederlanders al meer dan een jaar enorme pijn in ons buik hebben bij de beelden die we zien in- die er elke dag komen uit Gaza."

Beelden verwoesting Gaza. Commentaarstem: *De organisatie zegt dat de Nederlandse regering Israël steunt, en daarmee dus ook medeverantwoordelijk is voor het geweld in Gaza. Daarom de tekst 'Niet in mijn naam' (beelden campagne, zie hieronder). Door zo'n bericht op social media te delen laten mensen weten dat ze het niet eens zijn met de Nederlandse regering.*

Dit bericht is niet evenwichtig. Punten die opvallen:

- mensenrechtenorganisaties worden als neutrale autoriteit opgevoerd.
- Israël lijkt 'zomaar' oorlog te voeren, geen woord over de gijzelaars en de dreiging die Hamas voor Israël is.
- het inzetten van bekende Nederlanders in zo'n campagne is natuurlijk een kwestie van vrijheid van meningsuiting, maar juist kinderen en jonge tieners zijn vaak gevoelig voor groepsdruk, zie paragraaf 1.1.1. Het is dus de vraag of het ethisch verantwoord is om deze beelden zo prominent te tonen in een uitzending voor deze leeftijdsgroep.

Een langere versie van dit nieuwsbericht is op 13 december 2024 op de website van het jeugdjournaal geplaatst.⁷⁸⁷ Voor de analyse van dat filmpje, zie bijlage I.29 NOS Jeugdjournaal 2024-12-13.

40. 2024-12-31 zieke kinderen geëvacueerd

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/87943-avondjournaal-van-dinsdag-31-december-2024>
Fragment vanaf 10:35

Israël heeft vrijwel alle ziekenhuizen in Gaza gebombardeerd

'Tientallen zieken en gewonde mensen uit ziekenhuizen uit Gaza worden naar ziekenhuizen in het buitenland gebracht. Onder hen zijn ook veel kinderen. Zij kunnen in Gaza niet meer geholpen worden. Bijna alle ziekenhuizen zijn gebombardeerd door het leger van Israël.

De kinderen worden met bussen opgehaald, daarna worden ze naar de Verenigde Arabische Emiraten gebracht. Dat is een land in het Midden-Oosten. Ook familieleden gaan mee. De Wereld Gezondheidsorganisatie heeft Israël gevraagd om te stoppen met het aanvallen van ziekenhuizen in Gaza.

Door het **weglaten van relevante informatie** ontstaat een zeer onevenwichtig beeld, van Israël als agressor en oorlogsmisdadiger.

Er wordt niet gezegd dat ziekenhuizen militaire doelen worden zodra ze door een van de partijen voor militaire doeleinden worden ingezet. Ook wordt nagelaten te vertellen dat Israël regelmatig patiënten heeft geëvacueerd⁷⁸⁸ vanwege humanitaire overwegingen⁷⁸⁹ of om

787 <https://jeugdjournaal.nl/artikel/2548144-bekende-nederlanders-vragen-aandacht-voor-gaza-met-online-actie>

788 <https://www.jpost.com/breaking-news/article-812607>

789 <https://www.newsweek.com/gaza-israel-war-patients-evacuated-hospitals-2008014>

hen in veiligheid⁷⁹⁰ te brengen voor aanvallen op Hamas infrastructuur en Hamas strijders in ziekenhuizen.⁷⁹¹

De Israëlische overheid⁷⁹² publiceerde vrijwel wekelijks updates van de humanitaire inspanningen in/richting Gaza. Update van 14 januari 2025 (zoek onder Archive) Hospitals in Gaza: 23 hospitals are operational in Gaza, of which 13 Field hospitals.⁷⁹³

41. 2025-01-13 ontberingen voor kinderen in Gaza

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/88189-avondjournaal-van-maandag-13-januari-2025>
Fragment vanaf 5:35

Eerst Gaza... de situatie voor kinderen daar is verschrikkelijk, zegt UNICEF. Volgens de hulporganisatie zijn er in de eerste week van het jaar al 74 kinderen omgekomen, vooral door bommen van het Israëlische leger, maar ook door honger, want er is weinig eten en drinken. En er is nog een probleem bijgekomen: de kou.

Unicef schreef hier inderdaad over. De kop van het stuk⁷⁹⁴ luidde: "New year brings little new hope for children in Gaza, with at least 74 children **reportedly** killed in first week of 2025." Reportedly, dus 'naar beweerd'. In het artikel zelf stond dat er acht jonge kinderen (reportedly, stond er weer bij) gestorven waren van de kou. Unicef schrijft niet van wie deze beweringen kwamen, maar het is goed om te beseffen wat de bekende feiten waren.

In die periode lag de minimumtemperatuur in Gaza op 9,4 graden Celsius, en de maximumtemperatuur op 18,3 graden. Uitschieters waren een minimumtemperatuur van 5 graden (in de nacht van 2 op 3 januari) en een maximumtemperatuur van 25 graden (5 januari).⁷⁹⁵

Zonder iets te willen afdoen aan het leed in Gaza moet toch opgemerkt worden dat er in die periode een plotselinge storm van berichten was met dramatische verhalen over stijf bevroren baby's en zelfs sneeuw en ijs in Gaza. Wat natuurlijk onmogelijk is bij temperaturen ver boven het vriespunt.

Zoals een Franse journalist schreef, in reactie op een krant die hier sensationele berichten over

790 <https://www.bbc.com/news/articles/cvgl056yj2vo>

791 <https://edition.cnn.com/2024/12/27/middleeast/israeli-forces-order-staff-and-patients-evacuate-gaza-intl-hnk>

792 <https://gaza-aid-data.gov.il/main/>

793 <https://x.com/cogatonline/status/1878771200723149074>

794 <https://www.unicef.org/press-releases/new-year-brings-little-new-hope-children-gaza-least-74-children-reportedly-killed>

795 <https://weatherspark.com/h/m/98164/2025/1/Historical-Weather-in-January-2025-in-Gaza-Palestinian-Territories>

bracht: *"Eind december - begin januari lagen de temperaturen in Gaza tussen 10° 's nachts en 18° overdag. Met relatief zonnig weer. Dit valse nieuws over baby's die doodvriezen is de zoveelste versie van de middeleeuwse laster over Joden die kinderen vermoorden. U zet aan tot haat tegen Israël."* Hij postte er een weergrafiek van die periode bij.⁷⁹⁶

Het is goed dat Unicef bij deze berichten vermeldde dat het om beweringen ging. Het zou correct zijn geweest als het jeugdjournaal dit ook had vermeld. Overigens is elk omgekomen kind een tragedie, ook als het om veel minder kinderen zou gaan. En al vrozen de kinderen hoogstwaarschijnlijk niet dood, ze hadden het wel degelijk heel zwaar.

(5:55) Beelden van de kust, tenten aan de kust. *Waar moet je heen als je moet schuilen voor bommen die op gebouwen worden gegooit. Deze mensen zochten een veilige plek aan de kust van Gaza, maar hier zijn weer andere problemen.* Kinderen aan het woord over hoe de zee (en de andere elementen) hun tenten vernielden.

(6:25) *Deze beelden zijn eind november (2024) door UNICEF gemaakt... de winter moest toen nog beginnen, en voor de kinderen is het sindsdien alleen maar erger en zwaarder geworden.* Het is dan wel weer suggestief om beelden van Gaza in de regen te laten zien. In de periode waar dit over gaat regende het nauwelijks in Gaza. Het was sowieso erg droog en warm weer in januari 2025.⁷⁹⁷

(6:34) Sabine de Jong Unicef aan het woord. *"Dat zijn echt tenten die hele dunne zeilen hebben, dus dat is veel te koud. De nachten worden ook heel koud, en het regent ook heel veel. Dus kinderen die hebben het gewoon te koud, er zijn te weinig dekens, ze hebben soms geen warme schoenen, geen warme kleding."* **Onjuiste informatie.** Hoe kan deze Sabine de Jong beweren dat het heel veel regent? Dat is gewoon niet waar. Uit de weergegevens blijkt dat het juist nauwelijks regende. Eind december had het een dag geregend, maar de eerste week van januari viel er geen druppel; alleen op 11 januari viel er 's nachts een bui.⁷⁹⁸ Dit geeft weinig vertrouwen in de betrouwbaarheid van Unicef als bron.

(6:46) *En er is dus ook te weinig eten.* Sabine: *"En dan word je nog sneller ziek. Dus dat is voor kinderen nog extra gevaarlijk omdat die dan sneller zullen overlijden of heel ziek worden."* Ook hier weer twijfel over de betrouwbaarheid van deze bron. Gazanen posten graag filmpjes op internet en klagen daar over de praktijken van Hamas die het voedsel steelt en verkoopt. Ook de hulpgoederen waar met grote letters op staat dat ze gratis moeten worden uitgedeeld. Er zijn echt mensen in Gaza die honger lijden, maar dat zijn degenen die niet bij Hamas in de gunst staan. Talloze filmpjes uit Gaza – ook uit begin januari 2025⁷⁹⁹ – laten zien dat er een overvloed aan voedsel was... voor degenen die het konden betalen.

796 <https://x.com/CWeillRaynal/status/1874796023484215364>

797 <https://ims.gov.il/en/node/2610>

798 <https://weatherspark.com/h/m/98164/2025/1/Historical-Weather-in-January-2025-in-Gaza-Palestinian-Territories#Figures-ObservedWeather>

799 [https://x.com/search?lang=nl&q=\(from%3Aimshin\)%20until%3A2025-01-11%20since%3A2025-01-01&src=typed_query](https://x.com/search?lang=nl&q=(from%3Aimshin)%20until%3A2025-01-11%20since%3A2025-01-01&src=typed_query)

(6:55) *Er word al meer dan een jaar gevochten in het Palestijnse gebied Gaza, door het Israëlische leger en de terroristische groep Hamas. Door de bombardementen en het geweld zijn tienduizenden Palestijnen in Gaza gedood, en nog eens zo'n honderdduizend zijn er gewond geraakt. Het valt op dat de reden van het doorgaan van de oorlog niet genoemd wordt: dat Hamas de gijzelaars niet wil laten gaan, en aan de macht wil blijven. **Weglaten van relevante informatie.***

(7:09) *Palestijnen kunnen het gebied niet verlaten. De grens wordt door het Israëlische leger streng bewaakt. Ook hulpgoederen komen Gaza niet zomaar binnen, legt Nasra Habiballah uit. Nasrah Habiballah: "Israël is heel erg streng in welke en hoeveel spullen ze Gaza binnenlaten. En daardoor komen er al maanden veel te weinig hulpgoederen Gaza binnen. En de spullen die wel binnenkomen, die komen lang niet altijd bij de juiste mensen terecht.*

(7:37) *En dat komt omdat het voor hulpverleners heel erg lastig is om die goed te verspreiden, want veel wegen zijn verwoest en er wordt ook nog steeds gevochten. En dat maakt het heel erg gevaarlijk."* Dit is slechts een van de redenen. Zoals hierboven al gemeld klagen Gazanen al maanden⁸⁰⁰ dat Hamas de hulp steelt⁸⁰¹ en alleen aan hun eigen mensen geeft, of duur verkoopt.⁸⁰²

(7:51) *Nergens in het Gaza is het veilig, maar de situatie in het noorden van Gaza is het allerergst. Het Israëlische leger heeft Noord-Gaza helemaal omsingeld. Hier wordt nog heviger gevochten dan in de rest van Gaza.*

Er wordt geen melding gemaakt van het feit dat het voor burgers op 13 januari 2025 nog niet toegestaan is om terug te keren naar Noord-Gaza, zie ook de staakt-het-vuren onderhandelingen waarvan juist die terugkeer naar het Noorden onderdeel is: *Then, after the release of the other four hostages, Israël would allow displaced Palestinians in the South of the enclave to travel up North.*⁸⁰³

(8:03) Sabine de Jong (Unicef): *"Daar is al heel lang bijna geen hulp binnengekomen, dus dat is een hele gevaarlijke situatie... omdat bijvoorbeeld ook het enige kinderziekenhuis dat daar nog stond is vernietigd. Dus kinderen die hulp nodig hebben kunnen daar (in Noord-Gaza) niet meer terecht."*

Noord-Gaza is op 13 januari nog steeds oorlogsgebied, het is daar nog niet veilig. De IDF heeft dagelijks humanitaire pauzes waarin mensen zich door (Zuid) Gaza kunnen bewegen. Tevens kan bij de IDF een verzoek worden gedaan voor medische hulp in het buitenland, en is de IDF (volgens informatie van COGAT) behulpzaam bij het evacueren van patiënten uit ziekenhuizen naar andere locaties.

Waarom de kinderen waar Unicef op doelt tijdens humanitaire pauzes geen ander ziekenhuis kunnen bereiken of niet van deze regeling gebruik (mogen/kunnen) maken wordt niet gezegd. Hulp of obstructie door Hamas of Israël dient hierbij te worden vermeld (als die er is).

800 <https://x.com/imshin/status/1843900911090864349>

801 <https://twitter.com/AGHamilton29/status/1771984050141503512>

802 <https://x.com/imshin/status/1805514465674154173>

803 <https://www.jpost.com/middle-east/article-837407>

(8:17) *Unicef en andere hulporganisaties willen al heel lang dat er een staakt-het-vuren komt. Dat betekent dat er niet meer gevochten wordt. Weer beelden van kinderen in Gaza in de (zeldzame) regen. Israël en Hamas zijn al maanden aan het praten over stoppen met vechten.*

(8:28) Nasrah: *"In Gaza zitten nog steeds Israëliërs vast die zijn gegijzeld door Hamas. En Israël en Hamas proberen samen een deal te sluiten waarin Hamas die mensen vrijlaat, en Israël in ruil daarvoor stopt met aanvallen. Maar, ze zijn het oneens over hoe ze dat precies moeten aanpakken."* Hier wordt geen enkel moreel verschil gemaakt tussen een terreurgroep die onschuldige mensen gijzelt, en een democratische rechtsstaat die probeert haar burgers terug te krijgen.

(8:45) *Er wordt door verschillende leiders dus gepraat over de oorlog in Gaza. Ze proberen afspraken te maken zodat de oorlog stopt. Ze hebben vandaag tegen journalisten gezegd dat het bijna is gelukt. Het is lastig te voorspellen of het nu echt gaat gebeuren.*

En in de afsluiting gaat het alleen maar over de oorlog die moet stoppen... niet over de onschuldige gijzelaars die al meer dan een jaar gevangen zitten, of over de dreigementen van Hamas om aanvallen als die van 7 oktober te plegen totdat Israël vernietigd is. Het is alsof deze journalisten deze dreigementen – en de ellende van de gijzelaars en hun families – niet serieus nemen.

42. 2025-01-19 wapenstilstand en gijzelaarsdeal

<https://jeugdjournaal.nl/>

uitzending/88314-avondjournaal-van-zondag-19-januari-2025

Fragment vanaf 1:02

De oorlog tussen Hamas en het Israëlische leger is vanmorgen gestopt, voor in ieder geval zes weken. Dat hebben de met elkaar vechtende partijen afgesproken. De hoop is dat dit de eerste stap is naar vrede.

(1:15) *En er werden vandaag mensen over en weer geruild. Ontvoerde Israëlische mensen werden vrijgelaten, en gevangen genomen Palestijnen komen – als het goed is – ook vrij.* Het jeugdjournaal geeft geen informatie over de Palestijnse gevangenen. Het gaat om 737 Palestijnen die al vast zaten, waaronder beruchte terroristen, en 1167 Gazanen die deels ook Hamasterroeristen zullen zijn.⁸⁰⁴ Meerderen van hen hebben levenslange gevangenisstraffen, maar Israël betaalt deze hoge prijs om 33 onschuldige gijzelaars vrij te krijgen. Dat het jeugdjournaal hen slechts 'gevangen genomen Palestijnen' noemt zonder te bespreken wie zij zijn, en hoeveel van hen Israël gedwongen is vrij te laten, is het **weglaten van relevante informatie**.

(1:24) *Ook keren mensen die in Gaza wonen terug naar hun huizen of wat daarvan over is. Beelden*

804 <https://www.timesofisrael.com/israel-to-free-1904-palestinians-in-1st-stage-of-hostage-deal-including-killers/>

mensen die op weg zijn gegaan. Palestijnse vrouw wordt geïnterviewd, blij en hijgend van het haasten. “We voelen niet dat we moe zijn. Ik ben 55 en ik ren om mijn huis te zien.” Beelden van lachende jongens op een vrachtwagen die het V-teken maken. De vrouw weer: “We gaan kijken of ons huis er nog staat.” De vrouw ziet er weldoorvoed uit. In de beelden zijn trouwens sowieso geen ondervoede mensen te zien. Dat staat in sterk contrast met de berichtgeving van de afgelopen tijd.

(2:16) Beelden van 7 oktober. *De oorlog begint vijftien maanden geleden als de gewapende groep Hamas vanuit Gaza Israël aanvalt.* Verklarend kaartje erbij, meer beelden in kader. *Ze doden 1200 mensen en nemen 240 mensen gevangen.* Plaatje gevangen mensen geeft wel weer hoe de gijzelaars behandeld werden, zie hieronder.

(2:32) *Het Israëlische leger neemt wraak door Gaza zwaar te bombarderen. Daarmee willen ze de schuilplaatsen van Hamas kapot maken, en leden van die groep doden.* Twee keer **suggestief taalgebruik**: ‘wraak’ en ‘zwaar bombarderen’. Verder **weglaten relevante informatie**. Weer worden de oorlogsdoelen van Israël weggelaten: Israël wil de gijzelaars terugkrijgen en de dreiging van Hamas uitschakelen. Zoals eerder in dit rapport gemeld: Hamas beloofde in interviews en op spandoeken om 7 oktober te herhalen totdat Israël vernietigd zou zijn.

(2:43) Beelden ontploffingen en puinhopen. *Maar er worden ook veel woonwijken, scholen en ziekenhuizen geraakt. Inwoners van Gaza kunnen geen kant op.* Woonwijken, scholen ziekenhuizen worden gebruikt als militaire bases, opslag van wapens en bieden ingang tot tunnels. Hier is voldoende bewijs van geleverd.⁸⁰⁵ Deze gebouwen worden hiermee militaire doelen, waarbij Israël zoveel mogelijk probeert om burgerdoden te vermijden. Wat niet altijd lukt, onder andere

805 <https://www.nytimes.com/interactive/2024/02/12/world/middleeast/gaza-tunnel-israel-hamas.html>

doordat Hamas zich verschuilt tussen de bevolking. Dat inwoners geen kant op kunnen, is deels waar. Israël waarschuwt weliswaar voordat het gaat bombarderen, en laat gevechtspauzes in om mensen de tijd te geven om te vluchten, maar Gazanen raken hierdoor wel ontheemd.

(2:51) *Meer dan 46.000 Palestijnen worden gedood.* Huilende Palestijnse vrouwen in beeld, daarna nog meer rouwende Palestijnen. *Ook heel veel kinderen.* Het valt op dat wel huilende Palestijnen in beeld komen, en geen huilende Israëli's. Het aantal doden wordt weer overgenomen van een bron die niet bekend wordt gemaakt (Hamas). Het aantal slachtoffers maakt weer geen onderscheid tussen strijders en burgers, vermoedelijk 40 tot 50% Hamas strijders.⁸⁰⁶

(2:58) *Israël en Hamas hebben afgesproken om het vechten in ieder geval zes weken te stoppen.* Beelden auto met Hamasterroristen erop die door menigte rijdt. *En om gevangenen te ruilen.* Eerste beelden van de gijzelaars, doodsbang in elkaar gedoken in een auto met Hamasterroristen. *Hier worden drie Israëlische vrouwen die door Hamas gevangen werden gehouden, vrijgelaten.* De beelden van de vrouwen die door een opgewonden menigte heen moeten, zijn geen video - wat de angstaanjagende chaos zou laten zien⁸⁰⁷ - maar screenshots van de video inclusief klikgeluidjes alsof er foto's worden gemaakt. *Tot opluchting van hun familie en vrienden.* Video-beelden van de tranen en blijdschap bij een Israëlische menigte.

Weglaten relevante informatie: Nergens gaat het jeugdjournaal in op de persoonlijke verhalen van deze gijzelaars, zelfs hun namen worden niet genoemd. Doron Steinbrecher (31) was een verpleegster die ontvoerd werd uit kibboets Kfar Aza.⁸⁰⁸ Romi Gonen (24) was met schotwonden ontvoerd van het Nova Festival.⁸⁰⁹ Emily Damari (28) was met schotwonden ontvoerd uit kibboets Kfar Aza.⁸¹⁰

Op 3:19 zegt de commentaarstem wel dat in ruil voor deze drie gijzelaars 90 Palestijnen worden vrijgelaten, maar die informatie is wel erg mager als je bedenkt wie er vrij moesten worden gelaten. Het is verhelderend om in een vrijgegeven spreadsheet⁸¹¹ van de Israëlische regering Google Translate los te laten op de eerste kolom. Daarin staan de misdaden waarom deze Palestijnen gevangen zaten.

(5:24) interview met Rode Kruis medewerker Bastiaan van Blokland. Deze woordvoerder krijgt geen lastige vragen over de rol van het Rode Kruis in Gaza. Het Rode Kruis heeft niet één keer de gijzelaars bezocht,⁸¹² en heeft ook geen campagne gestart om aandacht te vragen voor hun lot. Bovendien leende het Rode Kruis zich om mee te werken aan de vernederende ceremonies bij

806 <https://henryjacksonsociety.org/wp-content/uploads/2025/04/HJS-Hamas-Casualty-Reports-Report-WEB-correct.pdf>

807 <https://x.com/mihascchw/status/1884925025741856820>

808 <https://www.timesofisrael.com/presumed-captive-doron-steinbrecher-theyve-arrived-they-have-me/>

809 <https://www.timesofisrael.com/taken-captive-romi-gonen-after-being-shot-in-car-by-terrorists/>

810 <https://www.timesofisrael.com/taken-captive-uk-citizen-emily-damari-from-her-kfar-aza-apartment/>

811 <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1GyrlJUeypcV-3AR3Zc023v3o-gz0SNx3h4iSIZ-skUw/edit?pli=1&gid=0#gid=0>

812 <https://www.timesofisrael.com/red-cross-cannot-force-its-way-in-to-see-hostages-but-critics-say-it-could-do-more/>

de overdracht van de gijzelaars.⁸¹³ Misschien had Van Blokland niets beters te melden gehad dan het officiële standpunt,⁸¹⁴ maar er had tenminste naar gevraagd kunnen worden. Het welzijn van de mensen in Gaza (en zeker van de kinderen) is belangrijk, het welzijn van de gijzelaars ook.

43. 2025-02-01 Gijzelaars geruild voor gevangenen

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/88606-avondjournaal-van-zaterdag-1-februari-2025>
Fragment vanaf 12:44

Eerst gaan we naar Gaza en Israël. Al twee weken wordt daar niet meer gevochten. Er is een wapenstilstand tussen Israël en de gewapende groep Hamas. En afgesproken is om gevangen genomen Palestijnen en Israëliërs te ruilen. Vandaag gebeurde dat voor de vierde keer, en veel mensen zijn blij en opgelucht.

(13:03) Beelden Israëlische gijzelaars die een podium met spandoeken moeten betreden. Ze zaten ruim 480 dagen gevangen, en vanmorgen werden drie Israëlische gevangenen vrijgelaten door de gewapende groep Hamas.

Het jeugdjournaal noemt in deze hele uitzending de Israëlische gijzelaars gevangenen, vermoedelijk om ze gelijk te stellen aan de Palestijnse gevangen waartegen ze geruild werden. Maar de Palestijnse gevangenen waren criminelen en deels gevaarlijke terroristen,⁸¹⁵ terwijl de Israëlische gijzelaars onschuldige burgers waren. De drie gijzelaars die in deze uitzending in beeld komen, zijn Ofer Calderon, Keith Siegel en Yarden Bibas.

Ofer Calderon (54) was met twee van zijn kinderen (12 en 16 jaar oud) ontvoerd uit kibboets Nir Oz. Ze waren eerst aan Hamas ontsnapt, maar op de vlucht door de velden werden ze toch gegrepen.⁸¹⁶ De kinderen werden op 27 november 2023 vrijgelaten, Ofer zelf pas op 1 februari 2025. Ofer werd door Hamas mishandeld en in een kooi opgesloten.⁸¹⁷

Keith Siegel (66) werd samen met zijn vrouw ontvoerd uit kibboets Kfar Aza. Zijn vrouw werd 17 november 2023 vrijgelaten, Keith pas op 1 februari 2025. Siegel werd mishandeld en uitgehongerd, en was gedwongen om getuige te zijn van mishandelingen en seksueel geweld tegen andere gijzelaars.⁸¹⁸

813 <https://www.jns.org/icrc-despite-criticism-still-taking-part-in-hamas-hostage-ceremonies/>

814 <https://www.icrc.org/en/article/hostages-gaza-red-cross-neutral-but-not-bystanders>

815 <https://www.timesofisrael.com/israel-to-free-1904-palestinians-in-1st-stage-of-hostage-deal-including-killers/>

816 <https://www.timesofisrael.com/taken-captive-offer-calderon-initially-escaped-through-window/>

817 <https://www.timesofisrael.com/hamas-captors-said-to-have-tormented-yarden-bibas-with-incessant-talk-of-wife-kids/>

818 <https://www.telegraaf.nl/buitenland/keith-siegel-66-werd-door-hamas-484-dagen-vastgehouden-in-gaza-en-strijdt-nu-voor-nog-levende-gijzelaars-deal-moet-er-nu-komen/69219587.html>

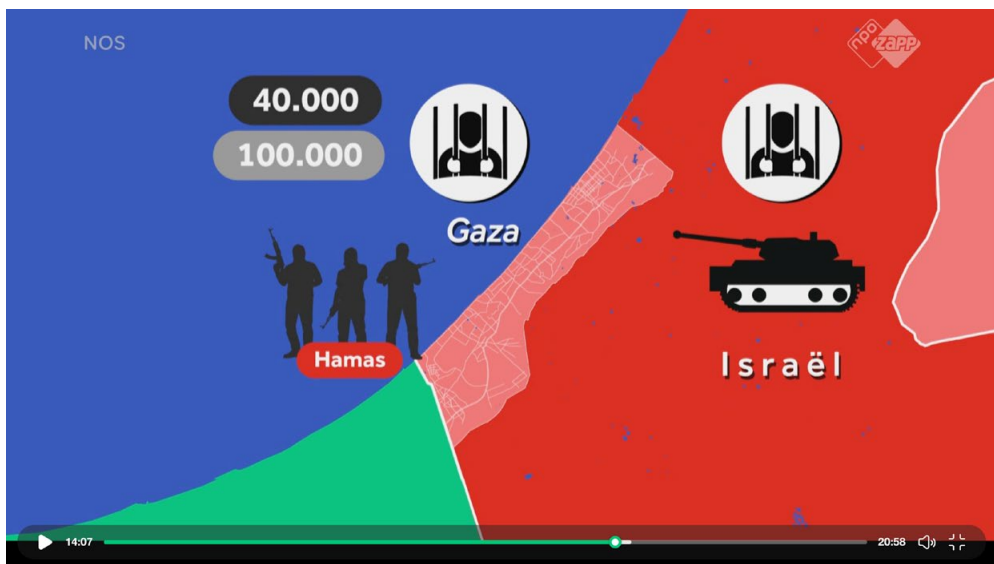
Yarden Bibas (35) werd ontvoerd uit kibboets Nir Oz.⁸¹⁹ De foto's van zijn gezin gingen de hele wereld over: zijn zoontjes Ariel (4) en Kfir (9 maanden) waren de jongste gijzelaars. Zij werden vermoord door Hamas, net als hun moeder Shiri. Hamas dwong Yarden een video op te nemen nadat ze hem verteld hadden dat zijn vrouw en kinderen dood waren. Zestien maanden lang werd Yarden mishandeld, in kooien opgesloten, en getreiterd met de dood van zijn vrouw en kinderen.⁸²⁰

Dat deze mensen door het jeugdjournaal gelijkgesteld worden aan de tientallen terroristen en criminelen waartegen zij geruild werden, is al erg genoeg. Dat het jeugdjournaal vervolgens uitgebreid aandacht besteedt aan Palestijns leed – zelfs van vrijgekomen Palestijnen – zonder zelfs maar het kleinste detail over de lijdensweg van deze drie mannen te vertellen, is schokkend eenzijdig.

(13:13) *Die laat de gevangenen eerst op een podium staan, zodat iedereen kan zien dat ze officieel worden vrijgelaten.* Hier negeert het jeugdjournaal dat Hamas hier weer een oorlogsmisdaad pleegt door deze gijzelaars tentoon te stellen op een podium met propaganda banners, waar zij gedwongen werden naar het publiek te zwaaien. Door te doen alsof dit een manier was om 'te laten zien dat ze officieel worden vrijgelaten' doet het jeugdjournaal zelfs aan het **verhullen van terrorisme**.

(13:19) *In Israël zien familie en mensen die zich op straat hebben verzameld op televisie de beelden van de vrijlating. In deze auto van het Rode Kruis worden de gevangenen daarna teruggebracht naar Israël, naar hun familie en vrienden.*

(13:45) *De gevangenen worden vrijgelaten in het Midden-Oosten, in Israël en in het gebied Gaza. Daar is het al bijna anderhalf jaar oorlog tussen Israël en de gewapende Palestijnse groep Hamas. Er zijn daarbij meer dan 40.000 Palestijnen gedood, en meer dan 100.000 mensen gewond geraakt. Ook hebben Israël en Hamas veel mensen gevangen genomen.*

819 <https://www.israelhayom.com/2025/02/01/yarden-bibas-coming-back-as-israel-prays-for-wife-kids/>

820 <https://www.timesofisrael.com/hamas-captors-said-to-have-tormented-yarden-bibas-with-incessant-talk-of-wife-kids/>

Weglating van relevante informatie. Het jeugdjournaal besteedt hier alleen aandacht aan Palestijns leed: doden en gewonden aan Israëlische kant zijn niet vermeld. Niet de 1200 Israël's die op 7 oktober vermoord zijn, niet de doden die sindsdien in Israël zijn gevallen door raketten en aanslagen, en ook niet de honderden soldaten die sindsdien zijn omgekomen in de oorlog. Verder stelt het jeugdjournaal weer met nadruk dat de gijzelaars 'gevangenen' zijn, net zoals de criminelen en terroristen waartegen zij geruild worden.

(14:07) Maar na lang vechten is er sinds kort een wapenstilstand. Israël en Hamas hebben elkaar beloofd voorlopig niet te vechten en gevangenen met elkaar te ruilen. In Gaza zijn Palestijnen ook heel opgelucht (beelden Westbank) want in deze bussen zitten ongeveer 180 gevangenen die door Israël zijn vrijgelaten. Interview met vrijgelaten gevangene. "Het leven in de gevangenis is zwaar. Ik dank God dat ik weer vrij ben. Ik hoop dat de anderen ook snel worden vrijgelaten."

(14:38) Bij de afspraken over het ruilen van gevangenen, hoort ook dat er meer hulp Gaza binnen mag. Israël hield de grens lange tijd bijna op slot. Maar voor het eerst in negen maanden mogen er nu ambulances Gaza in om slachtoffers van de oorlog op te halen. Interview vrouw in ambulance. "We moesten maanden wachten voordat de grens open ging. Nu gaan we naar Egypte. We hopen dat hij daar goed wordt geholpen, en dat hij na drie maanden pijn weer beter wordt."

Onjuiste informatie. Het is niet waar dat er negen maanden lang geen medische evacuaties uit Gaza plaatsvonden. Op de website⁸²¹ van de Israëlische regering over de humanitaire inspanningen van Israël zijn precieze cijfers te vinden over medische evacuaties uit Gaza. Daaruit blijkt dat in die negen maanden 953 patiënten en honderden verzorgers uit de Gazastrook geëvacueerd zijn. Men kan erover twisten of dit toereikend is, maar dat is een andere discussie.

(15:16) De hulp is hard nodig, want door de oorlog zijn veel mensen gewond geraakt. Beelden tent tussen puinhopen Gaza. En er is in Gaza ook te weinig voedsel, en een tekort aan schoon drinkwater en medicijnen. De meeste gebouwen en huizen zijn er verwoest. Beelden puinhopen met op de achtergrond gebouwen die nog staan. Door de wapenstilstand kunnen ook meer hulptransporten Gaza in om de Palestijnse bewoners te kunnen helpen.

Natuurlijk is de hulp voor de bevolking van Gaza belangrijk, maar deze ene keer had misschien het immense leed van de Israëlische gijzelaars en hun families centraal mogen staan. Of tenminste naast het leed in Gaza genoemd mogen worden. Ook de vele oorlogsmisdaden van Hamas tegen deze gijzelaars – gijzeling burgers, niet toelaten Rode Kruis bij hen, fysieke en psychische mishandeling, uithongering, dwingen video's op te nemen, tentoonstellen op podium – hadden als oorlogsmisdaden genoemd kunnen worden.

821 <https://gaza-aid-data.gov.il/main/archive/>

44. 2025-03 massamoord in Syrië

Opvallend is dat er in deze periode (8 – 12 maart 2025) een (genocidale) slachting heeft plaatsgevonden in Syrië (buurland van Israël) waarbij Alawitische burgers en verzetsmensen meedogenloos zijn vermoord. Schattingen van het aantal slachtoffers gingen snel van enkele honderden tot richting de duizend. Waaronder hele families, vrouwen en kinderen.

De BBC sprak van mass killings.⁸²² Geen woord hierover in het jeugdjournaal.

45. 2025-03-18 400 doden in Gaza

<https://jeugdjournaal.nl/uitzending/89562-avondjournaal-van-dinsdag-18-maart>
Fragment vanaf 5:09

*Eerst naar Gaza... bij grote luchtaanvallen door Israël zijn er zeker 400 doden gevallen. Onder de slachtoffers zijn ook veel kinderen. Er wordt geen bronvermelding gegeven van de 400 doden, maar dit zijn cijfers van Hamas. **Onbetrouwbare bronnen.** De BBC⁸²³ schreef: "More than 400 people have been killed and hundreds injured by Israeli air strikes on the Gaza Strip, according to the Hamas-run health ministry."*

Hamas maakt geen onderscheid tussen strijders en burgers en zegt graag dat er veel kinderen zijn omgekomen.⁸²⁴ Het Jeugdjournaal gaat hierin mee door te spreken over Palestijnen die door de oorlog hun huis kwijt zijn. Dit wekt de indruk dat het om burgers gaat, terwijl Israël mededeelde dat Hamasleiders waren uitgeschakeld⁸²⁵ en raketlanceringen waren verhinderd.⁸²⁶

*(5:18) En dat terwijl er was afgesproken even niet te vechten. **Weglatting relevante informatie.** Hamas had een verlenging van de wapenstilstand geweigerd en stelde nieuwe eisen. Israël moest in feite de toestand van 6 oktober 2023 herstellen (met Hamas aan de macht en in staat om te hergroeperen) en dan wilde Hamas wel de rest van de gijzelaars ruilen voor nog veel meer Palestijnen (waaronder veel terroristen).⁸²⁷ Dat weigerde Israël.*

(5:23) Meerdere plekken in de Gazastrook werden vannacht aangevallen door Israël, ook deze basisschool. Het schoolgebouw werd gebruikt door Palestijnen die door de oorlog hun huis kwijt

822 <https://www.bbc.com/news/articles/cx20p0pj931o>

823 <https://www.bbc.com/news/live/czje23jd779t>

824 <https://www.memri.org/reports/hamas-interior-ministry-social-media-activists-always-call-dead-innocent-civilians-dont-post>

825 <https://x.com/IDF/status/1902037938449293465>

826 <https://x.com/IDF/status/1902263769205539018>

827 <https://www.france24.com/en/middle-east/20250418-hamas-israel-ceasefire>

zijn. Interview Palestijns jongetje. Ook verschillende vluchtelingenkampen zijn volledig verwoest. Mensen zijn wanhopig en verdrietig dat er opnieuw aanvallen zijn. Interview vader gezin. In de ziekenhuizen liggen veel gewonden.

(6:06) Het gebeurt hier in het Palestijnse gebied Gaza. Na meer dan een jaar oorlog tussen het Israëlische leger en de gewapende groep Hamas maakten de vechtende partijen twee maanden geleden afspraken. Ze zouden tijdelijk stoppen met vechten. Hamas liet Israëlische mensen vrij die ze hadden ontvoerd, en Israël liet in ruil ook Palestijnse gevangenen vrij. En ook zou Israël weer elke dag vrachtwagens met hulpgoederen Gaza binnen laten, iets wat hard nodig is. Er is in Gaza een groot tekort aan voedsel en medicijnen.

Veel problemen in dit fragment. 1) de gewapende groep Hamas = de terreurgroep Hamas. **Verhullen van terrorisme**. 2) de plaatjes bij de ruil van gijzelaars en gevangenen laten meer gijzelaars dan gevangenen zien, terwijl er slechts 33 gijzelaars (waaronder acht lichamen) werden geruild tegen bijna tweeduizend gevangenen. **Misleidende beelden**, zie hieronder. 3) Hoezo zou Israël 'weer' elke dag hulpgoederen binnenlaten? Er werd altijd al hulp toegelaten, de afspraak was meer hulp toelaten. **Suggestief taalgebruik**.

Interview Nasrah Habiballah (6:59): *"Eigenlijk was de afspraak dat Hamas alle gijzelaars vrij zou laten als Israël zou beloven om te stoppen met de oorlog. Maar Israël wil dat niet beloven, en wil wel dat Hamas gijzelaars vrijlaat. En door Gaza nu te bombarderen, willen ze Hamas dwingen om dat alsnog te doen. Maar Hamas zegt: dat hebben we niet afgesproken."* Dit is **weglaten van relevante informatie**, zie de eerdere opmerking in deze analyse over de eisen van Hamas.

Kinderen die dit fragment zien, zouden uit de woorden van Habiballah op kunnen maken dat Hamas hier de fatsoenlijke partij is, en Israël de partij die onredelijk is. Het jeugdjournaal zou vaker mogen benadrukken dat het gijzelen van onschuldige burgers een oorlogsmisdaad is.

(7:40) straatinterview met een oudere Palestijn in Gaza. *"We willen net als iedereen rust. Wat hier gebeurt is niet eerlijk."* Dit is een heel vreemd fragment. Wat is eerlijk? Misschien is het wel eerlijk om per direct alle gijzelaars vrij te laten, de moordenaars van 7 oktober uit te leveren,

en te beloven nooit meer zo'n terroristische aanslag te plegen. Maar dit wekt de suggestie dat het eerlijk zou zijn als Israël niet meer zou vechten en zich volledig terug zou trekken uit Gaza, in de hoop dat Hamas de gijzelaars dan terug zou geven. Wie zich realiseert wat Hamas is, zie paragraaf 3.2, beseft wel hoe ondenkbaar dat is.

Het is frappant dat het NOS Jeugdjournaal wel beweringen van terreurbeweging Hamas als bron gebruikt, en niet officiële mededelingen van de democratische rechtsstaat Israël.

Het jeugdjournaal doet geen melding van Israëlische burgers die ook weer moeten evacueren uit Zuid-Israël.⁸²⁸ Geen nieuws over de achtergronden waarom Israël aanviel en wat de doelen zijn. Israël zei aan te vallen omdat Hamas de hulp stal, de gijzelaars niet wilde vrijlaten, aan het hergroeperen was, en er waren indicaties voor een dreigende nieuwe aanval door Hamas op Israël.⁸²⁹

Nogmaals: blijkbaar vindt NOS Jeugdjournaal terreurbeweging Hamas een meer betrouwbare bron dan de democratische rechtsstaat Israël.

828 <https://www.ynetnews.com/article/hk5fac83yx>
829 <https://www.ynetnews.com/article/sksa6uu3kl>

Bijlage III: Journalistieke codes

De Mediawet geeft aan omroepen de opdracht om zelf een journalistieke code op te stellen, waaraan zij zich vervolgens dienen te houden. Sinds 1 juli 2023 is dit de vernieuwde *NPO Code Journalistiek Handelen voor de Landelijke Publieke Omroepen* voor het toetsen van nieuwsberichten en journalistieke producties.⁸³⁰ Deze code verschilt op enkele relevante punten van de oude code (geldig van 2016 – juli 2023):

1. Waar de oude code nog de eis tot onpartijdigheid bevatte, ontbreekt deze eis in de nieuwe code. Dit heeft gevolgen voor de kwaliteit van de journalistiek. Onder de oude code werd omroep Ongehoord Nederland nog veroordeeld tot meerdere boetes⁸³¹ vanwege het geven van eenzijdige informatie⁸³²; onder de nieuwe code blijkt omroep BNNVARA niet meer aan deze eis te hoeven voldoen.⁸³³ Zie ook bijlage V.8 de klacht over Bar Laet.

2. De nieuwe code noemt ineens 'educatie' als een van haar verantwoordelijkheden: *“De landelijke publieke media-instellingen verzorgen dagelijks media-aanbod met onder meer nieuws en informatie- **en educatie** zodat etc..”* en *“Deze code geldt voor journalistiek handelen verricht voor de landelijke publieke media-instellingen (hierna: omroepen) bij het verzorgen van producties voor de diverse aanbod-kanalen van de NO op het gebied van nieuws, informatie **en educatie**.”* In de vorige code werd educatie niet genoemd. Journalistiek is geen educatie.

Hieronder de volledige tekst van de oude en de nieuwe code.

1. Code Journalistiek Handelen voor de Landelijke Publieke Omroepen 2023

Inleiding

De landelijke publieke media-instellingen verzorgen dagelijks media-aanbod met onder meer nieuws en informatie- en educatie zodat het publiek weet wat er speelt in Nederland en de rest van de wereld. Zij brengen feiten, geven er vanuit hun wettelijke taak of profiel duiding en context aan en stimuleren het gesprek in de samenleving hierover. Deze code geldt voor journalistiek handelen verricht voor de landelijke publieke media-instellingen (hierna: omroepen) bij het verzorgen van producties voor de diverse aanbodkanalen van de NPO op het gebied van nieuws, informatie en educatie.

830 <https://omroepombudsman.nl/belangrijke-documenten>

831 <https://nos.nl/artikel/2459478-npo-wijst-bezwaar-tegen-boete-ongehoord-nederland-af>

832 <https://www.omroepombudsman.nl/uitspraken-en-columns/uitspraak-onderzoek-ongehoord-nederland>

833 <https://omroepombudsman.nl/uitspraken-en-columns/feiten-en-meningen-aan-een-tafel>

De omroepen waarborgen dat deze code wordt onderschreven door de organisatie en wordt erkend en nageleefd door eenieder die journalistiek handelt in het kader van de verzorging van media-aanbod op het gebied van nieuws, informatie en educatie door de desbetreffende omroep.⁸³⁴

Bij de verzorging van dit media-aanbod is de omroep verantwoordelijk dat de omroepmedewerkers⁸³⁵ zich houden aan de volgende algemene journalistieke handelingen:

- Omroepen zijn vrij in de selectie van wat ze produceren. Omroepmedewerkers maken journalistieke keuzes en laten zich daarbij niet leiden door overheden, politieke, commerciële of maatschappelijke organisaties of door individuele belangen van derden of henzelf.
- Omroepmedewerkers werken onafhankelijk en onbevooroordeeld. Elke vorm van belangenverstrengeling wordt vermeden.
- Omroepmedewerkers berichten waarheidsgetrouw, de informatie klopt. De producties zijn controleerbaar en worden gecheckt.
- Omroepmedewerkers zijn transparant over en aanspreekbaar op hun journalistiek handelen.

Ombudsman

Met deze code krijgt ook het publiek inzage in de werkwijze van betreffende omroepmedewerkers, en de regels en normen voor het journalistiek handelen van de publieke omroepen. Het publiek kan bij klachten over het niet naleven van deze code bij de betreffende redactie of omroep terecht. Als de klacht niet naar tevredenheid is beantwoord of afgehandeld, kan er contact worden opgenomen met de ombudsman van de publieke omroepen, zoals bedoeld in artikel 2.14a Mediawet 2008.

De ombudsman beoordeelt na een klacht of uit eigen beweging het journalistieke handelen van de omroepen bij de verzorging van media-aanbod op het gebied van nieuws, informatie en educatie. Dit oordeel is niet bindend en de ombudsman kan geen rectificatie afdwingen.

De ombudsman doet deze beoordeling aan de hand van deze Code.

*De hierboven beschreven algemene handelingen worden verder geconcretiseerd met uitgangspunten gericht op de verzorging, dat wil zeggen voorbereiding, publicatie en verantwoording, van een journalistieke productie.*⁸³⁶

834 Opmerking Ombudsman <https://omroepombudsman.nl/code-journalistiek-handelen>: Redacties kunnen aanvullend eigen journalistieke codes hebben die de uitgangspunten van de betreffende redactie nader specificeren, rekening houdend met de beginselen en taken van zowel taak- en ledengebonden omroepen.

835 De code is van toepassing op allen die bij het tot stand komen van producties voor de landelijke omroepen journalistiek handelen. Dus ook op zzp'ers, medewerkers van productiemaatschappijen of andere dan vaste contractanten.

836 Naleving van deze code is gebaseerd op het "pas toe of leg uit principe". Dit betekent dat er ruimte is om met een motivering door de hoofdredactie (of functionaris met hoofdredactionele bevoegdheden) af te wijken van uitgangspunten genoemd onder A en B van de Code.

A. Voorbereiding van een productie

A1. Open vizier

- Omroepmedewerkers treden op met open vizier. Ze maken hun identiteit bekend aan potentiële gesprekspartners en zijn tegenover hen duidelijk over hun bedoelingen en de aard van de publicatie.⁸³⁷ Zo is de gesprekspartner voldoende geïnformeerd om te beslissen of hij/zij mee wil werken aan de publicatie.
- Omroepmedewerkers lokken geen incidenten uit met de bedoeling nieuws te creëren.

A2. Bronnen

- In producties worden in beginsel de bronnen vermeld.
- Omroepmedewerkers beschermen de identiteit van bronnen aan wie zij vertrouwelijkheid hebben toegezegd en van bronnen van wie zij wisten of konden weten dat zij hen informatie hebben verstrekt in de verwachting dat hun identiteit niet zou worden onthuld.
- Omroepmedewerkers kunnen verantwoorden wanneer en waarom anonimiteit is toegezegd.
- Omroepmedewerkers betalen getuigen en informanten niet. Een redelijke onkostenvergoeding kan gepast zijn, maar moet verantwoord kunnen worden. Onder die voorwaarde kunnen ook deskundigen – mensen die op basis van kennis van zaken en zonder partij te zijn hun licht laten schijnen over een onderwerp – een vergoeding krijgen voor hun werkzaamheden.

A3. Wederhoor

- Omroepmedewerkers passen hoor en wederhoor toe bij personen en/of bedrijven/instanties die in een productie worden beschuldigd. Wie beschuldigd wordt, krijgt voldoende gelegenheid om te reageren en bij voorkeur in dezelfde productie.
- Het beginsel van hoor en wederhoor geldt niet voor producties die op duidelijk herkenbare wijze een persoonlijke opinie, parodie, satire, polemiekt, karikatuur of nabootsing bevatten (bijvoorbeeld columns, cartoons en recensies) en niet voor feitelijke verslagen, zoals die van openbare bijeenkomsten.

A4. Afspraken

- Omroepmedewerkers maken afspraken met bronnen over de status van hun medewerking

.....
⁸³⁷ Van deze norm kan worden afgeweken wanneer er sprake is van een misstand én wanneer dit noodzakelijk is om de desbetreffende kwestie aan de orde te stellen. Dit dient door de hoofdredactie (of functionaris met hoofdredactionele bevoegdheden) geaccordeerd te worden.

(voor publicatie, voor achtergrondinformatie, off the record).

- Omroepmedewerkers die een embargo-afspraken maken, dienen zich aan de overeenkomst te houden tot de afgesproken termijn is verstreken. Het embargo vervalt, wanneer de onder embargo verstrekte informatie elders is gepubliceerd of wanneer degene die om het embargo heeft verzocht, het eerder opheft of zich niet aan de gemaakte afspraken houdt.
- Omroepmedewerkers die een productie vooraf ter inzage geven aan degene over wie de productie gaat zijn vrij te bepalen hoe zij op- en aanmerkingen in de productie verwerken. Feitelijke onjuistheden worden verbeterd.

B. Publicatie van een productie

B1. Publicatie

- Omroepmedewerkers maken in een productie duidelijk onderscheid tussen feiten, beweringen en meningen.
- Columnisten, cartoonisten en recensenten zijn vrij om hun mening te geven over gebeurtenissen en personen, hun bijdragen moeten als zodanig duidelijk herkenbaar zijn. Dan zijn stijlmiddelen in vorm en inhoud – zoals overdrijven en bewust eenzijdig belichten – geoorloofd.
- Kenmerken over personen zoals (etnische) afkomst, religie, uiterlijke kenmerken en seksuele voorkeur worden in producties alleen vermeld als deze voor het onderwerp relevant zijn.
- Beeld- en/of audiomateriaal (waaronder ook citaten uit interviews) wordt in producties alleen in een relevante context gebruikt. Dat betekent dat beeld- en audiomateriaal niet (tenzij met reden en toegelicht) volledig buiten de oorspronkelijke en relevante context gebruikt mag worden.
- Beeld- en audio aanpassingen mogen niet misleiden.
- Een link in een productie naar een externe site dient relevant te zijn voor de productie en passen bij de inhoud.

B2. Privacy en identificatie

- Bescherming van privacy is altijd een afweging bij het maken van journalistieke producties. De privacy van mensen mag worden aangetast wanneer dit in redelijke verhouding staat tot het publieke belang van de publicatie.
- Voor publieke figuren en mensen met een openbare functie is een bepaalde mate van ongewilde publicitaire blootstelling onvermijdelijk. In hun persoonlijke levenssfeer hebben ook zij (en hun naasten) recht op bescherming van hun privacy, tenzij gedrag in hun privéleven

aantoonbaar van invloed is op het publiek functioneren.

- Omroepmedewerkers dienen te voorkomen dat informatie of beelden worden gepubliceerd waardoor verdachten, veroordeelden of getuigen door het grote publiek ongewenst kunnen worden geïdentificeerd en getraceerd.

Uitzonderingen hierop zijn:

- Wanneer de naam een essentieel bestanddeel van de berichtgeving is;
- Wanneer het een algemeen bekend persoon betreft;
- Wanneer er een grote kans is op verwarring met iemand anders;
- Wanneer het vermelden van de naam gebeurt in het kader van
- Opsporingsberichtgeving;
- Wanneer de betrokkene zelf de openbaarheid zoekt.

C. Verantwoording en transparantie

- Fouten en onzorgvuldigheden worden erkend, hersteld en besproken.
- (Verwijzing naar) deze code is te vinden op alle websites van de omroepen, de Ombudsman en NPO.
- Op de websites van alle omroepen staan heldere richtlijnen over hoe het publiek en de gebruikte bronnen kunnen reageren en/of klagen over het journalistiek handelen.
- Rectificaties, correcties en aanvullingen van de omroepmedewerkers zijn eenvoudig te vinden op de websites van de betreffende omroepen of in programma's.
- Met ondertekening van deze Code zeggen de omroepen toe de Code na te leven.

Colofon

Deze code is opgesteld onder auspiciën van en vastgesteld door het College van Omroepen, waarin alle landelijke publieke omroepen zijn vertegenwoordigd.

Datum van vaststelling:

25 mei 2023

Datum in werking treden:

1 juli 2023

2. Journalistieke code NPO 2016-2023

Vastgesteld op 15/09/2016 en in werking tot 01/07/2023

Journalistiek bij de publieke omroep

De verschillende publieke omroepen maken gezamenlijk een grote hoeveelheid journalistieke content. Op radio, televisie en online brengen we nieuws, actualiteiten, opinie en meningsvorming. In al deze vormen van journalistiek is het belangrijk dat we geloofwaardig zijn en het vertrouwen van publiek hebben. Dit doen we door:

- Betrouwbaar te zijn – de informatie die we brengen klopt en wordt gecheckt.
- Nauwkeurig en zorgvuldig te zijn – fouten worden zoveel mogelijk vermeden en het maakproces is controleerbaar.
- Onafhankelijk, onpartijdig en onbevooroordeeld te zijn – druk van buiten en binnen de organisatie heeft geen invloed op de inhoud van onze producties.
- Evenwichtig en pluriform te zijn – berichtgeving is gebalanceerd en vertegenwoordigt verschillende visies.

We erkennen fouten en onzorgvuldigheden en kijken kritisch naar ons eigen journalistieke handelen. De toetssteen voor ons handelen is deze journalistieke code.

Journalisten die binnen de publieke omroep werken worden geacht zich aan deze code te houden. De betreffende hoofd- en eindredacties zijn verantwoordelijk voor de naleving.

De Ombudsman van de NPO toetst de berichtgeving van journalistieke programma's van de publieke omroepen aan deze code.

Met deze code krijgt het publiek inzage in de werkwijze, regels en normen van onze redacties.

Reikwijdte en toepassing van de code

De journalistieke code van de NPO is de algemene code voor alle journalistieke redacties van de publieke omroep. Verschillende journalistieke redacties hebben ook eigen journalistieke codes die nog nader specificeren welke uitgangspunten die betreffende redactie heeft.

Zaken die bij wet verboden zijn worden niet in deze code besproken, omdat we ervan uitgaan dat onze journalisten zich aan de wet houden.

Onafhankelijkheid journalisten

- Journalisten verrichten hun werk in onafhankelijkheid en vermijden (de schijn van) belangenverstrengeling. Zo geven ze geen media-adviezen aan derden, vervullen ze geen politieke of publieke functies, hebben ze geen financiële belangen in andere organisaties, nemen ze geen cadeaus aan en laten ze (reis-)kosten niet betalen door externe partijen.
- Uitzonderingen zijn alleen mogelijk met uitdrukkelijke toestemming van de hoofdredactie en hierover wordt open en transparant naar buiten getreden.

Journalistieke werkwijze

- Journalisten maken tegenover bronnen en gesprekspartners altijd vooraf kenbaar dat ze journalist zijn en maken hun (journalistieke) bedoelingen duidelijk. Ook wanneer ze niet-publieke

ruimten betreden.

- De enige uitzondering hierop is wanneer er evident sprake is van een maatschappelijke misstand die niet op een andere manier kan worden aangetoond én het noodzakelijk is hierover te publiceren. In dat geval is het toegestaan met verborgen en/of draaiende camera, verborgen en/of openstaande microfoon en in het geheim opgenomen telefoongesprekken te werken.
- Journalisten lokken geen incidenten uit met de bedoeling om nieuws te creëren.

Bronnen

- Er wordt geen geld betaald aan bronnen en getuigen. Wanneer dat toch gebeurt, moet de betreffende redactie verantwoording afleggen over de specifieke reden en de hoogte van het bedrag.
- Journalisten stelen geen informatie en betalen ook niet voor gestolen informatie.
- Bronnen worden in principe in publicaties vermeld, tenzij het nodig is om de identiteit van de bron te beschermen. Dit is het geval wanneer de bron expliciet aan de journalist heeft gevraagd om vertrouwelijkheid of wanneer de journalist weet/kan weten dat het onthullen van de identiteit tot problemen kan leiden.
- Journalisten gaan terughoudend om met het inzetten van kwetsbare personen als bron. Te denken valt aan kinderen, slachtoffers van misdrijven of ongelukken en mensen met een geestelijke beperking.

Wederhoor

- Journalisten passen altijd wederhoor toe. Mensen krijgen tijdig de gelegenheid om te reageren, bij voorkeur in dezelfde publicatie.
- Wederhoor mag niet in de weg staan van het zo waarheidsgetrouw verslag doen.
- Het principe van wederhoor geldt niet voor publicaties die een duidelijke persoonlijke mening vertegenwoordigen (columns, recensies, opiniestukken) en niet voor feitelijke verslagen (bijvoorbeeld van openbare bijeenkomst of notulen van een besloten vergadering).

Afspraken met bronnen

- Journalisten maken in principe geen embargo-afspraken. In de uitzonderlijke gevallen dat er wel een embargo is aanvaard, is het niet toegestaan te publiceren totdat de afgesproken termijn is verstreken, tenzij het embargo is geschonden en iemand anders reeds heeft gepubliceerd, het embargo is opgeheven of is geschonden door de bron.
- Het staat een journalist vrij om zelf te bepalen hoe hij omgaat met op- en aanmerkingen van een bron die een publicatie ter inzage heeft ingezien. Feitelijke onjuistheden moeten worden verbeterd.

Publicatie

- Journalisten maken in publicaties duidelijk onderscheid tussen feiten en meningen.
- Columnisten, recensenten en cartoonisten mogen vrijelijk hun mening geven over gebeurtenissen en personen. Hierbij mogen ze gebruik maken van overdrijving en het eenzijdig belichten van een kwestie.
- Kenmerken over personen in het nieuws die niet van belang zijn voor het verhaal, dienen niet te worden gedeeld. Dit betreft bijvoorbeeld kenmerken als etniciteit, nationaliteit, religie en seksuele geaardheid.

- Journalisten gaan terughoudend om met beschuldigingen. Alleen als die zijn gecheckt en het aannemelijk is worden beschuldigingen gepubliceerd.
- Citaten uit interviews mogen niet zonder toestemming in een andere context worden gebruikt dan de geïnterviewde kan verwachten.
- Beelden en audio mogen slechts tot op zekere hoogte worden bewerkt.
- Het beeld- en audiogebruik bij verhalen moet passen in de context van het onderwerp.

Identificatie en privacy

- De privacy van personen mag alleen worden aangetast wanneer dit in redelijke verhouding staat tot het publieke belang van de publicatie.
- De privacy van publieke figuren is hierop een uitzondering wanneer het betrekking heeft tot het publieke functioneren van deze personen. In de privé sfeer gelden voor publieke figuren dezelfde uitgangspunten als voor andere personen, tenzij gedrag in het privé leven aantoonbaar van invloed is op hun publiek functioneren.
- Journalisten publiceren in beginsel geen beelden van mensen die zijn gemaakt in niet-publieke ruimten zonder uitdrukkelijke toestemming. Dit geldt in beginsel ook voor persoonlijke aantekeningen en brieven.
- Bij berichtgeving over verdachten en veroordeelden moet voorzichtig worden omgesprongen met het publiceren van de naam, beeld en/of foto van betrokkenen. Dit geldt niet wanneer het een bekend persoon betreft, er een grote kans is op verwarring met iemand anders, de naam een essentieel onderdeel is van de berichtgeving, bescherming van de privacy geen zin meer heeft door publicatie elders, het maatschappelijk belang van publicatie zo groot is dat privacy beschermen ondergeschikt is of wanneer het een opsporingsbericht betreft.

Verantwoording achteraf

- Wanneer blijkt dat een publicatie onjuistheden bevat of (verwijtbaar) onvolledig is, worden deze zo snel mogelijk en op passende wijze gerectificeerd. De wijze van rectificeren verschilt per redactie en type medium en valt onder verantwoordelijkheid van de betreffende hoofdredactie.
- Correcties en aanvullingen van journalisten zijn te vinden op de websites van de betreffende omroepen of programma's.
- Het is voor het publiek en gebruikte bronnen duidelijk hoe zij kunnen reageren en/of klagen over de journalistieke werkwijze. Op de websites van alle betrokken redacties staan hiervoor duidelijke richtlijnen.

Colofon

Deze code is opgesteld op basis van de Gedragscode voor Journalisten van de Internationale Federatie van Journalisten (1954/1986) en de Leidraad van de Raad voor de Journalistiek (2015), die is overgenomen door het Nederlands Genootschap van Hoofdredacteuren.

3. Global Charter of Ethics for Journalists

De *Global Charter of Ethics for Journalists*⁸³⁸ is de opvolger van de Code van Bordeaux⁸³⁹ en een belangrijke richtlijn voor journalisten wereldwijd.

The IFJ Global Charter of Ethics for Journalists was adopted at the 30th IFJ World Congress in Tunis on 12 June 2019. It completes the IFJ Declaration of Principles on the Conduct of Journalists (1954), known as the "Bordeaux Declaration".

The Charter is based on major texts of international law, in particular the Universal Declaration of Human Rights. It contains 16 articles plus a preamble and defines journalists' duties and rights regarding ethics.

Preamble

The right of everyone to have access to information and ideas, reiterated in Article 19 of the Universal Declaration of Human Rights, underpins the journalist's mission. The journalist's responsibility towards the public takes precedence over any other responsibility, in particular towards their employers and the public authorities. Journalism is a profession, which requires time, resources and the means to practise – all of which are essential to its independence. This international declaration specifies the guidelines of conduct for journalists in the research, editing, transmission, dissemination and commentary of news and information, and in the description of events, in any media whatsoever.

1. Respect for the facts and for the right of the public to truth is the first duty of the journalist.
2. In pursuance of this duty, the journalist shall at all times defend the principles of freedom in the honest collection and publication of news, and of the right of fair comment and criticism. He/she will make sure to clearly distinguish factual information from commentary and criticism.
3. The journalist shall report only in accordance with facts of which he/ she knows the origin. The journalist shall not suppress essential information or falsify any document. He/she will be careful to reproduce faithfully statements and other material that non-public persons publish in social media.
4. The journalist shall use only fair methods to obtain information, images, documents and data and he/she will always report his/her status as a journalist and will refrain from using hidden recordings of images and sounds, except where it is impossible for him/her to collect information that is overwhelmingly in the public interest. He/she will demand free access to all sources of information and the right to freely investigate all facts of public interest.

838 <https://www.ifj.org/who/rules-and-policy/global-charter-of-ethics-for-journalists>

839 <https://web.archive.org/web/20210423090933/https://www.nvj.nl/ethiek/ethiek/code-bordeaux>

5. The notion of urgency or immediacy in the dissemination of information shall not take precedence over the verification of facts, sources and/or the offer of a reply.
6. The journalist shall do the utmost to rectify any errors or published information which is found to be inaccurate in a timely, explicit, complete and transparent manner.
7. The journalist shall observe professional secrecy regarding the source of information obtained in confidence.
8. The journalist will respect privacy. He/she shall respect the dignity of the persons named and/or represented and inform the interviewee whether the conversation and other material is intended for publication. He/she shall show particular consideration to inexperienced and vulnerable interviewees.
9. Journalists shall ensure that the dissemination of information or opinion does not contribute to hatred or prejudice and shall do their utmost to avoid facilitating the spread of discrimination on grounds such as geographical, social or ethnic origin, race, gender, sexual orientation, language, religion, disability, political and other opinions.
10. The journalist will consider serious professional misconduct to be
 - plagiarism
 - distortion of facts
 - slander, libel, defamation, unfounded accusations
11. The journalist shall refrain from acting as an auxiliary of the police or other security services. He/she will only be required to provide information already published in a media outlet.
12. The journalist will show solidarity with his/her colleagues, without renouncing his/her freedom of investigation, duty to inform, and right to engage in criticism, commentary, satire and editorial choice.
13. The journalist shall not use the freedom of the press to serve any other interest and shall refrain from receiving any unfair advantage or personal gain because of the dissemination or non-dissemination of information. He/she will avoid - or put an end to - any situation that could lead him/her to a conflict of interest in the exercise of his/her profession. He/she will avoid any confusion between his activity and that of advertising or propaganda. He/she will refrain from any form of insider trading and market manipulation.
14. The journalist will not undertake any activity or engagement likely to put his/her independence in danger. He/she will, however, respect the methods of collection/dissemination of information that he / she has freely accepted, such as "off the record", anonymity, or embargo, provided that these commitments are clear and unquestionable.

15. Journalists worthy of the name shall deem it their duty to observe faithfully the principles stated above. They may not be compelled to perform a professional act or to express an opinion that is contrary to his/her professional conviction or conscience.

16. Within the general law of each country the journalist shall recognize in matters of professional honour, the jurisdiction of independent self-regulatory bodies open to the public, to the exclusion of every kind of interference by governments or others.

4. BBC Guidelines

De BBC heeft zeer uitgebreide richtlijnen, waaruit we de volgende zaken onder de aandacht willen brengen omdat die een waardevolle aanvulling zouden zijn in een eventuele Code voor Educatieve Content.⁸⁴⁰

De BBC heeft een Code die aandacht besteedt aan onpartijdigheid. Onder 1.2 Our editorial values staat: *We are **impartial**, seeking to reflect the views and experiences of our audiences – so that our output as a whole includes a breadth and diversity of opinion and no significant strand of thought is under-represented or omitted.*

Er zijn specifieke regels voor content bedoeld voor kinderen: *Children and young people are important to the BBC. They contribute and interact with us in many different ways – as contributors, performers, presenters, through our interactive and user-generated content, via all our services. We should serve them with high-quality, distinctive and duly impartial output and services which inform, educate and entertain. Ensuring the content they consume is appropriate is considered throughout the Editorial Guidelines and, specifically, in Section 5 Harm and Offence.*

Ook is er aandacht voor het weglaten van feiten en meningen wat tot partijdigheid kan leiden: *There may be occasions when the omission of views or other material could jeopardise impartiality. There is no view on any subject which must be excluded as a matter of principle, but we should make reasoned decisions, applying consistent editorial judgement, about whether to include or omit perspectives*

4.3.5 *In determining whether subjects are controversial, we should take account of:*

- *the level of public and political contention and debate*
- *how topical the subject is*
- *sensitivity in terms of relevant audiences' beliefs and culture*
- *whether the subject is a matter of intense debate or importance in a particular nation, region, community or discrete area likely to comprise at least a significant part of the audience*
- *a reasonable view on whether the subject is serious*

840 Voor dit rapport zijn de BBC editorial guidelines aangehouden die geldig waren tot 31 augustus 2025 <https://downloads.bbc.co.uk/guidelines/editorialguidelines/pdfs/bbc-editorial-guidelines-whole-document.pdf>

- *the distinction between matters grounded in fact and those which are a matter of opinion.*

4.3.6 *When dealing with 'controversial subjects', we must ensure a wide range of significant views and perspectives are given due weight and prominence, particularly when the controversy is active. Opinion should be clearly distinguished from fact.*

4.3.7 *We must take particular care to achieve due impartiality when a 'controversial subject' may be considered to be a major matter. 'Major matters' are usually matters of public policy or political or industrial controversy that are of national or international importance, or of a similar significance within a smaller coverage area. When dealing with 'major matters', or when the issues involved are highly controversial and/or a decisive moment in the controversy is expected, it will normally be necessary to ensure that an appropriately wide range of significant views are reflected in a clearly linked 'series of programmes', a single programme or web item, or sometimes even a single item in a programme.*

Verder legt de BBC verantwoording af aan het parlement⁸⁴¹ over de kwaliteit van de educatieve content, die gemaakt wordt in samenwerking met onderwijskundigen:

*15. All BBC Education output meets the Corporation's standards of due impartiality and editorial rigour. **Every aspect of our content is developed in harness with experienced teachers and educational consultants**, and we request that all indie production houses commissioned by us follow this approach too. This ensures a double process of quality assurance and curriculum relevance. The BBC also has strict rules around portrayal of children and around safeguarding. Where a topic requires particular sensitivity our Education teams work closely with our safeguarding and editorial policy teams to ensure the highest standards are met.'*

841 <https://committees.parliament.uk/writtenevidence/125450/pdf/>

Bijlage IV: IHRA definitie antisemitisme

Op 26 mei 2016 werd een niet-bindende werkdefinitie van antisemitisme⁸⁴² goedgekeurd door de 31 landen die lid zijn van de *International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA)*:

“Antisemitisme is een bepaalde perceptie van Joden die tot uiting kan komen als een gevoel van haat jegens Joden. Retorische en fysieke uitingen van antisemitisme zijn gericht tegen Joodse of niet-Joodse personen en/of hun eigendom en tegen instellingen en religieuze voorzieningen van de Joodse gemeenschap.”

Op 27 November 2018 accepteerde Nederland⁸⁴³ deze definitie.

Hieronder de tekst van de IHRA definitie, met relevante gedeeltes vetgedrukt. In hoofdstuk 4 paragraaf 4.5 een toelichting waarom deze definitie onderdeel uit zou moeten maken van een educatieve code.

IHRA definitie

De IHRA kan de volgende voorbeelden hanteren als leidraad bij haar werkzaamheden:

Er is bijvoorbeeld sprake van een uiting van antisemitisme wanneer de Staat Israël, opgevat als een Joods collectief gegeven, in het vizier wordt genomen. **Let wel: een kritische houding tegenover Israël die vergelijkbaar is met de kritiek die wordt geuit tegen gelijk welke andere staat, is niet als antisemitisch te bestempelen.** Bij antisemitisme worden Joden er regelmatig van beschuldigd een complot tegen de mensheid te smeden. Antisemitisme wordt vaak gebruikt om te verklaren “waarom er van alles misloopt” en Joden hiervan de schuld te geven. Dit gebeurt mondeling, schriftelijk, in visuele vorm en in daden, en gaat gepaard met sinistere stereotypen en negatieve persoonlijkheidskenmerken.

De gedaante die antisemitisme tegenwoordig aanneemt in de openbare ruimte, in de media, op scholen, op het werk en in religieuze context kan algemeen beschouwd neerkomen op – maar is niet beperkt tot – de volgende voorbeelden:

- Oproepen tot, bijdragen aan of het rechtvaardigen van het doden van of schade toebrengen aan Joden in naam van een radicale ideologie of een extremistische opvatting van religie.
- **Leugenachtige, ontmenselijkende, demoniserende of stereotiepe opmerkingen** maken over Joden als zodanig of over de macht van de Joden als collectief geheel. Hierbij gaat het onder meer – maar niet uitsluitend – over de mythe van een wereldwijde Joodse samenzwering of de mythe dat Joden de media, de economie, regeringen of andere maatschappelijke instellingen controleren.

842 <https://holocaustremembrance.com/resources/de-werkdefinitie-van-antisemitisme-van-de-ihra>

843 <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2018Z22018&did=2018D56273>

- **Joden als volk ervan beschuldigen verantwoordelijk te zijn voor reële of ingebeelde vergripen die zijn gepleegd door één enkel Joods individu of één enkele Joodse groep, of zelfs voor daden die zijn gepleegd door niet-Joden.**
 - Ontkenning van het feit, de omvang, de mechanismen (bv. de gaskamers) of de doelmatigheid van de genocide op het Joodse volk door het nationaalsocialistische Duitsland en zijn aanhangers en medeplichtigen tijdens de Tweede Wereldoorlog (de Holocaust).
 - De Joden als volk of Israël als staat ervan beschuldigen de Holocaust te hebben verzonnen of te overdrijven.
 - **Joodse burgers ervan beschuldigen zich loyaler op te stellen ten aanzien van Israël of de vermeende prioriteiten van de Joden wereldwijd, dan ten aanzien van de belangen van hun eigen natie.**
 - **Het Joodse volk het recht op zelfbeschikking ontzeggen, bv. door te beweren dat het bestaan van de Staat Israël is ingegeven door racistische overwegingen.**
 - **Met twee maten meten, in die zin dat van de Staat Israël een bepaald gedrag wordt geëist dat niet van andere democratische naties wordt verwacht of verlangd.**
 - De symbolen en de beeldtaal gebruiken die bij het klassieke antisemitisme horen (bv. de bewering dat Jezus werd vermoord door de Joden of het **bloedsprookje**) om Israël of de Israëli's te typeren.
 - **Het huidige beleid van Israël vergelijken met het beleid van de nazi's.**
 - **De Joden collectief verantwoordelijk stellen voor de daden van de Staat Israël.**
-

Bijlage V: Klachten

In deze bijlage zijn verschillende klachten verzameld over de berichtgeving aangaande het conflict rond Israël, en de antwoorden die op die klachten kwamen van nieuwsredacties, van de Ombudsman voor de publieke omroepen (NPO Ombudsman), en van het Commissariaat voor de Media. In twee gevallen leidde de berichtgeving over het Israëlisch-Palestijnse conflict tot Kamervragen. Ook die Kamervragen zijn in deze bijlage opgenomen.

Er zullen ongetwijfeld veel meer klachten zijn geweest – de Ombudsman schreef over duizenden klachten, waarvan honderden bij haar terecht kwamen – maar dit zijn de klachten die de samenstellers van dit rapport konden vinden. En deze goed onderbouwde klachten en de antwoorden daarop geven al een indicatie van het corrigerend vermogen van klachten op de berichtgeving over dit conflict. Korte inhoudsopgave van deze bijlage:

1. Inleiding over de regelgeving
2. De NPO Ombudsman
3. Klacht jeugdjournaal 8 november 2023
4. Zwartboek Likoed Nederland mei 2024
5. Kamervragen 4 juni 2024
6. Kamervragen 7 oktober 2024
7. Klacht NOS 30 oktober 2024
8. Klacht Bar Laat 30 oktober 2024
9. Klacht Nieuwsuur 16 november 2024
10. Klacht NOS en Jeugdjournaal 11 februari 2025

1. Inleiding over de regelgeving

De overheid beschermt de onafhankelijkheid (persvrijheid) van de media, en stelt nadrukkelijk dat zij zich niet mag bemoeien met wat mensen zeggen of schrijven.⁸⁴⁴ Op de website van de Rijksoverheid staat: *“Daarom staat in de Mediawet dat publieke omroepen zelf inhoudelijke keuzes mogen maken. Ze zijn dus niet afhankelijk van invloeden van de commercie of overheid.”*⁸⁴⁵ Om de persvrijheid te waarborgen, houdt de overheid zelf geen toezicht op de media. Het Commissariaat voor de Media is hiervoor verantwoordelijk. Maar ook dit toezicht is heel summier: het gaat vooral om controle op financiën en belangenverstrengeling.

Het Commissariaat voor de Media geeft geen informatie⁸⁴⁶ over de afhandeling van klachten. De NPO Ombudsman doet dit wel, vandaar dat in deze bijlage geen inhoudelijke antwoorden van het commissariaat te vinden zijn, en wel van de Ombudsman.

844 <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/media-en-publieke-omroep/persvrijheid-bewaken>

845 <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/media-en-publieke-omroep/mediabeleid>

846 <https://www.cvdm.nl/wp-content/uploads/2024/04/Toezichtvertrouwelijkheid.pdf>

2. De NPO Ombudsman

Mevrouw Margo Smit bekleedt sinds 1 januari 2017 de functie van Ombudsman voor de publieke omroepen. In januari 2024 publiceerde zij vier artikelen over onderzoek naar verslaggeving over de oorlog tussen Israël en Hamas.⁸⁴⁷ Dat onderzoek spitste zich met name toe op de hoeveelheid aandacht die beide partijen krijgen in de berichtgeving, en op het woordgebruik. In november 2024 volgde een nieuwe serie van vijf artikelen⁸⁴⁸ waarin zij met nadruk stelde dat objectiviteit geen verplichting was.⁸⁴⁹ De Ombudsman is – voor zover ons bekend – tot op heden (juli 2025) niet teruggekomen op haar eerdere stelling dat de Journalistieke Code van de NPO niet goed toepasbaar is op educatieve content.

In paragraaf 1.2 van dit rapport is al besproken dat de klachtenprocedure niet goed werkt voor minderjarigen. Overigens is het de vraag hoe goed deze procedure überhaupt werkt.

Op dit moment is het zo dat nieuwsconsumenten eerst hun klacht bij de omroepen zelf neer moeten leggen. Helaas kiezen veel omroepen ervoor om niet te reageren, of te reageren met standaardbriefjes zonder werkelijk op de klacht in te gaan. Dit kunnen zij in de huidige procedure ongehinderd zes weken volhouden. Pas na die zes weken kan de klager de NPO Ombudsman inschakelen. Die vraagt dan weer eerst de omroep om een reactie, waar die weer weken de tijd voor krijgt. Als de klager volhoudt, kan de NPO Ombudsman na verloop van tijd een onderzoek instellen. Tegen de tijd dat het resultaat van dit onderzoek gepubliceerd wordt, zijn al maanden verstreken. Al die maanden kon de foutieve informatie of eenzijdigheid waar de klacht over ging ongehinderd blijven staan, en vaak blijkt die ook nog herhaald te worden in andere berichtgeving. Zo stapelt de misleiding maar door, terwijl de klacht in de bureaucratische procedure blijft hangen. Schrijvers van dit rapport kennen bovendien meerdere gevallen van kwijtgeraakte klachten, iets wat natuurlijk voor nog meer oponthoud zorgt.

En wat is dan het resultaat van die klachten? Dat na al die maanden een reactie van de Ombudsman komt waarin vaak ernstige fouten worden genegeerd. Die reactie is alleen aan de klager bekend, al verschijnen soms delen hieruit in artikelen op de site van de Ombudsman. Maar zelfs als hierin nog een paar vermaningen aan de desbetreffende omroep staan, is voor de klager niet duidelijk of die omroep daar zelf nog iets van merkt. Laat staan dat men er iets mee doet.

Kortom: de hele procedure lijkt vooral bedoeld om omroepen te beschermen tegen klachten, niet om toe te zien op de naleving van journalistieke codes, wat toch de functie van de NPO Ombudsman zou moeten zijn.

Hierna volgen de verschillende klachten.

847 <https://omroepombudsman.nl/uitspraken-en-columns/dossier-Israël-gaza-deel-1-onenigheid-over-de-nos-berichtgeving-over-Israël-en-gaza>

848 <https://omroepombudsman.nl/uitspraken-en-columns/terugblik-op-het-conflict-in-het-midden-oosten-1-inleiding>

849 <https://omroepombudsman.nl/uitspraken-en-columns/terugblik-op-het-conflict-in-het-midden-oosten-3-objectiviteit-volledigheid-en-evenwicht-wel-geeist-maar-niet-verplicht>

3. Klacht over Jeugdjournaal 8 november 2023

Deze klacht gaat over de informatiefilm 2023-10-23 NOS Jeugdjournaal, zie bijlage I.28.

Redactie Jeugdjournaal reacties@nos.nl jeugdjournaal@nos.nl

8 november 2023

Betreft: Verzoek om correctie 'Dit moet je weten over de oorlog in Israël en Gaza'

Geachte redactie,

Naar aanleiding van uw kennisfilm *'Dit moet je weten over de oorlog in Israël en Gaza'* waarnaar verwezen wordt in de jeugdjournaal-uitzending van 1 november 2023, schrijven wij u deze brief.

Wij, Nederlanders die al jaren woonachtig zijn in Israël en dagelijks te maken hebben met de verschillende bewoners van deze regio, zien het leed van alle betrokken partijen en vragen uw dringende aandacht voor een correcte en volledige berichtgeving.

Wij nemen deze moeite omdat u als kennis-aanbieder een belangrijke rol vervult in het onderwijzen van onze jeugd. Christelijke, islamitische, atheïstische en joodse jongeren vertegenwoordigen een nieuwe generatie Nederlanders. Zij hebben recht op juiste informatie om over dit onderwerp een eerlijk en open debat te kunnen blijven houden en onderlinge problemen te voorkomen wanneer zij elkaar op school treffen.

U benadrukt in het bijzonder dat u journalisten bent en dat u geen kant kiest. Ondanks dat u veel moeite heeft gedaan om de situatie zo neutraal mogelijk uit te leggen, merken wij op dat juist u, als journalisten, niet de volledig feiten heeft weten te verzamelen. De gegeven uitleg schiet hierdoor op belangrijke punten tekort en schaadt een correcte beeldvorming.

Hierbij stoort in het bijzonder het 'niet noemen' van de meer dan 200 gijzelaars, en de specifieke doelen van beide partijen (Hamas en Israël). U legt de oorsprong van het conflict tussen Hamas en Israël ten tijde van de oprichting van de staat Israël in 1947/48. Terwijl de onenigheid tussen Arabieren en Joden al ver voor die tijd begon, kunt u niet weglaten dat Hamas in 1987 is opgericht met als doel het mandaatgebied Palestina terug te brengen onder de Waqf, Israël te vernietigen, een islamitische staat te installeren en de aldaar woonachtige 'Zionisten' te vermoorden. Een voorproefje daarvan zagen we op 7 oktober. En dan hebben we het niet over de door u niet-genoemde rol van Iran, die met Hamas samenwerkt, hetzelfde doel nastreeft en in 1948 nog vriendschappelijke banden had met Israël.

Het ontbreken van dergelijke informatie geeft de onjuiste impressie dat de historische influx van Joden het grote probleem is in de regio, en er al heel lang ruzie is 'over wie waar mag wonen', dat Hamas al jarenlang zonder veel succes nu eindelijk (weer) een succesvolle aanslag had

tot verrassing van Israël en dat Israël daarom 'heel boos' is.

Dat dekt de lading niet. Er heeft een vreselijke aanval plaatsgehad, in proportie nog groter dan '9/11'. Israël, zoals ieder ander land, laat haar burgers niet afslachten of ontvoeren en ziet in deze context alle actuele dreigingen (Hamas, Hezbollah, Iran, Yemen etc.). Israël vecht dus een overlevingsoorlog.

In het kort:

Als Hamas (en consorten) de wapens neerleggen, is er vrede. Als Israël de wapens neerlegt, is er geen Israël meer.

We vertrouwen erop dat u de informatie in uw film - waar mogelijk - corrigeert of aanvult met de actuele context en zijn tevens bereid om u tijdens of voorafgaande aan een uitzending van nadere achtergronden te voorzien.

Tot slot: wij leven mee met alle onschuldige burgers in Israël en Gaza, hele families, die aan beiden kanten een hoge prijs betalen voor de ideologie en acties van Hamas.

Hopende u hiermee van dienst te zijn geweest.

Met een vriendelijke groet,

Bezorgde Nederlandse ouders in Israël,

Signed by 27 Dutch families in Israël (names sent in the letter to NOS)

Gesteund door bezorgde Nederlandse (groot)ouders in Nederland,

Supported (signed) by 28 Dutch parents / grandparents in The Netherlands

(names sent in the letter to NOS)

Reactie NOS 29 november 2023

Van: publieksreacties@nos.nl <publieksreacties@nos.nl>

Verzonden: woensdag 29 november 2023 13:21

Geachte dames en heren,

Allereerst veel dank voor uw reactie op de uitlegvideo van het Jeugdjournaal getiteld "Dit moet je weten over de oorlog in Israël en Gaza" die sinds 23 oktober onder andere te vinden is op de site van het NOS Jeugdjournaal.⁸⁵⁰ En onze excuses voor de wat late reactie, die heeft alles te

.....

⁸⁵⁰ <https://jeugdjournaal.nl/artikel/2495076-dit-moet-je-weten-over-de-oorlog-in-israël-en-gaza>

maken met de grote hoeveelheid publieksmails die we deze dagen ontvangen en die we allemaal goed proberen te beantwoorden.

Die mails gaan overigens in overgrote meerderheid over een vermeende eenzijdigheid in onze berichtgeving, of bijvoorbeeld over de vraag waarom we een bepaald detail juist wel of juist niet achterwege laten. Sommigen vermoeden daarin zelfs een bepaalde agenda te zien. In het algemeen kunnen we daar kort over zijn: de NOS voert géén agenda. Niet pro- of anti-Israël, en niet pro- of anti-Palestijnen. Als publieke omroep heeft de NOS een grote verantwoordelijkheid voor de zorgvuldige berichtgeving, des te meer als de spanning oploopt. En we kunnen u verzekeren dat die verantwoordelijkheid door de redactie, inclusief die van het Jeugdjournaal, zeer sterk wordt gevoeld. Als u daar meer over wil lezen verwijzen we u graag ook naar dit artikel van onze hoofdredactie.⁸⁵¹

Dan uw specifieke punten, waarop we zo goed mogelijk zullen ingaan. Uiteraard voelen we met u mee en delen we het gevoel van afschuw over de gebeurtenissen van 7 oktober, en de onschuldige levens die deze oorlog eist in Israël en Gaza.

De redactie van het NOS Jeugdjournaal doet dagelijks haar uiterst beste om het nieuws te vertellen en uit te leggen aan de zeer jonge doelgroep; kinderen tussen de 8 en 12 jaar. Dat betekent dat de berichtgeving ook in voor kinderen begrijpelijke taal moet worden verwoord. Dat is met complexe en vaak ook emotionele onderwerpen zoals de verhouding tussen Israël en de Palestijnen bepaald geen sinecure. Daar hoort bij dat we keuzes moeten maken in wat we vertellen, en in hoe we dat doen. Bij een achtergrondvideo als deze is steeds het uitgangspunt dat we kinderen helpen om het nieuws beter te begrijpen.

Het stoort u dat de video niet de meer dan 200 gijzelaars benoemt. Die notie had inderdaad in de uitleg niet misstaan, maar tegelijkertijd doet het weglaten ervan geen afbreuk aan het (opnieuw: in kindertaal) vertellen dat Hamas op 7 oktober iets gruwelijks heeft gedaan. Dat we iets weglaten, betekent vanzelfsprekend niet dat we het negeren of ontkennen.

Als u stelt dat we meer hadden moeten vertellen over de oorsprong van het conflict ontkennen we niet dat het conflict niet pas in 1947/48 begint. Dat weten wij ook wel getuige ook de zin in de video (op 3.15") waar de verteller zegt dat Israël de plek is "waar duizenden jaren geleden het jodendom is ontstaan". Maar omwille van de begrijpelijkheid en de tijd kozen we voor het uitroepen van de staat Israël om context te bieden bij het begrijpen van de oorlog die nu gaande is. Ook hiermee ontkennen we nadrukkelijk niets, zeker niet het bestaan van de eerdere geschiedenis.

U stelt dat de doelen van Israël en Hamas niet uitgelegd worden en dat dit had moeten. Op ongeveer twee minuten zegt echter NOS-collega Miral de Bruijne dat Hamas op 7 oktober in Israël kon komen en heel veel mensen kon vermoorden. Daarmee is ons inziens toch het doel en de intentie van Hamas uitgelegd. Net zoals ze ook het doel van Israël uitlegt: *"alle mensen die*

851 <https://over.nos.nl/nieuws/zo-doet-de-nos-verslag-van-de-oorlog-in-israël-en-gaza/>

dit hebben gedaan moeten we kapotmaken". Geen alledaagse taal maar wel in de taal van kinderen wordt daarmee het doel van Israël uitgelegd en in hetzelfde fragment óók het onderscheid gemaakt tussen leden van Hamas en onschuldige burgers.

U wilt duidelijk meer gedetailleerde informatie horen, en dat snappen we, maar het doel van deze video blijft kinderen enigszins verder helpen bij het volgen van het nieuws. Dat lukt niet met een encyclopedische volledigheid. Wij ontkennen niet dat het doel van Hamas is om Israël te vernietigen en een islamitische staat te vestigen. Omdat we het niet noemen ontkennen we het evenwel ook niet. Dat geldt ook voor zaken als de rol van Iran. Opnieuw omwille van tijd en begripelijkheid. Niet omdat het niet bestaat.

Wat we niet begrijpen is uw kritiek dat het conflict in de kern niet zou gaan om 'wie waar mag wonen'. Met het ontstaan van Israël ontstond er toch ook een vluchtelingenstroom van 700.000 Palestijnse/ Arabische mensen die naar elders vluchtten of werden verdreven. Zou het dan niet gaan over het recht "wie waar mag wonen" dat tot vandaag de dag een van de grondoorzaken is van het conflict? Ook op de Westbank, zoals u weet, met de illegale nederzettingen die internationaal en ook door de Nederlandse overheid worden veroordeeld.

Tot slot zijn we het volledig met u eens dat op 7 oktober een vreselijke aanval op onschuldige Israëliërs plaatsvond. Dat we dat in Jeugdjournaal-taal verwoorden door te zeggen dat Israël 'heel boos' is daarover is geen kleinering van het onmetelijke leed dat door deze aanslag is aangericht, allesbehalve dat. Het is hoe wij nieuws maken voor kinderen; zo veilig mogelijk en in de taal die aansluit bij hun leefwereld en niveau. Mocht u onze intentie zo niet hebben verstaan, dan spijt dat ons en hopen we bij deze dat alsnog te hebben verduidelijkt.

Met vriendelijke groet,

NOS Publieksvoorlichting

4. Zwartboek Likoed Nederland mei 2024

Dit zwartboek⁸⁵² bevat talloze goed gedocumenteerde fouten en eenzijdigheden in de NPO-berichtgeving over de Gazaoorlog. Naar aanleiding van dit zwartboek werden Kamervragen gesteld, zie hieronder. In november 2024 en juni 2025 werden deel 2 en 3 van dit zwartboek uitgebracht, hieronder korte passages uit de inleidingen daarvan en linkjes naar de website.

Hier de inleiding van het eerste deel dat werd uitgebracht in mei 2024.

De berichtgeving door de publieke omroep (NPO) over de huidige oorlog tussen Hamas en Israël is stelselmatig onevenwichtig. Dit komt met name doordat de NPO de informatie die afkomstig is van terreurorganisatie Hamas vaak kritiekloos overneemt. Hetzelfde gebeurt bij andere

.....

852 <https://likoed.nl/2024/05/zwartboek-onevenwichtige-berichtgeving-npo-over-de-gaza-oorlog/>

notoir anti-Israëliische bronnen.

'Antizionisme' is de nieuwe variant van het aloude antisemitisme. Dat zeggen Europese leiders als Emmanuel Macron, paus Franciscus en Angela Merkel. Juist de publieke omroep zou dit moeten onderkennen. Het zou informatie van organisaties die een anti-Israëliische agenda hebben niet zonder gegronde dubbelcheck of een waarschuwing over de betrouwbaarheid moeten overnemen. Dat gebeurt niet. Vandaar onderstaand Zwartboek. Dit is tevens hier te downloaden als PDF.

Hierin leest u onder ander andere dat:

- De publieke omroep veelvuldig de terreurorganisatie Hamas zonder voorbehoud als bron gebruikt.
- De publieke omroep geregeld het journalistieke basisprincipe van wederhoor slecht of zelfs helemaal niet toepast.
- De publieke omroep belangrijke negatieve informatie over de Palestijnen niet vermeldt.
- De publieke omroep geloof hechtte aan een dodelijk verzinsel uit de Middeleeuwen.

Jodenhaat zou veel actiever tegengegaan moeten worden. Want het griezelige effect van de huidige antisemitische hetze is duidelijk zichtbaar. Joden worden weer geïsoleerd en uitgesloten, op scholen en universiteiten, in theaters en winkels en op straat.

Zwartboek Likoed Nederland deel 2

Op 20 november 2024 bracht Likoed Nederland een tweede deel van het zwartboek uit.⁸⁵³ Hier relevante passages uit de inleiding.

De berichtgeving door de publieke omroep (NPO) over de huidige oorlogen in het Midden-Oosten tussen Hamas, Hezbollah, Iran, de Houthis en Israël is stelselmatig onevenwichtig. Dat constateert Likoed Nederland na een uitgebreid en volledig onderbouwd onderzoek.

Enkele opvallende bevindingen:

- Nooit is gemeld dat de VN heeft toegegeven dat hun cijfers over de voedselhulp aan Gaza structureel veel te laag zijn. Toch bleef de publieke omroep heel vaak over massale hongersnood berichten.
- Foute beweringen worden soms maandenlang herhaald. Zelden worden fouten gerectificeerd.
- De reden van de oorlogen wordt zelden benoemd; dat de moslimfundamentalisten van Hamas, Hezbollah, de Houthis en het bewind in Iran de vernietiging van Israël nastreven.
- Informatie is soms idioot tegenstrijdig. Zoals de rapportage over een 'hongerig' jongetje, terwijl zijn moeder zelf vertelt dat er genoeg voedsel is.
- Beruchte antisemieten mogen hun vuil spuien.
- Terreur wordt vergoelikt.

853 <https://likoed.nl/2024/11/zwartboek-berichtgeving-npo/>

Voor een belangrijk deel komt dit omdat informatie van organisaties en personen met een vaak felle anti-Israël agenda zonder enige verificatie wordt overgenomen. Ook wederhoor daarop van Israël wordt vaak achterwege gelaten, hoewel dit een vereiste is van de journalistieke code van de publieke omroep.

Het onderzoek is volledig onderbouwd en omvat 56 pagina's. Over dit halve jaar werden in dit onderzoek gevonden:

- 37 x onjuiste berichtgeving.
- 142 x ernstige beschuldigingen zonder wederhoor.
- 8 x podium geven aan antisemitische personen.
- 7 x ontbrekende verificatie.
- 61 x tendentieuze berichtgeving.
- 255 totaal.

Dat is gemiddeld meer dan één misser per dag.

Zwartboek Likoed Nederland deel 3

Op 18 juni 2025 kwam het derde Zwartboek van Likoed Nederland uit.⁸⁵⁴ Hier relevante passages uit de samenvatting.

Een diepgravend onderzoek van Likoed Nederland concludeert dat de Nederlandse publieke omroep veelvuldig structureel journalistieke basisprincipes negeert in haar berichtgeving over Israël.

Het gaat om journalistieke waarden als juistheid, objectiviteit, verificatie en het bieden van wederhoor bij ernstige beschuldigingen.

Dit blijkt uit de volgende punten:

1. Het zwaar leunen op antisemitische bronnen als Hamas, een wrede radicaal-islamitische terreurorganisatie, en Al Jazeera, een door het autoritair-moslimfundamentalistische Qatar gesponsorde zender. Daarbij is er weinig waakzaamheid dat dergelijke extremisten het niet nauw met de waarheid nemen. Integendeel. Hun beweringen worden vaak zonder verificatie of signalering van de onbetrouwbaarheid doorgezet naar het Nederlandse publiek.
2. De journalistiek verplichte Israëlische wederhoor is beperkt of wordt zelfs geheel nagelaten.
3. Informatie die Israël vrijpleit wordt geregeld gebagatelliseerd of genegeerd.
4. Eenzijdigheid en gebrek aan transparantie van geraadpleegde personen.
5. Het nauwelijks benoemen van de vele oorlogsmisdaden door Hamas. De opzettelijke inzet van burgers als menselijk schild, de executies van tegenstanders enz. worden zelden als zodanig benoemd.

854 <https://likoed.nl/2025/06/zwartboek-publieke-omroep-negeert-journalistieke-basisprincipes-bij-de-verslaggeving-over-israel/>

6. Het verspreiden van antisemitisch gedachtengoed, zoals holocaust-bagatellisering en het goedpraten of zelfs aanprijzen van terreur tegen Joodse Israël's.

Enkele markante voorbeelden:

- Het blindelings overnemen van framing van de VN, zoals dat 14.000 baby's binnen 48 uur zouden sterven of dat Gaza "de hongorigste plek op aarde" zou zijn. In werkelijkheid staat het niet eens in de top-tien daarvan.
- Ook is het bij lange na niet "het dodelijkste conflict van de 21e eeuw". Toch werd daar een hele televisiedocumentaire aan gewijd.
- Het steeds weer klakkeloos overnemen van prognoses van de VN die massale hongersnood voorspellen. De VN hebben al een jaar geleden toegegeven dat hun cijfers over de voedseltoevoer zeer incompleet zijn, waardoor die voorspellingen niet kloppen.
- Gerenommeerde militaire experts stellen dat het percentage burgerslachtoffers juist relatief laag is, vergeleken met andere oorlogen. Dit wordt genegeerd door de publieke omroep.

Uit interne communicatie bij de NOS⁸⁵⁵ blijkt dat er sprake is van het bewust framen van Israël met de zware beschuldiging van 'genocide'. Een uitzending van het NOS-journaal met een litane aan verdachtmakingen tegen Israël werd door de adjunct-hoofdredacteur NOS Nieuws Wilma Haan geprezen:

"Dit was een sterke uitwerking van onze aangescherpte journalistieke lijn, die ruimte biedt om het genocidale karakter van het geweld in Gaza te benoemen."

Het is duidelijk, de boodschap 'genocide' moet er in geramd. Nuance of tegengeluid is ongewenst.

Joden zijn in het verleden al heel vaak gedemoniseerd: als godsdienst, als volk en als ras. De nieuwe mutatie van het antisemitisme richt zich op de enige Joodse staat, Israël. Helaas is de les van de geschiedenis hoe demonisering van Joden in zijn werk gaat nog altijd niet geleerd.

Het onderzoek van Likoed Nederland is volledig met feiten en bronnen onderbouwd en omvat 76 pagina's. Het staat hieronder en het staat ook hier en het Zwartboek kan hier als PDF gedownload worden.⁸⁵⁶

Over het afgelopen halfjaar werden 381 strijdigheden met de journalistieke code gevonden. Dat is gemiddeld meer dan twee per dag.

855 <https://www.geenstijl.nl/5183697/gelekt>

856 <https://likoed.nl/wp-content/uploads/plikud01/2025/06/Zwartboek-NPO-juni-2025.pdf>

5. Kamervragen 4 juni 2024

Op 4 juni 2024 werden Kamervragen over het eerste Zwartboek gesteld door dhr. C. Stoffer (SGP).⁸⁵⁷ De beantwoording van die Kamervragen vindt u hier.⁸⁵⁸ Hieronder de tekst van de Kamervragen en de antwoorden.

Vragen van het lid Stoffer (SGP) aan F.Q. Gräper-van Koolwijk, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de berichtgeving van de NOS inzake Israël en Gaza (ingezonden 4 juni 2024). Antwoord van Staatssecretaris Gräper-van Koolwijk (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 19 juni 2024).

Vraag 1: Bent u bekend met het zwartboek van Likoeed Nederland over de berichtgeving van de NOS inzake Israël en Gaza? **Antwoord 1:** Ja.

Vraag 2: Wat zou u ervan vinden als de landelijke publieke omroep, ondanks de aanwezigheid van een uitgebreide redactie, stelselmatig onevenwichtige berichtgeving verspreidt over de situatie in Israël en zich daarbij geregeld baseert op uitlatingen van terroristische organisaties? **Antwoord 2:** Persvrijheid en de onafhankelijkheid van de media zijn ontzettend belangrijk voor het functioneren van een democratie. Het past mij daarom niet de berichtgeving van de NOS te recenseren, ook niet in hypothetische zin.

Vraag 3: Bent u bereid het zwartboek onder de aandacht te brengen van de NPO ten behoeve van de journalistieke verantwoordelijkheid om de kwaliteit van de nieuwsvoorziening voortdurend te verbeteren? **Antwoord 3:** Nee. De NOS is onafhankelijk in zijn taakuitvoering. De NOS is op hun werkwijze aanspreekbaar via onder meer de ombudsman van de NPO. Het past mij niet om de werkwijze van de NOS te beoordelen of om de NOS aan te sturen. Om deze reden zal ik dan ook niet over dit onderwerp met de NOS in gesprek gaan.

Vraag 4: Kunt u aangeven op welke wijze de NOS gebruik maakt van ervaringen van publieke omroepen in andere landen als het gaat om het berichten overgevoelige situaties zoals in Israël en bent u bereid de NPO te stimuleren om bijvoorbeeld in contact te treden met de BBC om te leren van goede praktijken? **Antwoord 4:** Hoe de NOS vorm wil geven aan samenwerking met andere publieke omroepen, is aan de NOS zelf.

6. Kamervragen 7 oktober 2024

Vragen van het lid Van Zanten (BBB) aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over journalistieke integriteit en onpartijdigheid van door de overheid gefinancierde media n.a.v. de berichten «BBC «breached guidelines 1,500 times» over Israel-Hamas war», «Video

857 <https://likoed.nl/wp-content/uploads-plikud01/2024/05/De-berichtgeving-van-de-NOS-inzake-Israel-en-Gaza.pdf>

858 <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2024Z09635&did=2024D25670>

Iran» en «Hezbollah-leider Nasrallah: geliefd én gehaat in eigen land» (ingezonden 7 oktober 2024). Antwoorden van Minister Bruins (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 5 november 2024).⁸⁵⁹

Vraag 1 Bent u bekend met bovenstaande artikelen?^{860,861,862} **Antwoord 1** Ja.

Vraag 2 Kunt u aangeven of bij de publieke omroepen zelf, bij de Ombudsman van de Nederlandse Publieke Omroep en/of bij het Commissariaat voor de Media klachten zijn gemeld over Nederlandse mediakanalen die richtlijnen schenden bij de berichtgeving over het conflict tussen Israël en zijn vijanden? **Antwoord 2** De Ombudsman voor de publieke omroep doet in principe geen uitspraken over lopende zaken, maar geeft desgevraagd aan dat er meerdere vragen binnen zijn gekomen naar aanleiding van de verslaggeving van de situatie in Israël door de publieke omroep. Begin dit jaar heeft de Ombudsman een reeks artikelen gepubliceerd waarin wordt ingegaan op 130 mails die tot dan toe waren binnengekomen over het conflict en de manier waarop daarvan verslag is gedaan. Het Commissariaat voor de Media (hierna: commissariaat) ontvangt in het kader van zijn wettelijke taak als toezichthouder dagelijks vragen, meldingen, klachten en/of signalen, waaronder ook over berichtgeving over het conflict in het Midden-Oosten.

Vraag 3 Wanneer worden klachten over mogelijke partijdigheid of onjuistheden in berichtgeving over Israël door publieke omroepen behandeld en onderzocht door de toezichthouders?

Antwoord 3 In eerste instantie kunnen kijkers en luisteraars zelf omroepen aanspreken op de naleving van de Code Journalistiek Handelen. Wanneer hun klacht niet naar tevredenheid is afgehandeld, kan er contact worden opgenomen met de Ombudsman van de publieke omroep. Daarnaast kunnen belanghebbenden zich wenden tot de Raad voor de Journalistiek. Uitgangspunt bij alle klachtenprocedures is dat eerst bij de omroep of redactie zelf moet worden aangeklopt. Het commissariaat houdt onder meer toezicht op de naleving van artikel 2.1 van de Mediawet 2008. In het tweede lid, aanhef en onder e, is geregeld dat publiek media-aanbod moet voldoen aan journalistieke en professionele kwaliteitseisen die binnen de sector gehanteerd worden. Dit betekent dat omroepen moeten handelen in overeenstemming met een gedegen journalistieke werkwijze, zodat feiten op zorgvuldige wijze worden gecontroleerd en gepresenteerd en het publiek in staat wordt gesteld de gegeven informatie op de juiste waarde te schatten. Bij de uitoefening van deze bevoegdheid houdt het commissariaat vanzelfsprekend rekening met de toepasselijke verdragsrechtelijke en grondwettelijke waarborgen. Het commissariaat kan op basis van signalen, zoals vragen of klachten van kijkers en luisteraars, besluiten onderzoek te doen naar de naleving van normen waarop hij toeziet. Het commissariaat geeft risicogestuurd invulling aan zijn toezicht. Dit betekent dat hij signalen beoordeelt op de mate waarin het commissariaat daarin risico's ziet. Prioriteiten worden aan de hand van die risico-inschatting bepaald. Het commissariaat beschikt vervolgens over een breed pallet aan mogelijke toezichtinterventies. Niet iedere melding leidt dus tot onderzoek dan wel formele

859 <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2024Z15183&did=2024D41932>

860 The Telegraph, 7 september 2024, «BBC «breached guidelines 1,500 times» over Israel-Hamas war», (BBC «breached guidelines 1,500 times» over Israel-Hamas war ([telegraph.co.uk](https://www.telegraph.co.uk)))

861 Website NOS, geraadpleegd 6 oktober 2024, herstelrubriek, (NOS.nl – NOS Herstelrubriek)

862 Website NOS, 28 september 2024, «Hezbollah-leider Nasrallah: geliefd én gehaat in eigen land», (Hezbollah-leider Nasrallah: geliefd én gehaat in eigen land (nos.nl))

handhaving door het commissariaat. Zie in dit kader de toezichtaanpak van het commissariaat en het handhavingsbeleid.⁸⁶³

Vraag 4 De politiek dient zich niet te bemoeien met de inhoud van media, maar moet er wél voor waken dat deze niet in strijd is met de Grondwet; hoe controleert u hierop?⁸⁶⁴ **Antwoord 4** Ik controleer daar niet op. Een rechtstreeks toezicht van de overheid op de inhoud van media-uitingen zou neerkomen op censuur of de uitoefening van druk. De publieke omroep en andere mediadiensten moeten onafhankelijk van de politiek kunnen opereren. Dat is een cruciaal en ononderhandelbaar rechtsstatelijk uitgangspunt. Juist omdat de Grondwet expliciet voorziet in een verbod op censuur en voorafgaand toezicht, zou een dergelijke controlefunctie voor de politiek onverenigbaar zijn met de onafhankelijkheid van de media. Dit is gestoeld op de fundamentele beginselen van onze democratische rechtsstaat, waarin persvrijheid en vrijheid van meningsuiting fundamentele pijlers zijn. Deze rechten zijn vastgelegd in artikel 7 van de Grondwet. Censuur en voorafgaand toezicht op de inhoud van media-uitingen zijn in Nederland daarom niet toegestaan.

Vraag 5 Hoe waarborgt het Commissariaat voor de Media de journalistieke integriteit en onpartijdigheid van door de overheid gefinancierde media in berichtgeving over Israël conform richtlijnen vastgelegd in onder meer de Mediawet en het Mediabesluit? **Antwoord 5** Zie het antwoord op vraag 3.

Vraag 6 Hoe beoordeelt u de rol van sociale media bij de verspreiding van mogelijk bevooroordeelde informatie over Israël in het conflict met zijn vijanden? **Antwoord 6** Ik zie ook dat er op sociale media veel wordt gesproken en veel informatie wordt gedeeld over het conflict in het Midden-Oosten. Het is duidelijk dat dit onderwerp de samenleving bezighoudt. Het is echter niet mijn rol om de mogelijke partijdigheid van berichtgeving te beoordelen.

Vraag 7 Wat doet u en/of de onder uw verantwoordelijkheid vallende instanties om ervoor te zorgen dat inwoners van Nederland beter in staat zijn om bevooroordeelde berichtgeving op media en sociale media over Israël te herkennen en hier kritisch mee om te gaan? **Antwoord 7** Het is belangrijk mensen weerbaar te maken tegen desinformatie door in te zetten op mediawijsheid. Het Ministerie van OCW ondersteunt het Netwerk Mediawijsheid met het doel iedereen mediawijs te laten zijn of te laten worden. Hier zijn veel maatschappelijke partners betrokken. Ook zet het Netwerk in op «samen sociaal online» en daarmee wordt gestreefd naar een veiligere online omgeving. Iedereen moet zich kunnen uiten en niet worden bedolven onder haatdragende reacties. Het online debat moet scherp gevoerd kunnen worden, maar zonder haatdragende of bedreigende reacties. Onder de vlag van het Netwerk Mediawijsheid ondersteun ik het project DichterBijNieuws, dat nieuwswijsheid in het onderwijs en bij bibliotheken bevordert en de dialoog tussen journalisten en burgers stimuleert. In de Mediabegrotingsbrief van november zal ik uw Kamer daar verder over informeren.

863 <https://www.cvdm.nl/wp-content/uploads/2024/02/CvdM-Toezichtaanpak-2024.pdf> ; <https://www.cvdm.nl/wp-content/uploads/2024/07/Handhavingsbeleid-juli-2024.pdf>.

864 Website rijksoverheid, geraadpleegd 7 oktober 2024, «Persvrijheid bewaken», (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/media-en-publieke-omroep/persvrijheid-bewaken>)

Vraag 8 In het artikel «Hezbollah-leider Nasrallah: geliefd én gehaat in eigen land» wordt gebruik gemaakt van kwalificaties als «charismatisch man» en «competent leider», maar niet van «terreurleider» of «terrorist»; bent u bereid het Commissariaat voor de Media te verzoeken de verslaggeving van het NOS Journaal over de dood van Hassan Nasrallah te beoordelen en hierbij na te gaan of deze voldeed aan de hoogste journalistieke eisen van zorgvuldigheid, betrouwbaarheid, ongebondenheid, pluriformiteit en objectiviteit die van dit met belastinggeld gefinancierde nieuwsprogramma mag worden verwacht? **Antwoord 8** Bij klachten over berichtgeving van de publieke omroep kan eenieder zich melden bij de betreffende omroep zelf, bij de Ombudsman voor de publieke omroep of bij het Commissariaat voor de Media. Ik ben niet bereid het commissariaat te vragen een dergelijk onderzoek te doen. Het commissariaat is een onafhankelijk toezichthouder, die zelf gaat over zijn onderzoeken in specifieke gevallen en daar eigen afwegingen in maakt. De onafhankelijkheid van een toezichthouder is van groot belang voor zijn betrouwbaarheid en het draagvlak in een sector; politieke inmenging doet hieraan af.

Vraag 9 Bent u bereid het Commissariaat voor de Media te verzoeken onderzoek te doen naar de objectiviteit van de publieke omroepen en mogelijke schendingen van de Mediawet betreffende de berichtgeving over Israël? **Antwoord 9** Zie het antwoord op vraag 8.

Vraag 10 Bent u bereid onderzoek te (laten) doen naar mogelijke schendingen van de Grondwet in de berichtgeving van publieke omroepen over Israël? **Antwoord 10** De Grondwet garandeert persvrijheid en verbiedt voorafgaand toezicht op radio- en televisie-uitzendingen. Bovendien schrijft de Mediawet voor dat publieke omroepen redactionele autonomie hebben en zelf verantwoordelijk zijn voor vorm en inhoud van de programma's. Het is niet aan mij om te controleren of uitingen van de vrije pers in strijd zijn met de wet.

Vraag 11 Welke stappen zet u, het Commissariaat voor de Media en overige verantwoordelijke organisaties om het vertrouwen van de burger in de publieke omroepen te versterken? **Antwoord 11** Een rechtstaat is gebaat bij een goed functionerende en betrouwbare journalistiek. De journalistieke sector heeft hier zelf invulling aan gegeven door het vormgeven van journalistieke codes en zelfregulerende instanties om die codes te beschermen en na te leven. Het vertrouwen van de Nederlander in de publieke omroep is hoog, zo bleek uit het Digital News Report Nederland 2024 van het commissariaat.⁸⁶⁵ In het recente onderzoek van het commissariaat onder jongeren blijkt ook onder deze groep een groot vertrouwen in de nieuwsvoorziening van de publieke omroep.⁸⁶⁶ Het commissariaat heeft al in december vorig jaar aangegeven een sectorbreed onderzoek te doen naar de manier waarop landelijke publieke omroepen de betrouwbaarheid van hun journalistieke media-aanbod borgen. In dit onderzoek kijkt het commissariaat zowel naar de sector als geheel, als naar specifieke signalen (in het bijzonder naar situaties met een verhoogd risicoprofiel).

865 Commissariaat voor de media, Digital News Report Nederland, pagina 40. Commissariaat Digital News Report-2024.pdf.

866 Commissariaat voor de Media, Jongeren, nieuws en sociale media. Een blik op de toekomst van het nieuws, Onderzoeksrapport «Jongeren, nieuws en sociale media. Een blik op de toekomst van het nieuws» - Commissariaat voor de Media (cvdm.nl).

7. Klacht NOS 30 oktober 2024

Aan de hoofdredactie van de NOS - reacties@nos.nl

Betreft: klacht over de berichtgeving van de NOS m.b.t. UNRWA

Geachte leden van de hoofdredactie,

Hierbij wil ik een klacht indienen over uw berichtgeving over de Israëlische beslissing om UNRWA niet meer vanaf Israëlisch grondgebied te laten opereren. Het gaat om de volgende artikelen op de website NOS.nl:

- *"Hulpverlening aan Gaza dreigt verder in de knel te komen: Israël verbiedt UNRWA"* (28-10-2024) (hierna: artikel 1)
- *"Waarom een hulporganisatie wordt verboden: vijf vragen over UNRWA"* (29-10-2024) (hierna: artikel 2)

Beide artikelen geven onjuiste informatie over de aanleiding voor het Israëlisch besluit en zijn daarmee eenzijdig.

In artikel 1 staat het volgende:

"Volgens Israël waren ten minste twaalf van de 13.000 medewerkers van UNRWA in Gaza betrokken bij de aanslagen van Hamas op 7 oktober 2023. De medewerkers die daarvan werden beschuldigd, zijn door de VN-organisatie ontslagen."

In een onderzoek in opdracht van de VN werd dit voorjaar geconcludeerd dat er geen bewijs was geleverd dat medewerkers van de hulporganisatie banden hadden met leden van Hamas of de Islamitische Jihad. Het rapport stelde wel dat er ruimte was voor verbetering met betrekking tot het waarborgen van de neutraliteit van de medewerkers. Maar de onderzoekers schreven ook dat ze al strenger waren dan vergelijkbare VN-organisaties."

Dit is een onjuiste weergave van de uitkomst van het onderzoek uitgevoerd in opdracht van de VN door een onafhankelijk onderzoeksteam onder leiding van Catherina Colonna.⁸⁶⁷ Het rapport (hier: het Colonna-rapport) dateert van 20 april 2024. Het team van Colonna heeft onderzoek gedaan naar de mechanismen en procedures die UNRWA hanteert om de neutraliteit te waarborgen. Daarbij wordt in de 'terms of reference' specifiek opgemerkt dat specifieke beschuldigingen van schending van het neutraliteitsbeginsel weliswaar in aanmerking kunnen worden genomen, maar dat daar geen onderzoek naar wordt gedaan. Het is dan ook niet een conclusie van het rapport dat er geen bewijs was geleverd van banden met Hamas of Islamitische Jihad. Dat is niet onderzocht en kan dus ook nooit een conclusie zijn. Wat er wel is opgemerkt in de tekst van het rapport

867 https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/2024/04/unrwa_independent_review_on_neutrality.pdf

– maar duidelijk niet als conclusie – is dat Israël op het moment van schrijven van het rapport niet het bewijs had geleverd die de banden van UNRWA medewerkers met Hamas of Islamitische Jihad onderbouwden. Dat is een feitelijke constatering: op dat moment was die informatie er niet.

Ook de beschrijving van de conclusie dat er “ruimte was voor verbetering”, dekt de lading bij lange na niet. Er zijn ernstige gebreken geconstateerd in het systeem van waarborgen. Het rapport spreekt van een toegenomen politisering van de staf. Dit hangt samen met de grote invloed van medewerkersorganisaties (vakbonden) die door de lokale politiek worden gebruikt om invloed uit te oefenen op UNRWA besluitvorming (zie p. 32-33 Colonna rapport). Als het rapport spreekt over de lokale politiek, dan gaat dat uiteraard ook over Hamas. Dit benoemt het rapport ook als een van de meest gevoelige neutraliteitsproblemen. Uit het rapport blijkt ook dat de staf niet door UNRWA wordt gescreend op banden met Hamas/Islamitische Jihad omdat die entiteiten niet op de sanctielijst van de VN veiligheidsraad staan (p. 21 Colonna-rapport). Daar komt bij dat het management (hogere management en lokaal management) de neutraliteitsnorm niet aan de staf overbrengt en ook niet handhaaft (p. 20 Colonna-rapport). De constatering dat UNRWA meer neutraliteitswaarborgen hanteert dan vergelijkbare VN-organisaties, zegt op zichzelf niet veel. UNRWA opereert in een unieke context, met ruim 99% stafleden uit de lokale bevolking die werken in een conflictgebied onder moeilijke omstandigheden, waarbij er sprake is van grote politieke druk. De neutraliteit staat dus ook onder meer druk dan bij veel andere VN-organisaties, waardoor meer nodig is op het gebied van waarborgen. Het Colonna-rapport stelt vast dat de neutraliteit onvoldoende is gewaarborgd en dat dit resulteert in “persisting neutrality-related issues” (p. 5 Colonna-rapport).

Naast de verkeerde beschrijving van het Colonna-rapport, ontbreekt essentiële informatie over het meest recente VN-onderzoek. De VN heeft namelijk onderzoek gedaan naar de specifieke beschuldigingen van Israël dat UNRWA medewerkers hebben deelgenomen aan de aanslagen van 7 oktober 2023. Dat onderzoek is uitgevoerd door de UN Office of Oversight Services (OIOS). Het rapport zelf (hierna: het OIOS-rapport⁸⁶⁸) is vertrouwelijk, maar er is een geanonimiseerde versie verstrekt aan de lidstaten. Op 5 augustus 2024 berichtte de VN het volgende over de uitkomst van het onderzoek:

- OIOS heeft bevindingen over 19 UNRWA-stafleden die betrokken zouden zijn bij de aanslagen;
- in één van die gevallen heeft OIOS geen bewijs gevonden die de beschuldiging onderbouwt;
- in negen gevallen was het bewijs dat werd gevonden te weinig om te onderbouwen dat er sprake was van betrokkenheid bij de aanslagen;
- in negen gevallen was het gevonden bewijs voldoende om een mogelijke betrokkenheid bij de aanslagen te onderbouwen.

De medewerkers tegen wie voldoende bewijs is gevonden, zijn vervolgens door UNRWA ontslagen. Het artikel noemt alleen de (oorspronkelijke) Israëlische beschuldiging dat 12 UNRWA-medewerkers betrokken waren bij de aanslagen, maar laat na te vermelden dat de betrokkenheid ook, voor zover mogelijk, is komen vast te staan in negen gevallen.

.....
868 <https://news.un.org/en/story/2024/08/1152841>

In artikel 2 wordt de volgende vraag beantwoord: Waarom wil Israël UNRWA verbieden? Daarover wordt het volgende gezegd:

“Het Israëlische besluit volgt op beschuldigingen dat sommige UNRWA-medewerkers banden hebben met terroristische groeperingen. Vanwege de beschuldigingen ontsloeg UNRWA meerdere medewerkers.

Een andere reden om UNRWA te weren, is dat de organisatie het vluchtelingenprobleem in stand zou houden. Israël wil dat vluchtelingen integreren in de gastlanden en dat kan nu niet door hun vluchtelingenstatus.”

Hier wordt dus gesteld dat er sprake is van beschuldigingen van banden met terroristische groeperingen, waardoor het lijkt alsof Israël ongefundeerde beschuldigingen heeft geuit. Daar moet dan toch worden vermeld dat is komen vast te staan dat negen UNRWA medewerkers mogelijk betrokken zijn geweest bij de aanslagen van 7 oktober? En ook dat het Colonna rapport vaststelt dat de neutraliteit onvoldoende gewaarborgd is. Zonder die informatie, is het geschetste beeld echt onjuist. Daarbij zijn er ook tal van andere redenen dat Israël UNRWA wantrouwt, waaronder rapporten sociale media uitingen van UNRWA medewerkers, en op UNRWA-scholen gebruikte lesmaterialen. In een dergelijk verdiepend artikel dat is geschreven voor lezers die meer willen weten over het onderwerp, had deze informatie toch niet mogen ontbreken?

Een ander knelpunt in het artikel is het veelvuldig citeren van de Midden-Oosten deskundige Brigitte Herremans, zonder te vermelden dat zij een pro-Palestijnse activist is (zie b.v. haar X-pagina). Zo beschrijft ze zichzelf ook in een radio-interview uit mei 2024. In 2016 is aan haar ook een inreisverbod van 10 jaar voor Israël opgelegd, vanwege haar BDS-gerelateerde activiteiten. Idealiter zou naast een dergelijke pro-Palestijnse mening, ook een andere mening gehoord worden om balans in het artikel te brengen. Als daar niet voor gekozen wordt, zou minimaal aan de lezer context informatie moeten worden gegeven dat het gaat om een deskundige die Palestijns activisme bedrijft. Ik ga ervan uit dat als een Midden-Oosten deskundige van bijvoorbeeld het CIDI zou worden geciteerd, dat erbij zou worden vermeld.

Samenvattend klaag ik over onjuiste en eenzijdige berichtgeving door de NOS. Het is wat mij betreft een ernstige zaak dat de NOS als taakomroep een dergelijk onjuist beeld schetst. Het vertroebelt ook de discussie; er zijn best vragen te stellen over het Israëlisch besluit, over de implicaties en over de afweging die gemaakt is. Maar dan moet het publiek wel beschikken over de feiten. Israël (en overigens ook de internationale gemeenschap) heeft genoeg redenen om zich zorgen te maken over UNRWA, maar was dit ook de juiste beslissing? Die discussie wordt nu niet gevoerd, mede omdat uw omroep de Israëlische zorgen die door onafhankelijke onderzoeken zijn bevestigd, afdoet als een heksenjacht.

Graag verneem ik uw reactie op deze klacht.

Hoogachtend, (naam bekend bij redactie)

Reactie Ombudsman 14 februari 2025

Hilversum, 14 februari 2025

Dank voor uw mail aan de Ombudsman. Uw klacht betreft de berichtgeving over de Israëlische beslissing om UNRWA niet meer vanaf Israëlisch grondgebied te laten opereren. U verwees naar twee artikelen: *'Hulpverlening aan Gaza dreigt verder in de knel te komen: Israël verbiedt UNRWA'* en *'Waarom een hulporganisatie wordt verboden: vijf vragen over UNRWA'*. Beide artikelen geven volgens u onjuiste informatie over de aanleiding voor het Israëlisch besluit en zijn daarmee eenzijdig.

U ontving een reactie van de NOS, maar u vond dat er niet op uw concrete punten werd ingegaan. U heeft de klacht daarom opnieuw voorgelegd aan de Ombudsman. Die heeft nu onderzoek gedaan naar de beide artikelen. Dit onderzoek zal ook ter kennisgeving aan de redactie worden gestuurd.

In het algemeen:

De Ombudsman onderzoekt of er problemen zijn in de journalistieke aanpak. Dit doen wij op grond van de Code Journalistiek Handelen. Dit zijn de afspraken die de omroepen onderling hebben gemaakt. Wat betreft onjuiste informatie staat erin: *"Omroepmedewerkers berichten waarheidsgetrouw, de informatie klopt. De producties zijn controleerbaar en worden gecheckt."*

Onjuiste weergave van uitkomsten onderzoeken in opdracht van VN

In uw klacht citeerde u ten eerste twee paragrafen uit het artikel *'Hulpverlening aan Gaza dreigt verder in de knel te komen: Israël verbiedt UNRWA'*. U schreef dat deze paragrafen onjuist de uitkomsten weergeven van het onderzoek onder leiding van Catherina Colonna naar de neutraliteit van UNRWA, en in hoeverre Hamas erin geïnfiltreerd is. Hier onder staan de paragrafen die u citeerde in uw mail:

"Volgens Israël waren ten minste twaalf van de 13.000 medewerkers van UNRWA in Gaza betrokken bij de aanslagen van Hamas op 7 oktober 2023. De medewerkers die daarvan werden beschuldigd, zijn door de VN-organisatie ontslagen."

In een onderzoek in opdracht van de VN werd dit voorjaar geconcludeerd dat er geen bewijs was geleverd dat medewerkers van de hulporganisatie banden hadden met leden van Hamas of de Islamitische Jihad. Het rapport stelde wel dat er ruimte was voor verbetering met betrekking tot het waarborgen van de neutraliteit van de medewerkers. Maar de onderzoekers schreven ook dat ze al strenger waren dan vergelijkbare VN-organisaties."

De NOS bleek het met u eens te zijn en paste het artikel aan. Het originele artikel is niet meer online terug te vinden. In het aangepaste artikel staat in de noot van de redactie dat op 21 november verduidelijkt is wat de verschillende onderzoeken naar UNRWA inhielden en wat de reikwijdtes ervan waren. *"Zo is verduidelijkt dat het onderzoek van Colonna niet specifiek keek naar beschuldigde individuen."* De paragrafen die u citeerde lijken te zijn veranderd in:

"Volgens Israël waren ten minste twaalf van de 13.000 medewerkers van UNRWA in Gaza

betrokken bij de aanslagen van Hamas op 7 oktober 2023. In augustus kwam uit VN-onderzoek naar negentien medewerkers van UNRWA naar voren⁸⁶⁹ dat negen van hen mogelijk betrokken waren bij '7 oktober'. Zij zijn door de VN-organisatie ontslagen.

In een ander onderzoek in opdracht van de VN,⁸⁷⁰ onder leiding van de Franse oud-minister Catherine Colonna, werd dit voorjaar geconcludeerd dat er geen bewijs was geleverd dat UNRWA banden heeft met Hamas of de Islamitische Jihad. Dat onderzoek richtte zich meer in algemene zin op de neutraliteit van UNRWA, en in hoeverre Hamas erin geïnfilteerd is. Het richtte zich niet specifiek op individuen. Het rapport stelde ook dat er ruimte was voor verbetering met betrekking tot het waarborgen van de neutraliteit van de medewerkers. Maar de onderzoekers schreven ook dat ze al strenger waren dan vergelijkbare VN-organisaties."

Dit is volgens de regel in de journalistieke code aangepast: 'Fouten en onzorgvuldigheden worden erkend, hersteld en besproken.' Als Ombudsman zijn wij blij met de correctie op dezelfde pagina als het artikel en de noot van de redactie. Want wie stilletjes denkt te corrigeren, onderschat zijn publiek.

Maar hoe sneller de correctie, hoe beter. De publicatie was op 28 oktober en de aanpassing op 21 november. De correctie duurde dus ruim drie weken. Omdat het nieuws zich zo snel opstapelt, zullen weinig mensen nog een artikel van drie weken geleden opzoeken. Het zou beter zijn geweest als de redactie het artikel sneller had gecorrigeerd.

Schijn van ongefundeerde beschuldigingen?

Ook heeft u klachten over het artikel 'Waarom een hulporganisatie wordt verboden: vijf vragen over UNRWA'. U geeft aan dat in de volgende zinnen uit het artikel wordt gesteld dat er sprake is van beschuldigingen van banden met terroristische groeperingen, waardoor het volgens u lijkt alsof Israël ongefundeerde beschuldigingen heeft geuit:

"Het Israëlische besluit volgt op beschuldigingen dat sommige UNRWA-medewerkers banden hebben met terroristische groeperingen. Vanwege de beschuldigingen ontsloeg UNRWA meerdere medewerkers.

Een andere reden om UNRWA te weren, is dat de organisatie het vluchtelingenprobleem in stand zou houden. Israël wil dat vluchtelingen integreren in de gastlanden en dat kan nu niet door hun vluchtelingenstatus."

Wij kunnen niet meegaan in uw redenering. Als je heel precies de bovenstaande zinnen leest, dan staat er niet dat Israël beschuldigt, maar dat Israël een besluit neemt na beschuldigingen. Van wie de beschuldigingen afkomstig zijn staat er niet letterlijk bij. En of de beschuldigingen gefundeerd of ongefundeerd zijn, staat er ook niet bij en is er ook niet in te lezen. Er is enkel te lezen dat Israël en UNRWA reageren na beschuldigingen.

869 <https://nos.nl/collectie/13959/liveblog/2531878>

870 <https://nos.nl/collectie/13959/artikel/2517782>

U wilt dat de resultaten van de onderzoeken naar UNRWA worden toegevoegd aan dit artikel als bewijs voor de beschuldigingen. Maar een nieuwsbericht is geen encyclopedie en hoeft niet alle beschikbare informatie te bevatten. Het bepalen welke informatie opgenomen wordt in een artikel, behoort tot de autonomie die een redactie volgens de (Media- en grond-)wet heeft. Journalisten selecteren welke informatie voor een bepaald artikel relevant is. Daarnaast staat de informatie die u verlangt in dit artikel in het andere artikel waar u over klaagde. En naar dat artikel wordt ook onder aan deze pagina gelinkt.

Achtergrondinformatie over deskundige

Een ander knelpunt vond u dat Midden-Oosten deskundige Brigitte Herremans veelvuldig werd geciteerd *“zonder te vermelden dat zij een pro-Palestijnse activist is”*. In het artikel werd enkel aangegeven dat zij als Midden Oosten-deskundige is verbonden aan de Universiteit Gent⁸⁷¹ en de Universiteit van Antwerpen.⁸⁷²

Over hoeveel achtergrondinformatie je moet geven rondom deskundigen zijn geen regels. Nieuwsprogramma's verschillen in hoeveel informatie ze geven. Bij Buitenhof geeft de redactie bijvoorbeeld vrij uitgebreid informatie over hun gasten. Ze laten in beeld een kader zien met daarin de huidige functie, loopbaan en nevenfuncties. En op de website van het programma staat die informatie ook vermeld. De redactie van de NOS koos er bij deze deskundige voor om in het artikel enkel de instellingen te vermelden waaraan zij verbonden is.

Ondanks dat een redactie zelf kan kiezen welke experts ze uitnodigt en hoe deze aangekondigd worden, is de vraag of zonder extra duiding over deze deskundige het publiek op het verkeerde been wordt gezet door de informatie in het artikel. Herremans geeft in het artikel duiding rondom UNRWA. Zo schetst ze de ontstaansgeschiedenis van deze organisatie en de langetermijngevolgen van het verbod erop. Daarnaast laat ze zich kritisch uit over Israël en de internationale gemeenschap. Ze zegt bijvoorbeeld dat de internationale gemeenschap en Israël gefaald hebben in het vinden van een diplomatieke oplossing voor de vluchtelingen. *“Israël bombardeert Gaza tot de verdoemenis, met steun van de VS”*, is ook een uitspraak van Herremans in het artikel. *“Het is duidelijk dat Israël geen oog heeft voor het internationale recht.”* Ten slotte legt ze uit dat Israël zijn verantwoordelijkheid voor het Palestijnse vluchtelingenprobleem nooit heeft genomen.

Als Midden Oosten-deskundige aan twee universiteiten heeft Herremans onderzoek gedaan naar het conflict tussen Israël en Palestina. In het algemeen zullen wetenschappers hun antwoorden baseren op onderzoek.

Maar Herremans legt in een eerder radio interview⁸⁷³ uit dat zij deed aan “Palestijns activisme”. Dat concentreerde zich volgens haar vooral op mensenrechten. Ze kreeg wel een inreisverbod van Israël dat 10 jaar duurt.⁸⁷⁴

871 <https://research.ugent.be/web/person/brigitte-herremans-0/nl>

872 https://www.uantwerpen.be/nl/personeel/brigitte-herremans_18118/

873 <https://www.vrt.be/vrtmax/luister/radio/d/de-jaren%7E31-203/de-jaren-met-brigitte-herremans%7E31-23947-0/>

874 <https://www.mo.be/interview/brigitte-herremans-over-de-radicaliserende-staat-isra-l>

Dit betekent niet dat Herremans haar uitslatingen in het artikel niet baseert op expertise en onderzoek, maar er is wel degelijk meer over haar te melden dan wat de NOS hier doet. Ze is geen doorsnee wetenschapper met enkel expertise van Israël en Palestina vanuit onderzoek. Niet alles wat iemand in het verleden heeft gedaan hoeft vermeld te worden, maar wel als het raakt aan het thema waar de persoon over aan het woord komt. In het artikel heeft Herremans kritiek op Israël. Het is belangrijk voor het publiek om te weten dat Herremans naast haar rol als wetenschapper in het verleden ook een andere pet op heeft gehad over dit onderwerp. Alleen dan kan het publiek een goede inschatting maken van haar betrouwbaarheid als bron.

Conclusie

De redactie lijkt het met u eens te zijn dat de inhoud van de verschillende onderzoeken naar UNRWA anders geformuleerd had moeten worden in het artikel *'Hulpverlening aan Gaza dreigt verder in de knel te komen: Israël verbiedt UNRWA'*. Een aanpassing van het artikel en een noot van de redactie volgde. Vanwege de actualiteit van het nieuws is het wel aan te raden om waar mogelijk eerder aan te passen dan drie weken na publicatie.

Door bewoordingen in het tweede artikel over waarom de hulporganisatie door Israël verboden wordt, zou het volgens u lijken alsof Israël ongefundeerde beschuldigingen heeft geuit over UNRWA. Hier is echter geen onderbouwing voor te vinden, omdat er enkel in te lezen is dat Israël het besluit tot verbieden van UNRWA neemt *na beschuldigingen*. Of de beschuldigingen gefundeerd of ongefundeerd zijn, is niet in het artikel te lezen.

Over achtergrondinformatie rondom deskundigen; daar zijn geen regels voor. Maar het is de vraag of zonder extra duiding over een deskundige het publiek op het verkeerde been wordt gezet. Het was in dit geval goed om te melden dat er door Israël vraagtekens zijn gezet bij haar werk. Die vraagtekens waren zelfs zo groot dat ze een inreisverbod heeft gekregen. Of dit terecht is of niet doet eigenlijk hier niet ter zake. Het is op zijn minst vermeldenswaardig. Met vriendelijke groet,

Annelies Romers - Onderzoeker bij Ombudsman voor de publieke omroepen

Artikel Ombudsman 3 maart 2025

In dit artikel⁸⁷⁵ refereerde de NPO Ombudsman duidelijk aan voorgaande klacht.

Over praatgasten en experts

3 maart 2025

Wat maakt iemand geschikt om als expert op te treden in een radio- of televisieprogramma? Het is een vraag die we regelmatig krijgen bij de Ombudsman als het gaat om mensen die aanschuiven in programma's als Bar Laet, Buitenhof of Nieuwsuur, of over wie er aan het woord komt in een artikel. Meestal wordt die vraag net iets anders geformuleerd in onze mailbox en wordt ons vooral verteld waarom een gast beslist níet in die programma's had moeten zitten.

.....
⁸⁷⁵ <https://omroepombudsman.nl/uitspraken-en-columns/over-praatgasten-en-experts>

Volgens deze mailers moet de Ombudsman ingrijpen en de redactie op de vingers tikken voor het uitnodigingsbeleid.

Om maar met de deur in huis te vallen: dat kan (en wil) de Ombudsman niet doen. Wie in een journalistiek programma wordt uitgenodigd of aan het woord komt in een artikel en waar met deze persoon over gesproken wordt, is onderdeel van de persvrijheid zoals die opgenomen is in de grondwet en in de Mediawet.⁸⁷⁶ Meer specifiek: dat is onderdeel van de redactionele autonomie. Dit betekent dat niemand van buiten mag bepalen wie de redactie aan het woord laat. Niet de Ombudsman, niet de minister en niet een rijke geldschietster.

Een contextloze gast

Maar dat iedereen uitgenodigd mag worden, betekent natuurlijk niet dat zo'n uitnodiging altijd een goed idee is. Soms zorgt het voor verwarring bij het publiek waarom een bepaalde persoon aan het woord komt over een bepaald onderwerp. Of wat de waarde is van wat deze persoon erover zegt. Die verwarring leeft soms ook bij collega-programmamakers.

Zo bespreken Marije de Roode en Tim Hofman in hun podcast Radio Boos⁸⁷⁷ het optreden van Jort Kelder in een uitzending van Eva.⁸⁷⁸ Het draait bij De Roode en Hofman vooral om de vraag waarom Kelder daar zit. Volgens hen was dat voor de kijker onduidelijk: *“Waarom zit Jort Kelder daar nou? We kunnen het niet aflezen aan zijn titelbalk, want er staat in de titelbalk alleen Jort Kelder, dus daar weten we het niet uit.”* Volgens Radio Boos blijft door het ontbreken van een uitleg over waarom Kelder er zat, ook onduidelijk wat de waarde is van wat hij in het programma zei: *“Ze presenteren hem ook niet als deskundige, maar ook niet als géén deskundige. Dus het blijft onduidelijk. (...) wat hij zegt, is dat een mening? Opinie? Is dat een feit? Is dat onderzocht? Is het wetenschappelijk onderzocht? Niemand weet dat.”*

Ook De Roode en Hofman geven aan dat het uitnodigen van Kelder op zich geen probleem is, maar dat het probleem vooral zit in het inkaderen van hem als gast. Door dat niet te doen zou onduidelijkheid kunnen ontstaan bij het publiek en dat is niet wat je wil. Maar hoe moet het dan wel? In de Code Journalistiek Handelen, de leidraad voor de journalistieke redacties van de landelijke publieke omroepen, staat hier niets concreets over.

Wat er wel staat, is dat een redactie producties maakt die “controleerbaar” zijn en dat omroep-medewerkers “transparant” zijn over hun journalistiek handelen. Daarnaast staat er dat elke vorm van belangenverstrengeling moet worden vermeden. Dit pleit ervoor om zo duidelijk mogelijk te zijn over waarom iemand als gast optreedt in een journalistiek programma of artikel. Als er mogelijk sprake is van belangenverstrengeling of strijd uit het verleden rond hetzelfde onderwerp, zou het goed zijn om ook dat te vermelden.

Dat dit laatste niet altijd gebeurt, blijkt uit een mail die de Ombudsman onlangs kreeg over

876 <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0025028&hoofdstuk=2&titeldeel=2.5&afdeling=2.5.1&artikel=2.88&z=2024-01-01&q=2024-01-01>

877 <https://np0.nl/luister/podcasts/472-radio-boos/120323>

878 https://np0.nl/start/serie/eva/seizoen-1/eva_91/afspelen

iemand die aan het woord kwam in een artikel⁸⁷⁹ van de NOS. Deze persoon was vanwege haar wetenschappelijke expertise bevraagd over het conflict in Gaza. Wat niet was meegenomen in de omschrijving was het feit dat ze door Israël vanwege haar werk en standpunten geweerd wordt uit het land. Dit betekent natuurlijk niet dat wat ze over het onderwerp te zeggen had vanuit haar expertise minder waard is. Wel betekent het dat er een bepaalde context is, die voor een goed begrip vermeld had kunnen worden.

Zoals gezegd zijn er geen regels over wat er wel en niet vermeld moet worden over de status of context van een spreker. De NOS heeft in die zin geen fout gemaakt, maar heeft het publiek mogelijk wel tekortgedaan. De ontbrekende context bij de deskundige zorgde voor wantrouwen bij een deel van het publiek omdat ze vermoedden dat de omroep iets achter hield.

Nieuwe regels

Moeten er dan toch afspraken worden gemaakt over wat er gemeld moet worden over gasten, experts en geïnterviewden? Nu blijkt er een enorm verschil te zijn tussen wat de ene journalistieke redactie deelt en wat de andere erover zegt. In het buitenland bestaan er wel regels over het verstrekken van dit soort informatie. Zo staat in de richtlijnen⁸⁸⁰ van de Vlaamse VRT *“Praatgasten, experts, analisten krijgen in uitzendingen en online een correcte introductie. Geef aan waarom je deze persoon in kwestie aan het woord laat en schets zijn of haar achtergrond.”*

En ook bij de Britse BBC, die sowieso over vrij uitgebreide redactionele richtlijnen⁸⁸¹ beschikt, staan regels over wie de redactie aan het woord laat komen. Vertaald staat er in de richtlijnen: *“We moeten niet automatisch aannemen dat gasten of experts van andere organisaties (zoals academici, journalisten, onderzoekers en vertegenwoordigers van goede doelen en denktanks) onpartijdig zijn. Relevante informatie over hun banden, financiering en specifieke standpunten moet, indien van waarde voor de context, beschikbaar worden gesteld aan het publiek.”*

Beide buitenlandse richtlijnen geven dus aan dat het belangrijk is om alle noodzakelijke context rondom iemand die aan het woord komt, te delen. Dat betekent natuurlijk niet dat alles wat iemand in het verleden gedaan heeft, vermeld hoeft te worden, maar wel als het raakt aan het thema waar de persoon over aan het woord komt. Het zou goed zijn als er ook in de Code Journalistiek Handelen afspraken over zouden komen te staan.

8. Klacht Bar Laat 30 oktober 2024

Mevrouw Margo Smit - Ombudsman voor de Publieke Omroepen

Betreft: klacht over programma Bar Laat op 15 oktober

⁸⁷⁹ <https://nos.nl/collectie/13959/artikel/2542522-waarom-een-hulporganisatie-wordt-verboden-vijf-vragen-over-unrwa>

⁸⁸⁰ <https://www.vrt.be/nl/assets/files/2024-08/Gedragcode-VRT-nieuws-online.pdf>

⁸⁸¹ <https://www.bbc.com/editorialguidelines/guidelines/impartiality/guidelines#contributorsx27affiliations>

Geachte mevrouw Smit,

Op 15 oktober 2024 was er een BNNVARA-programma van de talkshow Bar Laat, gepresenteerd door Sophie Hilbrand. In dat programma waren met name Ramsey Nasr en Raoul Heertje langdurig aan het woord over het Midden-Oostenconflict, waarbij vooral de rol van Israël in de Gaza-oorlog uitgebreid werd besproken. Wat beide heren te berde brachten was op onderdelen misleidend, eenzijdig, onvolledig of onwaar. De presentator Sophie Hilbrand vroeg in de onderhavige gevallen niet om onderbouwing van de gedane beweringen, en vroeg evenmin of de beweringen gebaseerd waren op feiten of een mening weerspiegelden. Zij handelde daarmee in strijd met journalistieke code. Ik baseer me hierbij op wat u schreef in het "Onderzoek naar schending van de Journalistieke Code in publicaties van omroep ON" van 7 juni 2024.⁸⁸²

"Een journalistiek programma – ook als dat als opiniërend programma wordt beschouwd – is meer dan een verzameling meningen van derden: er wordt minimaal doorgevraagd en getoetst op feitelijkheid en onderbouwing. Journalistieke programma's bij de publieke omroepen zijn geen open podium en de presentator is geen doorgeefluik." blz. 19

Hieronder zal ik mijn klacht nader toelichten. Ik baseer me daarbij vooral op de uitspraken van Ramsey Nasr, waarbij ik uitga van de weergave van het programma op YouTube.⁸⁸³

In de uitzending zet Nasr Israël in de Gaza-oorlog als de grote schurk neer. Hoe weet hij dat? Dat blijkt vanaf ongeveer 7:00 minuten in de video. Hij maakt dan melding van een onafhankelijk rapport van de VN, waarin gemeld wordt dat er sprake is van uitroeiing, van vernietiging van Palestijnse kinderen en in potentie vernietiging van het Palestijnse volk. Hij bedoelde waarschijnlijk een rapport van de mensenrechtenraad van de VN.⁸⁸⁴ Daarin is inderdaad sprake van oorlogsmisdaden door Israël.

Je kunt echter grote vraagtekens zetten bij de uitlatingen van deze raad. Israël wordt vrijwel continu door deze raad van mensenrechtenschendingen beschuldigd. Andere landen waar de mensenrechtensituatie veel erger is, worden ontzien. Hoe dan ook Israël is door de mensenrechtenraad van de VN vaker veroordeeld dan alle andere landen in de wereld bij elkaar. Als je dit weet en ik neem aan dat Ramsey Nasr dit weet, hoe kun je deze "onafhankelijke" raad dan serieus nemen? Er is echter nog iets anders aan de hand. De mensenrechtenraad beschuldigde in dat rapport ook Hamas van oorlogsmisdaden, namelijk met betrekking tot de gijzelaars die door Hamas op 7 oktober 2023 werden genomen. Ik citeer:

"Hamas and other Palestinian armed groups forced hostages to participate in videos with the intent of inflicting psychological torture on the families of hostages, to achieve political aims. Several hostages were killed in captivity. Hamas and other Palestinian armed groups committed the

882 https://media.prod.cc.bijnpn.nl/DEFINITIEF_Journalistiek_ombudsman_07_06_2022_Onderzoek_Ongehoord_Nederland_e8e5d341ac.pdf

883 https://www.youtube.com/watch?v=3oqu5WqmS5Y&ab_channel=BarLaat

884 <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/10/un-commission-finds-war-crimes-and-crimes-against-humanity-israeli-attacks>

war crimes of torture, inhuman or cruel treatment, and the crimes against humanity of enforced disappearance and other inhumane acts causing great suffering or serious injury."

Gezien de vooringenomenheid die de mensenrechtenraad meestal heeft tegenover Israël, is deze veroordeling van Hamas uitzonderlijk sterk. Nasr echter vermeldt die veroordeling niet in zijn optreden bij Bar Laat. Sophie Hilbrand vraagt er ook niet naar of misschien ook Hamas veroordeeld is, hoewel dat wel voor de hand zou hebben gelegen. Het leek er sterk op dat zij vooral mee wilde gaan in het betoog van Nasr en daar geen kanttekeningen bij wilde plaatsen.

Dan volgt in de video even later een gesprek dat Raoul Heertje in 2020 had met Avi Dichter, politicus van de rechtse politieke partij Likoed. Dichter sprak over wat er met de Arabische bevolking in Asjkelon was gebeurd ten tijde van de stichting van Israël in 1948. Als reactie zegt Nasr dan (vanaf 11:20 in de video) dat het heel tekenend was dat deze Israëlische politicus het over Arabieren en niet over Palestijnen heeft. Het bestaan van het Palestijnse volk wordt ontkend, zegt hij en hij noemt voor Nederland nog even dat PVV-politici dat ook ontkennen. Alsof dat voldoende bewijs is dat zo'n ontkenning niet deugt.

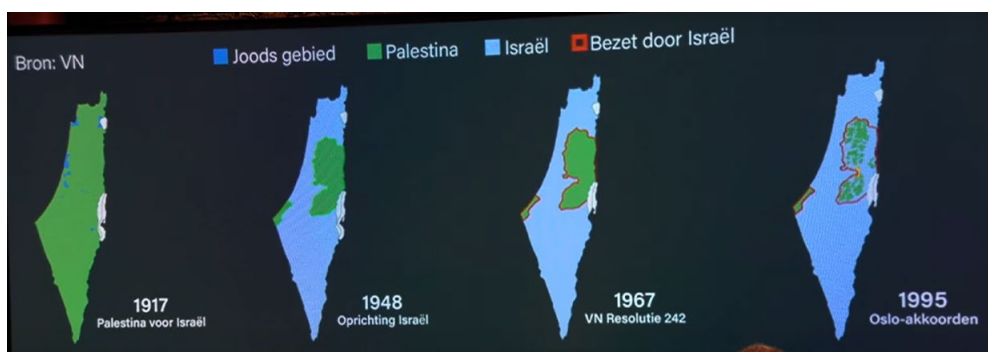
Asjkelon, zo zegt Nasr letterlijk, was een Palestijnse stad. Dit is misleidend. Voor de stichting van Israël was het gebied het mandaatgebied Palestina dat na WOI in handen was van de Britten. Daarvoor was het gebied meer dan 400 jaar in handen van het Turkse/Ottomaanse rijk. Als er voor 1948 dan al Palestijnen waren, dan waren het Arabieren én Joden én Christenen. Het 'Palestijnse volk', beperkt tot het Arabische deel van de bevolking, is een uitvinding van de internationale gemeenschap. Nasr ontkent dat kennelijk, want hij suggereert dat er, in weerwil van de historische feiten, wel een onafhankelijke Palestijnse staat heeft bestaan.

Letterlijk zegt hij dat Israël in 1948 gebouwd is op de resten van een florerende Palestijnse samenleving. Opvallend is dat hij hier juist niet de VN-resolutie uit 1948 noemde die de verdeling van het mandaatgebied in een Arabisch en een Joods deel vastlegde. Ik citeer het volgende van een website⁸⁸⁵ over die verdeling: *"On November 29, 1947 the United Nations adopted Resolution 181 (also known as the Partition Resolution) that would divide Great Britain's former Palestinian mandate into Jewish and Arab states in May 1948 when the British mandate was scheduled to end."*

Zoals bekend accepteerden de Arabische staten deze VN-resolutie niet en vielen het mandaatgebied binnen. De oorlog die volgde werd – min of meer – door Israël gewonnen. Nasr echter suggereerde dat Israël geheel gebouwd was op ingepikt land. Die misleiding gaat verder als hij (na minuut 14:30 van de video) gaat spreken over de verovering van de Westoever en Gaza door Israël tijdens de zesdaagse oorlog van 1967. Zijn betoog wordt begeleid door het volgende misleidende plaatje op de achtergrond:

.....

885 <https://history.state.gov/milestones/1945-1952/creation-israel>

In dat plaatje zit namelijk de suggestie dat Israël in de plaats kwam van een Palestijnse staat, want voor de groene gebieden staat Palestina, zoals boven de kaartjes staat vermeld. Die Palestijnse staat was er echter niet zoals ik zojuist opschreef. Nasr komt op dit plaatje rond 20:30 terug met de mededeling dat Israël gebouwd is in land dat eens Palestijns gebied was. Dat is dus op zijn best een suggestieve uitspraak, maar als Nasr bedoelde dat het groene vlak op de kaart een Palestijns staat representeerde is dat hoe dan ook onwaar. In 1917 was het gebied onderdeel van het Ottomaanse rijk, in 1948 was de Westoever in handen van Jordanië en Gaza in handen van Egypte.

Op het plaatje zien we ook bij het jaar 1967 de VN-resolutie 242⁸⁸⁶ staan. Nasr zegt dat die resolutie Israël opdraagt de bezette gebieden te ontruimen. Dat klopt, zoals de lezer bij Wikipedia⁸⁸⁷ kan nalezen. Er was echter nog een tweede conditie, namelijk dat de soevereiniteit van de staten in het gebied erkend moet worden en er sprake is van een blijvende vrede. Aan die laatste conditie is echter nooit volledig voldaan. Palestijnse strijdgroepen, zoals eerst de PLO en later Hamas, ontkenden het bestaan van Israël. Zoals bekend claimt Hamas recht op het land van Israël, een land dat Arabieren in geen eeuwen staatkundig in hun bezit hebben gehad. Die claim van Hamas betekent dat er geen blijvende vrede is en de tweede voorwaarde van resolutie 242 daarom nog steeds niet opgaat. Maar volgens Nasr is de claim van Hamas op heel Israël (*From the river to the sea*) veroorzaakt door het feit dat ze nog niet eens 22 procent van het gebied kregen toegekend. Uit het Handvest van Hamas⁸⁸⁸ uit 1988⁸⁸⁹ blijkt echter iets heel anders, namelijk dat alle akkoorden tussen Israël en de PLO over de verdeling van land niet worden erkend. Hamas wilde een islamitische staat in plaats van Israël. Hamas erkent nog steeds het bestaan van Israël niet, zoals uit dit document⁸⁹⁰ blijkt, afkomstig van het onderzoeksbureau van het Congres van de VS.

Het blijkt ook uit het herschreven Handvest van Hamas uit 2017,⁸⁹¹ waarin staat geschreven: *"The establishment of "Israel" is entirely illegal and contravenes the inalienable rights of the Palestinian people and goes against their will and the will of the Ummah."* En: *"There shall be no*

886 [https://docs.un.org/en/S/RES/242\(1967\)](https://docs.un.org/en/S/RES/242(1967))

887 https://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_Security_Council_Resolution_242

888 <https://www.dni.gov/nctc/groups/hamas.html>

889 https://avalon.law.yale.edu/20th_century/hamas.asp

890 <https://www.congress.gov/crs-product/IF12549>

891 <https://palestina-komitee.nl/wp-content/uploads/2017/11/HAMAS-A-Document-of-General-Principles-and-Policies-May-1-2017.pdf>

recognition of the legitimacy of the Zionist entity." Met de Zionistische entiteit wordt Israël bedoeld.⁸⁹²

Ergens rond minuut 16:00 gaat het gesprek van Gaza naar de Westoever. Rond 18:30 claimt Nasr dat geweld van Israël op de Westoever sowieso niet gerechtvaardigd is, omdat Hamas daar niet aanwezig is. Dat statement wordt echter ontkracht door dit document,⁸⁹³ afkomstig van *The Media Line*.

Kortom de omroep BNNVARA heeft in het programma Bar Laat iemand aan het woord gelaten die een loopje neemt met de historische werkelijkheid, iemand die suggereert dat Israël gevestigd is op land van een Palestijnse staat. Die Palestijnse staat was er niet. Wat er wel was, was dat sinds de Britten de baas waren in Palestina, het Joodse aandeel in de bevolking steeds groter werd. De Arabieren wilden de Joden geen eigen staat geven, zelfs niet als die staat zo klein was als de Joodse staat in het voorstel van de commissie Peel in 1937. Ook de VN-resolutie van 1947 die Israël een eigen staat toekende, werd door de Arabieren niet geaccepteerd. Volgens Nasr zouden de Palestijnen nu echter met 22 procent genoeg nemen. Dat is in het licht van de standpunten van Hamas een hypothese die op geen enkele manier gesteund kan worden. De presentator van dit programma, Sophie Hilbrand, heeft in dit programma gefunctioneerd als een doorgeefluik zonder enige kritische reflectie op wat Nasr beweerde. Het lijkt mij voldoende reden om daarover bij u als ombudsman voor de publieke omroepen een klacht in te dienen.

Harrie Verbon

Reactie Ombudsman 1 maart 2025

De NPO Ombudsman plaatste een artikel⁸⁹⁴ waarin ze meerdere klachten over de uitzending van Bar Laat behandelde.

Feiten en meningen aan één tafel

TV, BNNVARA, Bar Laat - 1 maart 2025

Ze zijn er voor 'het gesprek van de dag': de talkshows, waarin nogal uiteenlopende gasten aan een tafel het nieuws bespreken. Voor de kijker kunnen ze een lastige journalistieke noot zijn om te kraken. Want hoe onderscheid je feiten van meningen als ze elkaar soms binnen één zin afwisselen?

In het kort:

- Een journalistieke redactie mag zelf kiezen met wie waarover gesproken wordt. Een omroep met leden mag binnen het omroepbestel opvattingen uitdragen, ook in journalistieke producties.
- Een live gesprek kan een gecompliceerde mix van feiten en meningen zijn, in een

892 Deze schuin gedrukte tekst is na het indienen van de klacht bij Bar Laat toegevoegd. Deze extra tekst was echter voor de redactie van Bar Laat niet onmisbaar bij het beoordelen van de klacht van ondergetekende.

893 <https://themedialine.org/top-stories/hamas-still-operates-in-the-west-bank-what-is-israel-doing-about-it/>

894 <https://omroepombudsman.nl/uitspraken-en-columns/feiten-en-meningen-aan-een-tafel>

journalistieke talkshow geldt dat nog eens extra. Aangeven in welke hoedanigheid een gast er zit, helpt de kijker met duiden wat de status van de gedeelde informatie is.

- Wanneer gasten live beweringen doen die niet à la minute bevestigd, onderbouwd of gecheckt kunnen worden, kan je die onmogelijkheid het best expliciet melden.

In het programma Bar Laat (BNNVARA) van 15 oktober 2024 sprak de presentator met twee gasten over "de oorlog in Gaza en Libanon". Beide gasten deden, elk met de eigen kijk op de zaak en vanuit hun persoonlijke betrokkenheid, een dringende oproep de oorlog te stoppen.

Kijkers stuurden de Ombudsman klachten over het delen van onjuiste of onvolledige informatie en op diverse momenten in het gesprek zou de presentator te weinig doorgevraagd hebben. Het programma schreef de klachten mee te nemen in de dagelijkse evaluatie, zoals men dat met opmerkingen van kijkers doet. Maar dat vonden de kijkers dan weer een onvoldoende inhoudelijke reactie. En dus kwam bij de Ombudsman het verzoek om onderzoek te doen naar dit gesprek. Hier zouden afspraken uit de Code Journalistiek Handelen zijn geschonden.

Redactionele autonomie en pluriformiteit

Om te beginnen informeerden we de mensen die klaagden dat een journalistieke redactie de vrijheid heeft om zelf te bepalen waarover men bericht. En ook met welke invalshoek, gasten of vragen men dat doet. Die redactionele autonomie is vastgelegd in de Mediawet, in artikel 7 van de Grondwet en in diverse rechterlijke uitspraken. We zijn daar zuinig op in Nederland, dus niemand van buiten bepaalt vooraf welke keuzes een redactie moet maken.

Verder mogen publieke omroepen met leden in hun journalistieke producties opvattingen uitdragen. Sterker: volgens de Mediawet moet een omroep met leden (zoals BNNVARA) een maatschappelijke stroming vertegenwoordigen. Dat mag zich uiten in stellingnames, ook in journalistieke producties. Deze hoeven dus niet 'neutraal' te zijn, zoals door het publiek wel eens wordt verondersteld. Journalistieke producties moeten wel waarheidsgetrouw en controleerbaar zijn.

Onjuist en eenzijdig, en ook nog met opzet?

Kijkers klaagden dat bronnen waar de gasten in Bar Laat naar verwezen niet voldoende onpartijdig zouden zijn. Dan ging het bijvoorbeeld om de mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties die Israël "disproportioneel vaak" veroordeeld zou hebben. De UN Human Rights Council bestaat, zoals zovele VN-raden, uit staten die gekozen worden (in dit geval 47 van de 192 lidstaten) en rouleren, en is opgericht via een VN-assembly-resolutie en het VN charter. Onderzoeken en uitspraken worden onderbouwd met internationaal recht.

Iemand mag uiteraard die VN-raad niet onpartijdig vinden. Maar zowel de raad als diens procedures en rapportages worden breed als beargumenteerd en gezaghebbend geaccepteerd. Je kunt dan als presentator in een gesprek uiteraard melden dat de raad volgens sommigen niet onomstreden is. Maar dat is geen verplichting als het gesprek daar niet specifiek over gaat. Wat in dit geval zo was. "Disproportioneel vaak" was daarnaast een waardeoordeel dat voor rekening van de kijker moest blijven.

Vaak bevatten door kijkers bij ons aangedragen bronnen (zoals buitenlandse krantenartikelen of heel specialistische wetenschappelijke stukken) absoluut interessante informatie en context die een gesprek zouden kunnen verdiepen. Maar was er gezien de insteek van dit gesprek niet de noodzaak deze punten nu mee te nemen. Dat vinden kijkers wel eens lastig te accepteren, een gesprek zou zonder die bronnen eenzijdig zijn. Maar je mag in een gesprek keuzes maken, en een uitzending is geen encyclopedie.

Een kijker had, schreef hij “redenen om aan te nemen” dat een van de gasten “met opzet onvolledige informatie gaf”. Maar eerlijk gezegd kon hij dat niet onderbouwen, schreef hij ons. In een claim van “opzet” zit de beschuldiging van welbewust misleidend handelen. Dat is nogal wat en zo iets moet echt wel aannemelijk gemaakt worden. Zo’n onderbouwing kan geen individuele interpretatie zijn of zo’n nogal vage aanduiding als een “redenen om aan te nemen”.

De Ombudsman is er niet om over interpretaties en suggesties de degens te kruisen. De Ombudsman dient het journalistiek handelen te analyseren. Dat brengt ons bij hoe er journalistiek met de opmerkingen van de gasten omgegaan werd.

Het live gesprek

Een belangrijke afspraak in de Code Journalistiek Handelen is dat in journalistieke producties een onderscheid wordt gemaakt tussen feiten, beweringen en meningen. Een mening kan iedereen hebben, iedereen mag iets vinden. Het geven van meningen staat sprekers in programma’s vrij.

Iedereen kan ook van alles beweren, maar daarbij wordt wel kennis van zaken gevraagd. Een bewering moet je met onderbouwing staven. Verschillen tussen beide zijn vaak in de formulering te herkennen: “Ik vind” is zo’n duidelijke vlag om te herkennen dat er een mening volgt, “het is” kondigt vaak een bewering aan.

De code stelt verder: “Omroepmedewerkers berichten waarheidsgetrouw, de informatie klopt. De producties zijn controleerbaar en worden gecheckt.” Om te zorgen dat de scheiding feiten/beweringen/meningen gemaakt kan blijven worden, zullen presentatoren en interviewers in journalistieke programma’s hun gasten vragen naar de onderbouwing van beweringen en feitelijke claims. Zo blijft de journalist er uiteindelijk verantwoordelijk voor dat het eindproduct de werkelijkheid geen geweld aan doet. De vrijheid om een mening te uiten blijft zo intact, de verantwoordelijkheid voor de controle en check van feiten en beweringen ligt bij de journalist.

In een live gesprek zit dan altijd een zeker risico. Wat nu als iemand iets beweert wat je niet direct weet of ter plekke kunt checken? Bij de uitzending van Bar Laet werd door kijkers gewezen op diverse uitspraken die door gasten als feitelijk gebracht werden, maar waarvan de presentator de correcte informatie “blijkbaar niet paraat” had omdat die de spreker niet direct bevroeg of corrigeerde.

Het is nooit – maar zeker niet bij bijzonder complexe of al lang lopende nieuwsontwikkelingen – menselijkerwijs te eisen dat interviewers altijd alles paraat hebben. Wel moet een redactie er

voor zorgen dat een presentator zoveel mogelijk essentiële kennis over een gespreksonderwerp paraat heeft. Dus doen redacties research en voeren ze voorgesprekken met gasten, zodat een presentator voorbereid kan zijn op wat een gast gaat zeggen. Dat is ook in dit geval met beide gasten uitgebreid gebeurd, beschreef de redactie aan de Ombudsman. Maar ondanks voorgesprek en research is een live gesprek ook altijd iets dat zich spontaan ontrolt en nieuwe informatie kan bevatten.

Wat dus te doen als een gast komt met claims die je niet ter plaatste kunt checken? Dan zou je als interviewer in dit soort gevallen moeten zeggen dat iemand een op dat moment niet te checken uitspraak doet. De Ombudsman realiseert zich dat een gesprek niet om áán te horen kan worden als je zoiets elke keer benoemt. Toch is het goed dat te blijven doen, zelfs al is het zo nu en dan. Zeker als de claims door een gast stevig aangezet worden. De kijker is namelijk slim genoeg om zo'n 'disclaimer' van de presentator mee te wegen en zich dan een oordeel te vormen over de geloofwaardigheid van de gast.

De talkshow

Een live uitgezonden journalistieke talkshow kan nog meer complicaties opleveren. 'Mensen met een stevige mening' zijn populaire tafelgasten. Dat blijkt al jarenlang uit onderzoek (ook van het team van de Ombudsman zelf) en uit diverse kijkjes achter de schermen die talkshowredacteurs in boeken en podcasts geven. De gespreksvorm die praatprogramma's kenmerkt, zorgt ervoor dat feitelijke opmerkingen van sprekers met grote regelmaat verweven raken met meningen. Het gebeurt regelmatig zelfs binnen één zin.

Dat maakt het voor kijkers lang niet altijd mogelijk om te onderscheiden wat een feitelijke onderbouwing heeft, wat een opvatting is of een eigen interpretatie. En als je dan als presentator bij elke halve zin vraagt "Maar waar baseert u dat op?", dan zou het gesprek kunnen doodslaan en is het programma ook nog eens niet om aan te zien.

Een gesprek in een talkshow ontrolt zich niet als een standaard-interview, een set vragen en antwoorden die in één lijn tot een conclusie zal leiden. Dat het programma letterlijk de vorm van een gesprek heeft, betekent iets voor de speelruimte die de gast en de presentator hebben. Bar Laet omschrijft zichzelf als volgt: "Met opgewekt gemoed wordt het gesprek van de dag gevoerd. Sophie Hilbrand, Jeroen Pauw of invalpresentator Tim de Wit ontvangt de hoofdrolspelers van vandaag en morgen uit de politiek, actualiteit, kunst, cultuur, muziek en sport." Het format geeft ruimte aan de persoonlijke beleving en opvatting.

Een gast wordt in het programma uitgenodigd vanwege de betrokkenheid bij het nieuws van de dag. Dat kan van alles zijn, er zitten niet altijd alleen degenen die een (hoofd)rol spelen in het nieuws van die dag. Er komen ook experts, duiders of recensenten aan het woord. Die hebben kennis van én een visie op het nieuws. En beide zullen aan bod komen. Een talkshow bevat dus al snel een mix van feiten, beweringen en meningen.

Bij talkshows kan daardoor de vraag rijzen waar je nu precies naar kijkt. Is het een discussieprogramma over nieuws waarin de presentator een duidende en verduidelijkende rol heeft? Of is

het een podium waarop gasten hun visie kunnen geven en de presentator dat vooral mogelijk maakt? Menig praatprogrammamaker zal zeggen: allebei en allebei tegelijk. Maar dan kan het dus lastig zijn voor het publiek om de status van de informatie zo scherp als de code beschrijft (is het feit, bewering of mening) te kunnen scheiden.

De Ombudsman richt zich niet op dat wat een spreker (of een presentator) meent of vindt. Wij kijken naar wat een presentator moet doen om het publiek te helpen om het gesprek te begrijpen. Tenminste: als de betreffende talkshow een journalistiek programma is, met journalisten die het gesprek leiden. Er zijn genoeg talkshows die geen enkele journalistieke pretentie hebben. Bar Laet wordt wel als journalistieke talkshow beschouwd.

Analyse van dit gesprek

Vanaf de aankondiging door de presentator wordt duidelijk gemaakt dat dit gesprek gevoerd gaat worden met twee mensen die een dringende, emotionele oproep gaan doen: de oorlog zoals deze in Gaza en Libanon op moment van uitzenden gevoerd wordt, moet stoppen. Ook al hebben de sprekers verschillende achtergronden, op dit punt delen ze hun opvatting.

De presentator geeft na de introductie van de sprekers direct aan dat hier mensen zitten die niet als experts worden opgevoerd maar als persoonlijk betrokken bij de gebeurtenissen: "Jullie zijn geen Midden-Oosten specialisten, maar jullie zijn wel heel erg bezig met dit conflict." Een opmerking als deze maakt een voorbehoud bij het gesprek: hier volgt géén historische verhandeling of uitleg maar een gesprek tussen betrokken mensen. Het is ook duidelijk dat hier persoonlijke verhalen en meningen besproken worden. De gasten gebruiken veel formuleringen als: "Ik vind...", "Volgens mij...", "Ik denk...", "Ik bepleit..."

Maar dat gebeurt niet door het hele gesprek heen. Er komt op momenten historische achtergrond aan bod, er worden aantallen genoemd en percentages gegeven. Een aantal keer wordt de bron daarvan genoemd. Een kijker mag dan uiteraard kritiek hebben op zo'n bron. Denk terug aan de bovengenoemde VN-raad: de kijker vroeg zich af of de presentator van de "partijdigheid" van rapporten van de raad op de hoogte was omdat die één van die rapporten en de samensteller ervan niet ter discussie stelde. Dat bronnen soms anders geduid worden, wil niet zeggen dat een spreker zo'n bron niet mag aanhalen. Het publiek krijgt door het noemen van de bron zelf de mogelijkheid om deze te bekijken en een oordeel te vellen over de betrouwbaarheid van wat door de gast gezegd wordt.

Actieve rol

Hier was het vooral de vraag of de presentator vaker had moeten opmerken dat informatie mogelijk omstreden was of tijdens het gesprek niet gecontroleerd kon worden. De Ombudsman begrijpt dat het telkens herhalen van zo'n opmerking elk gesprek kan doodslaan. Maar het is goed als een presentator een actieve rol aanneemt, (waar nodig) een voorbehoud maakt of nog eens duidelijk maakt dat een spreker zijn of haar persoonlijke opvatting deelt. Blijf duiden en verduidelijken. Dat hoeft de lijn van een gesprek niet af te breken, maar neemt kijkers mee in het ontwarren van de knoop die een talkshow-gesprek kan worden: geen encyclopedie of historische opsomming maar een echt gesprek tussen mensen met overtuigingen.

We benadrukken het belang van de journalistiek-ethische afspraak dat feiten en meningen voldoende gescheiden of van toelichting over de status voorzien worden. Maar bijzondere gesprekken zoals dit moeten wel gevoerd kunnen worden. Twee mensen die doorgaans stevig tegengestelde opvattingen hebben, vinden elkaar hier in een gepassioneerde oproep om een oorlog te stoppen. Dat is inspirerend en moet welkom blijven.

Een duidelijke uitleg van de status van de gesprekspartners (die hier aan het begin gegeven werd, maar in de loop van het gesprek kijkers mogelijk weer is ontgaan) is van belang en mag dus herhaald worden in het gesprek.

Verder moeten een redactie (tijdens de voorbereiding) en een presentator (tijdens het gesprek) er dicht en actief op blijven zitten, om te zorgen dat er niet te veel vertroebeling komt in zo'n gesprek. Zeker wanneer op zich controleerbare feitelijkheden (bijvoorbeeld cijfers, jaartallen of statistieken) gedeeld worden, is doorvragen naar een bron of het stellen dat informatie op dat moment niet direct is te controleren, een welkome toevoeging.

Het is de kunde van het presenteren om daarvan geen hinderlijke onderbreking in een boeiend en waardevol gesprek te maken. Geef de kritische kijker het gereedschap voor dat eigen oordeel over de status van het gesprek. En versterk daarmee de geloofwaardigheid van de gasten en het programma.

Conclusie

Een journalistieke redactie heeft de vrijheid om te kiezen met wie waarover gesproken wordt. Een omroep met leden mag binnen het omroepbestel opvattingen uitdragen, ook in journalistieke producties. Beide principes zijn in de Mediawet geborgd.

Journalistieke producties zijn geen encyclopedieën, er kan in gesprekken dus informatie onbesproken blijven. Een gesprek zal een focus (een invalshoek) hebben. En niet alles wat op zich interessant is, hoeft een plek te krijgen als het gesprek daar niet over gaat.

Een live gesprek in een programma zoals een journalistieke talkshow is gecompliceerd. Aangeven, zoals in Bar Laat gebeurde, in welke hoedanigheid een gast er zit (ervaringsdeskundige? betrokkene? expert?), helpt de kijker met duiden wat de status van de gedeelde informatie is (context, ervaring, mening, bewering). We schreven er eerder over.

Wanneer gasten live beweringen doen die niet à la minute bevraagd, onderbouwd of gecheckt kunnen worden, kan je die onmogelijkheid het best expliciet melden. Dat is geen zwakte. En het mag duidelijk zijn dat dit echt niet na elke zin hoeft. Maar een redactie (in de voorbereiding) en een presentator (in de uitzending) moeten in de potentieel verwarrende mix van feiten en meningen in een talkshow een actieve rol nemen en informatie zoveel als mogelijk duiden en verduidelijken. Dan kan de kijker goed geïnformeerd zelf conclusies trekken over de geloofwaardigheid van wat een tafelgast in het programma kwam delen.

Opiniestuk 20 maart 2025 over reactie Ombudsman

Deze reactie van Harrie Verbon op het antwoord van de Ombudsman verscheen op 20 maart 2025 bij Wynia's Week.⁸⁹⁵

Beweringen over 'ontvolking' (BNNVARA) behoeven van de Ombudsman geen weerwoord; beweringen over 'omvolking' (ON) wel

Naar aanleiding van een klacht die ik had ingediend bij de Ombudsman voor de Publieke Omroepen (vanaf nu kortweg Ombudsman) mocht ik van haar een brief ontvangen. Delen van die brief zijn door de Ombudsman op haar website geplaatst. Mijn klacht ging over het tv-programma *Bar Laat* van 15 oktober 2024, dat geleid werd door Sophie Hilbrand. In dat programma traden Ramsey Nasr en Raoul Heertje op. Nasr beweerde onder meer dat bij de stichting van Israël de Joden zich schuldig hadden gemaakt aan 'ontvolking' van grote delen van het land van de Palestijnen.

In die uitzending liet Nasr informatie over het Midden-Oostenconflict weg. Hij zei namelijk niet dat de mensenrechtenraad van de VN naast Israël ook Hamas had veroordeeld voor schending van de mensenrechten. Het bleek dat de Ombudsman dit niet zo erg vond. Misschien was dit feit wel niet zo erg relevant, schreef ze mij. Dus, waarom moet je je daar druk om maken? Mij viel het vooral op dat de Ombudsman in een eerder rapport niet zo vergoelijkend over de omroep Ongehoord Nederland (ON) had geoordeeld als ze nu oordeelde over BNNVARA.

Ramsey Nasr vermeldt VN-resolutie 181 niet

Maar goed, misschien was het wel niet zo relevant dat de mensenrechtenraad van de VN naast Israël ook Hamas had veroordeeld. Daarom gaan we het hier over een andere opmerking van Nasr hebben. Hij zei op een gegeven moment (rond 13:00 minuten in de video) dat Israël in 1948 gebouwd is op de resten van een florierende Palestijnse samenleving. Palestijnse dorpen, aldus Nasr, werden etnisch gezuiverd. Hij suggereerde hiermee dat het bestaan van Israël alleen mogelijk was nadat de Arabieren in Palestina verdreven waren.

Nasr liet hier weer tamelijk essentiële informatie achterwege, namelijk de VN-resolutie 181⁸⁹⁶ van 29 november 1947. Deze resolutie deelde Palestina in een Joodse en een Arabische staat in (de afbeelding op de volgende pagina komt van de site britannica.com).

De motivatie van deze opdeling was duidelijk. Door de toenemende migratie van Joden voor de Tweede Wereldoorlog waren er steeds meer spanningen en geweldsuitbarstingen tussen Joden en Arabieren geweest. Vredig samenleven van deze twee bevolkingsgroepen was kennelijk niet mogelijk en het stichten van twee onafhankelijke staten bleek de enige levensvatbare mogelijkheid.

In mijn klacht aan de Ombudsman (d.d. 21 november 2024) schreef ik het volgende:

Het recht van de Joodse bevolking op een eigen staat werd daarmee [HV: dus door VN-resolutie

895 <https://www.wyniasweek.nl/beweringen-over-ontvolking-bnnvara-behoeven-van-de-ombudsman-geen-weerwoord-beweringen-over-omvolking-on-wel/>

896 <https://www.britannica.com/topic/United-Nations-Resolution-181>

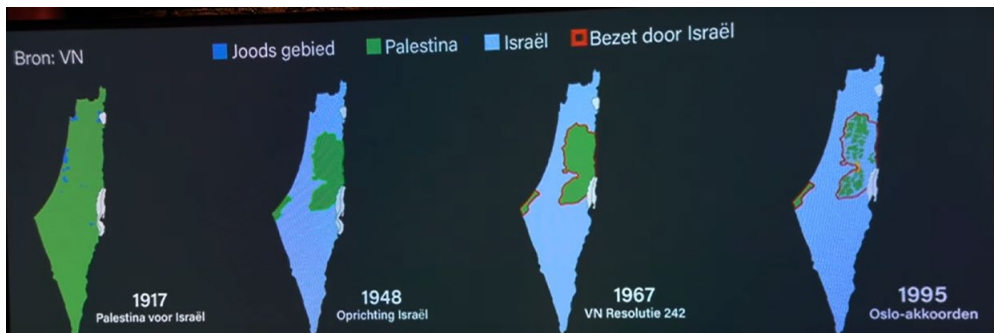

181] door de internationale gemeenschap erkend. Zoals bekend accepteerden de Arabische staten deze VN-resolutie niet en vielen zij het mandaatgebied binnen. De oorlog die volgde werd – min of meer – door Israël gewonnen. Nasr echter suggereerde dat Israël geheel gebouwd was op ingepikt land. Daarmee misleidt hij de kijker.

Ook hier vraagt Hilbrand niet door. Zij had moeten vragen of Israël recht op een eigen staat had gekregen, of dat de vestiging van Israël alleen maar ten koste is gegaan van 'een florerende Palestijnse samenleving'. Zij laat echter deze karakterisering door Nasr onweersproken voorbijgaan.

Er was geen Palestijnse staat

Het moet gezegd dat Hilbrand snel hierna wel de goede vraag stelde, namelijk of Nasr het bestaan van Israël accepteerde. Dat bleek wel het geval, maar hij ontkracht zijn acceptatie van Israël later weer (rond 15:00 in de video) door te zeggen dat Palestijnen genoeg willen nemen met 22 procent van hun oorspronkelijke land. Later in het programma (rond 20:30 in de video) verwees hij naar onderstaand plaatje (screenshot uit de video). Ik schreef daarover aan de Ombudsman:

In dat plaatje zit namelijk de suggestie dat Israël in de plaats kwam van een Palestijnse staat, want voor de groene gebieden staat Palestina, zoals boven de kaartjes staat vermeld. Die Palestijnse staat was er echter niet zoals ik zojuist opschreef.

Nasr komt op dit plaatje rond 20:30 terug met de mededeling dat Israël gebouwd is op land dat eens Palestijns gebied was. Dat is dus op zijn best een suggestieve uitspraak, maar als Nasr bedoelde dat het groene vlak op de kaart een Palestijnse staat representerende is dat hoe dan ook onwaar. In 1917 was het gebied onderdeel van het Ottomaanse rijk, daarna was het onderdeel van het Brits mandaat. In 1948 na de stichting van Israël was de Westoever in handen van Jordanië en Gaza in handen van Egypte en dus eveneens geen 'Palestijns gebied' meer, tenzij Nasr vindt dat Jordanië en Egypte in feite Palestijnse staten zijn.

Voor 1948 waren er Joodse, Arabische en christelijke Palestijnen

Nog even ter herinnering: een soevereine Palestijnse staat heeft eeuwenlang niet bestaan. Israël zou je eigenlijk de eerste Palestijnse staat ten westen van de Jordaan kunnen noemen. Israël was en is een staat met een eigen door het volk gekozen regering. Voor de stichting van Israël in 1948 bestond er natuurlijk wel een gebied dat Palestina werd genoemd, maar dat bewoond werd door Joden, Arabieren en christenen. De laatste bevolkingsgroep was een bont gezelschap van vooral Grieks-orthodoxe en Rooms-katholieke gelovigen. De Joden en de christenen in Palestina waren dus voor 1948 net zo goed Palestijnen als de Arabieren in Palestina dat waren.

Dat wil overigens niet zeggen dat er voor 1948 geen Palestijns-Arabisch nationalisme was. Dat was er uiteraard wel. De gewelddadigheden tussen Joden en Arabieren zijn daar het meest duidelijke bewijs van. Het punt is echter dat tijdens het Britse Mandaat *alle* bevolkingsgroepen in Palestina als Palestijnse burgers werden beschouwd. Als je het over Palestijnen hebt voor 1948, moet je dus duidelijk maken welke Palestijnen je bedoelt. Dat doet Nasr niet.

Over welke 'Palestijnse identiteit' heeft de Ombudsman het?

Doet de Ombudsman dit wel? Nee, ze lijkt het niet te begrijpen. Ze schrijft mij namelijk (d.d. 26 februari 2025):

U schreef verder over de onjuiste suggestie dat Palestijnen vóór 1948 al een duidelijk aanwijsbare bevolkingsgroep waren. Divers historisch onderzoek naar de regio geeft onderbouwing om het bestaan van een zekere Palestijnse identiteit vóór 1948 te verdedigen op grond van onder meer gedeelde gewoonten, tradities, taal of banden met de locatie. Dat was mogelijk geen natie zoals we die nu veelal definiëren. Er is – ook wetenschappelijk – zeker verschil van opvatting over wat een bevolkingsgroep of volk tot een te onderscheiden (eventueel nationale) identiteit maakt. Maar ook wat dit betreft lijkt u uw invulling als de enig juiste te zien. Iemand anders kan echter een andere opvatting hebben en die ook uitdragen.

Over welke 'Palestijnse identiteit' heeft de Ombudsman het hier: de Joodse Palestijnse identiteit, de Arabische Palestijnse identiteit of de christelijke Palestijnse identiteit? Of wil de Ombudsman hier suggereren dat die drie bevolkingsgroepen een gemeenschappelijke identiteit voelden? Was het maar waar, dan zag het Midden-Oosten er nu heel anders uit.

Maar misschien wilde de Ombudsman hier eenvoudigweg ontkennen dat er voor 1948 Joden en christenen in Palestina woonden. Of dat die in ieder geval niet het recht op een eigen staat hadden. Dan zit ze op dezelfde lijn als eertijds de PLO en nu Hamas, namelijk dat Israël het recht niet heeft te bestaan en *from the river to the sea*⁸⁹⁷ Palestijns, dat wil zeggen Arabisch moet zijn.

Nasr suggereert dat de Joden Palestijns gebied 'ontvolkten'

Maar terug naar Nasr die beweerde dat Israël gebouwd is op de resten van een florerende Palestijnse – en dus volgens Nasr een Arabische – samenleving. En ook nog maar even herhalen, dat Nasr daarbij niet de VN-resolutie uit 1947 vermeldde die het mandaatgebied Palestina in een Joods en een Arabisch deel opdeelde. Volgens deze resolutie lag het voor de hand dat Joden naar het voor de Joden aangewezen deel zouden moeten verhuizen en Arabieren naar het voor Arabieren aangewezen deel.

Maar door deze internationaal erkende opdeling achterwege te laten, kon Nasr suggereren dat de Joden eerst Palestijns gebied 'ontvolkten', oftewel van Arabische Palestijnen ontteden, alvorens daar hun staat op te vestigen. Nasr is overigens niet de eerste die beweert dat er sprake is geweest van etnische zuivering. De van oorsprong Israëlische historicus Ilan Pappé heeft hetzelfde beweerd, maar zijn bewijsvoering is omstreden. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de kritiek van een andere Israëlische historicus, Benny Morris, die Pappé in *The New Republic* karakteriseert als 'op zijn best de slordigste en op zijn slechtst de minst integere historicus ter wereld'.⁸⁹⁸

Wat zegt de Ombudsman van deze suggestie? Ik kan na lezing en herlezing van haar brief niets anders concluderen dan dat ze er niets over zegt. En waarom niet? Omdat de gasten, dus

897 <https://www.ewmagazine.nl/nederland/achtergrond/2024/08/from-the-river-to-the-sea-1426228/>

898 <https://newrepublic.com/article/85344/ilan-pappe-sloppy-dishonest-historian>

Ramsey Nasr en Raoul Heertje, geen Midden-Oosten specialisten zijn maar zich wel persoonlijk betrokken voelen bij de gebeurtenissen. Volgens de Ombudsman mocht ik daarom ook geen historische verhandeling verwachten. Zij schreef mij dat hier twee mensen waren 'die doorgaans stevig tegengestelde opvattingen hebben', maar elkaar nu vinden 'in een gepassioneerde oproep om een oorlog te stoppen. Dat is inspirerend en moet welkom blijven'.

Ombudsman wilde wel 'omvolking' weersproken hebben

Nu vond ik dat gesprek tussen Heertje en Nasr niet erg inspirerend door de vele halve onwaarheden die vooral Nasr naar voren bracht. Maar ook heb ik toch vooral een oproep gehoord om Israël te stoppen. De Ombudsman vond dat kennelijk inspirerend.

Dat de Ombudsman het 'ontvolkingsverhaal' van Nasr niet wil veroordelen, contrasteert nogal sterk met haar opvatting over de 'omvolkingstheorie'. Deze theorie zou in een uitzending van ON aan de orde zijn gekomen. Daarover schreef de Ombudsman in een uitgebreid rapport:

Gesprek met Filip de Winter in de uitzending van Ongehoord Nieuws van 12 mei over het 'vervangen' van oorspronkelijke bewoners van een stad of land en het achterliggende doel van overheden daarmee. Dat is een theorie die minimaal op bewijs bevestigd had moeten worden. In reactie op kritiek op de ruimte in het programma voor deze zogenoemde 'omvolkingstheorie' liet de omroep in de media weten dat het gesprek helemaal niet over 'de omvolkingstheorie' was gegaan. Dat is niet vol te houden. Bij de start van het gesprek met De Winter kwam direct de vraag wat omvolking is.

Bron: omroepombudsman.nl, voetnoot 90 op blz. 23 van het rapport.⁸⁹⁹

Wat BNNVARA mag, mag Ongehoord Nederland niet

Mijn reactie daarop was dat er in de uitzending van ON, niet of nauwelijks een theorie werd besproken. Integendeel, men bleef dicht bij de feiten over migratie. Er was dus ook geen sprake van aantoonbaar onjuiste informatie. Wat BNNVARA mag van de Ombudsman, mag Ongehoord Nederland niet. Nasr mag ongestraft ontvolking van Arabische Palestijnen door Joodse Palestijnen suggereren. De Ombudsman vindt het echter kwalijk als aan de hand van CBS-cijfers wordt aangetoond dat de autochtone Nederlandse bevolking langzaam maar zeker wordt vervangen door mensen met een migratieachtergrond.

Harrie Verbon⁹⁰⁰ is emeritus-hoogleraar Openbare Financiën aan de Universiteit van Tilburg. Dit artikel is een licht bewerkte versie van deze publicatie⁹⁰¹ op zijn website.

899 <https://omroepombudsman.nl/uitspraken-en-columns/uitspraak-onderzoek-ongehoord-nederland>

900 <https://www.wyniasweek.nl/author/harrieverbon/>

901 <https://www.harrieverbon.nl/beweringen-over-ontvolking-bnnvara-behoeven-van-de-ombudsman-geen-weerwoord-beweringen-over-omvolking-on-wel/>

9. Klacht Nieuwsuur 16 november 2024

Dit is de toelichting bij een klacht over drie uitzendingen van Nieuwsuur. Over deze uitzendingen zijn ook drie artikelen verschenen van Maaïke van Charante. Dit zijn de artikelen:

- Hezbollah witwassen en Israël zwartmaken bij Nieuwsuur⁹⁰²
- Nieuwsuur over de dood van Hezbollahleider Nasrallah⁹⁰³
- Partijdig Nieuwsuur wil geen kwaad woord over UNRWA horen⁹⁰⁴

Deze klacht is gebaseerd op de journalistieke code zoals die vermeld is op de site van de ombudsman.⁹⁰⁵ Onderstaand gedeelte is een citaat van deze site.

Code Journalistiek Handelen voor de Landelijke Publieke Omroepen

Deze code geldt voor journalistiek handelen verricht voor de landelijke publieke media-instellingen (hierna: omroepen) bij het verzorgen van producties voor de diverse aanbodkanalen van de NPO op het gebied van nieuws, informatie en educatie.

De omroepen waarborgen dat deze code wordt onderschreven door de organisatie en wordt erkend en nageleefd door eenieder die journalistiek handelt in het kader van de verzorging van media-aanbod op het gebied van nieuws, informatie en educatie door de desbetreffende omroep.

Bij de verzorging van dit media-aanbod is de omroep verantwoordelijk dat de omroepmedewerkers zich houden aan de volgende algemene journalistieke handelingen:

- Omroepen zijn vrij in de selectie van wat ze produceren. Omroepmedewerkers maken journalistieke keuzes en laten zich daarbij niet leiden door overheden, politieke, commerciële of maatschappelijke organisaties of door individuele belangen van derden of henzelf.
- Omroepmedewerkers werken onafhankelijk en onbevooroordeeld. Elke vorm van belangenverstrengeling wordt vermeden.
- Omroepmedewerkers berichten waarheidsgetrouw, de informatie klopt. De producties zijn controleerbaar en worden gecheckt.
- Omroepmedewerkers zijn transparant over en aanspreekbaar op hun journalistiek handelen.

De Ombudsman van de NPO toetst de berichtgeving van journalistieke programma's van de publieke omroepen aan deze code.

Einde citaat

902 <https://opinieez.com/2024/09/26/hezbollah-witwassen-en-israel-zwart-maken-bij-nieuwsuur/maaikevancharante/>

903 <https://maaikevancharante.nl/2024/09/30/nieuwsuur-over-de-dood-van-hezbollahleider-nasrallah/>

904 <https://opinieez.com/2024/11/04/partijdig-nieuwsuur-wil-geen-kwaad-woord-over-unrwa-horen/maaikevancharante/>

905 <https://omroepombudsman.nl/belangrijke-documenten>

Uitzending Nieuwsuur maandag 23 september 2024

In deze uitzending⁹⁰⁶ over de oorlog tussen Israël en Hezbollah voldeed Nieuwsuur niet aan de eisen om zichzelf onafhankelijk, onbevooroordeeld en waarheidsgetrouw te kunnen noemen. Dit kwam vooral door de bijdrage van Midden-Oosten-expert Erwin van Veen (Clingendael) die besprak welke rol Israël, Hezbollah en Iran speelden.

Rol van Israël

Israël sloeg na een jaar raketbeschietingen van Hezbollah terug – een duidelijk geval van zelf-verdediging – maar Van Veen schilderde Israël af als agressor. Dat deed hij door Hezbollah als bedreigde partij neer te zetten en Israël als (vaak zonder goede redenen) aanvallende

- Hij zei (14.30) dat afhankelijk van hoezeer Hezbollah *“in haar voortbestaan of haar militaire capaciteiten bedreigd”* werd, Iran betrokken kon raken. Daarmee werd ineens Hezbollah de bedreigde partij en Israël de agressor.
- Hij benoemde wel (14.23-14.55) alle terreurbewegingen die Iran rondom Israël aanstuurt, maar benoemde niet dat die een existentiële bedreiging voor Israël zijn.
- Hij noemde wel (15.55) dat Israël opkomt voor de burgers in het noorden, maar stelde daar op gelijke hoogte naast dat Netanyahu door voortdurende oorlog zijn coalitie bij elkaar zou willen houden, en een veroordeling voor corruptie zou vrezen als hij daar niet in zou slagen. Bovendien suggereerde hij (het concept Groot-Israël) dat Israël een deel van Libanon wil veroveren.
- Hij stelde (17.10) dat Israël Libanon al sinds de jaren '80 aanvalt *“wanneer ze daar zin in hebben.”*
- Hij benoemde niet dat Israël zich terugtrok uit Libanon op grond van resolutie 1701⁹⁰⁷ en dat op grond van diezelfde resolutie Hezbollah geen gewapende macht mocht opbouwen in Zuid-Libanon. Hezbollah bouwde die macht wel op – gedoogd door Unifil – en viel van daaruit Israël aan. Hezbollah is dus de agressor, niet Israël.
- Hij stelde ook Israël als enige verantwoordelijk voor de problemen in de regio (18.29) door te zeggen: *“Het alternatief zou zijn een coalitie van Europese en Arabische landen die voldoende diplomatieke en materiële druk op Israël legt om te zeggen van: moet je luisteren, hè, Gaza dat is al één tragedie, voeg daar niet de tragedie Libanon aan toe, want dan gaat de hele regio in vlammen op.”* Geen druk op Hamas, Hezbollah of Iran, alleen op Israël.

Rol van Hezbollah

Van Veen werd expliciet gevraagd naar de motieven van Hezbollah om Israël aan te vallen, en hij koos partij voor Hezbollah door zaken te verzwijgen of te vergoelijken.

- Van Veen noemde *niet* dat Hezbollah de vernietiging van Israël nastreeft.⁹⁰⁸ Dit is wel een belangrijk uitgangspunt van Hezbollah. Overigens is de vernietiging van Israël ook als

906 <https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2538228-vanavond-op-tv-zware-aanvallen-op-libanon-bezuinigingen-onderwijs-onbegrijpelijk>

907 <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n06/465/03/pdf/n0646503.pdf>

908 <https://www.thejc.com/news/israel/hezbollah-chief-calls-israel-a-cancerous-growth-which-must-be-destroyed-nweh5h5t>

doel opgenomen in het Manifest van Hezbollah.⁹⁰⁹

- In plaats daarvan zei Van Veen (16.47) dat Hezbollah Israël aanviel *"uit solidariteit met de Palestijnen, in het bijzonder Hamas in Gaza, maar ook het Palestijnse volk."*
- Vervolgens kwam hij met het tweede motief van Hezbollah (vanaf 17.00 in de uitzending) dat ik hier maar even helemaal citeer. *"En ten tweede natuurlijk nog het verdedigen van Libanon tegen Israëlische aanvallen. Daar zijn de Israëli's sinds de jaren '80 al mee bezig wanneer ze daar zin in hebben. Het luchtruim wordt veelvuldig geschonden, er wordt vaak gebombardeerd, en Hezbollah heeft zichzelf daar uitgeroepen tot een soort hoeder van de Libanese soevereiniteit."* Het is waanzin om Hezbollah te portretteren als verdediger van Libanon. Hezbollah is eerder een onderdrukker⁹¹⁰ die Libanon misbruikt als terreurbasis.

Rol van Iran

Van Veen wees op het gevaar van escalatie *"als Iran zich hiermee gaat bemoeien,"* (18.10) waarmee hij negeerde dat Iran zich hier al lang mee bemoeit door het aansturen van al die terreurgroepen. Hij negeerde ook dat Iran al decennia oproept tot vernietiging van Israël en dood aan alle Joden. Zie bijvoorbeeld de reactie van het Iraanse parlement op 7 oktober 2023.⁹¹¹

Conclusie

In al deze zaken koos Van Veen partij voor Hezbollah en Iran, en tegen Israël. Van presentator Mariëlle Tweebeeke kreeg hij geen enkel tegenwicht, integendeel. Zij vroeg voortdurend naar het risico op escalatie, met de nauwelijks verhulde implicatie dat Israël gevaarlijk bezig was door zich te verweren tegen Hezbollah. Door dit alles was deze uitzending niet *onafhankelijk, onbevooroordeeld en waarheidsgetrouw*.

Uitzending Nieuwsuur zaterdag 28 september 2024

In deze uitzending⁹¹² over de dood van Hezbollahleider Nasrallah voldeed Nieuwsuur weer niet aan de eisen om zichzelf onafhankelijk, onbevooroordeeld en waarheidsgetrouw te kunnen noemen. In dit geval ging het niet om één expert die zonder tegenwicht een eenzijdig verhaal kon houden: de hele uitzending was een drama.

Overzicht:

- Nergens werd helder benoemd dat Hezbollah een nietsontziende terreurbeweging is, en dat Nasrallah Israël een kankergezweel noemde⁹¹³ dat vernietigd moest worden. Als er al een verwijzing was naar de terreur, was dat terloops, bagatelliserend of werd het anderen in de mond gelegd (Netanyahu op 16.10 of het westen). Voorbeelden:
 - Nieuwsuur noemt Hezbollah geen terreurgroep, maar een sjiietische strijdgroep (9.28) of militante beweging (10.08). Ter info: Nederland heeft Hezbollah sinds 2004 op de terreurlijst staan,⁹¹⁴ de EU deed dat (op aandringen van Nederland) in 2013.
 - Pas op 11.47 (nadat ruim elf minuten een behoorlijk rooskleurig beeld geschetst was)

909 <https://ict.org.il/UserFiles/The%20Hizballah%20Program%20-%20An%20Open%20Letter.pdf>

910 <https://x.com/MEMRIReports/status/1301983623730483200>

911 <https://x.com/emilykschrader/status/1710632004956327946>

912 https://npo.nl/start/serie/nieuwsuur/seizoen-2024/nieuwsuur_4866/afspelen

913 https://www.youtube.com/watch?v=-zHQIhtCj-0&ab_channel=IsraelDefenseForces

914 <https://nos.nl/artikel/532235-eu-zet-tak-hezbollah-op-terreurlijst>

zei presentator Jeroen Wollaars dat Nasrallah “*in de ogen van het westen*” een terrorist was, “*althans, zijn organisatie*.” Hier werd verder niet op ingegaan.

- Voortdurend werd het beeld gepusht dat Israël de agressor is, nergens werd uitgelegd waarom het voor Israël van levensbelang is om Hezbollah uit te schakelen. Niets over een jaar lang raketten op Noord-Israël, niets over alle terreuraanslagen door Hezbollah, helemaal niets. Voorbeelden:
 - Op 0.27 werd onmiddellijk dit beeld van Israël als agressor en Iran/Hezbollah als slachtoffer neergezet met een uitspraak van expert Peyman Jafari: “*Hezbollah en Iran zijn bereid om veel te incasseren, maar daar zit wel een einde aan.*”
 - Op 9.33 zei Nieuwsuur dat “*Israël begin jaren '80 Libanon binnenvalt*”, maar vertelde niet waarom Israël binnenviel. Door de terroristische aanslagen vanuit Libanon - de kustwegaanslag⁹¹⁵ en de aanslag op ambassadeur Shlomo Argov⁹¹⁶ - niet te noemen, suggereerde Nieuwsuur ongeprovoceerde agressie.
 - Wel op 9.40: “*Hezbollah verzet zich tegen de Israëlische invasie.*” Boodschap: Israël was de agressor, Hezbollah de verzetsgroep.
 - Op 14.35 dat bij de VN opgeroepen werd tot een diplomatieke oplossing, waarna Nieuwsuur zei dat “*de beschietingen blijven doorgaan.*” Ook dit zette Israël neer als agressor. Nieuwsuur noemde ook niet dat in al die maanden van raketbeschietingen (agressie) door Hezbollah de VN zich niet druk maakte over diplomatie.
- Iran werd neergezet als een uitermate geduldig en niet oorlogszuchtig land dat nu door Israël geprovoceerd werd. Nergens aandacht voor de ‘dood-aan-Israël’-doctrine die al decennia een hoeksteen is van het Iraanse beleid.
 - Op 1.10 zei Jeroen Wollaars: “*Hoe groot is de kans dat Iran in actie komt?*” Hiermee negeerde Nieuwsuur dat Iran al lang actie onderneemt, via Hamas, Hezbollah en de Houthis.
 - Op 17.05 weer over “*de kans dat Iran gaat terugslaan.*”
 - Wel op 19.50 dat Iran na de machtsovername door Khomeini in 1979 “*de strijd aanbond met Israël.*” Vervolgens een verwrongen weergave van de motieven van Khomeini, die volgens Nieuwsuur Israël als “*een imperialistisch project van het westen*” zou zien (wat Iran weer tot verzetsbeweging zou maken). Dit klopt niet. Dit is een religieus conflict. Wat Nieuwsuur hier weergaf, is de extreemlinkse anti-Israëldoctrine waar Khomeini zijn voordeel mee deed.
 - Op 20.38 Nieuwsuur commentaar: “*Het geduld van Iran wordt al langer op de proef gesteld.*”
- Alleen maar beelden en interviews die dit allemaal bevestigen. Geen beelden van Libanezen, Syriërs of Iraniërs die tegen Nasrallah waren. Nergens weerlegging of context bij uitspraken van Nasrallah of andere Israëlhaters. Nieuwsuur deed (vanaf 3.55) alsof alle mensen in Gaza Nasrallah steunden.

Voor nog meer voorbeelden en bronnen die dit overzicht ondersteunen, zie mijn artikel hierover, dat ik gebaseerd heb op een snelle twittercolumn.⁹¹⁷

915 <https://israeled.org/coastal-road-massacre/>

916 <https://www.jewishvirtuallibrary.org/shlomo-argov>

917 https://x.com/repelsteeltje21/status/184033230511553335?s=61&t=y8k_fsUCyLqYAEQrOapiGw

Aanvullend:

- Nieuwsuur gebruikt vaak Al Jazeera als bron, zonder daarbij te vermelden dat Al Jazeera een propagandazender is van Qatar, de slavenstaat die Hamas al jaren onderdak biedt. Dit is overigens een *structureel probleem*, want de NOS gebruikt heel vaak deze zender als bron. Al Jazeera steunt Iran in de strijd tegen Israël. Dit zegt de uit Iran gevluchte Afshin Ellian,⁹¹⁸ maar ook is het soms te zien in reacties van mensen in Gaza, al worden die hiervoor streng gestraft als Hamas ze te pakken krijgt. Zie bijvoorbeeld deze⁹¹⁹ drie⁹²⁰ videofragmenten⁹²¹ die op X te vinden zijn.
- De experts die bij Nieuwsuur optreden zijn vrijwel altijd anti-Israël, en in sommige gevallen hebben zij zelfs aantoonbaar banden met vijanden van Israël. In deze uitzending waren dat:
 - Peyman Jafari. Deze man wordt in bescherming⁹²² genomen door het Israëlkritische establishment,⁹²³ maar zijn sympathieën zijn duidelijk. In zijn hele verhaal schilderde hij Israël af als de agressor, en Iran als slachtoffer. Hij stelde zelfs dat als Iran een atoombom nastreeft, dit slechts in reactie zou zijn op Israëlische dreiging.
 - Ali Vaez. Deze man is omstreden. Iraanse dissidenten (hier⁹²⁴ meerdere⁹²⁵ voorbeelden⁹²⁶) denken dat hij in nauw contact staat met het Iraanse regime, en deel uitmaakt van een Iraanse beïnvloedingscampagne in de VS.⁹²⁷ Overigens ging ook zijn verhaal weer over de vermeende agressie van Israël en het veronderstelde geduld van Iran.
- De journalisten en correspondenten van Nieuwsuur (de NOS) stellen geen kritische vragen aan eenzijdige experts, en vertellen vaak zelf leugens of halve waarheden die keer op keer Israël benadelen. In deze uitzending waren dat:
 - Jeroen Wollaars die voortdurend het beeld van Israël als agressor beaamde, en nauwelijks de eenzijdige verhalen corrigeerde.
 - Zainab Hammoud. De vraag van Wollaars (op 4.40) was: *“Schets eerst even voor ons, wat voor aanval was dit op wat voor man?”* In antwoord daarop noemde Hammoud wel de burgerslachtoffers die gevallen waren bij de aanslag op Nasrallah, maar niet de talloze burgerslachtoffers die Nasrallah zelf gemaakt heeft. In plaats daarvan sprak zij over de sjiiitische islam (11.30) waarin *“opoffering en martelaarschap”* belangrijk zijn. Boodschap: Nasrallah offerde zich op, hij was een bewonderenswaardige martelaar.
 - Hammoud bagatelliseert de oorlogsmisdaden van Hezbollah in Syrië door die – na een vraag van Wollaars naar de geringe steun in buurlanden⁹²⁸ voor Hezbollah – af te doen als *“inmenging in Syrië.”*(op 23.10)
 - Sander van Hoorn noemde op 16.30 dat Israël streeft naar een bufferzone in

918 <https://x.com/AfshinEllian1/status/1721199842003734910>

919 <https://twitter.com/MEMRIReports/status/1724696674763719162>

920 <https://x.com/visegrad24/status/1814901570477121610>

921 <https://x.com/AGHamilton29/status/1831864772926837185>

922 <https://www.vrij-links.nl/interview/keyvan-shahbazi/ik-kon-in-iran-niet-zwijgen-en-ik-kan-het-hier-ook-niet/>

923 <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/opinie-op-zondag-ze-roepen-net-geen-allah-o-akbar-maar-wie-weet-misschien-komt-dat-nog~bc4ad596/>

924 <https://x.com/AlirezaNader/status/1690001679637266433>

925 <https://x.com/DTehrany/status/1381633059955609605>

926 <https://x.com/navidmohebbi/status/1839079797445501227>

927 <https://freebeacon.com/national-security/member-of-iranian-influence-network-visited-biden-white-house-five-times/>

928 <https://www.prospectmagazine.co.uk/world/40656/how-the-arab-world-turned-against-hezbollah>

Zuid-Libanon, en noemde daarbij niet dat die bufferzone door Unifil gegarandeerd zou worden (resolutie 1701) en dat Israël zich in 2006 terugtrok vanwege deze (niet nagekomen) belofte. Hij gaf wel toe dat Hezbollah zich niet aan die resolutie hield, maar zei nog even snel dat Israël zich er ook niet aan hield.

- o Ter info: Hezbollah bouwde tegen de afspraak in een aanvalsmacht op in het gebied, en plande een aanval op Israël. *"Part of our plan in the next war is to enter into Galilee, a part of our plan we are capable of, God willing. The important thing is that we have this capability and we have had it for years,"* zei Nasrallah. De 'schending' van resolutie 1701 door Israël was dat Israël toch in de gaten hield wat in Zuid-Libanon gebeurde.

Uitzending Nieuwsuur dinsdag 29 oktober 2024

Ook in deze uitzending⁹²⁹ over een besluit van het Israëlische parlement om UNRWA te verbieden voldeed Nieuwsuur weer niet aan de eisen om zichzelf onafhankelijk, onbevooroordeeld en waarheidsgetrouw te kunnen noemen. Vooral waarheidsgetrouw, zoals in de code omschreven wordt, was hier niet van toepassing:

- *Omroepmedewerkers berichten waarheidsgetrouw, de informatie klopt. De producties zijn controleerbaar en worden gecheckt.*

Eelco Bosch van Rosenthal begon de uitzending met: *"Uitgerekend nu de winter eraan komt wil het Israëlische parlement het werk van hulporganisatie UNRWA verbieden."* Dit was direct al stemming maken, terwijl deze wet pas over drie maanden ingaat. Daarna vroeg hij: *"Heeft het land een punt met zijn kritiek? En wat zijn de gevolgen?"* Helaas werd alleen de tweede vraag in deze uitzending beantwoord.

Per vraag

- *Heeft het land een punt met zijn kritiek?* Ja dat heeft Israël zeker. Zie het bewijsmateriaal dat ngo's verzameld hebben om de giftige indoctrinatie⁹³⁰ van schoolkinderen te bewijzen, en om de betrokkenheid van UNRWA-medewerkers bij terrorisme⁹³¹ te bewijzen. Dankzij deze getuigenissen hebben tientallen donorlanden de donaties aan UNRWA (tijdelijk) bevroren, maar dit bewijsmateriaal werd in de uitzending van Nieuwsuur niet besproken. Alleen uit fragmenten van interviews en toespraken van Knessetleden viel iets op te maken.
 - o Op 1.13 noemde Bosch van Rosenthal kritiek op UNRWA zonder daar feiten bij te leveren. *"Israël beschuldigt UNRWA-medewerkers ervan om ook lid van Hamas te zijn, en het verdenkt medewerkers van betrokkenheid bij de aanval op 7 oktober."*
 - o Pas op 6.07 ging BvR hierop door. *"Israël stelt dus dat UNRWA banden onderhoudt met de militante Palestijnse Hamas, en medewerkers zouden ook betrokken zijn bij de aanval van 7 oktober, maar zijn die beschuldigingen ook terecht?"* Weer geen feiten, alleen uitspraken van Knessetleden (Ron Katz, Sharren Haskel, Boaz Bismuth) die hierdoor ongefundeerd leken.

929 https://npo.nl/start/serie/nieuwsuur/seizoen-2024/nieuwsuur_4891/afspelen

930 <http://docs.house.gov/meetings/FA/FA17/20240130/116769/HMTG-118-FA17-Wstate-SheffM-20240130.pdf>

931 <http://docs.house.gov/meetings/FA/FA17/20240130/116769/HMTG-118-FA17-Wstate-NeuerH-20240130.pdf>

- Een Haaretz-journalist mocht zeggen: *“In Israël overheerst toch het gevoel dat UNRWA is, eh... ik zeg niet dat ze het terrorisme steunen, maar ze werken samen met Hamsteroristen in Gaza.”*
- Daarna op 8.30 kwam Erwin van Veen (Clingendael) deze beschuldigingen bagatelliseren en tegenspreken. Hij stelde zelfs (9.10) dat UNRWA *“absoluut niet”* op *“organisatoneel niveau”* betrokken is bij Hamas. Een zekerheid die hij niet met feiten onderbouwde, want dat kan hij ook niet.
- Verder kwam de stellige bewering dat een VN-rapport de beschuldigingen zou weerleggen. Hierover straks meer.
- De tweede vraag na de mededeling dat 'het Israëlische parlement het werk van vluchtelingenorganisatie UNRWA onmogelijk dreigt te maken' was: *“Wat zijn de gevolgen?”* Hier werd zeer uitgebreid op ingegaan.
 - Veel beelden uit Gaza, interviews met Palestijnen uit Gaza die zeiden dat dit een ramp is.
 - Afwisselend kwamen Julliette Touma – woordvoester van UNRWA – en Thea Hilhorst (hoogleraar humanitaire hulp Erasmus universiteit) uitgebreid aan het woord. Beiden wezen op de onmisbaarheid van UNRWA en Hilhorst begon over internationaal recht.
 - Barabara Woodward (de Britse ambassadeur bij de VN) ook nog even over het levensreddende werk van UNRWA.

Bovenstaande opsomming maakt al duidelijk dat Nieuwsuur hier (weer) partijdig, bevooroordeeld en eenzijdig was, maar erger was dat in deze uitzending veel desinformatie verwerkt was.

Desinformatie

- Colonna-rapport⁹³²: op meerdere punten werd dit VN-rapport aangehaald omdat het zou bewijzen dat UNRWA geen banden onderhoudt met Hamas. Dit gebeurde door Nieuwsuur zelf (commentaarstem 8.55) en door Barbara Woodward (10.05). Ook Erwin van Veen was hier stellig over (9.10): *“Niet op organisatieel niveau. Nee zeker niet. Absoluut niet.”* Deze desinformatie wordt breed gedeeld in Nederlandse media, daarom schreef ik er eerder een artikel⁹³³ over. Het Colonna-rapport gaat over de kwaliteit van procedures bij UNRWA. Het gaat dus niet over de beschuldigingen zelf, zoals het hoofd van de commissie – Catherine Colonna – in een persconferentie geïrriteerd duidelijk maakte⁹³⁴ aan media die al te gretig deze conclusie trokken. Dit rapport bewijst dus niet dat UNRWA geen banden onderhoudt met Hamas, dat onderzoek loopt nog.
- Terroristen
 - Op 5.00 vertelde Nieuwsuur dat het afgelopen jaar ruim tweehonderd UNRWA-medewerkers in Gaza gedood zijn, *“zoals chauffeur Muhammad Abu Atwi eerder deze maand.”* Vervolgens kwam een interview met de nerveus ogende vader van deze Muhammed, die verklaarde dat zijn zoon bij geen enkele organisatie of partij was aangesloten, en dat hij vereerd was door alle protesten, maar dat Muhammed daar niets mee te maken

932 https://www.un.org/sites/un2.un.org/files/2024/04/unrwa_independent_review_on_neutrality.pdf

933 <https://opinieez.com/2024/05/02/nederlandse-media-blijven-haatscampagne-tegen-israel-voeren/maaikevancharante/>

934 <https://x.com/HillelNeuer/status/1783171948358348820>

had. Waarom zei deze man dat? Omdat zijn zoon gedood is vanwege zijn betrokkenheid bij een slachtpartij bij het Nova-festival op 7 oktober.⁹³⁵ Het is niet duidelijk of Nieuwsuur dit feit bewust verzwegen, dacht dat het niet klopte, of niet eens de moeite genomen heeft om deze naam te checken, maar in elk geval is het misleidend om deze Atwi op te voeren als een onschuldige UNRWA-chauffeur.

- o Op 9.33 kwam Fathi al Sharif in beeld, al noemde Nieuwsuur zijn naam niet. De informatie die de kijkers kregen: *“Als afgelopen september deze Hamasleider in Libanon omkomt, lijkt hij ook voor UNRWA gewerkt te hebben.”* Dit is een bizar understatement. Deze man was een leider van Hamas in Libanon en hij was *het hoofd van de docentenvakbond van UNRWA in Libanon*.⁹³⁶ Het is zonder meer misleidend om te verzwijgen welke functie deze man binnen UNRWA had. De mededeling dat hij niet in verband kon worden gebracht met de aanslagen van 7 oktober is lachwekkend. De man zat in Libanon, niet in Gaza. Bovendien was hij veel te hooggeplaatst om persoonlijk aan die pogrom deel te kunnen nemen.
- Nog meer desinformatie van Erwin van Veen (9.13): *“Het zou natuurlijk kunnen zijn dat individuele medewerkers dat soort banden onderhouden, maar zodra UNRWA daar lucht van krijgt worden die direct ontslagen.”* Dit is niet waar. De ngo UN Watch krijgt elke keer geen gehoor als bewijs geleverd wordt dat UNRWA-medewerkers terroristen zijn. Het materiaal dat UN Watch in januari 2024 aan het Amerikaanse congres gaf, werd al weken tevergeefs aangeboden bij UNRWA.⁹³⁷ En ook de informatie over bovengenoemde Fathi al Sharif was niet welkom.⁹³⁸

Experts

De experts die in deze uitzending aan het woord kwamen, waren weer eendrachtig anti-Israël.

- Thea Hilhorst retweette een artikel⁹³⁹ waarin beweerd wordt dat Israël genocide pleegt, en een boze tweet van Kati Piri⁹⁴⁰ over een Palestijn die geen toegang kreeg tot Nederland omdat hij banden met terroristen heeft.⁹⁴¹ Ze schrijft columns voor de Volkskrant⁹⁴² waarin ze duidelijke standpunten inneemt tegen Israël en onder andere de desinformatie over het Colonna-rapport verspreidt.⁹⁴³
- Over Erwin van Veen hoef ik verder niet in detail te treden. Zijn anti-Israëlbias kan ik aantonen vanuit eerdere uitlatingen, maar die blijkt al duidelijk uit zijn hierboven genoemde bijdragen in de uitzendingen van 23 september en 29 oktober.

935 <https://www.jpost.com/israel-news/article-826088>

936 https://x.com/just_whatever/status/1840649066499228080

937 <https://x.com/HillelNeuer/status/1746962851955191937>

938 <https://x.com/HillelNeuer/status/1840914336824639802>

939 https://x.com/hilhorst_thea/status/1789161542631481581

940 <https://x.com/KatiPiri/status/1788670867964121522>

941 <https://www.thejc.com/news/why-is-this-extremist-gaza-doctor-still-being-feted-k2ymbwvs>

942 https://www.volkskrant.nl/zoeken/resultaten/?query=Thea+Hilhorst&page=1&type=all_articles&sortBy=relevance&from=full_period

943 <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/opinie-tijd-voor-nederland-om-de-steun-aan-vn-hulporganisatie-unrwa-te-hervatten~bd1f960a/>

Tot slot

Bovenstaande toelichting gaat vooral over details. Voor een totaalbeeld raad ik u aan de drie artikelen te lezen die ik schreef over deze drie uitzendingen.

► Reactie Ombudsman 19 februari 2025

Hilversum, 19 februari 2025

Geachte mevrouw Van Charante,

Dank nogmaals voor uw uitgebreid geformuleerde klachten over drie verschillende uitzendingen van Nieuwsuur. Aangezien u er met de redactie niet uit kwam legde u uw klacht terug bij de Ombudsman. Die klacht is door een interne fout te lang onopgemerkt blijven liggen, maar hebben we alsnog in behandeling genomen. Hieronder vindt u het onderzoek naar aanleiding van uw klachten. Wij zenden onze analyse ook naar de redactie, zodat deze op de hoogte is van onze brief aan u.

Nieuwsuur 23 september

Bij de uitzending van Nieuwsuur van 23 september gaat het u om een gesprek met een Midden-Oosten expert in de studio. In uw klacht geeft u vooral aan dat u veel dingen mist in het gesprek. U had graag gezien dat ook veel andere zaken, die volgens u van cruciaal belang zijn, waren benoemd. Door dit weg te laten zou een oneerlijke voorstelling van zaken zijn gegeven door Nieuwsuur.

Een belangrijk principe dat zowel in de wet staat als in de Code Journalistiek Handelen is het principe van redactionele autonomie. In de code (in het citaat dat u ons ook zelf stuurde) staat *“Omroepen zijn vrij in de selectie van wat ze produceren. Omroepmedewerkers maken journalistieke keuzes en laten zich daarbij niet leiden door overheden, politieke, commerciële of maatschappelijke organisaties of door individuele belangen van derden of henzelf.”* Dit betekent dat redacties dus zelf een keuze mogen maken welke onderwerpen ze aan bod willen laten komen, wie ze aan het woord willen laten en welke vragen ze willen stellen.

Het verhaal dat aan bod komt in de uitzending kan voor een deel van de kijkers als onvolledig voelen. Omdat ze er zelf onderzoek naar hebben gedaan, zelf betrokken zijn of op een andere manier kennis van zaken hebben. De volledigheid die verwacht mag worden van een wetenschappelijk onderzoek of in een lang onderzoeksartikel kan men niet verwachten in een live gesprek dat in tijd beperkt is. Er zullen dus zaken kunnen ontbreken.

Desalniettemin moet een redactie er zijn uiterste best voor doen om te zorgen dat wat er gezegd wordt, klopt met de werkelijkheid zoals die op dat moment bekend is. Een journalistieke redactie doet dit door zelf onderzoek te doen, maar ook door gebruik te maken van onderzoek van derden. Dit kunnen wetenschappelijke onderzoeken of officiële rapporten zijn, maar ook kan bijvoorbeeld een deskundige bevroegd worden. Dat is waar Nieuwsuur hier voor kiest.

Volgens u spiegelt deze deskundige de kijker een zeer eenzijdige voorstelling van zaken voor.

Zo schrijft u in het artikel dat u meestuurde onder andere dat hij Hezbollah neer zou zetten als niet-agressieve partij en dat het een vaste strategie van hem is om Israël verdacht te maken. Daarbij valt op dat veel van waar u de deskundige van beschuldigd, gebaseerd is op uw interpretatie van zijn woorden en het feit dat hij bepaalde zaken volgens u bewust zou weglaten.

Aannames of interpretaties zijn geen zaken waar de Ombudsman onderzoek naar kan doen. Wel kan de Ombudsman kijken naar wat er daadwerkelijk gezegd wordt in de uitzending door de deskundige en hoe de presentator daar mee omgaat. Het is de taak van de presentator om in de gaten te houden dat voor de kijker duidelijk is wanneer de deskundige feiten aandraagt, beweringen doet of zijn eigen mening geeft. De presentator moet er voor zorgen dat duidelijk is waar iets op gebaseerd is.

In de Code Journalistiek Handelen staat dit omschreven als: *“Omroepmedewerkers maken in een productie duidelijk onderscheid tussen feiten, beweringen en meningen.”* Daarbij is het belangrijk om op te merken dat een deskundige die uitgenodigd wordt iemand anders is dan een willekeurig persoon die van straat geplukt wordt. De deskundige weet op basis van wetenschappelijk gestaafd onderzoek meer dan de gemiddelde burger over een bepaald onderwerp. Het feit dat iemand in dienst is van een gerenommeerd instituut dat hoge eisen stelt aan onderzoek en expertise maakt dat een journalist er vanuit mag gaan dat de uitgenodigde persoon weet waarover hij of zij spreekt. Wetenschap is immers niet *“ook maar een mening”*.

Dat maakt echter niet dat de journalist in een gesprek met een deskundige maar achterover kan leunen. Een onderbouwing van bepaalde beweringen blijft noodzakelijk. Wat echter blijkt bij het gesprek is dat de deskundige een genuanceerd beeld schetst van de op dat moment explosieve situatie in Libanon. Hij schetst heel feitelijk welke belangen verschillende partijen hebben bij het conflict. U mist in wat hij zegt veel dingen die u wel vermeld zou willen zien. Maar hij maakt, net zoals u doet in uw columns, een keuze uit de beschikbare informatie.

De enige opmerking waar vraagtekens bij te zetten zijn, omdat het lijkt dat hier een eigen mening van de deskundige aan bod komt zonder dat dit duidelijk als een mening gekwalificeerd wordt, is als hij het heeft over de aanvallen van Israël op Zuid-Libanon in het verleden. Daarover zegt hij letterlijk: *“Daar zijn de Israëli's sinds de jaren 80 al mee bezig wanneer ze daar zin in hebben.”* Het zinnetje *“wanneer ze daar zin in hebben”* roept terecht vragen op bij u. Hier was het goed geweest als de presentator een vraag had gesteld over wat hij daarmee precies bedoelde of waar hij dit op baseerde.

Nieuwsuur 28 september

Uw klacht over de uitzending van 28 september bevat een lange lijst aan opmerkingen over de deskundigen die aan het woord kwamen, de verslaggevers en de presentator die anti-Israël zouden zijn en feiten die zouden missen. Uw onderbouwing is opnieuw voor een groot gedeelte gebaseerd op uw interpretatie. Zo bent u het bijvoorbeeld niet eens met de formulering *“Hezbollah verzet zich tegen de Israëlische invasie”*. De boodschap van Nieuwsuur zou daarmee volgens u zijn dat Hezbollah een verzetsgroep is. Dit is echter niet wat er feitelijk gezegd wordt in de uitzending, maar betreft uw uitleg van deze woorden.

De Ombudsman heeft aan de hand van de Journalistieke Code gekeken naar de uitzending om te kunnen beoordelen of er in het journalistiek handelen fouten zijn gemaakt. De Ombudsman heeft daar in deze uitzending geen onderbouwing voor kunnen vinden. De vooronderstelling dat de zienswijzen van twee partijen in een conflict altijd evenveel aandacht dienen te krijgen is geen journalistiek criterium. Een journalistieke uitzending of een enkel artikel hoeft niet “in balans” te zijn.

U zou het liefste zien dat er bepaalde zaken terug zouden komen in de uitzending die er niet in zitten. U zult begrijpen uit het voorgaande dat de Ombudsman op deze grond geen onderzoek kan baseren. Als ál de door u genoemde zaken er wel in zouden zitten, dan zouden er mogelijk weer andere zaken missen. Een journalistieke uitzending is geen encyclopedie en hoeft dat ook niet te zijn. Het is juist de taak van een journalist om keuzes te maken in wat wel en wat niet in een journalistieke uiting thuis hoort. Belangrijk is dat daarmee de werkelijkheid geen geweld wordt aangedaan. De Ombudsman kan geen onderbouwing vinden voor uw claims dat dat hier wel het geval zou zijn.

Nieuwsuur 29 oktober

De klachten die u heeft over de uitzending van 29 oktober liggen in het verlengde van uw klachten over de twee eerder genoemde uitzendingen. Ook hier vindt u dat Nieuwsuur een anti-Israël houding heeft aangenomen als het gaat over het verbod op UNRWA. Ook hier draait het om zaken die volgens u vermeld hadden moeten worden, maar niet vermeld worden. Maar vooral bent u het niet eens met de insteek die Nieuwsuur heeft gekozen door behalve het Israëlische standpunt te vermelden ook aandacht te geven aan de internationale kritiek op het besluit van Israël.

In de uitzending wordt op verschillende manieren aandacht besteed aan het verbod. Zo wordt de geschiedenis van de organisatie geschetst, wordt het belang van het werk van UNRWA geschetst en wordt stilgestaan bij de Israëlische beschuldigingen tegen de organisatie en de gevoelens die in Israël leven over UNRWA. Al deze aspecten hadden nader uitgewerkt kunnen worden. Dat geldt niet alleen voor de beschuldigingen van Israël, maar ook over alles wat daar tegenin te brengen is. Het is echter aan de redactie om hier een keuze in te maken. U vindt dat de redactie daarin een verkeerde keuze maakt omdat u vindt dat er meer ruimte zou moeten zijn voor de beschuldigingen en de onderliggende feiten. Er zijn echter ook argumenten te geven dat juist de kritiek op Israël hier meer ruimte zou moeten krijgen.

Welke keuze Nieuwsuur hier in maakt, is aan de redactie. Dit betreft – opnieuw – de redactionele autonomie die is vastgelegd in de mediawet en in jurisprudentie. Niemand, ook de Ombudsman niet, mag voorschrijven waar een redactie wel of niet aandacht aan moet besteden. Dat u het niet eens bent met keuzes van de redactie is uw goed recht. Het is echter ook het recht van de redactie om die keuzes te maken. Een overtreding van de journalistieke ethiek is er niet in te ontdekken.

Conclusie

De Ombudsman begrijpt dat u andere zaken aan de orde had willen zien, en op een aantal punten meer of andere informatie had willen horen. Het staat Nieuwsuur vrij haar eigen keuze te

maken in de insteek van een item en het uitnodigen van gasten. Dit is een belangrijk onderdeel van de redactionele autonomie en daarmee van de persvrijheid. Dat dit uitzendingen oplevert die kunnen schuren met uw eigen perceptie van de situatie in het Midden-Oosten doet hier niets aan af.

U heeft gelijk dat er in de door u genoemde uitzendingen een moment zit waarop Nieuwsuur door had moeten vragen. De opmerking *“wanneer ze daar zin in hebben”* roept vraagtekens op die de redactie nu onbeantwoord laat. De Ombudsman roept de redactie dan ook op om in een volgend gesprek scherp te blijven op dit soort schijnbaar achteloze zinnnetjes. Tijdsdruk en lengte van een live-gesprek is niet altijd een afdoende verklaring voor waarom een opmerking niet bevraagd wordt.

Daarmee in dit geval het gehele gesprek opzij zetten als journalistiek die niet in orde is, doet echter geen recht aan de aanpak van Nieuwsuur. Voor uw beschuldigingen van desinformatie heeft de Ombudsman geen onderbouwing kunnen vinden. De redactie maakt in de door u genoemde uitzendingen gebruik van andere bronnen dan u en laat bepaalde zaken weg die u graag benoemd had willen zien. Dit is echter geen overtreding van de Code Journalistiek Handelen.

Met vriendelijke groet,

Wytse Vellinga - Coördinator journalistieke verantwoording

Margo Smit - Ombudsman voor de publieke omroepen

Melding Commissariaat voor de Media 5 april 2025

Geachte heer, mevrouw,

Op 1 oktober 2024 diende ik een klacht in over de Israëlverslaggeving van Nieuwsuur. Op 15 november zette ik mijn klacht door naar de NPO Ombudsman. Uiteindelijk deed de Ombudsman onderzoek, en concludeerde in februari 2025 dat het hier ging om een 'verschil van interpretatie'. Het enige waarin ze mij gelijk gaf was dat expert Erwin van Veen een bepaalde opmerking niet had mogen maken.

Gezien de grondige analyse die ik had gedaan waarin ik (met bronvermelding) had aangetoond dat Nieuwsuur meerdere keren de Journalistieke Code van de NPO ernstig geschonden had, was ik verbijsterd door dit antwoord. Inmiddels kwam ik te weten dat ik bij u meldingen kan doen, en dat dus de NPO Ombudsman misschien niet het eindstation is.

Ik hoop dat u mijn klacht en dit antwoord wilt analyseren, en mij wilt laten weten of u als toezichthouder hier iets in kunt betekenen. Natuurlijk hoop ik dat Nieuwsuur hierop wordt aangesproken, al is het inmiddels veel te laat voor rectificatie. De uitzendingen waar mijn klacht over ging waren in september en oktober 2024.

Vriendelijke groet, Maaïke van Charante

► **Antwoord Commissariaat voor de Media 14 april 2025**

Geachte mevrouw Van Charante,

Hartelijk dank voor uw melding. Wij gaan hier zorgvuldig en vertrouwelijk mee om.

Meldingen zijn van grote waarde voor het Commissariaat voor de Media. Mede dankzij de informatie die het Commissariaat van melders ontvangt, signaleert het Commissariaat actuele risico's en kunnen we bepalen welke toezichtacties eventueel nodig zijn om het media-aanbod te bewaken. Wij gaan uw melding daarom met aandacht bekijken en beoordelen. Het kan zijn dat hierover nog contact wordt gezocht door één van de betrokken collega's.

Wat het Commissariaat specifiek met uw melding doet, kunnen wij doorgaans niet persoonlijk aan u laten weten. De opvolging van een melding is vertrouwelijke informatie over ons werk als toezichthouder; Toezichtvertrouwelijkheid.pdf (cvdm.nl).⁹⁴⁴ U ontvangt daarom hierover in principe geen verder bericht van ons.

Verder gaan wij ons toezicht op journalistieke kwaliteitseisen verder invullen en uitbouwen.⁹⁴⁵

Heeft u een juridische vraag, bijvoorbeeld over de Mediawet, dan kunt u bellen tijdens het telefonisch vragenuur. Dit kan elke werkdag tussen 11.00 en 12.00 naar: 035 – 773 7727.

Wij vertrouwen erop dat wij u hiermee voldoende hebben geïnformeerd over de behandeling van uw melding.

Met vriendelijke groet,

Commissariaat voor de Media - Afdeling Contact en Voorlichting

● **Reactie 14 april 2025**

Geachte heer, mevrouw,

U schrijft mij dat ik in principe geen verder bericht van u ontvang, dit met verwijzing naar toezichtvertrouwelijkheid. Maar in de PDF waar u naar verwijst, staat:

"Het Commissariaat verstrekt over deze drie thema's in principe geen informatie. Achteraf legt het Commissariaat pas verantwoording af. Soms maakt het Commissariaat een uitzondering op dit uitgangspunt. Bijvoorbeeld als informatie al openbaar is, als er feitelijk onjuiste informatie rondgaat of als er met een bekendmaking een belangrijk doel kan worden behaald."

Hopelijk zult inderdaad achteraf verantwoording afleggen. Zeker gezien het feit dat ik heb aangetoond dat hier 'feitelijk onjuiste informatie rondgaat'.

.....
⁹⁴⁴ <https://www.cvdn.nl/wp-content/uploads/2024/04/Toezichtvertrouwelijkheid.pdf>

⁹⁴⁵ <https://www.cvdn.nl/nieuws/commissariaat-voor-de-media-ervult-wettelijke-toezichtrol-op-journalistieke-kwaliteitseisen/>

Kunt u mij laten weten hoe lang uw beoordeling van mijn melding waarschijnlijk zal duren? En wilt u mij wel bericht sturen van het resultaat? Tenslotte is het belangrijk voor het vertrouwen in de media dat burgers zien dat er werkelijk toezicht is.

Vriendelijke groet,

Maaïke van Charante

 Antwoord Commissariaat voor de media 15 april 2025

Geachte mevrouw Van Charante,

Hartelijk dank voor uw reactie, wij hebben het met aandacht gelezen.

Het Commissariaat verstrekt geen informatie over individuele zaken. Pas als er een formeel besluit over een zaak is genomen, maken we het besluit openbaar en kunt u het besluit op onze website raadplegen. We begrijpen echter dat de door u geciteerde tekst uit het artikel tot een andere conclusie ten aanzien van het verstrekken van toezichtinformatie zou kunnen leiden. Daarom gaan wij opnieuw naar de tekst kijken en waar nodig de tekst verduidelijken.

Wij vertrouwen erop hiermee uw bericht te hebben behandeld.

Met vriendelijke groet,

Commissariaat voor de Media - Afdeling Public Affairs en Communicatie

 Bericht Commissariaat voor de Media 22 april 2025

U heeft via het E-Loket een (aan)vraag ingediend bij het Commissariaat voor de Media.

Deze (aan)vraag is bij ons bekend onder zaaknummer XXXX. Graag informeren wij u dat de status van uw zaak is gewijzigd.

U vindt het E-loket op onze website via deze link.

Met vriendelijke groet,

Commissariaat voor de Media

Op de site

Status: Uw tip of melding is afgesloten.

22-04-2025

10. Klacht NOS en jeugdjournaal 11 februari 2025

Geachte Ombudsman,

Ik wil graag mijn zorg uitspreken over de berichtgeving van de NOS met betrekking tot de recente uitwisseling van gijzelaars en gevangenen tussen Israël en Hamas. In een artikel (NOS Nieuws • Zaterdag, 10:26 • Aangepast zaterdag, 17:35) gebruikte de NOS de kop: *“Zorgen over gezondheid gevangenen en gijzelaars na uitwisseling tussen Israël en Hamas.”*⁹⁴⁶

In hun artikel stelt de NOS: *“Alle Palestijnen hadden medische zorg nodig. Zeven van hen zijn opgenomen in het ziekenhuis, zo meldt de Palestijnse Rode Halve Maan.”*

Deze bewering is problematisch om de volgende redenen:

1. De Palestijnse Rode Halve Maan (PRCS) is geen onafhankelijke bron – PRCS is actief in een sterk gepolitiseerde omgeving en is in het verleden bekritiseerd vanwege overdreven of onjuiste claims.
2. Geen verificatie door andere onafhankelijke bronnen – De NOS neemt dit bericht over zonder enige vorm van onafhankelijke bevestiging, bijvoorbeeld via het Internationale Rode Kruis of neutrale medische organisaties.

Door eenzijdig een niet-onafhankelijke bron als feitelijk uitgangspunt te nemen, creëert de NOS een scheve en misleidende weergave van de situatie. Dit ondermijnt de journalistieke objectiviteit en draagt bij aan een vervormde perceptie van het conflict bij het publiek.

Daarnaast sprak het Jeugdjournaal (1 februari in het 12:59 minuut⁹⁴⁷) over de vrijlating van “Palestijnse gevangenen en Israëliërs”, wat misleidend en feitelijk onjuist is. Israëliërs waren geen gevangenen – zij waren gijzelaars, ontvoerd door Hamas en maandenlang onder onmenselijke omstandigheden vastgehouden. Door hen op dezelfde manier te benoemen als Palestijnse gevangenen, die via een juridisch proces of administratieve detentie vastzaten in Israël, wordt de realiteit onterecht gelijkgesteld en gebagatelliseerd.

De NOS heeft als publiek gefinancierd nieuwsmedium de verantwoordelijkheid om feitelijk en objectief te berichten. Door deze vage en verhullende woordkeuzes scheppen zij onduidelijkheid en beïnvloeden zij de publieke perceptie – inclusief die van kinderen via het Jeugdjournaal. Dit is in strijd met de principes van journalistieke zorgvuldigheid en kan bijdragen aan een misleidende beeldvorming.

Ik verzoek u om deze kwestie te onderzoeken en de NOS aan te sporen tot meer zorgvuldigheid in hun berichtgeving. Kunt u aangeven of er stappen mogelijk zijn om ervoor te zorgen dat de NOS een eerlijker en feitelijk correcter taalgebruik hanteert in hun berichtgeving over Israël?

946 <https://nos.nl/collectie/13959/artikel/2554983>

947 <https://jeugdjournaal.nl/uitzending/88606-avondjournaal-van-zaterdag-1-februari-2025>

Ik hoor graag uw reactie en wat de vervolgstappen zouden kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,

(naam bekend bij redactie)

 Reactie NOS 11 februari 2025

Beste (naam bekend bij redactie),

Hartelijk bedankt voor uw mail. In onze berichtgeving over het conflict tussen Israël en Hamas spreken wij over Israëlische gijzelaars en Palestijnse gevangenen of Palestijnen die vastzitten in Israëlische gevangenissen. De gijzelaars zijn in dit geval Israëlische burgers die bij de terroristische aanval door Hamas op 7 oktober van hun vrijheid zijn beroofd en van wie onbekend is waar ze zijn en hoe het met ze gaat. Bij een gijzeling is sprake van het gevangenhouden van iemand met het doel om die persoon of andere personen te dwingen bepaalde dingen te doen of juist niet te doen.

In het geval van de Palestijnse gevangenen, zij zitten vast in een Israëlische gevangenis. De redenen waarom lopen uiteen, of zijn soms onbekend of onduidelijk. Soms is er volgens Israël sprake van een strafbaar feit variërend van het aanvallen van een agent, rellen of het gooien van stenen. Maar sommigen zitten vast in wat Israël noemt 'administratieve detentie'.

Dat betekent dat iemand wordt opgepakt, zonder proces of aanklacht. De groep is dus heel erg divers, maar feit is dat ze allemaal zijn opgepakt en gevangen worden gehouden in Israëlische gevangenissen. Mede daarom gaat het, als het over de hele groep gaat, vaak over Palestijnse gevangen.

Als u onze berichtgeving in zijn geheel bekijkt, ziet u hopelijk dat wij proberen te doen wat we moeten doen: het nieuws melden en waar nodig en gepast achtergronden geven bij dat nieuws, zodat u beter kunnen beoordelen wat er aan de hand is.

Wij vinden zelf niks van het conflict. We hebben geen voorkeuren en belangen. In veel reacties klinkt door dat men dat vaak wel denkt. Men leidt uit een woordkeuze of een onderwerpkeuze een bedoeling af, of sterker; men weet dat zeker, maar wij kunnen u verzekeren: daar is geen sprake van.

Het is goed te weten dat wij als redactie heel veel discussiëren over onze uitzendingen en de onderwerpen die we over het Midden Oosten maken. De laatste tijd eigenlijk elke dag. We vragen ons voortdurend af wat onze mechanismen zijn, of we evenwichtig berichten, of onze taal, woordkeus en toon correct zijn en wat de perceptie van ons publiek is of zou kunnen zijn. Natuurlijk maken we fouten, maar we staan open voor kritiek en discussie en proberen elke dag om het beter te doen.

Op deze plek op NOS.nl vindt u een grote greep onze online verslaggeving over de oorlog.⁹⁴⁸ Ook wordt er dagelijks een nieuw liveblog bijgehouden op onze site en app. Mocht u meer willen lezen over hoe we te werk gaan, verwijzen we u ook graag naar dit stuk van de hoofdredactie van NOS Nieuws.⁹⁴⁹

Uw opmerkingen zijn voor ons een aanmoediging om scherp en zorgvuldig te blijven. Nogmaals hartelijk dank voor uw mail.

Hopelijk hebben wij u zo wat meer inzicht gegeven in onze werkwijze en bedoelingen.

Met vriendelijke groet,

NOS Publieksvoorlichting

Doorvragen klacht 11 februari 2025

Beste redactie,

Hartelijk dank voor uw reactie op mijn eerdere e-mail. Ik waardeer het dat u de tijd heeft genomen om uw werkwijze toe te lichten. Echter, er blijven een aantal vragen onbeantwoord die ik graag nader wil bespreken.

1. Waarom citeert de NOS een organisatie als de Palestijnse Rode Halve Maan zonder onafhankelijke verificatie?
In een recent artikel vermeldt de NOS dat "Alle Palestijnen medische zorg nodig hadden" en dat "zeven van hen in het ziekenhuis zijn opgenomen", met als enige bron de Palestijnse Rode Halve Maan (PRCS). Gezien de internationale kritiek op de PRCS en de politieke context waarin zij opereren, is het problematisch om hen zonder factchecking als objectieve bron te hanteren. Waarom is er geen verificatie via onafhankelijke medische organisaties zoals het Internationale Rode Kruis of andere neutrale instanties?
2. Waarom wordt er sterk ingezoomd op de gezondheid van Palestijnse gevangenen, maar nauwelijks op de fysieke en mentale toestand van Israëlische gijzelaars? Terwijl er expliciete berichtgeving is over de medische zorg die Palestijnse gevangenen ontvingen na hun vrijlating, is er opvallend minder aandacht voor de gedocumenteerde ondervoeding en mishandeling van Israëlische gijzelaars. Dit terwijl er meerdere rapporten en beeldmateriaal beschikbaar zijn die de slechte fysieke conditie van vrijgelaten gijzelaars bevestigen. Hoe verklaart de NOS deze onevenwichtige focus in hun berichtgeving?
3. Hoe garandeert de NOS neutraliteit als Palestijnse gevangenen als een "diverse groep" worden omschreven, maar Israëlische gijzelaars zonder verdere context worden behandeld? In uw reactie stelt u dat de Palestijnse gevangenen een uiteenlopende groep vormen, waarbij sommigen zonder proces in administratieve detentie zitten. Dit is een politieke

.....
948 <https://nos.nl/collectie/13959-oorlog-hamas-israel>

949 <https://over.nos.nl/nieuws/vooraan-in-het-nieuws-een-jaar-oorlogsverslaggeving-onder-hoogspanning/>

en juridische realiteit, maar waarom wordt een vergelijkbare context niet geboden voor de ontvoering en gevangenschap van Israëlische gijzelaars? De benaming "gijzelaars" is op zichzelf feitelijk juist, maar hun omstandigheden en de redenen achter hun gevangenschap blijven grotendeels onderbelicht.

- a. In uw berichtgeving wordt benadrukt dat Palestijnse gevangenen een diverse groep zijn, met sommigen die vastzitten zonder proces, en anderen die veroordeeld zijn voor geweldsdelicten. Dit biedt nuance en context, waardoor de lezer meer begrip kan krijgen voor hun situatie.
- b. Wanneer de NOS over Israëlische gijzelaars schrijft, ontbreekt deze context volledig. Er wordt simpelweg vermeld dat ze door Hamas ontvoerd zijn, zonder te benoemen wat hen is aangedaan, hoe ze onder mensonterende omstandigheden werden vastgehouden, of dat velen van hen kinderen en ouders waren.
- c. Er wordt geen focus gelegd op de systematische mishandeling, ondervoeding, psychologische marteling en seksuele misdrijven die inmiddels aan het licht zijn gekomen.
- d. Door wel context te geven bij Palestijnse gevangenen en geen context te bieden bij Israëlische gijzelaars, ontstaat een onevenwichtige perceptie.

Dit leidt tot een subtiele vorm van frame-manipulatie: de ene groep krijgt empathie door nuance, terwijl de andere groep anoniem en daardoor minder invoelbaar blijft. Hoe kan de NOS dit verklaren en hoe garandeert u een werkelijk evenwichtige berichtgeving?

4. Waarom wordt er geen aandacht besteed aan het sadistische gedrag van Hamas jegens gijzelaars?

Een schrijnend voorbeeld hiervan is Eli Saharabi, die door Hamas werd gedwongen voor de camera te verklaren dat hij zich verheugde om zijn vrouw en twee dochters weer te zien. Hamas wist dat zijn gezin op 7 oktober was vermoord. Dit is een vorm van psychologische marteling en puur sadisme. Toch wordt dit soort mensonterend gedrag niet vermeld in uw berichtgeving.

In uw artikel schrijft u:

"Een gemaskerde Hamas-militant hield ze een microfoon voor. De mannen moesten een verklaring afleggen voor de menigte."

Hiermee ontwijkt u een cruciaal punt: Hamas wist dat Eli Saharabi's vrouw en kinderen vermoord waren, maar dwong hem desondanks te verklaren dat hij hen hoopte te zien. Dit is geen gewone verklaring afleggen, dit is psychologische marteling. Waarom wordt dit niet expliciet benoemd in uw berichtgeving?

Aangezien de NOS aangeeft zorgvuldig te willen zijn in hun woordkeuze en berichtgeving, vraag ik u om een nadere toelichting op deze punten. Ik zou graag zien dat de NOS transparanter en consequenter omgaat met de keuze van bronnen en de manier waarop verschillende groepen worden beschreven.

Ik heb CIDI, CJO en de Ombudsman in CC gezet, omdat dit onderwerp van groot belang is voor een eerlijke en evenwichtige berichtgeving.

Ik zie uw antwoord met interesse tegemoet.

Met vriendelijke groet,

(naam bekend bij redactie)

Klacht naar Ombudsman 24 maart 2025

Beste Wilma de Weerd,

Op 25 februari jl. heb ik een vervolgbericht gestuurd aan de NOS-redactie, waarin ik mijn eerdere klacht over eenzijdige berichtgeving en brongebruik verder heb onderbouwd. Deze e-mail bevatte aanvullende inhoudelijke vragen over de journalistieke keuzes van de NOS, met name rond hun verslaggeving over de uitwisseling van Israëlische gijzelaars en Palestijnse gevangenen.

Tot op heden – bijna vier weken later – heb ik hier geen enkele reactie op ontvangen, ondanks dat de eerdere correspondentie wél werd beantwoord. In mijn mail stonden CIDI, CJO en ook de Ombudsman in CC, juist om het belang van zorgvuldige en evenwichtige berichtgeving te onderstrepen.

Deze situatie geeft aanleiding tot verder onderzoek en formele opvolging. Zoals u zelf eerder aangaf, is het de taak van de Ombudsman om actie te ondernemen wanneer er geen (tijdige) of inhoudelijke reactie volgt op een klacht.

Ik hoor graag van u hoe dit proces nu verder verloopt.

Met vriendelijke groet,

(naam bekend bij redactie)

Reactie Ombudsman 7 april 2025

Geachte mevrouw,

Dank voor uw nieuwe mail aan de Ombudsman. Zoals u ongetwijfeld weet heeft de Ombudsman al twee keer eerder uitgebreid onderzoek⁹⁵⁰ gedaan naar de werkwijze⁹⁵¹ van de NOS rondom 7 oktober en de oorlog die er op volgde. In deze onderzoeken zijn veel van de door u aangesneden problemen reeds onderzocht. Mogelijk dat dat u al op gang helpt om meer inzicht te krijgen in de handelwijze van de NOS in deze. Belangrijk om te melden is dat de onderwerpskeuze van de NOS geen onderdeel kan zijn van een onderzoek zoals de Ombudsman dat kan

.....
950 <https://omroepombudsman.nl/uitspraken-en-columns/dossier-israel-gaza-deel-1-onenigheid-over-de-nos-berichtgeving-over-israel-en-gaza>

951 <https://omroepombudsman.nl/uitspraken-en-columns/terugblik-op-het-conflict-in-het-midden-oosten-1-inleiding>

doen. In de Mediawet⁹⁵² is vastgelegd dat redacties zelf gaan over wie ze interviewen en welke onderwerpen ze behandelen. Ook de Ombudsman mag zich daar niet in mengen.

Desondanks vinden wij het vervelend dat u geen antwoord heeft gekregen van de NOS en hebben wij toch voor u gekeken naar de problemen die u aankaart. Zo geeft u aan dat de NOS volgens u zich niet zou moeten baseren op de Rode Halve Maan als bron. Wat de redactie als bron gebruikt is echter ook aan de redactie zelf, zo lang men maar duidelijk is over de afkomst van de informatie. In dit geval geeft de redactie keurig volgens de regels van de Code Journalistiek Handelen aan wat de bron is. Daarmee kan het publiek zelf een inschatting maken van de betrouwbaarheid van de bron.

Uiteraard was het beter geweest als wat er gezegd werd onafhankelijk geverifieerd kon worden. Dat is echter door Israël's weigering om buitenlandse journalisten toe te laten in de Gazastrook vrijwel onmogelijk. De NOS schreef hier eerder al uitgebreid over op hun website.⁹⁵³ Deze uitleg is van groot belang om te kunnen begrijpen waarom er soms gebruik moet worden gemaakt van bronnen die mogelijk onder andere omstandigheden niet zouden worden gebruikt.

Ook heeft u het over een gebrek aan aandacht voor de gezondheidstoestand van de vrijgelaten Israëlische gijzelaars. De Ombudsman kan deze opmerking niet geheel plaatsen. Op meerdere momenten⁹⁵⁴ werd ook⁹⁵⁵ bij de NOS⁹⁵⁶ melding gemaakt van de toestand van de gijzelaars. Ook het verhaal⁹⁵⁷ van gijzelaar Eli Saharabi en zijn gezin heeft bij de NOS aandacht gekregen. Mogelijk dat u vindt dat er meer aandacht aan had moeten worden gegeven en dat mag u vinden. De keuze om ergens wel of geen aandacht aan te geven ligt, zoals reeds hierboven aangegeven, bij de NOS. Daarbij is het goed om op te merken dat evenwicht of balans in aandacht geen journalistieke maatstaf is.

De NOS heeft geen overtredingen begaan wat betreft de Code Journalistiek Handelen. De onderwerpskeuze ligt bij de redactie van de NOS zelf en balans of evenwicht is daarbij geen overweging waarop de omroep afgerekend kan worden, wél de nieuwswaarde. Wat wel vervelend is, is dat u geen antwoord heeft gekregen van de NOS. Vooral bij dit soort ingewikkelde onderwerpen is het goed om het publiek mee te nemen in de keuzes die gemaakt zijn. Het laatste artikel⁹⁵⁸ waarin de NOS uitleg geeft over haar handelswijze bij dit onderwerp is al weer van ruim een half jaar geleden. Het grote aantal vragen dat er nog altijd over binnenkomt bij de Ombudsman en bij de omroep zelf zou aanleiding kunnen zijn om opnieuw transparant te zijn over de keuzes die gemaakt zijn en worden.

Met vriendelijke groet,

Wytse Vellinga

952 <https://maxius.nl/mediawet-2008/artikel2.88/lid1>

953 <https://over.nos.nl/nieuws/zo-doet-de-nos-verslag-van-de-oorlog-in-israel-en-gaza/>

954 <https://nos.nl/liveblog/2554359>

955 <https://l/livestream/2552416-kijk-hier-naar-een-extra-nos-journaal-over-vrijgelaten-gijzelaars>

956 <https://nos.nl/collectie/13959/artikel/2554983>

957 <https://nos.nl/artikel/2555262>

958 <https://over.nos.nl/nieuws/vooraan-in-het-nieuws-een-jaar-oorlogsverslaggeving-onder-hoogspanning/>

Coördinator Journalistieke Verantwoording

Team Ombudsman voor de Publieke Omroepen

Doorvragen bij Ombudsman 13 april 2025

Geachte heer Vellinga,

Dank voor uw uitgebreide reactie. Ik waardeer dat u de tijd heeft genomen om op mijn klacht te reageren. Toch wil ik u laten weten dat uw antwoord mij in meerdere opzichten teleurstelt.

Allereerst begrijp ik dat de Ombudsman zich niet uitlaat over redactionele keuzes of onderwerpskeuze — dat is inderdaad juridisch en journalistiek vastgelegd. Maar dat was ook niet mijn klacht. Mijn kritiek ging over de wijze van verslaggeving, niet over welke onderwerpen gekozen worden. Ik heb gewezen op:

- Framingverschillen tussen “Palestijnse gevangenen” (als genuanceerde groep) en “Israëli-sche gijzelaars” (zonder context of erkenning van het lijden).
- Het kritiekloos overnemen van informatie van de Palestijnse Rode Halve Maan, een politiek geladen bron, zonder onafhankelijke verificatie.
- Het ontbreken van concrete duiding van de psychologische marteling door Hamas, zoals in het geval van Eli Saharabi.

U stelt dat de NOS in dit geval de bron “netjes vermeldt” en dat het publiek dan zelf maar mag oordelen over de betrouwbaarheid ervan. Dat is geen zorgvuldige journalistieke afweging, maar een verschuiving van verantwoordelijkheid naar de lezer — terwijl juist de redactie geacht wordt bronnen te wegen, te duiden en te toetsen.

Ook stelt u dat er “melding is gemaakt” van de toestand van de Israëlische gijzelaars, en dat ik “meer aandacht wens”. Maar mijn punt is niet dat er meer of minder aandacht moet zijn, maar dat er sprake is van onevenwichtige framing en onjuiste gelijkstelling tussen de posities van gevangenen en gijzelaars. Juist in het Jeugdjournaal werd bijvoorbeeld gesproken over “Israë-lische en Palestijnse gevangenen”, een terminologie die het verschil tussen een ontvoering en een detentie volledig uitwist.

Ten slotte verwijs ik naar uw opmerking dat evenwicht of balans geen journalistieke maatstaf is. Dat mag juridisch zo zijn, maar in het publieke domein heeft de NOS wél een verantwoorde-lijkheid om beeldvorming zo feitelijk en eerlijk mogelijk te houden, zeker rond een conflict dat wereldwijd tot polarisatie leidt. Dat is geen vraag om “meer aandacht”, maar om journalistieke zorgvuldigheid en ethisch besef.

Gelet op het feit dat mijn inhoudelijke analyse grotendeels wordt afgedaan als “mening” of als “onderschikt aan redactionele vrijheid”, zal ik overwegen om mijn klacht bij het Commissari-aat voor de Media in te dienen, waar de publieke taak van de NOS in bredere zin getoetst kan worden.

Ik dank u voor uw tijd en zal deze correspondentie delen met de partijen die ik in eerdere mails heb geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

(naam bekend bij redactie)